

Regatul Cubântului

Publicație lunară, editată sub egida Ligii Scriitorilor Români în parteneriat
cu M.T.T.L.C., Universitatea București

(serie nouă)

Ediție Specială

ISSN 2247 - 9716

ISSN - L 2247 - 9716

Fondatori

*N. N. Negulescu
Ex-director de imagine la
publicația "Rațiunea",
ex-vicepreședinte al Filialei
Oltenia a Ligii Scriitorilor
Români,
ex-redactor-șef al revistei
"Literaria",
inițiator prim, fondator și ex-
director al revistei de cultură
universală "Constelații
diamantine",
laureat cu distincția "Virtutea
literară", acordată de L. S. R.*

Al. Florin Țene

*Președinte al Ligii
Scriitorilor Români,
membru corespondent al
Academiei Americano-
Române de Arte și Științe*

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Membri de onoare:

- Academician **Constantin-Bălăceanu Stolnici**
- Prof.univ.Dr.**Ion Paraschivoiu**, Președinte al Academiei Americano-Române de Arte și Științe, Canada
- Prof.univ.dr.**Jana Palenikova**, Universitatea Comenius, Bratislava, șefă a Departamentului de Limbi Romanice, Președintă a Societății Culturale Slovaco-Române din Bratislava
- Prof.univ.dr.**Florinel Agafiței**, orientalist, sanscritolog
- Maria Diana Popescu, Redactor șef-adjunct la revista „Agero”, Stuttgart, Director la revista de cultură „Art Emis”, Director al Departamentului Art Emis Academy din cadrul Societății Culturale Art Emis
- **Cristian Petru Bălan**, membru al Academiei Americano-Române de Arte și Științe, SUA
- Prof. univ.Dr.**Lidia Vianu**,director MTTLC, Universitatea București

Colectivul de redacție:

- **Director/redactor-șef:** **N.N.Negulescu**, membru al L.S.R.

- **Redactori șefi-adjuncți:**

Lector universitar Dr. **Daniela Sitar Tăut**, membră a U.S.R.

Prof. Dr. **Ion Pachia Tatomirescu**, membru al U.S.R.

- **Secretar general de redacție:** **Cezarina Adamescu**, membră a U.S.R.

- **Secretar directorat:** **Marian Malciu**, membru al L.S.R.

- **Critic de artă:** Prof. Dr. **Magda Buce- Răduț**

- **Consilier artistic:** Prof. Dr. **Cristina Oprea**

Redactori:

-Prof. Dr. **Nicoleta Milea**

-**Violeta Petre**, membră a L.S.R.

-Prof. **Radu Andrei**

-Lector univ. Dr. **Alina Beatrice Cheșcă**

-Egumen, **Ierodiacon Hrisostom Filipescu**

-Lector univ. **Ovidiu Ivancu**, India

Redactori asociați:

- **Ionuț Caragea**- membru al URSS, cofondator și vicepreședinte al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Quebec, Canada, membru de onoare al Societății Scriitorilor din Județul Neamț

- **Gerge Roca**- editor șef al revistei Romanian Vip, Australia

- **Slavomir Almajan**- Canada

- **Cătălina Florina Florescu**- Prof. Dr. în Literatură Comparată, SUA.

- **Simona Botezan**- Jurnalist de limbă română la Washington DC, director adjunct al ziarului „Miorița”, SUA.

- **Teresia B.Tătaru**, Germania

- **Maria Zavati Gardner**, Anglia

- **Gabriela Căluțiu-Sonnenberg**, Spania

Redactor principal tehnoredactare: Ing. **Liliana Elena Slăvoiu**

Realizator copertă: **Luis Bozgan**.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor publicate revine autorilor.

Creațiile literare se transmit la adresa: regatul_cuvantului@yahoo.com

Revista poate fi accesată la următoarele adrese: <http://liga-scriitorilor-romani.com/>

<http://regatul-cuvantului.toposystem.ro>.

Email director/redactor-șef: n.negulescu@yahoo.com

Tel. redacție: 0351.405.824

Adresa redacției: Bd. Gheorghe Chițu, nr.61, Craiova, Dolj, România, cod 200541

La această adresă vor fi trimise cărțile și revistele în vederea prezentării /recenzării.

Sumar

Cornelii Leu, Biserica din eter.....	5
Jana Palenikova, Tache de catifea	17
Cristian Petru Balan, Sonete.....	24
Ion Pachia Tatomirescu, Poetul cu porumbel.....	25
N.N.Negulescu, Nunta cuvintelor.....	27
Nicoleta Milea, Evanghelia tacerii	33
Roni Caciularu, Dialog cu Zoltan Terner	38
Anca Sîrghie, Evenimente naționale	44
Menuț Maximilian, Noduri în haos.....	46
Karuta Jindal, poezii.....	48
Ion Pachia Tatomirescu, Timp aniversar	50
Critici literari despre Ion Pachia Tatomirescu	51
Ion Pachia Tatomirescu, Literatura marmorei	68
Ion Pachia Tatomirescu, Stimate coleg	78
Maria Diana Popescu, Alexandru Mironov.....	80
Elena Buică, Tulburătoarea iubire	84
Cezarina Adamescu, Eminesciana	86
Cezarina Adamescu , The second valtz	88
Simona Botezan, Interviu cu Eugen Lucan	90
Marian Malciu, Prin labirintul vieții	95
Constantin Mîndrută, Poezii	100
Mihai Daniel Gheorghe, Poeme pentru Florentina	101
Beatrice Silvia Sorescu, Limitele explicației	102
Adrian Botez, Misiune sacră	107
George Roca, Interviu cu Pașcu Balaci	116
Iulia Nălățan, Ce să-ți aduc din India?	126
Cristian Groman, despiciând firul	130
Ada Eli Stuparu, Marin Sorescu altfel	134
Marinela Belu-Capșă, Teatrul Ariel	138

Slavomir Almăjan, Poetul și marea	142
Antoaneta Badea, Anotimpul jocului	154
Ion Marin Almăjan, Ar trebui să	156
Maria Zavati Gardner, Proză scurtă	161
Cristian Petru Bălan, Bacau-London	162
Stefan Doru Dăncuș, Lucrând la	163
Gavril Moisa, Sa redescoperim.....	164
Violetta Petre, Poeme	165
Anca Goja, Scriitori	167
Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Pro primăvara	168
Denis Marian Malciu, Eu sunt	170
Denis Marian Malciu, Măntuire	173
N.N.Negulescu, Misterii galactice	177
Nicolae Bălașa, Sara	178
Octavian Lupu, Ființa umană	182
Ines Popa, Poeme	185
Gabriela Rădulescu, Ultimul cântec	187
Florentina Loredana Dalian, Plasa monofilară	193
Emil Bucureșteanu, Mihai Niculiță	195
Andrei Radu, Poveste albă	199
Ani Drăgoianu, Poezii	203
Mariana Dobrin, Poeme	204
Roni Căciularu, Euforia de a exista	205
Ion Daăgoianu, Poezii	207
Lidia Vianu, Comunicat	208
Georgeta Resteman & Ion Vanghele, Poeme in oglinda	209
Lavinia Iancu Jurnal Londonez	212
Andrei Paval, Pictură	215
Primăria orașului Chișinău	217

Corneliu Leu

SPRE A ÎNDEPĂRTA O NEDREPTATE CARE PERSISTĂ

Informându-vă că volumul

"BISERICA DIN ETER"

urmează să apară, respectos vă supunem atenției prefața acestuia:

Că, în anul de blestem bolșevic 1949, Episcopul Grigorie Leu a fost ucis de guvernarea comunistă devenind martir al Ortodoxiei, este un fapt explicabil: Prin actele sale de dreaptă credință și de apărare a ei, ajunsese a fi nu numai incomod regimului dictatorial, ci chiar periculos înaintării acestuia, contrazicându-l prin adevărurile ce îi erau înțelese și crezute de populație. Trebuia înlăturat; iar, fiindcă personalitatea lui era în atenție publică atrăgând și coagulând rezistența din Biserică, această înlăturare s-a făcut rapid, prin crimă păgână.

Dar faptul că, iată, la aproape trei sferturi de veac de la martiriul său, după atâtea documente scoase la iveală care dovedesc rezistența sa în fața antihristului, după un alt martiriu, al fiului său condamnat la moarte de aceiași guvernanți, după cărți întregi care-i înfățișează patriotismul și dreapta mărturisire, încă nu se ridică les-pede de tăcere și de ignorare a muceniciei sale, acesta este un lucru cu totul inexplicabil într-o lume liberă și transparentă mai ales întru Credința pe care el a slujit-o! Este o nedreptate care persistă, îndepărtarea ei apăsând în primul rând asupra umerilor mei bătrâni.

O spun eu, cel care am constatat în trecutul nu prea îndepărtat că această tendință de minimalizare a rezistenței noastre prin Biserică se răsfrângea nu numai asupra memoriei unchiului meu, ci chiar asupra faptului că, în anii de instaurare a comunismului a existat un întreg Grup Sinodal de Rezistență împotriva aservirii Bisericii la interesele guvernării atee și ale Moscovei care încerca să pună Ortodoxia în slujba lui Stalin. Și nu era doar o tendință oarecare de nesocotire, ci una cu totul adversă, mână de interesul necinstit de a pune meritele „salvării Bisericii” pe seama altora: A celor care pactizaseră cu dușmanul și nu făceau decât să o administreze convenabil pentru regimul comunist, adică formal-instituțional; doar pentru orbirea populației și relații protocolare în străinătate; dar nu să o păstorească întru misiunea ei divină venită prin Duh Sfânt!

Existența Grupului Sinodal de Rezistență, care a fost înfrânt târziu de acel colaboraționist cunoscut drept „Patriarhul roșu”, abia după ce a reuși să înlăture din Sinod doisprezece vlădici de dreaptă credință, arată ruptura care s-a creat în anii de după război între apărătorii Bisericii Naționale și clericii colaboraționiști care, punând mâna pe ierarhie la fel cum comuniștii au pus mâna pe țară, adică sub amenințarea tancurilor sovietice, au vândut-o antihristului. Or, acum când este evident faptul că această vânzare de rușine și păcat s-a încercat să fie interpretată drept salvare a lăcașurilor de cult - ceea ce este o minciună, pentru că la acea oră Stalin reintrodusese Ortodoxia Moscovită în viața publică a republicilor sovietice și a țărilor satelite – ticăloșii năimiți, împăunându-se cu merite în fața enoriașilor, au vrut să facă necunoscută ruptura dintre ei și Grupul de Rezistență care a luptat pentru dreapta credință ce, până la urmă, s-a păstrat în sufletele credincioșilor și nu în slujirea coruptă a unor teologi vânduți.

Se pune, deci problema: E vorba de nepăsare, sau de ne-recunoaștere a unor adevăruri? E vorba doar de o ușor condamabilă ne-recunoaștere față de cei care au vrut să păstreze neîntinate valorile Ortodoxiei, sau de ne-recunoașterea deliberată a faptei martirice a acestora, pentru a lăsa impresia că meritele le au exact cei care au trădat, argumentându-se fals că fără trădarea lor nu s-ar fi păstrat deloc Biserica?!... O asemenea afirmație este demagogie ordinară, nedemnă de sutana slujirii Dumnezeuului nostru; dar iată că ea ajunge să umbrească Adevărul. Adevărul despre

rezistența Bisericii Ortodoxe Române prin cei mai demni slujitori ai ei, care nu s-au plecat în fața conducerii comuniste și a amenințărilor aparatului de represiune! Când l-am întrebat pe îndreptățitul de prea fericită pomenire Patriarh Teoctist care este situația demersurilor de canonizare a Episcopului Grigorie Leu, pentru dosarul căreia depusesem documente la Secretariatul Sfântului Sinod, vrednicul patriarh mi-a răspuns: „Ehe, e cale lungă; căile ierarhiei cerești sunt mai complicate!”... Erau complicate deoarece, atunci, în anii instaurării comunismului, ei fuseseră în tabere diferite, iar Prea Fericirea Sa, ca supraviețuitor, avea obligația sa-i laude pe cei din tabăra sa, cei care cochetau sau colaborau cu antihristul și până la urmă au decăzut în slujba aceluia. Nu-l interesa că în acei ani existase în Biserica noastră un Grup de Rezistență, ci își făcea misiunea partizană de a exagera rolul Patriarhului Roșu în „salvarea” lăcașurilor de cult. Pentru că, prin asta, și „meritele” sale, care îi fusese colaborator, erau puse în evidență, în loc de a fi istoricește negate și condamnate. Relatez în paginile următoare și înțelesurile drepte care m-au apropiat de Patriarhul Teoctist; dar nu pot omite faptul că, de abia după trecerea lui la Domnul, a început a circula acel document citat din oficiosul Patriarhiei despre care vorbim mai încolo, prin care Sinodul din care făcea parte și Episcopul Grigorie, alături

de ceilalți sinodali rezistenți, îi retrăgea Arhimandritului Teoctist rangul obținut prin ploconirea la guvernanți; ploconire pe care, se menționa, o făceau el și Justinian Marina sfidând clerul și pe ceilalți chiriarhi...

Dar, pentru a reajunge la întrebările ce-mi impun această explicație privind nevoia de a depăși la timpul nostru prezent nedreptățile trecutului, vin din nou și afirm: Că în anii 1948 – 1954, câtă vreme a străduit pentru întărirea unei cinstite și independente Arhiepiscopii Ortodoxe a Românilor din Occident, fiul Episcopului Grigorie, vărul meu, Arhiepiscopul Vasile-Victor Leu a fost supus unui bombardament cu calomniile produse de Securitate, de KGB și de „Sovropatriarhia” de la București pe care el o numea astfel la posturile de radio libere unde înființase emisiuni religioase pentru români, construind acea BISERICĂ DIN ETER care trecea peste zidul Berlinului unindu-ne ca frați, este un fapt explicabil: Prin misiunea sa primită de la Grupul Sinodal de Rezistență de a înființa acea Arhiepiscopie independentă și a feri diaspora românească de infiltrarea cu agenți KGB, cum trimiteau sovieticii „preoți” lor, el devenise nu numai periculos pentru interesele Moscovei și guvernelor satelite, ci căpăta tot mai mult prestigiu în emigrația română care se putea mișca liber și respingea comunismul pe față. Pentru a fi anihilat trebuia compromis, fapt pentru care s-au vărsat tone de lături asupra lui tocmai pentru că, altfel, nu-i puteau fi îndepărtați credincioșii. Ca și tatăl său în țară, el se dovedea un factor coagulant de rezistență românească, devenind chiar mai eficace decât guvernele din exil, salvând de infiltrare parohiile existente și înființând altele, dar și refăcând, prin calea Bisericii, legături între diferite grupări de români fărâmițați pe care, prin slujbe, predici și lucrare misionară îi aducea la sentimente frățești. Era atât de periculos pentru comunismul internațional încât, atunci când n-au mai reușit cu calomniile, l-au răpit și l-au dus la Moscova, acesta fiind unicul gest de o asemenea gravitate făcut direct de KGB, fără acoperire, față de o personalitate românească din emigrația care încerca să ajute rezistența din țară.

Dar faptul că, iată, tot cam la trei sferturi de veac de atunci, într-o țară liberă care știe ce a însemnat provocarea bolșevică, calomniile acelea încă se mai folosesc continuând nedreptatea față de memoria unui patriot naționalist, este iarăși un fapt inexplicabil!

Și este cu atât mai inexplicabil, cu cât este vorba de un slujitor important al Bisericii care crede nețărmurit în convertirea păcătosului și în șansele egale pe care le are acesta întru dreapta credință în fața Dumnezeuului nostru!... Chiar dacă unele păcate ale tinereților lui ar avea un sâmbure de adevăr, conducând apoi la exagerările monstruoase produse de contrapropaganda securisto-kagebistă, faptul că din clipa în care a primit misiunea sfântă de a apăra Biserica exilului întărind prin ea întreaga rezistență românească s-a comportat exemplar și rodnic pentru Creștinătate, nu contează?!...

Faptul că a fost răpit de antihrist și vreme de ani de zile torturat în închisori sovietice și din țară fără să trădeze pe nimeni, nu contează?!... Faptul că a refuzat orice compromis cu anchetatorii și și-a cerut el singur condamnarea la moarte, nu contează?!... Faptul că slugile Moscovei voiau să facă din procesul lui un proces al întregii rezistențe religioase, cu multe condamnări care să sperie, iar el a luat totul asupra sa ne divulgând nici un alt nume și obligând instanța să se limiteze la ucidere lui, ca martir care preia totul, nu spune nimic? Faptul că, după ce i s-a pronunțat pedeapsa capitală a refuzat să facă cerere de grațiere, chiar nu contează?!... Atunci, ce mai contează, Dumnezeu Mare?!... Cine altcineva în afară de antihristul ar vrea să păstreze anatema asupra unui suflet trecut printr-o asemenea purificare?!...

Față de toate acestea, într-o asemenea explicație, îmi permit să-mi asum totul și să afirm că: Datoria fiecăruia dintre noi față de familia din care facem parte, e o datorie sfântă. Iar când se întâmplă să ai în această familie oameni sfințiți prin fapta lor, atunci datoria ta de a te apropia lor și de a mărturisi dreapta lor credință, continuând-o cât te ajută propria ta nevolnicie, e și mai mare!... Pentru că de la familie ajungi la neam, iar de la neam ajungi la adevărurile țării tale. Adevăruri pe care nu-ți poți permite să le lași mistificate, chiar dacă au fost făcute de un muritor pentru care ai și cuvinte de laudă. Eu am multe cuvinte de laudă pentru personalitatea Patriarhului Teoctist, atât în ansamblul ei cât și pentru amănuntele pe care mi le-a pus la dispoziție spre a construi monumentul de martir al unchiului meu. Dar trebuie să-mi dau seama că fericitul întru pomenire ar fi vrut să ducă cu sine o taină: Acea de a fi fost într-o tabără diferită de a Episcopului Grigorie care slujea numai dreapta credință, în vreme ce alții deveneau colaboraționiștii comunismului. Așa s-a întâmplat cu prelatul de rușine numit „Patriarhul roșu” și cu alții care, sub pulpana lui au rămas în ierarhia compromisă, în vreme ce Vlădicii Adevărați ai Neamului au făcut Grupul Sinodal de Rezistență împotriva guvernării comuniste și a aservirii Bisericii Naționale intereselor Moscovei.

Grup în care fiind și acționând prin funciara sa trăire creștin-românească, Episcopul Grigorie Leu a ajuns a plăti cu viața sa cea lumească prin sfârșit martiric.

București
14 februarie 2012

"BISERICA DIN ETER"

Corneliu Leu

CĂTRE

DIMITRIE GRAMA

Ca să mă adresez numelui tău bizantin, așa cum se adresează Apostolul către încă neelucidatul personaj Teofilos căruia îi dedică „Faptele”, eu cred, prea alesule Dimitrie, că judecând religia doar prin prisma unei raționalități secularizate, omitem ceea ce au descoperit literații și psihologii mai frumos în inefabilul existenței omenirii: Permanența umană. Cea ale cărei trăsături nu mai au nimic din evoluționismul rudimentar, ci îl înobilează chiar și pe acesta cu certitudinile transcendenței ce îmbogățește sufletește persoana umană dându-i tridimensionalitate. Adică o dimensiune trinitară care-o reprezintă ca volum întreg și nu ca simplă imagine pe suprafață; care face din ea acel vas, cum spuneau anticii, ce se umple pe parcursul vieții cu simțire, cu trăire, cu legături metafizice, cu învățătură bună și înțeleaptă.

Că această învățătură vine sau nu vine din inspirație divină este o problemă secundară, de care au făcut prea mult caz exact cei care voiau să nege această inspirație din ambiția gândirii lor foarte *terre-à-terre*, adică lip-sită tocmai de sentimentul înălțării pe care îl dă omului gândirea. Procedeu defectuos prin faptul că nu se poate desprinde de teluric și, totodată, nepro-ductiv scopurilor care-l pun în mișcare; pentru că, insistând a-și impune ne-gația, încercând a scoate din circuit divinitatea fără a pune altceva transcendent în loc, îl face pe om să simtă cum este rupt tocmai de această a treia dimensiune care-i împli-nește personalitatea prin faptul cert al conștiinței unei existențe metafizice. Conștiința datorită căreia el se împli-nește și se dezvoltă pe drumul spre perfecțiune. Conștiința necesității căutării modelului superior de care să te apro-pii. Așa că n-aș vedea nici un dezavantaj pentru ome-nire dacă tot mai mulți oameni ar fi preocupați, chiar și printre altele, de cău-tarea modelului ideal. În ce privește viziunea strictă, a unei raționalități fiziologice, mă tem că, simțind imperativ nevoia să se opună unei asemenea operațiuni dureroase care vrea să-i extirpe o parte din

personalitate, exact ca-n simbolul martirajului pentru credință, omul se îndârjește și nu se lasă smuls din tridimensionalitatea sa care-i asigură legături transcendente apte de a-i perfecționa persoana fizică, a depăși precaritatea acesteia, a-i arăta calea spre un ideal superior. Pentru că această atracție, această aspirație, această tendință spre inefabil a devenit o permanență umană care, fie că ia sau nu calea credinței religioase, oricum așează omul pe direcția unui ideal superior. Ceea ce este și s-a dovedit a fi esențial pentru evoluția lui în bine, evitând celălalt instinct cu care, ia-răși trebuie să recunoaștem că este dihotomic dotat: autodistrugerea. Sau distrugerea sa concomitent cu cea a naturii permanente, în scopul irațional al unui egoism al dominării timpului prezent. Desigur, și aceasta este o permanență umană; dar inversă, de natură malignă, provocând mereu efecte negative cu care plătim foarte greu prețul unor satisfacții trecătoare.

Consider că ar fi împotriva naturii să negăm sau să încercăm să distrugem acea permanență umană care este căutarea modelului ideal reprezentat pentru cea mai mare parte a populației lumii prin Dumnezeu. Este drept că, în majoritatea duratei existenței sale, omul neglijează existența în sine a acestui har care face parte dintre atributele superiorității sale, fiind cea mai limpede și mai evidentă formă de aspirație spre exemplul ideal către care, tinzând, omul se perfecționează. În păcătoșenia-i zilnică, el neglijează existența în sinele său a acestei salvatoare permanențe umane; dar putem constata cu satisfacție că, de uitat, n-o uită. Nu are cum s-o uite pentru că se întoarce la ea în momentele cele mai grele, cele mai grave sau decisive: momentele când evocă Dumnezeirea, indiferent sub ce formă și-o imaginează sau a moștenit-o de când i s-a spus că a fost făcut ca om după chipul și asemănarea Ei. Sunt momentele când își amintește în păcătoșenia sa că ar trebui să tindă a nu-și dezminți această asemănare, adică ar trebui să mediteze la înțelepciunea și perfecțiunea pe care, după chipul și asemănarea Celui de Sus, ar putea-o atinge și el.

Și, atunci, te întreb, prea alesule Dimitrie: Există lucru mai frumos și mai încurajator în această existență trecătoare a noastră (despre care fiziocrații ar spune că este programată a fi trecătoare dar tac atunci când vine vorba de Marele Programator) decât să știi că omul poate medita la propria-i perfecțiune iar uneori, tocmai prin această meditație, chiar a face pași spre înțelepciunea ei?! Nu este aceasta o permanență umană care nu se demodează, nu se alterează, nu se demonetizează pentru că oricând omul are nevoie de ea, iar ea oricând se adaptează la elementele noi care constituie existența?

Eu am văzut lucrul acesta la unchiul meu, Episcopul Grigorie care, istoricește privind lucrurile acum, se știe prea bine că și-a săvârșit viața ca un martir; dar ca premoniție sufletească și bună dotare cărturărească a personalității sale, pot spune că din tinerețe a avut vocația martiriului căpătată prin transcendența pe care și-o dă tocmai meditația spre perfecțiunea care ne face să devenim tot mai noi înșine, pe măsură ce încercăm să ne imaginăm cum ar arăta sufletește, ca dorință și faptă, chipul Lui. Unchiul meu era un asemenea caracter: Atent cu sine însuși și cu toate reacțiile ființei sale pentru ca și fapta și sentimentele și comportamentele sale să fie așezate pe calea prin care să-și găsească corespondența necesară cu Ființa Divină a Credinței sale. Și nu pot spune nici că trăda, nici că depășea prin aceasta trăsăturile sale omenești. Pentru că încerca și știa să fie cât mai drept, cât mai sincer, cât mai înțelegător, cât mai onest, cât mai neclintit în convingeri, cât mai recunoscător față de bucuriile pe care i le dădea viața. Era și bun părinte duhovnicesc și mare patriot; și cetățean dăruit, știind ce-nseamnă afirmarea țării lui, și bun gospodar, știind și învățându-i pe ceilalți ce-nseamnă bunăstarea prin muncă; și conducător ascultat, îndemnându-i pe oameni la afirmare și la faptă productivă, și ierarh binecuvântat, știind ce-nseamnă grija creștină față de semen; și părinte grijuliu la nevoia altuia, și om tolerant cu concepțiile altuia, dacă acestea nu deveneau agresive nerespectându-i-le pe ale lui. Credința lui, argumentată într-o aprofundare permanentă a dogmaticii avea și convingerea simplă a țaranului, și hotărârea curajoasă a soldatului, și înțelepciunea temeinică a misionarismului cărturăresc întru luminarea celor din jur, dar și amplificarea acestora printr-o știință deosebită a pastorației. Cu cât era mai plecat în fața Dumnezeului său, cu atât avea o șiră a spinării mai dreaptă întru rostirea convingerilor sale patriotice și ale iubirii de neam; cu cât era mai adâncit în studiul și decriptarea trăirilor metafizice, cu atât avea mai directă vorbire și înțelegere cu orice categorie de ființă umană. Îl simțeam drept și auster în tăria credinței sale, dar foarte apropiat sufletelor din jur prin omenia acestei credințe... Și, tocmai fiindcă i-am cunoscut asemenea virtuți, nu pot să nu mă-ntreb ce poate fi rău în asta și nici nu pot accepta ideea că sentimentul dreptei credințe poate deveni un lucru demodat sau căzut în derizoriu, de vreme ce el căleşte ființa umană într-o demnitate a simțirii și a trăirii faptelor sale.

Recunosc: Din păcate, această fermitate nu există în tot omul și nici în toate momentele vieții lui. Iar slujitorii Credinței sunt și ei oameni. Supuși fiind păcatului cel dihotomic cu aspirația spre bine, poate că în ei și în limitele lor trebuie să căutăm și fundamentalismul care vine și demodează până la absurd credința, și ascunzișurile omenești ale unor fariseice ambiții și interese seculare care o alterează, și accentele formale, demagogice, habotnice, ipocrite, bigote care o demonetizează, ca și preocupările accentuat materiale și numai materiale care o coboară în derizoriu făcând-o să se confunde cu marfa sau cu prestarea de servicii. Știind toate acestea, avem dreptul să ne întrebăm ritos: Nu cumva, lăsând la o parte atacarea credințelor adevărate care sălășluiesc în suflete făcându-le, în ori ce caz, bine, ar trebui ca, mai întâi, să căutăm motivele nemulțumirii noastre intelectuale, uneori foarte sincere și chiar cu convingătoare aparențe de

raționalitate, nu în slujire, ci în slujitori? Nu în universalitatea ei, ci în situația limitată la cele lumești a acestora; nu în aprecierea ei atunci când o vedem că reînvie în omenire după orice fel de atac, ci în deprecierea acestor slujitori care nu știu să-și depășească tarele umane sau, uneori, chiar nici nu cred că ar trebui să vrea așa ceva?!... Iar, dacă s-a demonstrat că ambițiile omenești pot fi compatibile cu Credința și interesele meschine se pot bucura de atenție sub lumina ei, înseamnă oare că de la ea vin acestea, sau de la cei care-și asumă ministeriatul slujirii fără a se ridica la valorile ei și chiar fără a le înțelege pe toate? Influențabil fiind, omul e făcut prin ființa sa să fie și schimbător. Cel primitiv are instincte dihotomice, care-l trag într-o parte sau în alta; cel evoluat are interesele care sunt de aceeași natură și i se impun în balanța dintre bine și rău; iar cel pervertit în concentrarea numai pe tot ce poate să-ți placă imediat, ajunge să aibă foarte dezvoltat instinctul interesului imediat, strict secularizat, fără a-i mai păsa de perspectivă. Din păcate, slujitorii binelui se aleg dintre oameni și sunt și ei oameni supuși acestor instincte chiar dacă, prin formația lor, se presupune că au învățat cum să le depășească. Studiindu-i atent ne dăm uneori seama că nu vedem binele nu pentru că nu ar exista, nu pentru că nu ar fi posibil, ci pentru că ei nu-l slujesc cum trebuie.

Binele nu poate fi decât bine. El nu se poate transforma în ceva care face rău, pentru că ar însemna să se aneantizeze. Dar binele poate să fie îndepărtat în întregul lui dacă este slujit prost. Pentru că binele nu poate fi decât un întreg. De asta credința e universală, iar Biserica ajunge a o scrie cu literă mare: Pentru că este formată din sufletele tuturor credincioșilor și nu doar din cinul slujitorilor ei. Credința nu poate fi niciodată de stat, cum și-au dorit-o sau și-au făcut-o imperiile ca să le fie instrument în guvernare impunând slujitori pretabili întru aceasta. Dar credința poate fi națională, în măsura în care servește la afirmarea obștei acelei națiuni prin ea. Credința nu poate fi nici colectivă, adică impusă din afară ca să dea omogenitate unei colectivități ne omogene numai prin înregistrarea în registrele slujitorilor ei; dar credința poate fi comunitară pentru că vine să exprime duhul unei comunități de trăiri și idei și pentru că își găsește slujitorii printre cei mai dedicați din interiorul ei. Sociologia credinței nu este totuna cu organizarea ei administrativă, cu toate că ambele se ocupă de același domeniu; tot așa cum harisma duhovnicească nu este totuna cu cariera tehnocratică. Și nu pentru că nu s-ar asemena formal, de vreme ce ambele se bazează pe transmitere de învățăminte în comunicarea cu cei pe care îi păstorește; dar la una este vorba de transmiterea trăirii fierbinți, în vreme ce la alta este de ajuns transmiterea cunoștințelor reci.

Recunosc faptul că nu-mi este deloc ușor să explic toate acestea, și chiar mă văd nevoit să fac apel la unele exemple pe care aș fi dorit să nu le amintesc; să le păstrez în mine și să le duc cu mine, pentru că eu nu le gândesc spre a întina memoria cuiva și n-aș vrea să dau altora prilejul s-o facă. Eu le dezvălui și le discut aici, numai și numai pentru a avea exemple prin care să-mi susțin ideile. Fiind autor de proză, eu lucrez cu personaje în a căror gestică, mișcare, vorbire și atitudine descopăr simbolurile filosofice ale vieții. Disecarea personajului îmi dă mai multă îndemânare decât mânăuirea termenilor abstracti și astfel înțeleg să-mi fac pledoaria privind imperiosul comandament moral al persoanei umane: Acela de a medita măcar, dacă nu a tinde spre perfecțiunea pe care datele creației sale, posibilitățile dotării sale inițiale, o dețin.

***

Se găsește deseori scuză pentru slujitorii bisericești care au conlucrat cu securitatea în faptul că ei au ajutat să nu se ia măsuri mai dure în legătură cu credința, iar eu spun că nici comuniștii, nici securiștii lor nu erau vreodată complet convinși de lipsa de nevoie a credinței, numai că o doreau a se practica cu slujitori supuși lor. Pentru că, pe de o parte, erau oameni și, vrând-nevrând, purtau această năzuință omenească în datele eului lor iar, pe de altă parte, în ori ce caz aveau inteligența de a nu o neglija, consemnând-o ca pe o realitate în sânul populației. Așa că, dacă privim lucrurile chiar și numai din punct de vedere socio-politic, tot trebuiau să-i dea atenție. Această lipsă de convingere în combaterea religiei, ezitarea lor dintr-un motiv sau altul în fața anihilării unui Adevăr pe care omenirea îl poartă dintotdeauna, a cultivat teama lor de a se implica total, o parte din credință rămânând chiar și în sufletele lor păcătoase. Alături de credința totală, a tuturor dreptcredincioșilor, aceasta a constituit majoritatea sentimentelor omenirii îngenunchiate de comunism și, astfel, s-a dovedit mai puternică, triumfând. În asemenea condiții, ea nu avea nevoie de slujitori care să facă pactul cu diavolul ca s-o salveze, acest concept demonstrându-se a fi o aberație, o scuză lipsită total de sens. Pentru că a face pact cu cel ce reprezintă însăși distrugerea ta, înseamnă să te autodistrugi.

Spre a-i evalua real, trebuie să precizăm că aceia care s-au pretat la așa ceva nu erau slujitori în adevăratul înțeles al cuvântului. Erau, de fapt, racolați ca agenți ai securității sau ai intereselor de partid marxist-leninist printre credincioșii Bisericii și specializați a face diverse slujbe în interiorul ei. Îi putem ierta, dar nu le putem inversa identitatea. Am un exemplu chiar din dosarul de urmărire al tatălui meu; urmărire care a funcționat atât de mulți ani după eliberarea sa din lagărul de la Canal, încât, obținând documentele de la CNSAS m-am minunat cu câtă prostie îndârjită consuma dictatura fondurile publice pe acțiuni inutile rămase din inerția ruginită a unei birocrății dictatoriale și din nevoia de a se da salarii unor profitori ai regimului. Pentru că, bătrân și total inofensiv, tatăl meu era încă urmărit, la mai bine de zece ani după ispășire, cheltuindu-se pe această suspiciune bani publici, indiferent dacă mulți sau puțini.

Astfel, când i-am mutat pe părinții mei bătrâni într-un loc unde aveau o îngrijire mai bună, aflu acum că a început un circuit teribil de corespondență, informări, transfer de date, actualizări de date, culegere de date noi, rapoarte și confirmări, ordine și răspunsuri la ele, nu numai între securitățile județelor din care plecau și-n care se stabileau, ci și între acestea și centrul din minister care dirija evidența supravegheților și confirma măsurile propuse. Până când au fost bine puși în atenția securiștilor din zonă, unul preluându-i cu toată răspunderea sa secretă și începând zelos a-și dirija informatorii și a trimite, unul după altul, rapoarte șefilor față de care voia să se afirme. Ei bine, în unul dintre aceste rapoarte, el se laudă că poate ști totul despre cei supravegheați deoarece a descoperit că ei sunt credincioși și s-au integrat activ practicant în ceremoniile, acțiunile și ritualurile bisericii din localitate, așa că informatorul lui cel mai dibaci, cu numele conspirativ de „Soare”, îi dă rapoarte chiar mai des decât săptămânale și a fost instruit să-i viziteze și să stea de vorbă cu ei pe teme ce se vor stabili în biroul local de securitate sau la județ. Spre proasta calificare a aceluia lucrător de securitate, ca și a șefilor lui care au arhivat documentul intern, necifrat și nici redactat în limbaj conspirativ, fiindcă nu se așteptau ca vremurile să facă să ajungă în mâinile altcuiva, raportul se încheie cu autolaudativa informare: „*Sunt convins că vom avea rezultate bune deoarece informatorul nostru local Soare este preot*”.

Cum preot în perioada aceea era unul singur acolo, evident că deducția noastră nu a mai fost pusă la încercare. Întrebarea care se pune este, însă, alta: Într-o asemenea situație, îl putem considera pe acesta preot, sau agent informator de securitate?... Și, cum unui păstor duhovnicesc nu i-ar accepta nimeni trădarea turmei, ne resemnăm cu gândul că acesta poate fi calificat doar ca agent al securității, specializat în a se infiltra printre credincioși. Povestea că acela ar fi salvat astfel cre-dința, nu ține. Și când e vorba despre cea scrisă cu literă mare, prin liantul căreia se întrunește Biserica, și când e vorba de cea obișnuită, cotidiană, prin care omul își disciplinează și își configurează comportamentul, credința este o permanență uma-nă, poate cea mai benignă și cea mai drept făcătoare de caractere omenești, care nu se salvează cu compromisuri, ci cu intensitatea trăirii ei acolo, în acel loc al sufle-tului omului pe care nu i-l poate lua nimeni. Dimpotrivă, aflarea de către credin-cioși a faptului că păstorul lor a fost un ticălos care i-a turnat la securitate manipu-lându-le credința, îi poate face să se blazeze și să piardă mult din intensitatea acesteia.

Mutatis mutandis, prea alesule Dimitrie, nemulțumirile pe care le exprimi tu la adresa credinței propagată fundamentalist și ca amenințare către restul omenirii, cred că se poate rezolva logic prin același raționament: Ce este un fundamentalist?... Este el un drept credincios care doar greșește punând unele accente false asupra credinței sale, sau vine și reprezintă încăpățânarea nocivă a trecutului perimat care, cramponându-se de funcții și influență, amenință cu perimarea această permanență umană care este credința?!... Nota Bene: Este vorba de o permanență umană în evoluție, menită a se înnoi neconținut laolaltă cu sufletul și persoana umană, în ascensiunea pe care i-o conferă fenomenul creației permanente... Așa că ajungem astfel la concluzia că fundamentalistul este un factor rău, format a acționa împotriva succesului credinței, a progresului ei; un element nociv, care poate duce la anihilarea acesteia. Deci fundamentalistul este în slujba altcuiva, identitatea sa fiind alta decât cea a slujitorului care are misiunea de întărire a credinței; și n-are cum să fie confundat cu acesta.

Cât despre misiunea de întărire a credinței, îmi amintesc de modul cum păcătosul de mine îmi permiteam uneori să-l tachinez pe Părintele Patriarh Teoctist, care mi-a acordat prietenie. Discutam împreună despre faptul că Duhul Credinței are nevoie de duhovnici dăruțiți și cu mare vocație ca să-l mențină la cotele lui înalte ridicate de majoritatea populației în acei primi ani de după evenimentele din 1989. Și constatam că se simțea nevoia accentuării misionarismului slujitorilor, scoaterea lor din rutina de a face numai slujbe, servind liturgica și strângând bani pentru înflorirea lăcașurilor de cult, dar neglijând acțiunea duhovnicească a catehizării permanente și a ridicării nivelului de cinste, activitate productivă și conștiință a populației prin acțiuni misionare și prin model de faptă, de inițiativă, de comportament. Chiar am preluat atunci, din ideile sociale ale lui Jacques Maritain, conceptul „misionarismului laic” pentru extinderea și diseminarea acestui model, inițiind o mișcare social-educativă largă, în afara problemelor religioase pe care rămâneau să le cultive preoții.

Și, întrucât în anii când îndeplineam funcția de vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Părintele Teoctist fusese și rector al Institutului Teologic de pe atunci, faptul că avem preoți care se rezumă la liturgică neglijând misionarismul, mă făcea pe mine obraznicul să-i spun: „*Păi, Prea Fericite, aceștia sunt foștii teologi cărora le-ați fost rector. I-ați învățat bine să dea cu cădelnița, dar să bată străzile înglodate aducând cu ei frățiasca grijă în casele oamenilor, să aducă la casa parohială copii îngrijindu-i și catehizându-i, să ajungă la patul bolnavilor, la atelierul patronului care mai poate*

angaja un nevoiaș, la ghișeul funcționarului care poate ajuta și nu jecmăni cetățeanul, sau la cei pierduți școlii, care pot fi alfabetizați cu scriptura... asta nu i-ați prea învățat!”... Cam așa încercam eu să spun în glumă, dar el îmi răspundea apăsător de amintirea acelor vremi: „Ei, n-ai dumneata de unde ști!... Noi eram bucuroși că ne lăsau să transmitem și învățătura asta; să nu ne-o desființeze și pe asta, nu s-o împlinim cu altele!”... Rămâneam pe gânduri, ne putând să mă împac cu ideea unui propovăduitor pe jumătate, a unui mărturisitor pe jumătate, a unei cre-dințe pe jumătate. Adică a unui tehnician în materie de ritual bisericesc, format spre a presta serviciile respective și a-și vedea apoi de cu totul alte treburi. Întrebat dacă a lucrat cu securiștii, arhimandritul Tatu care era stareț la o mănăstire bucureșteană și parlamentar FSN, răspundea ritos: „Ei au lucrat cu mine! Ei veneau la mine ca să-i cunun pe ascuns sau, tot așa, să le botez copiii, sau să le fac diverse slujbe la modul secret, ca să nu se afle; de asta mă cultivau!”... Era aceasta o formă de a te manifesta bigot și cu partidul marxist-leninist căruia îi jurai credință, și cu biserica în care, pen-tru orice eventualitate, lăsați un semn că nu te-ai rupt de tot, o mică punte de a te putea întoarce la o adică. La asemenea sentimente care meschinizau omul din toate punctele de vedere cultivându-i perfidia până și la relațiile cu „Dumnezeul ce vede toate” prestarea de servicii religioase, eventual și cu posibilitatea alegerii după gust, a unui decor cu flori sau cu lumânări, a răspunsurilor date de tenor sau de bas, a vinului sfințit din molan sau din viile bisericești, devine o meserie; poate bănoasă, dar lipsită de har. Pentru că se poate practica și cu jumătate de normă, mergând ca pentru cealaltă jumă-tate de normă să te duci să faci altceva, în cu totul alt domeniu. Ca și cum ai putea trăi cu jumătate de suflet, cealaltă ju-mătate folosind-o pentru altfel de trăiri!... Părerea mea este că a sluji cu adevărat, orice pe lumea asta, înseamnă trăire și are nevoie de tot sufletul!

Iar întrebarea este: Poate, oare, cea mai duhovnicească preocupare a omului și cea mai duhovnicească preocupare față de persoana umană, să se limiteze doar la atât?... Nu cred. Lucrarea aceasta are nevoie de bărbați puternici în spirit și puternici în faptă, conștienți de menirea spre binele omului și a omenirii pe care o are credința lor, adânc dedicați mărturisitori ai ei și în cuvânt și în comportament propriu, dotați cu conștiința că nu practică o rutină, ci servesc o misiune de la care s-au jurat să nu dea niciodată înapoi și să-i fie model de virtute.

***

Episcopul Grigorie era un asemenea om. Și prin vocație, dar și prin temeinica sa cultură teologică și filosofică. Atunci când a fost consacrat în cea mai mare taină ortodoxă – aceea a arhieriei, el și-a manifestat bucuria și recunoștința în fața Sinodului arhieresc ce-l primea ca tânăr ierarh ridicat în rang și har, punându-și următoarea întrebare: „...Putea-voi duce austeritatea persoanei mele după pilda Prototipului nostru, măcar până la drumul arzător al apostolatului zilnic, cu re-semnare la auzirea vorbelor de ocară și chiar la primirea de lovituri și scuipări pentru învățătura Evangheliei?... Căci de o încoronare cu spini și de întinsul mâinilor pe cruce... e prea greu să mai vorbim noi, muritorii de astăzi!...”

Dar destinul a vrut să fie contrazis, iar el, muritorul de atunci, din cea mai cumplită perioadă ateistă, a avut parte și de încoronarea cu spini și de întinsul mâinilor pe cruce. Destin dramatic din care sufletul omului se salvează numai prin credință. Discutam acestea și găseam argumente de mărturisire întru ele cu vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist care, peste diferența de vârstă ce i-l făcea model despre care vorbea și scria cu admirație, îi era asemănător și prin apropiere geografice și prin împrejurări ierarhice, chiar dacă în perioade diferite: Ambii moldoveni făcându-și studiile la București, ambii trecuți prin ierarhii de-a dreapta și de-a stânga Oltului, ambii reveniți ca mari ierarhi în Moldova natală, arhi-mandritul Teoctist de pe atunci, slujindu-i ca vicar la Iași chiar slujba de trecere la Domnul, iar patriarhul Teoctist din vremuri mai noi evocându-l la reîntemeierea Episcopiei sale anihilată de comuniști odată cu el, după exemplul păgânilor care au pus să se și are locul de unde înlăturau, cu teamă de nemurire, ruinele templului. Prin toate acestea, Teoctist a fost întâistătorul ortodox care, atunci când s-a putut, a scris și mărturisit despre fapta unchiului meu de perseverență înfruntare a guvernării atee și l-a numit „Episcopul martir Grigorie Leu”. Am, deci, toate motivele și-i sunt recunoscător plecându-mă în fața memoriei lui, tot așa cum el s-a plecat în fața memoriei martirului.

Am avut de multe ori prilejul să mă aflu în preajma acestui om cu multă harismă, făcut prin blândețe, tact, aleasă vorbire, știință a existenței publice în modestie și a celei ierarhice ca datorie a înțelegerii celor păstoriți, să aibă cu adevărat o simplitate măreață de patriarh. O prezență care aduce liniște și cumpătare cum alții nu reușesc să aibă. El a fost cel care m-a invitat și mi-a atras atenția că îi fusese apropiat unchiului meu prin care mă știa de când umblam copil

agnost prin palatul episcopal vorbindu-mi-se cu diminutiv. Ba chiar m-a alintat și dânsul uneori spunându-mi la vârstă matură „domnul Corneluș” cu acel diminutiv de odinioară. L-am vizitat în toate eparhiile prin care a trecut după vicariatul de la București: și la Arad și la Craiova și la Iași, iar în anul în care ierarhia lui se întindea asupra a două mari mitropolii românești – cea a Moldovei și Bucovinei unde era titular și cea a Ardealului unde a girat locotenența îndelungă vreme, împlinindu-se o cifră rotundă de pomenire a Episcopului Grigorie, cu binecuvântarea sa, martirul despre care nu trebuia să se spună că a fost martirizat chiar de regimul încă la putere, a fost pomenit în bisericile din aceste trei mari provincii românești. Precizez aceasta pentru că e vorba de anul 1981, când s-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Gheorghe-Grigorie Leu (n. 2 mai 1881). I-am făcut special viitorului patriarh o vizită la Iași, unde ne-am sfătuit cum se poate organiza mai bine pomenirea, în așa fel încât să avem o comemorare care să nu fie obstrucționată de oficialități. Am căzut de acord ca, în cele ce va trebui să fie informate oficialitățile, să punem accentul pe rezistența episcopului la ingerințele sovietice, lucru care convenea politicilor de atunci și, după ce, pesemne, a discutat cu anumite foruri sau cu Patriarhul Justin, P.F. Teoctist mi-a comunicat că pomenirea se va face monahicește și, ca să nu stricăm aceasta, dacă vreau să dau vreun anunț sau vreo comunicare publică, să nu insist asupra termenului de „martiriu” pe care eu îl foloseam în discuțiile noastre, ci să folosesc formula « mort în condiții neelucidate ». M-am conformat și, astfel, a reușit să apară anunțul centenarului Vlădicăi Grigorie iar, sub binecuvântarea Părintelui Teoctist, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei și locotenent al Mitropoliei Ardealului, s-au făcut pomeniri în biserici, mănăstiri, catedrale din Argeș, Huși și Iași și s-a restaurat mormântul de la Huși, Dumnezeu ajutându-ne astfel, chiar sub apăsarea păgână a ateismului, să marcăm o continuitate a memoriei acestui episcop martir.

meu, discuții amplificate după 1989 în dezbateri publice și emisiuni radiodifuzate sau televizate, el oferindu-mi chiar amănunte mai bine știute decât de noi, în familie, pe care le-am folosit apoi în ceea ce am scris. Întotdeauna, când în tipăriturile pe care le primea apărea ceva despre Episcopul Grigorie mă chema și mi le dădea, chiar exemplare cu dedicație către Prea Fericirea Sa fiind. Iar, când descopeream eu un document nou, sau aveam vreun ecou din diaspora românească în care se știa câte ceva, sau descopeream vreun cărturar străin interesat, mă bucuram când accepta să fie primul care afla de acestea. Astfel, multe dintre acțiunile fundației care poartă numele Episcopului Grigorie au avut binecuvântarea lui, ca și cercetarea comună cu Institutul internațional ce poartă numele filosofului creștin Jacques Maritain. Iar când, punându-se cap la cap informațiile și mărturiile, a devenit evidentă existența în primii ani ai regimului comunist a unui grup de rezistență a ierarhilor noștri ortodocși, spre inima lui duhovnicească m-am dus să-mi mărturisesc mândria că în Biserica noastră au existat asemenea caractere, printre care și unchiul meu. Iar el mi s-a alăturat în mândria de a fi avut asemenea înaintași căliți în Biserica pe care o păstorea și mi-a confirmat: Avea știință de unele acțiuni, cu toate că pe vremea aceea era încă tânăr, plecat din București după terminarea studiilor teologice. Cu Prea Fericirea Sa am avut de atunci lungi discuții despre sfințenia și personalitatea de ierarh-luptător a unchiului Dar îi cunoscuse pe ierarhii vechi, care fuseseră mutați sau li se luaseră eparhiile, precum Nifon Criveanu, Tit Simedrea, Nicolae Popovici, Partenie Ciopron, Policarp Morușca; fusese ca ieromonah sub ascultarea cărturarului izolat de comuniști Irineu Mihălcescu, a cărui dispariție a fost pusă la cale înaintea celei a Episcopului Grigorie și, mai înainte, ca monah seminarist, a lui Chesarie Păunescu; îi cunoscuse pe arhipăstoriile păstrați în scaun, veniți din tradiția temeinică a ortodoxiei române pe care mai reușise să o păzească Patriarhul Nicodim : Nicolae Bălan de la Sibiu, Valerie Moglan, de la Cluj, Vasile Lăzărescu de la Timișoara, Firmilian de la Craiova, Antim Angelescu de la Buzău și pe sacrificatul Șarpe de la Curtea de Argeș; ca și pe diriguitorii Departamentului Cultelor prin mâna cărora trebuiau făcute acțiunile de ateizare al căror efect întârzia supărând stăpânirea: preotul Burducea și laicii Radu Roșculeț, Mihai Ralea, Stanciu Stoian. Fusese, în calitate de vicar patriarhal, chiar în străinătate la mitropolitul Visarion Puiu, ca să-i comunice din partea guvernării comuniste că nu va fi pusă în aplicare condamnarea la moarte care i se dăduse și să-l convingă să nu treacă la catolicism, revenind în țară.

Cât despre familia preoțească Trifa, legată ca și a mea de mișcări de afirmare ortodoxă precum „Oastea Domnului” care înflorise cândva aici, și „Vatra românească” întărindu-i pe frații noștri din America, el avea mâhnirea despre care nu prea vorbea, că a fost respins de americanii atașați încă arhiepiscopului Valerian Trifa, când a fost propus să meargă să-l înlocuiască pe acela...

În discuții liniștite, lipsite de orice grabă sau precipitare, așa cum impunea blândețea cugetării sale monahicești, cu aplecare și calm alimentate de o memorie fascinant de vie, Prea Fericitul Teoctist își găsea timp pentru mine ca să mi-i evoce pe toți aceștia. Și, acceptându-mi căutarea pe care o mărturisesc și o descriu în „Cartea episcopilor cruciați”, străduiam a deduce împreună care dintre ei avusese rol activ alături de Episcopul Grigorie, în acel grup de rezistență al ierarhilor față de legile și metodele prin care se instaura puterea comunistă la noi. Este drept că, printre aceștia, el nu uită nici o dată să-l evoce și pe Justinian Marina, fostul patriarh despre care eu aveam o cu totul altă părere, uneori simțindu-l cum se abținea de la vreun gest de supărare pe dezaprobarea cu care eu marcam păcătoșeniile veneticului impus de comuniști, dar atrăgându-mi atenția că acela era ierarhul care-l crescuse și pe care îl slujise nemijlocit. Ne-am contrazis pe tema meritelor celui bine cunoscut ca patriarhul roșu, bolșevizat. Prea Fericirea Sa pleda pentru meritul patriarhului Justinian Marina de a fi luat asupra sa conlucrarea cu comuniștii pentru a apăra Biserica, nepăsându-i de riscul ca aceia să-l suspecteze (ceea ce era perfect adevărat deoarece comunismul cultivă suspiciunea universală); eu însă acuzam că a făcut și alt joc, acela al conlucrării cu interesele KGB-iste ale politicii cultelor practică de Moscova împotriva întregii lumi creștine, lume menită a cultiva contrariul care tinde spre dragostea universală. Dar, până la urmă, printr-un reciproc respect intelectual pentru părerea fiecăruia, am căzut amândoi de acord că: „eu, ca urmaș de sânge și conștiință al episcopului Grigorie, iar Prea Fericirea Sa ca demn discipol al patriarhului Iustinian, avem fiecare obligația să facem elogiul Patronului nostru spiritual și ne respectăm reciproc pentru asta”. În acest mod, rafinată, constantă și temeinică lui harismă duhovnicească a făcut să trecem peste cele lumești ale sentimentelor noastre contrarii și să continuăm o comunicare spirituală benefică, bazată pe convingerea că ortodoxia română a avut stâlpi zdraveni de rezistență sub comunism, care au făcut-o să înflorească atât de frumos după 1989, devenind instituția cea mai de încredere a națiunii. Îi simțeam sentimentele de sinceră pioșenie față de mărturisitorii neînfricați în fața sentințelor capitale, precum cei din familia mea și cei despre care căutam să aflăm cât le fuseseră de aproape: Acel puternic eșalon de ierarhi români care au acceptat mai degrabă hulirea decât abaterea de la calea națională a Bisericii lor și nu și-au precupețit sacrificiul întru salvarea ei de diavolul comunist, tocmai pentru că știau și credeau în valorile acestei permanențe umane care ne caracterizează. Pentru că, prea alesule Dimitrie, trebuie să recunoaștem că Biserica din sufletele noastre este o permanență umană care ne apropie și ne adună întrunind ca structură socială Biserica sufletelor noastre, cea în care se realizează înțelegerea semenului pe drumul ideal al dragostei pentru acesta. Și, totuși, de câte ori discutăm cu Prea Fericirea Sa, despre canonizarea martirului declarat în public dar nu consacrat în Biserică, îi simțeam unda tristă cu care încerca să ocolească subiectul: „*Ehe, e cale lungă, domnule Corneluș; căile ierarhiei cerești sunt mai complicate!*” – îmi spunea el în vreme ce calendarul făcut sub patriarhatul lui se înnoia cu alte nume de noi sfinți români. Fapt pentru care nici astăzi, încă, nu s-a deschis mormântul unchiului meu ca să i se cunoască rămășițele pământești frumos mirositoare întru Duh Sfânt.

***

În fapt, lucrurile stau cam așa: Printre documentele dosarului condamnării la moarte în anul 1954 a fiului Episcopului Grigorie, vărul meu Vasile-Victor Leu, preot militar pe frontul de est, apoi consilier general la Ministerul Cultelor, apoi transfug în occident ajuns arhiepiscop al emigrației române și răpit de KGB, se află mai multe declarații vorbind deespre un asemenea grup de rezistență din țară și o scrisoare din anul 1951 către preotul Moraitakis, fost paroh al bisericii grecești din București ajuns consilier la Patriarhia Ecumenică din Fanar, în care îl informează despre următoarele: „...*În urma hotărârii tatei și a grupului de rezistență a Vlădicilor ce pe acea vreme se opuneau politicii lui Justinian... ascultând porunca arhierescă ce mi se dăduse la plecarea din țară, în 1949 am organizat o Eparhie Ortodoxă Română din Europa Apuseană*”... Cazul lui Vasile-Victor Leu a creat multă vâlvă în epocă, iar predicile care le adresa în limba română de la posturile de radio străine pomeneau mereu de această rezistență a clerului românesc și luau apărarea celor pe care bolșevismul îi înlănțuia. Însă, în ancheta la care este supus după răpire, atât la Moscova unde multe întrebări i le pune personal Beria, cât și la București unde întrebările securiștilor se repetă mai formal, doar pentru ca tribunalul-marionetă să aibă dosarul propriu pentru pedeapsa capitală dictată de la Kremlin, vărul meu evită să dea nume tocmai pentru ca să-i apere pe cei care mai sunt în libertate. El uzează de orice, de la refuz în numele tainei duhovnicești la mimarea pierderii memoriei și aglomerarea unor amănunte sau nume nesemnificative față de ce caută anchetatorii, folosind întregul arsenal al celor care vor să-și ferească prin chinul lor frații de idei care le pot duce mai departe. Din acest motiv, până vor mai apărea și alte documente din epocă, acest „grup de rezistență a Vlădicilor”

cunoscut ca implicare prin perseverența sinodului și cinurilor întru nealterarea crezului și salvarea tradiției naționale, ne rămâne necunoscut ca nume și acțiune personală, înafara mitropolitului Irineu Mihălcescu, a cărui izolare s-a încercat încă de mai înainte, a unchiului meu și a Episcopului Tomisului Chezarie Păunescu pe care i-am văzut eu plecând împreună spre mănăstirea de la Tekirghiol unde, sub pretextul băilor, în vara lui 1948 îi așteptau ceilalți prelați, a Episcopului Oradiei Nicolae Popovici scos din scaun mai târziu și trimis în surghiun, a parohului de cartier muncitoresc Șarpe care, înălțat arhieru și membru al Sinodului sub influența guvernului Groza, a produs guvernanților o mare deziluzie spunând că nu-i va lăsa pe muncitori în brațele satanei ateiste. Fapt care m-a făcut ca, în cartea mea citată să pun următoarea concluzie valabilă la momentul apariției, menționând, bine înțeles, toate numele de prelați evocate pe lângă cei de mai sus, dar ne având elemente suficiente pentru a configura dintre toți acești mărturisitori întru nevoia de opoziție față de antihristul bolșevic și utilizându-și ca atare votul din Sinod, nucleul cu adevărat activ și implicat în toate acțiunile grupului de rezistență sinodală: „...*Simțămintele cu adevărat patriotice rânduie atuncea în taină de câțiva bărbați de conștiință care s-au simțit datori a acționa, au dat tărie și rezistență Bisericii în îndatorirea ei față de neam și au condus la posibilitatea de reînnoare a celor mai sfinte tradiții chiar sub apăsarea vechii orânduiri, aflându-și slujitori care au dus destinul românesc mai departe. Cine sunt ei cu toții, este mai greu de aflat de vreme ce anchetatul refuză categoric să spună vreo vorbă în legătură cu aceasta. Prin actul său el i-a salvat și de la pedeapsă, salvând și continuitatea ideii; dar le-a adus unora și dezavantajul de a nu putea fi cunoscuți astăzi. Cunoscuți nominal, vreau să spun, deoarece, categoric lucru, ca entitate colectivă de oameni ai unei înalte conștiințe, ei sunt, clar, unii dintre cei citați mai înainte. Ca animator al lor, ca făclier al lor, cum spunea un înalt ierarh, rămâne cunoscut Episcopul Grigorie care, în-să, a avut de plătit cu viața pământească pentru această notorietate publică, asemenea înaintașului său întru jertfire Irineu Mihălcescu și, după cum se bănuiește, chiar a Patriarhului Nicodim. Din acest motiv, dacă el tot a devenit cunoscut și a plătit cu viața încheiată prin martiriu, fiul său refuză categoric a divulga numele celorlalți, oricât de dură ar fi fost ancheta la care a fost supus și aici și la Moscova din momentul răpirii lui din lumea liberă. Fapt important pentru noi, astăzi, este adevărul de necontestat că, în sânul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, a existat un grup puternic de ierarhi care s-au opus cât au putut bolșevizării țării și descreștinării populației, unii până la sacrificiul suprem, alții rămânând cel puțin mărturisitori neabătuți, al căror exemplu s-a continuat la celelalte generații în așa fel încât, chiar sub apăsarea dictaturii atee, conștiința Ortodoxiei ca Biserică Națională a Românilor s-a perpetuat întru salvarea Credinței și a tradiției strămoșești”...*

Cartea a apărut la sfârșitul mileniului trecut și cuprinde toate documentele pe care reușisem să le strâng privind rezistența din țară și din afară în acea perioadă, demersurile vărului meu pentru misiunea ce i s-a dat de către acest Grup Sinodal de Rezistență spre a organiza o Eparhie Ortodoxă Română sub girul libertăților din Europa Apuseană și toate emisiunile religioase sau de propagandă a rezistenței prin religie pe care le-a organizat el la posturile de radio libere, făcând pe unde radio legătura cu populația și păstorii ei care rezistau în interiorul țării. Ea demonstrează că, peste granițele crunte și neiertătoare ce stăvileau accesul spre lumea liberă, păzind dincoace puterea malefică a terorii comuniste simbolizată prin Zidul Berlinului unde cădeau cei ce voiau să-l treacă, opoziții dinafara și dinăuntru țării reușiseră să clădească, întru apărarea credinței strămoșești, Biserica lor fără granițe, care îi întrunea pe toți: BISERICA DIN ETER, care-i aduna sub cupola libertății ei pe toți credincioșii despărțiți vremelnice. O Biserică ce s-a dovedit mult mai puternică decât cele de piatră, tocmai pentru că era formată așa cum fusese forma ei inițială, din suflete care au purtat și au transmis Credința, făcând-o să reapară în toată lumina și răspândirea ei atunci când a venit și momentul eliberării politice. Menționez că, în cazul de față, este vorba de credința Bisericii, cea care se scrie cu literă mare însemnând „Credința în Cuvântul Sfânt”. Dar, prea alesule Dimitrie, apelul tău la a gândi modern care m-a condus spre conceptul de permanență umană, îmi dă curajul să vorbesc și despre credința în tot ce este curat, ca o obligație de conduită adresată persoanei umane. Pentru că este vorba de credința care dă o dimensiune mai sigură acestei persoane umane. După cum încrederea o poți avea în oricine, dar reușești dacă o ai în cine trebuie, credința o poți avea în orice ca să ajungi la efectul mobilizator de act uman al sentimentelor, dar triumful ei îl realizezi atunci când reprezintă Adevărul. Pentru un asemenea adevăr militează cartea mea.

Este de înțeles faptul că, luând din tipografie primele exemplare ale acestei cărți. Am urcat cu ele Dealul Patriarhiei și scările Palatului Patriarhal spre a le depune dinaintea harismaticului duhovnic care nu numai că mi-a însoțit cercetarea adăugându-i generos amănuntele cunoștințelor sale, dar era și întâistătorul întregului aparat ierarhic, administrativ și academic bisericesc, monahic și clerical, prin care de abia de acum înainte se putea începe cercetarea pentru a așeza, bine studiat, pe locul său martiric sau mărturisitor, pe fiecare cleric ortodox român ce avusese vreo contribuție în acel binecuvântat Grup al rezistenței din vremuri grele, contribuind la păstrarea pe cerul existenței românești căruia nu i se puteau pune granițe, a acelei Biserici din Eter, întrunind sufletele noastre în vremuri grele.

Și am așteptat lucrul acesta îndelungă vreme, fără ca să ajung să se întâmple. Prea Fericirea Sa ocolea din ce în ce mai

des răspunsul la întrebările mele. Și era foarte ocupat cu problemele materiale ale catedralei de piatră pe care voia să o construiască neamului. Ceeace, spre cinstirea lui, nu era doloc un lucru neobișnuit de vreme ce i-a preocupat pe mulți întâistătători de Biserici, în foarte multe momente ale istoriei omenirii. Pe mult mai mulți decât cei care au avut harul de a întări Biserica clădită de Mântuitor în sufletele oamenilor, acolo unde poate căpăta veșnicia care nu se clatină precum zidurile.

Față de tine, care exprimi fireștile îndoieli omenești, eu Aceleia îi ridic slava!

***

Ca să înțelegem cum s-au întâmplat lucrurile, trebuie să revenim la concepul nostru de permanență umană. Pentru că tot o permanență umană este și acerba coborâre la cele stict materiale. Și, mai ales, la puterea de care beneficiezi prin ele. Este fața cealaltă, malignă a permenențelor umane în tendința spre rău, spre ascunderea faptei rușinoase. Un bătrân ierarh, din prima generație a celor crescuți și ajutați de Episcopul Grigorie să se afirme teologic, pe care l-am vizitat după 1989 la patul unde-și ducea boala, ca să-i cer amănunte despre crima comisă cu unchiul meu căruia chiar îi slujise la înmormântare și îi preluase o jumătate din eparhia desființată, s-a albit atât de tare la întrebarea mea și mi-a răspuns tot cu întrebare de glas stins că: „De ce mai e nevoie să răscolim acel trecut? Ce relevanță ar avea aceasta de vreme ce tot am ajuns la libertatea credinței?”... Și doar când a simțit indignarea din glasul meu spunând că mormântul martirului are nevoie de o candelă care să lumineze Adevărul și de asta apelez la memoria tuturor celor care l-au cunoscut, s-a speriat și a încercat să mă liniștească spunându-mi niște banalități flatante. Am renunțat să-l mai intervievez, punându-l în categoria altor apropiați ai familiei mele care, în timpul dictaturii trăiau o justificată teamă chiar de a se apropia de noi, darămite de a arăta că țin minte amănunte neconvenabile regimului.

Totuși, când m-am ocupat de cercetarea activității misionare a vărului meu, Arhiepiscopul Vasile-Victor Leu în cadrul emigrației române din occident, am ajuns la personalitatea Mitropolitului Visarion Puiu, pe care acesta l-a găsit îmbătrânit, bolnav și speriat, împins a trece la catolicii care-i dăduseră găzduire, pesemne și din recunoștință pentru faptul că, astfel, era ferit de condamnarea la moarte în contumancie pe care o primise în țară. Și atunci, adâncind lucrurile, am ajuns la comparații cu condamnarea la moarte, mai târziu, a vărului meu, pentru că KGB-ul nu-i putea ierta împotrivirea la politicile rusești și împiedicarea acțiunilor lor de infiltrare a ortodoxiei cu interesele Kremlinului. Mai exista și precedentul condamnării la moarte a lui Alexianu alături de mareșalul Antonescu. Acesta era un demnitar de rang mic, față de alți guvernanți, dar rangul acela fusese de Guvernator al Transnistriei, iar sovieticii cereau pedepsirea exemplară a dușmanilor direct implicați în posesia teritoriului lor. Era un avertisment la ce-l așteaptă pe oricine ar tenta spre așa ceva. Or, Mitropolitul Visarion Puiu fusese în timpul războiului întâistătătorul Misiunii Patriarhiei Române la Odesa și de abia după aceea a reușit să ajungă în occident intrând în guvernul de exil pe care îl făcuse Horia Sima la Viena. Faptul că se duse să reinstaureze creștinismul la Odesa îl acuza pentru lumea condusă de Stalin, mai grav decât participarea la un guvern în exil, fapt pentru care el era printre cei care primise condamnarea la moarte alături de capii legionari. Dar Misiunea Patriarhiei Române la Odesa nu l-a avut în fruntea ei tot timpul pe Visarion Puiu. Ea a fost organizată în așa fel încât să poată avea mereu în frunte și în slujbele care trebuiau să atragă marea populație ieșită la credință, un ierarh reprezentativ, așa că se schimbau la câte șase luni cei care aveau și ranguri de îndeplinit în țară. Primul a fost unchiul meu care păstorind la Huși, pe Prut, a înaintat odată cu trupele făcând mari slujbe sobornicești la Chișinău, la Tighina, la Tiraspol și ajungând la Odesa chiar de Paști, unde s-a adunat în juru lui luând lumină o mulțime uriașă, venită din toate locurile eliberate de armata noastră. După el, care venise direct, neorganizat, cu suită mică și completată pe parcurs cu preoții locali ieșiți din ascunzători, în scopul de permanentizare a Misiunii și de stabilire a rolului ei eclesial, au venit pe rând foștii Mitropoliți ai Bucovinei Visarion Puiu și Tit Simedrea, episcopii Policarp și Antim. În total cinci ierarhi, aco-perind toată perioada când au putut sluji la Odesa și sfidând, bine-nțeles, alungata putere Sovietică. Adică alungând-o și mai mult cu aghiazma sfințită de ei.

Ca și în cazul Alexianu, sovieticii nu au putut ierta așa ceva. Fiind plecat din țară, Visarion Puiu a fost condamnat la moarte doar în contumancie; unchiul meu, însă, a fost de-a dreptul ucis. Tit Simedrea a fost decăzut din rang și urmărit continuu, peregrinând prin mănăstirile care-l ascundeau, Policarp a rezistat doar o vreme ca locotenent la scaunul de Episcop al Maramureșului, apoi a fost dezis. Antim Nica, însă, uimitor negăsit de mâna răzbunătoare a KGB-ului, a fost avansat de la locotenența Dunării de Jos ca episcop vicar al noului patriarh, girând multă vreme administrația patriarhală, secretariatul noului Sinod, relații cu instituții centrale de stat, politicile de cadre cu preoțimea, etc.etc. A murit în scaun de Arhiepiscop la vârstă venerabilă, ajungând a trăi în acești ani ai marilor libertăți. Dar nu chiar până la înființarea CNSAS, fapt care mă face să nu comentez, ci doar să mă întreb: Ce legătură poate avea o asemenea carieră cu ceea ce înțelegem adevărat prin Credință, sau Mărturisirea Cuvântului?!

Înțelegerea pe care am simțit-o întotdeauna apropiindu-mă de harisma Prea Fericitului Teoctist venea din monahiceasca

smerenie mângâietoare cu care fusese binecuvântat sufletul său. Dar, cum spuneam la început, acestea nu sunt date pentru întregul vieții unui om, iar marea învățătură a fiecăruia dintre noi este să știe cum să și-o păstreze cât mai multă vreme. Pentru că sârmanul om e sub vremi, iar când vremurile aduc în jurul tău păcătoși față de care ai neîndoielnic meritul de a te purta cu mai mult bun simț și mai cinstită judecată decât ei, atunci spune-mi și mie cum rezistă bietul suflet omenesc la tentațiile puterii?!... Imediat după așa zisa revoluție din 1989, un grup de oameni (unii, în ori ce caz nu mult mai curați decât el ci, cel mult dăruți cu insolența de a nu-și vedea sau recunoaște păcatele, de vreme ce, mai târziu, când au apărut dosarele securității, informații provenite din diaspora sau alte amănunte dubioase ne-am dat seama ce hram purtau) s-au constituit într-un așa numit „grup de meditație sau reflecție” și l-au hulit de parcă el ar fi fost patriarhul roșu și nu înaintașul său Justinian. Pe care, e drept, l-a servit; dar n-a avut nici o dată o prezență publică exagerat partizană ca a aceluia, care a acceptat funcție directă de lider laic și într-un partid satelit comunistilor și în organizații de dizolvare națională care serveau direct marea uniune sovietică, tirania stalinistă, kgb-ul, etc. adică ascensiunea puterii Moscovei în omenire. Spășit, poate mai mult decât alții care ar fi trebuit să o facă, părintele Teoctist a coborât din tron anunțând că se retrage într-o mănăstire. L-am vizitat în acele zile la spitalul unde se internase și l-am găsit liniștit, fără ranchună, conștient de crucea pe care trebuia să o ducă ieșind din joc spre prestigiul Bisericii sale. Dar cum nu el era cel care făcea jocul politic, nu a trecut nici postul rugăciunilor de iertare pe care și-l impusese și făcătorii aceluia joc l-au adus înapoi, spre norocul ortodoxiei române de a fi ferită de convulsiile unor vanități și veleități ce mijeau destul de periculos, chiar revendicativ demagogic după părerea mea. Cu funciara sa modestie omenoasă, bine exersată sau strunită în smerenia monahicească și întărită de încercarea prin care trecuse, el a cârmuit cu înțelepciune anii de cea mai frumoasă reafirmare a ortodoxiei române. Și pot mărturisi din câte l-am bine cunoscut în această perioadă, că a făcut-o fără ranchune, chiar cu acea creștinească bucurie de a se ruga pentru hulitorii și dușmanitorii săi.

Prin aceasta, pe lângă prestigiul Bisericii în viața oamenilor, a crescut și al său personal, Prea Fericitul Teoctist ajungând a căpăta o platformă pe care el chiar că nu și-o construise. Își construiseră alții în jur, având nevoie să o ridice și pe a lui, tocmai pentru că se simțeau dependenți și nu aveau cum să neglijeze influența Bisericii la populație, ceea ce însemna și electorat. I s-au acordat onoruri lumești, adularea, concesiile și onorarea promptă a cerințelor adresate guvernării. Satisfacțiile a ceea ce câștiga pentru cinul său de la penibilia politicieni erau atât de mari încât, într-o asemenea situație, cine n-ar vrea să evalueze și să se bine convingă cât de temeinice sunt acestea?!

Știam bine cât era de fericit când, la poalele Dealului Patriarhiei, s-a trasat și s-au făcut toate formele cadastrale ale locului în care urma să se ridice noua Catedrală și mi-a mărturisit de mai multe ori această bucurie de ctitor pe care o avea implantând acolo, conform tradiției, crucea care marca locul viitorului altar. Eu, care îl văzusem și în anii urbanismului cu demolări de biserici de sub dictatură, când îmi vorbea cu resemnare despre faptul că Ceaușescu îl trimitea cu tot cu palat patriarhal la Văcărești spre a șterge aici, în centru, urmele bisericesti ale întemeierii Bucureștilor, îi simțeam acum trăirea înălțată și fierbinte recunoștință pe care o adresa Dumnezeui său știind că sub pastorația sa, alături de vechea catedrală, se va ridica cea nouă, visată acolo de mai mulți patriarhi, dar căreia el îi sfînșise în aceste zile piatra de altar ce avea să-i stea la temelie. Și, de câte ori coboram de la el, treceam pe lângă crucea care mai marchează și astăzi locul viitorului lăcaș în parcul de la poale, bucurându-mă pentru satisfacția sa de gospodar cu vocație.

Pentru ca, pe neașteptate, cândva, să apară un joc întreg de refuzuri privind locul acestei catedrale, să se găsească altul pe cursul Dâmboviței pentru care iarăși să se facă măsurători și calcule, să se ajungă la un al treilea, la înfruntări cu puterea administrativă, la argumente de neînțeles de o parte și de alta și, de abia într-un târziu, după mai multe refuzuri în care simțeam înțelegerea pentru încercarea puterii, să se fixeze noul loc, iar discreta expresie de satisfacție în triumful omenesc să apară pe fața blajină a omului pe care, atât educația monahicească bine deprinsă, cât și nevoile sau umilința cărora li se supuseseră îl făcuseră să trăiască o bună parte a vieții în reală smerenie: Triumfa lumește. Proștii se fereau din calea sa și îi făceau toate capriciile. Atunci mi-a trecut prin minte gândul pentru care-mi cer iertare dacă e cu păcat, că toată tevatura cu locul meritat de catedrală nu fusese decât o încercare a puterii, a mușchilor omenesți care se voiau evaluați în fața celorlalți mușchi, ai guvernanților care nu erau prea siguri pe ei. Dacă nu ca împotrivire, care nu stă bine blândeții arhieresți, măcar ca încercare de a-și autoconfirma certitudinile influenței pe care ajunsese să o dețină în noua orânduire. Un cântar strict lumesc prin care se uita tot ce trebuie să fie hieratic în universul credinței, bazat pe conștiința nimicniciei celor lumești. Prea Fericitul nu mai era seraficul arhipăstor, ci doar omenescul întâistătător care se alinta și cu plăcerea de a-și permite a beneficia și a uza de puterea lumească. Lucru pe care-l consemnez. Dar, prin comparație cu alții care, în ciuda odăjdiiilor ce le dau rangul, rămân toată viața doar între aceste vanitoase limite neatingând nici o dată seraficul despre care am vorbit, nu am dreptul să-l condemn deoarece am avut prilejul să simt cum acest om găsea deseori taria să se depășească și să rămână doar ierarh întru Credință, bazat doar pe puterea acestei credințe, și nu pe controversatele puteri lumești. Poate că îmbătrânise, poate că valul de satisfacții era prea mare ca să-l mai ferească de trufie, așa cum vedem la unii că nu se feresc de cel mai mare păcat condamnat în Scriptură, chiar și când valorile puterilor lor sunt mult mai mici. Aceia sunt perseverenții în rău care trebuie condamnați pentru că, prin asta fac cel mai mare

deserviciu credinței simple, a oamenilor de rând, îndepărtându-i de predica lor neconformă cu faptele.

Aș încadra această constatare, deci, doar în neputința de a persevera care l-a condus mai întâi la descria încercarea a forțelor sale cu puterea laică ne lăsându-se până nu a văzut-o că-i face pe plac. Putere ale cărei slăbiciuni și compromisuri, fie vorba-ntre noi, erau atât de mari încât nici nu știu ce satisfacție mai putea oferi. Dar asta i-a dat un avânt nedorit, adică tocmai pe panta alunecării din hieratic către actul volitiv personal în fapte mai mici sau mai mari, după exemplul înaintașului său Justinian Marina, căruia recunoștea că îi era dator: „Ca unul care m-am învrednicit să fiu sfințit de Părintele Justinian Arhiereu, mărturisesc că de la el am învățat foarte multe lucruri în administrație. M-a format și ca ierarh al Bisericii noastre în cei aproape 13 ani de vicariat la Patriarhie...Părtaș și martor al atâtor lucrări importante, m-am străduit clipă de clipă să nu zdruncin încrederea Prea Fericirii Sale Justinian...”. Și, astfel, îndatorirea aceasta de a-ți lăuda mentorul trecând peste ce are el nedemn, omeneste apreciată dar, în cazul sfințeniei unei confesiuni, foarte discutabilă, a pus stăpânire pe vârstnicele sale preocupări încurajate de înclinarea celorlalte capete. Și, astfel, facultatea de Teologie din Bucureștiul eliberat de comunism ca și alte lăcașuri, au primit întru cinstire numele patriarhului roșu. Acțiuni propagandistice iscusite au început a vorbi despre meritele aceluia și nu mai exista loc pentru alți salvatori ai Bisericii. Figura sa a început a fi descrisă ca providențială pentru ortodoxia română căreia îi alungase mulți ierarhi dreptcredincioși precum și toți preoții peste 50 de ani împliniți în anul 1949, aceștia fiind pensionați obligatoriu pentru ca parohiile să fie date unor tineri formați în spiritul supunerii față de puterea comunistă și gata să slujească colectivizarea care, distrugând familia și proprietatea ei, servea bolșevismului internațional și ca principală armă de smulgere a oamenilor din tradiția națională. Acest preot-politician pus a controla aservirea Bisericii, a fos trimis de comuniști la Iași concomitent pentru mai multe îndeletniciri: Și cu titlul bisericesc de „Vasluianul”, ca arhiereu vicar la Mitropolia Moldovei pentru a-l controla, izola și dubla pe Irineu Mihălcescu, dar și, dacă e posibil așa ceva: pe numele său real de Marina, ca președinte al organizației din Moldova a Frontului Plugarilor – partidul lui Groza aservit total stalinismului. El mai deținea și funcția de prim-vicepreședinte pe țară al ARLUS, asociație chipurile civică, în care se vorbea despre România ca despre încă unul dintre statele Uniunii sovietice. Spun „dacă e posibil așa ceva”; dar iată că a fost posibil, tocmai pentru că în Moldova se petrecuseră cele mai multe provocări cominterniste, tocmai pentru că, prin foametea ei și prin familiile împărțite de-o parte și de alta a Prutului, veghea dictaturii trebuia să fie mai mare, tocmai pentru că înalțul ierarh al locului, cărturarul-patriot Irineu Mihălcescu nu putea fi cumpărat și trebuia izolat schimbându-i și preoții dreptcredincioși din satele pârjolate de război și secetă.

Eu nu contrazic nici calificativul de „providențial” care, ca gest de învățăcel recunoscător ajuns la a-și încerca puterea de a face asta, s-a tentat a se lipi de persoana unui om numai pentru faptul că l-a găzduit pe Gheorghiu-Dej la evadare, iar acela l-a făcut mâna lui dreaptă pentru delicata și influenta categorie socială a preoților și pentru deturnarea Bisericii în serviciul comunismului, cum făcuse și Alexei pentru Stalin. Pesemne că era un șef care știa să-și răsplătească subalternii fideli. Pentru ei era într-adevăr providențial pentru că, în ciuda formației clericale pentru care bolșevicii i-ar fi trimis în șomaj, el le-a dat de lucru în slujba acelora și, astfel, unora chiar le-a asigurat funcții, privilegii, locuri calde în care să stea cu profit. Dar pentru majoritatea preoțimii care a înfundat pușcăriile și lagărele?!... Pentru călugării torturați sau făcuți dispăruți?!... Pentru uniții pe care i-a ținut sub amenințare și închiși?!... Pentru mănăstirile și eparhiile desființate?!... Se pretindea să-i fim recunoscători pentru că la noi s-au păstrat bisericile, în vreme ce în Rusia fuseseră demolate... Fuseseră. Dar când? În anii treizeci, ai marilor deportări și marilor crime cu țaranii; sau, la noi, în Basarabia, la începutul războiului, când i-au dus în Siberia. Dar apoi, chiar la ei, chiar sub Stalin, lucrurile se schimbaseră. Ne mai putându-și îmbărbăta soldații cu Komsomolul, Stalin a revenit la ortodoxie, a reînființat Patriarhia Moscovei fabricând repede popi și, doar resfințindu-și cauza războiului, a devenit Tătucul învingător, precum oricare țar. Când puneau steagul pe Reichstag, rușii își redobândiseră și libertatea religioasă; aveau o Patriarhie, aveau mitropolii ajutate grijuliu de KGB, se puteau consacra și oamenii cu credință sinceră dacă acceptau să dea o cădelniță și pentru Stalin, își deschiseseră din nou bisericile și căutau ca pradă de război tabla aurită cu care și-au refăcut cupolele acestora. Când au intrat la noi, cu spiritul lor slav-habotnic erau recreștinați complet având în frunte patriarh și mitropoliți care trăgeau sfori să refacă la Moscova a treia Romă, ca să slujească din umbră puterea stalinistă. Nici gând să dărâme bisericile noastre, ci să le folosească. Spre această slujire au fost atrase sau obligate să treacă bisericile din statele satelite, așa că n-a fost vorba de nici o apărare a lăcașurilor, ci numai de anihilarea slujitorilor care opuneau rezistență. Or, această anihilare a avut loc din plin. Până la cea totală a ființelor conștiente care propovăduiau dreapta credință, pentru a lăsa loc celorlalți, ce acceptaseră să propovăduiască numai în numele intereselor Moscovei. În și din aceste condiții se născuse Grupul Sinodal de Rezistență al Vlădicilor care se opuneau politicilor lui Justinian, iar datoria noastră este să descoperim și să înscriem în marmoră numele fiecărui prelat care s-a angajat întru aceasta!...

Îți dai seama, însă, că exercițiile de putere care dădeau satisfacții lumești bătrâneții vrednicului de pomenire, nu mai lăsau loc și timp pentru a elucida aceste adevăruri. Îndatorarea față de înaintașul său i se părea și mai importantă, îi

dădea, pesemne, și mândria puterii de a i se accepta să facă orice, cum voia el, cum credea el, cum decidea el. Era, aș îndrăzni să spun înțelegând exact psihologia lumească a lucrurilor, un exercițiu de trufie, eșapând zgomotos din aglomerația anilor de smerenie. Adică exact lucrul de care are cea mai puțină nevoie orice religie atentă la credibilitatea ei.

Iar rezultatul a lovit pe neașteptate: Aici, în balcanismul nostru, cu politicile noastre corupte și fățarnice ca și politicienii care le practică, lucrurile făceau impresia a fi mers, iar bomboana cu „providența” părea a fi înghițită de mulți naivi. A ales Dumnezeu, însă, să se facă un pas în plus în unirea simțirii românești de pretutindeni și o înaltă delegație patriarhală în frunte cu întâistătătorul s-a îndreptat spre locul cel mai vulnerabil pentru noi din America de Nord, cel pe unde se află și acum tabăra misionară „Vatra românească” slujită cu credință de sacrificatul Valerian Trifa, a cărui anihilație a avut în epocă și sprijinul inconștient al autorităților române. Este acolo, ca o rană care nu se mai închide spre a ne putea simți frați cu adevărat, pentru că românii americani care au crezut în obștea creată de Trifa, nu s-au dezmeticit după alungarea lui, iar sentimentul acesta încă se transmite. Ei bine, pe fondul acestui sentiment, mergând să-i unească pe toți românii ortodocși din Canada și din diferitele lor biserici de pe întinsul Statelor Unite, orbit de orgoliul său, Patriarhul Teoctist și-a găsit să facă, de la primele întruniri, elogiul înaintașului său bine știut în slujba bolșevismului. Harisma a dispărut, atracția sentimentelor naționale s-a pierdut, delegația nici n-a mai călcat pe teritoriul Statelor Unite unde se află „Vatra românească”, ci s-a întors mai înainte de termen. Iar unirea bisericilor ortodoxe române din America încă rămâne o problemă de viitor, unii practicanți chiar preferându-i pe preoții ortodocși ai altor neamuri, cu toate că parohii noștri nu au nici o vină. O fi vorba doar de vreo simplă întâmplare neinspirat servită de predicile lui Teoctist, sau de pedeapsa la care trebuie să se aștepte trufia, chiar și atunci când vine din partea unui muritor cu a cărui smerenie ne-am obișnuit?!

Era a doua oară când America îl devoala, scoțându-i la iveală racilele colaboraționismului cu puterea comunistă învățate de la mentorul său a cărui perfidie o prefăcea în merit. Prima dată fusese respins în anii șaizeci când, de la episcopia Aradului fusese propus să plece la cea din Statele Unite; dar românii americani au hotărât că nu au nevoie de un intrus insinuat de guvernarea comunistă. Încă de atunci, l-au taxat și l-au tratat ca atare refuzându-i venirea în obștea lor. Iar acum, oricât de mieroase ar fi fost și oricât ar fi mizat pe adresarea către alt public, ce nu știa istoria însângerată a Bisericii noastre, vorbirile despre patriarhul roșu au indignat. Spre deserviciul ideii de unitate în Credință a tuturor românilor.

Între timp, prin cercetarea aplecată a preotului Nicolae Hurjui care și-a făcut teza de doctorat cu o vastă monografie asupra personalității Episcopului Grigorie Leu, ca și prin obținerea de la CNSAS a dosarului de urmărire a episcopului care începe odată cu înființarea securității, apar noi documente „incriminându-l”, pentru vremurile de atunci, că nu respectă indicațiile guvernamentale și nu permite pe întinsul eparhiei sale înlăturarea preoților vârstnici, că se înconjură în Consiliul eparhial de oameni ai vechiului regim, că duce prea multă activitate misionară bătând satele și organizând slujbe foarte dese pentru enoriașii acestora, că are o activitate publicistică necorespunzătoare cu propaganda vremii și scoate tipărișurile proprii într-o tipografie pe care a cumpărat-o special ca să-și editeze revista, cărțile de cult, scrisorile pastorale, studiile și predicile unor preoți dintre cărturarii vechi, fără cenzura oficială care se practică în tipografiile obișnuite, că este foarte implicat în întrunirile bisericesti cărora nu le lasă, ca în alte eparhii, rolul de a sluji reformele guvernamentale și că, dimpotrivă, scoțându-se religia din școli, el a făcut adunări în fiecare protoierie insistând pentru alcătuirea unor programe consecvente de catehizare în așa fel încât, aducând tineretul școlar la biserică, preotul să-i învețe în continuare ceea ce se scosese din programa analitică aprobată de Ministerul Învățământului, că a refuzat scoaterea din funcție a unor preoți consilieri care nu sunt atașați regimului de democrație populară și Uniunii Sovietice, că toți refugiații basarabeni, monahi și preoți, sunt găzduiți de bisericile și mănăstirile eparhiei, refugiații mireni primesc ajutoare și hrană de la Episcopie, iar mulți cântăreți care au fost la Opera din Chișinău sunt angajați în corul catedralei de la Huși.

Apar multe documente, de la delatțiuni despre ofițeri deblocați din armată găzduiți secret în chiliile mănăstirești, la trecerea de literatură religioasă spre Basarabia pe la vadurile Prutului, la instruirea preoților de a-i învăța pe oameni agrotehnică pe terenurile lor mici spre a-i îndepărta de întovărășiri și colectivizare, la numirea unui lucrător special de informații care să organizeze

supravegherea prin cei năimiți din interiorul episcopiei, până la acte guvernamentale care resping demersurile episcopului de a nu se lua cote țaranilor loviți de secetă și considerațiuni privind discreditarea hotărârilor de stat prin asemenea cerințe pe care ierarhul le repetă public. Cel mai elocvent dintre ele îl constituie textul inter-venției unui parlamentar comunist ales în zonă care, în anul 1947, cere de la tribuna parlamentară aservită regimului ca-re își consolidează instaurarea, pedepsirea și înlăturarea acestui episcop reacționar care-și influențează enoriașii împotriva măsurilor noului regim și constituie o piedică prin îndrumarea populației către cele ale bisericii, care vin în contra-dicție cu politicile revoluționare.

Asemenea documente fac lumină în mai multe direcții, ca și unele care au început să circule după trecerea la Domnul a vrednicului de fericită pomenire Patriarh Teoctist. Se vorbește astfel că semnătura sa monahicească este pusă pe o telegrama de felicitare adresată lui Gheorghiu-Dej, părând bizar în acea perioadă de început gestul de legătură de la unul dintre slujitorii unei Arhiepiscopii din teritoriu direct la conducătorul comunist din epocă și ducând cu gândul spre o înclinare de colaborare. Tot din acea perioadă, periodicul oficial al Patriarhiei Române, revista „Biserica Ortodoxă Română nr. 1-3 din ianuarie-martie 1947 publică Decizia Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de a se retrage monahului Teoctist Arăpașu rangul de arhimandrit în care fusese ridicat numai de către vicarul Justinian Vasluiianul, fără a se cere binecuvântarea întâistătătorului titular al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, IPS Irineu Mihălcescu. Celui retras din rang i se reproșau simpatiile pentru regimul nou instalat în România, iar arhierelui-vicar încălcarea ascultării față de ierarhul canonic, peste care se vedea evident că voia să treacă nesocotindu-l... Sunt fapte în care, după mine lai-cul și păcătosul la gură, ar fi într-un fel vorba de spirit de gașcă și de arogare a puterii înainte de a o avea. Spirit existent și explicabil meschin-omenește oriunde, mai ales fiind vorba de sprijinul deschis al unor forțe oculte comuniste sau so-vietice. Dar total neîngăduite în cinul slujitorilor aleși... Gașcă e un cuvânt urât, nepotrivit smereniei; însă când e vorba de o gașcă făcută întru înhăitarea cu antihristul care te încurajează, este imperios s-o spui și să sancționezi actul!... Membrii demni ai unui Sfânt Sinod tradițional, bazându-se numai pe principiile de drept canonic, au sancționat aceasta, decizându-se, în ciuda atmosferei politice din țară, de cei care sfidau bazându-se pe sprijinul politic al dușmanilor reli-giei. Se producea astfel ruptura și opoziția care de-abia acum îmi explică de ce, nu descoperirea tuturor numelor ierarhi-lor din Grupul de Rezistență era problema cea mai importantă, ci transformarea lui Justinian Marina în salvator al Bise-ricii... Transformare forțând minciuna; pentru că ce fel de salvator poate fi un om care o administrează întru folosul stă-pânirii atee și subscrie la actele criminale făcute de aceasta?!.. Despre ce fel de credință putem vorbi la un om impus de regim, când el nu a fost niciodată ierarh adus prin Duh Sfânt, ci doar administratorul pus de comuniști asupra Bisericii de care aveau ei nevoie aici, așa cum avusese nevoie și Stalin transformându-și KGB-iștii în prelați?!... Despre el nu se poate spune că a „condus” Biserica, deoarece conducerea trebuie să caute calea cea dreaptă. El doar a administrat Bise-rica în consens cu interesele guvernării atee. Că a administrat-o bine sau prost, nu e problemă de teologie, ci de adminis-trație publică. El nu a condus un Sinod ci, cel mult, un aparat polițienesc pentru clerici și un Sfat Popular al administra-ției bisericești de care avea nevoie comunismul ca să pară a fi cu față umană fie pe plan național, fie pentru a sprijini de-mersurile Moscovei comuniste de a deveni o a treia Romă.

După cum arată oficiosul Patriarhiei, se petrecea aceasta la începutul anului 1947. România mai avea un an până să devină republică democrat-populară, puterea comunistă nu era consolidată, ci numai încurajată de tancurile sovietice, patriarh era încă bătrânul cărturar Nicodim Munteanu, Sinodul era format din mulți dintre cei care începeau sau aveau să înceapă să constituie Grupul de rezistență care, deocamdată, se manifesta pe față și prin vot deschis infirmând actul de nesocotire a ierarhului în slujba și supunerea căruia trebuia să se afle vicarul și imputând celui retrogradat simpatiile politice pe care își bazase ascensiunea. Puterea sinodală funcționa cu demnitatea de a nu se pleca în fața politicului, iar această îndatorire a continuat după 1948 când Justinian Marina a fost impus Patriarh, prin Grupul de Rezistență unde s-au ales cei mai puternici în Credință.

Fapt este că, exact prin acest document, cele două tabere din ierarhie – una a dreptei credințe prin respectarea canoanelor, iar alta a aservirii la alte scopuri, începeau a marca prăpastia dintre ele pe care, mai târziu, Patriarhul Teoctist o uita, sau nu o recunoștea pe față. Pe atunci, conform demagogiei vremurilor, cine avea să câștige, își lua și dreptul de a spune că tot întru salvarea Bisericii a lucrat de vreme ce aceasta încă mai există. Dar oare putem găsi vreo undă de adevăr într-o asemenea afirmație?... Eu, care am învățat să cred în posibilitatea de convertire a păcătosului, nu mă exprim, întrucât nu am decât dreptul de a cerceta. După cum am spus, fiind autor de proză, lucrez cu personaje în a căror gestică, mișcare, vorbire și atitudine descopăr simbolurile filosofice ale vieții. Și cele luminate și cele întunecate. Fără părtinire, lăsând concluziile la judecata cititorului. Dar dreptul de a cerceta îl am. Sau obligația. La fel cum am obligația de a scoate la lumină toate numele vrednice de lauda rezistenței sinodale.

Numai că rezistența sinodală se bazează pe perenitatea Credinței ce s-a dovedit absolut necesară împlinirii sufletului omenesc, în vreme ce erezia salvării Bisericii prin compromisurile făcute de muritori aparține unei alte permanențe umane care este de natura meschinului, a interesului material de putere, a secularului care sfidează Veșnicia. Or, în ce altceva mai frumos s-ar putea întruchipa Credința, decât în năzuința de a sluji Veșnicia chiar dacă suntem trecători?!

**București,
ianuarie 2012**

Notă redacțională: „autorul asteapta opinii, pareri, intrebari la adresa de e-mail leuc@upcmail.com pentru a le introduce in continuarea discutiei”.

Prof.univ.dr.

Jana Palenikova

Universitatea *Komenskéh*, Bratislava

PERSPECTIVELE RECEPTĂRII

LUI

ȘTEFAN AGOPIAN

ÎN

SLOVACIA

1. Traducerile din literatura română în limba slovacă au început să apară de la începutul secolului al XX-lea, ceea ce ne dă dreptul să spunem că literatura română are, deja, o anumită tradiție în Slovacia. E adevărat că niciodată nu a fost în centrul atenției generale, de asemenea, însă, trebuie subliniat că n-a fost nici marginalizată, nici considerată ca fiind mai puțin valoroasă. Problema mult mai serioasă decât cea a cantității (cca 70 volume, 500 traduceri publicate în reviste) s-a dovedit, însă, a fi imaginea generală a literaturii care părea destul de unilaterală. (Vajdova). Majoritatea prozelor traduse după sfârșitul celui de al doilea război mondial s-au inspirat din punct de vedere tematic, din mediul preponderent rural. În consecință, imaginea LR reprezenta imaginea României ca atare, adică o imagine a României pastorale, foarte asemănătoare cu realitatea slovacă, o imagine a lumii rurale, presărate cu o mulțime de tablouri pitorești, o imagine a spațiului unde oamenii trăiesc aproape idilic și unde granița dintre bine și rău e clar delimitată. Această imagine (la care au contribuit mai ales operele traduse ale lui M. Sadoveanu, Z. Stancu sau Liviu Rebreanu) a început să se schimbe încetul cu încetul pe la jumătatea anilor '70 cu traducerile din Alexandru Ivasiuc, F. Neagu sau M. Preda (romanul *Intrusul*). Romanul interbelic Craii de Curtea Veche (din 1978) a arătat cititorului slovac un spațiu necunoscut, situat la intersecția Europei cu Orientul, pe de o parte un estetism rafinat de proveniență europeană și, pe de altă parte, lumea balcanică a declasaților, viața lor amorală, „la porțile Răsăritului unde totul este luat cu ușurință.” Bineînțeles, au fost traduse și multe alte romane, în ultimii ani s-a tălmăcit mult din M. Eliade, ceea ce înseamnă că imaginea LR la oră actuală este destul de diversificată, pe care, însă, un roman din vastă operă a lui Ștefan Agopian ar putea să o îmbogățească și mai mult.

2. Cuvântul „receptare” îl folosim de obicei atunci când vorbim despre o operă a unui autor care a fost deja tradus sau a apărut într-un alt fel într-o cultură străină. Nu aceasta este situația scriitorului pe care l-am ales eu – Ștefan Agopian. Nimic din opera lui nu a fost încă tradus în limba slovacă, dar, aceasta nu mă împiedică să vă prezint câteva idei ce ar putea reprezenta un punct de plecare pentru o posibilă receptare a lui. Scriitorul și opera lui nu vin niciodată într-un spațiu vid, gol, ci într-unul în care „lucrează” deja nu numai operele traduse (cum am arătat pe scurt în prima parte a acestei comunicări), ci și experiențele personale – mai bune sau mai rele – ale cititorilor și ale altor oameni, experiențe pe care unii preferă să și le însușească și să le prezinte ca aparținându-le. O carte tradusă va lupta întotdeauna cu o altă mentalitate, cu diferite stereotipuri, va trebui să conteze mereu pe voința cititorului de a-l accepta pe celălalt, care e un altul, diferit de ceea ce este el și așa mai departe. Deci, Ștefan Agopian ar veni și el într-un astfel de spațiu.

Fiind și traducătoare, când citesc orice carte din literatura română, vrând-nevrând mă gândesc și la reacția cititorului slovac, dacă ar avea la dispoziție traducerea ei. Cred că în cazul lui *Tache de catifea*, ar primi un intermediator, un ghid și un purtător de informație din altă cultură.

3. Colegilor români nu trebuie să-l prezint pe Ștefan Agopian. Romanul *Tache de catifea* l-a terminat după aproape 8 ani de scris, în anul 1980. La Editura Cartea românească a apărut în 1981. La început a fost primit cu destulă indiferență, pe care a spart-o criticul Paul Georgescu, fapt care a atras atenția tinerilor critici. (Într-un interviu Agopian a zis că fără critica lui Georgescu, N. Manolescu nici nu s-ar fi uitat la el, la Agopian.) Printre alții exegeți ai lui Agopian se numără Radu G. Țeposu, care în *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă* caracterizează toate romanele și prozele lui scurte prin fantezismul alegoric și livresc. După el, în arta narativă a lui Agopian putem găsi „condensată întreaga splendoare barocă a imaginației” (p. 133). Eugen Negrici, alt admirator al lui Agopian, în prefața romanului, reeditat în 2004, subliniază faptul că „cărțile lui Agopian reprezintă o victorie a imaginației creatoare și veriga lipsă a evoluției prozei noastre dominante, vreme de un secol și jumătate, de redare și de memorie, proză rareori aflată în zona ficțiunii, și care e săracă în produse ale fanteziei pure.” (p. 5). În *Literatura română sub comunism* îl clasează ca pe reprezentant al realismului magic, caracterizat prin trimful imaginației și al fanteziei. Își pune chiar întrebarea cum a putut să fi fost scrisă această carte în România ceușistă, sumbră și schizoidă, în care cei mai mulți scriitori au fost preocupați să prindă sensul dramatic al realității cotidiene și să nu irite prea mult autoritățile în cucerirea adevărului politic, social sau istoric. În contextul literar, format de scriitorii cu vocația veridicului, intră dintr-o dată *Tache de catifea*, pură ficțiune în care autorul dă o cale liberă fanteziei creatoare și inventează o irealitate plauzibilă. Nu știu cum este romanul citit și primit mai ales de tinerii autori care sunt preocupați în prim plan de sesizarea trecutului prin ego-ficțiune sau a realității imediate prin sex, droguri, dragoste lesbiană, copii părăsiți sau luptă pentru supraviețuire. Sunt convinsă că grație artei românești a lui Agopian în *Tache de catifea*, bazată pe o imaginație fără limite, pe fuziunea grotescului cu sublimul, spiritualului cu visceralul, angelicului cu demonicul, realului cu visul, aparenței cu esența, morții cu viața și ficțiunii cu istoria, romanul ar putea fi, dacă nu este, și azi, la 30 ani de la prima apariție, atrăgător, atât pentru tânără generație a scriitorilor, cât și pentru cititori, inclusiv cei slovaci.

Deci, grație romanului și imaginației autorului ne întoarcem în timp – în prima jumătate a secolului al 19-lea, și în spațiu – în Oltenia, la Craiova de unde pornim împreună cu personaje ciudate – Tache, Piticul, boier Lăpai – spre București, pe urmele lui Tudor Vladimirescu. Numele proprii ca Constantin Ypsilanti, Manaf Ibrahim, aluziile la negustorii greci sau citările din cartea *Apologia* a lui Iosif Moesiodex, oglindesc cultura din care a ieșit romanul. Epicul liniar al acestuia nu există sau e greu de stabilit pe parcursul citirii, pentru că e mereu întrerupt cu imagini care ne îndepărtează de la o realitate în care abia am reușit să intrăm și s-o înțelegem. Epicul liniar – adică istoria unei familii și a prietenilor sau dușmanilor ei – putem să-l reconstruim abia după terminarea cărții. Până când ajungem acolo, suntem confrunțați cu multe istorisiri care la prima vedere au prea puțin comun cu ceea ce se derulează în fața ochilor noștri, dar sensul lor se arată cu totul neașteptat, în alt loc, în alt timp. E de admirat maniera în care Agopian lucrează cu timpul. Naratiunea și-o compune la mai multe niveluri, care se întrepătrund și grație acestui fapt totul este posibil, credibil și incredibil, prezentul se schimbă în viitor, viitorul în trecut, în prezent sunt narate întâmplările trecute care abia se vor întâmpla. E foarte interesant cum autorul ține să introducă în acest haos cronologic, la începutul fiecărui capitol anul

precis, în care ne aflăm împreună cu personajele, ceea ce amintește în mare parte o cronică sau un jurnal – mai ales când naratorul vorbește la persoana întâi. De ex. „*Cînd începu războiul cu turcii, în anul 1769, în noiembrie, cel care îmi va fi tată avea 6 ani. Când se istovi, în 1774, avea 11. Apoi iar izbucni război, sub Mavrogheny... (...) Când războiul se termină, în 1791, avea 28 de ani și se săturase de arme.*” (p. 31)

Întregul capitol întâi este scris ca și cum ar fi un fragment dintr-o cronică, presărat cu multe informații și descripții, cum ar fi: „*Era primăvară în vremea aia (anul 1805) și dăduseră cireșii în floare peste oraș. Ulițele pustii au stat vreo vreme așa, scăldate într-un soare albicios, cum se arată pe la sfîrșitul lunii aprilie, și cîinii au hălăduit pe ulițele acelea, mirați de atîta pustietate aflată. Iar oamenii stăteau în casele lor și se gîndeau că ar fi fost bine ca în clipele alea să se fi aflat departe de oraș, plecați cu treburi de urgență, dar nicidecum acolo.*” (p. 60) În acest moment am putea foarte ușor crede că avem de a face cu un roman realist, dar numai până când nu ajungem la sfîrșitul acestui capitol care se termină cu următoarele cuvinte: „*Au trecut de atunci mai bine de patruzeci de ani și, încercînd să-mi amintesc toate astea, am aflat că nu-ți poți aminti nimic. Am mințit, așa cum mințim întotdeauna, fiindcă adevărul nu are cuvinte să-l rostești.*” (p. 74). Cuvintele acestea pun la îndoială tot ce a fost și ce va fi spus. Din acest moment începe jocul lui Agopian ce dă drumul liber fanteziei care face ca obiectele vor pluti atunci când vor vrea s-o facă, ființele omenești își vor schimba forma prin combustia sentimentelor, îngerii și demonii se vor culca printre vite și oameni, morții își vor lua cuvîntul cînd vor crede de cuviință că trebuie să întrerupă o conversație începută în viața...

Grație jocului autorului cu timpul avem pe alocuri senzația unui text marquezian conform căruia toată lumea știe ce se va întîmpla, numai personajul concret – în citarea următoare Mamona cel Tânăr – habar nu are. „*Și atunci, știind că s-ar putea întîmpla așa, hotărîndu-se, l-a lovit pe Mamon și apoi a așteptat ca tot ceea ce știa că va fi să nu fie. Dar înainte de el sau de noi, de Mamona cel Tânăr și de mine, toate astea le-a știut mama mea. Atunci când a spus cele două cuvinte de importanță pur pedagogică, părănd așa, mama, prima dintre noi, a știut ce va urma. Și pe urmă a știut și Vaucher, și pe urmă a știut și Mamona cel Bătrîn, și pe urmă am știut și eu. Numai că mama și cu Vaucher, știind, sperau să nu se întîmple întocmai. Fiindcă atît mama, cât și Vaucher sperau ca eu și cu boier Lăpai și cu Piticul, în orice caz, eu, și abia pe urmă ceilalți doi, să-l omorâm pe Mamona cel Tânăr.*” (p. 158).

Am putea spune că primul fir al narațiunii îl reprezintă lumea bărbătească a lui Tache care merge împreună cu cei doi prieteni să se alătore războaii lui Tudor. Pe lângă acesta există însă și cel de al doilea fir, cel sentimental, pe care îl creează Tache cu iubita Flora. Deși scenele în care apar împreună sunt destul de rare, dar cu atît mai mult marcate de poezie și de vis ce se împletește în realitate. „... *mută patul din locul lui și privi gaura neagră din dușumea.*”

Coborî în gaura aceea călduță și umedă și, mergând de-a bușilea, înaintă o vreme... gîfîind, ajunse în camera lui Mamona cel Bătrîn ... obosită, se așeză fără să-i pese de murdărie pe un fotoliu. ...Ca atinse de o adiere, sferele cărții se mișcă pe podea, se ridicară în aer... se aranjaseră după mărime și acum se roteau nepăsătoare. În cameră începu să ningă arar printre sferele cărții. ...Simțind că-i e cald, Flora se foi o clipă, dar mișcarea ei îl trezi pe Tache. Transpirase dormind și-și ștersese nădușeala de pe frunte cu mâna, spuse: - Am visat!” (p. 285) Fragmentele asemănătoare au efectul unui relax în mulțime a întâmplărilor crude cum ar fi pogromuri, invazii, crime, tratate ca de departe și de sus, întrucît numai așa, distanțate în timp și spațiu, granițele dintre faptele bune și rele devin puțin importante.

În narațiunea despre Tache există și latura absurdă, cum ar fi scena morții lui Mamon cel Batrîn: „*Mamona cel Bătrîn, așa mort cum o fi fost el, a deschis gura și a spus: Sânt mort, dar nu atît de mort încît să fie nevoie să-ți faci cruce! Și pe urmă falca i-a căzut ca la morții adevărați și albul ochilor i s-a văzut alb de sub pleoapele puțin ridicate.*” (p. 197) Acest fragment contrastează cu datarea precisă, era în primăvara anului 1817” sau cu textul psalmului 88 pe care îl spune boier Lăpai îngenunchind: „*Între morți este culcușul meu cu cei uciți - Ce zac în mormînt – De care nu-ți mai aduci aminte... prietenii mei sînt în întuneric.*” (p. 198).

Ultima latură care ni se pare interesantă și care potențează comicul și grotescul textului, este cea urmuziană. „*Până când, într-o seară, imediat după miezul nopții, am văzut înălțarea Piticului în aer, stînd așa în aer, și turcește și pîrînd că doarme cu ochii deschiși și reci și sticloși și fără privire, numai plutind ca un om mort prin aer și nepăsător. A doua zi după întîmplarea aceasta a venit mai tîrziu în odaia lui Mamona cel Bătrîn, dar înaintea lui, prin gaura din dușumea, întîi a apărut un orologiu și numai apoi Piticul **ăi** în urma lui pistolul cu pîlnie.*” (p. 193) Desenul triunghiului (p. 175), unui perpetuum mobile (p. 185), inscripțiile cu majuscule (NIHIL EST TAM POPULARE QUAM BONITAS, p. 61) numele străine Apollonius, Galius, Roberval, Fermat, teorema lui Thales apar în mai multe pagini și la prima vedere nu au legătura directă cu ceea ce se narează și ce întîmplă cu eroi, în același timp însă nu sunt nici simple dovezi ale virtuozității textualiste de autor. Au funcția lor, cu toate că sensul acesteia este descoperit în altă parte a romanului.

Concluzia: prin aceste cîteva observații privind romanul *Tache de catifea*, am vrut să dovedim arătam cîteva trăsături care ar putea să atragă atenția cititorului slovac. **Dr. Jana Páleníková, PhD. (Univerzita Komenského, Bratislava)**

Cristian Petru Bălan

SUA

sonete de dragoste în stil clasic

Vin lebede pe ape...

Vin lebede pe ape - corăbii de zăpadă,
De vânt domol aduse, să-ți lumineze
ochii;
Siajul frânt din ape îndoiaie-n unde
plopilor
Când nuferii și trestii, și doru-n ea se
scaldă.

Din salcia plecată se scurg în picuri
stropii;
În suflet și se zbate o pasăre nomadă,
Iar greierii din ierburi îți cântă o baladă
Ce crește-n macii serii șoptind să mi te-
apropii.

Te-or întreba arinii - și lasă-i să te-
ntrebe -
De ce nu-mi vii în brațe precum veneai
mereu?
Ei te vor înțelege ce nu-nțelege-o plebe,

Iar tu, prin mine, ploaia o faci în
curcubeu.
Și-n raiul tău de vise dă ordin să se-
nșghebe
Împărăția noastră: Tu singură și Eu!

Ascultă cum din cosmos...

Ascultă cum din cosmos o muzică
stelară
Îmbracă universul curgând înspre
Pământ;
Ne scaldă-n sunet dulce, din galaxii
răsfrânt,
Și ne absoarbe-n aștri și-n unda lor
solară,

Iar liniștea rodește și se transformă-n
cânt...
Nemărginirea clipei cu aripa-i de
ceară,
De dincolo de soare, cu calm ne
înconjoară
Și tot ce e tăcere devine viu cuvânt.

Aș vrea să vii cu mine și stea să-mi fii
oriunde,
S-aud vibrând prin preajmă, senină,
vocea ta,
Venind din cor de îngeri prin ireale
unde,

Precum lumina lunii de mici ne
alinta.
Primește-mi ca o jertfă durerile-mi
profunde
Și crede-mă-ntru totul - și nu mai
cerceta!

Aprinzi lumină-n inimi...

Aprinzi lumină-n inimi la cei
ce te privesc,
Creezi noi universuri când vii
zâmbind spre mine.
Pe unde calci, cresc râuri de
crini și de glicine,
Sărutul tău vulcanii din sânge
mi-i trezesc.

În grote-adânci de aur
fierbinte cad cu tine
Și-n galaxii ne pierdem
plutind nepământești,
Căci tu mă-nalți prin pulberi
de aștri noi cerești,
Dar de mă uiți, tot spațiul un
negru punct devine.

Cât timp speranța lumii e axă-
n univers,
Eu nu te mai pot pierde, căci
umbra ta mi-e soare
Și-n ochii mei am flame
topind fără revers.

Inima mea e-n tine - și-a ta în
mine-apare -
Și tot ce-ți scriu devine un
cântec sfânt și-un vers
Care se-nalță-n stele prin raze
orbitoare.

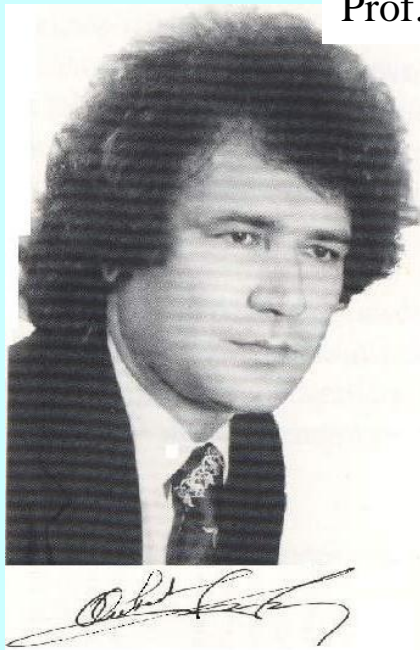
AVANPREMIERĂ

PREFAȚĂ LA VOLUMUL BILINGV DE POEME

"NUNTA CUVINTELOR" – "LES NOCES DES PAROLES"

Prof.dr.

ION PACHIA-TATOMIRESCU

POETUL CU PORUMBEL

DE LA POARTA "REPUBLICII" LUI PLATON

Volumul de față, «Nunta Cuvintelor», de N. N. Negulescu, nu se ivește întâmplător, ci inițiativ întru „înmiresire” și cosmologie zalmoxiano-pythagoreică, sub umbrela cabalistică a „sextadei”, a unui șase, număr-de-nuntire-Yin (urmând, firește, numărului cinci, al secțiunii de aur, al nuntirii-Yang), legat de Soarele Tânăr / Războinic, în celestul dans fertilizator, încrețitor de genune, în primul rând, prin constelațiile zodiacale – șase descrescătoare (până- n „ler“, „cuptor“, „solstițiu“, de *Căluș de iarnă*) și șase înălțătoare (până-n „solstițiul“ *Călușului de vară*, al trimerii Solului -

celor cu știința de a se face nemuritori – drept „ambasador” al Daciei la Dumnezeu).

„Secțiunea de aur” a lui N. N. Negulescu se relevă până acum în „pentada” volumelor de poeme: «Vesperale» (elegii, cu o prefață, «Temperatura elegiei», de Artur Silvestri, București, Editura Litera, 1983), «Sfera rostirii» (cu prefața «Poezia la ea acasă», de Mircea Moisa, Craiova, Editura Spirit Românesc, 2002), «Prelat în Regatul Cuvântului» (Craiova, Ed. Spirit Românesc, 2002), «Lacrimi de diamant» (cu prefața «Forma cuvintelor», de Florea Miu, Craiova, Editura Autograf-MJM, 2005) și «Ochiul de foc» (cu un „binom” newtonian-prefațator – «Calea regală» de Harion Voronețeanul și «Metafizica triumphiului originar» de Petre Ciobanu –, Craiova, Editura Autograf-MJM, 2008). Așadar, prin «Nunta Cuvintelor» din manuscrisul neoexpresionist ce se află sub lupa noastră, eroul liric negulescian vrea să certifice o nouă treaptă de elansare în priveliștea ființei, încearcă să omologheze un „salt” dintr-un cinci, număr Yang-solar, de logodnă, într-un șase, număr-Yin, de căsătorie galactică, în cea mai înaltă accepțiune croceană a sintagmei.

Din cele semnalate de critica de întâmpinare a celor cinci volume de poeme pe care le-a publicat până în prezent, Distinsul Receptor Liric e invitat să rețină că Nicolae N. Negulescu: «[...] pornește dintr-o lume veche, dintr-un „adânc de departe”, cu voci oraculare, cu „lacrimi domnești”, cu balade, cu zăpezi care îi înfloresc pe umeri: un univers legendar; cântecul lui e fără vârstă, fiindcă e un imn al miturilor și al virtualităților are lucrează adânc în om» / «De fapt, componenta ezoterică, indiferent dacă e însușită ori decorativă, stăpânește această literatură care, înainte de a fi examinată estetică, trebuie văzută ca o experiență stranie ce ar merita [să fie] descrisă în etiologia ei, poate și mai interesantă decât efectul liric» (Artur Silvestri, în prefața-i din 1983 și, respectiv, în web-revista «Floarea darurilor», din 2008); «[...] își poartă povara biografică în zarea meditației [...]; a descoperi cântecul din lucruri pare să fie programul demersului său liric; dar nu orice fel de cântec; numai incantația magică, aburul ritualului eleusian, sonorile voievodale se bucură de adeziunea eului asediat de boarea melancoliei [...]]» (Constantin M. Popa, în «Ramuri», nr. 8 / 15 august 1985); «Poetul se află neconținut în căutarea unor esențe expresive [...], căci poetul și-a însușit organic lecția unor creatori precum Brâncuși și Blaga [...]» / «Domină în creația lui Negulescu „slova de foc”, inspirația și trăirea poetică, iar slova făurită, meșteșugul poetic e congener, în măsura în care substanța poetică reclamă, impune „mânuirea” instrumentelor artistice» (Mircea Moisa, în «Luceafărul», nr. 50 / 14 decembrie 1985, și în prefața-i din 2002); «Mai toate simbolurile derivă din cosmic, au „strălucirea smaraldului ceresc” și se adună în „pulberea aprinsă a sângelui” unde își găsesc latențele (și esențele) divine; „cristalul esenței lucrurilor” este chiar gândul purificat în retortele ființării ca parte pură a Întregului; Logosul se constituie nu ca o suprarrealitate, ci în deplină concordanță și comuniune cu trăirea intensă,

cu vibrația interioară, ceea ce deschide calea spre sine în singurătatea predestinării [...]; de la „Sfera rostirii“ și „Prelat în Regatul Cuvântului“, publicate în 2002, până la „Lacrimi de diamant“, poetul a parcurs un drum al decantării și al regăsirii de sine în forma cuvintelor, în expresia matură și în rezonanțele ample pe care numai o trăire autentică le insuflează acestor remarcabile viziuni ce definesc o conștiință artistică și un verb inspirat» (Florea Miu, în prefața din 2005); «Consecvent cu sine își coagulează discursul din elemente fulgurante, personalizate, din care se degajă o schiță de profil a subiectului poetic deschis spre sinele profund; [...]; volumul este expresia unui poet pentru care actul creator este arderea la temperatura Logosului ce comunică și se comunică, reverberând mereu un dor cu accente notabile» (Petre Ciobanu, «Cuvântul transfigurat...», în revista «Milenium», VIII, nr. 33 – 34, 2005); «Autorul ne plimbă prin principalele arcanе ale gândirii esoterice ale omenirii așa cum apar în marile culturi; peste tot simți un parfum gnostic împrăștiat cu discreție; are și unele incursiuni în misterele Kabbalei din care desprind tainicul concept al Arborelui Sephirot; abordează temele mari ale ocultismului ca muntele, peștera, focul, piramida, smaraldul, pendulul și multe altele pe care le prezintă în contextul unor construcții poetice remarcabile, dar ușor de decriptat printr-o hermeneutică simplă; planează peste Ideile Mame ale lui Platon fără să le indice concret; deschide perspective inspirate spre lumea strălucitoare dar incognoscibilă rațional a transcendentului.» (Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, «Slove de diamant», recenzie, în «Monitor Cultural» / ARP, anul III, nr. 9 / 2008) etc.

Nucleele lirice din teritoriul poetic negulescian – tonul oracular-neoexpresionist, ori psalmic-paradoxist, ezoterismul articulat cu farmec, autobiografismul meditațional-biblic, eroul liric evoluând ca „un etern balerin-cosmonaut“ între dionisiac și apolinic, între profan și sacru, între esențe / chintesențe derivate din monumentalitatea expresionist-brâncușiană, ori blagiană / gottfried-benn-iană, evadarea din mrejele magnetice ale sferei Yin spre a plonja în cele de tip Yang, survolarea registrelor thanatic-bacoviene spre priveliștea ființei, ori spre „poarta“ «Republicii» lui Platon, cultivarea mitemelor păgâne (mai rar), sau creștin-biblice – de la „Geneză“ / „Facere“ până la cele mesianice (frecvent), pe „adâncul calmei creste“ barbiene, ori conjugarea acestor miteme, fie în spațiile lirice dintre elementele (cele cinci) dominate de **foc**, fie în spațiile (tot ale poeticității) dintre simbolurile / figurile oculte ale muntelui / piramidei, peșterii / nestematei (smarald) etc. – se amplifică, se iluminează, ba chiar „cad în amurg“, desigur, și în „corola“ poemelor din al șaselea volum, «Nunta Cuvintelor», de N. N. Negulescu.

Eroul liric negulescian se încearcă – ori, mai exact spus (cu semantism relevat mai întâi de C. Noica), se încearcă – într-o nuntire în Logos, încordările lui venind (după cum s-a mai observat) dinspre câmpuri estetice expresioniste / neoexpresioniste, plasticizante, revelatorii, catachrezice etc., și îndreptându-se către sinestezice câmpuri estetic-paradoxiste de tip stănescian, unde Materia decurge din Cuvânt (ca „deziderat absolut“); fără îndoială, actul său creator este de „geneză“, dar pornindu-se de la «pământul de gânduri, / alunecând prin duminica limpede» (*De-ar ști să vadă omul*); e un Demiurg în limpiditate duminical-paradoxistă, în ultimă instanță, căci lumina «arde lumina», peștii îneacă apa și «cârdurile îngerilor» lasă urme, actul „demiurgic“ proiectându-se în chintesență «mai mult decât / zvonul trupului viu» (*Quinta essentia*), fiind «ars la suflet / din toate părțile» (*ibid.*). Acest „suflet ars“ (adică purificat, grație elementului cosmic, **foc**), suflet ce-a fost „exilat“ în piatra deschisă cu flacăra-laser țâșnind din ochi, după cum simte și „mărturisește“ Muma-Pământ, «miroase-a stele» (*Suflet exilat*). Meteorologia lumii din ochii acestui erou / poet liric antrenează – tot paradoxist – un «văzduh de semne», conținând *informaterie*, de vreme ce nutrește speranța de-a i se lămuri «cum s-au închis / peșterile / în urechea cerbului / Și el într-o nuntă / de spirale» (*Din văzduhul semnelor*); spiralei îi corespunde „misteric“ / „inițiativ“ puritatea runei («runele zăpezilor») / semnului. „Ochiul pineal“ („al treilea ochi“), căutând oglinda, ochiul dinspre vârful piramidei, la acest erou liric, se trezește **în adevăr** («Mă uit la mine / prin luna / dintre sprâncene care face-n ceruri / semne...» – *Trezit în adevăr*). Pentru un astfel de ochi, «Dumnezeu nu este ascuns / în fiecare cuvânt zburător» (*Prin ochii scăpărători*), eroul liric negulescian „cunoscând“ că Dumnezeu își trăiește o lume «de tăceri de geneză / limpede» (*ibid.*). Dumnezeu este „imitat“ – nu neapărat „luciferic“ – de eroul negulescian, erou ce cu farmec se „îngenezează“ (dacă termenul poate fi acceptat) dinspre „perechea primordială“, întru creșterea ochiului-soare, alcătuind și el o nouă femeie „edenică“, dar din alt „material“, mai precis, o Evă din fotoni: «...fac o femeie de lumină / din mugurii razelor...» (*Împărțășirea uimirii*); este o Evă „oximoronizată“ / „paradoxizată“, cu misiunea nemuritoare de a-i ține «pe genunchi / umbra». Este cultivat în acest volum și un interesant soi de stănescian-paradoxist antropomorfism, apelându-se la sinecdocă (avem în vedere și poemul *Din steaua urechii drepte*) pentru revelarea „binomului“ mesianic (angajând totodată, subtil, și iubirea christianică, strălucit reprezentată în literatura noastră de sonetele lui Vasile Voiculescu): «Îl caut munte cu munte / după rânduiala semnelor / Il caut prin oul apelor / și El e cu mine / de la nașterea lumii / în arborele gânditor / din steaua urechii drepte». În această remarcabilă direcție paradoxist-negulesciană se relevă și alte poeme din «Nunta Cuvintelor»: «Arde marea / de nu pot s-o scot / din corăbiile înecate / Uită-te: îmi cade umbra !» (*Mă doare gândul*); «Mi-am luat mireasă noaptea / [...] / de mi s-a învărtit inima / ca roata universului; / până și vântul ardea / luminându-ne cu smaraldul / ochilor...» (*Nunta cu noaptea*); «parcă

s-ar ascuți pe mine / fulgere» (*O deslușire*); «steaua oului cosmic / despletită pe apă...» (*Cunoașterea necunoașterii*); «Aud peste tot / muntele plin de aripi; / cântecul lui neprihănit / de diamant proaspăt / deschide fântâni / uranice» (*Cântec de diamant proaspăt*); «Faceți-mă / să aud cu ochii / [...] / când iau în palmă / focul poemului...» (*Pe puntea dintre zei*) etc.

30 decembrie 2011, Timișoara, Dacia.

N.N.Negulescu

II

''NUNȚIA CUVINTELOR'' - ''LES NOCES DES PAROLES''

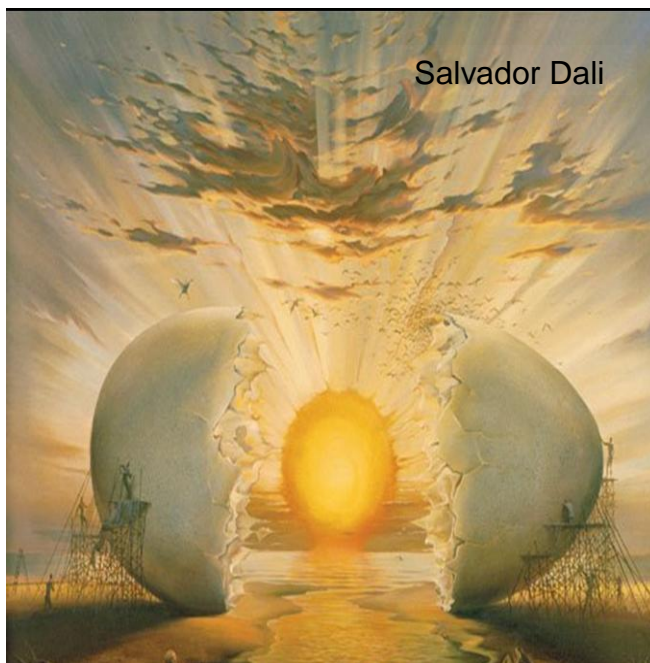
TRANSFIGURATION

Je ne sais pas
qui m'a appelé
d'au-delà
voilà que la mer s'est ouverte
et après un bouleversement
l'obscurité
est tombée écrasée
Sur le seuil de la maison
le temps m'arrivait à peine
jusqu' aux genoux

Craiova, 2011
Traducător: Prof. Andrei Radu

REVE ETERNEL

Emménage-moi la maison du
poème
dans le Ciel de la mer des
étoiles
éclairé par Tes yeux
comme dans la première vie
lorsque le chant de la pucelle
oiseau
m'a entendu
l'oreille sur la Terre
Déménage-moi la maison du
poème
pour que je mûrisse d'amour
en écrivant un rêve éternel
sombri dans le feu
lequel en sort prosterné
de son ombre
afin de se promener invisible
dans le monde

Salvador Dali

AUX TEMPLES SOUS DIADEMES

Qu'est-ce que vous pouvez faire
de moi
plein des signes des ruines
vidé jusqu'aux mystères
d'entre les sphères jumelées?
je déshabille mon moi blessé
sous la semelle du Dieu
et je dis à l'âme : parle!
aux rayons une prière
J'entends l'essai des murmures:
<<C'est une porte parmi les
sept
impératrice des Lumières
la voie des chérubins...
Viens, fils de la haute nature
rosée du songe de livre,
au temple sous diadèmes
et autels avec poèmes! »

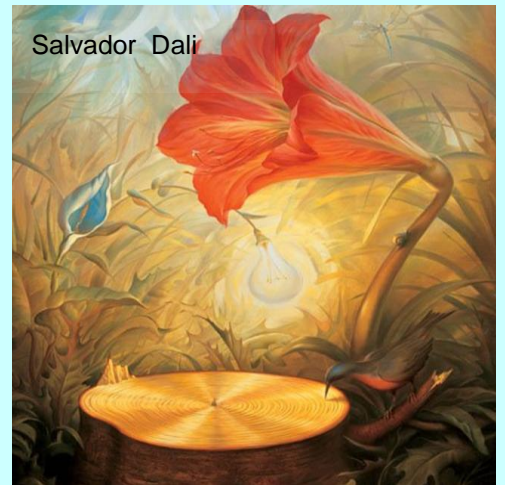
Salvador Dali

DANS LES COULEURS DES PLUIES

Un jour, mon père
connu et inconnu
a perdu les clés du Paradis
Quelqu'un dit qu'il s'était enfui
avec le premier rêve
pour qu'il cherche son éternité
Alors j'appartenais
à la Terre de ma naissance
habillé dans les couleurs des pluies

Salvador Dali

VERS L'EMPIRE DE LA LUMIERE

Sur la Terre apportée
pour choisir sa foi
je n'ai pas de place
à cause des tribus des pensees!
Mon Dieu,
comme se heurtent
frissonnantes les ombres...
et je marche
léger comme un flocon
l'horizon brulant
terminé par un oiseau
Et je monte
d'une étoile à l'autre
le rayon du coeur

Salvador Dali

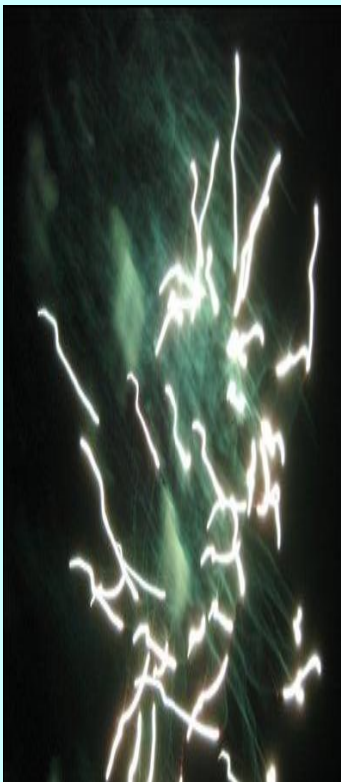

L'ICONE DE LA ROUTE

Ecartons
les âmes
les voiles de la nuit
descendues sur des cordes
d'or
dans la souche de l'air
endormi
Mettons dehors
le Monde
de la flamme du son
de la patience
des pierres
Voyons
par ou ont creusé
nos larmes
l'icône de la route

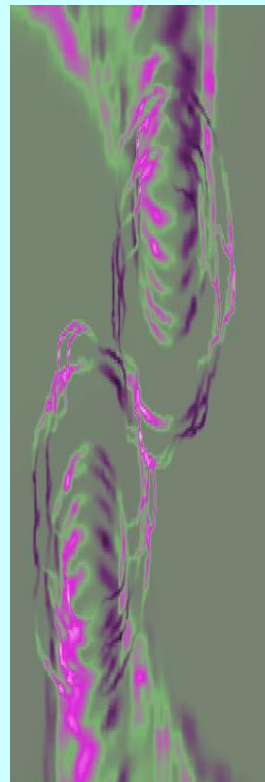
MOI AUSSI JE SUIS UN ŒIL

Moi aussi je suis
un œil
du silence
assourdissant
secoué par le feu
de globe en globe
jusqu'au-delà de la
grande
nuit qui passe
chez moi
frappée par un
hibou
tournant
par le feuillage du
miroir
de terre
seulement pour
engloutir la Lune

LE BAISER SANS TRÊVE

J'ai oublié
le baiser sans trêve
par tes seins
sur l'île du soir
La neige de la Lune
l'a attrapé en fumant
Les loups de l'amour
L'ont chassé
jusqu'au bout du
Monde
Une éternité
passe seulement
le tissu stellaire
pour trouver sa trace

UN ECLAIRCISSEMENT

Qui pourrait me donner
un éclaircissement
dans quel endroit de
l'infini je suis
aussi comme la
montagne secouée
par des regards propres
à un dieu
C'est comme sur moi se
seraient affûtées
des éclairs
C'est comme m'aurait
né encore
la tristesse en gémissant
dedans la cave
aux signes

Prof.dr.
Nicoleta Milea

„METAFORA TĂCERII” LA THEODOR RĂPAN: ÎN CĂUTAREA SINELUI

„Eu am văzut glasul Tăcerii spărgând liniștea... (...) Carnea se vindecă,/ osul e fraged,/ scalpul vârstei ridic!/ Mă cuprinde tristețea:/ nu sunt lucrul final,/ ci un om care-nvață să tacă...

(Theodor RĂPAN)

Ascendența spirituală a Poetului este Cuvântul care îngăduie organizarea unui univers de o severă eterogenitate, numai de el știută. Esențializarea poeticului cere har, concentrare, meșteșug, disciplină, rigoare. Și nu numai!

Semnele distincte ale unei asemenea Căi le descifrăm în credința mărturisită, în puterea izbăvitoare a unei frumuseți pure, născută din tensiunea și inflexiunile elementelor și simbolurilor fundamentale care alcătuiesc, în concepția creatorului lor, Ciclul Evangheliilor lirice.

EVANGHELIA TĂCERII – Solilocvii este a paisprezecea carte a poetului **Theodor RĂPAN** și a treia înscrisă în ciclul **Evangheliilor lirice**, după **EVANGHELIA INIMII - Anotimpuri - Jurnal de poet** (2010) și **EVANGHELIA CERULUI - Zodii de poet** (2011), ambele tipărite la Editura „Semne” din București, de care îl leagă o veche și constantă colaborare.

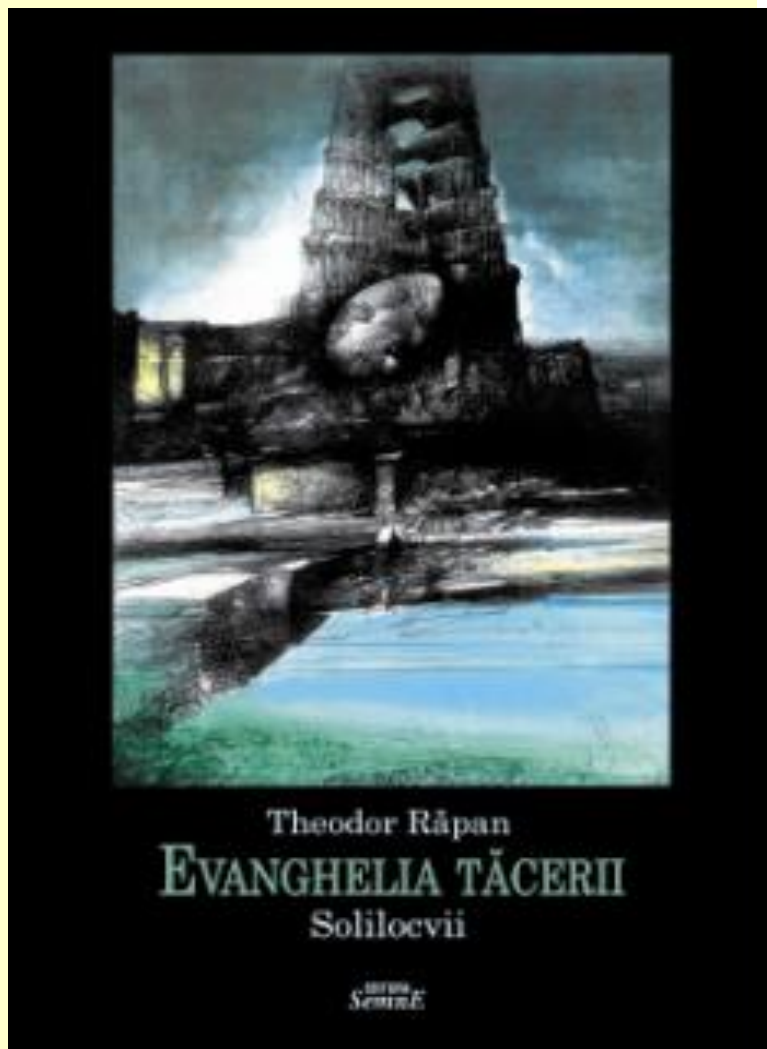
Expresie a eului profund, viața și arta confluează în creația lui Theodor Răpan, dar într-un sens cu totul diferit de cel cultivat, până la el, de poeții tuturor timpurilor.

Lirică sau epică, opera lui modelează realitatea prin imagini literar-artistice, cultivând proprietăți ale limbajului, prin care ajunge la magia rostirii, cu profunde reverberații între suflet și lumea devenită obiect al reflecției, pe drumul Golgotei.

Evangheliile lui Theodor Răpan marchează a treia etapă distinctă în activitatea sa literară, care stă sub misterul intuirii sensului simbolic al cu-vântului ceresc.

Paradoxal, nu avem de-a face cu parabo-la biblică, cum ar putea gândi cititorul neavizat, ci cu poemul-metaforă, purtătorul scânteii divine, care aprinde focul sacru al Poeziei.

Despre **Tăcere** au scris poeții lumii din toate timpurile, pentru că „Tăcerea... nu tace niciodată!”

Dincolo de conceptul cercetat gnoseologic, criminalistic, psihiatric, epistemic, analitic, etic, palierul estetic, prin diversele conotații ale Tăcerii, a construit o întreagă literatură, de la modele celebre, gânditorii: Søren Kierkegaard, Friedrich Nietzsche, Feodor Mihailovici Dostoievski, Nikolai Berdiaev, León Chestov, Lev Nikolaevici Tolstoi, Lawrence Durrell, John Irving, Emil Cioran, Constantin Noica, până la personalitățile culturale și lirice: Paul Valéry, Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé, Gabriel García Márquez, Rainer Maria Rilke, José Saramago, Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Ion Barbu, Nichita Stănescu, etc.

Diversitatea stilistică a Tăcerii este soră cu nemărginirea, dacă avem în vedere Tăcerea-subiect, predicatul Tăcerii, atributele Tăcerii, „Tăcerea ca atribut”, tropii Tăcerii, muzica Tăcerii, pictura Tăcerii, netăcerea Tăcerii, Tăcerea între sacru și profan, pantomima Tăcerii, statuile Tăcerii, Tăcerea ca parolă sau codul de acces, etno-Tăcerea, solitudinea, Tăcerea absolută, ultima metaforă, etc. În acest areal se încadrează, cu certitudine, volumul despre care scriem.

Theodor RĂPAN

Tăcerea de după creație, devenită un stil de raportare la terestru sau cosmic, naște un „limbaj” radical, pe care nu oricine îl poate „dresa”, după cum aflăm: *„Un mare strigăt de Tăcere-i versul, doar inima Poetului are aripile frânte de dor, pașii, tulburați de Cântec sângerează zăpada urcușului, niciodată dorința de a trăi nemurirea. Și totuși, împlânzitor neînfricat, Poetul trăiește chemarea ei precum dorința nestăvilită a ploii de a uda pământul mănos al Tăcerii – emoție unică, apăsătoare, tandră. Se va face un alt țărâm la capăt de lume, neștiind de unde va apărea această sirenă. Nimic nu e întâmplător, într-o dimineață oarecare, bolnavă de prăbușire și alean...”*

Numai pe zarea din zare se așază de-acum rugina sărutului, fruct necunoscut, ispititor și ciudat, fascinația lacrimii furișându-se într-o scoică venită de departe, pe când ochii în noi au plâns...

Ah, cununi ale dragostei răpuse, tot mai mare îți este neînțelesul. O pace a sufletului ce nu mai cunoaște maluri. La capăt de lume, stindarde aprinse și melci foșnitori...”

Carte unică, de o rară coerență compozițională, **Evanghelia Tăcerii - Solilocvii** are o construcție armonioasă, inseparabilă între conținutul poetic, dens și forma adecvată, materialul lingvistic fiind ordonat după o logică interioară.

Părțile se organizează într-un tot unitar, ca produs al intuiției artistice, dar și ca realizare deliberată de creatorul ei. Vitalitatea cuvântului o dovedește originalitatea, atât în planul creației, cât și în cel al meditației asupra poeziei: *„Cuvântule, dezbracă-te încet! Descalță potcoava puterii și spune-mi: pe ce cărare mi-am rătăcit înțelesul, pe ce ușă a zilei să-mi luminez înflorirea, cui să sărut mâna uscată de dor?”*

Tăcerea, opusă vorbirii, are capacitatea de a schimba fața realității, de a influența devenirea individului.

În structura de suprafață volumul este „un chenar liric” în care universul Tăcerii se conturează între realitate și ficțiune, modelând sensibilitatea cititorului, făcându-l să întrevadă o lume ascunsă ochiului: *„Așa e! Poetul e un mincinos cu adevărurile inimii în răzvrătire, fructele sale sunt mortale, în patul său splendoarea are chip!*

Poetul e un clovn al naturii în sine, grandoarea sa întrece nefiindul!

Poetul crede ne-nțelesul din prima ochire, El știe că-n fundătura inimii va fi pe loc executat, El nu recunoaște noaptea de zi, nici moartea de viață, nici măcar atunci când trandafirii plâng în beznă! Poetul străbate oceanul de îngândurare cu teamă, desculț pe valuri, și nici nu-i pasă de sfârșitul acestui Cântec infinit despre Tăcere...

Învins de umbra secundeii, cu fagurii tristeții pe gură, nerătăcită pasăre, cataclismele morții El vindecă: «Voi lăsa-n această carte/ tot sufletul meu...»”

Pe traseul întregii cărți, Theodor Răpan este atent preocupat atât de echilibrul spațial, cât și de șansele oferite cititorului – confesional vorbind, de a-i descifra intențiile, gândurile, trăirile, de la prima până la ultima secvență a operei.

Compoziția exterioară se dezvoltă în 13 capitole, cu titluri sugestive. Primul capitol, de inițiere, **„Alfabetul Tăcerii”**, cuprinde 31 de poeme (cifra corespunde numărului semnelor alfabetului). Poemele sunt

organizate atât în structuri succesive liniare („Ăst poet, nu-i poet, e un înger”, „Cerul inimii în două se desface”, „Hoinară umbră, cine a mințit?”, „Râd pentru altul”, „Unde e scris numele meu nu știu”, „Zăpezile îmi cer să te învăț dragostea”), cât și în structuri simultane, ce prezintă alternativ trăiri lirice diferite („Binecuvânt Alfabetul Tăcerii”, „În pridvorul oglinzii Tăcerea toarce lână”, „Țiuie Tăcerea și mă doare”, „Xantipa, desferecă-mi Tăcerea”, „Tună și fulgeră în inima Tăcerii”).

O geometrie perfectă domină restul capitolelor, structurate și ele, în câte 12 poeme fiecare, reprezentând secvențe importante în textura întregului.

Ca o primă remarcă, arhitectura rotundului este evidentă la toate nivelurile: carte, capitole, poeme.

Locul inițial, „aici” devine topos literar unde se „desfășoară” în ordine, „**Ceremonialul Tăcerii**”, revelator pentru lirismul esențializat. Atitudinea fermă a poetului este susținută de verbe cu forma de prezent, ca timp liric: „Sunt preotul Tăcerii, nu ecoul”, „Patria mea e Tăcerea ascunsă de tine”, „În noapte se ascunde Tăcerea”, „Numele tău Tăcerea îl cunună”, „Cerșetor de Tăcere, Cuvântul vorbește”, „Tu ești Tăcerea din gândul lui Dumnezeu.”

„**Simfonia Tăcerii**” naște un univers al ficțiunii, dominat de gravitatea antinomiilor șocante: „Preasfântă ură, dă-mi Tăcerea mie”, „Supremul vers Tăcerea îl sugrumă”, „Să fii, să fii Tăcere, cu sufletul și trupul”, „Alibi întru Tăcerea ploii”, „Femeie, Tăcerea urlă-n mine...”

„**În inima Tăcerii**” este capitolul unde identificăm o varietate de stări: tristețe, neliniște, emoție, spaimă: „Tăcerea morților identitate are”, „O, Sfântul Duh Tăcerea învrăjbește...”, „Oglinzile își plâng Tăcerea-n somn”, „Pitagora, Tăcerea ta mă doare”, „Din exil Tăcerea se răscoală”, „Cadrii în pași de Tăcere”, „Patria mea e tăcută și blândă.”

„**Prin labirintul Tăcerii**” îi dă posibilitatea cititorului - călător în spații fictive - să cunoască „Bruscul portret al Tăcerii”, „Tăcerea, ca o femeie mută”, „Rugăciune în Tăcerea inimii”, „Destin în Tăcere, destin în mirare”, „Un mare strigăt de Tăcere-i versul.”

„**Imnele Tăcerii**” aduc în prim-plan structuri complexe în care apar atât substantive cât și verbe metaforizate: „O, Tăcere albastră cu nume de mare”, „Când în Tăcere cade drept Cuvântul”, „Urubu în Tăcere sunt”, „Munca norilor în Tăcere se țese”, „Miriapodic Tăcerea suspină”.

„**Tăceri la vedere**” este capitolul de mijloc al cărții, care situează metafora în sfera sugestiei: „Tăcerea sigilează gura morții”, „Nu, nu visez, Tăcerea-nvinge Raiul”, „O, câtă lună plină Tăcerea-n somn îndură”, „Tăcerea e un drum fără de cale”, „Perfecțiunea poemului tăcut.”

„**Tăceri amânate**” sunt cuvinte-cheie pe care le identificăm în fiecare din cele 12 poeme ale capitolului al optulea. Observăm frecvența și funcția lor de semnificare în structura textului poetic: „Amână-mă-n Tăcere, tinerețea respiră”, „Să amânăm să bem tăcut Tăcerea”, „Sângele își amână Tăcerea mereu”, „Ochii promit Tăcerea să amâne” (ochii-simboluri ale conștiinței umane reflexive).

„**Tăceri în doi**” refac simbolică unitate primordială: „Într -un flux despletit Tăcerea mă prinde”, „Pătruns-au zorii, Tăcerea e întreagă”, „Ești azi Tăcerea dăruită mie”, „Arar Tăcerea știe Cuvântul să mângâie”, „Tăceri în doi, Tăceri fără simbrie”.

„**Tăceri din Turnul lui Nimrod**”, urmașul lui Noe, al cărui turn a fost clădit din cuvinte, echivalează cu asumarea existenței în formele ei diverse, inclusiv a durerii umane, a martirajului: „Aer! Tăcerea vrea să moară!”, „Tăceri față în față îmi spintecă prezentul”, „Tăcerea tace, strigătul suspină”, „Nimrod, Tăcerea clatină hazardul”. „**Tăcerea din Cuvinte**” concentrează lirismul în poeme de stare: „În inimă Tăcerea te visează”, „Un madrigal de vară Tăcerea inventează”, „Mă strigă Tăcerea cu nume de dor”, „Câmpia mea, Tăcerea-mi știe vorba”, „Tăcerea din cuvinte sfârșitul prevestește”.

„**Tăcerile lui Dumnezeu**” sunt un mijloc de cunoaștere și de mărturisire: „Doamne, Tăcerea scrie-n mine patimi”, „Dumnezeu mă scrie, Poezia mă tace”, „Asasin al Tăcerii, Dumnezeu mă iartă”, „Doamne, ce lungă e Tăcerea lângă mine”, „Postfață la Tăcere”.

„**Spargerea Tăcerii**” este o sursă de emoție, dar și de gând prin expresie și substanță artistică: „Tot ce am dăruiesc Tăcerii”, „Se sparge oastea, pânda e-n Tăcere”, „Melanholia în Tăcere crede”, „Se sparge Tăcerea, rămâne Cuvântul”, „Final în Tăcere”.

Tehnica „amânării” devine ireversibilă, „drama” Tăcerii se produce. Eul poetic intuieste legile devenirii. Ideea de „început” a Cuvântului îl trimite pe cititor cu gândul la Logosul divin, care dobândește virtuți creatoare.

În structura de adâncime **Evanghelia Tăcerii** este o carte de cunoaștere, de redescoperire, treptată și fascinantă, a puterii nebănuite de întrupare a gândului, a universului uman. În lirismul de profunzime cuvinte-

le devin simboluri, investite cu mai mult mister, pentru a dubla mesajul pământean cu ecouri cosmice.

Tăcerea este sublimată până unde îngăduie arta literară. Poemele sunt alcătuite din versuri libere (cu metrica variabilă și cu măsura inegală), al căror ritm interior transmite fluxul ideilor și profunzimea sentimentelor.

Compoziția interioară trimite la motivul central, care se află în deplină consonanță cu elementele compoziției exterioare („Azi, acum, aici”, „E îngerul îndurerat, vezi bine”, „Și din aproape în aproape, tac”, „Quasimodo, dă-mi Tăcerea mie”, „Vai, cum luminează azi Tăcerea toată”).

În structura generală, distingem un sistem de relații care unește forma și conținutul, ideea și materialul artistic într-o sinteză compozițională superioară, sub semnul valorii estetice.

Detașat și sublim, pasional și frenetic, simplu și complex, riguros și sugestiv, apolinic și dionisiac, enigmatic și câte multe altele mai sunt, iată, „înscrierile” Tăcerilor prin care magia limbajului ne poartă încă de la mărturisirea inițială: „Azi, acum, aici scot la iveală Alfabetul Tăcerii! (...) De-acum, limba Poetului voi desface din toate oasele ei. Și mașinăriile simțirii, rând pe rând, vi le voi arăta. Veți vedea bolile sufletului meu. Am să vă las să pătrundeți în toate măruntaile inimii mele, cea fără de minte și fără de crez. Vă voi face părtași neînchipuitelor sentimente. Vă veți cutremura și veți fi martori întru neodihna simțirii. La nașterea și renașterea silabelor veți asista. Nu și la moartea sfiirii. Tăcute fi-vor toate și juruite sub imn de nescris!”

Ce urmează să însemne **Evanghelia Tăcerii** pentru cititor, suntem încredințați: „O imensă grădină va fi Evanghelia Tăcerii. Și slovele- închisori ale gândului nerostit! Etern deținut al Melanholiei mă așez să tac! Biserica din stele mă rabdă!”

Simbolul central al poemelor este, evident, Tăcerea, metaforă a descoperirii trăirii, a sentimentelor, a particularului, a detaliului de viață și, nu în ultimul rând, a sinelui.

Exeget al Tăcerii, nu refuză nici experiențele altora, dar se pune pe el însuși în situații dilematice de a dobândi altele, noi, inedite, parcurgând un traseu autentic, de la „savoir” (a ști) la „faire” (a face). Starea „de atunci” și cea „de acum” reunește cele două niveluri ale poemelor printr-o tehnică specială, de integrare într-o arhitectură a rotundului. Practic, primul cuvânt, devine ultimul cuvânt al rostirii liricii. Este un tip de construcție sferică, ce va fi cultivată cu obstinație pe toată durata cărții.

Elementele-simbol din primele versuri stau la baza creației ulterioare și, prin ele, poetul redă poeziei statutul său primordial și puritatea originară.

Incipitul cărții îl marchează semnul „**A**”, în triplă ipostază („Azi, acum, aici”). Trăim fiorul sub imperiul **aleph**-ului, care este, de fapt, prima literă din alfabetul limbii sacre. Prezența acesteia nu este întâmplătoare, ea reprezintă divinitatea „pură și nemărginită”, ce-și va fi pus amprenta asupra întregii creații.

Nu ne este străină nici cunoașterea acesteia ca formă a omului care privește cerul și pământul, pentru a înțelege că lumea de jos este „harta celei de sus”, nici existența în adâncul pietrei pe care, asemeni unei ficțiuni, am văzut-o și am uitat-o, chiar dacă veșnic rămâne acolo.

De aici și până la finalul cărții, Tăcerea își poartă „magia limbajului”, între o poetică a absenței rostirii, a abstracțiunii și o poetică a prezenței, prin bogăția de metafore inedite: „*Neînvățând să tac Tăcerea, imn întru gloria ei, acum, înalt! Cu un crin în mână, întru deșertăciunea „Clpei cea repede”, tot cerul inimii mele, azi!*”

Complex și polifonic, Poetul își raportează Tăcerile, în mod deosebit, la el însuși, aducând în prim plan, prin mottourile fiecărui poem, nuclee lirice fertile, din cei peste patruzeci de ani trăiți în altarul Poeziei.

În fapt, **Evanghelia Tăcerii - Solilocvii** este și o antologie de autor, pentru că mottourile dedicate exclusiv „Tăcerii” îi aparțin în totalitate lui Theodor Răpan, sunt segmente sau poeme întregi, selectate din cele 13 volume, publicate până acum, succesiv, și exprimă devenirea cea întru „ființă” a poeziei autorefectării.

Așadar, Cel de *atunci* - în **mottouri** și Cel de *acum* - în **autoreflex**, față în față, pe aceeași pagină!

Calea spre o nouă paradigmă literară a fost deschisă de acesta încă din **Evanghelia Cerului - Zodii de poet**, aducând în peisajul literar un text nou, pe baza intertextualității, pe care l-am numit, la momentul respectiv, **reflinter (reflex literar intertextual)**. Întâlnirea cu cei 144 de „aleși” ai lumii sale lirice a rodit 144 de poeme „în oglindă.”

Spre deosebire de volumul anterior, în **Evanghelia Tăcerii- Solilocvii**, poetul vine cu un alt tip de discurs. De la stările de spirit de *altădată*, trăite și nemurite în versurile, devenite aici mottouri, trece la poemele de *acum*, **autoreflexe**, căci așa am numit compozițiile care ne-au ajutat să găsim răspuns la întrebarea: cine este Cel care ne propune Tăcerea Poeziei sau Poezia Tăcerii, în căutarea sinelui?

Un autentic labirint al Tăcerii este parcursul în care vibrația lirică o simțim egală cu viața, cu iubirea, cu nemurirea!

Densă, dar confortabilă la citit, de la prima până la ultima filă, cartea de față conține, în ansamblul ei, 175 de poeme!

Titlurile lor sunt metafore cu un distinct parfum liric, ele însele autentice micropoeme: „Departele se-ndepărta de mine”, „Fulgure e totul, oiștea nopții e ruptă!”, „Gonește timpul, armăsar divin”, „Hoinară umbră, cine a mințit?”, „Litanie pentru Alfabetul Tăcerii”, „Măcelul din privirea ta” etc.

Salvador Dali

Theodor Răpan sparge tiparele topice și stilistice, dezarticulează sintaxa și creează un nou limbaj liric. Fantezia metaforică, asocierile semantice inedite conferă forța de transfigurare a realității. Cultivă, cu precădere, epitetul rar, oximoronul, iar metafora „provoacă o contaminare de lucruri obiectiv și logic incompatibile”: „Izgonit în lumină m-am simțit Inorog fără stea, arsă pe rug ești, Abisinie, Poezie a mea...”

Pătrunderea în miezul „Poeziei Tăcerii” este posibilă numai prin intuirea plurivalenței simbolurilor și deciptarea acestora, în contextul în care apar.

Limbajul specific, de cele mai multe ori este direct, adresat unui/unei „tu” implicat/ă afectiv: „În noapte se ascunde Tăcerea, mai solitară și mai mută decât ai fi tu, cu cât îndrăgesc mai mult iconostasul vorbirii, rana carnală a foșnetului îmi dă randevu...” sau „La Cina de taină ia lampa cu tine, chipul tristeții nu-l arăta, cine vorbește, cine te-ascultă e demult în Lumină și în inima mea.”

„Tu, tu, tu, amânată rămâie Tăcerea” constituie o poetică a existenței și a cunoașterii. Ea depășește cadrul unui text programatic, deoarece iubirea și creația aparțin, în egală măsură, planului existențial și planului cunoașterii. Retorismul poemului sugerează o altă concepție despre artă decât a înaintașilor. Chiar dacă elementele construcției sunt cunoscute, le plasează în contexte noi și le conferă sensuri neașteptate. Pentru poet, iubirea și creația sunt îngemănate, tot astfel cum el însuși aparține, simultan, planului existenței (condiția umană) și planului cunoașterii (condiția de creator): „Tu, tu, tu, amânată rămâie Tăcerea, visul Poetului s-a spulberat, tu, îmbrăcată ca o mireasă în oglinzi de zăpadă mi te-ai destrămat...”

Celor trei niveluri ale textului poetic, pe care le-am identificat, le corespund trei modalități ale limbajului și am în vedere: înțelegerea rațională, („Cum să te uit, Tăcere...”), nivelul simbolic, („Vârsta a poeziei, cu toate ierburile din sufletul meu îți descântec trecutul...”), nivelul intuiției poetice („Pe o miriște mută somnul adoarme, prin arbori vântul scheaună-ncet, pustie și tristă ziua desfide letopisețul acestui Poet...”). Cele trei modalități ale limbajului, firește, nu apar în stare pură, ci cu întrepătrunderi inerente și evidente.

În evoluția liricii, ipostazele creatorului reflectă raportul dintre sine și eul exterior (problematizant), se asociază cu o anumită traiectorie spirituală (imaginar poetic) și se transpun în limbajul aplecat asupra tainelor omului și universului (opera).

Selectiv, ne vom opri la câteva simboluri, evidențiind exemple din cele trei regnuri: mineral, vegetal și animal, vom avea în vedere și cele patru elemente fundamentale: apă, aer, pământ, foc, dar și aspecte care țin de microcosmos și macrocosmos, în interdependență cu Tăcerea.

Un element, aparent banal - piatra, are o strânsă legătură cu sufletul. Ea desacralizează lucrarea divină și simbolizează acțiunea umană ce se substituie energiei creatoare, prilej de înălțare: „*Cu fața-ntoarsă spre Tăcere, obosit de atâta viață netrăită, las capul pe piatră și-ndur, recrut fidel al pierderii, sfielnic, inima mea nevinovată, comite sperjur...*” sau „*Cerșetor de Tăcere, Cuvântul vorbește, pe struna sa eu pasăre mă fac, țărături de jasp inima-ndură, viața mă-mpinge din prepeleac...*” Alteori, proprietățile chimice ale substanței devin conotații specifice ale aceluiași termen care dobândește valențe lirice: „*De aceea vă conjur prieteni, îngropați-mă între sprâncenele Câmpiei și cumpăna de somn a tristeții, cu axa Pământului în brațe precum un crucifix de flori și păsări nemaivăzute, cu subteranele stele pe umeri, cu sarea iubirii la vedere. Alte dispoziții finale nu am...*”

Un statut special dobândește piatra ca simbol spiritual: „*Piatră a filozofilor, ce trist sunt fără togă, ah, iscoadă!*”

Elementul fără de care omul nu poate trăi este sarea. Nu întâmplător, Apostolii au fost numiți „sarea pământului”, având în vedere misiunea lor. În **Evanghelia Tăcerii** sarea dobândește conotații stilistice: „*Ă se uită la mine pieziș, inima sa dorul întoarnă. E o literă fără de care nu te pot pot iubi, sarea pământului e-o dulce rană!*”

O construcție oximoronică, prin care se exprimă un proces inițiativ îi relevă cititorului noi sensuri: „*Gustul amar al fericirii mă-nvinge! Sarea sărutului doare!*”

Savoarea interogației este cu atât mai plăcută, cu cât asocierea termenilor este mai neașteptată: „*În această supunere a sufletului mă mai vrei sare presărată pe rana foamei de tine?*”

Trecând la elemente și simboluri din regnul vegetal, vom fi impresionați de paleta bogată pe care ne-o oferă lectura poemelor, de la firul de iarbă la trandafirul albastru, de la chiparos la crinul imperial, de la spini la pământul, de la firul de păpădie la floarea-soarelui, de la nufăr la floarea de colț, de la mușcată la crucifixul de flori, etc.: „*Ghicește-mă și sărută copilul de iarbă, cât de mult, cât de mult am crescut...*”; „*Ave ! Răsare iarba din cuvinte!*”; „*Inima mea a uitat Adevărul tot așa cum trupul își uită sufletul într-o veche iubire, desenată în somn, de mâna unui fir de iarbă.*”

Semn al regalității, al potirului, al soarelui spiritual - crinul, în același timp, sugerează viața pură, ca o făgăduință de nemurire și de mântuire: „*Această femeie îmi ține spada în mână, inima ei e păzită de crini, am ajuns un copil de iarbă și sete a cărui Tăcere în somn o îngâni!*”; „*Mă vezi, nu-i așa, rezemat de un crin!*”; „*Prieteni, când voi muri, pe mine așezați-mă în lotca nevăzută a Cântecului! Nu mă îngropați nici în Isla Negra, nici în fața mării, nici între crinii amintirilor!*”

Desăvârșirea fără cusur, perfecțiunea, sufletul, inima, cupa vieții, iubirea sunt atributele trandafirului. În iconografia creștină, trandafirul este fie potirul în care a picurat sângele Mântuitorului, fie o transfigurare a picăturilor de sânge, fie semnul rănilor lui Hristos.

Trandafirul simbolizează, aici, pasiunea, puritatea, înțelepciunea divină, iubirea. Trandafirului roșu sau alb îi alătură trandafirul albastru, semn al imposibilului devenit posibil: „*De acum, plâng și mă rog pentru istovul trandafirului albastru, de acum nu mai sunt eroul propriei mele vieți, ci doar sculptorul umbrei cea orbită de glorie, de acum încep să învăț să tac și să plâng în Limba Română!*”; „*Cuvintele - trandafiri nevăzuți!*”; „*O pasăre trece podul de trandafiri!*”, „*Am tăcut la îndemnul trandafirului albastru!*”; „*Am nevoie să îți simt umbra în fiecare clipă, culcată galeș în sângele meu, tropotind, tropotind extazul trandafirilor!*”; „*Quasimodo, dă-mi Tăcerea mie, a murit de foame trandafirul!*”; „*Nu am oprești la chivernisire, trăiesc periculos și-mi sunt de-ajuns, sub zodia Tăcerilor, Divinul aruncă-n urma ceții trandafirul!*”

Păsările, mesajul cerului, leagă terestrul de înălțimi, sugerează eliberarea de greutatea pământescă, zborul sufletului, spontaneitatea, prietenia, cântecul, creația, nemurirea sufletului, dar și hazardul, neprevăzutul, necazul, moartea: „*Nu mai știu de am stele în plete, copacii inimii sunt plini de păsări-colibri, buzele sângelui meu ridică din umeri, fâlfâie noaptea pe ceruri pustii!*”; „*Mi-s mâinile pline de trupuri atinse de păsări și lanuri ce azi nu mai sunt, din zodii de apă răsare un nufăr, nu uita că mi-e frică, nu mai pot să te-nfrunt!*”; „*La Gura Portiței păsări de jad își culeg aripile cu gesturi obosite de zbor. În chilia mea, disperat, mătur în grabă cuvintele de pe covor. Și apuc să tac!*”; „*Și eu voi auzi din groapă cântul, cel gângurit de păsări și culoare, țipătul bufniței mâna-mpietrește, rana din sânge, ah, cum mă doare!*”

Și în **Evanghelia Tăcerii**, ca, de fapt, în toate volumele poetului, sunt prezente animalele ca simboluri ale principiilor și forțelor cosmice, materiale sau spirituale, având legătură cu nivelurile Universului: pământ,

văzduh, cer. Termenul generic și-l asumă până la exprimarea dorinței de a rămâne în el: „*Un tânăr animal aş fi vrut să rămân, să țin isonul Tăcerii în mână, soarele inimii latră-a pustiu, trecătoare sunt toate, doar cerneala mă-ngână!*”; „*Veniți, odată, în Piața Balcoanelor să-l vedeți pe Poet, animal pur-sânge, arcuș lingușitor, mângâind cu floare de vultur petala unei viori!*”

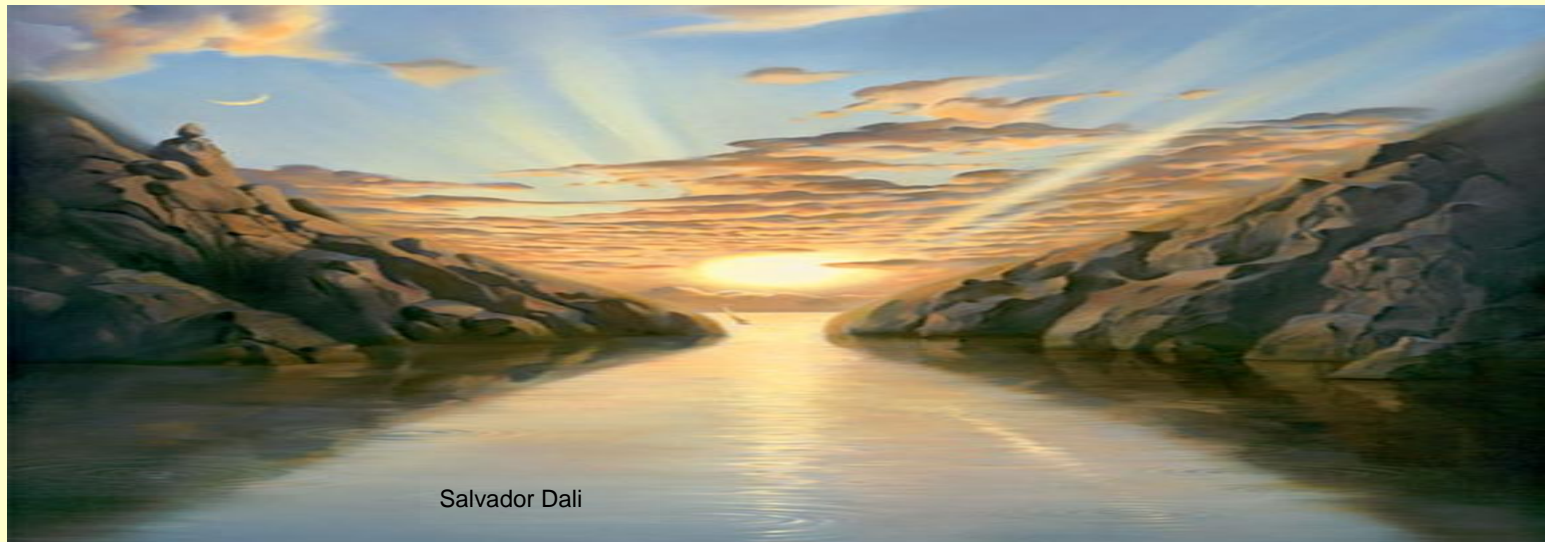
Ca un animal de pradă se află în fața a două stări „cruciale” în propria-i viață - dragostea și nemurirea: „*Dragostea pentru tine mă supune. Biet animal de pradă. Vocea inimii amuțește. Este vocea Tăcerii!*”; „*Gol-goluț, stau în fața ta, nemurire; ca un animal de pradă. Nu-mi este frică!*”

Șarpele și porumbelul sunt simbolurile fundamentale ale pământului și ale cerului. Purtătorii lumii sunt, uneori, elefanți, tauri, țestoase, crocodili, dar toate acestea nu sunt decât substitute sau întregiri teriomorfe ale lui Kundalini, în funcția sa dintâi. El este spiritul tuturor apelor, de sub pământ, de pe fața pământului sau de deasupra. Sub atracția cerului, se poate înălța, ca în episodul «șarpelui de aramă» ridicat de Moise în pustiu.

Așa a dobândit imagine pozitivă, ținut pe cruce ca simbol al lui Iisus, răstignit, contrar relației cu Eva: „*Mărul Tăcerii doar Eva îl știe, șarpele demult l-a uitat, febra ta, Poezie, învie, fruct ofilit în bazalt!*”; „*Totul începe aici, în Tăcere: ulița doldora de fulgi și imperii bizantine, noroiul pașilor desculți prin otava copilăriei, șarpele primei iubiri...*”

Între lumină și umbră, între suflet și spirit, între tot ce ar putea să însemne lumea contrariilor, șarpele pare a fi salvatorul: „*Un șarpe alb pe pod acum răsare, pământul sub lumină dă ocol, hieratică doar luna fuge-n vale, să-și lăntuie Tăcerea-n prostovol...*”

Legat de izvoarele vieții și ale imaginației, în poezie, el dobândește valențe noi: „*Șarpele mușcă buricul Tăcerii!*”; „*Oftează sângele, cobor la mal, un șarpe mă petrece, îl țin de piept încolăcit, trecută-vremea de iubit, ninge în portul cu pescari, peste-nfloriri aztece!*” sau „*Binecuvânt Alfabetul Tăcerii! Binecuvânt șoapta și urma mistreților, dragostea mea sfâșiată de-a pururi, tremurătoarea cumpănă a gândului, Magul-Poet, descântecul șarpelui...*”

Salvador Dali

Reprezentarea abstracțiilor în formă concretă are ca efect plăsmuirea unui univers poetic original, cu un imaginar propriu, inedit: „*Cum să mușc din acest lătrat de câine ce veșnic scâncește în inima ta?*”; „*Mut ca un pește în apa păcatului sunt, flămând ca un câine a cărui credință descrește...*”; „*Și vaca, și măgarul, și coșofana, și câinele, și cormoranul, cu toții vor veni la festinul din noi!*”; „*Nu mă învrăjbiți nici cu soarele, nici cu luna! Nici cu alba hermină, nici cu hipopotamul cel credincios și răbdător...*”

Poetul are puteri demiurgice, atâta vreme cât poate schimba fața lumii. Ca un flamingo, este inițiatorul luminii: „*Sub nimb de lacrimi berze șuşotesc, șacali portocalii din tobă sună, antilopele din Dobrotești, pasărea Flamingo o cunună!*”; „*Și voi slăvi eternitatea cu gura toată și voi merge-n rugăciune-n urma ta, de mă voi schimba într-un pește imens tu să știi că-n abisul ființei rățăcesc, uite-așa...*”

Cele patru elemente de bază ale cosmogoniei tradiționale, apa, aerul, pământul și focul sunt reprezentate în relație cu valoarea noțională, transpusă la nivel metaforic. Semnificațiile simbolice ale apei pot fi reduse la trei teme dominante-originea a vieții, mijloc de purificare, centru de regenerare: „*Măreață este uimirea, vibrația izvorului în cădere spre tine, inimă, nevăzut și necercetat Babilon al triumphiului sfânt!*”; „*Pământul din Tăcere s-a născut! Conacele inimii ard unul după altul!*”; „*Respirația ta, Moarte, cu ochii*

scufundați în apa de Bobotează, a acestui vers ne-nțeles!”; „Numai de dorul miresmei tale mă schimb într-o floare cu aripi de aer de parcă-n poieni apa Cuvântului și-ar fi potcovit glasul cu vocabula Tăcerii...”

Apa, ca de fapt toate simbolurile, poate fi considerată din două puncte diametral opuse, la toate nivelurile, apa generatoare de viață și generatoare de moarte, creatoare și distrugătoare: „*Și apa zăcută lătrând din care beau cu nesaț pe furiș acum când scriu acest tratat despre morți, despre vii, despre sete!*”; „*Fântâna o-nconjur în somn de trei ori, sturzilor le dau de mâncare, deasupra dunelor nenorocului o colibă îmi fac, apa sfințită mă doare...*”

Aerul semnifică lumea subtilă, așezată între cer și pământ, este simbolul sensibil al lumii nevăzute, un factor de mișcare universal și purificator. Ca și focul, aerul este un element activ și masculin, în vreme ce pământul și apa sunt considerate elemente pasive și feminine.

În poeme, sensul profund conotativ sporește lirismul, provoacă meditația, creează imaginea literar-artistică: „*O, aer fără pată, sublimul Mort m-așteaptă, rostească-se în briză tot necuprinsul minții, făptura mea cea tristă o-nvăluie ființa, panterelor din sânge să nu le crească dinții!*”; „*Respir! Tăcerea-n piept mă doare, aerul mă vinde ne-ncetat, de întristare și melanholie, râioasă, bucuria m-a trădat...*”

Perspectiva singulară și personală este necesară în măsura în care trăirile și sinuozitățile spiritului sunt irepetabile: „*Perfectiunea Poemului tăcut e-n mine, sigiliul vrajba gurii a sport, falnic aerul nopții dezvăluie tot ce muțenia într-un glas a scornit!*”; „*Merg pe apă și plâng. Sunt mersul aerului. Chiar umbra lui...*”

Pământul, ca element al cosmogoniei tradiționale, este prima formă de materie, despărțită de ape.

În **Evanghelia Tăcerii**, citim o frumoasă și concentrată compoziție lirică despre geneză și extincție: „*Pământul din Tăcere s-a născut! Și în tăcere se va duce în pământ!*”

Convins de apriorismul kantian al formelor intuiției sensibile, de subiectivismul timpului și al spațiului, poetul se întreabă: „*Gol e pământul și acum fără tine. Ce cauți, mărite, în grădina mea?*”

Regenerarea spirituală se produce ori de câte ori se reîntoarce (fie și numai cu gândul) la pământul natal: „*Pământ al meu, uitarea mă cunună, eu nu-ți mai sunt nici mire, nici cocon, mirodenii sădesc în brazdă plugarii, dansează Tăcerea pe un vechi gramofon!*”; „*Tăcerea! Tăcerea vizibilă o vreau! Când sunt cu mine îmi mai rămân de-ndeplinit doar poruncile tinereții. Mai am de trăit copilăria, toată adolescența petuniilor, viețile cailor din Pădurea Nebună, rodul pământului, cele 1001 de măști ale trecutului tău, coroana de spini a nenorocului, lungile boli clandestine ale trupului, frigurile Ecuatorului și limba melcilor din casta lombardă a graurilor...*”

Cel de-al patrulea element al cosmogoniei tradiționale - *focul* - este prezent cu toate valențele lui purificatoare, mistuitoare, izbăvitoare, ucigătoare, etc.

„*De dragul tău las flacăra să ardă părul însângerat al nopții de sabat, neîmpăcat, neîmpăcat, neîmpăcat vălvorește în triluri focul furat...*”

Atitudinea armonizării visului cu fapta reală este asimilată în versuri ce amplifică dramatismul trăirii: „*Așa visez să fiu corsar și plaur, așa-mi doresc să ard sub vreasc de foc, fildeșul nopții, mântuie-l, femeie, veșmântul tău de lacrimi în mine n-are loc...*”

Spațiul poetic al focului este „expresia încărcată de suflet dinăuntru”: „*Binecuvânt Alfabetul Tăcerii! Binecuvânt pădurea în care m-afund pe-nserate, zdrobirile-n teascuri de foc, amurgul violet al Clipei, jocul argintat al apei din Deltă, buricele însângerate ale degetelor, scaldă triumfătoare a sălciilor, culmea trupului în împreunare, arborii prăbușiți în lumina verii, poteca nedeslușită când vrei s-o apuci spre crestele munților, primăvara...*”

Starea interioară a eului presupune combustia, pasiunea trăirii transpusă într-un câmp semantic profund metaforizat: „*Se sparge Tăcerea, departe e visul, porunca fântânii e-ndeplinită, săbii de foc se vântură-n aer, pajiștea toată-i de somn cotropită...*”

Geografia spirituală a **Evangheliei Tăcerii** are ca forme de relief distincte - câmpia, semn al nesfârșitului terestru, și muntele, simbolul transcendentului, al punctului de întâlnire dintre cer și pământ, capăt al ascensiunii Omului: „*Tăcerea, ca o femeie mută stă la pândă! În templul ei păunii rostesc ultima rugăciune a inimii. Prin fața ei, cohorte de bărbați defilează într-una! Ca un nor în derivă, coapsele ei răscoleau așternutul privirii! Sâni curajului, ațâțare și netedă piele, ca o amazoană în mijlocul Câmpiei Eterne e ea!*”

Muntele, semnul verticalității, al fermității, al neschimbării, al înaltului, este, de fapt, axis mundi: „*Inima oceanului se va preface în munte, luna Câmpia va-mbujora, pe ritmul de ploi și de lacrimi, numai tu, numai tu vei cânta...*”

Centru al vieții spirituale - inima, simbol al chintesenței divine, este locul intuiției, al cunoașterii contemplative: „*Inima mea a uitat Adevărul, de aceea, acum sporesc prin Tăcere, frigul și cataclismul așteptărilor, pun pe masă pâinea nenorocului, cuțitul stă în închinăciune și, dintr-o dată sufletul meu vorbește pădurilor: depărtați-vă de acest mincinos poet, tainele sale sunt furate din dansul bacantelor, șovăielile sale stau tolănite pe cearșafuri cernite, nu stăpânește nimic din Alfabetul Tăcerii, greșelile lui sunt greșelile greșitorilor noștri. Amin!*”

Întreitul simbol al vieții, Omul (trup, suflet, spirit) încununează creația, prin Cuvânt și Lumină: „*Se sparge Tăcerea, rămâne Cuvântul, gazelul nescris îndură și tace, sângele tot l-am pierdut în războaie în care iubirea în vers se preface...*”

Și dacă lumea a fost creată prin Cuvânt, ca „replică” a Tăcerii absolute și Cuvântul divin a fost întrupat, atunci este de necontestat valoarea acestor poeme: „*O, Glorie celor ce știu să tacă, fericiți cei ce știu bezna inimii bete, sub povara nuntirii, iată-mă-s, ca un martir fără cer, fără sete...*”

Bornă importantă în creația lui **Theodor Răpan, Evanghelia Tăcerii - Solilocvii**, trece prin toate volumele de până acum (13) ale autorului, până la cristalizarea și la esențializarea expresiei lirice.

Poetul se detașează de propriul model din mottouri, reflectând asupra temelor marcante – natura, dragostea, destinul, geniul, patriotismul – asociate cu motive literare vegetale, acvatice, cosmice, muzicale, visul, jertfa, carpe diem, fortuna labilis, etc.

În aceste, denumite de mine, **autoreflexe**, se suprapun două planuri poetice: unul de echilibru, rezultat din contemplarea detașată, rece, a Universului: „*În Câmpie, pustiul hotarelor mute, nori de-ntristare ascund toți guzganii. Numai catargele inimii - anii – se-adună-ntre aripi mereu...*” și altul, al trăirii pasionale, al arderii vitaliste: „*Visul țărâniei Tăcere rămână, sunet pur între abscisele uitării, jugul tandru al desperecherii cum să-l îndur? E un cântec ce nu se aude, fără să vreau vorbele-mi răsar la fereastră, de pe buzele necuprinsului, iată, mă zboară o pasăre-albastră...*”

Lingvistic, remarcăm frecvența cuvintelor polisemantice și a sensurilor conotative, recurența unor cuvinte/sintagme-cheie (laitmotivul, reluarea, titlul care sugerează tema, dominantă afectivă), enunțuri eliptice, prezența unor elemente paratextuale și metatextuale, etc.

Armonia vizează acordul perfect al unităților compoziționale care alcătuiesc poemele și se realizează prin echilibrul părților/secvențelor, prin fluența discursivă, prin coerența stilistică.

Mărcile textuale care apar cel mai adesea sunt: principiul simetriei în structurarea textului (paralelism sintactic, circularitate, laitmotiv etc.), prezența unor construcții sintactice recurente, a unor toposuri, dar și cadența, ritmul, rima.

Stilistic, observăm prezența simbolurilor multisemnificative, a imaginilor artistice neconvenționale. Figurile de stil sunt cele mai importante mijloace de expresie, dar finalitățile estetice sunt realizate și prin procedee artistice de construcție și de semnificație, prin elemente ale viziunii artistice.

Cu tonul uneori sobru, detașat, poetul caută însingurarea, tristețea, alteori, patetic, se dăruie total!

Dionisiacul este sublimat în apolinic, seninătatea și înaltul însoțesc aspirația spre liniște, spre Tăcere, ca stare de voluptate a descoperirii sinelui.

„Tăcerile” Poetului sunt însoțite în drumul lor către cititor de 175 de desene, semnate de **Damian Petrescu**, genial grafist și pictor român, trăitor de multă vreme în Franța. Cale de șase cărți, inimile celor doi au bătut la unison: „*Inima mea în inima lui se oglindește, sufletul lui, în sufletul meu tinerește. De atunci eu nu mă mai grăbesc, asfixia luminii sufletul mi-apasă, ca un fluture în Marsilia Tăcerea mă trădează, catranul bucuriei pe pagini se lasă...*”

În totală consonanță cu poemele apărute până acum, a realizat, cu o rară maiestrie, copertele și ilustrațiile însoțitoare – adevărate opere grafice – peste 550, la număr!

Frumosul din Artă este, în fapt, Frumosul din Omul Damian Petrescu, nemurit în creația Poetului de față! Și invers!

Evangheliile lirice, concluzionez, alcătuiesc un ciclu unitar prin tematică, atitudine poetică și modalități artistice. Ele au ca temă condiția creatorului surprins în diferite ipostaze și sunt construite pe principiul opoziției dintre real și ideal.

Evanghelia Tăcerii – Solilocvii este o carte rară în literatura română și universală, despre trăirea intensă a sentimentului „rostirii nerostitului.”

Aici aflăm marile teme ale creației (din cele 13 volume editate până în prezent), nu ca o sumă a universului răpanian, ci ca o suprapunere și simultaneitate a unui ritm circular, a relației Poetului cu opera sa. Limbajul metaforic, sintaxa poetică novatoare, intelectualismul expresiei, specificul prozodic, menționat încă

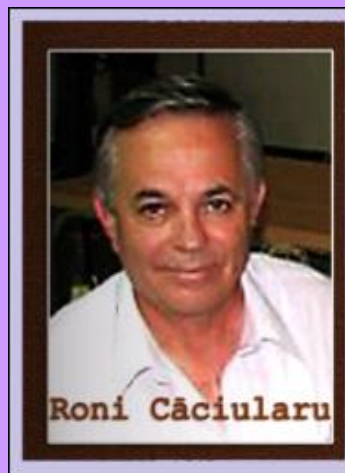
din titluri, conferă poemelor o sonoritate aparte, de incantație magică.

Din aceste motive, fie și numai pe baza argumentelor consemnate mai sus, Theodor Răpan este, în egală măsură și în același timp, un creator distinct al **Poeziei Tăcerii** și al **inovației stilistice**, prin conferirea caracterului sacru Limbii Române!

În final, citându-l pe Poet, mă-ncumet: „Și tu, suflet al meu,/ cum de stai tolănit la soare într-un balansoar de-ntunerice,/ cu cearcănele privirii întoarse din noapte!/ Ah, mâinile orbului nu știu să culeagă Tăcerea!/ Aflați-mă!”

Cartea ne așteaptă, Cititorule, să ne purificăm în universul ei de Logos și prin Tăcerea-catharsis, căci poemele sale sunt un adevărat „purgatoriu spiritual” al Clipei! Al trecerii și rețrecerii noastre!

Să ascultăm, așadar, glasul Tăcerii, căci numai așa vom ști cât prețuiește!

Roni Căciularu

UN OM NEBUN SI-ATĂT DE OM

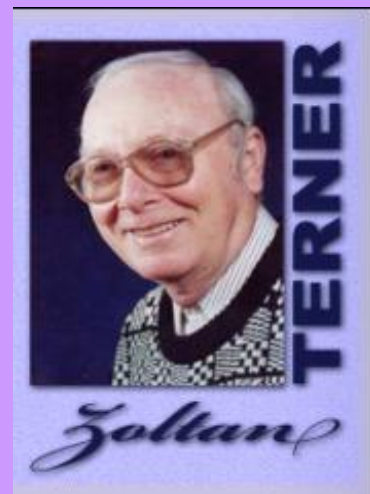
ISRAEL

Roni CĂCIULARU

Convorbire cu:

ZOLTAN TERNER

autorul recente cărți de succes:

TERNER

Zoltan

„LUMEA DE SUB POD ȘI ZARVA EI”

Roni CĂCIULARU: V-am citit cartea recent apărută la București și trebuie să recunosc că am avut un „șoc”. Pozitiv. Șocul viitorului. Și al prezentului. Șocul trecutului actual. Mi-a plăcut! Și, sincer să fiu, m-a surprins. Și m-a pus pe gânduri. În final, mi-am spus: Cartea asta „Lumea de sub pod și zarva ei”, se cere recită. Ea promite plăceri noi și noi înțelesuri. Te cheamă la o nouă pătrundere. E ca o femeie aparte, atrăgătoare. Și ascunsă. Chiar și când o săruți. E o carte de senzațional și de fantastic, de idei și trăiri surprinzătoare; o carte profund umană, uneori prea profund, încât... mă cam sperie. Ca și autorul ei. Dar o face cu o anume dulceață intelectuală. Cartea are pe vino-ncoa’, te învăluie și te prinde. Te-aduce unde vrea și te lasă, apoi, să te descurci. Să te-ncurci și apoi să ajungi la unele din concluziile autorului, adică la ale lui și ale tale. Adevărul e că citind „maratonul narativ”, cum numiți pe drept această scriitură în proză, am încercat, domnule Zoltan Turner, să vă cunosc mai bine. Din păcate, n-am reușit, decât într-o oarecare măsură. Am dat, spre bucuria mea, peste un Hamlet. Un fel de Hamlet, un înțelept jucând cartea demenței, dubitativ și paradoxal, care știe, în esență, foarte bine ce și cum. Dar care pune mereu întrebări, afirmând. Un Zoltan Turner care cântărește destinul lumii, întrebându-se și el, în felul său specific, acum când toată lumea se apropie de prăpastia existenței: „A fi sau a nu fi?”. Sunteți cam încifrat. Sunteți cam ascuns în dumneavoastră înșivă. Repet: n-am reușit să vă cunosc în destulă măsură. Acesta este, de fapt, și scopul convorbirii noastre de acum: să încerc să vă descifrez ceva mai bine. Cu scuzele de rigoare, dar mi se pare că, în ochii unor cititori, apăreți în postură de nebun. Un nebun bun, totuși nebun! Sunteți un Hamlet predestinat, dar poate că trăsături din Hamlet avem, în anumite privințe, fiecare dintre noi. De fapt, domnule Zoltan Turner, sunteți cunoscut ca eseist, regizor, cineast, poet, filozof, prozator. Și totuși, la-ntrebarea mea simplă „Cine sunteți?”, s-ar impune un răspuns. Poate chiar mai multe... Vă propun să pornim tocmai de la „ne-bunia” amintită. De acord?

Zoltan TERNER: După un astfel de preambul, nu prea am încotro. Dar îți răspund: ai și n-ai destulă dreptate, ai în destule dar nu în suficiente privințe, deci ai uneori dreptate. Modestia mă obligă să primesc filtrate unele aprecieri prea pozitive (fie și dacă numai sugerate). În esență, despre orice om cu o puternică obsesie, se poate spune că e „nebun”. Să ne gândim la marii „nebuni” ai literaturii: Hamlet, Don Quijote...

Cum se manifestă nebunia mea? Levitez. Imi curăț și îmi pieptăn zilnic aripile. Nimic din ce e omenesc nu mi-e străin: gârâi, sughit, tușesc, grohăi... Joc țonțoroiul când aud gemetele lumii. Stau bine cu viața omească, mai ales atunci când mă închipui a fi un câine credincios. Imi plac și mă neliniștesc tautologiile. „A” este „A”, adică identitatea a ceva cu sine mi se pare un mister de nepătruns și o imposibilitate. Repet mereu, mirându-mă de fiecare dată, că ceea ce este, chiar este cu adevărat. Mă uimește de fiecare dată faptul că reușește să existe chiar și ceea ce mi se pare a fi un miracol. Mă gândesc cu groază că tot ce ființează ar putea să nu mai fie. Că miracolul Ființei poate să ia sfârșit. Mi se mai năzare că și imposibilul e posibil. Că și inefabilul poate fi perceput. Că și indicibilul poate fi exprimat. Nu ți se pare că toate acestea sunt gânduri de nărod, de netot? Sau de poet. Ori poate, cum ziceai, de nebun. Adică de firoscos. „Scos din fire”. Înțelept ieșit din minți! Om prin care vorbesc zeii. Un Iresponsabil. Un sfânt. Sau un Demon. Ori chiar Daimon-ul lui Socrate. Ori Mefisto al lui Faust. Ori Iluzia pe care o trăia „Cavalerul tristei figuri”, sublimul nebun Don Quijote de la Mancha. Cu prietenul său, prostul binevoitor, plin de bun simț și blândețe, Sancho Panza. Imi amintesc cu ce mă ocupam, când eram copil nebun. Cu chestii aiuristice. Intram cu capu-n gard. Tata zicea că sunt bolund la căpățână. Bunicul mă liniștea, lăudându-mă pentru aiurelile mele. Bunicul mă îndemna să fac pipi contra vântului, să tai frunze la câini, să număr stelele, să vorbesc alandala, adică păsărește, profetic, poetic, mistic, aiuristic. Să pictez lumea în culoarea vântului turbat. Să mă scufund în balta cu papură și pipirig...Eram tralala și așa am rămas! Bunicul era la fel. De la el am învățat că toate-n lume sunt paradoxale, adică sunt și „așa” și „invers”. Că ce e aproape e departe, că ce e rece e cald, că ce e mare, e mic, ce zici că vine, de fapt pleacă, iar ce e bun, e rău. Și viceversa. Deși părea serios și grav, bunicul era hâtru, vorbea în dodii, era un înțelept de-a-ndoaselea, un fel de Cilibi Moise ceva mai hăbăuc și mult mai profund. Tata spunea să mă-nvăț minte. Iar eu mă dezvățam ne-cuminte. Și acum asta fac. Gândesc de-a curmezișul, în răs-păr, înot contra curentului. Încă nu m-am dat pe brazdă. Și nici n-am de gând, cu toate că împlinesc, ca mâine, 80 de ani! Tata spunea mereu să-mi bag mințile în cap, iar eu mi le scoteam din cap.

Roni CĂCIULARU: Le scoateți din cap și acum, iar ele devin eseuri, filme, povestiri, versuri... Cartea de curând apărută („Lumea de sub pod și zarva ei”) este, de exemplu, un succes incontestabil. Face valuri, cum se spune. Mă gândesc, printre altele, și la Colocviul de la Asociația Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, condus cu inteligență și subtilitate de Profesor Doctor Honoris Causa, Andrei Strihan. S-au implicat acolo, la o bună temperatură intelectuală, numeroși scriitori și distinși oameni de cultură. Dovadă că scrisul dumneavoastră este percutant, incitant, intrigant. Apropo, de ce scrieți?

Zoltan TERNER: Imi place să fiu singur... cu mine. Cu lumea din capul meu, cu capul din lumea mea. Și totuși, scrisul îl percep ca pe un risc și ca pe o penitență. Când scriu, parcă aș ține în palmă un cartof fierbinte. Asta mă ține treaz, viu, lucid, chiar în alertă uneori. Pe cale de a mă naște. Asta cred că este scriitorul: mereu pe cale de a se naște, un amestecător de nori, un pieton desculț pe cărbuni încinși. Dar asta se întâmplă doar la cei vânduți definitiv. Înhamăți pe veci la jugul minunat al scrisului. Eu sunt doar un diletant. Rudă cu Pandele de la sculărie, vecin cu bormașina de cartier. Agățat de frontispiciu, înscris la tabula rasa. N-am destule cuvinte sau am prea multe.

Vin greu ori dau năvală să-mi ciugulească din palmă. Sau să-mi dreagă ochii cei nevăzători. Când îmi iese ceva ca lumea, am sentimentul rar și prețios că scrisul mă dăruie mie însumi, sau că îmi restituie sinele. Asta face scrisul, în ultimă instanță, te restituie pe tine ție însuși. Repet: asta se poate spune numai dacă e vorba de un adevărat scriitor. Poate sunt și eu, când și când, o asemenea struțo-cămilă. Chestia asta n-am descoperit-o acum, la spartul târgului. Dar trag tare abia acum, aproape de stinsul felinarelor.

Roni CĂCIULARU: După felinare pot urma becuri, neoane, lămpi fluorescente... Iar literatura prelungește lumina, chiar și-n timp.

Zoltan TERNER: Nu fac din umorile mele literatură. Mai degrabă din viziuni, năluciri și obsesii. Din chinuitoarele mele pierderi sau din găselnițele care mă urmăresc. Nu din cele fixe. Mă mândresc cu faptul că nu am idei fixe. Pentru asta sunt taxat de schimbător de sine în păreri. Eu, pur și simplu, mi le revizuiesc. Altfel aș plonja în senilitate. În scleroza vârstei a pașpea. M-aș repeta la infinit. Căzând în păcatul de a gândi, îmi aleg cuvintele. Mă bâlbâi. Nu am ticuri verbale. Nu am formule prestabilite. Am grijă să mă feresc de clișee. Totuși, uneori pic și eu în capcana câte unui clișeu. O clipă de neatentție și...

Roni CĂCIULARU: Să recunoaștem că ne place mai mult ceea ce facem fiecare din noi, și mai puțin ce-i al altora. Ceea ce e bine dar, mai ales, dăunător. Arghezi scrisese – și câtă dreptate are: „*E parcă un făcut ca nimănui/ Să nu-i miroase murdăria lui,/ Pe când, pe vrute sau nevrute,/ Parfumul altuia îi pute*” („Inscripție pe un flacon de cristal”). Nu-i ușor să-ți recunoști, nu numai calitățile, ci și propria prostie. Că nu suntem numai deștepți, ci și proști. Importantă e proporția.

Zoltan TERNER: Dublul sau Triplul meu, într-adevăr, nu recunoaște întotdeauna că nu înțelege. Îl înțeleg. Acceptă greu că ar avea și defecte. Înțeleg și asta. Adică e de înțeles. Așa e omenește. În orice om există dorința de a apare în lume mai bun decât este, mai frumos, mai deștept. Asta-i de când lumea. Spunându-i cuiva că e prost – chiar dacă faptul e vizibil pentru oricine – echivalează cu o insultă. În fond, cine ești tu să apreciezi nivelul de inteligență sau de neghiobie al unui om? Nu-ți cunoști sau nu recunoști propria prostie, dar pretinzi de la altul s-o facă

Roni CĂCIULARU: Deci, nu-i spui omului tot ce crezi despre el?

Zoltan TERNER: Anumite lucruri le păstrez numai pentru mine, sau nici măcar pentru mine. Și, de altfel, de când a început să-mi dea târcoale senectutea, m-am jurat să mă dezvăț de năravul de a judeca oamenii din jurul meu. Oamenii trebuie înțeleși, nu judecați. Cine are căderea să ridice primul piatra? Cine are autoritatea morală să condamne pe semenul său?

Roni CĂCIULARU: În acest context, care este relația lui Zoltan Terner cu el însuși?

Zoltan TERNER: Când mă așez față către față cu mine însumi, îmi apar ca în ochii unui vecin. Sau ai unui trecător oarecare. Eu și umbra mea. Eu și corpul meu, mâna mea, fața mea. Chipul meu de nerecunoscut. Relațiile dintre mine și străinul din mine sunt, în general, destul de complicate, adeseori de nedescâlcit. Uneori, între mine și mine e un adevărat război rece. Alteori – seisme. Ciocniri. Tornade și alte fenomene climatice extreme. Nu sunt un ascet și nici nu practic violentarea sinelui. Nu beau și nu mă droghez. M-am lăsat și de fumat acum treiszeci de ani. Nu știu să fi trecut prin derive morale. Consum fermenți sufletești tot mai bine distilați. Nu știu dacă și cât sunt de drept cu mine. Am la activ și autogoluri. Am jucat cu mine și la remiză. Chiar și în anul optzeci al vieții mă mai joc cu mine de-a câinele și pisica. Sau și mai rău, de-a șoricelul căruia i se arată, periodic, motanul.

Roni CĂCIULARU: Săracu' de dumneavoastră! Numai că un șoricel, sau chiar un guzgan, nu consumă „fermenți sufletești bine distilați”. Care „șoricel”, domnule Zoltan Terner?! Unul cu zeci de premii cinematografice și literare? Ăla-i șoricel? Sunteți o forță intelectuală, un om tobă de carte, un creator cu succese. Aproape pe tot ce ați pus mâna, ați reușit. Și încă cu brio! Dialogând cu dumneavoastră înșivă, vorbiți cu o lume întregă. Cum să vă sperie vreo mătă insignifiantă?! Vă rog, lăsați delicatețea și spuneți-mi cu mâna pe inimă, tocmai pornind de la dimensiunile pozitive reale, evidente (dar și de la unele ascunse în intimitatea dumneavoastră): ce nu vă place la Zoltan Terner?

Zoltan TERNER: Ce să spun despre mine, acela pe care nu îl plac?! Că îl cam detest. Există și un Zoltan Terner mereu nesătul de hrană mintală...

Roni CĂCIULARU: Asta sună mai mult a laudă.

Zoltan TERNER: Ai dreptate. Așa-i cum zici! De-aia nu-l pot suferi. Cade în prostească fudulie. E voinic la proiecte și trândav la fapte, se complace în comoditate, e neîn stare să se hotărască la un singur drum, vrea să le încerce pe toate, împrăștiindu-se în toate vânturile. N-are destulă răbdare să ajungă la miez, la esență, la sâmbure. E fricos și excesiv de timid. Sau de arogant. Este ori prea tolerant cu sine, ori excesiv de pretențios și de aspru. În momentul în care își pierde simțul deșertăciunii, cu greu îl mai pot suferi. Mai vrei să continui? Mai am ocări pentru cel care sunt și care nu sunt.

Roni CĂCIULARU: Nu. Dar aş vrea să-mi spuneți ce regretați din viața dumneavoastră.

Zoltan TERNER: Timpul pierdut cu fleacuri. Ocaziile pierdute. În măsura în care le cunosc. Regret că n-am scris cărțile pe care le-am trăit în închipuire și aş fi putut să le scriu. Regret filmele pe care le-am visat și cred că aş fi fost în stare să le realizez. Pe unele nu le-am povestit nici prietenilor. Pe altele, nici mie însumi...

Roni CĂCIULARU: Sunteți un om prietenos, domnule Terner? Aveți prieteni adevărați?

Zoltan TERNER: Am vocația, am chiar cultul prieteniei. Mă bucur de câteva prietenii care durează de o viață și jumătate. Am prieteni din copilărie cu care comunic telepatic chiar și la mii de kilometri. Cred în existența unor suflete-pereche. Am experimentat miracolul coexistenței pe aceeași lungime de undă. Am fost atent, deși nu întotdeauna îndeajuns, la însoțiri. S-a întâmplat ca, din sminteală, să mai cad în capcana unor însoțiri proaste. Astea de acum, din această perioadă, mi se par bune. De exemplu, Eugen Campus, Ion Știubea, Dorel Schor, Miriam și Eli Cojocarul... Dar am și prieteni virtuali, datând încă din tinerețe. Și cu ei mă întâlnesc mereu: Montaigne, Heine, Rilke, Baudelaire. Mai recent – Kafka, Camus, Borges. Aș fi fost fericit să le pot strânge mâna și să le spun cât de tare îi iubesc și îi admir. Apropo, tot în această perioadă îi reîntâlnesc și stau la taifas și cu alți vechi prieteni, pe nume Gogol, Flaubert, Gide, Tolstoi, Dostoievski, Thomas Mann, Bulgakov. Recitesc și filozofie. „Conștiința

nefericită” a lui Fundoianu am reluat-o a nu știu câta oară, în ultimii zece ani. La fel – cărțile lui Ortega Y Gasset, feblețea mea în materie de eseistică filozofică. Și pentru că am trecut de la prietenii mei în carne și oase, la cei tot vii, din cărți, cu care îmi umplu sufletul și o bună parte din timpul meu, vreau să-ți spun cu mândrie că am aici, în casă, lângă mine, cu mine, toate marile cărți ale omenirii – multe dintre ele în format electronic. Copil fiind, ori adolescent, citeam călare, citeam în căruța care troncănea alene pe-n-serate; mai târziu - în troleibuz, în tren, sau flanând pe ale-ile Cișmigiului. Chiar și în somn visam că citesc. Mă um-pleam de realitatea din preajmă. Mă istoveau dragostele din podul cu fân de deasupra grajdului (înțelegi, desigur, că mă refer la o parte din tinerețea mea!). Cititul din marea carte a vieții mă înnebunea, deopotrivă cu buchisitul cărților. Citeam de toate și înțelegeam mai nimic. La pășune, cu ca-lul; cu găștele; la pescuit... Era fericirea! Aveam și carte, vi-sând și meditând la ea, aveam și viață fremătând în mine și în jurul meu...

Roni CĂCIULARU: Nu vreau să-nterup fluxul amintiri-

lor, chiar dacă alunecăm puțin de la întrebarea mea. Imi permit doar să subliniez ce patimă mare este cartea pentru dumneavoastră.

Zoltan TERNER: Ce să fac?! Biografia mea e jalonată de lecturile care m-au format. Nu mă laud cu femeile pe care le-am cucerit, ci cu cărțile care m-au sedus ele pe mine. Cum să nu mă fudulesc cu patima mea pentru carte, din moment ce mă socotesc, în privința culturii europene, prima generație a familiei mele „ieșită în lume”?! Tata era țaran. N-a citit o carte-n viața lui. Dar era dolidora de anecdote și povestiri pe care le servea cu un farmec inegalabil. Eu mă consider, față de el, prima generație încălțată. N-am avut în familie nici medici, nici avocați, nici bancheri. Dar bunicul dinspre mamă, despre care ți-am mai vorbit, bunicul „haham”, cu știința de carte a unui mare rabin, el da! - a fost un intelectual, un erudit, un înțelept. Așa nebun cum se străduia să pară.

Roni CĂCIULARU: Și-așa, cu-n bunic bolund, pe care îl aveți mereu în suflet și în cap, ați trecut prin lume, prin viață... Mâine-le de ieri a devenit azi. Sunteți mulțumit de viața dumneavoastră, domnule Zoltan Turner? Mai exact, sunteți mulțumit de biografia dumneavoastră spirituală?

Zoltan TERNER: N-am motive serioase să nu fiu. Dacă aș zice „Aduceți cerneala,/ să facem socoteala”, cum spune Arghezi, pe care văd că-l iubești și dumneata, aș spune că am văzut principalele muzee ale lumii. Am cunoscut la fața locului toate monumentele culturii universale, vizate de mine încă din copilărie: Acropole, Marile Piramide, Valea Regilor, Sfânta Sofia, cele mai frumoase catedrale gotice... Doar în Mexic, India și la Zidul Chinezesc n-am ajuns. Dar nici n-am dorit foarte tare. Am citit marile cărți, inclusiv Poemul lui Ghilgameș și Ramayana. Am frecventat texte ale marilor înțelepți și filozofi. M-am cufundat în istoria artelor, fizică atomică, cosmologie, psihologie și antropologie. Făcând filme despre Einstein, am învățat cu pasiune Teoria Relativității. Mi-a fost dat să înțeleg câte ceva esențial despre om și lume. Să-ți spun sincer, n-am urmărit reușite materiale sau sociale. N-am alergat cu limba scoasă după bani sau obiecte. Am conviețuit cu Don Quijote. Dar, din păcate, n-am fost îndeajuns de nebun să mă bat cu morile de vânt. Am avut întrebări comune cu Micul Prinț. I-am fost părtaș de nedumeriri lui Alisa în Țara Minunilor. În mine au sălășluit un visător și un lucid. Fiecare dintre aceștia având momente de prea-prea și de foarte-foarte. Și tot vorbind de viața mea, trebuie să recunosc că am avut și norocul de a face ceea ce mă pasiona: filme. M-am jucat de-a imaginile. Am avut un hobby destul de bine plătit. Mă duceam cu plăcere la „muncă”. Reține te rog, n-am avut niciodată șefi. Și am mai avut un mare noroc: am întâlnit și am rămas cu femeia vieții mele.

Roni CĂCIULARU: Aș vrea să revenim puțin la ce am mai discutat mai înainte. V-ar deranja să vă referiți la neputințele, la nerealizările dumneavoastră?

Zoltan TERNER: Mă întorc la neputința mea de a mă limita, de a alege. M-am dedulcit aproape cu toate cele ale cunoașterii: biologie, chimie, psihologie, mitologie, filozofie, mistică, estetică, lingvistică... Singurele științe care m-au lăsat indiferent au fost cele tehnice, economice, medicale, cartografia și turismul. Nici geografia nu ma pasionat. N-am fost un elev silitor. Adică n-am făcut nimic în silă... Mă gândesc la ce m-ai întrebat, la hibe mele ca om, și-mi dau seama, încă o dată, că n-am știut niciodată să cultiv „relațiile” sus puse și influente. Mă tem mai tare de oameni decât de câini. Mă mulțumesc cu răul, de teama și mai răului. Repet vorba tatălui meu: „Rău cu rău, dar mai rău fără rău”. Și încă o vorbă de-a lui: „Las-că-i bine și-așa rău.” Neputințe mele? Neștiințele mele? Multe dintre cele practicate de oameni eu nu le știu și nu le pot face. Nu știu să înot, să joc poker, să trag cu pușca, să pescuiesc în ape tulburi, să laud prostia și ticăloșia. Și chiar dacă mă repet: sunt timid, rușinos cu nerușinare. Pot spune și eu ca Arthur Rimbaud: „*Par delicatessen j'ai perdu ma vie*”. Metehnele care mi-au cășunat mult în viață au fost timiditatea excesivă, hipersensibilitatea. Am fost prea simțitor și prea repede scos din fire. Am suferit, cum s-ar zice, de un grad ridicat de seismicitate. De când mă știu. Dar nu fac pagube în jur. Sunt un nestăpânit, oarecum stăpân pe sine. Fac exerciții să mă țin în frâu, dar rezultatele sunt parțiale. Și, mai presus de toate, mă simt uneori mult prea înlănțuit de viața mea. Nu am loc de întors. Din păcate, fac prea dese pariuri cu viața. Iar când pierd, mă arunc în pariuri și mai și...

Roni CĂCIULARU: Ar fi încă multe să vă-ntreb. Dar trebuie să punem, odată și o dată, punct. Suntem datori, cu toții, unui punct. De final. Când vrem, dar mai ales când nu vrem. Dacă ar fi să încercați o

o schiță de portret a lui Zoltan Turner, cam cum ar fi ea?

Zoltan TERNER: Dar până acum, ce-am făcut?

Roni CĂCIULARU: Totuși, eu sunt convins că ați mai avea de adăugat...

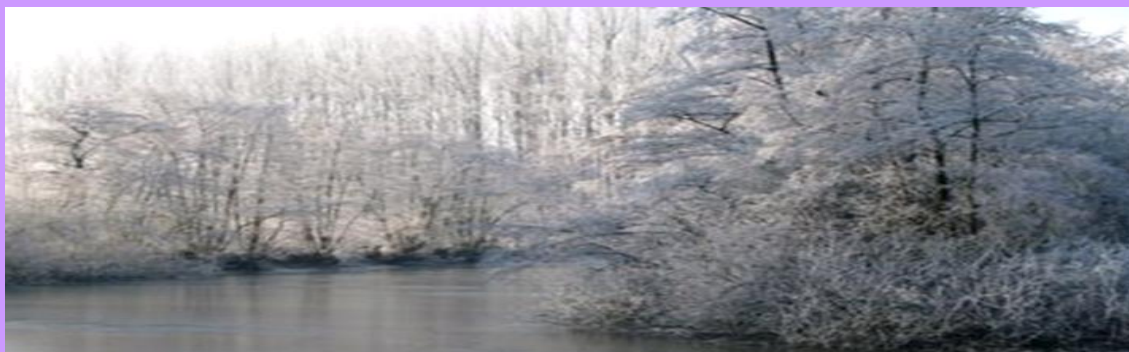
Zoltan TERNER: Ar fi niște tușe, cu lumini și umbre, poate mai mult umbre; și niște linii de contur. S-a afirmat că aș fi erudit. Vreau să știi că nu dau doi bani pe erudiție și nu cred nici o iotă din ce se spune despre știința mea. La ce folosește să știi? Trebuie să și înțelegi ce știi. Altfel ești un computer, adică un geniu imbecil. Autoportret? Și încă sincer! Nu e o treabă ușoară. Aș putea să-ți spun că mă fascinează scânteierile jucăușe ale ideilor. Și curgerea formelor. Vibrația culorilor. Reverberațiile cuvintelor. Sunt fascinat de infinitatea de oglindiri ale lumii. Și știi ceva? Mă farmecă ideile și simțămintele indicibile, expresiile ambigue, lumile cețoase, inefabilul, misteriosul, tainele tainelor. Concomitent, sunt prăpăstios, închipui scenariu peste scenarii, sunt de-adreptul bolnav de „scenarită”. Merg până la ultimele consecințe ale unei temeri. Sunt perfecționist peste măsură. Sunt avid de toate cele nemateriale: ahtiat după idei și cuvinte, jinduitor de înțeleșuri, hrăpăreț la frumusețe, veșnic nesătul de luminile neînțelegerii lumii. Am fost totuși – și am rămas! - un risipitor. Nu sunt parcimonios: urăsc zgârcenia, reticențele, măsura farmaceutică, rezervele și insinuările. Nu-mi plac oamenii prea moderați.

Mă fascinează tot ce e nemăsurat. Măsurile mă lasă rece. Cred că numai nemăsura merită suprema admirație. Sublimul, geniul, capodopera, Divinitatea, absolutul, infinitul nu au măsură. În rest, ce să zic? M-am născut stângaci. Am devenit ambidextru. Nu am platfus. Nu sunt miop, decât când mă prefac că sunt. Nu sunt sportiv și nici jucător la loto. Și încă ceva, care îmi cam dă de furcă și-mi cam face nume rău: sunt plin de contradicții. Cred că se observă și în convorbirea noastră. Ți-am mai spus: am multe certuri cu mine. Am și zile când fac pace cu mine și mă simt oarecum mulțumit cu persoana mea. Păstrez o relație amiabilă cu mine. Dar nu ține mult. Mă trezesc izbindu-mă de neputințele mele, de limitele mele, de prostia mea. În general, nu mă plictisesc cu mine însumi. Țasta e unul din marile mele noroace. Dar nu prea știu să-mi pun lacăt la gură. Mi se-ntâmplă să fac și oareșicare abuz de ego. Să las nestrunite orgoliile mele. Ca orice om cu limitele lui, și eu realizez că am făcut o prostie numai după ce am făcut-o. Am „minte românilor cea de pe urmă”. Mediocritatea mea are și momente de uitare de sine și de salturi în golul necunoscutului, adică ieșiri din condiția mediocră. Am destule hibe. Sunt retractil, recalitrant, capricios, alunecos, obscur și neprevăzut. Am fost și am rămas pentru mine o enigmă, un misterios necunoscut. Știu totuși câte ceva despre mine. Cred că rău nu sunt în stare să fac nimănui. Nu știu să fi făcut vreodată. Mai degrabă invers. Totuși, să supăr pe cineva, mi s-a mai întâmplat. Nici nu e greu. Oamenii sunt supărăcioși. Iar eu, printre ei. Dar mie îmi trece repede. Și știu să iert. Mai e ceva. Nu duc lipsă de prostie personală, la purtător. Altfel, ce m-aș face? Aș fi într-o minoritate insuportabilă. Din moment ce prostia conduce lumea, de ce să nu fiu și eu în clasa conducătoare?

Roni CĂCIULARU: Mi-ați subliniat atâtea defecte pe care considerați că le aveți!... Nu știu cum se face, dar ele se-ntorc, până la urmă, tot în favoarea dumneavoastră. Aveți un farmec aproape mistic și un mister mai mult luminos. Cel puțin așa mi se pare mie. De fapt, ați conturat aici un portret, mai ales spiritual, convingător și neconvențional, al lui Zoltan Turner. Asta am și vrut! Vă mulțumesc. Dar nu pot să nu vă spun că, personal, mă cam tem de dumneavoastră. Pentru că nu știu cine sunteți. Nu știu, pur și simplu!... La urma urmei – nu vă cunosc. Ar trebui să mai vorbim...

Zoltan TERNER: Cu plăcere

A consemnat,
Roni CĂCIULARU
Israel, februarie 2012

Prof.dr. *Anca Sîrghie*

EVENTIMENTE NAȚIONALE MARCATE

EXEMPLAR

LA NEW YORK

În comunitatea românilor americani din New York s-a desfășurat recent Simpozionul anual, devenit tradițional de peste două decenii, și care în această ediție a purtat titlul *Mihai Eminescu – dialog cu timpul*. Patronat de Academia Oamenilor de Știință din România în colaborare cu Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă și cu Societatea Română “Dorul”, programul din această a 19-a ediție a debutat cu cuvântul părintelui prof.univ. dr. Th Damian, ca inițiator și organizator al manifestării. Desfășurat în 14 ianuarie a.c. la Consulatul General al României (38 Street cu 3 Ave. în Manhattan), simpozionul s-a bucurat de prezența Exceleței Sale Marian Pârjol, Consulul General al României la New York. Mesajul său aniversar a fost urmat de cuvântul președintelui Societății “Dorul”, ing. Cristian Pascu care a prezentat noile medalii și insigne ce poartă efigia eminesciană. Dintre cele 3 părți ale programului, cea mai densă științifică a fost, așa cum era de așteptat, cea a comunicărilor, pentru care au fost invitați specialiști români din America și profesori din diferite centre universitare ale țării, ca București, Craiova, Sibiu, Cluj-Napoca și Oradea. Aducând prisme de abordare noi și ocolind cel mai adesea cu brio spațiile comune, au vorbit rând pe rând cei 11 comunicanți, supunându-se rigorii clopoțelului care marca fără iertare consumarea timpului acordat. Scriitoarea dr. Doina Uricariu și-a ales titlul *Timp, memorie și uitare la Eminescu*, bazându-se pe o parabolă persană, care a cucerit publicul ca originalitate a ideii. Criticul literar M.N. Rusu a demonstrat care a fost contribuția americană la ridicarea primei statui din Moldova a lui M. Eminescu la Dumbrăvenii Botoșanilor, monument vandalizat în timpul Primului Război Mondial. Dr. Aurel Sasu a ales titlul *Ideea de Eminescu* spre a demonstra că cel care a revoluționat poezia românească, fiind și un mare om politic, avea să fie valorificat fragmentar după 1945, când a devenit criticul moralei burgheze, citat de N. Ceaușescu drept doctrinarul avant la lettre al comunismului. Mihai Eminescu era definit de către Emil Cioran drept singurul nostru gânditor mesianic, căci în afară de el totul este relativ. Leșirea din absurditate nu se poate realiza în societatea postdecembristă fără a înțelege România lăuntrică, pe care a definit-o Eminescu. Comentând poemul *Rime alegorice*, pe care D. Murărașu le pusese sub influența basmelor arabe, părintele prof. univ. dr. Theodor Damian descoperă elemente de doctrină creștină, evidente la nivelul unor simboluri ca împărăția morții, adormirea Maicii Domnului etc. Titlul prea general și laconic al prof.univ. dr. Mihaela Albu *Eminescu-gazetar* nu a condus demonstrația spre domeniile tematice ale publicisticii poetului, ci aceasta s-a transformat într-o pledoarie pentru lectura articolelor redactorului de la “Timpul”, ca model de limbă frumoasă. Universitara Anca Sîrghie a prezentat o cercetare intitulată *Imaginea lui Andrei Șaguna în conștiința lui Mihai Eminescu*. Publicistul de la “Curierul de Iași” ține să remarce faptul că Șaguna era un “om politic de la creștet până în tălpi”, iar despre “Telegraful Român”, publicația inițiată de Mitropolit și rentabilizată economic de redactorul ei Nicolae Cristea, va aprecia că este “foaia cea mai modernă de peste Carpați”. Dar mânăjirea memoriei înaltului prelat în postumitate îl va determina pe Eminescu să argumenteze cu un document autograf din 1849 faptul că Șaguna nu a fost un trădător, cum se insinuase pe nedrept, ci un patriot în sensul cel mai autentic al cuvântului. Acest episod neexploatat de unii biografi a fost fără îndoială un punct de plecare pentru satira eminesciană din *Scrisoarea I*. Prof. dr. Doru Tsaganea a abordat poezia *Împărat și proletar*, așezând cu suplețe ideatică și cu o solidă cultură demonstrația sa pe antiteza dintre ideologia socialistă și cea conservatoare, ce penetrau gândirea secolului al XIX-lea european. Poeta prof. Valentina Ciaprazi, sprijinindu-se pe date, nume ale unor specialiști ai domeniului și pe cifre exacte, a punctat istoricul traducerilor poeziei eminescinene în diferite limbi romanice. Ea a ajuns la concluzia că nu atât numărul lor, ci calitatea traducerilor contează cu adevărat. Vladimir Wertsman a dovedit prin sugestiile

sale privind viitorul creației poetului, că este *Alături de Eminescu*, cum suna titlul comunicării sale. Abordările încercate de dr. Napoleon Săvescu în *Dacia din Memento mori* și de scriitorul-regizor Timotei Ursu într-o comunicare cu titlu incert presupuneau o interpretare mai aprofundată, ei încheind cea de-a doua parte a simpozionului. Programul artistic al manifestării a fost susținut de Lia Lungu, apreciată pentru recitalurile ei muzicale pe versuri eminesciene, susținute totdeauna cu o vibrație emoțională deosebită. Punctul culminant al programului artistic l-a oferit Dr. Oana Lianu, conf. la Universitatea din Oradea. Realmente, artista a copleșit asistența cu virtuozitatea interpretării ei la ocarină, fluier și nai, aducând în centrul metropolei americane farmecul cântecelor noastre cu freamăt de codru și triluri de privighetori.

Simpozionul a continuat cu o nouă manifestare culturală, desfășurată în 15 ianuarie la Centrul social al Bisericii Sf. Petru și Pavel din Astoria, NY. Acolo, după parastasul tradițional, făcut spre pomenirea lui Mihai Eminescu, Grigore Vieru, Andrei Șaguna, Nicolae Cristea, ca personalități reprezentative ale culturii noastre naționale, Anca Sîrghie a ținut o conferință despre *Mitropolitul Andrei Șaguna văzut de scriitori români*. Conferința a fost urmată de un film documentar inedit, care a cuprins tradiția religioasă a Mărginimii și canonizarea lui Andrei Șaguna de la Sibiu. Este filmul care a mai fost prezentat în 18 decembrie 2011 la Denver, Colorado. În 2012 se vor împlini 110 ani de la stingerea publicistului sibian Nicolae Cristea, unul dintre cei mai loiali colaboratori ai Mitropolitului Șaguna, căruia i-a promovat nedezmințit doctrina activismului. Prof. Aurel Sasu a prezentat două cărți ale autoarei sibience legate de această temă. Prima a fost *Memorandistul Nicolae Cristea și epoca sa*, aflată la a doua ediție în 2011 la Editura Technomedia, Sibiu, cu un *Cuvânt înainte* de părintele prof. univ. dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, și cu *Postfața* semnată de cercetătoarea Ana Gama, carte pe care autoarea a oferit-o cu generozitate în format electronic, pe CD, tuturor participanților la această lansare. Celălalt volum se intitulează *Nicolae Cristea-file de memorialistică. Jurnal*, scoasă de Casa de Presă și Ziarul Tribuna din Sibiu. Au stârnit interes și alte lucrări ale scriitoarei de la Sibiu, așezate anume într-un stand, dar și cărți recent apărute în țară, precum *Trăirea în cuvânt- interviuri* de Th. Damian și *Elegiile răscumpărării* de Aurel Sasu, ambele tipărite la Editura Eikon, Cluj-Napoca, în 2011.

Sărbătoarea Unirii Principatelor a fost marcată la New York printr-un program de comunicări evocative în duminica din 22 ianuarie, când mai mulți români participanți au purtat costume tradiționale. Este splendid să joci Hora Unirii la New York, gândind cât de puțini sunt cei care în țară o mai fac. Cea mai neliniștitoare întrebare trebuie pusă pe mai departe personalului bine remunerat din Institutul Cultural Român de la New York, coordonat de Horia-Roman Patapievic. Nu ar fi normal (și obligatoriu!) ca acest institut să-și ofere spațiile generoase pentru asemenea evenimente, ce definesc ființa noastră națională? Regretabil este faptul că nici în acest an Institutul Cultural Român de la New York, situat exact în aceeași clădire cu Consatul General, nu a depășit pragul unei prezențe formale, cu totul neconvingătoare în intervenția directoarei Corina Șuteu.

Așadar, trei zile culturale cu adevărat faste la New York! Față de comunitățile românești inerte ale altor state americane, la New York conaționalii noștri, în frunte cu părintele prof. univ. dr. Th. Damian, sunt neobosiți și entuziaști în a marca evenimentele țării, drept care, atât ca inițiativă, cât și ca mod de organizare, merită felicitări din partea tuturor.

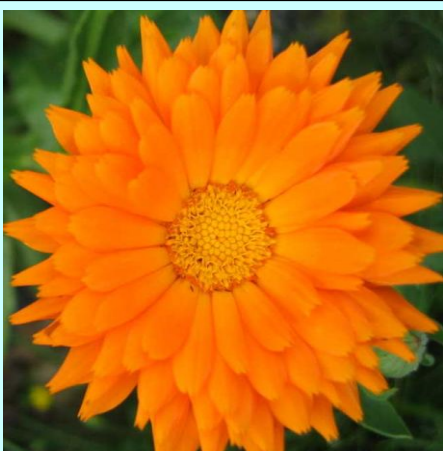
Noduri în haos

MENUȚ MAXIMINIAN**Puiul**

Un pui de porumbel.
Un suflet de om.
Doi prieteni.
Un timp.

Cu aripile descoperă cerul,
Cu inima dăruiește lumină.
Viața e mai mult,
Moartea e o punte.

Pui cu telecomandă,
Cu limbă de extraterestru,
Om cu duh,
Cu gânduri de sfânt.

Balerina bibelou

Printre cărți e casa ei.
De 20 de ani stă pe aceeași poliță.
Când se plictisește îi trage cu ochiul lui
Eminescu,
Sau lui Coșbuc,
Sau la alții din Biblioteca pentru toți.

E o balerină nobilă,
Din porțelan fin, sau sedef cu irizații
albăstrui.

Nici ea nu știe exact din ce e făcută
Dar se simte bine în carnea ei.

Pe rochia scurtă are dantelă,
La păr o floare,
La inimă un ghimpe.

Cu mâinile așezate pe crețurile rochiei,
Rememorează gloria de altădată.
Când era venerată.
Astăzi nici praful nu mai este șters din
jurul ei.

Într-o toamnă cu frunze de aur
Și-a trăit prima iubire.
A fost a lui și de atunci
Timpul pare că a încremenit.
Perdeaua dragostei e trasă,
Balerina stă neclintită,
Pe raftul cu scriitori.

Un colț

Mi-a căzut inima

S-a lovit de un colț de
rai.

Mă doare fericirea,

E ruptă din mine.

Mă alină durerea,

E pansament

Spre viața veșnică.

Tu mi-ai dat din nou

Viață.

Inima nouă din palma
ta.

Și totuși...

Sunt un om fericit.

Și totuși...

Mi-am licitat iubirea pe scena singurătății.

Sunt un om liniștit. Și totuși...

Am o atracție sadică spre interzis.

Sunt un om melancolic. Și totuși...

Nu știu să spun „Te iubesc”.

Sunt un om credincios. Și totuși...

Cer multe și nu dau nimic.

Sunt un om fidel. Și totuși...

Dacă voi fi părăsit mă voi bucura de suferință.

Sunt un om al generației. Și totuși...

Visul meu este mereu altul.

Sunt un om bun. Și totuși...

Îmi pare atât de rău și atât de bine că îmi pare rău.

Sunt un om dinamic. Și totuși...

Mereu același drum: casă-scenă, scenă-casă.

Sunt un om tare. Și totuși...

Iubesc până la lacrimi.

Sunt un om liber. Și totuși...

Mi-e frică de cărări...

Și totuși...Sunt om...

Scara de foc

Ursitoare în alb,

Copil în scutece de foc,

Viață în față,

Cu cărți de apă.

Seceta smulge păcatul,

Făina pâinii se înmulțește,

Fiul se ridică din moarte,

Cerurile deschid ploile.

Vântul vârtej face,

În stele ajunge carul,

Duhul suflă lin

Peste câmpia românească.

Sfântul adie ca un vânt de vară

Peste satele cu cenușă în sobă,

Și clopote ce bat prin fum

Vestesc iubirea.

Cugetul cugetă, urechile aud,

Gura laudă preamărirea,

Deneînceptul cu denesfârșitul

Fac casă luminii.

Strigați sfântului să vă audă,

Pe pene de aur el doarme,

Iar inima lui, împărțită în mii,

Lucește pe boltă.

Sfântul și sfânta ies la plimbare

Norii îi acoperă în dragoste,

Iar noi, ne bucurăm,

Când merele cad din pomul raiului.

Un gram de iubire

Când mă îndrăgostesc

simt singurătatea,

Iar când sunt singur,

mă îndrăgostesc.

Nu-mi las inima să-mi amorțească.

Supuns la probe,

Ca într-un examen

prelung.

Nu știu să spun „Te iubesc!”

Cerșesc iubire, dar nu dau nimic,

Dacă sunt părăsit mă

bucur de suferință,

Pentru că sunt viu, iar

dragostea va veni iar.

Îmi pare atât de bine că

îmi pare rău.

Când sunt nefericit fac

lucruri mari,

Suferința are și ea voluptățile ei.

Iubirea e o cârjă, un

paravan,

Iar eu o savurez până

la lacrimi.

MTTLC

Masteratul pentru Traducerea Textului Literar Contemporan

Lidia Vianu

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional Poetry PRO, coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea București, <http://mttlc.ro>

KAVITA JINDAL

A început să scrie la vârsta de șase ani și primele poezii i-au fost publicate în revistele școlii. De atunci a înțeles că scrisul este parte esențială a personalității sale și a continuat să creeze în manieră anonimă de-a lungul adolescenței, până când în 2004 i-a fost i-a fost publicat primul volum de poezie intitulat *Raincheck Renewed*.

KAVITA JINDAL

Născută în India, Kavita Jindal a trăit mulți ani în Hong Kong și Anglia, iar întreaga această diversitate culturală i-a servit drept inspirație. Mărturisește că prin scris își caută propriul echilibru și în același timp vrea să împărtășească sensuri unor sensibilități aflate pe aceeași undă de suflet.

Ambiție

Atât de clar mi se arată
muntele de sticlă
atât de alunecos,
că un păianjen cu picioare lipicioase
nu i-ar face față.
Doamne, de ce nu-mi trimiți un elicopter
să pot trece peste?

(Mulțumesc, Janis Joplin)

Optimism

Încă nu am simțit vreodată
În mine o fântână atât de adâncă și uscată
Că nu i-aș putea găsi mir
De-aș săpa adânc în pământul arid.

În ajun de 1992

Nu mi-a spus nimeni vreodată
Că aș putea fi atât de tânără și moartă

Ori atât de bătrână și plină de viață
Într-o cămașă de noapte împletită din ață.

Și ia-o de la capăt, din nou

Vocea amintirilor mele
înșirată ca fideaua
pe o podea lustruită
mă ciupește de glezne.

Timp

O cutie neagră în
care suntem închiși.

Străduința
de a ridica două
degete
de a lăsa o impresie

înainte de-a muri.

Transformare

cu degetul arătător apăsător pe frunte
ea își atinge mintea prin al treilea
ochi
începe să devină tot ce și-ar dori:

o zână mică adăpostită la subsuoara
iubitului
ce se termină în curenții
amenințători ai unei lumi mici
ea ascunsă în siguranță.

se transformă apoi în zâmbetul unei
uriașe
care duce în palmă toate pasiunile
lumii
ce știu să țină inimile deschise

nu i se întâmplă des să treacă
de la o extremă la alta
i-ar plăcea să fie zână din nou, dar
știe
că un suflet fără' de astâmpăr
nu poate rămâne ascuns la nesfârșit
într-o subsuoară

așa că a început să-și revină
la forma obișnuită.

Conversații plătite

Fantastic fantastic spun ei
frecându-și mâinile.
Asta pentru că plătesc cu bani.

E doar un rucsac spun eu
deși merge foarte bine
cu pantofii mei cu toc cui.

Splendid splendid spun ei
și ochii le strălucesc.
Eu mă privesc într-o oglindă de
alături
încredințându-mă propriei percepții.

Într-o altă zi aș întreba poate
ce-o fi atât de fantastic și splendid
rucsacul pantofii ori eu
minciuna mereu ajută
când vine vorba să cheltui bani.

Prin taifun

Ploaia își izbește stropii de
parbriz
tunetele se sparg
fulgerele incendiază
fărâme de amintiri

norii o țin pe-a lor
tăindu-și venele.

împroșcându-și durerile și
melancolia
ștergătoarele de parbriz
își ascut furia
înspre pete ce nu se lasă
curățate

celulele nervoase
tot mai greu își suportă
agitația

cât va ține bătaia furtunii
bateriile vor ticăi
stropii de ploaie se vor
prelinge
și ne vor acompania înspre
gri, cel al mâhnirii.

Încolăcire

Îmi port șarpele
în jurul capului
ca un turban.

El știe să se ascundă,
să-și găsească locul.
De regulă, e cuminte.

Eu îl prefer încolăcit –
te rog să nu aluneci
cu gândurile-mi aiurea,
cu mințile-mi pierdute.

Înfășurat în jurul capului meu,
șarpele face ce i se năzare.
Înăuntru
totul e liniștit.

Ambiție

Mă-nfruntă:
muntele de sticlă.
Dar voi fi un cal regal
în pietre prețioase încrustat

înșeuat la început
sângerând apoi
cu coama-n vânt
fără' de stăpân.

copitele-mi vor fi magice
urcând spre vârful
cucerind castelul.

Traducere de Alina Popa
MTTLC, Universitatea București

TIMP ANIVERSAR

CAVALERUL CUVÂNTULUI ION-PACHIA-TATOMIRESCU

ÎN AURA CELOR 65 DE RAZE CELESTE

Prof. dr. Ion Pachia-Tatomirescu (fotografie din 24. I. 1983), membru al **Uniunii Scriitorilor din România** (din anul 1980), al **Societății Române de Haiku** (din 1990), al **Asociației Istoricilor Bănățeni** (din 1992), al **Société des Poètes et Artistes de France** (din 1999) etc.; este **membru de onoare** al Societății Literare „Tristan Tzara Moinești-România” – Zürich-Elveția (din 2005) și membru **Honoris Causa** al Cercului „Lumina” din Panciova-Serbia (din 11 august 2006), calitate în care i se acordă (în 15 decembrie 2007, la Novi Sad / Panciova) și **Medalia de Aur „Lumina“-60.**

**300182-Timișoara, str. Intrarea Lungă, nr. 1, bl. G, sc. B, ap. 1.
Tel. 0256 / 292976.**

E-mail : ionpachia@gmail.com

1 februarie 2012, Timișoara

Stimate domnule director / redactor-șef,

La attach, vă încredințez, pentru un „literar profil“, **Ion Pachia-Tatomirescu la al 65-lea ocol al Soarelui**, într-un număr viitor al distinsei Dvs. reviste:

a) aprecierile reproduse pe coperta volumului meu, «Elegii din Era Arheopterix» (Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI – colecția „Poeți contemporani“, 2011; pagini A-5: 134; ISBN 978-606-604-161-4), semnate de mari critici literari din secolul al XX-lea: **VI. Streinu, Mircea Iorgulescu și Laurențiu Ulici**; dar, de data asta, se fac și trimiterile riguros-științifice la surse;

b) cronicile literare de decembrie 2011 / ianuarie 2012, la volumul de poeme al subsemnatului, «Elegii din Era Arheopterix», cronici semnate de: prof. dr. **Adrian Botez**, prof. dr. **Iulian Chivu**, **Eugen Evu**, **Dumitru Hurubă**, **Cezarina Adameșcu**;

c) un ciclu de **NOUĂ POEME DIN AL 65-LEA OCOL AL SOARELUI**, „proaspete“, din decembrie 2011 – ianuarie 2012;

d) un **STUDIU DE PROF. DR. I P-T LA AL 65-LEA OCOL AL SOARELUI: LITERATURA MARMUREI ȘI ALTE ARTE / ȘTIINȚE DIN DACIA ANILOR 106 – 258 D. H.**

Mulțumindu-vă anticipat pentru tot, îngăduiți-mi să vă urez – Dvs. și tuturor celor dragi Dvs.:
MULTĂ SĂNĂTATE ȘI FERICIRE...!

Ion PACHIA-TATOMIRESCU,
pandur de la piramida extraplată
a Timișoarei...

CRITICI LITERARI

DESPRE POETUL ION PACHIA-TATOMIRESCU PÂNĂ LA CEL DE-AL 65-LEA OCOL AL SOARELUI

Prof. univ. dr. VI. STREINU:

«[...] Unul este Ion Pachia-Tatomirescu [...] E desigur un „ghiocei“, nu pentru că n-am mai auzit de numele lui, ci fiindcă se aruncă în discursul liric fără reținere, încredințându-se asocierii libere a cuvintelor și unei inspirații despletite. Într-un lung poem de versuri tot lungi, deși intitulat „Destinații confidentiale“, aria lirică e planetară, asociația metaforică sare de la o paralelă a globului la alta și, până la urmă, aflăm că ne vorbește un glas îmbătat de el însuși, „de lângă o poartă de uraniu scurs din pletele crunte ale Dacilor“. Vorbește deci un pui de Dac, în a cărui minte saltul spațial de la „pinguinii... care își bat clopotele pieptului“ și „au aripile îngreunate de țurțuri“, la „vânturile toride“ și la „crocodilii... din văile Nilului“, ca și saltul temporal de la „pasărea Arheopterix (care) cântă pe năsălia secolului“, la „alba noapte a Troiei“, de aici la „scheletele din Hiroșima, din Vietnam“ și a poi la

boala contemporană a tuturor continentelor, pare chiar legea propulsorie a unei inspirații [...]» – („Ghiocei“, la rubrica „Distinguo“, în revista bucureșteană, „Luceafărul“, nr. 11 / 255, din 18 martie 1967, în paginile 1 și 7; fără modificări, se retipărește în „Pagini de critică literară“, vol. IV, București, Editura Minerva, 1976, pp. 90 – 93).

Mircea IORGULESCU:

«[...] poemele de început ale lui Ion Pachia-Tatomirescu aduc mărturia unei erupții lirice de mare autenticitate prin îndrăzneală asociativă și dinamism interior, traducând zbaterile și elanurile unei sensibilități adolescente înfiorată de a se descoperi pe sine și tulburată de presimțirea unei ordini cosmice: „Mamă, ce caută-n casele noastre timpul / cu șerpii lui de fildeș, / cu viscolul ăsta crud, pe dragoste, / în pietrele albe, înflorite...? // – ... când mai avem de străbătut / atât ocean cu artere albastre, / când mai avem puii cerbilor / de purtat în soare, / când plutesc sub noi, asediate, / piramidele atâtor cranii... // – De ce ne îneacă șerpii de fildeș, mamă, / la răscrucea trupului, / la răscrucea fântânilor...?“ [...]» („Munte“, recenzie la volumul de debut al lui IPT, publicată în revista „Luceafărul“ – București, anul XV, nr. 32 / 536, 5 august 1972, p. 6).

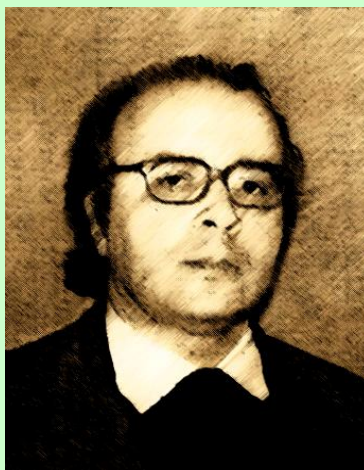
Mirabel Garden, Salzburg, Austria

Laurentiu ULICI:

«Încă de la început poetul și-a proiectat un univers coerent, populat de elemente mitologice autohtone, între care semnificative prin ele însele, dar și prin recurență, erau Muntele, Matca, Fluviul, Curcubeul; intenția acumulării acestora era de a contura [...] o geografie lirică a spațiului carpato-dunărean, de nu chiar consacra mitologiei dacice în registru liric; fiecare carte adaugă ceva universului astfel gândit, de unde unitatea de viziune și coerența de lanț a tuturor. De la instaurarea unui climat cosmogonic într-o abundență vegetală, în special florală, evocatoare, analogic, de mari prefaceri în ordinea naturală a lumii, la propunerea de concepte personale, „zoria” bunăoară, cu derivatul verbal „a înzoria” și la ordonarea

mitologizant într-o viziune integratoare [...]» (în „România literară”, anul XVIII, nr. 28, 11 iulie 1985, p. 11, „profil” reluat integral, fără modificări, în „Literatura română contemporană, I – promoția 70”, București, Editura Eminescu, 1995, p. 315 sq.).

Prof. dr. Adrian BOTEZ

Paradoxistul creator al **salmilor** („P”-ul Celest ocultat !) și vajnic teoretician al traco-zalmoxianismului mioritic, Ion Pachia-Tatomirescu, este un poet „de rasă”. Da, poezii autentici formează o rasă terestră aparte – **există** și se manifestă altfel și superior, față de ceilalți locuitori ai planetei Terra. Spre exemplu, noul volum (din cele aproape 20) de poeme, *Elegii din Era Arheopterix*, dovedește că Poetul își poate depăși limba, pentru un limbaj care, dacă i-ai crede pe unii, este „specializat”: limbajul poetic. Ei bine, Ion Pachia-Tatomirescu „vorbește poezie” ca un **MAG-DEMIURG** întru **LOGOS** (nu doar în sensul că-și „permite” jocuri demiurgice-creații-inovații de Cuvinte – unele parado-

xal-mirabile: „*În urmă cu câteva secunde / s-a născut verbul a (se) peșteriza*” – cf. **A (se) peșteriza** – nu ca „specialist”, ci ca **Homo Poeticus** (sunt sigur că Ion Pachia-Tatomirescu face parte din **rasa atlanteenilor**, despre care, cu mare desfătare de Duh, face vorbire părintele antroposofiei, Rudolf Steiner!): adică, „vorbește poezie” - **așa cum respiră**. Poezia din **Cuibarul „Stelei Polare”**, Poezie Mistic-Șopotită, din Ouăle Androginice ale Valurilor Temporal-Atemporale, Emergent-Imerse..., Poezia de sub Ouăle Brâncușiene Palingenetic-Zalmoxiene („*Coloană a Credinței fără Sfârșit*”), ale **Cloștii cu pui de Aur...** – spre **Laptele-Lumină, al Căii Drepte-DAO / „Galaxie”** – Poezie ca „*Râu al Privighetorii Orfice*” (cf. **Într-o priveliște cu alt curcubeu**). „*Sprinteioara viespe*” alecandrină (cf. **Despre o neliniște în jocul de-a galaxia...**) este tocmai simbolul palingeneziei traco-orfice (tinzând, fulgerător, către „**stadiul Brahman**”!), al metamorfozei sacre (ba chiar al **metanoiei!**), prin depășirea condiției umane, spre cea divină: la Alecsandri, „*mreana*” imersă (cu voință mistică!) vrea (și face eforturi de Duh!) să (se) transgreseze în „*viespea*” Emergent-Celestă, Angelic-Zburătoare (de fapt, în primul rând, vehement-„**impulsionantă**” spre ZBOR...!)! Către Raiul-Privire Revelatorie (de „*Tată-Cer / Tinerețe-fără-Bătrânețe-și-Viață-fără-de-Moarte*”)-Re-Îndumnezeitoare (cf. **Raiul meu cât o sprânceană, cât o pleoapă...**), de după **Plânsul** (lustrant-soteriologic!) din „*peștera-Biserică*”: „*Plâng în pântecul-peșteră: / peștera răsună ca biserica din Voroneț, / ca zidurile celui mai pur albastru-de-cer, / ca ochii Soarelui-Moș*” (cf. idem). Către **Trupul de Albină Divină, Fiu / Fiică a Soarelui / Dumnezeu** („*să-ți pictez câte-un univers / în fiecare hexagon / al fagurelui-trup*” – cf. **În fiecare hexagon al fagurelui-trup...**) – **Hexagonul-Litera VAU** fiind „*simbolul Dragostei și Numărul Antagonismului și al Libertății; Unirea; Munca; Săptămâna Creației*” (cf. Eliphaz Levi, **Chei majore și Pentaclul lui Solomon**). Ion Pachia-Tatomirescu nu se poate stabili existențial, în cosmos, decât printr-un etern „**colocviu poetic**” – discutând într-un dispută cu toate ale lumii. Evident, într-un volum de „**dispute poetice**” care (dacă ne-am lua după titlurile celor **7 părți-7 zile biblico-demiurgice**, prin care veșnic nemulțumitul demiurg re-crează, veșnic, lumea, ca-ntr-un caleidoscop al infinitelor variante imaginabile poetic: **Ars poetica, Elegiile elementului Aer, Elegiile elementului Apă, Elegiile elementului Foc, Elegiile elementului Lemn** – element strict autohton! –, **Elegiile elementului Pământ, Elegii din Era Arheopterix**) par a recapitula („*elegiac*”... –

vom vedea, mai jos, de ce...!) cosmosul, în vederea unei re-creații, din noi temelii manolice – Poetul intră în dispută demiurgică, în primul rând, cu...rânduiala-Logos-ul! Cu modul existențial la care au „retrogradat” (de 20-22 de ani încoace, mai cu seamă!) oamenii – „colegii” săi tereștri. Deveniți „anti-eminescieni / anti-pelasgo-daci”, deci pervertiți întru Anti-Patrie/Anti-Logos Divin – nichitstănescienii „oameni-fantă” - „galactici mancurți”, „hiene-vârcolaci” trebuie anatemiizați, descântați de/întru...vidul mitic/vidul de Anti-Logos (adică, nimiciti prin propria-le pornire distructiv-demoniacă, întoarsă împotriva-le, precum bumerangul) – sub condiția refacerii „ROST-ului”, ca Logos-Limbă („gură” – de rai, ori de iad! – de Om-Hristic, ori de „om-fantă”...! – „Noua cometă străbate vidul/izbindu-se de cerul / Gurii de Rai / și de cerul gurii noastre / (...) pentru imperioasa autostradă / a libertății absolute / dintre Yin și Yang” – cf. *Cometă glonțuitoare de vid și de ceruri ale gurilor...*), Logos-semnificație, Logos-Direcție a Evoluției Spirituale, Logos-Rânduială Sacră-Cosmică (întru re-demiurgie sănătoasă!): „*Eminescu i-a văzut adeseori / pe-acei oameni-fantă, / alcătuiți din antimaterie / (...) Însă, de douăzeci de ani, / pe acești oameni-fantă, / pe acești galactici mancurți, eu îi văd și ca hiene-vârcolaci, / Sfârtecând exact Luna-Patrie, / Ce-i Sfânta Limbă Pelasgo-Dacă/una și-aceeași cu Sfânta Limbă Valahă, / fără întrerupere... / Și tot fără întrerupere, anatemez / toți mancurții din Patrie, / înfășor toți oamenii-fantă / într-al blestemului năvod, / cu verb înspicat-răspicat: / Rostiți-vă și rostuiți-vă, / voi, vârcolaci-fantă, / voi, vârcolaci-mancurți, / duce-ți-vă-nvârtindu-vă, roindu-vă, / pe toate-ncreșturile Genunii, desigur, / nu în preajma Daciei mele de Lună Plină: / nu-mi amenințați Lumina-Patrie, / că mă-nfurii / și vă fac mitul țândări...!*” (cf. *Rostește-te, vârcolac...!*).

Lumea lui Ion Pachia-Tatomirescu este una Pelasgo-Dacică, luând ființă pe Axa („bănățenită”!) a Kogaionului / Cogaionului („*Ce albă e apa asta cerească, minunos croită / în rochii albe de mirese, spre-a ninge / în sfânta parte – dinspre Cogaion – a Banatului*”- cf. *Ninge spre Cogaion...*) – o lume care a luat ființă din „colocviul” evasi-amical dintre Vid și...AVID (Fărtat-Ne-Fărtat) – inițial, forma existențial-umană a Păsării-Înger al Cunoașterii Divino-Umane Supreme! Vidul, pentru a putea dialoga-„demiurgi”, dimpreună cu Avidul, are nevoie (se „formalizează”...acceptabil!) de ameliorarea Principial-Cosmo-Feminină-YIN – „Doamna Zână”...: „*Ți-am intrat în dialog / ca să nu mă crezi olog... / Ți-am adus un scorpion / (ce-i la doamna în poșetă) / să-l atârni de-alba-ți manșetă / pe-o absență de buton...!*” (cf. *Dialogul învidării de pe malul oximoronului*).

Din păcate, Vidul s-a implicat demiurgico-social mai mult decât îi permiteau „clauzele tratatului cosmic”, cu Avidul – tentând chiar să corupă esența Avidului, înjosind-o (dinspre Duhul Cunoașterii Divino-Umane!), până la vulgara...lăcomie! „*Iisus Hristos a făcut Constelația Lirei: / cât este <<dreptul de autor>>, / domnule Prim-Ministru-al-Coasei...?*” (evident că, aici, nu se fac, neapărat, referiri personale, ci categoriale!) – cf. *Despre o neliniște a „dreptului de autor”...* În așa fel încât Starea Angelic-Cunoscătoare, Poezia, intră sub zodia exasperării (iar Poetul nu mai poate rămâne, în această dezbinare a eonilor - „*Poetul de Serviciu al Națiunii Valahe*” – cf. *Poetul nu e mânătarcă de vid, printre constelații...* - ...adică, Paznicul Copacului Cosmic cu Rădăcinile Răsturnate, Paznicul Rădăcinilor Celeste ale Lumii / FIINȚĂRII!), din pricina blocajului ei cosmic (o stare de „băltire” a sinelui, în curs de dezagregare - devenit anti-specular, care nu se mai oglindește, în propria-i Creație!), la nivelul comunicării purificatoare (ca dinamică isihast-revelatorie a Sinelui, dar și a Sinei noiciene): „*Ce rost are / să mai scrii Poezie / dacă oceanele nu cîtesc? / Ce rost are / să mai scrii Poezie / dacă îngerii nu cîtesc? (...) / Și ce rost are / să mai scrii Poezie / dacă Ea, Însăși, / nu se mai citește?*” (cf. *Ce rost are...dacă stelele nu cîtesc...*). E nevoie, „avidă” (în sensul profund gnoseologic!), în cosmos și, deci, în Logos - de o „revoluție” a Duhului, contra lăcomiei „*legea cohortei de omizi / pe frunze de dud*”: „*Ba, are rost o nouă revoluție (...) / are rost o nouă cibernetică / a Verbului/(...) dacă totul înaintează / după legea cohortei de omizi / pe frunze de dud*” (cf. *Ba, are rost...*).

Arheopterixul, conform tratatelor, este „*pasăre fosilă, cu caractere intermediare, între reptile și păsări, descoperită în jurasicul din Germania*” – dar, pentru „atlanteanul” Ion Pachia-Tatomirescu, cel cu Verbul care „*calcă țanțoș / până ajunge la marginea ninsă*” (adică, până la Lumina Albă, Atotintegratoare cromatico-existențial, a Paradisului Atemporal, deci, Anti-Dinamico-Exterior, intrând în starea isihast-interiorizată: „*de unde înaintează prudent, / pe partea de argint-viu, / carosabilă, logosabilă / și verbos-abilă / a hârtiei*” (cf. *Verbul calcă țanțoș...*) – transgresând, apoi, și colocviul-dispută „logos-abilă”, și viziunea, în Tăcerea Ritmică a Poemului / Logos Unic!), „arheopterixul” a devenit, din păcate, OMUL – dar ca simbol al Căderii în Istorie, al Haosului! - iar nu vitruvian simbol al Cosmosului / Orânduiei: „*Când cărțile bisericilor / sunt pline de sânge, Doamne, / (...) cineva ne scrie istoria, / sunt sigur, / în Cartea-Haos*” – cf. *Un psalm în fața Cărții-Haos*. Omul este/a devenit ipostaza degradată, până la reptilă, a fostei Păsări Angelice! Nu este exclusiv vina Omului că nu mai este „capodoperă divină”, ci și a unei mistice catastrofe, probabil „mușamalizată” acolo, în Cerurile „Sinei”: „*Pentru toate cele scrise de noi / în Cartea-Haos, / pentru toate cele zise / împotriva Haosului din sinea mirabilă, / nu trebuie să vii, Doamne, spre mine, / cu levierul-steag / în mâna-ți dreaptă*” (cf. idem). Cu alte cuvinte, „ridicarea-retrezirea” (sugerată de... „levier”!) Duhului uman trebuie să se facă nu „cu anasâna” divină, nu prin intervenție divină autoritar-cezarică – ci prin conștientizarea Autenticului Sine, chiar de către Om!

De data aceasta, se trimite (rezonabil!) la referenți umano-terestro-anti-poetici (aleși, însă, TOT categorial!): „**Nașule, de ce Muma-Aerului / te-ai apucat tocmai astăzi / să-mi strici sărbătoarea pe stil vechi (n. mea: zalmoxiano-hristic!) / clonând pasărea Arheopterix, / reptilo-zburătoarea aceea, / frumoasă ca Nina Cassian / ce zbura proletcultist / din Casa Scânteii în Pădurea Băneasa**” (cf. Clonă). Pentru că numele Celui Rău trebuie pronunțat, **CU ORICE RISC**, în orice ritual de exorcizare-descântare – pentru Restaurarea Cântecului Orfico-Soteriologic!

...Mai este posibilă întoarcerea la „**sănătatea Lumii**”, negarea Genunii (Vidul Extrapolat-Proliferat-Vinovat), întru Grădina Hesperidelor, Grădina cu Mere-Aștri-de-Aur? Da, prin Revelația Logos-ului Divin, prin restaurarea Logos-ului Demiurgico-Divin / Poezia **CA FORȚĂ DE RE-ARMONIZARE / ÎNSĂNĂTOȘIRE DE DUH A LUMII** (voiculescian, de jos în sus, de la „**moruni**”, către „**nori de egrete**”: „**pot să intru în somnul real, / nu-n somnul din imn, / căci poemul meu pornește / pe văile Genunii și le-albește / în toate punctele cardinale ale ființei, / mai mult, ori mai puțin pudrată, / sau fardată cosmic, / în armoniile gamei celeste-a izvoarelor, / în sinesteziile / deltelor fundamentale / cu vălătuci de moruni, / cu nori de egrete, / ori cu tezaure de flăcări, / pentru merele de aur...**” (cf. În somnul real, nu-n somnul din imn...).

Restaurarea Lumii Armonice, a Cosmosului-Logos, se face sub semnul „**ELEGIAC**”, autosacrificial-hristic, alchimic, al **LEBEDEI** („**Lebăda [hermafrodită] simbolizează forța Poetului și a Poeziei**” – cf. Victor Magnien – **Misterele de la Eleusis**; „**cerească atotputernicie, element al dragostei și al uniunii**” – cf. Novalis, dar și la Goethe: „**Undă însăși peste unde, / Lunecă spre locul sfânt**”; emblemă alchimică a **Mercurului Auto-Sacrificial**: centru mistic și unire a contrariilor – **apă-foc** –, unde se regăsește valoarea sa arhetipală de androgin: „**ea cântă dumnezeiește pentru sine și pentru lume – Divina sibi canit et orbi – pentru că Mercurul, hărăzit morții și descompunerii, își transmite sufletul către trupul lăuntric, ieșit dintr-un metal imperfect, inert și descompus**” – cf. Basil Valentin, **Les clefs de la Philosophie**, Ed. Minuit, Paris, 1956, p. 152). Iată de ce cartea „de hârtie” a lui Ion Pachia-Tatomirescu **are șapte cărți alchimice** într-însa – **ELEMENTELE** fiind cinci (**LEMNUL** este Crucea Lui Hristos / „**Suportul**” **In-Suportabil al ZBORULUI / ÎMBRĂȚIȘARE A COSMOSULUI, ÎNTR-O NOUĂ ERĂ FIINȚIALĂ!!!**), iar **Ars poetica / Duhul POETIC** este chiar **Duhul Lui Hristos / UNITATEA** – adică, Cel care re-unește **ELEMENTELE** dispartate - re-construind, alchimic, **Lumea-Cosmos ARMONIC!**

...Ne oprim cu sugestiile de lectură - aici. Nu am citit, în ultimii ani, o mai convingătoare pledoarie pentru Logos-ul Alchimico-Poetic, adică pentru Restaurarea Paradisului, prin Poezie. Numai un Maestru, precum Ion Pachia-Tatomirescu (și nu mulți sunt ca el!), putea crea o astfel de Carte a Cărților. Dar și **MAGNUM OPUS**.

Alchimie provine din arabul **al-kimiya** sau **al-khimiya**, care e compus din articolul **al** și cuvântul grec **khymeia** (**χημεία**) care înseamnă a topi, a lipi, a împreuna – iar **Magnum Opus / Opus Alchemicum** conține ȘAPTE proceduri (se justifică, astfel, mathematic, structura cărții lui Ion Pachia-Tatomirescu!), necesare obținerii „**Mântuirii Duhului Umano-Divin**”, a „**Pietrei Filosofale**” (...sunt patru operațiuni și trei faze: patru operațiuni - **putrefacție, calcinare, distilare, sublimare** – și trei faze: **solve, coagula, unitas...**).

Sau, cum spunea un Poet-Alchimist al Franței secolului al XIX-lea, despre această „**elegiacă**” **DURERE a FIRII** - întru restaurarea Lumii, prin iubire-Unire întru Duh ARMONIC: „**iubirea-ne isca-va o nouă armonie, / O nimfă, cu durerea-mi unită pe vecie...**”

...Numai prin Alchimia Poetică, Supreama Re-Armonizare a Duhului / Logos-ului Lumii, ne poate veni Salvarea / Mântuirea. Nu prin revoluții ale glodului uman - și cu atât mai puțin prin ceea ce ține de acumularea glodului-Prakrti... **Numai Tentația / NOSTALGIA / ELEGIA** Mereu către **PURUSHA / SPIRITUL / DUHUL - vindecă omenia din om!** Și nu veți afla un „tribun” mai convingător, întru demonstrarea acestei teorii, decât Ion Pachia-Tatomirescu – cel despre care însuși Romulus Vulcănescu afirma: „**Combate teoria abisală a „spațiului ondulatoriu” deal-vale a lui Lucian Blaga, înlocuind-o cu teoria semantismului sincretic a spațiului spiritual zigzagat, creastă de munte – abis – creastă de munte**”.

Da, mereu, din Genune, „**Nostalgia Paradisului!**” – Nostalgia / ELEGIA despre / către **CREASTA MUNTELUI AXIAL AL LUMII** - **MERU** / Vârful Duhului” - **SINEA DIVINĂ**, ca **LOGOS DIVIN** – pentru a ne elibera de ambiguitatea „arheopterixă”, de „**Era Arheopterix**”: **din “eu”, în “noi” – și din “noi”, în EL!** (21 ianuarie 2012).

Prof. dr. Iulian CHIVU

Ion Pachia-Tatomirescu – Elegii din Era Arheopterix

Recentul volum de versuri al lui Ion Pachia-Tatomirescu, *Elegii din Era Arheopterix* (Ed. Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011), nu este o experiență întocmai surprinzătoare nici după evoluția în sine a poetului de la volumul său de debut (*Munte*, Ed. Eminescu, București, 1972) până la cel recent apărut, dar nici după titlurile lucrărilor, dacă avem în atenție volumele:

Haiku (Porto, Ed. Fundației Fernando Pessoa, Bruxelles, 1994), *Bomba cu neuroni* (Ed. Aethicus, Timișoara, 1997), *Aforismele apei* (1999), *Fulgerul sferic* (1999), *Salmi – pentru „Premiul Nobel“ al rândunicilor* (Ed. Aethicus, Timișoara, 2000), *Ultimele poeme hadronice* (2002), ori *Compostorul de nori* (2004). Că autorul acestor volume de poezii este un erudit incontestabil, afirmat sub girul unor semnături precum cea a lui Vladimir Streinu, a lui Mircea Iorgulescu, a lui Romulus Vulcănescu ș. a., se constată în spiritul său enciclopedist, după cum se poate reține văzând și celelalte lucrări care apar sub aceeași semnătură (*Dacia lui Regalian* – o istorie a pelasgilor / vlahilor; *Nichita Stănescu și paradoxismul* – eseu monografic; *Colegiul Bănățean* – pagini monografice; *Zalmoxianismul și plantele medicinale* – studii interdisciplinare de istoria limbii pelasgo-thraco-dace în nume de plante medicinale cogaionice, de etnoiatrie și medicină zalmoxiană; *Istoria religiilor*, vol. I – din paleolitic / neolitic până în mitologia pelasgo-daco-thracă – sau valahică / dacoromână; *Diționar estetic-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicației...*, Timișoara, Editura Aethicus, 2003 etc).

Pentru toate acestea, Ion Pachia-Tatomirescu, membru al Uniunii Scriitorilor din Romania (din 1980), este membru remarcabil și al Societății Române de Haiku (1990), al Asociației Istorice Bănățeni (1992), al Société des Poètes et Artistes de France (1999), al Societății Literare „Tristan Tzara“ Moinești / Romania – Zürich / Elveția (2005) sau al Cercului „Lumina“ din Panciova – Serbia (2007). Și chiar dacă nu aș fi știut toate cele de mai sus despre Ion Pachia-Tatomirescu, acest din urmă volum de versuri mă face să-l abordez cu un interes special, încercând să las la urmă cele trei citate de pe coperta a IV-a pentru a nu-mi marca lectura, fiind semnate de Vladimir Streinu, de Mircea Iorgulescu și de Laurențiu Ulici.

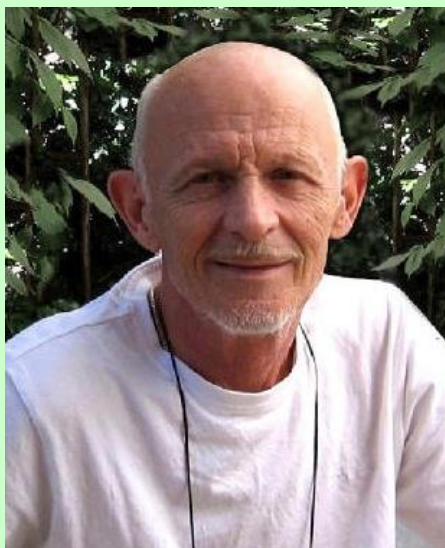
Elegiile din Era Arheopterix îmi propun *ab initio* două jaloane ale lecturii: *elegia* și *aripa străbună*, poate chiar în sensul ei totemic, deși evoluționiștii văd în Arheopterix secvența care lipsea din evoluția reptilei la pasăre și nimic mai mult. Cu alte cuvinte, un *illo tempore* vag conturabil în care orice existență nu poate fi decât elegiacă pentru omul modern. Iubitor de *haiku*, Ion Pachia-Tatomirescu, precum englezii care au cultivat această poezie niponă în formă fixă în varietatea *haikai* (ceea ce urma după *hokku*, adică după versul ce deschidea discursul poetic), construiește cu abilitate versată o traiectorie discursivă care transcende ermetismul în căutarea unei noi ordini estetice, de depășire a factualului vetust, a lirismului străveziu, ori a postmodernismului radical. Situația poetului într-un câmp estetic opțional, consecutiv celui experiențial, este o deliberare care nu riscă nici contradicția, nici contradictoriul tradiției lirice românești și nici nu rămâne un solitar exotic; antologiile îl includ ca orientare în referențialul lor (a se vedea microantologia *haiku*-ului românesc, *O sută de catarge*, din 1997, ori *Luna în țândări*, antologie jubiliară din anul 2000, ambele apărând la Editura Haiku, din București). Cuprinsul volumului propune o descompunere a cosmogenezei în elementele constitutive, ca în filosofia presocratică: Elegiile elementului *Aer* (*Deasupra-i cer din inimile vidului*, p. 33), apoi cele ale elementului *Apă* (*Ploaie de sacâz, de chihlimbar...*, p. 42), ale *Focului* (*Salută Poem-Focul...!* p. 59), ale *Pământului* (*Raiul meu cât o sprânceană, cât o pleoapă*, p. 81), cărora le adaugă, precum în filosofia vechilor chinezi *Lemnul* (*Bucuria de a fi se repara pedala de accelerație a timpului, indiferent de lemnul putred*, p. 64), ca în final să vină, ontogenetic, Era Arheopterix, în sens de avanpremieră ontologică (*Astfel, Poemul nostru devine Fant-Omul-Vid*, p. 117). Nu se poate trece cu vederea nici peste programatica *Ars poetica* (*Dialogul învidării de pe malul oximoronului*, p. 8). Și, cum orice poezie sună cel mai bine în limba în care a fost simțită și concepută, poezia lui Ion Pachia-Tatomirescu are și din această direcție o bivalentă dechidere spre universal, fie și printr-un inspirat rebelism asociativ (*E joi și nimic nu înmugurește, / nimic nu-nflorește astăzi în gura peșterii – / nici simbolul de-omăt, nici sinestezia / din textul meu cu furturi la streșină...!*, p. 19). Limbajul rămâne totdeauna docil gândirii și de aceea el se supune schemelor logice ale metaforizării, ori urmează alternativ stilul incantațiilor tradiționale (– *Bună-ziuă, Vidule...!* / *Mulțumesc, Avidule...!* – *Bună ziuă, Doamnă Zână, / de-ai ieșit cu Vid de mână, / pe câmpia-mi celestină, / printre păpădii-lumină...*, p. 8).

Discursul poetic este universalizat tocmai prin schematismul susținut de limbaj și de aceea el cade aproape exclusiv în seama rațiunii și mai puțin în seama simțirii; singura tangentă senzorială se rezumă la uimirea semnatică (*răcnetul leului carmin, / din gât de taur sorbind vin, / cântul zeițelor stelin, / în ramuri de-arbore-alkalin, / ori de la peștera-n suspin / ce vără verbele-n supin...*, p. 23). Metafora lui Ion Pachia-Tatomirescu exprimă cel puțin patru funcții importante: transmite semnificații oculate raționalului facil (*Dac-Rătăcitorule* – / *mi-a zis gravida pisică siameză / a genunchiului tău feruginos...*, p. 72), exprimă realități psihologice individuale (*Aș putea să-mi încarc și altfel amurgul, / cu mai bună, / cu mai verosimilă / electricitate pozitivă...*, p. 43), răspunde nevoii de decodare a abstractului (*La țarmu-mprigorat, divin, / sfânt prag la vidul acvilin, / din energii de Yang și Yin...*, p. 23) și interpretează lumea percepută (*Este și somnul necesar / pe Valea Ideilor, / pe Valea Memoriei, / pe Valea Plângerii, / pe Valea Bucuriei, / pe Valea-Curcubeu / și pe-alte văi...*, p. 87). Planul estetic începe din momentul în care metafora face pasul spre simbolul care vine *înspre* și *dinspre* ființa noastră, prin eul sumativ (*Zece zăvoare-n Aerul Împăratului Alb, / zece zăvoare-n Apa Împăratului Verde, / zece zăvoare-n Focul Împăratului Roșu, / zece zăvoare-n Lemnul Împăratului Galben, / zece zăvoare-n Pământul Împăratului Negru / și Eul Întreg...* (p. 92). În contextul reflecțiilor propus de Ion Pachia-Tatomirescu, gândirea (urmată docil de cuvânt, după cum se vede) este căutare transderivațională și mediază între realitate și reflectarea ei (*În puterea Verbului, / șade Tatăl Cerului, / între Muma Cerbului / și Muma Proverbului – / sens al Curcubeului / peste spuma Eului...* p. 11). În alte situații, el își manifestă potențialul regresiv prin capacitatea imaginativă a cititorului, sau îndrăznește resemnificarea obiectelor și a faptelor

Poetul știe toate aceste subtilități pe care le concentrează în efectul lor relaxant și fascinant. Așadar, bine elaborate, ele asigură eleganța prin care subconștientul percepe gracil, apoi se lasă ademenit și condus spre nebănuitul captivant (când descriptiv, când interpretativ). Altfel, ne spune poetul, *ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă Ea, Însăși, / nu se mai citește...?!* (p. 9), dacă poezia mundanului și a cotidianului nu transcend astralul. Tocmai pentru astfel de elucidări se instituie în sumar *Ars poetica*, o gramatică estetică înaripată în calambururi și șarade, de *vulturitrițongi*, de *rostiri rostuite* ale *verbului înspicat-răspicat*, în *dialogul invadării pe malul oximoronului*, dar și în jocul etnogenetic și etimologic *de-a sinonimia, / în limba pelasgo-dacă, / ori de-a constelația sinonimică*, sau în interferențe de limbaje, de tonalități: *Și astăzi, pentru voi, hamsterilor, / vine pâinea caldă, cu miros de grâu, / peste râu, / prin zăpadă pân-la brâu, / pe lângă casă / cu parfum de avrămeasă, / prin cuptorul-cer, / lerui-ler...!* (p. 59). Ca într-un zodiac sui-generis, Ion Pachia-Tatomirescu salută *Poem-Focul* și ne asigură fără redundanță că *Poezia-Pământ are încă vigoare... / Poezia-Apă își poleiește mrețele... / Poezia-Lemn își alege mirele-brad... / Poezia-Foc se neftinește-n fulger de sărbătoare... / Făt-Frumosule, / vără-te ucenic la cele cinci elemente / și-apoi salută Poem-Focul...!* (p. 59). Iată de ce, în ce-l privește pe Ion Pachia-Tatomirescu, am preferat să-i citesc mai întâi *Elegiile din Era Arheopterix* și mai apoi însemnările lui Vladimir Streinu, ale lui Mircea Iorgulescu și Laurențiu Ulici de pe coperta cărții, ca să văd că, laolaltă, am *rostit rosturi* în contiguitate. (22 ianuarie 2012)

Eugen EVU

Ion Pachia-Tatomirescu – sau un cavalier la curtea Oximo(i)ronismului...

Față de scriitura poliedristă, (crustalogică!) – a unui avid de cunoaștere, trepidând între raționalism și protocronismul aparent repausat, recent resurect, cel priplit taxat de N. Manolescu drept „confiscabil ideologic“ (1991), încerci savoarea lecturii mai ales din astfel de scrieri, Ion Pachia-Tatomirescu fiind un magister ludi greu de situat între livresc, ironismul postmodernist și enciclopedismul suprasaturației intelectuale; în opera sa de cercetător și istoric, I.P.T. pare a fi al unei vocații (și este!), iar poezia – cvasi-ludică – îi este un exercițiu catarsic, “mar-

șind pe calambur, lexic impregnat de livresc, pe urzeala mito-poetică a originismului, apelând la un procedeu interferent: revelație mistică – revelație strict științifică: de unde efectul „coandă“ al lexemului colateral, impresia extragerii din orice a semnificației latente în Limbaj: vorba sa „dansul fotonilor“ (fie al tahionilor sau quarcilor !). energetism sadea, de o savoare aparte: „Bucuria corului / de vrăbii – razele / taie geamul / cu infinite ace-pliscuri / de diamant / de la gureșele / **dezlănțuitoare / de fotoni...** / Dincoace de ferestre, Verbul / calcă țanțoș, / până-ajunge / în marginea ninsă, / de unde-naintează prudent, / pe partea de-argint-viu, / carosabilă, **logosabilă** / și verbos-abilă / a hârtiei, / **făcându-se apoi nevăzut / printre hematiile / din auriculul drept / al Poemului..**“ (subl. n; *Verbul calcă țanțoș.../ Ars poetica**).

Textualismul acesta de practician semiotician face farmecul volumului inspirat titrat – aluziv la o „eră Arheopterix“: așadar a unei MUTAȚII a speciei (speței) umane. Poetul apelează atitudinal la oxymoron (procedeu stylistic, „mușcătura nebunului“) – și aici ne amintește de Adrian Botez, dar și de ..atitudinea Săpânța, versus mioritismul sau manolescismul binarei noastre „codificări“ din Genomul ancestral: verbul „învidării“ este al reumplerii de VID (din zero-ul gravid) al ...antimetafizicii stănesciene: însă anticipez enunțul că avem de-a face cu un paradoxist, zonă scrutată exigent de acest om-orchestra, în care sintagmele cochetează cu aporiile sau **gândirea haijinică**: suntem în fastul semnat de lothus, unul ce mai degrabă ne amintește de cei Vechi, din Arealul străbunului Melos, sud-dunărean- campestru și banatic: cine să traducă în occidental eclectic, astfel de discurs ? (de facto ghematric!): „– Bună-ziuă, Vidule...! / – Mulțumesc, Avidule...! / – Bună ziua, Doamnă Zână, / de-ai ieșit cu Vid de mână, / pe câmpia-mi celestină, / printre păpădii-lumină, / pe colinele-mi de glajă, / dintre cârlionți de vrajă, / pe Muntele de Aramă, / nins de stele – / lynx în scamă...! / – Ce mai faci tu, Vidule... ?“ (*Dialogul învidării de pe malul oximoronului*).

Aceste prime două poeme-cheie ale volumului, sunt auto-definitoare pentru întregul intinerar parcurs; comunicarea – de tip pragmatic – este a unui cod propriu, necesitând „decriptare“ doar pentru neinițiați. Așadar avem un poet oracular, „ritualic“: parafrazic, de fapt.

De sub „centura de iridium“ a Memoriei (Arhetip plus dobândire empirică, voila !, poetul – uns cu toate alifiile gnoseologice și para-istorice, exclamă patetic-explicit-demitizant (paradoxal) – un enunț retoric, captând cumva – amețitor – starea de „nestare“ cosmică: rostul sau nerostul însuși al actului de a scrie, într-un timp (summum al duratelor noastre) ce poate fi scrutat doar prin „întrezărire“, așadar în plin vertij al Mutației (memoria teluricului, zburarea materiei în inefabil, prin Cuvânt (aici cuvinte, scânteii ale „norișorului de splendoare“ din epopeea Enuma Eliș: astrofizica se-mbină analogic cu psihanalismul actual (ce tip de revelație este acesta, tatomiric, dacă nu unul de cercetare psihică Jung-iană...?!)... Poemul de mai jos exprimă stupefacția Fracturii dintre Logos și delirul discursiv al textualismului: „**Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă stelele nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă oceanele n-o citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă îngerii nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă brusturii nu citesc...?! / Ce rost are să mai scrii Poezie, / dacă abisurile pacifice / nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii / Poezie, / dacă galaxiile nu citesc...?! / Și ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă Ea, Însăși, / nu se mai citește...?!**“ (*Ce rost are... dacă stelele nu citesc...*)

Cine este EA, dacă nu dumnezeea lui EL? Mater-Materia... Inteligența materiei. Îmi permit un repaos la lectură, după primele TREI texte; ceea ce ni se transmite (comunică elevat) din poezia lui Ion Pachia-Tatomirescu, este dar din har, reumplere de mister „al rostirii de leac“, incantatorii (pe care o relevă a fi deja perimată în tehnocratismul agresiv al „erei neo-arheopterix“) și (ro)mantice desfătări sofianice.

Mofturile elitiste ale „noului Age“ al criticii occidentale, nu vor avea organonul de a primi și eventual împărtăși – necesar empatic – un astfel de discurs, în acest ACUM al...rezonanței Schuman. Toate Codurile – cheie (mantele, Peștera lui Platon, Orfeu, Prometeu, Labirintul, Mandalele) – par a fi depășite, caduce, în plină Mutație...Una care precipită athanoric – tomografic, nu doar Ființa heideggeriană, ci și organicul. Prin aceea că noii sacerdoți (**sacerdocti!**), ai neo-barbarismului sunt undeva în catacomba paralelă...(15 ianuarie 2012).

* Ion Pachia-Tatomirescu, *Elegii din Era Arheopterix*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2011.

Dumitru Hurubă

Cam singur printre poeți...

Dacă nu e singurul (n-ar fi mare minune...), Ion Pachia-Tatomirescu se află în tot mai minuscula tabără a veteranilor care se luptă să păstreze insula poeziei simțitor-românești cu plăcute reminiscențe antonpannești, în pacificul lirico-halucinant actual. Iar în ceea ce privește înrudirea poemelor sale* cu poezia marinsoresciană, nu există îndoială.

Dacă proza, în general, își mai păstrează ținuta și statutul între limitele respectului față de sine, de tradiție și față de cititorii contemporani, poezia, aproape cu agresivitate, se adresează (și) unei categorii de cititori care, oricum, se depărtează cu nepăsare, ca să nu-i spun... spaimă, de lectura ei. Majoritatea covârșitoare a poezilor de azi, fie din porniri teribiliste, fie din dorința aprig-dureroasă de a evada din iadul (sau, caz ceva mai fericit, purgatoriul) anonimatului, se scâlâmbăie paralic prin ghiveciul postmodernismului condimentat prostește cu doze de suprarealism exacerbat. Mulți autori fără să conștientizeze ce li se întâmplă. Rezultatul? Tomuri-tomulețe și plachete-plachetuțe întregi de ineptii lirice – bine măcar că sunt tipărite în tiraje intime! – aruncate pe piața cărții într-un vâlmășag de autori mai familiarizați cu spiritul și „litera-Google“ decât cu gramatica limbii române. Ei s-au constituit, iar procesul e în plină și viguroasă desfășurare, într-un soi de cruciadă doritor-devastatoare a preceptelor, canoanelor și tradiției literaturii naționale, lăsând la o parte reconsiderările și demolările... Aceasta având în vedere și că, tatomirescian vorbind (și scriind), „...**totul înaintează / după legea cohortei de omiz i/ pe frunze de dud...**” (Ba are rost..., pag. 10)... Cohortă de omizi?!? Interesantă sintagmă-metaforă, dar și genială, nu?

Din fericire, aș zice, la Tatomirescu, situația diferă. Din multe puncte de vedere. În primul rând, pentru că el a trecut de etapa căutării cu disperare a propriei identități lirice, sau / și personalități artistice, fiind suficient de priceput într-ale creației, încât să ne facă șiret cu ochiul scriind: „**Dincoace de ferestre, Verbul / calcă țanțos, / până ajunge / la marginea ninsă, / de unde-naintează prudent, / pe partea de-argint-viu, / carosabilă, / logosabilă, / și verbos-abilă / a hârtiei, / făcându-se apoi nevăzut / printre hematii / din auriculul drept / al Poemului...**” (Verbul calcă țanțos, p. 7). După acest citat, îmi permit să afirm, un pic aprioric poate, că în cea mai mare parte, cel puțin poemele din acest volum, sunt „dirijate” deliberat pe un **carosabil-logosabil și verbos-abil** cu scopul nemărturisit, dar ferm, pentru ca autorul să-și sedimenteze / consolideze personalitatea și autonomia față de infuzia așa-zisei poezii moderne și moderniste. În acest context, dar și ca o prelungire a zicerii „cine are urechi și ochi”, poetul se revoltă pe bună dreptate după ce constată că „**stelele nu citesc**” poezie, „**oceanele n-o citesc**”, „**îngerii nu citesc**”, „**brusturii nu citesc**”, „**abisurile pacifice nu citesc**”, „**galaxiile nu citesc...**”: „**(...) Și ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă Ea, Însăși, / nu se mai citește...**” (Ce rost are... dacă stelele nu citesc..., pag. 9). Așadar, lucrurile sunt puse la punct: din moment ce nu se mai citește poezia, la ce să mai fie scrisă? Nu e deloc un joc de cuvinte, sau o enumerare simpatic-neliniștitoare, ci un semnal de alarmă grav, iar autorul aplică pe loc strategia salvării ei printr-o atitudine lirică eliberată de tarele care au făcut-o tot mai puțin accesibilă. În acest context, recurge chiar la un sprijin-argument indubitabil: „**Eminescu i-a văzut adeseori / pe-acei oameni-fantă, / alcătuiți din antimaterie, / «heinizând voios la lună», / dar cu non-cuvinte, / cu necuvinte-baionete-atârând în brâu...**” (Rostește-te, vârcolac...!, pag. 12). „Oameni-fantă, antimaterie”? – oho!, situația nu e deloc liniștitoare, ba, după toate astea, mai vine și... **heinizarea... Aferim!**, nu?, că doar suntem în Balcani

nu în Anglia...

Trecând la un alt registru ideatic, însă fără a se desprinde în totalitate de un *modus vivendi* „ținând aproape“ de personalitatea poetului, Ion Pachia-Tatomirescu dezvoltă dezinvolt o evadare în astral, o proiecție interesantă a eului circumscris în celest și într-un fel de... *quod erat demonstrandum*: „**Călător în munți, omul, / călător neîncetat, din munți, râul... // Poetu-i înaripat de vulturi-triftongi și se bucură // cu temeinicit rost, în plaiul râului de munte... // Poetu-i însetat de privighetori și se bucură / cu temeinicit rost, în seara râului... // Poetu-i imitat de ciocârlii și se bucură / în dimineața râului, printre grânele oarzăne...**“ (Înaripat de vulturi-triftongi..., pag. 20), ca și în cazul următor: „...**poemul meu pornește / pe văile Genunii și le albește / în toate punctele cardinale-ale ființei, / mai mult, ori mai puțin pudrată, / sau fardată cosmic, / în armoniile gamei celeste a izvoarelor, / în sinestezii / deltelor fundamentale...**“ (În somnul real, nu-n somnul din imn..., pag. 14) ș.a.m.d. De altfel, se poate afirma că lirica poetului este o permanentă imixtiune „atac“ la natură, la univers, mai corect spus, fiindcă există în mai toate poemele cel puțin inducția uman-terestrului în celest, în fapt o osmoză foarte interesant realizată expresiv-epic: „**Plâng în pântecul-peșteră: / peștera răsună ca biserica din Voroneț, / ca zidurile celui mai pur albastru-de-cer...**“ (Raiul meu cât o sprânceană, cât o pleopă..., pag. 81); ca și în acest frumos poem cu... vestigii lirice din lumea duo-ului Lucian Blaga – Emil Botta: „**Mă bucur că am prins primăvara asta, / extraordinară, a pădurii de brad, de stejar / și de aluminiu, primăvara asta de aur, / în care defecta pedală / de accelerație a timpului / este reparată / de Atoatefabricant...!**“ (Bucuria de a ți se repara pedala de accelerație a timpului, indiferent de lemnul putred..., pag. 64), însemnând, între altele, întoarcerea la condiția de Om a poetului, la bucurie, la înălțările sale sufletești. Și nu doar atât: poetul aproape-aproape devine prozaic scriind: „**Și toate cele bune trebuie să-ncepă / o dată cu primăvara, / o dată cu 8 Martie, / sărbătoarea obosită, deși n-are somn...!**“ (8 Martie, pag. 83), poem care – nu singurul, e adevărat – face... trecerea la palierul erotic: „**Într-una din existențele anterioare, / fost-am leu / de junglă mai periculoasă / decât oricare alta, / (...) // Așadar, fost-am leu / și tu fost-ai gazelă pentru mine – / și alergai exemplar prin iarba-nspicată, / întrecând calul cu vânător cu tot, / până când te-am prins / cu caninii mei de-un alb preasfâșietor / chiar de coapsa-ți ca o harpă (...)**“ (Somn cu mărturia canine..., pag. 84), însă un erotism căruia i-aș spune specific lirico-tatomirescian, în care poetul nu iese, pentru că nu-i convine?, din contextul relației om-natură-univers. El înțelege, astfel, o existență interferențiată și interferențiazabilă, în care conștiința de sine nu mai este o paralelă, ci un dat: „**În urmă cu câteva secunde / s-a născut verbul a (se) peșteriza, / pentru că, la începutul mileniului al treilea, / vreau să locuiesc nu într-un fulger / ci, aidoma strămoșului, / într-o peșteră amenajată / pentru electrizante simpozioane...**“ (A (se) peșteriza, pag. 90). Dacă mai există vreo urmă de îndoială, acum lucrul devine cert: poetul este parte indisolubil-terestră de unde se poate lansa în oricare dintre lumile Universului și reveni la matrice fără să-și piardă valoarea de ființă umană.

Și să nu uit: **Elegii din Era Arheopterix** este, sper să nu greșesc prea mult, una dintre cărțile de poezie, cel puțin dintre cele apărute în ultimii ani, nu numai doidora de metafore și de simboluri frumoase și elegante, ci și de inovații și invenții lingvistice – de care autorul se folosește fie pentru a da anumite semnificații textului, fie, cel puțin aparent, pentru a se amuza. Iată și doar câteva mostre: **verbos-abil, logosabil, heinizând, tren de haos, a peșteriza** (aprospo de titlul primului poem din volum: **Verbul calcă țanțoș...**), **invidare, Ahașunuenunu, paradoxiste, gordiană** (acest feminin nu l-am găsit în DEX...), **mereurit, îmbumbit, ghion, Cometă glonțuitoare, horezător, lamurstea, orcile (insomniei), veluroasele palatale, tuturor ființătoarelor** etc., etc., etc. Chestiunea în sine nu se constituie, neapărat, în găselnițe de efect, ci este o extrapolare a reprezentativității poeziei tatomiresciene, care-i asigură acesteia un plus de șarm, de luminozitate, de facilitare – de ce nu? – a receptării. La urma urmei e un joc simpatic, dar și un **ce** care o personalizează: „**Sărbătorile arată calitatea / neamurilor: împodobesc nouă pământuri, / împloură nouă ceruri, / pun ciocârlii în vocale, / agață cireșe la urechi, / răstignesc pe inimi cocorițe...**“ (8 Martie..., pag. 83). **Împloură!** Superbă filigranare a ideii din poem...

Nu știu de ce anume, și recunosc cu regret sincer că nu am citit alte volume de versuri ale lui Ion Pachia-Tatomirescu, dar a-mi face **mea culpa** ar fi un non sens. E suficient sau nu, citesc pagină după pagină și, aproape în fiecare poem, găsesc-regăsesc „giumbușlucăria“ (iată că m-am molipsit lingvistic...) poetului care injectează ici-acolo, adeseori „în punctele esențiale“, fie o doză de malițiozitate discret-camuflată cu o broderie mucalit-surprinzătoare, fie cu un epitet inocent, dar cu ramificații ideatice mușcătoare. Redau aici (**Floare de salcâm...**, pag. 94), un exemplu de subtilitate lirico-social-patriotică în care se circumscriu afirmațiile mele de mai înainte: „**Salcâmii-nfloriți, coafați cu fierăstrăul, / cu „gaterul“ performant, de mână, / aliniați în marginea trotuarului bituminos, / mi-au reclamat azi-dimineață / existența unei viclenii gravitaționale,**

/neloială, colaborând cu o anumită / concavitate a norilor albi – / caiere imense / din bărbile sfinților valahi... Am uitat să vă spun / că vă aflați pe pământul / Daciei de Aur...“ Și încă, iată cum indisolubilitatea om-spațiu-timp este „rezolvată“ de poet: „**A (se) peșteriza mai vreau să însemne / și miraculoasă mu-fă-Prezent / pentru asamblarea armonică, spațială, / a mării conducte ce se cheamă Timp – / cu partea numită Trecut, / în stânga cibervocalei rupestre, / cu partea ce i se zice Viitor (...)**“ (A (se) peșteriza, pag. 90). Nu e noutate în acest volum de versuri, Tatomirescu fiind clar obsedat de această tematică însemnând, în primă, dar și în ultimă instanță, existență – materială sau spirituală, sau / și o prelungire a ei. E o dorință a fiecăruia dintre noi, mărturisită sau nu, chiar dacă, sau, mai ales că: „**Densitatea câinilor pe kilometrul pătrat / a crescut enorm, / decibelii lătratului la semeni – / pe centimetru pătrat de timpan...**“ (Jumătate-n flăcări și Eul Întreg..., pag. 91), lupta devenind astfel tot mai aprigă, dar și victoriile mai frumoase și mai binefăcătoare.

Dar, ia să vedem ce ne mai spune poetul într-un poem care nu anunță cine știe ce eveniment, chiar dacă începe cu o semi-înjurătură, iar umorul și malițiozitatea sunt, cel puțin aici, perfect complementare: „**...de ce Muma-Aerului, / te-ai apucat tocmai astăzi, / să-mi strici sărbătoarea de stil vechi, / clonând pasărea Arheopterix, reptilo-zburătoarea aceea, / frumoasă ca Nina Cassian / ce zbură proletcultist, / din Casa Scânteii, în Pădurea Băneasa (...)**“ (Clonă, pag. 99). Ehe, aici nu mai vorbim despre ironie, ci, deși poate greșesc, despre o anumită duritate (și răfuială?) și un moment de imoralitate de care Nina Cassian a mai fost acuzată cu ceva timp în urmă... Însă, trebuie să recunoaștem că nimeni – cel puțin din cât cunosc eu –, nici un poet nu a considerat ca un anume comportament al poetei să fie materie primă pentru un poem... Mă rog... Din... șoc, însă, poetul își revine și ne liniștește cu versuri precum: „**Ce-ai zice dacă-n somnul din această dimineață / cu privighetoare, te-aș îmbrăca / într-un fagure de aur, / plin de polenul Edenului nostru cel de toate zilele, / de toate câmpiile, / de toate cântările, / apoi, / vioara-trup ți-aș mângâia-o cu arcușul / unui fulger cât Dunărea mea limpede / cu moruni fosforescenți...**“ (În fiecare hexagon al fagurelui-trup..., pag. 86). Frumos, nu? De fapt, cred că, în cel mai mare procent, acesta este poetul Ion Pachia-Tatomirescu, liric, sentimental, îndrăgostit – așa cum și șade bine unui creator de frumos, statut pe care el, din nu-știu-ce motive, nu-l prea agreează.

Și până aici, însă exemplele-argument pot continua în ceea ce privește multilateralitatea lirică tatomiresciană. Din acest punct de vedere **Elegii din Era Arheopterix**, este un summum de domenii „atacate“, implicat cu... ramificațiile acestora, unele subtile, altele clare și acide. La acest capitol intră, așa cum s-a putut sesiza și până aici, zona social-politică și chiar... administrativă, unde, la fel, poetul pare deplin familiarizat cu un fenomen postdecembrist care se manifestă asemenea unei pecingini incurabile: „**Vino, la mine, lebdă-vocală, / să te mint – sunt parlamentar, / lucrez și cucăi cât pot în Casa Poporului, / între minciunile supreme...!**“ (La chemarea lebedei galactice..., pag. 100); sau: „**De ce se-ncearcă / democratul tril-Arheopterix / cât toată Revoluția – prea iute / ștearsă din memorie, efect de taxă / pe valoare adăugată – / fățăoare de mancurți prin ogrăzi...? / Azi ne doare-n cot (...)**“ (Era Arheopterix... III, pag. 106)... Deși sună oarecum depășit și banal, înțelegem repede și corect că Ion Pachia-Tatomirescu, vrem-nu vrem, ne convine sau nu, este un poet al cetății – important și activ în treburile colectivității / societății, lucid și responsabil, conștient și informat, el, nu rareori se erijează într-un fel de... portdrapel în lupta pentru obținerea și păstrarea identității naționale. Nu trebuie decât să fim ceva-ceva mai atenți și vom descoperi perpetuu exteriorizarea unui tip de patriotism mai degrabă agresiv decât patetic, atitudine care îl și prinde foarte bine pe poet: „**Ștergeți urgent / urmele / imperiilor / de pe Noi, / de pe marele, / de pe blânda mea / Popor Pelasg, / adică Valah – dacă nu v-a lăsat / memoria istoriei, / epigonilor...!**“ (Ordin de toamnă, pag. 113). De-aici și apropierea lirico-itudinală de Adrian Păunescu, de-aici și, cum spuneam, individualitatea și personalitatea inconfundabilă a poetului. Pachia-Tatomirescu este un poet important, un poet de a cărui maturitate artistică nu putem avea dubii, ci doar certitudini. Acest nou volum de versuri – **Elegii din Era Arheopterix**, ce titlu sudat de conținutul cărții!, deși la prima vedere nu ar părea – constituie, cel puțin pentru mine, o ieșire în decorul semnificativ al literaturii române care nu trebuie să treacă neobservat de critica literară... (22 ianuarie 2012)

* Ion Pachia-Tatomirescu. **Elegii din Era Arheopterix**. Clui-Napoca. Editura Dacia XXI. 2011.

Cezarina ADAMESCU

Neliniștea rostirii de sine: „Elegii din Era Arheopterix“...

Apărută în colecția *Poeți contemporani*, noua carte a reputatului poet Ion Pachia-Tatomirescu atestă, o dată în plus, vocația de necontestat a liricului, arta sa poetică și iscusința de a mânui condeiul pe un teren binecuvântat, oază a sufletelor însetate de frumos, „plăpând, înaripat și sacru“ – cele trei sintagme specifice Poeziei, după expresia lui Platon.

Ca să pătrunzi în universul acestor „Elegii din Era Arheopterix“, îți trebuie un răstimp de inițiere, deprindere și însușire, cu toate simțurile, a stărilor pe care ni le propune poetul. De fapt, poemele se prezintă sub forma unui lung monolog, un solilocviu liric, alcătuit împreună, „Acasă“ sufletească unde, cu bunăvoință,

autorul ne poștește să venim în vizită, să adăstăm, să ne odihnim, să aflăm pace și prilej de bucurie și tihnă sufletească.

Dintâiul capitol se intitulează, așa cum e și firesc, „Ars Poetica“ – și în el autorul ni se înfățișează în toată statura sa, cu toate atributele care-l caracterizează.

Încă de la primele imagini poetice, Verbul e suveran peste suflete, el „calcă țanțoș“, pătrunde fără sfială „dincoace de ferestre“, „făcându-se apoi nevăzut / printre hematiile / din auriculul drept / al Poemului...“ (Verbul calcă țanțoș...).

Sub semnul acestui Verb impetuos, autorul receptează și transmite spre oameni, semnale, elementele primordiale ale umanității: al doilea sistem de comunicare, vorbirea, cuvântul, înțelesul, trăirea.

Unul din poemele emblematice ale volumului se numește: „Ce rost are... dacă stelele nu citesc...“ – și el constituie cu adevărat, *Ars Poetica* lui Ion Pachia-Tatomirescu: „Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă stelele nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă oceanele n-o citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă îngerii nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă brusturii nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă abisurile pacifice / nu citesc...?! / Ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă galaxiile nu citesc...?! / Și ce rost are / să mai scrii Poezie, / dacă Ea, Însăși, / nu se mai citește...?!“

O problemă existentă din toate timpurile, dar mai cu seamă azi, când poezii se confruntă cu o cumplită lipsă de receptare a Poeziei adevărate.

Dar, singurul care ar putea spune „ce rost are“ este însuși poetul. Doar el știe ce arderi sublime îl îndeamnă să scrie, chiar dacă... „stelele nu citesc, chiar dacă oceanele n-o citesc, brusturii, abisurile pacifice, galaxiile nu citesc și nici măcar Poezia Însăși nu se mai citește?!“ – ca să-l citez încă o dată pe autor. În pofida tuturor evidențelor, Poetul – acest „frumos nebun al marilor orașe“ (Fănuș Neagu) – continuă să scrie, adică să viseze la „mașinăriile romantice“, mașinile lor zburătoare, în care încap visele tuturor și n-o să înceteze a scrie poezie, nici dincolo; el tot lasă, măcar un epitaf, în semn că a existat și că s-a hrănit și adăpat din Trupul Cuvântului, al Logosului dintru Început. Iată motivația lui Ion Pachia-Tatomirescu, în poemul-răspuns: „Ba, are rost...“; poetul – un inovator, arhitect și constructor, un șlefuitor de diamante, creator al unei dinastii de nimicuri – are nu numai menirea, dar și datoria sacră de a scrie Poezie, așadar, de a înmulți talantul christic și a-l împărți semenilor, cu literă de poruncă, în pofida tuturor neajunsurilor, a curenilor și a vânturilor potrivnice, „are rost“, ba chiar „trebuie“, e necesar: „...dacă totul cunoaște mișcarea browniană, / dacă totul se comportă ca și când lumea / n-ar fi făcut nimic, / dacă timpul se buclează / ca o aortă, în clopot...“

Și toate acestea pentru că: *«În puterea Verbului, / șade Tatăl Cerului, / între Muma Cerului / și Muma Proverbului – / sens al Curcubeului / peste spuma Eului / și Străduța Laptelui, / lebdă-a misterului, / floarea – „Gura-Leului“...»* (În puterea Verbului...). Iată, rezumat în stil folcloric, adevărul că Poezia este coborâtoare din Duh. Remarcăm sintagma: *„lebdă-a misterului“*. Ca un adevărat patriot, pornind de la poemele protestatate ale lui Eminescu, împotriva acelor *„oameni-fantă“*, alcătuiți din antimaterie, *„heinizând voios la lună“*, autorul rostește anatimizări și imprecășii în cuvinte-baionete, împotriva acelor care necinstesc Sfânta Limbă Valahă și Patria, într-un poem-manifest, cu versuri usturătoare precum acestea: *«Însă, de douăzeci de ani, / pe-acești oameni-fantă, / pe-acești galactici mancurți, / eu îi văd și ca hiene-vârcolaci, / sfârtecând exact Luna-Patrie / ce-i Sfânta Limbă Pelasgo-Dacă, / una și-aceeași cu Sfânta Limbă Valahă, / fără întrerupere... / Și tot fără-ntrerupere, anatemizez / toți mancurții din Patrie, / înfășor toți oamenii-fantă / într-al blestemului năvod, / cu verb înspicat-răspicat: / „Rostiți-vă și rostuiți-vă, / voi, vârcolaci-fantă, / voi, vârcolaci-mancurți, / duceți-vă-nvârtindu-vă, roindu-vă / pe toate-ncreșturile Genunii, desigur, / nu în preajma Daciei mele de Lună-Plină: / nu-mi amenințați lumina-Patrie, / că mă-nfurii / și vă fac mitul fândări...!»* (Rostește-te, vârcolac...!). Este absolut emoționantă și cât se poate de legitimă această revoltă, pentru că Poetul adevărat trebuie să fie simbolul, stindardul apărării neamului și a limbii sale, chiar cu prețul suprem.

Acest deziderat este ilustrat și în poemul în stil popular *„Cu vocale-arzând în steme...“* din care cităm câteva versuri: *„...mâna mea – ce-a scris poeme / cu vocale-arzând în steme, / mâna mea ce-a scris cu crini / și-a dat jos coroane, spini“* – aceeași mână, poate mânuși la fel de bine și arma de luptă, atunci când conștiința o cere, pentru apărarea neamului.

Autorul e conștient de puterea de pătrundere a Cuvântului său în inimii, de aceea, spune: *„...poemul meu pornește / pe văile Genunii și le-albește / în toate punctele cardinale-ale ființei...“* (În somnul real, nu-n somnul din imn...).

Autorul este sigur că: *„Iisus Hristos a făcut Constelația Lirei“* și de aceea se întreabă în chip firesc: *«...cât este „dreptul de autor“, / domnule Prim-Ministru-al-Coasei...?»* – o aluzie transparentă la ministrul care va rămâne în istoria neamului drept: „ministrul cu coasa“ (Despre o neliniște a „dreptului de autor“...).

În dorința de a consemna evenimentele veacului, în stil cronicăresc, autorul surprinde fel de fel de instantanee, cât se poate de autentice, chiar dacă nu folosește totdeauna un limbaj poetic, ci, mai curând gazetăresc. Ceea ce rezultă sunt un fel de șarje, pamflete lirice, poeme protestatate (ca, de pildă, în poemul *„De-atâta umplutură și rost-rostuire cosmică...“*).

Cu totul alt ton, ușor nostalgic și oarecum visător, găsim în poemul-mărturisire: *„Ca pe foaia-mi de papirus...“*: *„Ninge mărunț în această parte a cosmosului, / ninge cu fluturi sub curcubeul cosmicului suflet / ca și sub fruntea mea de ianuarie, / ca și sub ochii mei de culoarea inimii de nuc, / ori, mai degrabă, ca pe foaia-mi de papirus, / unde-ncolțește solemn și înalt / semnificantul meu de jar, / în certitudine perenă, de făurar...“*.

Câteva poezii reflectă atributele esențiale ale Poetului: *Călător în munți, omul, / călător neîncetat, din munți, râul... // Poetu-i înaripat de vulturi-trifongi și se bucură / cu temeinicit rost, în plaiul râului de munte... // Poetu-i însetat de privighetori și se bucură / cu temeinicit rost, în seara râului... // Poetu-i imitat de ciocârlii și se bucură / în dimineața râului, printre grânele oarzăne...“* (*Înaripat de vulturi-trifongi ...*); și altul, care-l are în centru pe confratele într-un suflet și Limbă, Grigore Vieru, în momentul de cumpănă care i-a curmat viața. E mai mult o rugăciune pentru viața lui (**Memoriă digni viri: Grigore Vieru**): *„Cât de necesar mai este Poemul, cât de folositor / mai este Poetul, în Cetate..., / dacă Poetul e fulgul fertilizator, germinator, / ce cade-n celesta câmpie zebată..., / dacă Poetul e steaua ce are cireșe la urechi / aidoma androgenului galactic..., / dacă Poetul e-o / mânătarcă de vid / printre constelații, / ori o astral-frunză..., / dacă Poetul e ființa / după a cărui frunte de sabie-dacă / se curbează cerul..., / dacă Poetul a scăpat cu zile – / din cumplitul accident rutier / de ieri, 16 ianuarie 2009, / accident întâmplat, ori pus la cale / de toate viscoalele, de toate zăpezile...! / Dă, Doamne, s-aud / că Poetul de Serviciu al Națiunii Valahe / a rămas în viață și fiitorește, / c-a avut tărie să traverseze noaptea căltoasă, / gordiană, c-a avut putere să se smulgă / din cângile Găii ce mănâncă de-o vreme / doar creiere, doar suflete de genii / ale neamului nostru parcă mereurit-însomnorat, / cum zice și imnul în fiecare dimineață, / pe posturi de radio și de televiziuni...! / Dă, Doamne, s-aud c-au adormit găile / semănătoare de moarte, / lăsând Poetul în viață, / întru luminarea noastră de orizont metaforic, / pentru că, / după cum bine știi, / Atoatecreatorule, / Poetul nu-i mânătarcă de vid printre constelații...!“* (**Poetul nu-i mânătarcă de vid printre constelații...“**).

Se pare că întrebarea aceasta și-o pun poeții din ce în ce mai des în timpurile din urmă: *„Mai e nevoie de poeți?“* / *„Are rost să mai scriem Poezie?“* / *„Care mai e rostul Poetului în Cetate?“*

Un poem în monorimă, intitulat *„Sfânt praf la vidul acvilin...“* – cu subtitlul *„holopoem“*, având ca suport *„Poemul Zilei“*, care e un *„sfânt prag“*, *„din energii de Yang și Yin“* – e un atotcuprinzător cântec paradoxist; că, de fapt, asta înseamnă **holopoem**; acest concept ce ține de estetica paradoxismului, nu poetul, ci teoreticianul paradoxismu-

lui prof. dr. Ion Pachia-Tatomirescu, ni-l lămurește chiar într-al său „Dicționar estetic-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicației...” (Timișoara, Ed.

Aethicus, 2003, p. 206): «**Prin holopoem [...] este desemnat poemul reflec-tării sacrului întreg cosmic în partea-autor / eu poetic, parte ce-i dă dreptul de a participa la o ordine cosmică, bineîn]eles, prin angajarea raportului filosofic-zalmoxian parte – întreg, în concordanță și cu principiile holografiei, ale holonului / integronului etc.**».

Ion Pachia-Tatomirescu este un poet modernist-resurecțional / paradoxist care folosește o bogăție lexicală ilustrativă, foarte sugestivă, pentru a servi ideea, chiar și cuvinte antipoetice, cum sunt, sintagmele: „**ultim răcnet tehnic**“, „**mă calcă pe circumvoluțiuni**“, „**cauciucuri grațioase**“, „**îmi programează somnul**“, „**segment temporal**“, „**cineva aruncă mucuri de țigări**“, „**inexpugnabil container-cosmos**“, „**Cometă glonțuitoare de vid**“, „**autoturismul meu Diesel**“, „**pietricelele — pătrățeluite**“ ș. a.

Iată și un poem în care e surprins „**Duhul poeziei de azi...**“: „**Miel sacrificat / în cutia de carton / a unui televizor Orion e / duhul poeziei de azi...**“.

După prima secvență poetică, intitulată „**Ars Poetica**“, poetul a structurat un alt ciclu de poeme sub titlul: „**Elegiile elementului Aer**“, care pare să conțină mai mult lirism, încă de la poemul care deschide capitolul: „**Deasupra-i cer din inimile vidului...**“: „**Cum să mai treacă porumbelul / ales de Dumnezeu, / porumbelul / cu plisc-ramură-de-măslin-îmbumbit / și cu insignifiantele-i / sprijinitoare etern-însângerate, / prin aerul ars al cerului dintre brațele tale, / dintre hublouri / cât rotulele de la semafoare, / dintre pupilele tale, lacome, / vultur-leoaică asi-ro-babiloniană, / ce-mi lingi stelele / din constelația jugularei, / din galaxia buricului...?**“

Un alt grupaj semnificativ este intitulat, în consonanță: „**Elegiile elementului Apă**“.

Un soi de pastel în rimă albă este poemul „**Ploaie de sacâz, de chihlimbar...**“, în care poetul jinduește cântecul de acasă: „**...ar fi trebuit s-aud / și mierla de Banat, cântând edenic, / în cireșul înflorit / de lângă marele nuc al blocurilor / de roșie cărămidă comunistă și de beton, / fluturându-și mâțșorii / până la electrizarea frunzelor / mici, cât paraua, / din cântecele vechi-valahe, / ale arbuștilor mereurit-pânditori, / din vecinătatea imediată...**“

Un amestec tare ciudat de clasic și modern, de cosmologic și de ontologic, între legendă și realitate stringentă, toate acestea converg spre ideea de Poezie: „**Aș putea să-mi încarc și altfel amurgul, / cu mai bună, / cu mai verosimilă / electricitate pozitivă, / cam cât mi-ar permite / sfântul meu râu de-acasă, / Jiul, râul zeului ce-a curs / chiar și pe Cogaion în sus, / până-n cerul sângelui / care mai știe rostul acestei veri de uraniu...**“ (**Până-n cerul sângelui**).

Limbajul acestui poet, spre cinstea domniei sale, este lipsit însă, total, de trivialități, de vulg, de locuri comune, chiar dacă uneori forțează limba, ca în exemplele: „**fraganța cocorițelor**“, „**pe partea de-argint-viu, / carosabilă, / logosabilă / și verbos-abilă / a hârtiei**“, „**a rămas în viață și fătorește**“, „**îmbăierat**“, „**ale neamului nostru parcă mereurit-însomnorat**“, „**țărnu-mprigorat**“, „**cântul zeitelor stelin**“, „**zalmoxiindu-l în preaplin**“, „**pod gheșos, aleutin**“, „**burebistan, sau angevin**“, „**fără paharul viperin**“, „**mă scurmă / și mă șanțuiește**“, „**inefabilă fragranță subcerească**“, „**minunos croită**“ (apa), „**mirunoasele-oglinzi**“, „**eu, încosmitul**“, „**ce se-nzoriază**“, „**împloură nouă ceruri**“, „**a (se) peșteriza**“ (titlul unui poem, sintagmă proprie) ș. a., inventând timpuri și moduri ale verbului, ori adverbe necunoscute...

Autorul pare a folosi rime întâmplătoare, uneori asonanțe poetice, într-o poezie modernistă, care sună destul de bine; poemele au un ritm interior și o dinamică proprie.

Un poem aparte, straniu și fermecător, impregnat de un oarecare romantism, este „Ninge spre Cogaion...“: „*Ce albă e apa asta cerească, minunos croită / în rochii de mirese, spre-a ninge / în sfânta parte – dinspre Cogaion – a Banatului: / imense flori-clopotede-nalbă, / fluturi de fulgi, / nemaipomeniți, / cât aripa de vrabie, / foșnesc vertical, / tăind tămâioșii cumuși / ai preamărețului subceresc – / gugulanii așază merele-n fânul / ce miroase profund a istorie dacică, / până la marginea câmpiei, / până la primele piramide extraplate, de mere, / de nuci, de prune, de butoaie cu brânză... / Totuși, / astăzi n-a mai nins orizontal, / ca în tinerețea-mi de flacăra... / Poate, pentru că nu-mi place chipul râului / când ninge: e prea-ntunecat / între maluri de-omăt, / între siluetele negre-ale plopilor / și-ale sălcilor – ce-i fură oglinzile / cu binomul fundamental al lumii, / din care ici-colo se mai văd incisivii soarelui, / ori, de peste blocuri, Spuma Laptelui; / sălcile-fecioare, mai ales, / îi ascund râului oglinzile – / mirunoasele-oglinzi / ce-i absorb mișcarea, / vitala mișcare, secundele sevei... / Nici lișițelor nu le mai place-n chindie / intensa umbră zebreată a râului – / nu și-au mai făcut apariția / lângă malurile pe care sunt stivuite / sulurile de mătăasă și de borangic / pentru rochiile miresei din orașul de câmpie – / oraș peste care / tot mai timidă luna răsare / ca-n fața întâilor zăpezi...“.*

E o poezie completă ce cuprinde toate elementele în ea, ca un creuzet fermecat. În structurarea volumului, urmează poemele unui alt element, din cele primordiale, „Elegiile elementului Foc“, cuprinzând, de asemenea, poeme reprezentative, în sintonie cu titlul. Sunt poeme de bucurie, triumf al iubirii, poeme solare, luminoase, limpezi de toată încărcătura apăsătoare și densă a epitetizării: „*Bucurie – nor alb al triumfului în fața genunii, / după modelul sacrei perechi secunde / a panoului central, / Soarele / și sora lui – spuma laptelui...!*“ (Bucuria de-a nu muri constelație veche...).

Valorile neamului sunt cinstite și puse în evidență de Ion Pachiea-Tatomirescu, în asociații metaforice remarcabile, de „*Coloană a Credinței fără Sfârșit*“, ca în poemul „*Despre o neliniște în jocul „de-a galaxia“...: «...sînt cum catharsis-ul suie / prin „liberlenele“ coloanei mele vertebrale, / aidoma posibilelor / dintr-o brâncușiană / Coloană a Credinței fără Sfârșit, / până-n stele – nenumite / și nenuntite – aidoma neastâmpăraților / fotoni din grădina razelor de prânz, / respingând categoric, / în numele electricității autentice / și al valorii, / toate conexiunile, / absolut toate nuanțele / globalizării paradoxiste / și de pe la noi...!»* (Despre o neliniște în jocul „de-a galaxia...).

Metafore uimitoare sunt prezente peste tot în lirica lui Ion Pachiea-Tatomirescu: „*somnu-i cu cireș înflorit*“, „*dinții-nsoriți ai văz-Duhului...*“ etc. Un poem foarte interesant despre omnipotența Poeziei și existența ei în toate elementele primordiale, este: „*Salută Poem-Focul...!*“: „*Poezia-sabie nu mai vrea să iasă din teacă. / Poezia-pâine nu vrea / să se mai coacă-n lanul de cuptor. / Poezia-neuron-de-aur s-a argintit, / ici-colo, / a devenit chiar profund-ărămie. / Poezia-aer își vede duhul / și în această dimineață de făurar / până la dispariție – mai persistă / doar într-un infim inel de eclipsă totală... / Poezia-pământ are încă vigoare... / Poezia-apă își poleiește mrețele... / Poezia-lemn își alege mirele-brad... / Poezia-foc se neftinește-n fulger de sărbătoare... / Făt-Frumosule, / vără-te ucenic la cele cinci elemente / și-apoi salută Poem-Focul...!*“

Cum e și firesc, urmează „Elegiile elementului Lemn“ – ciclul de poeme în care se constată, ca și până acum, o **nevoință de vorbire**, ba, aș putea afirma, chiar un anume chef de conversație, cu Dumnezeu, cu sfinții, cu oamenii. Autorul părăsește camera în care monologa și iese în întâmpinarea oamenilor, îi interpelează, le cere răspunsuri, o sete de comuniune, de conexiuni sufletești. Perioada acumulărilor s-a scurs, poetul s-a încărcat cu toate informațiile și simțămintele lumii și acum se revarsă preaplina, spre oameni. Remarcăm și aici, asociații surprinzătoare de idei, metafore proaspete precum: „*timpul ca durere infinită*“, „*timpul ca metamorfoză răstignită*“ etc. Un foarte interesant poem de dragoste este „*Tot în banalul sens giratoriu din labirint...*“, „rezemat“ în motto-ul: «Sunt parte din Sacral Tău Întreg, / Dumnezeule al Cogaionului...!»: „*Totemul acesta, sculptat / în lemnul, în fibrele de mesteacăn, / parc-ai fi tu, iubita mea...! / Mă-nchin ție – / și, prin tine, / până-n cromozomi și gene, / strămoșilor – / ce-au avut – și ei – celebrele lor păcate / domestice, / de vară și de iarnă, / de solstiții și de echinocții, / întruna, / tot în banalul sens giratoriu, / cunoscut de toți și de toate, / de la superbul tabel / al elementelor lumii încoace, / dar cu ieșirea din labirint, / prin autohtonul cer al nouălea, / gata să mă simt / în unghiurile dintre cele trei sulite...“*

Ciclul elementelor se încheie cu „Elegiile elementului Pământ“.

Reînvierea și cultivarea paradoxistă a miturilor, a legendelor, a zигuratului, a trecutului îndepărtat din zorii existenței poporului valah, motivul muntelui sfânt, Cogaion, sunt teme frecvente care dau greutate și sens cărții. **Soarele-Moș, Muma-Pământ, Tatăl-Cer, Gura de Rai, Sfinxul de Platină, Împărăția Tinereții-fără-Bătrânețe-și-Viață-fără-Moarte, pleoapa de Voroneț** etc. fac parte din „Zamolxianismul poetului“, din lumea Pelasgilor / Valahilor-Daci, de pe „pământul Daciei de Aur“, lume cultivată pe linie strămoșească și trăită aievea în veacul al XXI-lea, cu toate fibrele, în „*poemul miazănoptit / de-atâta somn...!*“ („*Cad fulgii unui somn cosmic*“). Această grupare de poeme cuprinde versuri preponderent carnale, chiar și când e vorba de ideea reîntrupării în care, poetul ar fi fost leu iar iubita o gazelă sprintenă (cf. „*Doar sunt în Rai și n-am altceva mai bun de făcut...*“). Nu de puține ori, poetul îi adresează lui Dumnezeu, întrebări care-l mistuie și cărora speră să le afle răspunsul: „*Mai sunt destule întrebări, Doamne,*

ION
PACHIA-TATOMIRESCU

Elegii din era Arheopterix

/ la care trebuie să-mi răspunzi, / până nu-mi vine inspirația cerească, Doamne, / de-a lua stelele-n dinți, / ca pe alune, ca pe nuci, / spre-a le sparge-n două – / inclusiv stelele din cerul gurii mele, / cele cu înaltă temperatură / de șase mii de grade-Celsius...!“ („Un psalm în fața Cărții-Haos“).

Motivul păsării-reptilă, Arheopterix, care conduce și la titlul volumului, este frecvent în poeme ironico-sarcastice îndreptate spre realitățile zilei, ca în „Democrație-n tril de-Arheopterix – I“: «Am tot mai mult certitudinea / – potrivit cohortelor de triluitori ai puterii – / că trăiesc bine / și democratic-profund, / în auriculul stâng / al păsării-reptilă – ce-a botezat / cu numele ei / feciorelnic și elansat, / un tip nou de stat reformat / și o imperioasă / vremuire de aur: / „Era-Arheopterix“... / Lucid, mai pot să / radiografiez / și-un sentiment-Arheopterix, / și-un violet neuron triluitor, / de superbă pasăre a democrației – / reîntruchipare / a bacovianului „gol istoric“; / e-o pasăre / cu sânge – când rece, când cald – / în funcție de roza-stindard, / dar și-nțepenită – cât o eră glaciară, / ori cât muntele de glajă –, e-o pasăre / aspră, de întuneric, / cu cratere-ochi, / cu fanta pupilelor fecundată / de ace de molizi de la Roșia Montană, / de laserii înciorchinați ai fiecărui gând / hienizat din univers; e-o pasăre / frumoasă ca un joagăr, / cu dinți de rechin, dar cu

măsele de-aur, / între cele de-oțel, ori de os luminos, / dar și autentică / pasăre-Arheopterix-cu-colți-de-mistreț, / din care se trage / rasa Stokli – / europeană rasă de porci trecători / chiar și prin baricadele dintre lagăre, / ori prin marele / zid chinezesc – pe care-l mai văd / chiar și de pe nevăzuta față a Lunii...». Acest poem de largă respirație cuprinde cinci capitole generoase – de fapt, o radiografiere polemică a societății.

Pe un ton imperativ, autorul lasă contemporanilor și un „Ordin de toamnă“: „Ștergeți urgent / urmele / imperiilor / de pe Noi, / de pe marele, / de pe blândul meu / Popor Pelasg, / adică Valah – dacă nu v-a lăsat / memoria istoriei, / epigonilor...!“

Folosindu-se de elementele primordiale: apa, aerul, focul, pământul, lemnul, ca și de elemente de construcție lirică, poetul încă mai așteaptă „vremuri normale“, când apa va fi din nou dulce și curată, aerul purificat, focul – „supus omului“, pământul – răbdător și lemnul – mai folositor, fiecare după rostul lui, așa cum a fost lăsat de Dumnezeu.

Până atunci, poeții rămân tot „frumoșii nebuni ai marilor orașe“, „acei copii minunați și mașinile lor zburătoare“, în goanna lor după fluturi, ori după – după Platon – „acel ceva plăpând, înaripat și sacru“ (22 noiembrie 2011).

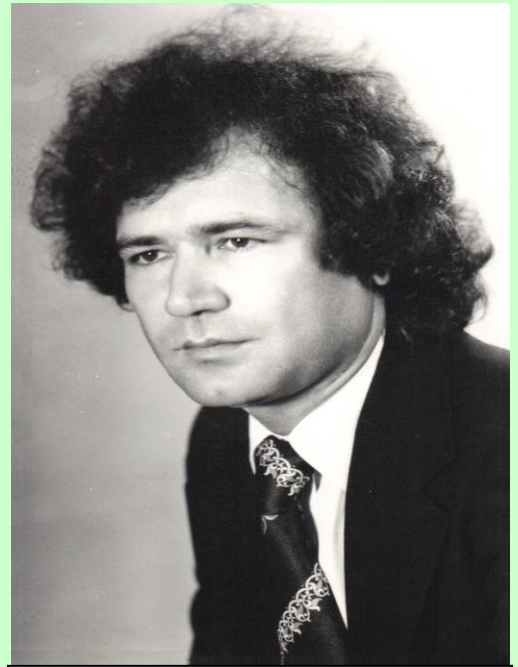

NOUĂ POEME DIN CEL DE-AL 65-LEA OCOL AL SOARELUI

Cu inima caligrafiind de-nzoriere...

Astăzi, eu rostesc semnificatul **lubire** –
ce se-alcătuieste-ntr-un trup-semnificat,
foarte palpabil, cald, cu mere-sâni, cu ochi-stele,
cu pavilioane armonice, cu dinți albi, de mărgărint,
cu păru-ngenunat, cu obraji din răsărit marin,
cu genunchi de rafie, de-un alb împurpurând retinele
din boabele strugurilor de-ananas, cu inima
cât o pară incandescentă, bătând – și cu toate celelalte,
denumite pe părți, așa cum este Dumnezeu
al Zalmoxianismului, Dumnezeu din care și noi
suntem parte –, caligrafiind de-nzoriere...
Și iar e destul ca eu rostesc
numai cuvântul lubire –
și Cuvântul să mi se-ntrupeze-n rai-grădină...!

Ion PACHIA-TATOMIRESCU
(fotografie din 24 inauarie 1983)

Pereții-eunuci pentru o vară-Nobel...

Nu mă leg de crocodil, ci de barză,
nu mă leg de ploaie, ci de zăpadă,
nu mă leg de floarea de tei, ci de fragranța
fotonilor ei ...
Vine iunie și vreau
să-mi castrez pereții,
să-i fac eunuci imperiali
pentru o vară-Nobel...
Se coc cireșele
și vreau să-mi dai aripi
de ciocârlie, Doamne...!

Poem crucificat...

Poem crucificat...
Lacrimi din sângele meu curg în vocale,
stalagmite din sângele meu se zvântă-n consoane,
sângele meu își zbârcește vișinele-n livezi...

Poem crucificat...
Limba mea de om tăiată cu o foarfecă de vie,
limba câinelui retezată de satârul
unui guvern bezmetic,
limba lebedei smulsă de cleștele
unui stomatolog căzut din ceruri...

Poem crucificat...
Soarta găfâie pe masa de disecție
a celor trei ursitoare, destinul strănută:
îi intră făină de stele
pe nări,
nunta se mută din mlaștină-n cer...

Pe vârful muntelui: soarele...
Pe suprafața-armonică a râului: lăstunii...
Din pieptul dealului,
arici cu mere-n țăpuște
se rostogolesc
până-n pâlcul de maci
din marginea mea cât o miriste...

Poem în șapte sinestezii paradoxiste...

De astăzi, mândra mea cea de toate dienocurile,
 îți propun să te declari podgorie:
 vreau să-ți culeg strugurii-mpurpurați, tămâioși,
 din burebistanul soi desemnat
 prin compusul pelasg, „Țâța-Oii“...!

În toamnă aurie, vreau să-ți mai degust mustul
 buzelor – cu parfumul acela, -n etern de Cogaion,
 cu fragranță-n prveliștea ființei brumării,
 ori vinul-ananas, ușor împelinat,
 sau zaibărul de-Alutuania...!

De astăzi, draga mea de sud, îți dau sugestia
 de a mi te declara căpșunărie-n poală de
 Vezuviu,
 înconjurată, asediată, de gardul viu al afinilor
 dintre gușterii ce-au de gând să-ți sărute
 fragii îniulieniți...

Îți las șapte șopârle verzui-diamante de pază
 când ies în amontele gândului,
 nu să-mi pun mască de soare,
 ci de lună-n pistrii înrouați
 ai vocalelor tale...!

Pot, de dragul tău, să sparg în dinți bronzatele
 alune ale stelelor, aidoma celor de pe dealurile
 mele sălbatice, din copilărie, cu ventilatoare-
 fazani
 printre păduceii roși de-atâta ninsoare de fotoni,
 printre porumbării-n rumeguș de genune...!

De astăzi, draga mea, ca-n voința rostirii dintâi,
 în livadă de meri, pot să-ți pândesc sublima
 coacere
 a ionatanelor, împurpurându-mi echinocțiul,
 înviorându-mi cele șapte meridiane
 din curcubeu...!

Ș-apoi, foaie verde peste număr, mândra mea,
 mendruța mea, să-ți mușc verbul stâng, de umăr,
 iubita mea de nord, sălciindu-mi
 râul privighetorii, cu ochii prelungi
 ai frunzelor. În arcuit infinit...!

Ultimul dialog al solstițiilor

„– N-am senzori pentru tine, sol călător din solstițiul
 de vară – mi-a spus cu accent grav, ori circumflex,
 mai degrabă –, n-am organe pentru a-ți spori înzecit
 respirația
 cosmică, deși nenumărate sărbători terestre din tine-și
 trag seva,
 din dacicul tău brad cu zece mândre ceruri,
 din pagoda-i de ramuri...!“

„– Sunt mai jigărit decât leul – i-am strigat detașat,
 obiectiv –,
 sunt mai puțin înzestrat decât pasărea-colibri, sunt mai
 puțin
 dotat decât delfinul, decât fluturele, decât mierla,
 decât atolul, decât diamantul cu care mă tot laud...!“

„– Du-te și dă la înger de mâncare – s-a auzit imediat,
 ca un ecou
 din bucătăria solstițial-iernoasă, iluminată de-aburoasa
 roată
 de locomotivă a lunii – și o cafea tare, că-i obosit
 de lucrarea de aur din dienocul trecut, în partea de est a
 Raiului,
 chiar lângă mărul cu șarpe deocheat, îndrăgostit și-apoi
 înghițit
 de focoasa lui cobră-maharajah...!“
 Amin !

În infinirea secundă...

Un infinit de subiecte
 s-a născut
 pentru infinirea
 predicatelor mele.
 Un infinit de subiecte
 s-a zămislit
 pentru infinirea
 predicatelor tale
 și ale lui,
 și ale ei, și ale lor.
 La infinit, celelalte
 părți ale Logosului
 își iau zborul
 în infinirea
 secundă.

Eugrafie

Îmi pâlpâie-n față
 livada-nflorită a merilor pentru cidru și Verb.
 Eul mi se-așterne-n zăpada petalelor de nufăr-pagină,
 primenind ș-acest cosmos de mâl matinal,
 chiar dacă-i vorba de-o simplă meserie, eugrafia,
 neapreciată de vreun deputat de beton,
 nici de vreun senator de carton...

Literatura marmurei și alte arte / științe din Dacia anilor 106 și 258 d.

Imediat după moartea regelui-erou, Decebal, și după căderea Sarmizegetusei, din vara anului 106, împăratul Traian își pune în practică diabolicul program de distrugere – atât în planul fizic-materiale cât și în cel spiritual –, de „radiere“ / ștergere de pe fața pământului a eroicului Popor Pelasgo (> Valaho)-Dac, a faimosului său stat antic, Dacia, și a religiei sale monoteiste, unice, Zalmoxianismul, veritabilă „știință“ de a produce nemuritori-eroi, pentru că el, marele împărat al lumii, Traian, pentru că el, Imperiul Roman, cel mai întins – „în spațiu și timp“ – din istoria umanității, pentru că ea, Roma, cea mai strălucită capitală a lumii antice, cunoscuseră înfrângerile și umilirile de la Dunăre și din nordul sacralului fluviu dacic, a-proape un deceniu de la întronarea tiranic-traianic-imperială, din anul 98 d. H.:

1) împăratul Traian, Imperiul Roman, vestita Romă, patru ani – între anii 98 și 101 – **au dat un incontestabil / indiscutabil tribut lui Decebal** (cel mai mare rege-strateg al Daciei și al antichității), **Regatului Daciei** (a cărei parte sud-dunăreană, paradoxal, fusese deja integrată între cele mai importante provincii imperial-romane), **Sar-mizegetusei** (capitala Zalmoxianismului și a celui mai de temut po-popor de războinici din lumea antică);

2) **cinci ani**, din anul 101 d. H. și până în anul 106, împăratul Traian, uriașa Romă, faimosul Imperiu Roman și armatele lor **s-au războinicit cu armatele Daciei Nord-Dunărene aflate sub co-manda regelui-erou, Decebal**, Romanii fiind respinși de neasemuiții / nemuritorii Daci – până în vara „înaltelor trădări de tip mancurt“ ale anului 106.

Prof. dr.
Ion PACHIA-TATOMIRESCU
(fotografie din 25 mai 2006)

Fig. 1. Vedere parțială a ruinelor din Sarmizegetusa „Mare“, capitala administrativ-militară a Daciei, rebotezată în vremea dominației imperial-romane „Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa“.

Motivele, cauzele **imensei furii anti-Dacia a împăratului Traian** („mânie imperială” întinsă pe două decenii, mai exact spus, din anul urcării în scaunul imperial al Romei, 98, și până în anul 117 d. H., anul morții lui Traian), fapt fără precedent în istoria Imperiului Roman (despre care propaganda acelor vremuri spunea că-i „tolerant-religios”, că are respect pentru „neamurile” / popoarele cucerite, pen-tru civilizațiile / culturile acestora etc.), sunt aduse într-o antică in-stanță a istoriei, de către unul dintre urmașii săi, împăratul **Flaviu Claudiu Iulian** (331 – 363), în vestita-i lucrare, **Împărații** (unde-și judecă *sine ira et studio* înaintașii, inclusiv pe împăratul Traian, angajându-i într-un „dialog diacronic”, un „dialog al conștiințelor istoriei”; lui Traian îi atribuie – „în apărare” – următoarele aserțiuni): «[...]

Fig. 2. Sarmizegetusa „Mare” / „Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa”: ruinele de la „Amfiteatru”.

Mâniat de zeflemisire (căci nu era străin de retorică, dar faptul că-i plăcea să cam bea îi slăbea uneori puterea de a înțelege), zise: „Eu, Jupiter și zeii, după ce am luat conducerea Imperiului [Roman] amorțit și descompus din cauza tiraniei care dăinuise mult la noi în țară, și din cauza silniciei Dacilor, singur am cutezat să merg împotriva neamurilor care locuiesc dincolo de Dunăre și am nimicit popo-rul **Dacilor ce au fost mai războinici decât oricare dintre oamenii care au trăit cândva – și aceasta nu numai datorită tăriei trupului lor, dar și pentru că îi convinsese să fie astfel slăvitul lor [rege-mare-pontif-medic] Zalmoxis. Crezând că nu mor, ci că doar își schimbă locuința, ei sunt mai porniți pe lupte, decât ar fi înclinați să întreprindă o călătorie. Am făcut această războinicire în cinci ani...**» (s. n.; Fontes, II, 31; precizăm că și în cartea **Împărații**, au-torul trilogiei **Contra creștinilor**, cunoscător al realităților dacice – „de la fața locului” – din întreaga-i Patrie strămoșească, nu face confuzia religioasă între Pelasgo(>Valaho)-Dacii adepți ai Zalmoxia-nismului de la Reforma din orizontului anului 1600 î. H. încoace și Pelasgo-Thracii rămași la vechiul politeism al Cogaionului de dina-intea Reformei, pe de o parte; împăratul Flaviu Claudiu Iulian face o admirabilă distincție, pe de altă parte, numind **Geți** – după „țările de râuri / munți” subordonate religios și militar Sarmizegetusei / Coga-ionului – pe toți locuitorii de la Dunărea de Jos, din partea Daciei lui Decebal devenită după anul 106 „Dacia Traiană” –, firește, în sinoni-mia: **Dacii = Geții** din Dynogaetia / Dobrogea, din Alutunia / Ol-tenia, din Arutela / Ardeal, Banat etc.).

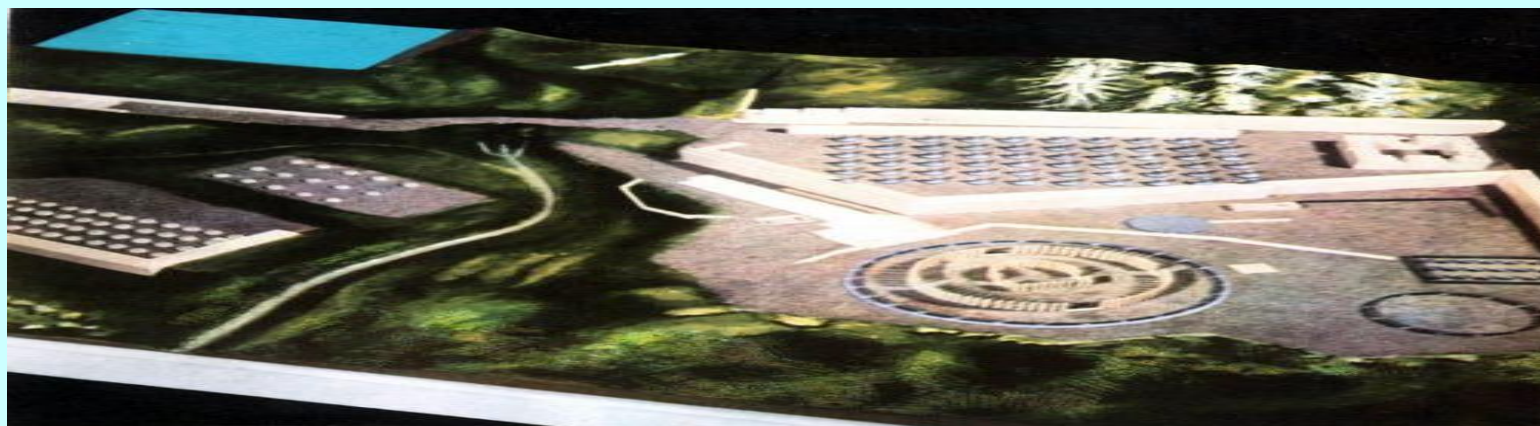

Fig. 3. Capitala religioasă a Daciei, Sarmizegetusa „Mică”, descoperită la Grădiștea de Munte, cu „macheta” dispunerii templelor / sanctuarelor-calendar pe cele zece terase ale muntelui sfânt, Cogaion / Kogaion (< Cucuion, „marele cucui”).

Cu începere din vara anului 106 d. H., la ordinul împăratului Traian, legiunile / cohortele romane au distrus din Dacia lui Decebal, mai întâi, capitala Zalmoxianismului, Sarmizegetusa „Mică“ (*supra*, fig. 3), toate templele / calendarele-sanctuare ale acesteia de pe cele zece terase special-amenajate ale Cogaionului, prin incendiere și, a-poi, cu târnăcoapele, până la nivelul de călcare.

Fig. 4. *Mâna sclavului-incendiator îndreptă făclia spre clădirea rotundă, cu etaj, destinată medicilor Zalmoxianismului din Sarmizegetusa „Mică“ / „Mare“, așa cum a fost surprinsă de memoria pietrei din Columna Decebalu-Traiană de la Roma, în orizontul anului 113 d. H.*

mereu adâncită la Dunăre / Carpați de imperiile urmașe celui antic-roman, fie ele evmezice, ori contemporane, a devenit în zilele noastre un condamnat soi istoric de „cancer generalizat“. În ultimă instanță, spre a se pune capăt oricărui tip de „confuzie dirijată“ (de cei ce și-au aflat ogor de întemeiere statală în spațiul Daciei noastre strămoșești), spre a se stopa orice tip de campanie barbară anti-Dacia / anti-România, imperioasă se arată revenirea numelui țării noastre, atâta cât mai este, la cel antic, de **Dacia**.

Așadar, Zalmoxianismul a fost interzis în părțile Daciei cucerite de Imperiul Roman (pentru că producea nemuritorii „eroi anti-Roma“, ori „anti- barbari“), dar a continuat să se exercite ca religie „monoteist-supremă“ la Pelasgo (> Valaho)-Dacii liberi, mai ales la cei din „Uniunea Maramarisiano-Moldavă a Carpodacilor“. Prigo-nirea preoților / epopților Zalmoxianismului ar fi trebuit „să înceteze“ după anul morții lui Traian, 117 d. H., dar aceasta nu s-a întâmplat nicioda-

După ce sclavii și-au făcut „barbar-ordonata datorie distrugătoare“ de civilizație / cultură (sclavi luați din Dacia, firește, și folosiți pentru incendieri – *supra*, fig. 4 –, demolări, jaf etc., din teama „de a nu se răzbuna pe Romani zeii / spiritele, larii / penajii caselor / templelor“, dar nescăpați vreo clipă de sub supravegherea cohortelor interesate, ahtiate de tezaurele ascunse ale nobililor daci), Romanii au apelat și la „arma biologică“ a burdufurilor cu scorpioni (aduși din deșerturile afro-asiatice), împrăștiindu-i, în primul rând, printre rui-nele capitalei religioase, Sarmizegetusa „Mică“, apoi, jur-împrejurul acesteia, pe o rază acoperind peste 200 de kilometri pătrați (după cum ne încredințează specialiștii „pe domeniu“), spre a nu se mai apropia de Cogaion vreun Dac, adept fidel al Zalmoxianismului. Scorpionii de astăzi, de la Sarmizegetusa Mică, „degenerați“, aproape „inofen-sivi“, rareori mai produc victime (dar nu „mortale“).

Distrugerea capitalei Zalmoxianismului, Sarmizegetusa „Mi-că“, efectele / presiunile tragic-psihologice exercitate de aceasta asupra Poporului Pelasgo-Dac (> Valaho-Dac), ori de repetatele barbar-devastatoare acțiuni ordonate legiunilor / cohortelor imperiale, după cum certifică veritabila cronică în piatră a **Columnii Decebalu-Traiane din Roma** (fig. 5), firește, respectând proporțiile, pot fi asemă-nate cu cele provocate în timpurile noastre moderne de tsunami-ul ce

s-a abătut în martie 2011 asupra Poporului Nipon / Japoniei, cu observația deosebitoare că „rana cancerigenă“ produsă de Imperiul Roman în Sarmizegetusa-Cogaion / Dacia,

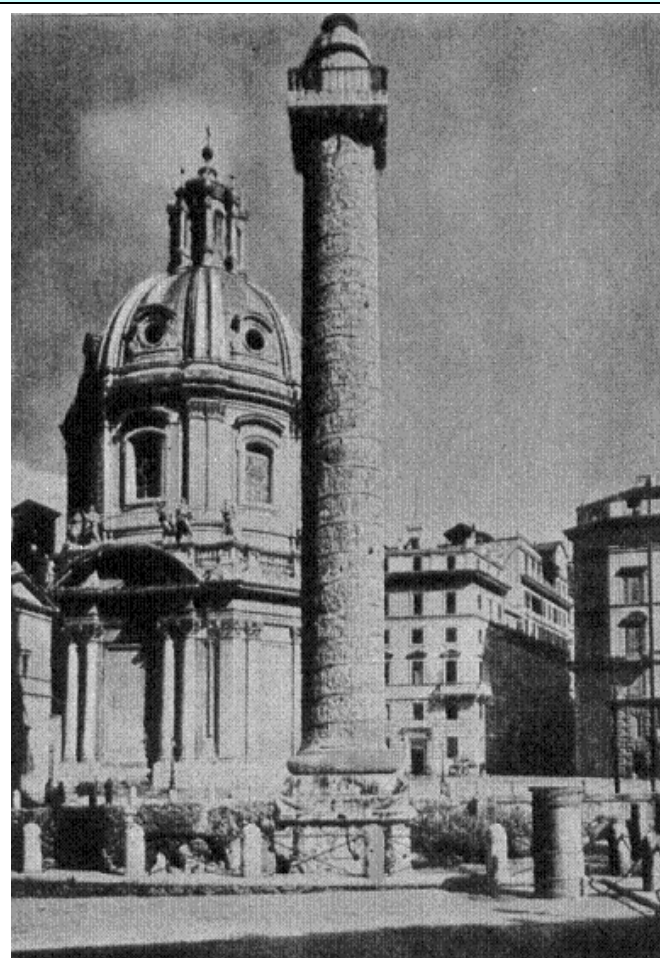

Fig. 5. *Columna Decebalu-Traiană din Roma (113 d. H.).*

tă „definitiv“, nici măcar după răscoala autohtonilor din „Dacia Traiană“, ce a determinat pe împăratul Hadrianus să facă o „vizită de lucru“ în capitala Daciei, Sarmizegetusa „Mare“ / „Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa“ (fig. 1 / 2), aducând părelnicia unor „mai blânde leqi“ și „reforme“.

Fig. 6. *Columna Decebal-Traiană din Roma* (113 d. H.) surprinde doi zimbri din Dacia (ai căror „urmași“ mai pot fi văzuți în provincia Hațeg, din România contemporană) și încă două clădiri „rotunde ca Soarele“, din Sarmizegetusa „Mică“ / „Mare“, clădiri în care epopții Zalmoxianismului (alături de regele-zeu-medic) făceau și reușeau dificile trepanații, complexe intervenții chirurgicale etc.

De altfel, în „creierul munților“, în „peșterile Zalmoxianis-mului“ (considerate sacre „guri de rai“) ale Carpaților din aria „Daci-ei Traiane“, o „veghere permanentă“ a legionarilor romani și „o prigonire“ în adevăratul sens al cuvântului erau imposibil de efectuat, dar nu și imposibil de raportat pe placul imperialilor de la Roma.

În ciuda exercitării diabolice a primului regim de tip inchizi-torial-romanice în Dacia lui Decebal (cât a trăit împăratul Traian), cu începere din vara anului 106 d. H., chiar dacă au fost frustrate de cadrul oficial, de pecetea de suflet / spirit a Zalmoxianismului (după cum s-a mai spus, pentru că era **o știință a Dacilor de a se face nemuritori eroi-războinici**, luptând până la ultima picătură de sânge pentru apărarea sacrelor pământuri ale Patriei lor spre a nu fi înrobite de romani), ori de exercitarea școlilor oralității culte a Zalmoxianismului, totuși, câteva „irepresibile corole“ – mai bogate, ori mai săra-ce – ale artelor / științelor, ale tehnicii, ale meseriilor / învățământului etc. au continuat să existe, ori să cunoască peste o vreme resurrecția și noi etape evolutive, între anii 106 și 260, cu inerentele „vectorizări“ între „pecetea“ monoteistă a Zalmoxianismului și între „pecetea“ po-liteistă a religiei „de stat“ din Imperiul Roman.

Zalmoxianismul a continuat să supraviețuiască în forme irepresibile, deopotrivă, în Dacia Dunăreano-Ponto-Egean-Adriatică, sau Dacia Sud-Dunăreană, cât și în Dacia Nord-Dunăreană – partea cucerită și transformată în provincie a Imperiului Roman de către Traian, incontestabil / indiscutabil, prin Cultul Cavalerului Zalmoxian / Dunărean (sau Thrac, ori Cabir etc.). În Dacia Nord-Dunăreană Liberă, Zalmoxianismul și-a arătat puterea în nenumărate războaie re-ligioase cu Creștinismul multor împărați de Roma, Constantinopol etc.

Dacă împărați ca Traian (97 – 117), ori Hadrian (117 – 138) nu aveau nevoie de Dumnezeu Sarmizegetusei / Cogaionului, cere-rea de înnașcuți războinici „cu știința de a se face nemuritori“ din Dacia, pentru sporirea puterii armate a Imperiului Roman, era cu mult mai mare decât înainte de anul 138 d. H., permițând Cavalerilor Zalmoxieni / Dunăreni să își arate virtuțile reale și nu prea departe de cele din „aura“ legendelor ce îi menționau ca protagoniști. Și nu puțini au fost Cavalerii Zalmoxianismului / Cogaionului ce și-au pus purpura și coroana imperială la Roma, sau la Constantinopol. Ajun-gând împărați pelasgo-daci / valaho-daci (dacoromâni) de Roma, în primul rând, ei au declarat că se închină unicului Dumnezeu (reprezentat de discul senin al cerului) și „fiului“ acestuia, Soarele-Tânăr / Războinic, Dacul punându-se astfel și sub protecția Sorei-Soarelui / Spuma-Laptelui (Luna), începând cu Maximian Thrax (ce acorda atenție deosebită cultului imperial, **Victoria Augusti / Sol Invictus** – care nu era altceva decât Zalmoxianism, sau Soarele-Moș /

Soare-Tânăr și Războinic, în „manta imperial-romană“) și continuând cu „divinul Aurelian“, cu Marcus Aurelius Probus ș. a.

Documentele arheologice – mai ales inscripțiile din această perioadă – evidențiază „dominanta romană politeistă“, aparentă dominantă a religiilor în Dacia (căci a Dacilor majoritate / masă de credincioși era zalmoxiană), de la „caracterele religiozității romane“, la „cultul casnic: Penații, Larii, Manii“, sau la „triada capitolină“ – Jupiter, Marte, Quirinus. În Dacia, erau reprezentați „toți zeii pantheonului roman; poetul roman epic Ennius i-a consemnat concis și cu apreciazabilă virtuozitate în doi hexametri ușor de reținut: «Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars / Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo»...“.

Alături de zeitățile romane, și-au făcut apariția în Dacia și divinități din diferite alte arii religioase ale Imperiului Roman: din Asia Mică – Attis și Cybele, „muma frigiană a pământului“ (străvechi zeități din Pan-teonul Pelasg / Pelasgiei de dinaintea Reformei Zalmoxianismului, din orizontul anului 1600 î. H., arhicunoscut fiind faptul că Pelasgo-Thracii Frigiei, Capadochiei, Bithiniei etc., ca și ai Peninsulei Balcanice, rămăseseră credincioși vechilor zei / idoli din Co-gaion); din Persia – Mithras; din Siria – Atargatis și Astarte; din E-gipt – Serapis, Isis ș. a.; dinspre Hellada / Grecia și de la „sora Thracia“ (politeistă) au revenit în Dacia puternicul cult al zeiței Bendis, cultul lui Asclepios, cultul lui Dionis ș. a.

În „ținută“ aproape dacică, Jupiter ne este înfățișat „cu pla-toșă, sabie și topor cu două tășuri, în picioare, pe un taur“ – într-un fragment de placă de bronz din castrul roman de la Tatomirești-Răcari (secolele al II-lea – al IV-lea), ale cărui ruine se află la 27 de kilometri de la Pelendava / Craiova, în stânga drumului european ce duce către Drobeta Turnu Severin.

O serie de reliefuri funerare relevă o bogată viață religioasă – pe măsura bogăției vieții economice – în întreaga Dacie, grânarul Imperiului Roman și al întregii Europe, centrul aurului, argintului, ara-meii, fierului, sării, cărnii etc.

Relieful funerar de gresie descoperit la Cășeu (Ardeal / Transilvania), datat în secolul al III-lea d. H., ne prezintă un răposat veteren „într-o piele de oaie“, «întins în poziția caracteristică romanilor în timpul banchetului», ce «îi oferă o cunună soției sale, așezată în-trun jilt; în fața lor se găsește o masă cu trei picioare, având tăblia în-toarsă spre privitori, pentru a arăta serviciul de argint; deasupra lor, trei servitori țin cupoane de stofă plisată, semn că veteranul nostru se ocupase probabil cu negoțul de postavuri; în registrul superior al reliefului, o pereche de păuni ciugulește boabe de struguri, flancată de spirite protectoare (genii), strămoșii îngerilor păzitori creștini; alături de spiritul din stânga se zărește capul de taur» (MKP, 160).

Cimitirul de la Apulum (Alba Iulia), descoperit pe colina ce-tății, „sub catedrala ortodoxă“, cu 30 de morminte datate (după mone-dele conținute) între anii 110 și 175 d. H., atestă practicarea deopotrivă a incinerării – la dacii Zalmoxianismului – și a înhumării – la cei ce țineau de religiozitatea Romei; «în centrul cimitirului, înhumările sunt făcute în sarcofage de cărămidă, pentru oamenii bogați, iar spre margini, în sicrie de lemn, pentru săraci»; cele «douăsprezece morminte de incinerare» sunt «fără urne de cenușă» (MKP, 97).

La Romula, important oraș (municipium / colonie) din Dacia, al cărui pentagon de 80 ha era împărțit de un zid, în «cartierul daco-romanilor zalmoxieni» și în «cartierul cosmopolit», necropola de dincolo de poarta nordică (a zalmoxienilor) și-a lăsat dezvăluite până în prezent 150 de morminte de incinerare; necropola de la sud era destinată celor din «cartierul cosmopolitilor / bogaților», având morminte de înhumare. Mormântul lui **Eliu Iulian Iulianu** (Aelius Julius Julianus), «primarul» coloniei («decurion, questor și edil», pe la anii 193 – 211, sub Septimius Severus), descoperit în cimitirul de la sud, surprinde prin opulență / lux (în prezent este expus la Muzeul din Caracal). În 1836, pe când săpa un șanț, un țăran a dat de «încăperea boltită», care conținea sarcofagul lui Iulian; «capacul era fixat cu pa-tru piroane de fier sigilate cu plumb; la deschidere, s-a văzut că în sarcofag se afla un trup îmbălsămat, de bărbat, așezat pe un pat din frunze de laur; bărbatul avea dinți buni și păr castaniu, ondulat; pe cap i se pusese o cunună de aur, cu frunze de laur și de stejar; la gât purta un medalion de bronz, iar încălțările sale de piele erau împodobite cu ținte de sticlă»; «prosperitatea care permitea luxul unui sarcofag provenea din agricultură și mai ales din viticultură, așa cum lasă să se înțeleagă epitaful» (MKP, 93).

Istoricul A. D. Xenopol, cercetând textele inscripțiilor din Dacia, a remarcat și «urme de poezie», forma nemaifiind „curat epigra-fică“, deoarece „îmbracă un caracter literar“.

Literatura marmurei din Dacia anilor 106 – 260 este extrem de concisă, textul conceput spre a fi încrustat în suprafața eternă a marmurei / pietrei trebuind să se supună (atunci când ieșirea din banalitatea formulilor funerare) unor rigori estetice ca de micropoem-haiku. Latina „sacrelor texte“ descoperite în Dacia dintre anii 106 și 250 are deja culoare de indiscutabilă autenticitate carpato-dunărean-balcanică.

Văduva lui Iulian de Romula. Deosebit de mișcătoare de su-flet este inscripția-poem *Roagă-te, Peregrine...*, creată și pusă de **Vă-duva lui Iulian de la Romula** (din Dacia Nord-Dunăreană – *infra*, fig. 7) pe sarcofagul soțului decedat, pe la anul 210 d. H.:

**Fără prihană, trăit-a el patru decenii;
de-acum, eu și copiii lui i-am așternut de veci,
în ăst sălaș de verde și de umbră,-ntre podgorii...
Roagă-te, Peregrine, să-i fie țărâna mai ușoară...!**

(*apud* MKP, 93).

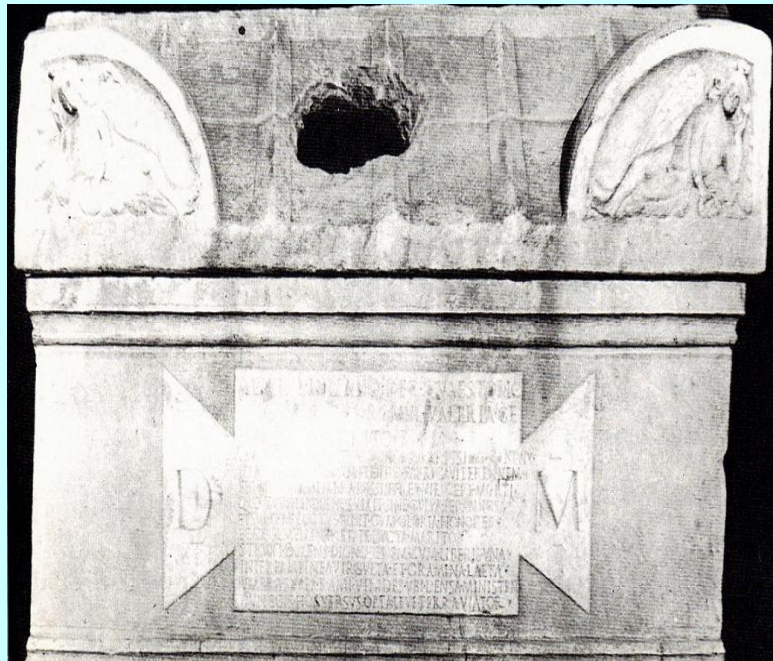

Fig. 7. Văduva lui Iulian de Romula: inscripția-poem *Roagă-te, Peregrine...*, creată și pusă pe sarcofagul soțului decedat, pe la anul 210 d. H.

Eliu Valentin: «Mi-a răpit-o asprul Timp». Un decurion al coloniei Apulum (Alba Iulia), **Aeliu Valentin** (Aelius Valentinus), impresionează receptorul prin sfâșierea lui de suflet la moartea tinerei soții (de numai 18 ani), îngropată la Micia (azi, Veșel-Deva). El nu pregetă să acuze Timpul-zeu – în „respirația“ lui cosmică – de „asprime“:

**Zei Mani,
trăit-a Aelia Hyigia
doar optsprezece primăveri;
eu, Eliu Valentin,
decurion în colonia de-Apulum și flamen,
[omagiu-aduc] libertei și soției mele dorul,
căci mi-a răpit-o asprul Timp,
familia-mi sfărâmând-o;
Dacia mi te-a dorit
și-acum țărâna ei în Micia te are;
bunădiminețită fii de multe ori, domniță,
în Valea Anilor,
adio...!»**

(IDR, III / 3, 162).

Bazu de la Germisara. Un veritabil poet este daco-romanul **Bazu de la Germisara**; el este autorul unui catren – *Odă zânei de la Germisara* – încrustat într-o placă de marmură descoperită în localitatea Germisara, vestită stațiune balneoclimaterică din Dacia, pe Ma-risia / Mureș (azi, Ghelmariu / Geoagiu-Băi). Catrenul-odă pare a a-vea sunetul clopotelor ante-zalmoxiene **Un codru de litere din muntele marmurei și-aduc drept omagiu,**

**Ție, a unduirii regină, zână, aburariu-al pădurii –
că-n dorul lui Bazu, spre-ntărirea-i, grăit-ai făpturii
să-i dea iarăși putere la Germisara...!**

(XIRD, I, 273, / IDR, III / 3, 237 sq.)

Medicina era practică mai ales în perimetrele militare. Po-popul Pelasgo (> Valaho)-Dac încă stătea în grija celor transmise din învățăturile Zalmoxianismului, în puterea plantelor medicinale intrate în memoria bătrânilor / înțelepților din plaiuri (cf. PTZpl, I, II).

La Apulum (Alba Iulia) a fost descoperită o trusă de chirurg militar cu 34 de piese («sonde, ace, un scalpel, o lingură, o spatulă și pensete» – MKP, 95), databilă pe la anul 168 d. H.

La începutul secolului al III-lea, exista la Apulum (Alba Iulia) și un vestit medic oculist, **Titu Ețiu Divixtu** (Titus Aettius Divixtus); pe cele patru fețe ale parafei lui era menționat:

(1) «Medicament de întrebuințat după criza curgerii ochilor – al lui Titu Ețiu Divixtu» («Titi Aetti Divixsti diazmyrnes post impe-tum lippitudinis»),

(2) «Vin parfumat pentru criza bolii de ochi – al lui Titu Ețiu Divixtu» («Titi Aetti Divixsti nardinum ad impetum lippitudinis»),

(3) «Colir pentru cicatricele vechi – al lui Titu Ețiu Divixtu» («Titi Aetti Divixsti diamisus ad vetera cicatrices»),

(4) «Medicament pentru tăierea curgerii chiar de la început – al lui Titu Ețiu Divixtu» («Titi Aetti Divixsti dialibanum ad impetum ex ovo»). Istoricul A. D. Xenopol evidențiază că parafa medicală a lui Titu Ețiu Divixtu descoperită la Alba Iulia «ne arată nu numai că arta medicală era cultivată în Dacia, dar că era și

specializată după di-ferite boli» (XIRD, I, 274).

Despre dezvoltarea arhitecturii în Dacia, de la imensele castre și cetăți-orașe, la amfiteatre și bazilici, există nenumărate do-vezi arheologice.

Două sunt capodoperele arhitecturii din Dacia Dunăreană: **Po-dul Decebal-Traianic** (din piatră, de la Drobeta Turnu Severin, 103 – 105 d. H., fig. 8 / 9) și **Tropaeum Traiani** („Trofeul Împăratului Traian“, 109 d. H., fig. 10).

Podul Decebal-Traianic, din piatră, de la Drobeta (Drobeta Turnu Severin) a fost construit între anii 103 și 105, în baza tratatului dintre cei doi mari strategii ai vremurilor antice, Decebal, regele Da-ciei, și Traian, împăratul Romei.

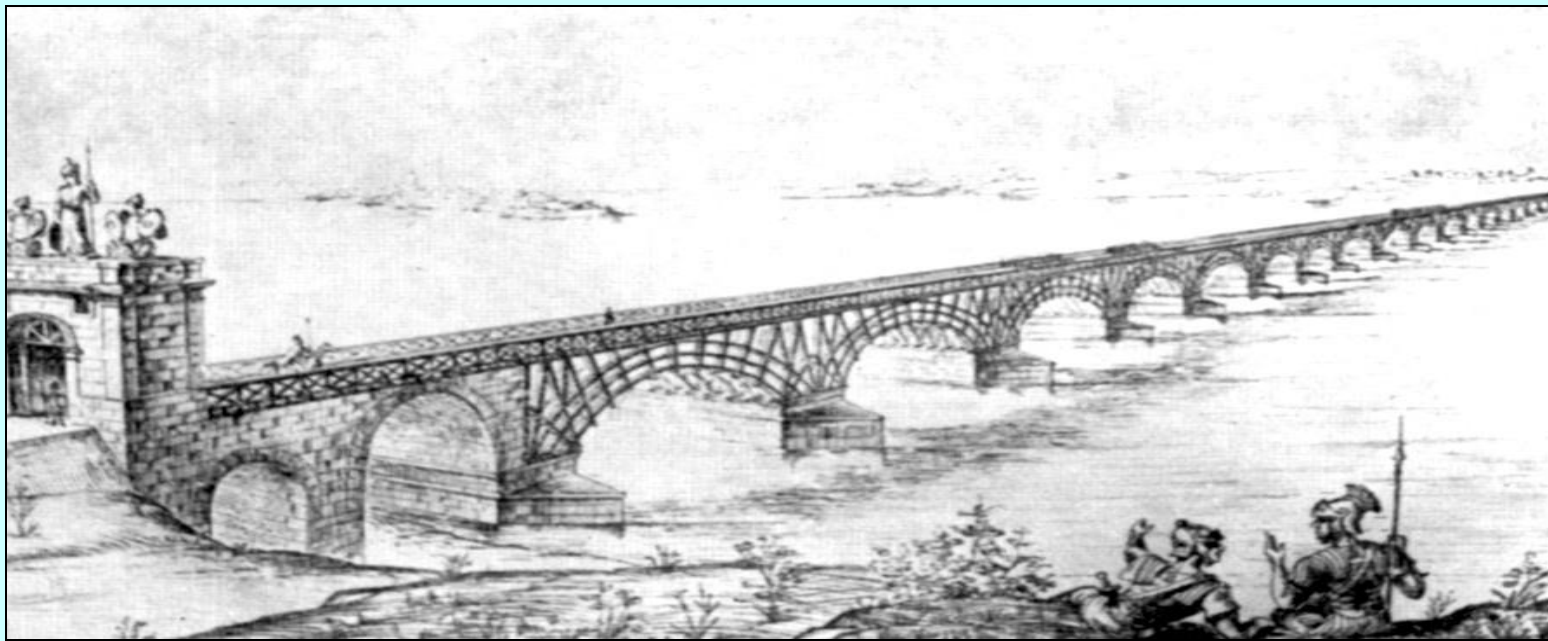

Fig. 8. Podul Decebal-Traianic, din piatră, de la Drobeta Turnu Severin (103 – 105 d. H.).

La capetele podului erau două arcuri-poști monumentale, dea-supra cărora se aflau grupuri statuare (în 1850, la poarta sudică, a fost pescuit «un excelent cap de bronz» căzut din grupul statuar – azi, conservat la Muzeul din Belgrad).

Fig. 9. Podul Decebal-Traianic de la Drobeta-Dacia (103 – 105 d. H.) în cronică de piatră a Columnei Decebal-Traiane din Roma (113 d. H.).

Cei 20 de piloni (cf. VCoIT, 185, sq.), din blocuri paralelipi-pedice, de piatră, «suprapuse fără mortar», «au fost construiți în che-soane; de la soclurile fixate pe fundul nămolos al fluviului până la su-prastructură, pilonii măsurau cca 46 m; lățimea lor era de 17,6 m; [...] în ultimele blocuri ale pilonilor erau săpate lăcașuri pentru instalarea suprastructurii de lemn; Hadrian, succesorul lui Traian, a îndepărtat suprastructura pentru ca podul să nu înlesnească incursiunile barba-rilor; dar în vremea lui Dio Cassius (aprox. 230 e.n.), pilonii de piatră erau încă neclintiți de parcă „fuseseră înălțați doar pentru a demonstra că nu există lucru pe care forța

creatoare a omului să nu-l poată în-făptui“...» (MKP, 73).

Cealaltă capodoperă a primilor ani ai daco-romanității este **Trofeul Traianic (*Tropaeum Traiani*) din Dacia Dunăreano-Pontică** (azi, în localitatea Adamclissi, din jud. Constanța / România), un uriaș monument ridicat în anul 109 d.H. (fig. 10; cf. RDGIR, 88 sqq.; MKP, 77 sqq.).

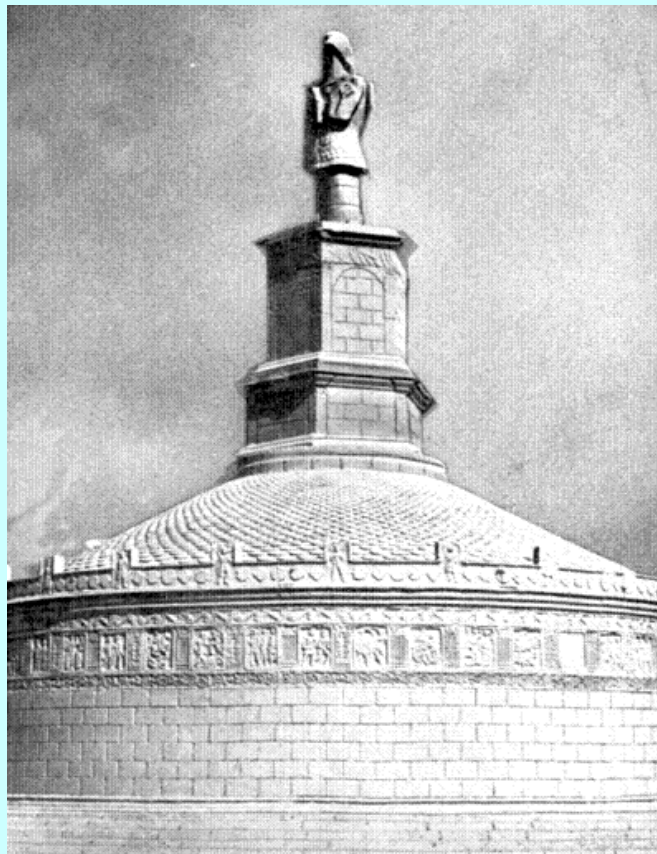

Fig. 10. Trofeul Traianic / *Tropaeum Traiani* din Dacia Dunăreano-Pontică (109 d. H.).

Grandioasa construcție din piatră (fig. 10) «este absolut unitară, omogenă, făcută deodată (într-o singură etapă)». Inscricția comemorativă (păstrată fragmentar) arată că monumentul era dedicat lui Mars Răzbunătorul, „luându-și revanșa“ prin împăratul Ulpius Traianus. Dacă avem în vedere și altarul descoperit în preajma **Trofeului Traianic** (la câteva zeci de metri, spre răsărit de monument), altar ce înregistrează 3.800 de nume de eroi „jertfindu-se pentru Patrie”

Fig. 11. „Berbeci-merinos“ și „viguroși țapi-războinici în atac“ – metopa XLIV de pe *Tropaeum Traiani* din Dacia Ponto-Dunăreană.

ansamblul arhitectonic / sculptural din Dacia Dunăreano-Pontică (Dy-nogaetia / Dobrogea) se constituie într-un omagiu tuturor eroilor căzuți în încrâncenatele războaie dintre Daci și Romani, de la Domițian, la Traian / Decebal, fie de o parte, fie de cealaltă.

Elementele arhitectonice / sculpturale, de la cercul / rotundul bazei (diametrul cilindrului la ***Tropaeum Traiani*** este de 30,5 m – cf. MKP, 75 / 30,72 m – cf. RDGIR, 89 sqq.; diametrul „sanctuarului mare rotund“ de la Sarmizegetusa este de 29,40 m, la care se adaugă două inele-bordură din blocuri de andezit, depășind «cota de nivel a sanctuarului cu cca 20 / 25 cm» – CS, 202), până la pătratul (cu latura de 9 m) de la turnul «destinat a susține trofeul din culme» (RDGIR, 89), au convergență semantic-sincretică și în arhitectura zalmoxiană a complexului de la Sarmizegetusa. Sacrul edificiu din Dacia Ponto-Dunăreană / Dynogaetia pare-se că se dorea și „o împăcare a zeilor“, a Dumnezeului din Cogaion / Sarmizegetusa („Soarele-Moș“) și a fi-ului său, Soare-Tânăr / Războinic, cu zeitățile din sfera lui Marte, în primul rând.

De altfel, elemente zalmoxiene de arhitectură se arată și în al-te construcții ale Daco-Romanilor: la Sucidava, clădirea absidată – bazilică / biserică de 22 / 10 m (cf. MKP, 133); cele «patrusprezece turnuri în

Fig. 12. Cavaler Zalmoxian și leoaică de la Pulpudava (marmură, Dacia Sud-Dunăreană, sculptură din orizontul anului 130 d. H.).

Deși *Tropaeum Traiani* este considerat „inferior” *Columnei Decebal-Traiane* din Roma, concepția artistică dovedindu-se «mult mai modestă și execuția mai grosolană» (MKP, 78), se cuvinte să a-tragem atenția asupra câtorva chestiuni fundamentale:

1) monumentul din Dacia și monumentul din capitala Imperiului Roman conțin basoreliefuluri similare – «una sau mai multe lupte în care apare și un convoi de căruțe», «prezența lui Traian și a statului său major», scene cu prizonieri daci, cu femei / copii etc.,

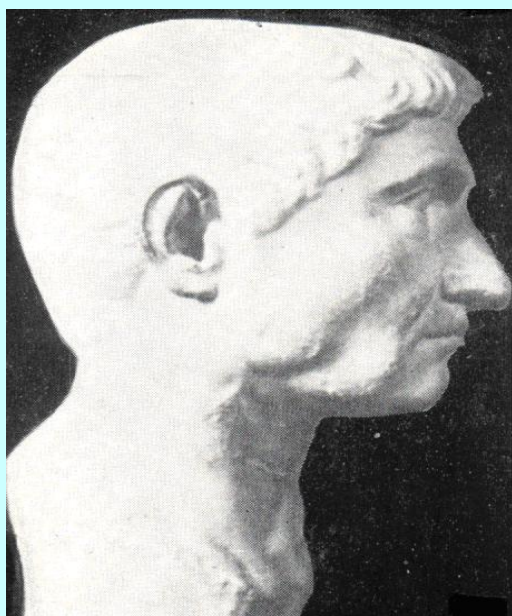

Fig. 14. Împăratul Traian în anul 117, bolnav (marmură).

formă de copită de cal» din cetatea Dynogaetia, ori cele din Capidava, Ulmetum etc.

„Se împacă” și credința Zalmoxianismului privitoare la „clădirile rotunde ale Soarelui-Moș” (fig. 4 / 6) cu credința din temeiul-cerc / circumferință de la **trofeul Traianic** de este de 94,53 m, cu un brâu în bază, din șase trepte – „promenoar”; «nucleul este din beton cu var gras și adausuri silicioase, turnat în cofrajul format de cele 6 rânduri de blocuri-parament și piesele ornamentale: friza interioară, metope (54 bucăți) cu scenice reliefuluri, intercalate de triglifi, friză superioară, cornișă, brâu de parapeți cu creneluri; în centrul blocului cilindric se află un turn patrulater, construit în prealabil, cu latura de 9 m, destinat în primul rând a susține trofeul din culme, care era format dintr-un turn hexagonal cu două niveluri, pe a cărei față era inscripția comemorativă; [...] pe platforma turnului hexagonal erau figurile de prizonieri și trofeul cu arme; înălțimea totală a monumentului era de 38 m, din care acoperișul avea 6 m, iar suprastructura 22 m» (RDGIR, 89).

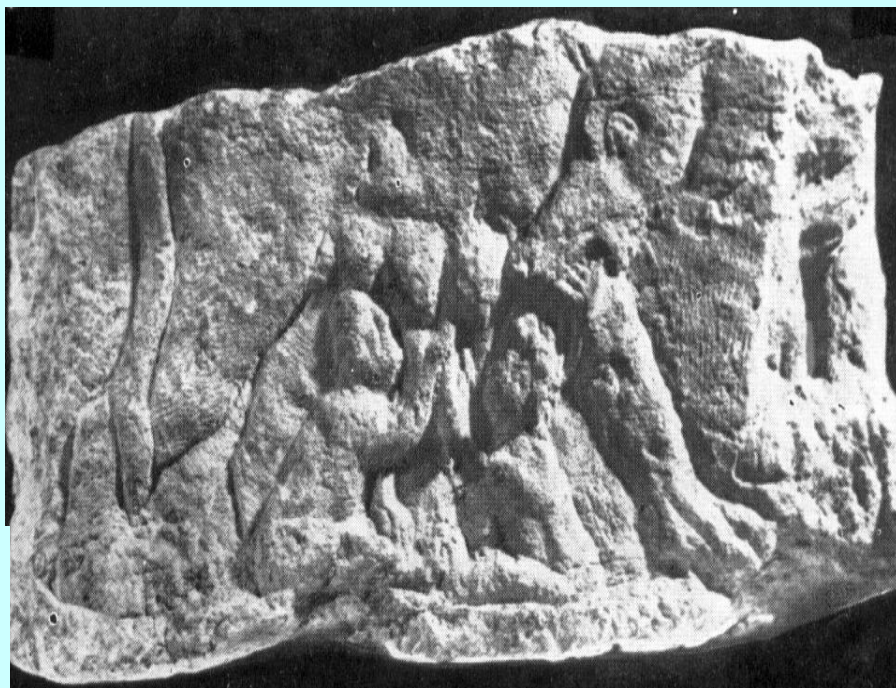

Fig. 13. Lupoanca și gemenii de la Apulum (Alba Iulia), basorelief în calcar.

cea ce în-seamnă că «executantul-sculptor» al basoreliefului / metopei este ace-lași, iar «izvorul de inspirație» este «comun» / «unic»;

2) *Tropaeum Traiani* a fost terminat în anul 109 și *Columna Decebal-Traiană* a fost inaugurată mai târziu, în 12 mai 113;

3) arhitecții / sculptorii daci / daco-romani de la Dunăre, executanții **Trofeului Traianic**, au fost duși la Roma (poate și în urma unei „selecții”) prin anul 110, pentru a înălța *Columna Decebal-Traiană*; astfel, vigoarea, „realismul brut”, ori „unele naivități” s-au rafinat între timp, pe drumul lung dintre „provincie” și „capitala imperială”;

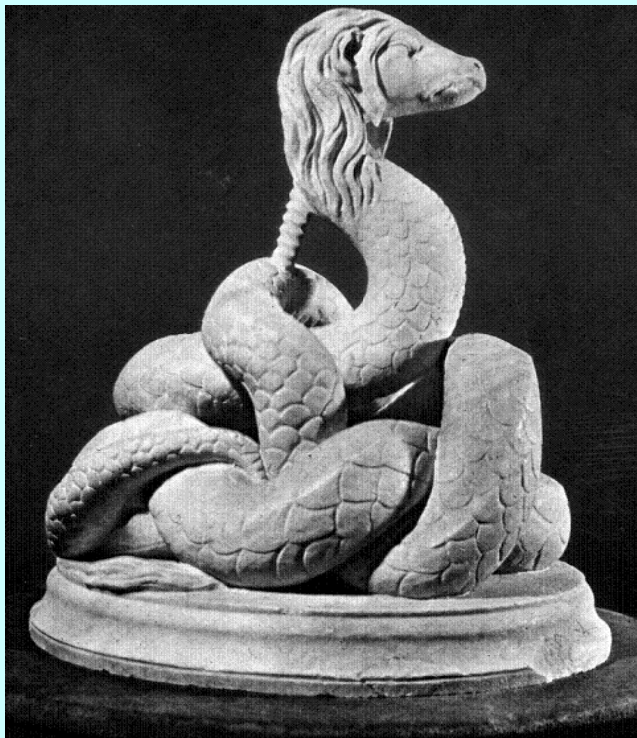

Fig. 15. Zeul-balaur al statornicirii apelor Mării Negre (marmură).

4) există metope / „scene“ de pe **Trofeul Traianic**, unde arta sculptorului, măiestria surprinderii subiecților „în mișcare“, în „dinamica interioară / exterioară“, nu își află egal pe **Columna Decebalu-Traiană**. Această modalitate estetică de își are obârșiile în orizon-turile „realismului“ rupestru-a nimalier

(în desenul în ocră roșu, „Gaie în atac“), din Peștera Chindiei (aflată în Dacia, pe defileul carpato-dunărean, în amonte de Drobeta Turnu Severin / Dierna), mai mult ca sigur, reverberează și în piatra „metopei XLIV“ (*supra*, fig. 11) de pe **Trofeul Traianic**, din Dacia anului 109 d. H., unde – după cum zice și Paul MacKendrick – «splendidul ei trio de oi și perechea de capre frenetice simbolizează, fără îndoială, bogatele turme ale Dacilor, care au căzut în mâinile Romanilor victorioși» (MKP, 78), chiar dacă „o-chiul specialistului“ descoperă că oile respective sunt „berbeci meri-nos“ și „freneticele capre“ sunt doi „viguroși țapi-războinici în atac“.

Existența unor veritabile școli de sculptură în Dacia – cum cele de la Porolissum, Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, Apulum, Tomis, Histria, Pulpuđava etc. – este certificată și de admirabile, monumentale, statui, basoreliefuri etc.: **Lupoica și gemenii de la Apulum** (*infra*, fig. 13), **Cavaler Zalmoxian și leoaică de la Pulpuđava** (din orizontul cultural / civilizatoriu al Daciei anului 150 d. H.; *supra*, fig. 12) etc.

Și în sculptura Daciei din orizonturile secolelor al II-lea și al III-lea d. H., „formula **mimesis**“ se înnobilează, se înrăzărește destul de apolinic, dinspre „realismul mitic / mitosofic“ către un notabil și dacic „realism **psyché**“: **Împăratul Traian în anul 117, bolnav** (fig. 14), **Zeul-balaur al statornicirii apelor Mării Negre** (fig. 15, marmură – Școala de la Tomis / Constanța), **Cap de copil** (fig. 16, marmură – Școala de la Drobeta), **Nudul Dochianei-mireasă de la Potaisa / Turidava** (fig. 17, bronz din orizontul anului 250 d. H.) etc.

Școlile de arte / meserii – în general, ieșite de sub rigorile Zalmoxianismului și intrate în sferile politeismului imperial-roman – s-au diversificat în corelație cu noile aspecte ale diviziunii sociale a muncii din Imperiul Roman. În legătură cu această diversificare a școlilor de arte / meserii din Dacia, de la nevoia de aurari, la necesitatea de coregrafi și gladiatori, se pronunță și complexitatea **colegi-ilor** atestate în epoca respectivă, în Dacia Traiană și în afara acesteia: **Colegiul Aurarilor** (sau „al lucrătorilor în minele de aur“), **Colegiul Fabrilor** (sau al „deosebiților meșteri / maiștri“ - cf. XIRD, I, 235, sqq.), **Colegiul Centonariilor**

2) **Tropaeum Traiani** a fost terminat în anul 109 și **Columna Decebalu-Traiană** a fost inaugurată mai târziu, în 12 mai 113;

3) arhitecții / sculptorii daci / daco-romani de la Dunăre, ex-cutanții **Trofeului Traianic**, au fost duși la Roma (poate și în urma unei „selecții“) prin anul 110, pentru a înălța **Columna Decebalu-Traiană**; astfel, vigoarea, „realismul brut“, ori „unele naivități“ s-au rafinat între timp, pe drumul lung dintre „provincie“ și „capitala imperială“;

Fig. 16. Cap de copil de la Drobeta (marmură)

(sau „al negustorilor de lână“), **Colegiul Detroforilor** (sau „al plutașilor“), **Colegiul Corăbierilor** („nautae“), **Colegiul Negustorilor** („negotiatores“), **Colegiul Utricu-lariilor** (sau „colegiul luntrașilor pe burdufuri de piele“), **Colegiul Lecticarilor** („palancari, purtători de litiere“) etc.

Colegiile erau organizații socio-profesional-religioase, mai în-depărtate de „modelul“ lor zalmoxian-războinic decât de ceea ce se înțelege prin „viața“ și „structura“ sindicatelor din vremurile noastre. În fruntea unui astfel de „colegiu“ se aflau: un „magister“, un „coma-gister“, doi sau mai mulți „questores“ și „mater collegii“ (pentru probleme culturale). Membrii colegiului – de la câteva zeci până la câteva sute – depuneau lunar o parte din câștiguri pentru „Cassa Comună“ (a respectivului colegiu), venituri administrate de questor; se acordau (din „Casa Comună“) ajutoare de boală, de înmormântare; tot din fondurile bănești ale „Casei Comune“ se organizau sărbătorile religioase, specifice fiecărei organizații (cu „zeu“ / „geniu tutelar“); pentru familiile sărace, cu mulți copii, ale unor membri, ori în vremuri mai vitrege (cu cataclisme – secete, inundații / potoape, cutremure, invazii etc.), colegiul asigura proviziile periodice (carne, haine etc.); o evidență deosebită a bunurilor de la „Cassa Comună“ se dovedea imperioasă pentru întrunirile lunare / trimestriale de „dare de seamă“; cel ales în funcția de magister de colegiu trebuia să dovedească – pe lângă alte calități – și o veritabilă garanție.

Fig. 17 *Nudul Dochiana-mireasă de la Potaisa / Turidava* (bronz).

Fig. 18. Groapa-ascunzătoare de statui a Școlii de Sculptură din Tomis.

Bibliografia de sub sigle:

- ❖ **CS** = Ion Horațiu Crișan, *Spiritualitatea Geto-Dacilor*, București, Editura Albatros, 1986.
- ❖ **IDR, III** = *Inscriptiones Daciae et Scythiae Minoris antiquae – Inscriptiones Daciae Romanae*, volumul III, *Dacia Superior*, 3 (colecție îngrijită de D. M. Pippidi și I. I. Russu), București, Editura Academiei R. S. România, 1984.
- ❖ **Fontes, II** = *Fontes Historiae Dacoromanae, II* (ab anno CCC usque ad annum M) / *Izvoarele istoriei României, II* (de la anul 300 până la anul 1000 — publicate de: Haralambie Mihăescu, Gheorghe Ștefan, Radu Hâncu, Vladimир Iliescu, Virgil C. Popescu), București, Editura Academiei Republicii So-cialiste România, 1970.
- ❖ **MKP** = Paul MacKendrick, *The Dacian Stones Speak* (The University of North Carolina Press, 1975) / *Pietrele Dacilor vorbesc*, București, Editura Ști-ințifică și Enciclopedică, 1978.
- ❖ **PTZpl, I, II** = Ion Pachia Tatomirescu, *Zalmoxianismul și plantele me-dicinale*, vol. I, II, Timișoara, Editura Aethicus, 1997.
- ❖ **RDGIR** = I. I. Russu, *Daco-geții în Imperiul Roman*, București, Editura Aca-demiei Române, 1980.
- ❖ **VCoIT** = Radu Vulpe, *Columna lui Traian – monument al etnogenezei Ro-mânilor*, București, Editura Sport-Turism, 1988.
- ❖ **XIRD, I** = A. D. Xenopol, *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, vol. I (*Da-cia ante-romană și Dacia romană – 513 înainte de Hristos – 270 după Hr.*), București, Editura Librăriei Școalelor C. Sfetea, 1913.

Prof. dr.

Ion Pachia-Tatomirescu

(fotografie din 24. I. 1983), membru al **Uniunii Scriitorilor din România** (din anul 1980), al **Societății Române de Haiku** (din 1990), al **Asociației Istoricilor Bănățeni** (din 1992), al **Société des Poètes et Artistes de France** (din 1999) etc.; este **membru de onoare** al Societății Literare „Tristan Tzara Moinești-România” – Zürich-Elveția (din 2005) și membru **Honoris Causa** al Cercului „Lumina” din Panciova-Serbia (din 11 august 2006), calitate în care i se acordă (în 15 decembrie 2007, la Novi Sad / Panciova) și **Medalia de Aur „Lumina”-60**.
300182-Timișoara, str. Intrarea Lungă, nr. 1, bl. G, sc. B, ap. 1.
Tel. 0256 / 292976. E-mail : ionpachia@gmail.com

Timișoara, 1 februarie 2012

Stimate coleg întru aleasă Lyră,

La attach, vă încredințez cel mai recent volum de poeme al subsemnatului, «Elegii din Era Arheoptertix», Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI (colecția Poeți contemporani), 2011 (pagini A-5: 134; ISBN 978-606-604-161-4)...

Pe coperta volumului meu se află trei citate din cronicile / recenzii de unii mari critici literari despre poezia mea, desigur, în ordine cronologică, semnate de **VI. Streinu** – «[...] Unul este Ion Pachia Tatomirescu [...] E desigur un „ghiocei”, nu pentru că n-am mai auzit de numele lui, ci fiindcă se aruncă în discursul liric fără reținere, încredințându-se asocierii libere a cuvintelor și unei inspirații despletite. Într-un lung poem de versuri tot lungi, deși intitulat „Destinații confidențiale”, aria lirică e planetară, asociația metaforică sare de la o paralelă a globului la alta, și până la urmă aflăm că ne vorbește un glas îmbătat de el însuși, „de lângă o poartă de uraniu scurs din pletele crunte ale Dacilor”. Vorbește deci un pui de Dac, în a cărui minte saltul spațial de la „pinguinii... care își bat clopotele pieptului” și „au aripile îngreunate de țurțuri”, la „vânturile toride” și la „crocodilii... din văile Nilului”, ca și saltul temporal de la „pasărea Arheopterix (care) cântă pe năsălia secolului”, la „alba noapte a Troiei”, de aici la „scheletele din Hiroșima, din Vietnam” și apoi la boala contemporană a tuturor continentelor, pare chiar legea propulsorie a unei inspirații [...]» – („Ghiocei”, la rubrica „Distinguo”, în revista bucureșteană, „Lucafașul”, nr. 11 / 255, din 18 martie 1967, în paginile 1 și 7; „profil IPT.” republicat în „Pagini de critică literară”, vol. IV, București, Editura Minerva, 1976, pp. 90 – 93), de **Mircea Iorgulescu** – «[...] poemele de început ale lui Ion Pachia Tatomirescu aduc mărturia unei erupții lirice de mare autenticitate prin îndrăzneală asociativă și dinamism interior, traducând zbaterele și elanurile unei sensibilități adolescente înfiorată de a se descoperi pe sine și tulburată de presimțirea unei ordini cosmice: „Mamă, ce caută-n casele noastre timpul / cu șerpilii lui de fildeș, / cu viscolul ăsta crud, pe dragoste, / în pietrele albe, înflorite? // – ... când mai avem de străbătut / atât ocean cu artere albastre, / când mai avem puilii cerbilor / de purtat în soare, / când plutesc sub noi, asediate, / piramidele atâtor cranii... // – De ce ne îneacă șerpilii de fildeș, mamă, / la răscrucea trupului, / la răscrucea fântânilor?” [...]» („Munte”, recenzie la volumul de debut, „Munte” de I. P. Tatomirescu, publicată în revista „Lucafașul” – București, anul XV, nr. 32 / 536, 5 august 1972, p. 6) și de **Laurențiu Ulci** – «Încă de la început poetul și-a proiectat un univers coerent, populat de elemente mitologice autohtone, între care semnificative prin ele însele, dar și prin recurență, erau Muntele, Matca, Fluviul, Curcubeul; intenția acumulării acestora era de a contura [...] o geografie lirică a spațiului carpato-dunărean, de nu chiar consacra mitologiei dacice în registru liric; fiecare carte adaugă ceva universului astfel gândit, de unde unitatea de viziune și coerența de lanț a tuturor. De la instaurarea unui climat cosmogonic într-o abundență vegetală, în special florală, evocatoare, analogic, de mari prefaceri în ordinea naturală a lumii, la propunerea de concepte personale, „zoria” bunăoară, cu derivatul verbal „a înzoria” și la ordonarea materialului mitologizant într-o viziune integratoare [...]» (în „România literară”, anul XVIII, nr. 28, 11 iulie 1985, p. 11, „profil” reluat integral, fără modificări, în „Literatura română contemporană, I – promoția 70”, București, Editura Eminescu, 1995, p. 315 sq.).

Anul acesta, la 16 făurar, încheind al 65-lea ocol în jurul Soarelui, încerc să adun și să public într-un volum toate recenzii / cronicile literare despre opera mea **din 1966 și până în prezent. În acest sens.**

mi-ar face deosebită plăcere dacă Dvs. ați face o cronică / recenzie la «Elegii din Era Arheopterix», pe care ați publica-o într-una din revistele / web-periodicele literare ce foiesc în Euro-America, de la «Lumină lină» / «Gracious Light» (de New York), de la «Mouvances» (de Québec / Canada), de la «Agero» (de Stuttgart) etc., până la «Viața românească», «Luceafărul» etc. (de București), ori până la «Poezia» (de Iași), «Oglinda literară» (de Focșani), «Vatra veche» etc., cronică / recenzie pe care vă rog să mi-o trimiteți spre a publica-o și în volumul „omagial-IPT” (până la 15 februarie a.c.)...

Cum salariul din ultimele luni de activitate (am ieșit la pensie în iulie 2011) mi-a fost amputat de odioasa guvernare / dictatură Boc – Băsescu, cum modesta pensie (calculată după „legea nouă, boc-băsească”) îmi este impozitată, nu cred că îmi mai pot permite încă o comandă „mare” de 30 de exemplare din «Elegii...» la Ed. Dacia XXI, din Cluj-Napoca (așa cum fost-a cea de anul trecut, „epuizată” cu bibliotecile fundamentale, de la exemplarele trimise Bibliotecii Academiei Române, bibliotecilor universitare, până la cele dăruite Bibliotecii Congresului American); dar – dacă vă face plăcere lectura versurilor mele „pe suport clasic de hârtie”, din antologiile-mi de poeme – «Compostorul de nori», Tm., Ed. Aethicus, 2004, și «Despre fructul curcubeului» / «On the Fruit of the Rainbow», 2007 –, din care mai am câteva exemplare, vă rog să-mi scrieți o adresă a Dvs. la care vă pot trimite un exemplar (din acestea), cu autograf...

Cu deosebită stimă și încredere,

Prof. dr. Ion PACHIA-TATOMIRESCU,
de la piramida extraplată a Timișoarei...

Dialoguri privilegiate

Maria Diana Popescu

ALEXANDRU MIRONOV

Președinte al Asociației Române de S.F. Pro Con S.F., membru al World S.F., al Asociației Internaționale a Profesioniștilor din S.F., delegat național al Societății Europene de S.F., profesor, cercetător, scriitor, realizator t.v., jurnalist de știință

MDP: Stimate Domnule Alexandru Mironov, bine ați venit la revista Agero din Stuttgart! În ce punct se află omenirea la acest moment dat?

Alexandru Mironov: Suntem acum pe Terra șapte miliarde de locuitori, ceea ce ar trebui să ne dea senzația că suntem obligați să stăm umăr lângă umăr și piept lângă spate și să respectăm legile de conviețuire pe care tot creierul nostru (colectiv!) le-a inventat.

MDP: Care socotiți a fi cea mare provocare cu care se va confrunta omenirea în următorii 20 de ani, sa zicem?

Alexandru Mironov: Locul de muncă al Omului Simplu! Este, de departe, cea mai stringentă problemă a societății veacului al XXI-lea. Se va prelungi durata de viață, vor dispărea majoritatea bolilor, se va reduce drastic mortalitatea infantilă, va fi rezolvată problema foamei (cea mai mare rușine a societății umane din zilele noastre), inginerii vor reuși să furnizeze apă ieftină prin desalinizarea apelor de mare, o parte a omenirii se va muta în Oceanul Pla-

Alexandru Mironov

netar, o alta va ieși în spațiul cosmic (pe Marte vor locui, în anul 2100, peste un milion de foști pământeni) – dar problema locului de muncă a Omului Simplu va rămâne marea provocare a omenirii. Cam 90% din omenire...

MDP: Nemuirea se află cumva la o distanță de zeci de ani, având în vedere descoperirilor din nanotehnologie?

Alexandru Mironov: Nu doar nanotehnologia, ci toate progresele din medicină și inginerie vor face ca media de vârstă a pământenilor să fie binișor peste 80 de ani în 2050 și peste 90 către sfârșitul veacului. La o recentă vizită la EMBL (European Molecular Biology Laboratory) din Heidelberg, unul dintre savanții europeni ne-a spus: „Cetățeanul planetar care va trăi 150 de ani s-a născut deja”. Îl cred.

MDP: Se tot discută în ultima vreme despre sfârșitul lumii, enunțându-se diverse teorii, mai mult sau mai puțin credibile. Să ne temem de anii 2012, 2013, ca moment zero? Mai mulți prezicători de pe întreg globul avansează ipoteza că viața pe Pământ se va sfârși în curând sau că Pământul va intra într-o altă sferă de influență astrală, cosmică, spirituală... Punctul de vedere al unui om de știință de talia dumneavoastră ar face lumină în spețele enunțate...

Alexandru Mironov: Fac o precizare, nu sunt om de știință ci jurnalist și scriitor de știință, adică traducător și povestitor, pentru publicul larg, al întâmplărilor de pe cortexul frontal al Civilizației Omului. Și pentru că ne aflăm în anul 2012, an, nu-i așa, „al sfârșitului lumii”, vă răspund reluând cele 21 de scenarii posibile „de sfârșit de lume” pe care le întrevăd, ele bântuie deja în mass-media românească, le-am prezentat recent la „Realitatea TV” și în ziarul „Ring”, dar sunt, de fapt, pagini din cartea despre care v-am mai vorbit, „În direct cu NASA”. Părerea mea este că 2012 nu va fi „anul sfârșitului lumii” dar, dacă doriți neapărat, iată cele 21 de scenarii posibile (la alegere!) care ar putea conduce la acest deznodământ:

1. În primul rând, moartea termică a Universului, asta dacă matematicienii și cosmogoniștii i-au calculat greșit momentul nașterii și cel în care urmează să-și de-a obștescul sfârșit
2. Un eventual asteroid, care ne-ar putea obliga să repetăm scenariul dispariției dinozaurilor
3. O explozie puternică cu radiații gama letale, prin galaxia noastră, printre stelele duble din vecini
4. O „schimbare a fazelor” – posibilă conform unei splendide legi a termodinamicii – care să înghețe instantaneu Terra
5. O „gaură neagră” buclucașă, una dintre cele zece milioane (!) pe care se pare că le posedă Calea Laptelui și care ne-ar putea absorbi, trimițându-ne spre cine știe ce alt univers star trek-ist
6. O explozie solară gigantică, potențial distructivă a păturii subțiri de ozon, plapuma care ne apără de răceala ucigătoare a Cosmosului
7. Ceva vulcani care se hotărăsc să erupă toți odată, acoperind lumina Soarelui
8. Ceva cutremure de magnitudine 9-10-11, finale pentru omenire
9. Vreo epidemie scăpată de sub control și profitând de globalizare: agenții patogeni călătoresc cu viteza miilor de aeronave de pasageri care brăzdează cerul planetei
10. Accentuarea fenomenului de seră până la dimensiuni dramatice, dacă nu se pune capăt industriei cu fum mult și iresponsabilității automobiliste
11. Colapsarea ecosistemelor planetare, datorită dispariției unor specii de plante și animale esențiale în lanțul trofic
12. Un dezastru biotehnologic: cine știe ce virus scăpat dintr-un laborator și ridicat la rangul de criminal perfect
13. Un dezastru nano-tehnologic: cine știe ce micro-robot sau virus de computer, capabil de autoreproducere, scapă prin sistemele informatice, prin rețelele electrice prin cablurile releelor și ne duce, ca societate, la haos și autodistrugere
14. Un accident nuclear, într-o centrală sau la un accelerator de particule, cu consecințe imprevizibile
15. Toxine ucigătoare diverse, de genul celor deversate la Bhopal, în India, care își pot combina dramatic efectele
16. Un război global, urmând dezghețului de după Războiul rece, nefructificat de politicienii planetei, care au cedat din nou în fața generalului Moș Teacă
17. Nebunie în masă, din cauza stresului în care trăim

18. O revoltă a roboților și automatelor, care nu se vor mai supune constructorilor lor, neatenți la implementarea „Legilor lui Asimov”
19. O invazie extraterestră neprietenoasă
20. O intervenție divină, decisivă, a unui Dumnezeu supărat pe imoralii săi supuși nesupuși: V-am alungat din Rai și voi tot nu vă astâmpărați
- 21. Punct final al unui moment de realitate virtuală: nu suntem, de fapt, decât un program pe computer, cel care ne-a creat s-a săturat de joc, închide PC-ul și pleacă...**

MDP: Apropo de sintagma „creier la hard”, va rog, ce prognozează știința cu privire la creierul uman? Care ar fi transformările viitorului care vor ține de evoluția speciei umane?

Alexandru Mironov: Cel mai mare mister al Universului este creierul uman și așa va rămâne, pentru multe, multe milenii. Bineînțeles, se va conecta direct la sistemele de calcul și se va „împrieteni” cu IA (Inteligența Artificială) – Raymond Kurzweiller chiar apreciază că în jur de 2040 Omul Bionic, combinație de protoplasmă și IA va fi pieton obișnuit pe ulițele Satului Planetar.

MDP: Doi scriitori de S.F., Jon Williams și John Barnes, susțin teoria conform căreia omenirea se va autodistruge...

Alexandru Mironov: Nici vorbă! Homo sapiens, specia cu care evoluția a pricopsit planeta este pur și simplu imposibil de stărpit! Vă recomand să citiți ultimul capitol din cartea mea „În direct cu NASA” și aflați acolo programul domniilor voastre pentru următorul 1.000.000 de ani. În articolul „Sapiens sapiens, de-a pururi” din numărul pe februarie curent al revistei „Știință și Tehnică” am prelungit intervalul de grație până la mai multe milioane de miliarde de ani. Suntem eterni...

MDP: De ce tot mai mulți oameni văd viitorul într-un mod catastrofic? Cumva faptul că am fi în prezența unor problematici existențiale extreme, generate de criză mondială?

Alexandru Mironov: Eu unul, ca optimist patologic, pur și simplu nu-i înțeleg. Este clar că lumea de astăzi este mult mai bună decât cea de acum 50, sau 100, sau 1000 de ani. Chiar și această criză mondială este un fenomen profund pozitiv, marchează începutul sfârșitului orânduirii capitaliste și reșezarea Omenirii într-o altă matrice. Mai spre stânga...

MDP: Până în anul 2020, afirmă futurologii, energia solară va fi în competiție cu țiteiul. Ce trebuie să știm despre energiile viitorului? Dictatura petrolștilor va înceta curând?

Alexandru Mironov: Nu chiar curând, dar va înceta cu siguranță. Un proiect fabulos, pe nume DESERTEC va folosi lumina care se prăvălește peste deșerturile lumii pentru a aproviziona cu energie cel puțin Europa, Orientul Mijlociu și Africa de Nord (EUMENA). Aflați că în doar șase ore Soarele revarsă pe Terra energie suficientă umanității pentru un întreg an!

MDP: În cât timp considerați că omenirea va stăpâni energia negativă, materia negativă și deplasarea „warp”?

Alexandru Mironov: Nu mă pot hazarda, viitorologii spun că orice prognoză pentru mai mult de 40 de ani este nebuloasă. Cât despre energia neagră și materia neagră, ele apar în ecuațiile fizicii teoretice, au fost astfel numite nu pentru că ar fi negre (căci nimeni nu știe cum sunt), ci pentru că ecuațiile au impus-o. Deplasarea în „warp”, atât de dragă SF-iștilor, contrazice – deocamdată – legile fizicii. Peste o sută-două de ani, vom mai vedea...

MDP: Se află Universul în extindere continuă?

Alexandru Mironov: Așa spune teoria.

MDP: Stimate domnule Alexandru Mironov, am citit undeva că vă doriți zborul cu un echipaj uman pe Marte, o întâlnire cu alte civilizații și pacea eternă pe pământ. Pe care dintre ele le-ați bifa în viitorul apropiat?

Alexandru Mironov: Pe toate trei, până la sfârșitul veacului, în timp. În ordine inversă față de enumerarea dumneavoastră.

MDP: Ce sunt corăbiile stelare și cât din acest proiect bazat pe studii ale NASA a fost concretizat ?

Alexandru Mironov: Corăbiile stelare sunt un minunat proiect SF care, ca toate proiectele SF, a și pornit să se materializeze: un prim satelit a ridicat pe orbită o mică navă care și-a deschis aripile de fluture pentru a se hrăni doar cu lumină solară. Ideea lui Gregory Benford și Carl Sagan a fost însă de a trimite în spațiu „corăbii” cosmice cu pânze de zece mii de kilometri pătrați pe care să le mâne presiunea fotonilor solari sau a celor generați de tunurile laser amplasate pe Lună.

MDP: Cum ar putea fi descrise paradigmele în care se mișcă lumea contemporană?

Alexandru Mironov: Tehnologiile pur și simplu explodează continuu, cercetarea științifică face străpungeri fără întrerupere – și asta într-o lume în care la fiecare două secunde se nasc cinci noi cetățeni care, atenție, vor merge toți la școală. **Trăim vremuri exponențiale...**

MDP: De la dialogul nostru din urmă cu câțiva ani, ce s-a mai întâmplat la Academia „ATLANTYKRON” pe care o patronați? La a câta ediție se află?

Alexandru Mironov: S-a desfășurat cu bine cea de-a XXII-a ediție, ceea ce înseamnă o intrare în normalitate, chiar în rutină a acestui tip ultra-original de școală, unde, în amfiteatrele de sub sălcii, se predau cursuri de „Teoria haosului și complexității”, „Astronomie”, „Robotică”, „Dans Irlandez” (!), „Ecologie”, „Tir cu arcul”, „Energii ale viitorului”, „SF”, „Comunicare” etc., cu toți cursanții cazați în corturi.

MDP: Presa românească educă în mod satisfăcător interesul pentru știință ? Lumea prinsă în capcana consumismului pare să nu acorde atenție marilor revoluții ale cunoașterii, cu privire la descifrarea codului genetic, la teoria relativității, mecanica cuantică, logicele neclasice, trecerea de la primatul energiei la cel al informației et caetera.

Alexandru Mironov: Nu, firește că nu, și este și de înțeles. Ca jurnalist este mult mai ușor și mai profitabil să scrii despre scandaluri, fotbal, concursuri de „Miss”, politică decât despre Mecanica Cuantică, Principiul Antropic și procesele complexe din Biologia Moleculară. Pentru asta trebuie să fii solid știutor de carte și să te și asculte cuvintele limbii române. Ceea ce, firește, nu-i la îndemâna oricui. Încetul cu încetul însă societatea se civilizează, crește și numărul celor capabili să povestească știință, dar și al curioșilor avizi să afle cum ticăie de fapt mașinăria lumii.

MDP: Ce ați editat între timp, ce scrieți acum?

Alexandru Mironov: Sunt aproape de final cu cartea de eseuri de știință „Lumea după Google”, ajutat de soția mea, secretar-critic-editor, până la sfârșitul lunii o predau la tipar, îi va urma „Paznic de far”, eseuri și articole pe teme de educație (sper să apară pe 1 iunie, Ziua Învățătorului, conțez pe sprijinul revistei „Tribuna Învățământului”). Asta pe lângă editorialul și celelalte articole lunare din „Știință și Tehnică”, revista mea de suflet, emisiunile săptămânale de la TVRM („Deschide cartea” și „Știință și Spiritualitate”) și TVR2 („Bagă la cap. Știința în alb și negru”). Plus colaborări, regulate la „Tribuna Învățământului” și „Radio Reșița” și, când sunt solicitat la Realitatea TV. B1TV. TVR1. România TV. Antena 2 și alte posturi și publicații.

TULBURATOAREA IUBIRE

Ce vă vine în minte dacă v-ar întreba cineva ce e iubirea? Inefabilul iubirii ne face să dăm fiecare răspunsuri diferite, căci iubirea nu poate fi explicată pe de-a-ntregul. Poate să spună cineva că a pătruns în esență ce este iubirea? E un mister pe care îl purtăm în noi, e o minune, nu știi de unde vine și nu știi unde o să te ducă. Iubirea se naște în tine, o simți ca pe ceva unic, e ca o flacără, un fel de combustie internă. Când iubești, percepția din jurul tău se schimbă, iar starea aceasta curge prin tine. Dispare totul, nu mai există decât dorința ca celălalt să te iubească la fel de mult și îl vrei numai pentru tine. Nevoia de iubire este atât de mare, încât, și atunci când crezi că ești mințit, îți vine să strigi: "Minte-mă, dar minte-mă frumos!"

Se spune că iubirea nu este de esență umană și că poartă în ea ceva din puritatea dumnezeiască. Nici un om nu se poate lăuda că a inventat iubirea, nici nu se poate transmite din generație în generație, nici nu se poate învăța de la cineva, ori prin maturizare sau voință și nici nu depinde de caracterul omului sau de vârstă, chiar dacă la vârsta a treia e mai domoală, dar este compensată de lumina experienței. Oamenii au nevoie de dovezi de iubire până în ultima clipă de viață. Acolo unde dispăre, sufletul e pârjolit.

Toate religiile lumii propovăduiesc iubirea ca fiind cel mai înalt mesaj, cea mai desăvârșită condiție umană. Cele mai mari sacrificii omenești s-au făcut din iubire, așa cum s-a sacrificat Iisus din iubire pentru oameni. Literatura abundă de creații pe această temă.

Sensul cuvântului A-MOR (fără moarte) este iubirea. El arată că iubirea poate să treacă dincolo de moarte. Se spune chiar că dragostea poate să mute munții din loc, căci la urma urmelor, tot ce contează în viață în mod deplin, este iubirea.

Iubirea este o sărbătoare a firii, este ceva armonios, blând, fascinant, cald. Căldura sufletească dată de iubire dă viață infinitelor entități ce alcătuiesc universul, creează forme, învie, luminează. Iluminarea, înțelepciunea, vin pe calea iubirii, ține de bucuria de a trăi iluzia.

Se întâmplă ca uneori iubirea să-ți aducă și suferință, să mai încurce ițele sau să dea naștere unor situații mai deosebite. Mai zilele trecute, un tânăr îmi spunea: "iubesc două fete în același timp și nu mă pot hotărî pe care să o aleg pentru căsătorie. Aș putea împărtăși fericirea cu oricare dintre ele." Și când i-am zis: "Tu ce-ai răspunde la întrebarea: Dar necazurile, cu care le-ai putea împărți mai bine?" a căzut pe gânduri.

Nu există o rețetă pentru iubire, există doar acea chimie care se întâmplă între oameni, singura valabilă. E foarte diferită la fiecare cuplu de îndrăgostiți, un unicat indescifrabil.

O amintire din perioada adolescenței care îmi flutură și acum prin minte, mi-o explic doar prin această misterioasă chimie.

Cam pe la 15-16 ani, Iuliei, prietena și colega mea de bancă, îi sfârâiau călcâiele după Dragoș cu care se întâlnea adeseori în Cișmigiu, căci pe acolo le era drumul spre casă. La început, conversația lor era foarte sumară. Se întâlneau, se salutau scurt: El: "Buna!", ea: "Buna!".

După un timp: "Ce mai faci?" "Bine, dar tu?" "Și eu bine." Dragoș o lua de mână și se plimbau tăcând, lăsând doar inimile să vorbească în graiul lor. La plecare îi înmâna o scrisoare de dragoste. Iulia răspundea întotdeauna prompt cu scrisori frumoase pe care eu i le ticluim cum mă pricepeam mai bine. Mi-amintesc cum îi spuneam cu deplină convingere că numele Dragoș s-a născut din cuvântul dragoste. După un timp, Dragoș i-a făcut următoarea declarație de dragoste: "Știi ce-mi place la tine cel mai mult? Cât de frumoase scrisori îmi scrii. Noaptea nu pot dormi până nu citesc scrisorile tale, încât le știu pe dinafara. N-aș putea să trăiesc fără ele." Cu vremea, Dragoș a aflat cine scria acele "minunate" scrisori de dragoste. Credeți că între ei s-a schimbat ceva? Nici vorbă. După terminarea școlii s-au căsătorit și eu le-am botezat copilul. Ce dovadă mai mare trebuie pentru felul cum lucrează chimia? Nu este nimic mai frumos și mai tulburător ca privirile ochilor de îndrăgostit care spun povești de iubire pe care cuvintele nu le pot îngâna sau așterne pe hârtie.

Și pentru că iubirea ocupă un loc atât de important în viața oamenilor, i s-a închinat o zi din cele mai vechi timpuri, chiar înainte de creștinism, așa cum este sărbătoarea Dragobetele. E celebrată în ziua de 24 februarie, în anotimpul rece, dar ține inimile calde, căci "Dragobetele sărută fetele", cum este vechea zicală românească. Se spune că Dragobetele, feciorul chipeș și puternic al Babei Dochii, aduce iubirea în casă și în suflete. Acest tânăr neastâmpărat și năvalnic este fratele mai viril al mai firavului Sf. Valentin, Cupidonul american, care își arată amorul cu inimioare roșii străpunse de săgeți și răvașe parfumate. Virilitatea Dragobetelui este o creație în spiritul locului, tipic unei culturi dionisiace. Balcanicii sunt mai înfocați, mai întărâtați, mai puternici, mai voluptoși decât frații lor de peste ocean. Zona Carpato-Dunăreană duduie de forță și bărbăție.

Pentru omul arhaic, ziua de Dragobete era semnul sosirii primăverii. Era prima zi când se vorbea despre păsări și plante, semne ale înnoirii naturii, când păsările presărau bucurie, iar plantele și florile încântau simțurile pe plaiurile mioritice. În această zi se "logodesc" păsările. Datorită vechimii, această zi a dat naștere la multe și frumoase obiceiuri care s-au păstrat la sate și care nu merită epitetul de "răsuflate".

În ultimii ani, la oraș, tinerii dornici de înnoire, încurajați și de comerț, îi fac tot mai mult loc zilei de 14 februarie, Valentine`s Day, zi închinată iubirii în amintirea Sf. Valentin. Românii știu destul de puțin despre acest Sfânt care a fost executat în anul 269 la 14 februarie pentru că a favorizat căsătoriile interzise de împăratul roman Claudius. Acesta nu își putea aduna ostași pentru prea multele războaie purtate. Socotind că bărbații nu doreau să își părăsească soțiile, a interzis căsătoriile. Preotul Valentin, a cununat în secret perechi de îndrăgostiți, și-a atras moartea și a devenit martir.

Vă puteți închipui cum ar arăta omenirea dacă ar fi lipsită de acest sentiment de rotunjire a propriei ființe, care stă la baza vieții, refugiul celor asupriți, acoperământul celor dezgoliți, speranța celor deznădăjduiți, hrana celor înfomețați, apa celor însetați ?

Dar cum ar fi dacă, măcar numai pentru o zi, iubirea ar fi stăpâna pe toate inimile, iar oamenii s-ar îmbrățișa și ar cânta "Toti ne lume frati noi suntem"?

Elena Buică - Toronto

Cezarina Adamescu

EMINESCIANA ACUM ȘI DE-A PURURI

INVOCĂȚIE:

Vino-mi-te, vino iară,
și te adă, adă-mi-te,
să aprinzi o stea amară
dintre stele nemurite.

*****

Adu-mi viață din murire,
trage-mi cerul în priviri,
Mlajă întru nălucire
Pân' la primele iviri
*****
Ale tainicei Selene
Raiul înviind în gând,
când se prăbușește-n vene
Sângele de dor, plângând...

*****

Vino, palide Luceafăr,
ca pe valuri reci călcând
din imperiul încă teafăr
părăsit de nu știu când.

*****

Vino să-mi aduci prinosul
și pe frunte-așează-mi laur
vin cu Dumnezeu Hristosul
pacea s-o presari pe plaur.

*****

Nici nu știu cum să te-mbii
să-mi cobori, Luceafăr, dară,
Mort frumos cu ochii vii
și cu sufletul pe-afară.

*****

Și mai adu-mi, strop de rouă,
apă vie și nectar.
Să-mi acoperi – pleoape – două
cu parfum din flori de har.

*****

Vin, pe buze cu mineiul
cu icosul și psaltirea
și mai adu-ți martor, Teiul
să mă-nvețe ce-i iubirea.

*****

Adu-mi plopul cel stingher
"Lacul codrilor albastru"
adu-mi cântecul de ler
înălțat în crug de astru

*****

Că-n grădinile celeste,
Al Veronei sfânt Emin
Ne va fi, ne-a fost, ne este
Românesc destin. Amin!

Gerar, 2010

CRUG

Îmi ațipesc toți greierii pe sân

Robiți de taină și de grabnic cântec.

E prea rotund prezentul să-l amân

Și să-mi alung simțirile din pântec.

*****

Să nasc, aș vrea, din dragoste plămadă,

Hyperioni rătăcitori, plăpânzi,

Nemuritori când anii stau să-mi cadă

Hlamidă peste umerii rotunzi.

*****

Și ascultând al timpului meu bucium

Să mă predau statornică, supusă,

Nemuritoare cumpănă de zbućium

De mreaja apei să mă las sedusă

*****

Să răscolesc zenitul cu lavanda

Sărată din țărâna obrintită

Și unei mânăstiri să fiu ofranda

Ca Ana lui Manole înzidită.

PREȚUL NEMURIRII

Cobori din vis ca din străveche rună

Cum ochiul de Luceafăr luminează

Întreaga boltă de simțire trează

Și lauri veșnici fruntea-ți încunună.

*****

Străbați genune și te-ntrupii aieve

Cutrierând adâncuri răcoroase

Și te-nsoțesc ondine luminoase

Născute chiar dintr-ale apei seve.

*****

Se risipesc în urmă tulburi nouri

Și zvonuri de daimonic frig, hlamidă

Desăvârșesc privirea ta lividă

Și blânde se aud pe rând, ecouri;

*****

Te rătăcești fecund în somnul firii

Străluminând o lume fără seamăn

Alături de Hyperionul geamăn

Născând un vis cu prețul nemuririi...

www.FunOnTheNet.in

LERUI LER, EMINULUI...

Și-am zis Ler și flori de ger

Stelele scilipesc pe cer

Fiecare-un giuvaer

Dintr-un unic colier.

* * * * *

Și-am zis Ler și flori de stea

Dintre stele, doar o stea

Dinspre Răsărit pornește

Pe Luceafăr îl vestește.

* * * * *

Bune meșter lutier,

Fă-mi arcuș de menestrel,

Dă-mi noian de diafan

Nelumesc și netrupesc,

În Înaltul pământesc

Să mă nasc și să trăiesc cu

Sfântul dor de Eminescu...

* * * * *

Asta-ți cer și asta sper

De la tine, Lerui-Ler

Să-mpart stropii vinului

Sângelui Eminului...

Pictura:
Benoni Mogosanu

ORICÂT AȘ MURI

Și iarăși devin anonima

captivă năucitorului vis

-travesti-

cum numai Hyperionului sunt

rătăcită cu fața spre Cruce.

* * * * *

Convoi de luceferi

bland mângâindu-mă

și înstelându-mă-n frunte

c-un semn minuscul

dovadă că

-oricât aș muri –

MĂ VOI NAȘTE

în același misterios labirint

rătăcindu-mă...

RUGĂ EMINESCULUI

Fie să nu mă tămădui-tămăduiesc
de harul ceresc;

să nu mă mai simt navigând

singură într-o barcă,

leoarcă de vise de parcă

mi-ar fi izvorât ape vii

din sânii-copii;

și-aș călca peste valuri

ca pe spinări de dacice dealuri

nici tare, nici blând

îngânând un descânt

cu rădăcini în pământul cel sfânt.

* * * * *

Albastrul halo

să mă înconjoare

ca pe fecioare

atunci când visez

că alăptez

Duhul Frumosului și al Miraculosului

că alăptez pe Însuși Mesia

pogorându-se în chiar Poesia

cea căreia tot mai smerită mă-nchin

în Numele Tatălui

și-al Fiului

și-al Sfântului Duh, Amin!

*THE SECOND WALTZ***Cezarina Adamescu**

Dimineață, mă aflam din nou în acea răscruce onirică, buimăcită, neștiind încotrova, mă vor purta pașii spiritului. Zărilor se revărsau cu aburi lichizi pe fereastra retinei. Sau poate a închipuirii.

Durerea de cap stăruia încă de cu noapte și nu mă slăbise. Din pricina barbituricelor luate, vai! prea des și nesăbuit, nici nu mai putem plânge. O, plânsul benefic și limpezitor care-mi stivua gândurile, de fiecare dată, de o bună vreme nu mai voia să se dezlănțuie, să mă dezlănțuie, să pot din nou să mă rostogolesc prin țărâna uimirii, să zgârii, să mușc un căuș de pământ, da, să mă spăl cu țărâna, înspumându-mi cu patimă grumazul, mâinile, sânii, coapsa rotundă, și astfel curată de lutul flămând, să-mi reînviu începutul, când apa mă înfierbânta, seducătoare și castă, în hăul fântânii pe pașnicul grui de acasă. Să mă albesc de țărână, de mine, de amintiri, de tot și de toate, fiindcă deh! se adunaseră mult prea multe!

Și smulgerea din carne, din sânge, a ultimului nume, din logodna cea de pe urmă, fusese picătura în plus care nu mai avea loc, nici în potir, nici în amforă.

Iar peste toate, trecerea unui vapor alb, supraetajat, pe o mare mai limpede decât cerul. Plutea ca din altă lume, precum vasul fantomă al Olandezului Zburător, dar nu în ceață, ci într-un cristal de imagine, dureros de pură, pe care vederea nici măcar n-o putea suporta, așa cum nu suportă frumusețea cea care, vai! nici măcar nu mai poate salva lumea.

Pentru că lumea, cu adevărat, nu vrea să fie salvată. Ei îi place prăbușirea, căderea-n abisurile mocirloase, acolo-i de ea, nu pe stei, nu cu ochii spre înălțimile de nepătruns.

Și „Cerulele înstelate deasupra noastră” și „legea morală din noi”, obnubilate de prea multele și prea atrăgătoare virtualități pe care, atunci când vrei să le atingi, se năruiesc de îndată!

Pierdusem, așadar, iarăși, un nume din inventarul memoriei, un chip, un fir, o proiecție ideatică și, chiar dacă nu voiam să recunosc în ruptul capului, proporțiile dezastrului se anunțau pe măsură.

Dar asta aveam s-o află cu mult mai târziu, pe măsură ce durerea avea să devină insuportabilă.

Deocamdată, mă năruiam în sine, inima mi se împuricise, adică se redusese la această mărime etalon, aproape invizibilă.

Și deodată, de neașteptate, am auzit ceva ce numai în vis (ori în Paradis îmi va fi dat să aud) cu auzul inimii.

The Second Waltz – al lui Dimitrie Șostacovici și Andre Rieu a început să danseze pe retina mea, având drept parteneră fidelă, vioara lui, devenită parte din ființă.

O dată, de două ori, de trei ori, de patru ori, de cinci ori, l-aș fi ascultat până la epuizare.

Orchestra, instrumentiștii și chiar dirijorul abia mai respirau, un copil dădea drumul columbelor albe și ele reveneau pe umerii lui și pe creștet, fâlfâind din aripi ușor. Culoarele spectrului se așterneau pe o pânză pe șevalet, supuse de penelul artistei, valurile se auzeau mugind chiar din interiorul picturii încă jilave. Erau niște strigăte stridente, patetice de albatroși flămânzi și lacomi în siajul valurilor. Vioristul, la țarm, părea Eroul pierdut într-un ocean de nisip unde doar tălpile goale păreau martore ale sunetului neauzit. Pești albi lângă țarm, zăcând cu boturile căscate, cu bronhiile vineții, cu burțile umflate, aproape putrede, cu ochi înghețați.

Și, **My Heart Will Go On**. Unde? La mila zero?

Corăbiile, da, corăbiile mi-l îndepărtau și mai mult pe Ulisse, cel de multă vreme plecat din Ithaca, ademenit de nimfa Circe. Iar eu la război, țeseam printre gânduri, cuvinte neinventate, pânze din vele de doruri.

Și iarăși marea în legănarea ei azurie în care cerul se prăbușea uneori fără zgomot.

Timonierul de strajă, străbătea pământul de apă chiar fără busolă și fără de hartă iar valurile se spărgeau brutal de catarg. Apoi culoarul acela verde-orange. Și din nou, sala somptuoasă, toată aurită, în care solistul dansa cu vioara, făcând salturi și rotiri spectaculoase, singur, singur în imensul palat imperial în care luxuria, candelabrele, lămpioanele ori lumina filtrată feeric în zeci de vitralii te asurzeau pur și simplu.

Omul în frac, cu papillon, cu lavalieră, valsând cu vioara, a rupt, a spart în clipele acelea toate zăgazurile și sarea lacrimilor a țâșnit din belșug, până la istov, până la zăcere, până aproape de agonie, precum fluturile sub vidul din clopotul de cristal, zbatându-se până la ultimul răsuflet.

Și **Edelweis**, în Alpii Meridionali și eu cu ochii scurși la o casă de lemn cu scara scârțâind, un cerdac suspendat unde singurul martor – fermierul bărbos, cu ochi luminoși și cu zâmbet deschis nu mă aștepta, desigur, pe mine...

Omul în fața imensității muntelui cu vârfurile albite, la poalele căruia, femei în rochii lungi, pastel, cu crinolină, cântau dumnezeiește.

Pe un pod, **Clong Dance**-ul olandez ori helvetic, cu femeile acelea având bonetele albe, scrobite, așezate cochet peste podoabele lor capilare, având în picioare botine cusute artizanal. Un dans încins pe un pod peste inimi.

Iar peste toate, nebunia generală în fața minunii numită muzică, nimeni nu rezista acestui avânt de frumusețe, tinerețe spirituală. Nici eu n-am rezistat. Și eu m-am învățat până la amețire, până la crunta lovire de mobile în spațiul târziu și îngust al odăii...

Trupuri înlănțuite, mâini îmbrățișându-se, ori brațe încolăcindu-se, dansând după ritmul...

Iar protagonistul, Andre Rieu – în concertul său magnific **Love Around The World**.

Apoi, iar **Dark Eyes, Oci ciornâie (?)**, - celebrul șlagăr rusesc care mi-a legănat copilăria – la mal de fluviu, alături de **Serile de la Moscova**. Basarabia din sângele matern mă striga, cerându-și dreptul la audiență.

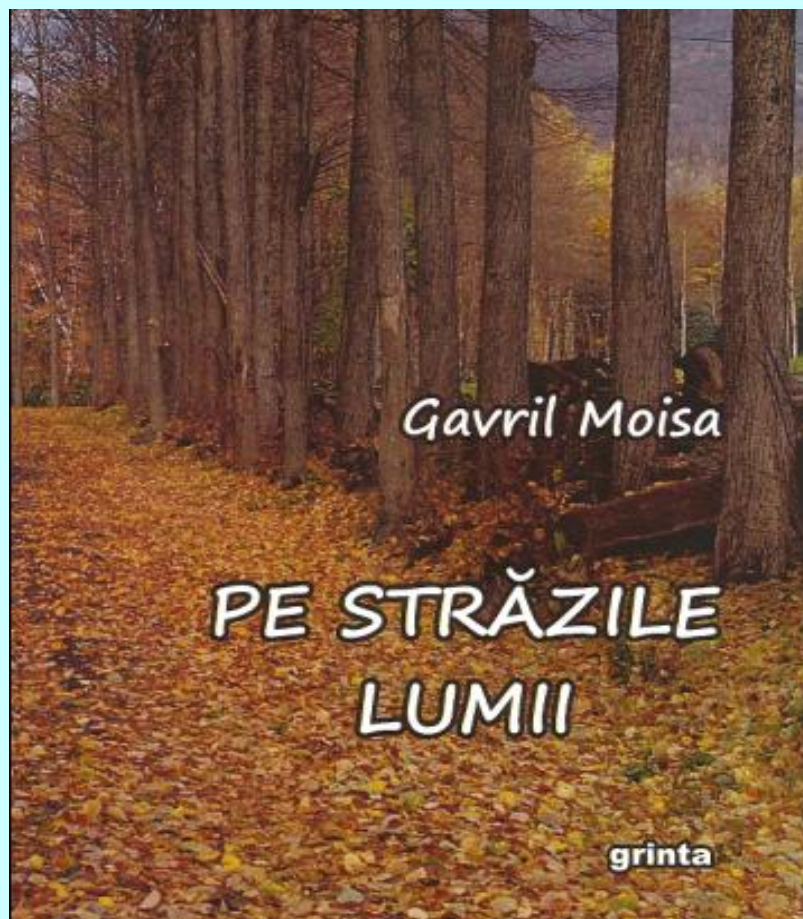
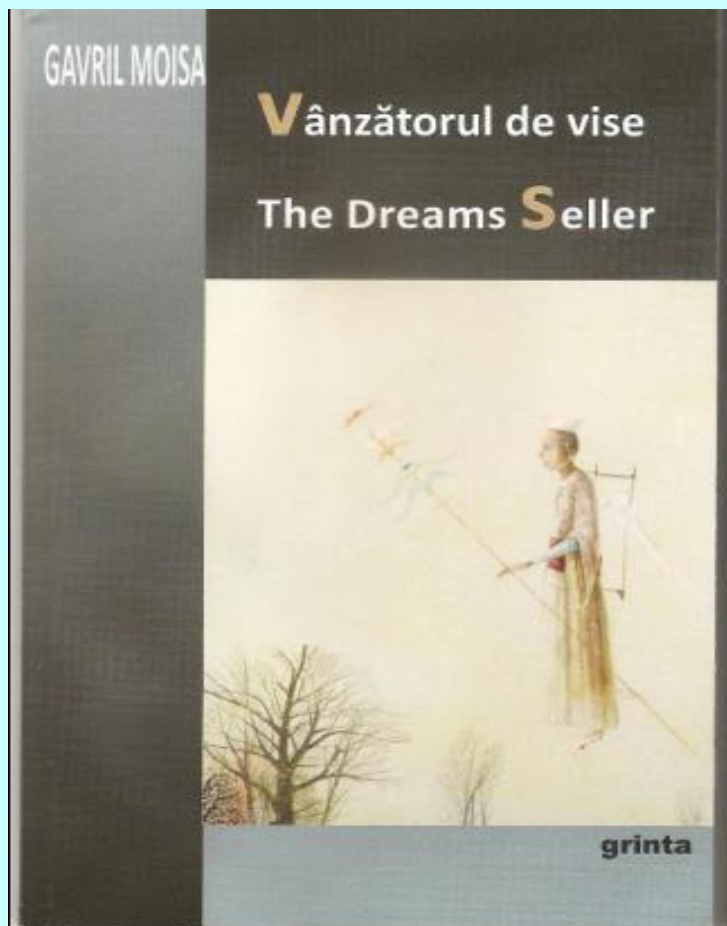
Și toate rănilile mele deschise primind unguentul domolitor de arșiță, de usturime și de durere. Toate pentru un valț. Valțul inimii, al florilor, al Natașei, al Evei. Chiar, de ce nu i-a compus nimeni nici un vals acestei protomame, născătoare de om, fără de a cărei **fericită greșeală** – noi am fi flori și fluturi în Grădina Paradisului.

Și din nou **The Second Waltz**, un vals pe covertă, un vals înseilat de bețișoare pe xilofon ori ciupit de strune de harpă, dansat fără prea multe conveniențe, de perechi de femei, de un om cu o vioară în brațe, de bătrâni, de copii, și de mine alături de ei, împleticită-n dureri vechi și noi, amețită...

Lacrimă de mir, mireasmă de tuberoză peste fărâme de suflet risipite în dezordine. Mirabil efect, convalescență, plăcută sfârșeală, tămăduire și analgezic ori toate la un loc, până la o eventuală, din nou, nebuloasă prăbușire ori limpezire...

Galați, 15 septembrie 2008
Sărbătoarea Maicii Îndurerate

Cărți primite la redacție

De vorbă cu o Personalitate a Anului 2011 despre România Europeană

Interviu cu domnul

Eugen Lucan**Membru al Comitetului Economic Social European de la Bruxelles***By Simona Mihaela Botezan, Washington D.C.*

În data de 24 noiembrie 2011, centrul ArCub a marcat Ziua Europeană a Concurenței și Competitivității în România. Evenimentul organizat de EUROLINK- House of Europe, sub Înaltul Patronaj al Președintelui Uniunii Europene, a avut ca scop recompensarea unor personalități din Europa și din România pentru efortul de apropiere a societății românești de principiile, valorile și standardele europene. Festivitatea de decernare a premiilor "Personalitatea anului pentru o Românie Europeană" s-a bucurat de prezența ASR Principele Radu al României și a președintelui

Emil Constantinescu. În cadrul aceleiași festivități s-au decernat Diplomele de Excelență pentru Jurnalism European.

Una dintre Personalitățile Anului 2011 pentru o Românie Europeană este domnul Eugen Lucan, Vice-președintele Colegiului Național al Asistenților Sociali, reprezentant al României în Comitetul Economic Social European de la Bruxelles. Eugen Lucan este specialist în economie socială și președinte-fondator al Asociației ANGEL, care dezvoltă programe de asistență socială și intervenție pentru persoane aflate în situații de sănătate sau financiare precare, persoane fără un loc de muncă sau familii fără adăpost.

În luna septembrie a anului curent, Avizul SOC 408 Homelessness, avându-l ca raportor pe Eugen Lucan, a fost votat în plenul secțiunii SOC a Comitetului Economic Social European cu o majoritate covârșitoare (84 de voturi pentru, 4 abțineri și un vot împotriva). Raportul precizează că 30 de milioane de cetățeni ai UE suferă din cauza spațiului insuficient și a condițiilor precare de locuit, care-i expune la un anumit risc de sărăcie și excluziune socială. Unul din șase europeni afirmă că este dificil să-și plătească costurile cotidiene ale întreținerii locuinței, iar 26% dintre cetățeni consideră că o locuință decentă este prea scumpă în societatea noastră. Avizul a fost postat pe site-ul Asociației ANGEL www.angel.org.ro pentru a da posibilitatea celor interesați să adauge amendamente și comentarii

Dacă înainte de 1989 motivele politice erau cele care-i determinau pe români să ia calea exilului, după 1990 motivele care stau la baza emigrației sunt economice și sociale. Domnul Eugen Lucan a avut amabilitatea să-mi răspundă la câteva întrebări legate de problemele românilor din diaspora, locul și rolul României în Uniunea Europeană și în lume

1. Felicitări pentru activitatea bogată și diversă pe care o desfășurați și pentru premiul pe care l-ați obținut în urma cu câteva zile! Vă rog să ne spuneți cum arată România Europeană și ce reprezintă pentru cariera dumneavoastră distincția "Personalitățile Anului pentru o Românie Europeană"?

Eu sunt un om foarte optimist, eu văd pentru România o poziție centrală în context European: din punct de vedere politic, economic, social, cultural-spiritual, educațional, moral și științific. Ar trebui să luăm în considerare faptul că portofoliul comisarului cu cel mai mare buget european este al domnului DACIAN CIOLOȘ, Comisar al Agriculturii și al Dezvoltării Rurale în UE. Semnificativ și simbolic, cred eu, cele două litere RO care reprezintă abrevierea țării noastre se află postate central (ca silabă) în cuvântul EuROpa. Poziția politică pe care o are România în UE ar trebui să se reflecte în toate domeniile. În 2011 creșterea economică din România a fost dată de rezultatele foarte bune din agricultură. Eu zic să fim optimiști, e un semn că Natura ne susține!

Acest premiu a fost o surpriză și pentru mine. În primul rând nu știam că există această distincție în România și în al doilea rând este o premieră faptul că la categoria "Oficiali ai instituțiilor europene" aceasta a revenit pentru prima dată unui consilier CESE. În 2010 distincția la această categorie a fost acordată euro-deputatului Petru Luhan din Parlamentul Europei. Faptul că ea a revenit în 2011 unui consilier în Comitetul Economic și Social European reprezintă o confirmare a faptului că societatea civilă din România este bine reprezentată în acest for european și că oferă un nivel de expertiză și poate chiar de influență politică similar celorlalte instituții europene. Eu sunt ferm convins că de fapt toate organizațiile și toți cei care în 2006 și în 2010 au susținut candidatura mea în acest for european merită fiecare în parte această distincție.

Pentru mine acest premiu este un mare "MULTUMESC!" oferit tuturor acelor pe care i-am întâlnit în cariera mea profesională și în special celor care m-au susținut și cu care am colaborat. Multumesc unui vechi Prieten care m-a învățat cu aproape 20 de ani în urmă cum să sper, să cred și să acționez pentru a da sens și valoare Vieții.

Aș dori să mulțumesc EuroLink, care a oferit distincția, precum și societății civile românești pentru această apreciere. Multumesc colegilor de la CRED și CERES (www.economiesociala.net), echipei și tuturor partenerilor Asociației ANGEL, fără ei nu aș fi reușit! Multumesc tuturor celor care mi-au fost alături când am avut cel mai mult nevoie de sprijin: mulțumesc organizațiilor sindicale din România (în special domnilor: Petru Dandea, Sabin Rusu, Dumitru Fornea, Sorin Stan, Minel Ivașcu), mulțumesc CNASR și în special lui Ovidiu Haidu de la FNASR, mulțumesc tuturor! Multumesc instituției prezidențiale și domnului președinte Traian Băsescu, Ministerului Muncii, Reprezentanței României din Bruxelles, Comisiei și Consiliului UE, în special ambasadourilor țărilor membre în COREPER II care au validat numirea mea în CESE. Aș dori să mulțumesc și următoarelor organizații internaționale care m-au susținut în această perioadă: E.N.S.P. cu sediul în Bruxelles, I.S.A. cu sediul în Londra și Asociației Internaționale a Asistenților Sociali din SUA. Multumesc UGIR, în special domnului Ștefan Valrvalfi. Aș dori să mulțumesc tuturor celor care deși m-au ajutat și susținut, nu îi cunosc personal sau au dorit să rămână anonimi.

Mulțumesc tuturor colegilor din CESE! Cred că oricare dintre ei merită acest premiu.

Această distincție arată că la eforturi considerabile puse în slujba celor pentru care activezi, când promovezi idei europene noi, cum ar fi de exemplu "economia socială", mai devreme sau mai târziu vor apărea și aprecieri. În sinteză, aș defini "rețeta" acestui succes ca o rezultată sinergică dintre perseverență, optimism, entuziasm, experiență, dăruire față de ce faci sau față de oamenii pentru care lucrezi, parteneriat, inovație și chiar șansă.

2. Aveți o carte de vizită impresionantă - sunteți diplomat european, președinte –fondator al Asociației ANGEL; membru fondator al asociației ASCENDENT și faceți parte din conducerea acesteia și a Asociației ARHETIP. Care au fost modelele și reperele dumneavoastră? De ce ați ales munca în slujba comunității?

Îmi plac Oamenii și îmi place să-i ajut. E o provocare să-i ajuți tocmai pe cei care aparent au șanse mai puține în viață. Cred că asta face parte din destinul meu.

Binele, Compasiunea și Justitia Socială ca valori, le-am ales ca repere în activitatea mea. Mă încurajează mesajul lui Dalai Lama care afirmă: "Fii BUN ori de câte ori e posibil. Și e posibil întodeauna."

Înainte de a fi consilier european, sunt mai întâi asistent social. Sunt unul din promotorii [Colegiului Național al Asistenților Sociali din România - www.cnasr.ro](http://www.cnasr.ro) a standardului profesiei de asistent social și a liberei practici, ca formă de exercitare a profesiei în sistem liberal în România. Sunt adeptul teoriei potrivit căreia cei mai buni experți, consultanți sau traineri în asistență socială sau în programele de promovare a bunăstării sunt mai întâi cei mai buni practicieni.

Prin activitatea pe care o desfășor am căutat să înțeleg omul și în special persoanele aflate în nevoie, din mai multe perspective și uneori simultan, îndeplinind pe rând și ierarhic diferite atribuții și funcții: voluntar, educator social (Terre des Hommes Elveția), asistent social (centrul maternal Sinergie, Fundația Familia și Ocrotirea Copilului, Asociația CRED, Medicines sans Frontières Belgia), coordonator (Centrul de Consiliere Mamă-Copil), manager programe sociale, trainer, președinte executiv (Asociația ANGEL), evaluator-supervizor (Fondul Român de Dezvoltare Socială, FDSC, CRCR, consultant & trainer (World Learning, World Vision), vicepreședinte Colegiul Național al Asistenților Sociali din România, membru în CESE, membru în biroul secțiunii SOC a CESE, membru al grupului de economie socială al CESE, membru în grupul de monitorizare politic CDR&CESE (Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European).

Am activat și am colaborat în multe organizații neguvernamentale sau administrator de fonduri, reușind să acoper prin activitatea mea aproape toată paleta de servicii sociale: de la centre de zi, centre de

consiliere, centre maternale, apartamente sociale pentru tineri, rețele de asistenți maternali, adăposturi de urgență, programe de educație și prevenire până la programe de educație continuă a adulților, programe de formare, evaluare și supervizare, programe de advocacy. Sunt co-autor al Manualului Lucrătorului Social din România editat de UNICEF.

În cariera mea am activat în aproape toate tipurile de programe și am acompaniat social aproape toate tipurile de beneficiari aflați în nevoie. Interesele oamenilor simpli și a beneficiarilor cu care am lucrat sau lucrez am urmărit să le promovez atât în activitatea mea cotidiană cât și în legislația națională și europeană.

3. Pe pagina dumneavoastră web www.eugenlucan.eu am remarcat un motto: "Unity in Diversity", pe care eu îl asociez cu definiția multiculturalității, o temă de mare interes și actualitate pentru politicienii americani. **Ce reprezintă pentru dumneavoastră unitatea în diversitate?**

Unitate în Diversitate reprezintă acel ansamblu de valori universale care sunt Binele, Frumusețea, Armonia, Înțelepciunea, Bunătatea, Iubirea, Compasiunea, Libertatea, Curajul, Adevărul care se exprimă, axiologic vorbind, plenar ca principiu unitar al Perfecțiunii Totului, dar care iau forme particulare în funcție de spațiu, cultură sau context. Aș putea afirma de exemplu că Sfinxul din Bucegi este în esență la fel de frumos și misterios precum Stonehenge din UK sau Grand Canyon din SUA.

Eu cred că raportarea nu trebuie să se oprească doar la contextul multiculturalității, aceste valori axiologice cred că sunt valabile de exemplu și în spațiul social: Binele ca valoare sau Bunăstarea se pot manifesta divers chiar și în plan economic sau social prin mai multe idei de afacere sau mai multe tipuri de programe sociale adaptate la un context comunitar, uman, local sau social particular,

Derapajele apar când, deși există o diversitate de forme de exprimare în diferite planuri, nu există un fundament de valori și promovăm o cultură, idei sau programe pentru interese meschine sau prea personale, din orgoliu sau egoism, răzbunare, ură, indiferență sau din alte motivații care nu au legătură cu Binele sau Armonia generală. Acest "Unity in diversity" ar trebui să confere o Unitate în Spirit locuitorilor acestei planete care să ne ajute să trăim cu toții mai responsabili, mult mai bine, în armonie unii cu alții precum și cu Natura care ne găzduiește cu atâta generozitate, bunăvoință și chiar îngăduiță. Ori, eu cred că atunci când în diversitate oamenii vor înțelege aceste valori unitare și fundamentale ale existenței, vom face mari progrese ca umanitate în mod global. La urma urmei, eu cred că respectând aceste valori, respectăm Viața și legile ei intrinseci de a fi.

4. **Vă rog să ne spuneți câteva cuvinte despre Asociația Angel, inițiative Angel de succes și ce proiecte inedite derulați acum?**

Misiunea Asociației **ANGEL** este de a promova bunăstarea și armonia copilului, individului, familiei și a comunității, de a promova drepturile omului, protecția mediului, valorile culturale și spirituale. Asociația **ANGEL** ajută persoane în situații de dificultate, indiferent de natura și cauza acestora, pe teritoriul național și în afara lui.

O inițiativă inedită și pentru diaspora românească este ziarul electronic al asociației care are peste 2000 de abonați la newsletter (AngelPress). Acest cotidian electronic îl găsiți pe www.angel.org.ro și are o secțiune ROmania unde promovăm personalitățile și valorile românești din țară sau de pe mapamond. Americanii, deși au o industrie aviatică înfloritoare, pot descoperi aici de exemplu că primele invenții în acest domeniu au fost făcute de românii Traian Vuia, Aurel Vlaicu sau Henri Coandă. (Mai multe detalii găsiți aici: http://www.angel.org.ro/mod_noutati_stiri-71-407--ROmani-celebri-sau-cand-uneori-e-martor-doar-tacerea).

Ca să răspund la ultima parte a întrebării pot spune că în momentul de față ne focalizăm în special către programe sociale, derulăm servicii social-comunitare în sprijinul familiilor și adulților străzii. Construim o casă socială pentru 8 copii ai străzii lângă București și avem un Centru de Urgență pentru persoane fără adăpost la Tg.Neamț. Mai multe detalii despre programele asociației găsiți pe www.angel.org.ro în secțiunea Programe. Aceste două programe sociale au constituit modele de bună practică în urma cărora am propus conducerii CESE avizul SOC 408 Homelessness, care după cum știți a fost deja votat de membri în unanimitate. Pornind de la programe în derulare și de la date factuale, să inițiezi o dezbatere și o legislație adecvată la nivel european în beneficiul celor mai dezavatajate categorii de persoane, reprezintă în opinia mea un rezultat bun. Aceasta face parte din mandatul pe care mi l-am asumat în fața beneficiarilor cu care lucrez și a societății civile din România.

5. **Cum arată o zi din viața dumneavoastră la Bruxelles? Care sunt cele mai importante proiecte pe care le-ați susținut în calitate de membru al comisiei SOC Employment, Social Affairs and Citizenship?**

Analizez documentele europene și avizele CESE. Pregătesc amendamente atunci când e cazul. Particip la grupurile de lucru care redactează drafturile proiectelor de aviz care vor fi supuse adoptării. Mă întâlnesc cu reprezentanți ai unor rețele europene a ONG-urilor în funcție de tematica grupurilor de lucru în care sunt implicat. Diseminez informația pe site-ul organizației sau pe blogul-urile personale pentru a primi feedback-uri de la organizațiile din țară. Această muncă nu e numai la Bruxelles, o pregătire adecvată o realizezi și în țară. Cea mai importantă contribuție o ai atunci când ești raportor al unui aviz European care se elaborează în cadrul Comitetului.

Cele mai importante proiecte sunt avizele din cadrul secțiunii SOC (**Employment, Social Affairs and Citizenship**) la care am fost raportor și care au fost adoptate cu majoritate în sesiunile plenare ale CESE. Acestea sunt:

- **SOC 335 Mediile fără fum de tutun** în care atrag atenția, în calitate de raportor, că peste 19.000 de cetățeni europeni mor prematur în Europa datorită expunerii la fum de tutun secundar (sau cum mai este denumit: fumat pasiv) și că e nevoie ca în legislația europeană să existe un grad mult mai mare de protecție în special pentru copii, adolescenți și tineri, precum și pentru muncitorii care lucrează în industria hotelieră și de divertisment.
- **SOC 408 Homelessness** este un aviz din proprie inițiativă cu o largă participare românească având președinte de grup, expert și raportor români. Am avut plăcerea să facilitez și o expoziție a unui artist român, Vasile Gabi Grama de la Asociația SAMUSOCIAL, în cadrul unor audieri publice pe care le-am avut la Bruxelles pe această temă. În acest aviz în calitate de raportor am sugerat CESE să recomande Comisiei și instituțiilor europene extinderea și focalizarea fondurilor structurale (FSE+ERDF) către analiza fenomenului persoanelor fără adăpost (homelessness) și, în special, pentru construirea de locuințe permanente în fiecare localitate și ca politicile de combatere a sărăciei destinate persoanelor fără locuință, să se evidențieze valoarea dreptului la locuință ca un drept fundamental. E nevoie să se dezvolte o strategie europeană ambițioasă privind eradicarea fenomenului social al persoanelor private de adăpost (homelessness) care să sprijine statele membre în dezvoltarea unor strategii naționale eficiente.

Aceste avize au fost deja publicate în Monitorul Oficial al UE. Le puteți găsi pe site-ul CESE:

<http://memberspage.eesc.europa.eu/Detail.aspx?id=2021513&f=2&s=0&o1=0&o2=0&o3=0&inst=CES&co=R>

6. Ce părere aveți despre introducerea votului prin corespondență pentru cetățenii români din diaspora? Considerați că legea, în forma actuală, întrunește condițiile de siguranță necesare, astfel încât voturile prin corespondență să nu poată fi fraudate?

Din câte știu în prezent, doar cel mult 5% -10% dintre românii aflați în străinătate pot vota, și asta din cauza distanțelor foarte mari până la secțiile de vot. În opinia mea acest proiect ar putea rezolva problema distanțelor și va oferi tuturor șansa de a vota așa cum le dictează conștiința. Eu cred că orice român din diaspora trebuie să aibe șansa să voteze.

Politicienii aleși și de ei, îi vor determina sau nu să se întorcă în țară sau să rămână mai departe să muncească și să trăiască în străinătate. Reticența față de nesiguranța evaluării corecte a voturilor reiese și dintr-un sondaj Gallup realizat pentru Fundația Soros și publicat în noiembrie 2011, 59% dintre români nu sunt de acord cu votul prin corespondență, iar 63% nu vor vot prin internet. Proiectul prezintă destule elemente de siguranță de la momentul introducerii plicurilor în urne, dar nu oferă garanții până la acel moment. Votul e secret când îl exerciți în cabina de vot, prin votul exercitat prin corespondență acest element poate să dispară. Rezultatul corectitudinii evaluării voturilor depinde în opinia mea și de secretariatele secțiilor consulare și diplomatice care girează acest proces "al primirii votului prin corespondență". Ar trebuie să fie prezente ONG-uri care să monitorizeze procesul inclusiv în etapa primirii corespondenței, și nu doar în ziua votării când se deschid urnele și corespondența. Proiectul legii votului prin corespondență propus de către Teodor Baconschi a fost aspru criticat de către opoziție. De asemenea, și UDMR, partener al PDL în coaliția de guvernare, se opune adoptării acestuia. Vom vedea dacă PDL va obține majoritatea.

7. Restricțiile de muncă impuse românilor de 11 dintre statele membre UE sunt o dovadă că nu toate țările membre au același statut și aceleași drepturi? Cât de mult contează "vocea" României în angrenajul European și câtă "greutate" au propunerile românești?

Eu le-aș numi și un examen de maturitate al construcției europene în care trebuie să înveți să-ți respecti și partenerii aparent "mai mici". Deși România e țară membră a UE, 9 din cele 11 state au dorit să

notifică CE privind prelungirea restricțiilor de muncă după data de 01.01.2012. Nouă dintre cele 11 state membre care mențineau restricții pe piața muncii au trimis notificări până la data de 31 decembrie: Marea Britanie (24 noiembrie), Irlanda (15 decembrie), Germania (21 decembrie), Belgia (22 decembrie), Franța (23 decembrie), Luxemburg (22 decembrie), Malta (22 decembrie), Olanda (23 decembrie) și Austria (22 decembrie). Celelalte două state, respectiv "Italia și Republica Cehă au informat Comisia că vor aplica integral legislația UE referitoare la libera circulație a forței de muncă începând cu data de 1 ianuarie 2012", potrivit informațiilor precizate de CE. Comisia reamintește că "în orice caz, toate restricțiile care mai sunt în vigoare trebuie să fie abolite până cel mai târziu la data de 31 decembrie 2013". Potrivit dispozițiilor Tratatului de Aderare, restricțiile privind libera circulație a forței de muncă din cele două state membre - România și Bulgaria - ar fi trebuit să ia sfârșit, în principiu, odată cu data de 31 decembrie 2011 deoarece statul membru care restricționa accesul la data de 31 decembrie putea să continue această restricționare și după această dată, pentru încă maximum doi ani, doar în cazul unor distorsiuni serioase pe propria piață a muncii sau a unor riscuri serioase în acest sens și doar după notificarea Comisiei asupra deciziei de continuare a restricționării. Problema e că nu se definește foarte clar ce înseamnă "distorsiune serioasă". Notificarea trebuia să fie transmisă înainte de data de 1 ianuarie 2012, iar în absența ei se aplică automat legislația UE referitoare la libera circulație a forței de muncă. Comisarul Andor are în vedere să prezinte comentarii asupra notificărilor primite de la statele membre și asupra evaluărilor și datelor prezentate de acestea în cadrul unei reuniuni viitoare a Consiliului miniștrilor UE de resort.

Din punctul meu de vedere aceasta arată o slabă transpunere și implementare a legislației europene actuale cu privire la libera circulație a forței de muncă și în special în privința Directivei 2004/38/EC privind dreptul cetățenilor europeni și al membrilor familiilor lor de a circula și de a-și stabili reședința liber în Uniunea Europeană. La nevoie, Comisia ar putea să-și exercite dreptul de a iniția procedurile legate de încălcarea legislației ("infringement") împotriva statelor membre care nu respectă această legislație.

Există voci românești în Parlamentul Europei care luptă pentru drepturile muncitorilor români și bulgari. Rezoluția elaborată de Traian Ungureanu (PPE, PD-L) și adoptată prin ridicare de mâini notează faptul că nu s-au înregistrat efecte negative în acele state membre care au permis accesul pe piața muncii a forței de muncă din statele membre care au aderat în 2004 și 2007. "Toate statele membre ale UE trebuie să permită accesul bulgarilor și românilor pe piața forței de muncă până la sfârșitul lui 2011" se spune în rezoluția adoptată de Parlamentul European, marți, 25 octombrie. O rezoluție adoptată în PE "are greutate", dar în condițiile crizei economice multe țări se scuză deși mai mult din 1% din PIB-urile naționale sunt realizate de muncitorii români sau bulgari.

8. Lipsa unor acorduri bilaterale româno-americe conduce la o serie de probleme specifice pentru românii din America. Unele modelele europene ar putea fi extrapolate și pentru SUA? De pildă recunoașterea vechimii în muncă din România și/sau cumularea ei cu cea din SUA; echivalarea diplomelor universitare; preschimbarea permiselor de conducere românești. Aceste aspecte sunt frustrante, mai ales pentru că există reglementări similare pentru alți cetățeni europeni (francezi și germani). **Românii din America pot spera ca într-o zi să aibă drepturi egale cu alți cetățeni ai Uniunii sau vor rămâne mereu cetățeni europeni "de mâna a doua"?**

Atât timp cât există un proces european de recunoaștere reciprocă a diplomelor în interiorul UE, mă aștept ca în viitor românii să fie tratați de către partenerii din SUA în primul rând ca cetățeni europeni. Școala românească are tradiție, și românii acolo unde au ajuns sunt apreciați profesional. Se vorbește deja în zona statelor care au adoptat moneda euro de o "Europă cu două viteze". Asta ar putea afecta imaginea Europei și a românilor care probabil vor fi incluși în categoria cetățenilor europeni "de mâna a doua" în virtutea unor inerții mentale regretabile. Eu cred că NU e imperios necesar să avem aceleași drepturi, ci să fim tratați cu demnitate și respect de către statul american ca oricare cetățeni europeni

9. Aveți o experiență bogată în programe de asistență socială. **Ce șanse au românii din SUA care doresc să adopte un copil din România? Există șanse de simplificare a procedurilor de adopție internațională, sau măcar facilități pentru cetățenii americani de origine română?**

Adopțiile internaționale au fost oprite acum mulți ani când raportoarea pentru România, doamna Nicholson, a sugerat stoparea lor ca și condiție obligatorie a țării noastre pentru a intra în UE. În 2011 a existat un proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției care a trecut de votul parlamentarilor din Camera Deputaților, fără să aducă modificări substanțiale sau facilități pentru cetățenii de origine română. Procedura de adopție se poate începe cu o mai mare celeritate pentru a evita situațiile când copiii sunt instituționalizați pe perioade lungi de timp, dar în continuare au prioritate adopțiile naționale. Din această perspectivă românii din SUA care și-au păstrat cetățenia ar avea șanse să adopte, dar exigențele s-au mărit în sensul că trebuie să demonstreze că au reședință în România pe o perioadă mai mare de timp. Prin articolele anexate la noua lege se înțelege cetățenii români cu domiciliul în România, care au locuit efectiv și continuu pe teritoriul României în ultimele douăsprezece (12!!!) luni anterioare depunerii cererii de atestare ca familie adoptivă. Pentru orice alte informații sunt deschis la precizări în detaliu

Marian Maleciu

PRIN LABIRINTUL VIETII

PARTEA a-IV-a

... Văzându-l atât de impulsiv și lipsit de maniere, refuză să se dezbrace. Când încercă să-i vorbească, dorind să-i ceară explicații și să-l tempereze, el o lovi cu dosul palmei peste față atât de tare încât, biata fată, paralizată de uimire și durere, căzu pe canapeaua de pe care abia se ridicase. Rămase blocată, incapabilă să schițeze un gest ori să articuleze vreun sunet. El o privea rânjind, cu pumnii strânși, pregătit să mai lovească. Lipsa ei de reacție din acele clipe îl determină să scuipe în ciudat și să se retragă la masă. Își turnă băutura în pahar, indiferent, de parcă nimic deosebit nu se întâmplase. După câteva minute Adriana se ridică. Își șterse sângele ce picura din nas și încercă să-i vorbească, sprijinindu-se de

brațul canapelei, destul de răvășită încă de surpriza neplăcută pe care nu și-ar fi putut-o imagina vreodată. El sorbea șampanie, pahar după pahar, indiferent, aparent plecat cu gândul departe. Observând că nu o ascultă, cu pași mici, înceți și nesiguri, Adriana plecă la baie să se spele. Ieși de acolo mai calmă, mai sigură pe ea și se opri în fața lui, destul de aproape, privindu-l fix, cu dispreț și hotărâre în întreaga-i atitudine. Intenționa să-l convingă s-o lase să plece. După doar câteva cuvinte, printr-o mișcare scurtă, surprinzătoare, el se ridică și o prinse de încheietura mâinii. O trase cu forță în mijlocul camerei. O privi sfredelitor și, într-un amestec de ironie, duioșie și autoritate, rosti apăsând pe cuvinte:

- Mai sunt 20 de minute și vei fi a mea la cumpăna dintre ani. Dansăm!
- Sergiu, te rog frumos, încearcă să...
- Să taci când dansez! Auzi?

A întins brațele și a cuprins-o, dar după doar trei pași de dans, a început să-i tragă nasturii rochiței de seară cu intenția de a-i desface. Pentru că nu reușea, a tras atât de tare că materialul a început să cedeze.

- Ce vrei? S-o rup toată? Dezbrăcarea! Si să taci! a țipat Sergiu la ea, mai tare decât se auzea muzica dată la maxim.

Înfuriat de refuzul și încercările ei disperate de a scăpa din strânsoarea lui, a început să tragă de ea. I-a ridicat poalele și a forțat rochia peste cap cu ambele mâini, mișcare la care s-a împiedicat și a căzut, antrenând și fata după el. Pe covor a prins-o de păr pentru a o împiedica să fugă și cu mâna cealaltă a tras sutienul atât de tare, că au ieșit copcile din pânză, rupând-o. Văzându-i sânii goi, în libertate, s-a repezit ca un uliu asupra ei. Vânjos, mult mai puternic decât fata, a supus-o cu ușurință, cu toată îndârjirea ei plină de furie și rușine. I-a tras cu brutalitate chiloțeei minusculi, până a rămas goală, immobilizând-o sub trupul lui, încercând să se dezbrace, în același timp, folosindu-se doar de o mână.

Cu toate zvârcolirile și încercările ei, Adriana nu reuși să se elibereze. El încerca să o sărute pe unde nimerea, lăsând peste tot o dâră subțire de salivă și, pe alocuri, urme de unghii grosolan înfipite în carnea fragedă ori mușcături pe pielea atât de fină și curată...

*

- Sărut mâinile, domnișoară! Lacrimile provoacă riduri... Nu ați știut?

S-a oprit speriată și l-a privit pe tânărul ce o salutase atât de respectos. Nu-l văzuse și nici nu-i venea să creadă că mai sunt și băieți manierați. După câteva clipe și-a revenit și se întreba nedumerită de ce-i vorbea el despre lacrimi și riduri. A ridicat mâna liberă și a trecut-o ușor peste față, încercând să șteargă imaginile neplăcute aduse de amintiri. Atunci a înțeles că încă plângea. S-a șters cu batista deja umedă și, rușinată,

cu privirea pe lângă ochii lui, l-a întrebat:

- Cine ești dumneata? Mă cunoști?

- Da, domnișoară. Eu sunt Cristian. Lucrez la o societate de pază. Am fost de serviciu la atelierul de la firma la care lucrați dumneavoastră. De mai multe ori și... și vă știu de acolo

- Nu-mi amintesc să te fi văzut, dar n-are importanță... Asta este ținuta de serviciu, presupun, adăugă Adriana după ce îndrăzni să-l privească mai atent.

- Da, așa este. Ținuta de serviciu în care vin și la acel atelier... Dumneavoastră treceți pe acolo doar să faceți prezența. V-am văzut de mai multe ori când eram de serviciu. Vă simpatizează tot personalul, să știți... Toate fetele vorbesc frumos despre jurista lor! Chiar și șefii de secții, dar mai pe ocolite... Mergeți la serviciu, acum? a întrebat-o băiatul, oarecum intimidat de tăcerea ei prelungită.

- Da, merg către acolo, deși...

Adriana a răspuns cu voce nesigură, gândul fiindu-i plecat deja la mare depărtare, înghesuit de multe semne de întrebare la care era hotărâtă să dea răspunsuri cât mai repede. Dorea să-și clarifice definitiv poziția la locul de muncă și încă era nedecisă. Nu era sigură că planul ei va reuși, că nu va avea probleme. Se temea, totuși, de atitudinea patronului.

- Domnișoară, sunt cu mașina de serviciu și merg chiar acolo. Dacă acceptați, vă rog să urcați! Vă duc mintenaș și nu vă mai obosiți cu drumul.

L-a privit surprinsă și i-a examinat din nou, mai atent, ținuta vestimentară, memorând sigla societății de pază înscrisă pe bluzon. Încă nehotărâtă, a murmurat cu voce ștearsă:

-

- Nu vreau să ai dumneata probleme cu șefii. Pot ajunge și pe jos...

- În niciun caz, domnișoară, a întrerupt-o Cristian vesel și convingător. Fac un ocol de nebăgat în seamă... Vă rog să nu vă supărați pe mine, dar nu arătați prea bine. Cred că n-ar trebui să mergeți atât de mult. E cale lungă... Sunteți cam dărâmată, cum se spune!

- Chiar se observă? a întrebat Adriana, surprinsă și rușinată, simțind cum i se roșesc obraji. Așa este, am niște probleme...

- Dacă vreți, vă rog mult, le spuneți în mașină, domnișoară. Nu trebuie să vă citească oricine pe față. Unii oameni se bucură de răul altuia...

- Da, ai dreptate și dumneata, ce să mai zic... Accept propunerea. E mai bine, cred.

Au traversat strada pe spațiul destinat pietonilor. El s-a asigurat că nu sunt pericole din cele două sensuri de circulație, ținând o mână întinsă protector până la cotul Adrianei, fără să o atingă. A arătat cu un gest larg mașina aflată în apropiere, staționată lângă bordură, schițând un zâmbet ușor de încurajare. Nu era sigur dacă fata a observat și o privea îngrijorat când a deschis portiera spate a mașinii. Fără să intenționeze, într-un impuls pe care nu și-l explică, Adriana examinează fugar mașina și compară însemnele vopsite pe fiecare portieră cu cele reținute de pe bluzonul lui, după care zâmbi imperceptibil. Intră și se așează pe bancheta din spate, oarecum ușurată și bucuroasă că s-a ivit această ocazie. Nu-i scăpă nici privirea lui atentă.

- Am vrut să vin pe la dumneavoastră de mai multe ori, la birou, i se adresă Cristian, după ce porni motorul și se înscrie cu autoturismul în traficul lejer al străzii...

- Cu ce ocazie? Ai probleme pe linie de muncă?

- Nu, domnișoară. Doamne ferește! Aveam nevoie de niște cursuri pe care bănuiam că le păstrați și acceptați să mi le împrumutați...

- Cursuri?! Ce nevoie ai avea?

- Sunt student la Drept, în ultimul an. Aici, în municipiu. Am început deja să lucrez la lucrarea de licență. Aveam nevoie...

- O, bravo! Felicitări! Cu serviciul dumată... ai timp să te pregătești?

- Este destul de greu, să știți. De regulă lucrez în tură de noapte, dar... trebuie să fac ceva. N-o să stau toată viața agent de pază, domnișoară! Asta nu este meserie de viitor.

Salariul nu este din acela care să asigure un trai decent dacă-ți faci o familie, explică pe larg Cristian, pe un ton tot mai trist pe măsură ce vorbea, privind atent drumul și oglinzile retrovizoare.

- Te înțeleg... Știi, zilele astea sunt cam... ocupată. Peste o săptămână, dacă mă cauți, cu mare plăcere. Am și câteva caiete de notițe, poate îți vor folosi. Este prea târziu atunci?

- Nu, nu este. Mulțumesc mult, domnișoară! Am știut eu că sunteți amabilă și nu mă refuzați.

- Ei, nu sunt chiar așa. Aparențele...

- Nu mai vorbiți așa, domnișoară, o întrerupse băiatul privind-o fugar prin oglindă. Spuneți asta acum că aveți vreun necaz, se pare, dar... Dacă nu sunt indiscret sau obraznic, cine vă supără mai mult? Patronul ori avocatul?

Adriana nu răspunse imediat. Simți un anume ceva în intonația ce o imprimase Cristian acestei întrebări și încercă, mai întâi, să înțeleagă din ce motiv. Era sigură că nu i se pare. „Știe el, oare, că am probleme cu acești oameni? În acest caz de unde știe? Întrebarea este foarte directă... Cine este el, cu adevărat?

- Ce te face să crezi că acești oameni ar fi cauza? Am probleme personale, de familie.

- De familie? Iertați-mă, dar nu vă cred, domnișoară! Nenea Pavel este un om de tot respectul și doamna Aurora, la fel, este o...

- Ei, asta-i bună! De unde-mi cunoști dumneata părinții? întrebă Adriana, întrerupându-l total surprinsă, încercând să-i examineze fața atât cât putea din poziția în care se afla pe banchetă.

- Tatăl meu este prieten bun cu nenea Pavel, domnișoară. Au lucrat împreună la uzină. Au fost colegi de școală în tinerețe...

- Hm! E mică lumea asta în care trăim... Iată că am ajuns. Mulțumesc mult, domnule Cristian! Sunt datoare acum, așa că vei obține materialele de care ai nevoie. Ca să scap și eu de datorie. Totuși... de ce crezi că cei doi...

- Domnișoară, îi cunoaște toată lumea cât sunt de jigodii. Amândoi! Multe salariate s-au plâns de ei...

- Bine, bine! Este suficient... la revedere! Încă o dată, mulțumesc! Se grăbi fata să încheie subiectul, redevenind rigidă și temătoare.

Ultimele cuvinte pe care Cristian le rostise au avut darul de a-i întări hotărârea ce se înfiripase în mintea ei. Strângând cu putere dosarul ce-l purta cu ea, Adriana se îndreptă îndârjită către birou. La fel de îndârjită cum se întâmplase atunci, când cu ultimele fărâme de forță și voință, scârbită și umilită, a reușit să scape de Sergiu...

... El o domina prin forță și era conștientă de acest fapt. Ultima fărâamă de simpatie și din dragostea ce i-o purta se pierduse în acea urâtă încercare de a o posedea fără voința ei. Când a simțit că el a reușit să-i desfacă picioarele, cât să-și introducă un genunchi între ele, a rămas paralizată de teama a ceea ce urma să se întâmple mai departe. A încetat să se apere și a întins brațele lateral pe covorul moale, gemând și respirând sacadat. Profitând de situație, el a ajuns cu mâna acolo și a strâns-o cu putere. Durerea a făcut-o să-și ridice ambii genunchi și el, victorios, încerca să o penetreze. Simțindu-i goliciunea învârtoșată, Adriana a țipat și, plină de scârbă și teamă, și-a repezit ambele brațe puternic în pieptul lui, reușind să-l răstoarne pe o parte. În încercarea de a se ridica să fugă l-a lovit cu un genunchi exact între picioare, destul de puternic ca el să se-ndoaie de durere, să urle și să-și ia mâinile de pe trupul ei.

S-a îmbrăcat în fugă, înnebunită de spaimă, în timp ce el încă se văicărea și se zvârcolea pe covor, fără să o vadă ce face. A găsit telecomanda în buzunarul hainei lui și, după mai multe încercări, a auzit zăvoarele culisând în lăcașurile lor. S-a repezit la ușa și a fugit afară fără să se mai uite înapoi.

A început să-și mai aranjeze părul în timp ce încerca să se orienteze încotro să meargă. Era foarte dezorientată. Venise cu mașina și, de moment, nu știa în ce parte să meargă, să fugă cât mai departe de casa aceea, de omul pe care-l iubise și de care-i era teamă să nu o urmărească.

Deodată cerul s-a luminat și aerul a început să vibreze sub presiunea exploziilor al căror zgomot se propaga din toate direcțiile. Jocurile de artificii, cu intensitatea lor deosebită, a făcut-o să înțeleagă care este direcția către Universitate. Mii de claxoane și sirene se întreceau în toate tonalitățile pe străzile capitalei plină de animație, cântece, urale și alte strigăte de bucurie.

Era Anul Nou!

Adriana străbătea dezolată Bucureștiul la cumpăna dintre ani, strecurându-se temătoare, fără speranță, prin labirintul vieții...

Plină de zel, îngândurată, dar meticuloasă, făcea ordine în hârtoagele ce le avea în primire. Ce nu mai era bun, rupea și umpluse coșul de hârtii. Tria și clasifica cu pricepere toate documentele. Pe domenii, pe cauze și alte direcții bine cunoscute de ea.

Secretara se făcea că lucrează absorbită de importanța hârtilor, pe care le frunzărea aiurea, urmărind curioasă activitatea Adrianei. Nu a întrebat-o nimic și nu a întrerupt-o în nici-un moment dar, neobservată, a acționat un fel de buton de alarmă de sub tăblia biroului. După numai trei minute Adriana auzi vocea patronului, care intrase fără zgomot în încăpere:

- Nu ai venit să-mi comunici ce hotărâre ai stabilit cu domnul avocat!

- Nu, domnule, vă va comunica domnia sa. Eu vă voi prezenta astăzi demisia...

- Cum, renunți la slujba asta onorabilă pe care abia ai găsit-o?

- Da, domnule! Ar fi fost onorabilă dacă ați fi creat un mediu favorabil, dar în condițiile...

- Aha, nu vrei să mai lucrezi cu porcii! ridică el tonul, iritat și insinuant.

Descumpănită, Adriana rămase cu o mână plină de hârtii în aer, privindu-l pe director din ce în ce mai surprinsă. Își revenit rapid și-i răspunse cu toată ironia de care era în stare:

- Cerculă rapid veștile rele, domnule!

Patronul se întoarse cu spatele și, când mâna i se opri pe clanță, îi spus printre dinți:

- În zece minute să te prezinți cu hârtia!

Și s-a prezentat...

*

Emoțiile se destrămau pe măsură ce mergea și se apropia de casă. Nu știa cum să le povestească părinților toate cele prin care trecuse. Nu ar fi dorit în ruptul capului să-i supere dar... nu avea ce face. Era firesc să le spună că și-a dat demisia. Căuta doar modalitățile. Aurora a rămas încremenită și asculta totul în tăcere. Fierbea la fiecare episod relatat cu mânie și jenă de Adriana. Își ștergea lacrimile cu colțul baticului ce-l purta la bucătărie în timp ce prepara mâncarea și își bătea uneori șoldurile plinuțe cu palmele. Nu-i venea să creadă și suferea enorm văzându-și fiica cât de marcată a fost de purtarea celor doi de la firmă.

- Lasă, mamă! Găsești tu să te angajezi în altă parte. Dumnezeu este mare și le vede pe toate. Are El grijă...

- Da, așa este dar... cu tata ce facem? Dacă-i spun motivul adevărat...

- Doamne ferește, Adriana mamă! Vrei să-i omoare? Să-i snopească în bătaie și să dăm de alte necazuri?

- Da, ai dreptate, mamă. Îi voi spune numai despre probleme de serviciu. Strict. În plus, nu au vrut să mă angajeze permanent, cu carte de muncă...

Pavel s-a enervat, a bodogănit o jumătate de oră și, după ce s-a mai calmat, a întrebat-o pe Adriana:

- Tu... ți-ai făcut datoria acolo?

- Da, tată. Tot ce am avut în sarcină, absolut totul, am rezolvat.

- Și cum ai rezolvat? Corect ori aiurea?

- Legal pe toată linia. Poți fi sigur de asta...

- Aha! I-a deranjat legalitatea strictă, mama lor de nenorociți...!

În ziua următoare a mers la firmă pentru a rezolva tot ceea ce se impunea în asemenea situație. Cererea era aprobată. Secretara i-a înmănat-o de cum a intrat pe ușă și i-a adus la cunoștință că toate documentele trebuie să i le predea ei, adunate într-un dosar. În această situație, Adriana a întocmit un proces-verbal de predare-primire la care a atașat un opis cuprinzând fiecare adresă oficială, decizie de orice fel, hotărâre judecătorească și orice altă hârtiuță în legătură cu serviciul. Nu mai avea încredere în nimeni. A cerut ca directorul societății să semneze acest proces-verbal, spre aprobare ori de luare la cunoștință, apoi a impus secretarei să-l înregistreze. Manifesta o hotărâre greu de clintit, de care nici ea nu știa că este în stare.

Cu o copie a procesului-verbal în geantă, sigură pe ea, a plecat spre casă eliberată de problemele născute la acest loc de muncă. Acum era deja preocupată de elaborarea unor planuri de viitor. I se părea că toate sunt posibile, dar după o oarecare analiză a detaliilor nu mai era mulțumită. Le elimina, fără părere de rău, unul câte unul. Găsea fisuri fiecăruia și era nemulțumită de ea însăși că nu descoperă un ceva care să-i dea speranțe de realizare.

O săptămână încheiată a umblat prin oraș, a citit toate anunțurile din ziare referitoare la angajări și a trecut de câteva ori pe la Oficiul forțelor de muncă. Nimic în domeniul ei, pentru stagiaari! Peste tot se cerea vechime de la 3 la 5 ani. "Cum să fac această vechime dacă nu mă angajează nimeni"? Asta era întrebarea

obsedantă care o măcina cel mai rău și care rămânea, invariabil, fără răspuns.

Singurele locuri de muncă unde ar fi fost primită, fără condiția de vechime, erau de vânzătoare. Se hotărâse să meargă la un magazin modern de produse electrocasnice, cu salariu minim pe economie ori operator PC la un ziar local. La magazin a renunțat după o întâlnire întâmplătoare cu Cristian. În câteva cuvinte a lămurit-o cu privire la obiceiurile patronului de aici. Vânzătoarele care nu-i cedau se pomeneau peste noapte cu minusuri în gestiune, astfel că nu mai apucau sa-și ia nici ultimul salariu! Iar la ziar, se punea problema angajării "la negru" și, normal, nu-i convenea această situație...

Tot Cristian i-a dat o sugestie la o altă întâlnire "întâmplătoare", după ce Adriana i-a cerut o explicație:

- Dumneata nu locuiești în cartierul meu, dar cred și nu mi se pare că ne întâlnim, întâmplător, cam des. Ai obiective de pază în această zonă?

Băiatul înghiți în sec, roșind vizibil. Cu privirea pironită în pământ rosti spășit:

- Domnișoară, eu vă cunosc de mai mult timp... De când veneați acasă în vacanțele de vară. L-am auzit pe tata vorbind despre familia dumneavoastră și vă lauda că sunteți o studentă foarte bună...

- De unde să știe tatăl tău despre mine?

- De la tatăl dumneavoastră, cum v-am mai spus... Iar la serviciu vă vedeam des, dar... nu am îndrăznit să vă salut ori să vă vorbesc...

- De ce să nu îndrăznești? Nu ai venit să-ți dau cursurile de care ai nevoie. Nu ai îndrăznit?

- Domnișoară, eu nu am terminat studiile superioare și nu cred că ați fi acceptat să...

- Să ce și de ce? Ce treabă au studiile cu o relație amicală, care este benevolă și dezinteresată?

- Dacă este așa... vă pot socoti amica mea? Îndrăzni băiatul să o întrebe, vădit emoționat.

- Ei, hai că ești nostim. Chiar așa! Îmi vine să râd. Ai dumneata destule prietene...

- Nu, nu am pe nimeni. Eu numai la dumneavoastră mă gândesc!

A fost rândul Adrianei să roșească și să-si îndrepte privirile către pământ. Niciodată nu s-a gândit de ce băiatul acesta face în așa fel încât să o întâlnească tot mai des. Și acum...

Îl privea cu coada ochiului și dacă a văzut că freacă asfaltul cu vârful pantofului și nu se uită la ea, a ridicat ochii și l-a învăluit într-o privire cercetătoare. L-a catalogat ca fiind un tip prezentabil! „Da, da, da! Chiar drăguț, dar timid...”

- Ei bine, poate vom discuta și problema asta cu altă ocazie, rupse ea tăcerea. Dar să știi că nici eu nu am prieten, încă din primul an de facultate. Și nici încredere în prietenia unui băiat nu am... Spuneai că ai să-mi spui ceva. Despre asta era vorba?

- A, nu! Am aflat că este un post liber de greșier. Pentru luna viitoare ori peste trei săptămâni s-a anunțat concursul pentru ocuparea lui. M-am gândit că poate vă interesează...

- Pentru așa ceva am făcut eu patru ani de facultate? îl întrerupse Adriana, destul de iritată, privindu-l cu reproș. Dar, stai puțin! Nu am vrut să te jignesc. Sincer! Tu ai fost bine intenționat, nu pe tine mă supăr eu... Iartă-mă, te rog! Unde pot afla toate datele exacte?

- La Tribunal. La avizier este tot ce v-ar putea interesa.

- Mulțumesc mult, domnule... Cristian! Bănuiesc că știi și unde locuiesc. Măine seară vii să-ti dau cărțile... La revedere! Să știi că te aștept...

Mai erau patru zile până la epuizarea termenului de depunere a cererii și a actelor necesare pentru înscrierea la concurs. Adriana a mers direct la medicul de familie pentru a obține adeverința medicală și apoi, potrivit planurilor ce și le făcea cu viteza luminii, s-a întors la Tribunal pentru a se înscrie în audiență.

- Va continua -

Constantin Mîndruța

MI-E TARE DOR DE TINE

- Mi-e tare dor de tine, mă simt a nimănu.
- Mi-e tare dor de tine, la nimeni să nu spui.
- E toamnă și în suflet se scutură copacii.
- E toamnă și în suflet se-adăpostesc toți macii.
- Cu Preacurata , astăzi eu intru în Cetate.
- E prima zi de iarnă și mă gândesc la toate.
- Gândește-te la mine, acoperă-mă-n brațe.
- De-atâta dor, am gânduri să le strunesc, că-s hoațe.
- Cad stele luminoase în fiecare zi.
- Și frunza cade toamna, pădure-a desfrunzi.
- Se naște iarăși iarna, se naște iar lîsus.
- Ești întrupată-n mine, iubirea te-a adus.
- Se-mpodobesc iar brazii, îmi vine și să plâng.
- `I-mpodobește iarna, în jurul ei se strâng.
- Și noi avem lumina zăpezii înstelate.
- Clipirea ta din pleoape în ochii mei se zbate.
- Mi-e tare dor de tine, aş vrea să fiu a ta.
- Crezi că-ai putut vreodată să fii a altcuiva ?
- Am fost, acum sunt mamă, e mult, este puțin ?
- E doar o parte-a vieții, dar nu ți-am fost străin.
- Când viața și destinul au vrut să ne despartă...
- Nu au vrut și iubirea cu altul s-o împartă.
- Îmbătrânim cuminte și ne iubim departe.
- Doar Dumnezeu ne știe, de-i suntem scriși în Carte.
- Aș vrea să cred că iarăși iubesc cu-adevărat.
- Să-ncepem iar amorul, de unde l-am lăsat.
- Să derulăm povestea iubirii dintre noi.
- Nu, dacă suntem sinceri, s-o-aducem înapoi.

CE DACĂ ?

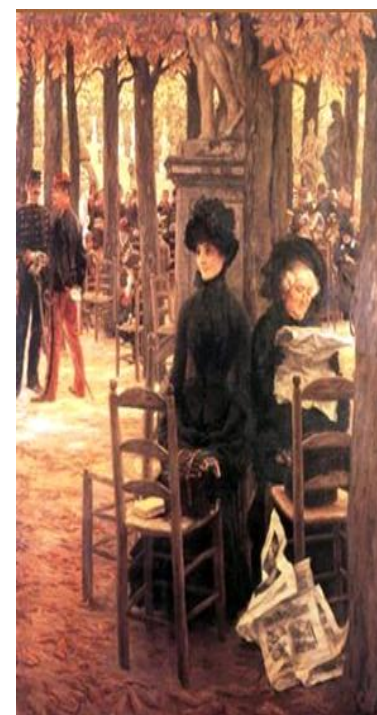
Îmi place să tot cred că nu vă pasă,
Ce dacă plâng ? Nu este un sfârșit,
E mare lucru, știu că nu mă lasă
Un gând din care ieri aş fi murit.
Dar dumneavoastră nu-mi lăsați povara
Atâtor zile și atâtor nopți,
Îngenunchez că nu mai găsesc gara,
Mi-e dor de un cuptor cu cartofi copti.
În gânduri nu avem nelămurire,
Care să doară noi nepricepuți,
Tot încercăm s-avem câte-o-ntâlnire
Și faci antrenamente, să săruți.
Dar gara, bat`-o vina-i căutată,
E gara care doare și-i destul,
Din nou îngenunchez, să se mai poată
Lumina ta intra în nesătul.
În mine s-a născut o tragedie,
E ce se poate spune despre vieți,
Nu intrii c-un sărut în veșnicie,
Dar e-nceputul unei dimineți.

FILIPPO PALIZZI - 1516 - 21839
889

EU TE IUBESC

Eu te iubesc și nu-mi va fi de bine,
Sunt lângă tine ca și-n alte dăți
Și mintea obosește, că străine
Apasă gânduri, dar zâmbesc, mai poți ?
Cu capu-n nouri poate este bine,
Ce mai rămâne dacă preaiubești,
Să treacă iarna ? Eu nu pot străine
Să fac din zile primăveri cerești.
Ce zâmbet sărutarea ți-l va stinge,
De cine să mă-ndur, mă-ndur când pot,
Că inima nu-mi bate ci se plânge,
Aș vrea să fiu cu tine peste tot.
Nu-mi este frică dacă te iubesc,
Mi-e dor de tine cât mai pot trăi
Și nebăgat în seamă te-ntâlnesc,
Cuvintele nu vor a mai grăi.
Eu te iubesc, atâta îmi rămâne
Și de la tine ce mai pot să cer,
E bine, nu e bine, e și mâine,
Cu tine-n gând de ce să mai disper ?

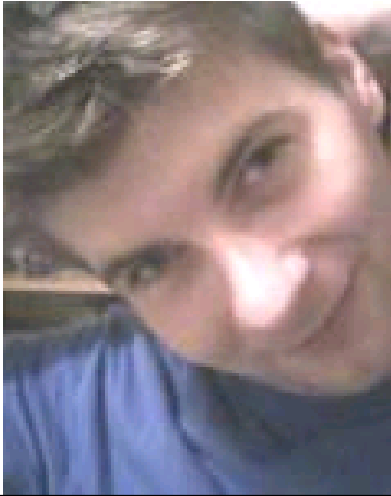

JACUES TISSOT . 1836 - 1902
902

Mihai-Daniel Gheorghe

„POEME PENTRU FLORENTINA”

Îngerul de lemn

Copacului i-au crescut
aripi lungi de arhanghel
frunzele lui s-a făcut strălucire
inima lui de copac
de înger inimă s-a făcut
a prins glas și privire
și i-a curs o lacrimă care
semăna a fruct
a vrut să zboare și
mătura cu aripile firele
de iarbă și nu se putea înălța
de rădăcini avea atârname
cranii de voievozi și
de cai
era ca un ocnaj cu ghiuleaua
de tun de picioare
legată
poetul cu acest înger de lemn se
aseamănă...

Metamorphoza

A căzut o frunză pe sânul tău
și sânul ți s-a făcut pădure
a căzut o lacrimă din ochii mei pe
gura ta
și gura ta s-a făcut râul lacrimilor
mele.
m-ai luat în brațe și m-am făcut
fum
la focul inimii tale...

Cântec

Cerul se făcea mai albastru
când te iubeam
și iarba mai verde....
înalții copaci
îmi păreau tineri poeți
îndrăgostiți ca și mine...

5 minute de noapte

o liniște neobișnuită.
reclame colorate strident – tablouri
ilustre în simeze de mahala.
e destul de cald pentru această perioadă.
deasupra licărul unui avion –
îngeri care fotografiază orașul.
aurolacii par limuzine murdare
parcate în fața unor hoteluri de miliarde
de stele.
pașii nu sonorizează deloc asfaltul.
în ochii ei se văd două autostrăzi spre
nicăieri.
totul devine și mai întunecat.
nu se aude nimic în continuare.
mâna cu unghii pe care s-a înfășurat
curcubeul
mă strange mai tare de braț.
dar nu simt. parcă nici nu aud. nici nu
văd.
poate în aceste clipe nici nu mai exist.
ne oprim în fața blocului. un sărut pe
care nu-l percep.
parcă zic ceva. parcă nu.
nu știi dacă a zâmbit.
doar frig. doar întuneric.
plec în sfârșit. inconștiența dispare.
5 minute de noapte.

Stele de aur răsar

Stele de aur răsar pe cer când vii lângă
mine
stele mari, luceferi ascuțiți de diamant
și timpul parcă stă în loc amuțit de atâta
iubire
e suficient să zâmbești și se aprind toate
luminile lumii
e suficient să zâmbești și morții parcă învie
pune-ți palma pe creștetul meu ca o pasăre
cu cinci aripi și întunecă-mi
cu ea vederea și visele
lasă-mă să-mi ajez capul în poala ta
ca pe o anforă cu mied în pântecul corăbiei
lasă-mă să scriu cu unghiile pe spatele tău
poeme fără sfârșit

Umbra melcului

Umbra melcului e o roată
rostogolindu-se peste morminte de
împărați
melcul spânzură ca un ceasornic
cu lanț de lumină la vesta timpului
melcul nu are nume
și nu face nuntă
melcul e ca o scrisoare a lumii de ieri
către lumea de azi
melcul e ca un vis întrupat într-un
cântec
sonoritatea lui îndulcește somnul
morților

Beatrice Silvia Sorescu

Limitele explicației și înțelegerii în comunicare

Comunicarea sau mai degrabă lipsa ei a devenit în ultimul timp, uneori chiar exagerat, cea care se face vinovată de orice neajuns social, de orice manifestare a acestuia. Nu de mult, însuși președintele României a reproșat guvernului și mai ales oamenilor politici, lipsa explicațiilor, lipsa acestui contact comunicațional cu lumea, lume care ar fi trebuit, urmare a explicațiilor, să înțeleagă în acest fel situația economică dificilă a țării, a planetei, în general, și mai ales ar fi trebuit să înțeleagă și să accepte măsurile luate și impuse de către puterea politică în această perioadă. Toate bune și la locul lor până la momentul în care se uită că există, în primul rând, limite ale explicației, iar de aici, evident, și limite ale înțelegerii, în al doilea rând, se uită că fără o acțiune de tip pragmatic în sfera socialului, acțiune ce trebuie să aducă bunăstarea și binele tuturor, comunicarea poate deveni, vorba românului, pierdere de timp, câtă vreme cuvintele nu țin nici de foame și nici de cald. Dacă am mai adăuga și faptul că nu oricine poate explica în așa fel încât să existe performanțe, urmare a explicațiilor făcute în comunicare, chestiunile se complică rău.

În consecință, ne propunem să reamintim faptul că acest concept „comunicare” este în primul rând unul triadic ce stă sub semnul contextului. Altfel spus, avem de a face cu comunicare-înțelegere-acțiune, plasată în context, (Nicolae Bălașa Comunicare și Înțelegere, Ed. NewEst, Tg. Jiu, 2006), în cazul amintit mai sus, contextul social istoric.

În același timp, reamintim că explicațiile își au rolul lor în procesele cognitive, în cele de factură teoretică în special, dar și limitele specifice. De aici, din limitele explicației, evident și al altor mecanisme, implicit limitele înțelegerii și, evident, ale comunicării.

Simplu spus, când nu se cunosc limitele, (limitele în oricare domeniu și mai ales limitele umane, în general), aproape toate mecanismele psihosociale de tip comunicațional nu mai funcționează.

Subiectul este extrem de complex, însă pentru a contura cel puțin o imagine asupra celor spuse, vom face o scurtă incursiune științifică în acest domeniu al explicației și înțelegerii, insistând spre final asupra limitelor acestora.

În consecință, amintim faptul că teoriile științifice îndeplinesc numeroase funcții cognitive, metodologice, pedagogice etc. Astfel, teoriile științifice ne oferă informații despre realitatea obiectivă, realitatea subiectivă și realitatea ideală, conceptuală. Cu cât elaborăm teorii mai puternice, cu atât informațiile noastre au un conținut informativ mai bogat. Teoriile științifice sunt elaborate în primul rând din motive metodologice și anume pentru realizarea unor sistematizări inductive și deductive, pentru realizarea explicațiilor științifice și mai ales pentru realizarea unor predicții sau retrodicții noi. În egală măsură, teoriile științifice au rolul de control, în sensul că, elaborând teorii tot mai tari, putem controla, prin intermediul tehnologiei, din ce în ce mai bine, procese naturale, procese sociale sau propriile noastre procese psihice.

Toate acestea sunt posibile pe baza formulării acelor enunțuri numite legi. Legea, dintr-un anumit punct de vedere, reprezintă esența cunoașterii și adevărata natură a explicației și predicției științifice. Cu alte cuvinte, construcția teoretică servește două scopuri principale: unul este predicția apariției evenimentelor sau rezultatelor experimentelor, și astfel anticiparea unor fapte noi, iar celălalt este să explice sau să facă inteligibile faptele care au fost deja înregistrate. Nu trebuie uitat, însă, că descoperirea și descrierea faptelor nu poate fi separată totdeauna total de o teorie despre ele. La rândul lor, predicția și explicația sunt considerate procese fundamentale identice ale gândirii științifice, deosebindu-se, din punctul de vedere al unor autori, doar din perspectiva temporală. Predicția privește înainte, de la ceea ce este spre ce va fi, pe când explicația privește de obicei înapoi, de la ceea ce este, spre ceea ce a fost mai înainte.

Din a doua jumătate a secolului trecut și până în zilele noastre – precizează Mircea Flonta – s-a acumulat o imensă literatură care afirmă sau contestă existența unor particularități ireductibile ale metodei de cercetare în științele omului, numite în mod tradițional științele morale și încearcă să determine în ce ar consta aceasta.

Totuși, două tradiții principale pot fi distinse în istoria ideilor, deosebindu-se între ele prin condițiile pe care trebuie să le satisfacă o explicație pentru a fi considerată respectabilă din punct de vedere științific. O primă linie cu rădăcini adânci în istoria intelectuală a omului este numită aristotelică, iar cealaltă, de dată mai recentă, galileeană. Filosofii de orientare empiristă, începând cu John Stuart Mill și Auguste Comte, susțin ideea conform căreia există o unitate a metodei științei și neagă existența unui specific metodologic, pe când exponenții hermeneuticii filosofice, Wilhelm Dilthey, Hans Georg Gadamer și alții afirmă specificitatea metodologică a științelor spiritului sau științelor morale. Altfel spus, prima poziție este filosofia științei, numită, de obicei, pozitivism, termen inventat de către Comte.

Principala teză a pozitivismului este monismul metodologic, conform căruia „toate acțiunile oamenilor sunt evenimente în lume ce au o determinare cauzală strictă, ca și toate celelalte evenimente. Prin urmare, explicația acțiunilor va putea fi dată în cadrul modelului deductiv-nomologic, prin derivarea lor din legi generale și caracteristici de stare particulare. (...) Validitatea explicației cauzale depinde întotdeauna de adevărul anumitor corelații legice” (“Notă introductivă” la G. H. von Wright, *Explicație și înțelegere*, Editura Humanitas, București, 1995, p.6.)

Cu alte cuvinte, caracteristic explicației științifice este explicația cauzală ce constă în subordonarea cazurilor individuale la legi generale ale naturii asumate ca ipoteze, inclusiv pentru natura umană.

Orice explicație științifică încearcă să răspundă la întrebarea „de ce?” pusă în legătură cu ceea ce se cere explicat. În termeni simpli, oamenii vor să cunoască nu numai ce se întâmplă, ci și de ce se întâmplă ceva. Explicația științifică are menirea de a decide asupra unor evenimente în contextul altor evenimente, de a arăta de ce ceva este și de ce este așa cum este. În unele situații, întrebarea „de ce?”, pe lângă răspunsul solicitat, cere și o consolare, ca de exemplu: „de ce trebuie să moară fiul meu?”. Explicația în știință trebuie distinsă de explicațiile practice care apar ca răspunsuri la întrebarea „cum să?”, întrebare ce vizează procedurile prin care pot fi atinse anume obiective. O explicație științifică are două componente esențiale: 1) ceea ce trebuie explicat – definit prin termenul explanandum; 2) ceea ce explică – definit prin termenul explanans.

Din punct de vedere sintactic, explicației îi sunt impuse două cerințe formale:

- 1) să aibă forma unei inferențe, deductivă sau inductivă, de la explanans la explanandum;
- 2) să aibă caracter nomologic (gr. *nomos* „lege” și *logos* „discurs” – care exprimă legi obiective), explanansul să conțină cel puțin un enunț cu caracter de lege.

O explicație satisfăcătoare trebuie să îndeplinească cerințe de testabilitate, adică explanansul să fie testabil, informația explicativă a explanansului trebuie să ofere temeuri puternice de a crede că fenomenul de explicat s-a produs și că el era de așteptat în circumstanțe date.

În general, explanansul constă din două feluri de premise:

- 1.) ansamblul enunțurilor singulare care descriu condițiile inițiale relevante în care s-a petrecut evenimentul;
- 2.) ansamblul legilor generale care subsumează evenimentul de explicat .

În filosofia științei, există numeroase puncte de vedere referitoare la tipurile de explicații și, de asemenea, există încercări de clasificare a explicației științifice, după următoarele criterii:

- natura explanandumului;
- natura legilor din explanans;
- natura relațiilor logice dintre explanans și explanandum;
- caracterul și conținutul informației inclusă în explanans și explanandum.

Dintre acestea, cel mai mult analizată este explicația deductiv-nomologică. Ea are structura formală a unui raționalment deductiv ale cărei premise (explanansul) conțin cel puțin o lege de formă universală și a cărei concluzie (explanandumul) e o consecință logică a premiselor. Forma cea mai importantă a explicației deductiv-nomologice se caracterizează prin faptul că explanansul său este format din una sau mai multe legi universale care au caracterul unor legi empirice, factuale, care leagă diferite aspecte observabile ale evenimentului de explicat. Aceste legi reprezintă premisa majoră în raționalmentul explicației.

Explicațiile de acest fel trebuie să satisfacă, din perspectiva mai multor autori, patru condiții și anume:

- explanandumul trebuie să fie consecință logică a explanans-ului ;
- explanansul să conțină legi universale pentru derivarea explanandum-ului;
- explanansul să aibă conținut empiric;
- propozițiile ce formează explanansul să fie adevărate.

Cu alte cuvinte, explanans înseamnă legi generale, premisă majoră, iar explanandum, concluzia. Explicația deductivă este uneori numită explicație cauzală, însă nu toate explicațiile deductive sunt cauzale.

Un alt tip de explicație este explicația teoretică (explicație deductiv nomologică). În cazul acestor explicații, se explică legile empirice prin subsumarea deductivă a acestora la legi teoretice.

În științele socio-umane, un rol deosebit îl are și explicația deductiv statistică, ce constă în subsumarea explanandumului față de un explanans ce conține cel puțin o lege de tip statistic. Hempel distinge două tipuri de explicație statistică:

- deductiv statistică, ce constă în subsumarea deductivă a unei informații statistice mai restrânse;
- inductiv statistică, ce constă în subsumarea nedeductivă a unui eveniment față de anumite legi statistice.

Dacă în explanansul unei explicații sunt solicitate legi statistice, atunci trebuie recunoscut și modelul probabilist.

O lege statistică simplă are forma: probabilitatea statistică a producerii unui eveniment G în condițiile F este R. Adică, $p(G,F) = R$, unde $0 < R < 1$.

Explanansul unei explicații inductive statistice nu implică explanandumul, ci doar îi conferă un puternic suport inductiv,

confirmativ, deci o mare probabilitate inductivă (logică). Din acest motiv, există posibilitatea ca explanansul să fie adevărat, iar explanandumul să fie fals. Important este faptul că în multe științe, explicațiile inductive statistice sunt importante.

O altă orientare, apărută și ca o reacție împotriva pozitivismului la sfârșitul secolului al XIX-lea, este orientarea hermeneutică, cunoscută și sub numele de idealism. Cei mai cunoscuți reprezentanți ai acestei orientări sunt filosofi germani Droysen, Dilthey, Max Weber, Windelband și Rickert, italianul Croce și englezul Collingwood. Acești gânditori, ca de altfel și alții ce au împărtășit ideile orientării, resping monismul metodologic al pozitivismului și refuză să ia în considerație modelul oferit de științele exacte ale naturii, drept singurul mod de a înțelege rațional realitatea. Dacă Windelband a inventat numele de „nomotetic” pentru științele care caută legi și „ideografic”, pentru studiul descriptiv al individualității, Droysen, pentru a introduce o dihotomie metodologică, propune termenii de explicație și înțelegere. „Țelul științelor naturale, spune el, este de a explica; țelul istoriei este de a înțelege fenomenele care cad în domeniul ei” (G. H. von Wright, *Explicație și înțelegere*, Editura Humanitas, București, 1995, p. 29).

Aceste idei au fost dezvoltate mai târziu de către Wilhelm Dilthey, cel care utilizează pentru domeniul înțelegerii, termenul *Geisteswissenschaften*, termen inventat pentru a traduce din engleză noțiunea de „știință morală”.

Din perspectiva mai multor autori, cauzalitatea este pusă în contrast cu teleologia, iar explicația cauzală cu explicația teleologică (*telos*, scop). După cum am văzut, explicațiile cauzale sunt orientate spre trecut, iar validitatea explicației cauzale depinde de validitatea legăturii nomice dintre cauză și efect. Explicațiile teleologice sunt îndreptate către viitor, iar validitatea lor nu depinde de validitatea relațiilor nomice propuse de ele.

Există explicații care nu sunt teleologice, dar care sunt exprimate în terminologia teleologică. Astfel de explicații exprimate în terminologia teleologică, dar care în privința validității lor depind de adevărul conexiunilor nomice, se numesc explicații cvasi-teleologice. Ele răspund la întrebări de felul: „cum este posibil ceva?” și nu la întrebări: „de ce se întâmplă ceva în mod necesar?” Explicațiile cauzale au, în general, expresia: „aceasta s-a întâmplat fiindcă...”, explicația lor se referă la ceva care a premers și nu la ceva care este înainte. Un enunț de genul „a fost o răscoală în popor fiindcă guvernul era corupt și opresiv” are o rezonanță teleologică și poate fi numit o explicație cvasi-cauzală.

Astfel de explicații funcționează în anumite științe (științele comportamentale) și ele ne ajută să înțelegem ceva sau pentru ce motiv se întâmplă ceva. Explicațiile cauzale și explicațiile cvasi-cauzale se deosebesc de explicațiile teleologice și de cele cvasi-teleologice prin aceea că validitatea primelor depinde de adevărul conexiunilor logice, iar pentru ultimele, acest lucru nu este valabil.

Fără a trage o concluzie din punct de vedere teoretic, putem puncta următoarele: există domenii ale realității naturale și mai ales ale realității sociale unde explicația cauzală trebuie completată cu explicația teleologică. Toate acțiunile umane sunt interpretări teleologice, deoarece scopurile sunt motive care determină acțiunile umane. Explicația teleologică apelează la concepte ca: scop, mijloc, finalitate, motiv. Dacă într-o explicație cauzală explanandum-ul este explicat cu ajutorul unei cauze care îl precede, în explicația teleologică, explanandum-ul este explicat prin relația sa cu un scop care trebuie realizat în viitor sau cu o finalitate teleologică care poate aparține viitorului, prezentului sau trecutului. Acest tip de explicații prezintă aspecte speciale în care trebuie să luăm în considerare activitățile (umane) ce urmăresc un anumit scop. De aici și dificultatea analizei. Există totuși un tip de explicație teleologică în care referirea la viitor nu prezintă dificultăți: explicațiile acțiunii umane îndreptate spre un scop pentru atingerea căruia acțiunea este un mijloc. Un interes aparte îl prezintă explicația finalității în biologie.

„Nevoia de a înțelege lucrurile s-a născut din posibilitatea omului dobândită de timpuriu, în experiență, de a explica” (T. Dima, *Explicație și înțelegere*, vol. II, Editura Graphix, Iași, 1994), însă trecerea lapidară, în revistă, a principalelor forme ale explicației, ca de altfel și cele mai tari explicații nu ne duc la concluzia că puterea noastră de înțele-

gere este mai mare și nici la a afirma că o explicație foarte bine formulată poate duce la o înțelegere de un grad mai ridicat. Noțiunile teoretice mai sus punctate au un caracter orientativ și istoric deoarece experiența ne arată că inteligența umană a fost mereu capabilă să găsească, într-un fel sau altul, premise nedescoperite, fapte trecute cu vederea sau consecințe neprevăzute ale oricărui sistem de gândire și a tras din ele învățăminte noi și concluzii care contrazic sistemul.

Raționalitatea vestică, cu toate avantajele sale, are un defect cardinal: mereu judecă faptele după „concluzia lor logică”. Acest lucru tinde să promoveze forme de extremism intelectual sau înțelegere trunchiată la persoanele fără o experiență de viață variată, pentru a susține o viziune lărgită. Consecința unei astfel de raționalități este, aproape de fiecare dată, o minte excesiv de sofisticată sau culturalizată, care se închide singură în artificialitatea sistemelor raționale. Semnele ei sunt rigiditatea principiilor, gustul pentru categorii și absolut etc. Printr-un conceptualism excesiv de ordonat, spiritul schimbător al inteligenței ființei umane devine prematur cristalizat și este astfel falsificat și încarcerat.

Omul rațional va evita confuzia, dar aceasta înseamnă și pierderea oportunității de a descoperi, de a observa legături sau corespondențe invizibile pentru concepțiile ordonate anterior. Nu tot timpul putem pune pe picior de egalitate confuzia cu răul și poticnirea. Uneori, ea înseamnă schimbare și, evident, creștere. Lumea văzută dintr-o perspectivă raționalistă este ca o grădină formală, așezată pe un plan detaliat și supra-cultivată cu toate buruienile îndepărtate. Totuși, pământul neîngrijit, jungla sălbatică sunt sursele de descoperire și viață nouă spre care trebuie să ne întoarcem regulat pentru regenerarea spiritului.

Deoarece toate conceptele și cuvintele sunt limitate în timp din punct de vedere cultural și orice sistem care le folosește ar putea fi permanent inteligibil doar dacă mediul și ființele la care se aplică ar fi neschimbate, orice teorie, inclusiv teoriile explicației sunt sortite, mai devreme sau mai târziu, transformări, prin noi interpretări sau extinderi. De vreme ce mereu au loc evenimente care sunt noi, cel puțin din punctul de vedere uman și istoric limitat, nu putem realiza nici un sistem perfect care să cunoască dinainte toate faptele. Mai mult, deoarece totalitatea faptelor poate fi descrisă în mai multe limbi, în diverse concepte și sisteme de gândire, nici o teorie nu va putea să dea dovadă de superioritate absolută față de celelalte.

Să presupunem că umanitatea ar putea fi deja în posesia unei prezentări adevărate a cosmosului. Aceasta nu va fi niciodată una completă, care să acopere toate detaliile posibile, nici una care să fie liberă de orice problemă de interpretare. Pornirea care îndeamnă mințile umane să insiste pe faptul că trebuie să existe un răspuns adevărat la întrebările cosmologice sau spirituale, este probabil satisfăcută în moduri diferite, totul depinzând de cuprinderea anterioară și nivelul de înțelegere, parțial de încrederea care se naște din experiențele personale, sociale și culturale. Cu alte cuvinte, pretindem un adevăr, fie el și printr-o explicație sau descriere, dar îl înțelegem diferit și niciodată complet.

Pentru noi toți este clar că există limite considerabile ale înțelegerii umane, dar unde sunt aceste limite, nu este la fel de clar. Povestea lui Platon despre Oracolul lui Apollo de la Delphi este interesantă aici: întrebând de un căutător care este omul cel mai înțelept, oracolul a răspuns “Socrate”. Socrate însuși a crezut că asta înseamnă că este ceva foarte important de știut și că totuși, el, spre deosebire de alții, știa că nu are acele cunoștințe. Cu alte cuvinte, acest lucru se rezumă la: „cu cât înveți mai mult, cu atât îți dai seama că știi mai puțin”. Cu cât știm mai mult despre complexitatea, ordinea și vastitatea cosmosului, cu atât mai bine vedem limitele cunoașterii noastre despre el, cu atât mai puțin despre crearea și sensul său. Deși putem învăța și treptat ajunge la o cunoaștere adevărată despre lume sau univers, mai sunt foarte multe lucruri în cosmos pe care nu le putem ști cu certitudine demonstrabilă. Cu alte cuvinte, oricât de multe adevăruri am stăpâni, acestea nu pot constitui adevărul absolut. Adevărul rămâne standardul general, dar intangibil al lu-

crurilor, el însuși nefiind un lucru.

Probabil că cea mai pozitivă consecință a perspectivei socratice a fost cea care ne învață despre toleranță. A tolera opiniile sau credințele celorlalți devine cu atât mai rezonabil, când suntem conștienți că nu avem nici un motiv sigur să credem că ceea ce noi considerăm adevărat chiar și este. Acest lucru necesită toleranță extraordinară chiar în chestiunile care par simple. Această atitudine este de asemenea cunoscută ca una de înțelegere, deoarece merge dincolo de mintea individului, spre o apreciere autentică a minților celorlalți, cu privire la dialogul reciproc al minților. Intoleranța este opusă înțelegerii, fiind refuzul de a intra în dialog, refuzul de a intra într-un proces de auto-reflecție și de a absolutiza teoriile și opiniile proprii. În acest caz, valoarea umană a adevărului este luată în considerare și nu aspectele sale pur intelectuale.

În consecință, adevărul nu poate fi în întregime separat de bunătate, de toleranța amintită anterior, într-un cuvânt de adevărul moral care există, adevăr ce implică înțelegerea legată de moralitate.

Încheiem prin a crede că e bine să și știm despre cele spuse mai sus, dar mai ales să ținem cont de ele atunci când vorbim, când explicăm și mai ales atunci când explicăm și vrem să fim și înțeleși.

Dincolo de toate, rămânem la ideea conform căreia nici explicația și nici comunicarea, în ansamblul său, nu își mai ating scopul în momentul în care degradarea socială depășește limitele suportabilității umane. Craiova

Prof. Dr.

Adrian Botez

MISIUNE SACRĂ ȘI NEAM ROMÂNII „TRAIANICI” ȘI ROMÂNII „AURELIANICI”

Neamul românilor, locuitori între hotarele meschine și rușinoase ale României de azi, își asumă tot mai puține responsabilități spirituale, își afirmă tot mai slab și mai vag existența spirituală - ajungându-se, chiar, la situația incredibilă, a lăpădării (de către o parte, e drept, încă mică, dar guvernantă, prin voce și forță politică) de propria identitate spirituală. Acest neam zace, lăncezește și aproape dispare: semnele existenței lui spirituale sunt alarmant de slabe, fără vlagă, fără relevanță, fără o continuitate ritmică vitală. Intrat într-un colaps moral-spiritual de atât de mari proporții, ar părea exagerat să i se ceară, acestui neam al românilor, întoarcerea la origini, pentru o tămăduire magică, mitică. Dar, după opinia noastră, tocmai trădarea originilor este cauza bolii și a colapsului spiritual actual - care pot aduce, foarte curând, incredibil de curând, moartea neamului românesc, în întregimea lui - moarte percepută, încă, acum (de către puținii români care mai au simțul premoniției) ca tragică. Foarte curând, doar dramatică - sau nici măcar atât: neamurile celelalte vor asista cu indiferență, dacă nu chiar cu o tresărire de bucurie, la moartea neamului nostru.

Explicabilă, bucuria - pentru că vor fi scos (sau asistat la scoaterea) din concursul existenței spirituale terestre, unul dintre neamurile cele mai periculoase, prin vechimea spirituală și prin forța iluminatoare a misiunii divine. Misiune pe care, cândva, Eminescu, spre pildă, o știa și o enunța, foarte clar și foarte răspicat: «Trebuie să fim un strat de cultură la gurile Dunărei - aceasta este singura misiune a statului român și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri. Aici, între hotarele strâmte ale țării românești, trebuie să se adune capitalul de cultură din care au să se împrumute (s.n.) frații noștri de prin țările de primprejur, dimpreună cu celelalte popoare mai înapoiate decât noi» (cf. Misiunea noastră ca stat, 2 nov. 1879, în ziarul „Timpul”). Cu alte cuvinte, Misiunea Spirituală Românească este aceea de CANDELĂ SPIRITU-

ALĂ, DE CREDINȚĂ TARE/NECLINTITĂ, A TERREI – din/de la care neamurile celelalte, cărora li se vor stinge (în istoria viforoasă!) candelile lor, și le vor re-aprinde – „*lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat*”!

Misiune pe care, noi, cei de azi, am uitat-o, sau ne prefacem, din lipsă de hotărâre, de voință, de vigoare - a o fi uitat. Ne lepădăm, aproape furioși, de acele vorbe, precum că fiecare neam are. pe acest pământ, misiunea lui sacră de împlinit. Și, numai după îndeplinirea misiunii sacre, are dreptul să se odihnească. Chiar să dispară.

Îmi voi permite să părăsesc, temporar, stilul neutru și, oarecum, pedant - în favoarea stilului direct, folosind pagina pentru o pledoarie mai vie și, sper, mai convingătoare decât radiografiile savant-analitice:

Românilor, misiunea voastră sacră, pe acest pământ, n-ați împlinit-o. Voi adormiți înainte de a vă trezi cum trebuie. Voi vă contraziceți propriul imn, în vorbele lui inspirate - voi îl contraziceți pe însuși mult îndurătorul Dumnezeu, îndurarea lui este, însă, pentru cei ce-l iubesc și-i respectă poruncile sfinte. Pentru cei care se leapădă de El - este definitiv aspru, definitiv pedepsitor: cea mai cumplită pedeapsă este tocmai uitarea Luminii, uitarea Sinelui Sacru - imposibilitatea de a-l mai vedea vreodată pe Dumnezeu. Feriți-vă de pedeapsa lui Dumnezeu, nevolnici români, uitătorilor cu știință, români. Căci Dumnezeu este Adevărul - iar pedeapsa nevederii lui Dumnezeu vă va scufunda în întunericul învârtit al eternei Minciuni. Dacă nu veți împlini datoria sacră către Arhanghelul vostru de lumină și rost adevărat - Dumnezeu vă va șterge definitiv, ca pe un neam nevrednic de a împlini cea mai nobilă misiune: aceea de a lumina și a întări, prin lumină adevărat-spirituală creștină, acest răsărit de lume.

Dar, iată, uitarea de frate și soră. renegarea **MAMEI**, care este **PORUNCA IDENTITĂȚII NAȚIONALE** - par a vă condamna, din păcate, la dispariția nemiloasă, ci, după purtarea voastră jalnică - o dispariție dreaptă. Alt neam va fi investit de Dumnezeu cu misiunea voastră - pentru că voia lui Dumnezeu trebuie să se facă, printr-un neam sau prin altul. Arhanghelul, păzitor de rost și poruncă, va lumina la fel - dar pentru alți oameni, uniți spiritual în alt neam.

EUROPA, TERRA - trăiesc spiritual prin împlinirea rosturilor divine ale neamurilor. Nicio altă semnificație, nicio altă poruncă, din nicio parte și a nimănui - nu au nici cea mai mica relevanță, în fața semnificației și poruncii lui Dumnezeu. Nu va ierta și nu va înțelege nimeni că am dispărut, pentru că ne-am luat după alte glasuri - perfide glasuri, de sirene vicioase și viciate, distructive, satanice. Datoria noastră este (cât pe-aci să spun era) de a avea sufletul și urechea ațintite spre singura sursă de voce și poruncă valabilă: Dumnezeu. Cine, oare, se va osteni să întrebe de amănuntele vicierii Neamului nostru, ale înșelării Neamului nostru, prin exploatarea a tot felul de naivități sau indiferențe, prin căderea în mreaja forțelor satanice ale unor organizații „umaniste” internaționale, ale masoneriei iudaice, ale curentelor cosmopolite, create prin oculta (sau mai puțin oculta) propagandă masonică - și mai știu eu ale căror glasuri și curente perfid justificatoare, perfid sofistice, vom fi cedat noi? Pe nimeni nu interesează, cu adevărat, în ce împrejurări a pierdut Grația Divină un neam: se va constata doar, ca în cazul atâtor imperii, regate, crăii, neamuri - dispariția noastră. Se va lua. set și în trecere, în graba mare a istoriei „științifice” - *act de dispariția noastră*. Atât și nimic mai mult. Numai că. toate, sau majoritatea neamurilor stinse - și-au împlinit, înainte de dispariție (sau de simpla eclipsare). misiunea sacră, au ascultat voința lui Dumnezeu: important nu este niciun neam în sine — el nu contează decât prin misiunea sa, de la Dumnezeu dată - și îndeplinită sau nu. Deci, simplificând, am putea spune că nu există, în istoria divină, neamuri - *ci misiuni pentru neamuri* (prin care misiuni neamurile capătă, în planul divin, un rost). Noi, dacă ne vom stinge, vom muri rușinos neîmplinind, neascultând porunca divină, neaplecându-ne, cu râvnă, asupra rostului nostru interior-spiritual: **MISIUNEA SACRĂ A NEAMULUI ROMÂNESC**. În lucrarea „**CIVILIZAȚIE ROMÂNEASCĂ ȘI CIVILIZAȚIE BALCANICĂ**”, a lui Victor Papacostea (Ed. Eminescu, București 1983, pag. 411), se arată, clar, că, individual, românii-aromâni dovedesc că știu despre misiunea neamului românesc și, pe cât le stă în putință, fac adevărate minuni civilizatorii, iluminatorii, în limitele permise de lumea modernă (în Ungaria, în special - cazul Șina). Deci forța spirituală există: e nevoie de o concentrare a eforturilor individuale, la nivelul metafizic de **NEAM ROMÂNESC**.

Să încercăm, totuși, să ne ponderăm mânia, din disperare născută - și să privim mai cu milă și înțelegere, mai apropiat, acest neam - căci este al nostru, îi aparținem și altul n-avem - Dumnezeu a ales să ne naștem, noi, românii, ca români, și nu altfel; este ceva în marea taină a sorții - soarta individuală interdepinde de soarta colectivă. Și dacă noi nu ne înțelegem și nu punem întrebările corect și drept - atunci, să așteptăm de la străini un tribunal drept și nepărtinitor? De la străini, care știu profunzimea misiunii noastre divine, dar covârșiți de influența ahrimanică, abia așteaptă să scape de noi, ca fariseii de Iisus Christos? Căci ei, străinii ahrimanizați nu-și doresc mântuirea, ci, la modul luciferic, doresc o competiție oarbă, al cărei deznodământ va fi fatal pentru toate neamurile. Pentru pământul întreg - ca astru spiritual. E o aparentă contradicție - de fapt, o sinteză spirituală (interiorizată) extraordinară, a românilor; când părea că vulcanismul, vloga latină s-a subțiat (prin rafinament), până la decadentă, sau chiar impotență spirituală și existențială - a se vedea nu doar **DOINELE**, ci rafinamentul cult (monahal, apoi citadin) - țâșnește **HORA**, țâșnesc gesturile surprinzătoare, magice, inepuizabile (inepuizabile în cauza care le pornește și susține, din interior și din profunzime) țâșnesc revoltele, vobletele de gândire și exprimare, violențe inspirate, metafizice. Ar fi, realmente păcat. Ca tocmai în

aceste vremuri așa de tulburi - să dispară conștiința misiunii noastre de stea bethleemică (de obicei, în vreme de restriște, un neam se coagulează, spiritual, se solidarizează, interior și exterior - și nu se dezagreg) - stea bethleemică a spiritualității umane din răsăritul Europei. Un fum dens, în care sunt executate, într-o concomitență năucitoare, toate diversiunile scrise de manualul diversionistului - paralizază voința și viața moral-spirituală ale neamului. Pentru că spre a te orienta, ai nevoie de vizibilitate, fie chiar minimă: ai nevoie cel puțin de *un reper*, în funcție de care să te miști. Or, de la catolicism (a cărui ofensivă este continuă și subtilă, dar putând, oricând se ivește prilejul, să accelereze și să îmbrace forme foarte agresive), la Martorii lui Iehova, de la masonerie la trucajul, extrem de perfid, al mișcărilor așa-zis de „extremă dreapta” (care au fost reale, au avut un conținut profund spiritualist și autohtonist, în sensul cel mai elevat al conceptului), de la punerea în stare de confruntare reciprocă a tuturor ideilor (și ideologiilor și a tuturor purtătorilor lor intelectuali români, de la sabotarea culturală, spirituală, economică, până li obscen-triumfaliste propagande **pro-NATO, pro-U.E., pro-euro** etc - totul este pus la bătaie pentru a-l zăpăci și, deci, a-l paraliza volitiv, a-l anihila spiritual pe românul mediu (și, din păcate, chiar pe intelectualii „de rasă”, fără calități de excepție, *inițiatice*). Încă și mai imposibil este făcut demersul revenirii la stare; de comuniune spirituală a tuturor membrilor neamului, starea euharistică a neamului, de trăire întru Hristos. Sunt tăiate sau bruiate toate căile de comunicare interumană - prin întreținerea stării de haos social, economic, moră și spiritual. Și totuși, în ciuda acestui război total, în care ne-au aruncat dușmanii înverșunați ai spiritualității, ai creștinismului - forțele ahrimanice - în ciuda acestei stări de război al tuturor contra tuturor - nu trebuie, cu nici un chip, să *ne* pierdem cumpătul. Chiar dacă e periculos să te miști în exterior, fără să fii resorbit într-o prăpastie (a neîncrederii totale, a disperării, a pervertirii și trădării etc) - acest teren, peste tot minat, trebuie să rămână în afară; înăuntru trebuie *si* ne intensificăm mișcarea spirituală - credința, speranța, iubirea, voința de solidaritate. Și, treptat, prin fumul satanic, mâinile, degetele noastre tremurătoare, se vor mișca unele către altele - și ne vom întâlni. Nu acum. Nu curând. Dar, sperăm, nu prea târziu pentru ca solidaritatea spirituală, comuniunea, înțelegerea stării de continuă crimă, în care trăim (împinși prin pervertirea, treptată, a ființei noastre, în instituții satanizate, sau, de-a dreptul, satanice) să mai însemne ceva. Să fie utilă pentru recuperarea, integrală, a ființei noastre spirituale. Într-o primă etapă, să facem efortul de a afla și a ști cine suntem noi, românii. Raporturile cu Europa nu interesează, decât în măsura în care suntem în stare să avem, să afirmăm, ba chiar, de ce nu, **SĂ IMPUNEM, IDENTITATEA NOASTRĂ ȘI MISIUNEA NOASTRĂ SPIRITUALĂ, DIVINĂ**. Deocamdată, sunt nu ani, nu zeci de ani - ci sute de ani de când orice politică românească a îndepărtat, stăruiitor și perfid, neamul românesc, de la identitatea sa. Dacii au fost barbari, cică... - noi suntem cum și cât se vede (asta însemnând bun sau rău, în funcție de conjuncturi neromânești, sau de interese meschine, individuale, iar nu naționale) etc. etc. Probabil că, în mare măsură, fără să fim conștienți, ne-am îndepărtat mereu de sfânta misiune pe care Eminescu a formulat-o, clar și răspicat, ca un adevărat vizionar. Care a fost reacția oamenilor politici, față de atitudinea metafizică la vârf, singura justă?

Iată ce spune Eminescu despre realitatea istorico-mentală și spirituală, atât a românilor aurelianici, cât și a celor traianici: „*Nestatornicia noastră [...] a făcut atât în trecut, cât și în prezent, ca să irosim o mulțime de putere vie [...] Nu există un stat în Europa orientală, nu există o țară de la Adriatică până la Marea Neagră, care să nu cuprindă bucăți din naționalitatea noastră [...] Toate celelalte fragmente de populațiuni stau în legătură de cultură cu acele centre politice, create de naționalitățile lor [...] numai noi, cu maniera noastră de a vedea, suntem străini în orient și rămânem neînțeleși, chiar pentru cei de un neam cu noi*” (M. Eminescu, art. **Românii Peninsulei Balcanice**, în ziarul „**Timpul**”, 26 septembrie 1878).

De ce nu s-a înțeles, de-a lungul istoriei românești așa-zis moderne, că misiunea sacră a românilor, ca neam, nu poate fi îndeplinită prin starea ciuntită a neamului, prin fragmente de trup și de mădulare (spirituale) ale neamului - ci prin sinteza, în spirit și trup, a românilor de la nord și de la sud de Dunăre, a celor „*traianici*”, deopotrivă cu cei „*aurelianici*”? Prin unirea, în principal spirituală, a tuturor românilor. Astfel, forța românilor, prin dezbinare și uitare voită, devine ne semnificativă. Niciodată nu vom putea să ne impunem misiunea sacră, uitând jumătatea de neam din sudul Dunării, lăsându-i pradă pieirii și uitării, deznaționalizării forțate și barbare, făcute într-un ritm necruțător, deznădăjduitor de rapid - de către cei care, fie au fost niște sclavi spirituali de la început (bulgarii, care nu au suflet și rost, fără slavii de răsărit) - fie au avut, cândva, misiune sacră, dar după ce și-au împlinit-o, au fost cuprinși de forțe ahrimanice, devenind un fel de golemi, jalnici și teribili în același timp, prin monstruoșitatea acțiunii, prin decadența, josnicia spirituală care i-a cuprins: neo-grecii. Adevărat pericol de moarte îi paște pe frații noștri de la sud de Dunăre: se află în mijlocul unui cazan satanic, al urii de nedescris a celor mulți și schelălăitor de slabi, în fața celor puțini, dar eroici în duh și simțire. Iată ce ne semnaleză Florin Căndroveanu, în legătură cu atitudinea, din Grecia (chipurile, țară europeană, modernă, creștin-ortodoxă, membră a N.A.T.O.), față de aromâni: menționăm că Grecia nu admite minoritățile naționale - atitudine exprimată într-un ziar din *Atena*, iar nu de undeva din satele de pescari, de prin insule: „*Unde îi veți întâlni pe acești așa-zisi vlahi, cu limba lor vlăhicească, pe strada, la târg, la locul de muncă, rupeți-le picioarele, smulgeți-le limba. Aici este Elada, și ea e a elenilor. Scopul scuză mijloacele*” (România liberă, nr. 2135, vineri 4 aprilie 1997 - articolul din pag. 2: **Mai sunt tratate**).

S-ar putea spune că această poziție este una singulară, extremistă etc - iar nu una caracteristică grecilor, în general. Dar *prin politica grecească de stat* - se fac toate eforturile pentru asimilarea națională a aromânilor - deci se operează guvernamental la dizolvarea completă a etniei aromâne.

Această ură pare complet disproporționată, față de rezultatele dezastruoase (pentru aromâni) ale asimilării forțate, de către greci. Dar nu e așa: ura este una *corect* calibrată (din punctul de vedere al grecilor). Neo-grecii, un neam secat, de mult, de sute de ani, dacă nu de mii - de vлага misiunii divine, neo-grecii - ui neam cuprins de forțele ahrimanice, pătrund în oricare trup părăsit de viață, dar care refuză să-și înapoieze forma epuizată (de semantică etnică, de misiuni etnică) - țarinei. Ei bine, acești neo-greci refuză să dispară, pentru a lăsa lor neamurilor care de-acum *încolo* vin, proaspete, cu misiunea lor divină. Acest neo-greci refuză ștafeta spirituală, decentă și dreaptă - urlă sălbatic, înfiorător, di invidie și mânie neputincioasă, văzînd - clarvăzînd (căci și Satana are momente de clarviziune) cum rămâne, viu și cu viitor, un neam al românilor. Urletul lor monstruos stârnește și întreține speranța noastră: cu cât urlă ei mai tare, cu atât e mai limpede că îndoielile cu privire la vigoarea profundă a neamului nostru izvorăsc din îngrijorarea, cu vedere scurtă, a unor copii (ingenui - dar ingenuitatea nu ține loc de clarviziune) - iar nu din adevăr. Misiunea noastră va fi împlinită, printre urletele dezlănțuite, dar fără spor, ale satanelor lumii

II- ROMÂN-AROMÂNUL BOLINTINEANU ȘI POLITICA GRECO-BALCANICĂ

Să urmărim, totuși, gloria și umbrirea gloriei acestor bravi frați ai noștri de sânge, frați buni, de tată și de mamă - români din sudul Dunării - cu ajutorul unui semi-aromân, din secolul al XIX-lea, Dimitrie Bolintineanu (*Călătorii la românii din Macedonia și Muntele Athos sau Santa Agora*, B.P.T., Ed. pentru literatură. Buc, 1968) - singurul călător prin Macedonia, care, chiar măcinat fiind de boală, a făcut eforturi imense și de bună-credință, pentru a oferi, atât contemporanilor, cât și viitorimii, adevărul. Adevărul despre măreția și puterea spirituală, de rezistență prin limbă și duh, a aromânilor - în mijlocul neamurilor barbarizate, temătoare de lumina bethleemică - dar și adevărul despre ce li se pregătește aromânilor - despre crima etnică (etnucidul) - continuă, efectuată de dușmanii luminii, contra acestor eroi solari. Acest etnucid, trebuie s-o spunem deschis, este desăvârșit în secolele XX-XXI, în zilele noastre, sub nasul tuturor națiunilor care-și zic „civilizate” - dar care dovedesc un cinism și o lipsă de simțire revoltătoare, în fața drăceștii obstinații a neo-grecilor, de a stinge definitiv sămânța aromânilor. Din păcate, ceea ce este mai rău și mai revoltător și mai dureros - este că politicienii români, de la nord de Dunăre, au rămas surzi la apelurile desperate (dar făcute cu o tragică demnitate și luciditate) - cum surzi au rămas și rămân și politicienii de azi. De ce oare? De ce un neam care putea să refacă Imperiul Roman de Răsărit în sens invers, dinspre Nordul Dunării către Sudul Dunării (cum au vrut și au și încercat rușii, de-a lungul veacurilor), până la Marea Egee, dată fiind misiunea lui de a împărtăși Neamurilor Întunericului -Lumina! - este silit, printr-o criminală indiferență, să se restrângă, până la aproape, extincția lui? De ce le este permis masonilor lui Otto von Habsburg să închipuie fel de fel de hărți ale Europei și variante de refacere ale Imperiului Habsburgic, în chip de Imperiu Romano-Germanic (și aceste hărți de hârtie devin, pe nesimțite, în mod ocult, hărți vii, zone de influență - comercială, politică, militară etc) - iar nouă, românilor, legatari testamentari, de drept și spirituali, ai romanilor (prin viziunea genială a împăraților romani, de tipul lui Traian/Tracul Alchimist, care vedeau clar disoluția spirituală a Imperiului Roman în partea de apus și voiau, în chip compensatoriu, s-o refacă în partea de răsărit a lumii lor) nu ne este permis nici măcar gândul unei fraternizări spirituale a tuturor românilor - într-un spațiu al Răsăritului - nici măcar nu ne este permisă răsuflarea normală, a duhului nostru național? De ce trebuie, noi, să ascultăm, mereu, umili, paralizați de frică - de satanele vestului, de iudeo-masoneria, care lasă fluvii de sânge, de crimă, pe unde trece? De ce nu ne-am hotărât, odată pentru totdeauna, să ne ridicăm fruntea, să ne înfoiem coama leonină - și să purcedem la făurirea obiectului misiunii noastre sacre: Refacerea Imperiului Spiritual al Răsăritului Europei? Trebuie să ridicăm ochii, pentru a căpăta perspectivă - și pentru ochi, pentru a ne vedea trupul măreț, și pentru urechi, pentru a auzi chemarea duhului divin, porunca de împlinire a Noului Ierusalim - aici, în Răsăritul Ortodoxiei. Noi, cei de pururi ai locului - iar nu barbarii slavi, care se zbat, fără folos, în propria neisprăvire, și nici epuizații și ahrimanizații greci - trebuie să începem odată marea, eroica bătălie, prin care va triumfa, nu în altă parte a lumii, decât în Răsăritul Europei, flamura lui Hristos, împotriva Antihristului. Prin noi se va vădi neamurilor adevărate, extatica victorie a spiritului eristic, împlinirea misiunii spirituale a Omului, în cadrul stadiului ocult al Pământului. Și pur-cederea către stadiul ocult Jupiter - starea omului cu Trupul Moral, a Omului - omenire: „*Binele sau durerea nu vor mai fi ale unuia, fără să fie și ale altora*” (Rudolf Steiner, *Apocalipsa lui Ioan*, Univers Enciclopedic, Buc., 1996, p. 239 - în traducerea, de excepție, a lui Victor Oprescu).

Prigoana celor ai lui Hristos a fost, totdeauna, calea de încercare, prin plâns și suferință - care duce la marea Lumină a Revelației lui Dumnezeu. Victoria celestă trebuie să treacă prin Valea Plângerii. Ia aminte, și încordează-ți, spre zbor către Christos, puterile speranței, Neam al Românilor. Căci clipa ta se apropie - și curând chemat vei fi la truda slăvită pe acest pământ: truda întru voia lui Christos-Dumnezeu. Bun vei fi lui Dumnezeu - bun vei fi oamenilor. **SATUL GLOBAL** al lui McLuhan (Galaxia Gutenberg, 1962) trebuie să fie combătut prin *satul îndumnezeit* al românilor. Masoneria și „comisarii culturali” trebuie să piardă partida mondială, dimpreună cu forțele ahrimanice

Adeverirea lui Dumnezeu - Christos al Adevărului a devenit nu doar o urgență românească națională - cât. mai ales, una mondială. Lumina bethleemică de aici. din Răsăritul Europei, nu se va stinge pentru întreaga Lume a Oamenilor.

Iată, acum, ce spune Bolintineanu, despre situația aromânilor, la 1858: „... - *Ei sunt cei mai numeroși, între toate neamurile de la sud de Dunăre - fiind în duh, de fînța, peste un milion, în vreme ce, aceia care își spun stăpâni și majoritari, sunt mai puțini la număr (dar crânceni și porniți spre distrugerea absolută a aromânilor). Tabelul de mai jos este pe deplin satisfăcător;*

În Macedonia sunt:
 200.000 albanezi;
 120.000 greci;
 300.000 bulgari;
 450.000 români;

în Tesalia sunt:
 150.000 greci;
 200.000 români;
 50.000 turci;

în Epir și Albania sunt:
 350.000 români;
 100.000 greci;

700.000 albanezi;

în Tracia sunt:
 200.000 români;

Peste tot, 1.200.000 români, afara de colonia din Grecia proprie (s.n.) propriu-zisă, continentală” (Călătorii, II, E.P.L., Buc., 1968, p. 53.)

Dimitrie Bolintineanu, ca și mulți revoluționari (masoni) români de la 1848, face excepție de la internaționalismul cosmopolit al masoneriei - masonerie care a instigat și condus, ocult, revoluțiile vremurilor așa-zis „moderne” - printre care se numără, evident, și revoluțiile pașoptiste. El, D.Bolintineanu, face o analiză foarte lucidă a cosmopolitismului și, chiar, a ideii de cosmopolitism, prin prisma religiei creștine (a se vedea doctrina catolică), ajungând la concluzia firească: „*Cosmopolitismul este o idee nepractică. Lumea poate fi patria celui ce nu are o patrie (a se vedea evreii, ba chiar grecii), ÎNSĂ LUMEA NU POATE FI PATRIA POPOARELOR. Cele din urmă sunt totdeauna de undeva, au totdeauna ceva să păstreze sau să piardă (...) Nu este compatibil cu natura omenească decât naționalitatea (...) A se cârmui bine individual, este a cârmui bine familia, este a cârmui bine națiunea. A se cârmui bine națiunile, este a statornici armonia.*”

D.Bolintineanu avea, încă, la 1858, de ce să se extazieze, de milionul de români, ce încă erau români, în Grecia: (pp. 8-11) „*Un milion de romani este un popor, este o fărâmată mărta din acele legiuni romane neînvinse de oameni, neînvinse însuși de secol: este o idee, este geniul, este civilizațiunea lumii vechi. doborâta, dar neînvinșă... este antică a unui monument ce reclama geniul omenesc (..) Astfel la vederea acestui milion de români, această nobilă ruină a legiunilor ce umplură lumea cu gloria lor, putem zice: această națiune nu piere niciodată, și în căderea ei seamănă mai interesantă decât în a sa strălucire*”. Bietul poet Bolintineanu! Masonii din Loja Marelui Orient, unde intrase, alături de alți juni români, îi infiltraseră adânc o idee perfidă, aceea de toleranță - pe care trebuiau s-o respecte doar anumite neamuri, pentru ca alte neamuri, câteva, aflate în strânsă cârdășie unele cu altele, bătându-și joc cumplit de „legea” toleranței, sa se cocoate stăpâne, fără merit și fără strălucire, în mod jalnic și caricatural, în cârca lumii. El, D. Bolintineanu, nu are curajul să spună pe față ceea ce inima lui dorea cu sete: măreția superba și meritată a acestui neam, lăsat aici, ca strajă spirituală, ca stea bethleemică, de către Imperiul Roman. El, Bolintineanu, se mărginește la a șopti, printre rânduri, arzătorul vis: „*Românii din Macedonia nu sunt greci, sunt români, nu este ideea noastră a-i uni cu noi, căci suntem depărtați de dânșii, nu este ideea noastră a-i ajuta să opereze răsculări. Cugetul nostru este că acest popor de un milion, aruncat în Macedonia, cată să aibă conștiința naționalității sale, cupa vieții sale poate să fie mică, însă trebuie să fie cupa sa...*”

Câtă candoare și totuși, și arșiță de dor și de măreție, înaltă demnitate românească, suflă peste aceste vorbe. „*Nu este ideea noastră...*” Ba - **TREBUIE SĂ FIE!** Mai exact - trebuia să fie *atunci*, la timpul încă potrivit. Cum a putut să fie ideea austrieșilor (sprijiniți, subtil, de maghiari - și evident, de cercurile masoneriei mondiale), azi la sfârșit de secol XX, de a reînvia și reface spațiul Imperiului Habsburgic? - Un imperiu care, și când a existat de facto și de jure, a fost o creatură politică artificială, hibridă - spre deosebire de spațiul românesc, având drept coloană vertebrală, Dunărea - a nu se uita primele secole ale mileniului doi, când, în cadrul și prin intermediul Imperiului (Taratului) româno-bulgar,

frații români, „*traianici*” și „*aurelianici*”, pentru prima oară după masiva retragere aureliană, au comunicat în mod direct. Dar cum poate să fie ideea germanilor de a-și planta influența, de-a lungul și de-a latul Europei, înaintea războiului ultim mondial, prin mai mici sau mai mari comunități germane, care să pregătească al treilea Reich? Dar în virtutea cărei legi de toleranță poate fi admisă perfida infiltrare, prin *obiecte*, nici măcar prin oameni) a evreilor americani, în mentalitățile tuturor popoarelor pământului (până și în ale chinezilor și japonezilor, considerați printre cei mai conservatori oameni de pe pământ) - pentru a alcătui „**SATUL GLOBAL**” al lui McLuhan, ideolog mai diabolic decât cei ai bolșevismului și ai nazismului, la un loc.

Da, **SĂ ÎNDRĂZNIM**. Da, să batem cu pumnul în masă. așa cum ne bat nouă, acum, piticii spirituali ai Europei masonizate, cum ne bat unгурii, pentru milionul lor de etnici maghiari, dintr-un Ardeal *anistoric românesc* - numai pentru că unгурii au trecut de partea evreilor-masoni, iar aceștia le-au îngăduit puciul masonic de la Strasbourg, din 02. febr. 1997, când șeful masoneriei române a fost dat jos și înlocuit, prin sfidarea Constituției masonice și a tuturor regulamentelor masonice, din toate timpurile - cu un unгур. Da, noi, românii, să rămânem mereu niște flori sfoase, călcate în picioare cu o brutalitate fără margini, de toate iudele și caiafele acestui pământ, care-și arogă (prin ce merite? în virtutea căror drepturi? Nici măcar în virtutea legilor loi de ci fixate!) statura de conducători ai Imperiului Mondial Masonic.

D.Bolintineanu ne spune clar despre brutalitatea și perfidia prin care s-a creat impresia și, apoi, certitudinea, că românii din sudul Dunării *nu exista*. Grecii i-au silit să învețe grecește. Așa-zisii „sfinți” greci (adică Satane îmbrăcate în sutane) *au proclamat anatema asupra românilor care îndrăzneau sa-si vorbească limba proprie* (a se vedea, la pag. 55 a cărții citate, despre așa-zisul sfânt Cosma: „*El cutează a arunca anatema pe toți acei români care vor mai vorbi limba română. Anatema lui sperie aceste populațiuni crezătoare și simple, și din 44 sate române de la Zagor, numai 14 au mai rămas care să vorbească limba română. Ceilalți afară de bătrâni, vorbesc grecește*”. „Eroica” faptă a lui Cosma, servind și oarece interese politice ale musulmanilor, care voiau să-și simplifice grijile de administrare din zonă, Ali-Pașa Tepelin „*proclamă pe Cosma sfânt și îi adună moaștele*”. Iată ce fel de moaște au și sărută bieții creștini greci: moaștele Satanei. Există, de altfel, și o a doua formă majoră de infiltrare și manipulare a conștiinței românilor de la sud de Dunăre. Patriarhul din Constantinopol, înainte de 1821, se înțelegea mult mai bine cu autoritățile otomane (căroră nu numai că le satisfăcea interesele de dominare în zona Balcanilor - dar asupra căror autorități, Patriarhia grecească avea chiar o anumită autoritate...) decât cu frații întru ortodoxie, și, în special, cu aromânii, pe care cu deplinul acord al otomanilor, făceau totul să-i stingă ca neam. Complotul Patriarhiei cu Ali-pașa din Ianina, pentru stingerea mărețului centru spiritual urban aromânesc, **VOSHOPOLE** (Moscopole) este întru totul pilduitor în ce privește fatala acțiune a bisericii grecești, asupra etniei aromâne

Deci, această a doua formă majoră de manipulare a conștiinței românilor din sudul Dunării este, din păcate, tocmai „religiunea” ortodoxă. „*Propaganda greacă are drept mijloc religiunea. Ei numesc greci pe toți câți sunt de rit oriental, numără pe români, pe sârbi, pe bulgari și alții și formează un element grec. Dar nu sunt PE TOATĂ FAȚA PĂMÂNTULUI (s.n.) nici trei milioane de greci, adică pe jumătate cât bulgarii și de patru ori mai puțin decât românii*” (pp.55-56). Și, profitând de smerenia înăscută a creștinilor români, perfizii greci exploatează inima lor credincioasă până la absurditate: „*Ceea ce este o nedreptate neînțeleasă, este că românii plătesc pe tot anul mai multe milioane de lei la biserica de rit oriental, și preoții acestei biserici sunt greci, propagă ideile și interesele creștinilor din Orient. Ceea ce este și mai trist, este ca o mână de călugări cârmuiesc aceste așezăminte, nu ca creștini orientali, ci ca greci, pe când românii care le susțin sunt combătuți, călugării români persecutați, înlăturați. Actul de secularizare a averilor mănăstirești, făcut de Cuza în Principale, a lovit, e drept, și pe călugării români, și autoritatea, morala și sacră, u bisericii creștine - dar a avut și o latura pozitivă: a lovit în ploșnițele grecești. în puzderia de călugări greci, care se oploșiseră în mănăstirile din principate și, cu obrăznicie fără seamăn, luaseră stărețiile și pusese mână pe sute de mii și milioane de pogoane de pământ, pe averi fabuloase, care nu erau nicium folosite, cum s-ar fi convenit, din punct de vedere creștin, - pentru alungarea suferințelor și sărăciei umane.*”

„*A forma toți aceștia (românii sud-dunăreni - precizarea ne aparține) un regat peste celelalte naționalități, mi se pare un vis, ba încă un vis nedrept*” (comentăm noi: dacă așa îi comandaseră masonii Marelui Orient candidului D.Bolintineanu, el s-a executat... fără să gândească în termenii pragmatici, pe de o parte, așa cum o fac, spre pildă, grecii și turcii, în acest Răsărit de Europă - și nici în termenii metafizici, ai necesității ca, prin misiunea sacră a românilor, odată împlinită, să fie risipiți norii satanici ai popoarelor fără har întreg, ca slavii - sau ahrimanizate, ca grecii cei noi...) „*ca și acela ce visează grecii: de a subjuga pe celelalte naționalități.*” **Toate aceste lucruri sunt secretele viitorului. Ceea ce credem noi, că toți acești români ar trebui să facă, ESTE DE A-ȘI PĂSTRA CU SFINȚENIE LIMBA ȘI DATINILE ROMÂNE, oricare ar fi soarta ce viitorul le păstrează. În aceste vorbe se încheie toată politica românilor „aurelieni”.**

Ușor de zis, greu de făcut: - când dușmanii te înconjoară și te strâng în fiarele propriilor slăbiciuni (toleranța, omenia, blândețea, omenia, dar și frica maturilor pentru propriile odrasle, dorința de parvenitism etc - am numit ca

slăbiciune pentru că noi, românii, uităm să fim mai fermi și necruțători cu Satana, după vorbele lui Iisus, care cerea veghe spirituală continuă și război neodihnit Râului: „*Nu am venit cu pacea, am venit cu sabia*” - sabie cu care trebuie *deosebit*, clar și definitiv, Râul de Bine, Prietenul de Neprieten). Patriotismul mamelor aromâne, singurele care s-au împotrivit eroic anatemei grecești, albaneze, otomane, și au continuat să-și învețe pruncii, cu o minunată, sfântă încăpățănare - patriotismul acestor mame a fost sublim, este, încă sublim - dar, fără ajutorul românilor liberi, din nordul Dunării, românii aureliani vor fi de tot sufocați, înglobați total în masa neamurilor care-i înconjoară. Munții, în care s-au retras, ca-n niște ultime cetăți, le vor servi (dacă nu se trezește adevăratul curaj patriotic, luminat de făclia metafizică a conștiinței misiunii divine) - la înălțarea spre ceruri a ultimului, tragicului gest al sinuciderii, așa cum le-au servit celor peste 200 de femei-mame, în fața sălbăticeii distrugătoare a albanezilor (slugi ale grecilor și turcilor), așa-zis frați (ucigași și ticăloși frați am mai avut noi, smeriții și prea generoșii, în toate, români): „*La schitul Veterniste să curmă cantonul Aspropotamos, lângă podul făcut de romani, Coracos, și unde sulioții fuseră uciși de albanezii musulmani, în luna ghenariu 1813. Femeile lor, în număr de două sute, văzând pe soții lor uciși, se aruncară cu pruncii în brațe în râul Ahelonus, unde se înecară. Această faptă fuse drama cea mai mare și cea mai tristă a acestui secol*” (p. 115).

În mod ciudat, străinii n-au băgat de seama absolut nimic din tragedia acestui neam român. Orice neam are dreptul măcar la atenție, dacă nu la compătimire. (Byron se duce să moară, la Misolonghi, pentru niște greci care deja preluaseră, foarte subtil, puterea politică în Imperiul Otoman - de ce nu l-a trimis masoneria să moară pentru adevărații împilați, pentru mult-împilații români?). Față de români, indiferența criminală a Apusului devine tot mai suspectă. Toți călătorii străini din Macedonia vorbesc de greci și iar de greci. Aproape nici unul de români. O singură excepție este menționată, în secolul 19, de Bolintineanu - Pouqueville, care nu-i confunda, precum ceilalți apuseni, pe români cu grecii, cu albanezii... Străinii s-au lăsat conduși, ca orbii, de autoritățile grecești - și n-au cercetat, sub coaja de grecizare forțată, ce fel de neam se ascunde, tremurând de umilința celor amenințați cu moartea etnică. Pouqueville are curajul să-și critice (p.105) compatrioții-călători și să biciuiască și trufia paranoică a grecilor: „*Se vede că Du Cange și Pachimore spun că armata lui Ion Paleologu era compusă de greci de origine și anume megalovlahiți, ai căror străbuni se luptaseră sub Ahile, pentru că românii nu sunt nici pământeni, nici greci, nici pelasgi... Pentru că se află în Dolopia, nu va să zică că sunt coborâtori din Ahile... dar erudiția greacă este totdeauna îngâmfată de pretenții de antichitate, pe care nu le poate sprijini. Vișul celor noi (greci) a fost totdeauna să trăiască din fala lui Platon, Miltiadi, Cimoni, fără a îngriji a-și face singuri o strălucire a lor proprie.*

Acesta este semnul ahrimanizării unui neam: după ce și-a împlinit misiunea sacră pe pământ, refuză să lase alte neamuri să-și îplinească misiunea lor sacră. În finalul discuțiilor asupra dezvoltărilor lui D.Bolintineanu despre consângenii noștri aureliani, să vedem care-s neamurile noastre din sudul Dunării, după urmele semințiilor lor din Macedonia: 1 - lintopenii, 2 - niculenii, 3 - grârnoștenii, sau muntenii, 4 - moșinii sau moșii, în Tesalia, 5 - moscopolenii, dincolo de Pind, 6 - gobișenii (sau pisoderenii).

Dar acestora, cum cu infinită amărăciune spune D.Bolintineanu: „*Vecinii lor le-au luat tot ce au avut: originea, istoria, datinile - numai limba a scăpat* (n.n.: aceasta era valabil pentru 1850...), *mulțumită femeilor române. Dar am văzut cum „Sîntul Cosma”, acest al doilea sânt Angheluși, dar mai fericit decât cearlatanul din Silistra, puse anatema pe limba lor*” (p.71).

De aceea, D.Bolintineanu ajunge, în mod tragic, dar firesc, la întrebarea crucială, sfâșietoare, dar dreaptă - și care este expresia forței interioare, care cere Adevărul. Trebuie să avem curajul să privim realitatea destinului în față, dacă vrem să avem vreo șansă de redresare a drumului ursitei noastre, întru împlinirea misiunii divine a neamului. D.Bolintineanu e foarte „modern”, prin ceea ce descoperă întrebarea sa (p.47) - dar, cu concluziile sale, nu putem fi, total, de acord, având în vedere cele știute, din politica lumii de azi, față de anumite națiuni, etnii sau state. Iată întrebarea hamletiană pe care o pune Bolintineanu: „*Suntem sau nu suntem? Trebuie ori nu trebuie să fim?*” Surprinzătoare, necruțată de adânc penetrantă, în ființa neamului nostru teribilă, această amară întrebare, cu doua paliere: 1 - oare existăm, spiritual? 2 - avem (sau: **mai avem!**) misiune pe pământ, în cadrul planului divin, etern, al construcției lumii?

Cităm mai departe: „*Nu vă plângeți de guvernele voastre, ele sunt ceea ce voi voiți să fie: cu o națiune plină de virtuți și de mărime - nici un guvern nu poate exista. Această națiune română este bună? Este rea? De ar fi bună, nu ar putea să aibă guverne rele. Astfel ea nu poate să aibă guverne bune, când va avea un guvern bun, îl va muștra, îl va urî, îl va alunga. Cine sunt acei oameni ce speră la mântuirea patriei? Românii îi muștră, îi urăsc, îi gonesc. Acești oameni sunt niște nedemni negreșit, ori dacă sunt demni, românii nu-i înțeleg, nu pot să-i înțeleagă, ei au venit prea curând, sau prea târziu. Că să te înțeleagă românii, trebuie oare a se închina străinilor? A dezvolta umilința? A tolera hrăpirile? Dar atunci la ce ar mai trebui o asemenea națiune?*

Grecii nu au virtuți, dar ei au cel puțin vitejia și patriotismul. Noi nu avem nimic, pentru că nu vrem să avem nimic, și noi înșine suntem cauza acestor rele: ei nu sunt vrășmașii noștri, România nu este junghiată de vrășmași: România e plecată de sine.

Iată „modernitatea” lui D.Bolintineanu: excesul autocritic, din frica de a nu fi cumva nedrept și nelucid - îl duce pe intelectualul analist român la autoacuzare exclusiv, la autoflagelare masochistă, nedreaptă în mare măsură. Iată la ce ne-au dus atâtea secole de toleranță exagerată: să-i considerăm pe dușmani ne-dușmani, să ne orbim singuri (cu propriul nostru sânge...) pentru a fi mai ușor de jupuit și manipulat de străini. E un rezultat ciudat de asemănător, cel din secolul XIX, cu cel din secolele XX-XXI. Pentru că nu s-au schimbat datele interioare fundamentale ale neamului românesc? Poate. Dar, în primul rând, pentru că circumstanțele internaționale, atitudinea Apusului, catolic și protestant, nu s-au schimbat față de Răsăritul ortodox - și, mai ales, față de această ciudată Românie, al cărei pământ a fost simțit, în toată măreția lui sacrală, de Traian-Vizionarul/Alchimistul - din păcate: din păcate - pentru că vizionarismul său nu ne-a adus decât belele, atunci când neamurile, impotentele, din punct de vedere spiritual, neamuri din apus, au intuit puterea ocultă a acestei zone (putere care, dacă ar fi fost recunoscuta de apuseni, aceștia, prin contrast cu noi, și-ar fi recunoscut, implicit, propria schilodenie interioară).

D.Bolintineanu este victima candidă a manipulărilor subteran -subconștiente, la care suntem supuși de secole, de grupurile de interese internaționale - interese care converg, față de realitățile spirituale din Răsărit. Când, atunci, în secolul XIX, de la calomnie josnică (acuză că românii sunt pederastați) până la crimă și anatema, nu lipsește nimic din arsenalul agresiv al acțiunii de desnaționalizare, plănuită (și reușită aproape total) de greci - *tot tu* te consideri culpabil și te oferi ca mielul spre junghiere - va fi fiind aici o dimensiune metafizic-creștină, dar este încă o dovadă a rezultatelor incredibile la care poate ajunge războiul psihologic, diabolic de perfect, indus de interesele bisericii constantinopolitane grecești (dinainte de eliberarea din 1821, cât și de după eliberarea Greciei). A învrăjbi și a crea totodată complexul culpei - spre a stăpâni etniile conlocuitoare și a le asimila complet, în disprețul total al oricăror masonice „drepturi ale omului” - bune doar pentru „căței”. De aceste manevre subterane nu poate fi străină (pentru că veni vorba) nici masoneria iudaică internațională - cea care a creat atmosferă complet diferită, în jurul unor popoare care ar fi trebuit la fel tratate. Grecii, fiind epuizați spiritual, funcționând ca niște golemi, total ahrimanizați. au fost considerați ca *ideali* pentru persecutarea, torturarea și lichidarea neamului cu misiune sacră încă vie: românii. E o tehnică, valabilă în aceste vremuri amorale, de a-ți înlătura *adversarul* spiritual pe care-l intuiești ca fiind mai puternic decât tine.

E bine să descoperim adevărul hamletismului din interogațiile lui Bolintineanu. Nu la analiștii politici (și nu de grija analiștilor politici) de felul lui Bolintineanu, care se considera hiperlucizi, dar sunt, de fapt, bolnavi de grija de a nu fi nedrepti cu alții (devenind nedrepti cu ei înșiși și cu neamul lor), trebuie să ne gândim, ci la trăitorii din Macedonia și Grecia, de etnie română-aromână, pe cale de a le fi stins neamul.

III. - CAVALERII MIELULUI - ȘI „ILIADA” LOR

Aromânii, după cum se știe, sunt, și astăzi, păstori de oi. E drept că, așa cum ne mărturisește epopea lui Nida Boga - „**Voshopole**” - ei pot împlini, cu mare pricepere și cinste, și alte meșteșuguri-misiuni sacre, pe pământ - iar după ce mulți s-au răspândit prin lume - li s-a dus vestea, atât ca meșteri făurari, giuvaergii - cât și ca neîntrepuți oameni ai finanțelor: e o formă de autoapărare contra celor ce-au hotărât și-au poruncit pierzania aromânilor, prin ispitirea forțelor brutale, prin bani.

Dar, cel puțin în trecutul secol XIX și în prima jumătate a secolului XX, aromânii au stat și au așteptat și s-au prosternat în fața **MIELULUI** - precum semenii lor păstori, din jurul ieslei de la Bethlehem. Poezia populară aromânească transmite poeziei culte aromânești motive mistice - dintre care, principalele, sunt legate de Iisus: motivul **MIELULUI** și cel al **TRANSFIGURĂRII**. E suficient să trimitem, în legătura cu misiunea de **CAVALERI AI MIELULUI**, la revelatoria baladă-epopee, transpusă, subtil, în registru cult, de către Constantin Belimace: *Curnicea* - iar pentru motivul (tot eristic) al transfigurării - la epopeea Marelui Miracol Spiritual: *Voshopole* - epopeea în sonete a lui Nida Boga.

I - Balada *Curnicea*, a lui Belimace, este, în fapt, o autentică epopee, cu dimensiuni comprimate - epopeea păzitorului de **HRISTOS-MIEL**, neamul aromânesc. Destinul aromânilor-păstori - **CAVALERI AI MIRACOLULUI** - este sintetizat în destinul eroico-mistic al lui Zega-celnicul: toți păstorii celnicului Zega au în grijă *o singură mielusea* (hieroglifa misterului inițiativ): aceasta, după zece ani de păscut pe Muntele Pind (10 = numărul creației divine) - paștere de trifoi „nevăzut la noi” (de fapt, originalul spune despre „iarbă... di bană”: care înseamnă *iarba de viață*, sau *iarba vieții* opusa ierbii *vutane*, care înseamnă iarbă mirositoare, iarba sărăcăcioasă de pe stâncile munților): „și tru-a dzațea oară, /Tru-ună primuveară, /.../Pascu nu vutană, /Iarba-ațea di bana (sau,cum transpune Hristu Cândroveanu, „trifoi /Nevăzut la noi”) trimite la iarba atot-tămaduitoare - sau, pur și simplu, la inițiativa „creangă de aur”; „a fâtat în munte /Miel cu stea în frunte, /Cum nu-i pe coclaur - /Dințisor de aur, /Lîna înflorată, /Mătase curată -/Făptură de-alint, /Cu coarne de-argint...” („Și-afită în munte/ Nel cu stea în frunte. /Nel ca tri ciudie. /Cu dinți di flurie /Și cu lâna toată /Ca sirma curată, /Curată brăsimă /Ș-cu coarne di-asime...”).

Când a fâtat mieluseaua? De Paști: „în ziua de Paști” (sau, conform originalului: „trî Sâmb-Giorgiu-aprindu” - în *ajun de Sfântul Gheorghe*).

Iată că, mai direct decât în evangheliile, Mielul Iisus se încredințează ocrotirii-inițierii (în sens mistic-activ) unor

apostoli exemplari: Păstorii-Crai. Și mie, la rândul meu, mi-a fost semnalat, de către un mare om al spiritului românesc, un eminent traducător al operei lui Rudolf Steiner, că una dintre deosebirile (de fapt, una dintre întâlnirile semantice) dintre evangheliile lui Luca, respectiv Matei, - este aceea că, la nașterea lui Isus, Evanghelia lui Luca spune că au asistat *păstorii* (capitolul 2, aliniatele 8-9-10 - iar în **Evanghelia lui Matei**, capitolul 2, aliniatele 10-11, se spune că pruncul Iisus a fost înconjurat de *crai*. De fapt, funcțiile de *crai*, respectiv *păstor*, converg spre una singură: **PĂZITOR AL MIRACOLULUI SPIRITUAL AL LUMII**.

Atunci când **Mielul Sacru** este luat de lotri (forțele ahrimanice ale lumii) se dezlănțuie războiul în numele Mielului Sacru - apocatastaza, confruntarea finală între forțele malefice și benefice: „*N-a rămas întreagă /Nici măcar o creangă, /și n-a rămas frunza /De plumbi nepătrunsă*” („*Nu rămase deagă /Una dzuă-ntreagă /Di plumb nipitrumtă /N bărbăteasca lumtă*”). *Deagă*, în textul original, înseamnă *ramură*: evident că prin intermediul **MIELULUI REDOBÂNDIT** - se produce transfigurarea:

a - *ramura putredă* a lumii fenomenale, a lumii profund luciferizate, până la ahrimanizare - este înlocuită cu creanga de aur eternă, căci

b - „*hoții crunt pieriră*” (n.n.: forțele ahrimanice au fost definitiv învinse, redizolvate în lumina) */Mielul îl gasiră/, și l-au dus la târlă, /și-a curs vinul gârlă...*” („*Nelu lu-ascăpară, /Furi' i vâțamară, /Ș-cântânda prit căl'iuri, /S-tumară la stăniuri*”). Recontopirea omului cu Sinele Sacru-Mielul - reface starea originară, de paradis (*căl'iuri cu cântic*).

Cine îl vestește, de fapt, pe Zega, de acțiunea „furilor”? „*A lui Zega mumă*” - Maica Domnului. Câți luptători mistici ia Zega, la lupta apocatastatică? „*doispe-doisprați di inși /Tot ca Zmei ne-asvinși*” (n.n.: evident, cei doisprezece apostoli ai hieroglifelor cosmic-zodiacale.

II - Cavalerii Mielului Minuat sunt, aparent, umili ciobani - în realitate, sunt **Cavalerii Sfintei Cruci**, expediția lor este o cruciadă, izbânda lor transfigurează, la modul paradisiac, lumea. Certitudinea victoriei spirituale, peste orice accident istorico-fenomenal, este întărită de epopeea vastă a Transfigurării - epopeea **VOSBOPOLEI** - cetatea care, prin distrugerea în cadrul fenomenalului, și-a eliberat puterile de Cetate Eternă a Spiritului. Voshopolea, moartă și înviată întru spirit-este Mielul-Iisus - iar voshopolenii, treziți într-un spirit, sunt Prigoniții (dar veșnic victorioșii) Cavalerii ai Mielului: „*Voshopolea cea mândră, spulberată, /nepieritor, în spirit e-ntrupată, - /Al băjenarilor, al tuturoră*” („*Voshopolea-ațea arsă și surpată, /L'ia ca s-arsară multu ma mușată /Tu mintea-armânilor di tu xinitie...*”).

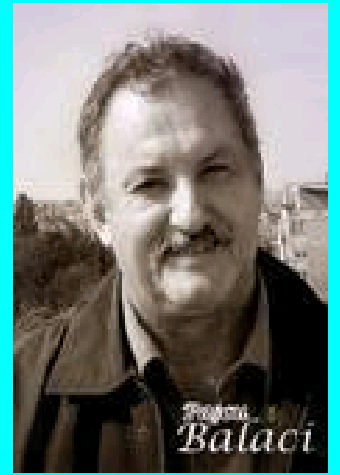
Vom amănunți lucrurile, la vremea potrivită, în textul analitic al lucrării noastre. Deocamdată, atât mai adăugăm: prigonierea, de către forțele ahrimanice, a Cavalerilor Mielului, este dovada mistică, a faptului că aromânii sunt „tagma aleasă a lui Hristos („*pe cine iubeste, Dumnezeu pedepsește*”). Prigoana înseamnă, în traducere inițiativă, și *răspândirea și consolidarea, ocultă, a misiunii sacre*, încredințată de Dumnezeu - Neamului Român-Aromân (Neamului Românesc, spiritual unit, prin gesturile vizionare ale împăraților Magi: Traian-Aurelian-Constantin), în jurul coloanei vertebrale spirituale, care este Istrul Sacru.

Am comparat epopeea **VOSHOPOLE** cu **ILIADA** lui Homer nu neapărat pentru a pune epopeea lui Homer în stare de superioritate, față de epopeea **VOSHOPOLE**: epopeea lui Nida Boga, din punct de vedere al semnificațiilor metafizice, este superioară capodoperei homerice. Dar aveam nevoie de un reper literar pentru a satisface prejudecata snobilor, a celor care strâmbă din nas în fața „neconsacrărilor” și „neconsacrațiilor”. Și **nici VOSHOPOLE** - epopeea, **nici** Nida Boga, creatorul epopeii, nu sunt consacrați, pentru literatura română. Am considerat că, între **Iliada** și **Voshopole** sunt unele trăsături de asemănare: un război pentru apărarea unei cetăți, o infiltrare perfidă în cetate (un „cal troian”), apoi devastarea cetății ca o consecință a infiltrării în inima cetății - o eroică și zadarnică rezistență umană. Aici, însă, *se opresc asemănările - și începe rafinată metafizică a transfigurării materiei în Spirit Etern*, metafizică prezentă (și posibilă) în epopeea **Voshopole**, datorită atingerii, de către Nida Boga și de către neamul despre care vorbește acesta în epopeea sa (neamul aromânilor) - a stadiului de evoluție spirituală necesar: creștinismul.

Ceea ce vom investiga, în paginile de mai jos, va fi: conștientizarea, de către poeții culți și creștini aromâni, a Spiritului Neamului Românesc, cu cele două aspecte:

a - aspectul fenomenal, aparenta risipire și stingere a neamului românesc-aromânesc, nu prin distrugerea cercurilor - hoare (sate), prin asimilare forțată, măceluri etnice, deznaționalizate prin toate mijloacele;

b - aspectul esențial: situarea aromânilor atât sub blestemul - dimândare-legământ, cât și (pe cale de consecință mistică, raportată la *dimândare*) necesara transfigurare spirituală, a neamului de *prigoniți mistici*, paznicii cei mai supuși ai **MIELULUI - HRISTOS**. Mai mult decât atât, conștientizarea, de către poeții culți ai neamului românesc, a unității românilor de la sud și de la nord de Dunăre - uniți prin **MISIUNEA SACRĂ COMUNĂ**, aceea de a lumina spiritual lumea, a retransforma, prin autosacrificiu. Valea Plângerii în Paraclis. De aceea, epopeea transfigurării, **VOSHOPOLE**, a lui Nida Boga. va face obiectul unui studiu aparte - într-o a doua secțiune a lucrării de față. Și, (tot de aceea, *dimensiunea creștină* (în sensul cel mai profund, mai esoteric) a poeziei aromânești va fi urmărită cu deosebire

George ROCA: Domnule Pașcu Balaci, sunteți un om de litere de excepție, scriitor, jurnalist, poet, dramaturg, membru al Uniunii Scriitorilor din România, președintele cenaclului „Barbu Ștefănescu Delavrancea” al Baroului Bihor și de asemenea, un renumit avocat orădean. Cum reușiți să vă împărțiți timpul între atâtea activități?

Pașcu BALACI: Timpul ca și spațiul este infinit și ne ajunge la toți. Și îmi ajunge și mie ca să îl trăduiesc în tot atâtea părți ca să fac față cu succes îndatoririlor mele de avocat și scriitor. Timpul de reflecție, de plimbare, de lectură, de scris este cel din perioada weekend-urilor. Acum suntem liberi și sâmbăta și duminica. Pe timpul lui Ceaușescu se lucra și sâmbăta, era mai puțin timp pe care să-l consacri lecturii și scrisului. Bineînțeles, ca pentru scris îți trebuie o anume dispoziție, dar nu neapărat să cazi în transă. Ai nevoie de sănătate, liniște, de mulțumire sufletească, de cineva apropiat, de prieteni, de familie, ca să te poți aduna. Căci a scrie reclama un efort intelectual de excepție. Și nu poți scrie încontinuu ca un automat. Ai nevoie de pauze, să te reîncarci sufletește. Nu poți menține arcul mereu încordat, pentru că se rupe. De aceea, este indicat să te descurci cu problema împărțirii timpului. După ce scriu, obișnuiesc să fac grădinărit, asta mă odihnește... Deci împletirea muncii intelectuale cu cea fizică este cea mai bună soluție pentru un scriitor. Te menține în formă.

Cine se plânge că nu are timp, de fapt, nu are priceperea de a-și trădui timpul, de a evita contactele neplăcute, inutile, sterpe. Iar cu hoții de timp... am devenit necruțător! Sunt un fel de indivizi care îți fură timpul, pur și simplu și care au impresia că îți fac un mare bine, ținându-te de vorbă. La telefon, sunt laconic, nu-mi place să vorbesc, vorbesc destul în instanță unde este necesar să faci asta ca să câștigi procesul. Dar, în rest! *Non multa, sed multum!* Trebuie să vorbești cât mai puțin și cât mai cu folos, dar mai ales, trebuie să ai știință de a-i ascultă pe alții. De aia ai două urechi și o singură gura și nu invers!

Ar trebui să fie inventată o știință sau disciplina nouă pentru managementul timpului, unde să se predea arta de a întrebuița prețiosul element în folosul omului și nu spre distrugerea lui. Consideră că timpul este un dar dumnezeiesc și nu trebuie să ne batem joc de el, risipindu-l pe te miri ce. Pentru că timpul scurs nu se mai întoarce niciodată.

George ROCA: V-aș ruga să ne povestiți câte ceva din viața dumneavoastră. De unde vă trageți rădăcinile, ce școli ați urmat și de unde pasiunea aceasta arzătoare pentru literatură?

Pașcu BALACI: Sunt născut în satul Sebiș de Beiuș, la 8 mai 1956, un an crucial, când marelui poet Lucian Blaga i s-a refuzat premiul Nobel pentru literatură, fiind preferat poetul spaniol Juan Ramon Jimenez. Asta și pentru că nu a fost ajutat de statul comunist de la acea vreme, poetul nostru fiind pus la index... mai ales ca în acel an a izbucnit revoluția antisovietică a ungarilor, fapt ce a generat și în țara noastră o stare de revoltă în rândurile tineretului universitar. În anul în care m-am născut, rușii aveau o vechime de vreo patru ani de când extrăgeau cel mai bun uraniu din lume la vremea aceea, din minele de la Băița Plai, proces care a durat cam până în 1960. România, deși fost a patra țară în ce privește pierderile de militari pe care le-a avut în cel de al doilea război mondial, a fost catalogată țară învinsă, numai bună de jefuit. Jefuită de nemți, care nu au plătit la prețul real valoarea petrolului cu care și-a împins diviziile de tancuri spre Răsărit, jefuită de sovietici care, ignorând măsura întoarcerii armelor împotriva nemților, ordonată de regele Mihai I la 23 august 1944 și a armistițiului cu aceștia, au continuat netulburați să ne ia soldații prizonieri, să-i ducă în Rusia la lucru, să ne bage în linia întâi la Oarba de Mureș unde am avut pierderi îngrozitoare, fără ca aliații din Răsărit să miște trăgaciul... Ca apoi să înființeze celebrele „sovromuri” (de tristă amintire!) în petrol, agricultura, în minerit etc., ca, sub o formă aparent legală de parteneriat cu țara noastră să ne ia la un preț de nimic toate bunurile. Unul din sovromuri a fost Sovrom Kvartit, care s-a ocupat sub această blândă denotațiune de jefuirea zăcămintelor de uraniu din Bihor.

Acesta a fost deci... anul în care m-am născut.

În plan teatral, îmi place să remarc că în 8 mai 1956 a avut loc premiera piesei „Look back în anger”, adică pe românește „Privește înapoi cu mânie”, a lui John Osborne. Dar eu nu privesc cu mânie peste timpul care a trecut peste mine, ci cu o nostalgie, sper, recuperatoare...

Am urmat școala primară în satul Sebiș, apoi clasele V-VIII la Sudrigiu, unde am întâlnit omul providențial care mi-a deschis ușa spre tărâmul fermecat al literaturii: profesorul de limba și literatura română Gheorghe Rusu, proaspăt ieșit în acele vremuri din amfiteatrul facultății, entuziast și dornic de fapte mari. De fel era din localitatea Topleț din Caras Severin. A întemeiat la acea școală amărâtă un cenaclu literar intitulat “Miron Pompiliu”, prietenul de la Ștei al lui Mihai Eminescu, cenaclu unde mi-am citit primele creații literare. Primele versuri care l-au uimit pe dascăl au fost următoarele:” Cade smoala de pe bivoli/ precum frunzele de arbori...”

Apoi l-am impresionat pe dascăl cu o poezie lungă rimată și ritmată despre Dan Buzdugan, un erou de benzi desenate care apărea pe atunci din revista „Cutezătorii”. Poate colegii mei de generație își mai aduc aminte. Eu, citeam toată vara, la bivoli... pe imașul Sebișului de unde priveam la Țicla Fericiei ca japonezii la muntele Fujiama. Acolo, pe imaș, mă duceam alene după bivoli care nu „bâzdăreau” ca vacile, adică nu fugeau, ci se scăldau în baltă. Iar eu aveam traista mereu plină de cărți! Puteam să citesc cât vroiam pentru că bivoli nu stăteau cu vacile roșii, păzite de ceilalți copii din sat, astfel încât nu îmi creau „probleme de pază”, lăsându-mă în pace să îmi fac lectura... Bivoli îmi rezervaseră prin comportamentul lor un fel de refugiu salvator.

Mulți ani după ce am absolvit liceul și facultatea, mi-am adus aminte despre acest timp miraculos al copilăriei petrecut lângă aceste animale care mi-au dat nu numai laptele pentru existență ci și imaginea lor puternică, stenică, care m-a urmărit multă vreme: „*Pegasul meu e-un bivol mare-n sat/ El clatină un munte cu copita/ În ochi îi strălucește dinamita/ Când zboară peste râpe de păcat./ C u aripi roșii, fulgerând zăltat/ Cu stele noi, el samănă orbita/ Iar toamna, luna fumegă că pita/ Când iese din cuptoru-nfierbântat./ Eu mă prefac în pruncul care-am fost/ Și călăresc pe lată lui spinare/ În umbră-i aflu astăzi adăpost/ Când este frig, m-apropie de soare/ Târziu, ne-ntoarcem frânți în satul nost/ Și-n iesle, anii mei îi pun mâncare”.*

Am ținut să includ această poezie în prima mea carte de sonete apărută la Editura „Dacia” din Cluj Napoca în 1994, exact anul în care îmi murise mama. M-am simțit dator să scot cartea. Din păcate, mama, care crezuse atât de mult în steaua fiului ei, pe care-l trezea devreme să se ducă la imaș cu bivoli, nu a mai apucat să citească sonetele mele.

Revenind cronologic, după absolvirea celor opt clase la Sudrigiu, am dat examen de admitere la Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș, liceu faimos, românesc, alături de cel din Blaj și Năsăud ca vechime. Am fost cinci elevi din satul Sebiș și cu toții am intrat la liceu. Satul meu are cel mai mare procent de intelectuali din toată comună Drăgănești de care aparține. La prima oră de limba și literatura română, profesorul Milan Martinov scoate un petec de hârtie din buzunar și întreabă:

- *Cine este elevul Pascu Balaci?* Am crezut că nu aud bine. Colegii și-au întors capetele spre mine. M-am ridicat în picioare cu obrazii în flăcări, întrebându-mă ce se întâmplă, dacă nu am făcut ceva rău și nu cumva urmează să fiu dat afară din școala înainte chiar de a începe.

- *Dumneata ești Pascu Balaci?*” m-a întrebat profesorul, necrezând că un elev slab și pipiriu se ridică din chiar a doua bancă, dirigintele Rif Teodor, aranjându-ne după înălțime.

- *Da...!*”, am murmurat eu, abia auzit, mai mult mort decât viu. Atunci, pe vremea mea, era un respect deosebit pentru profesori, un soi de teamă și venerație care cred că nu se mai întâlnesc azi, odată cu ”democratizarea” prost înțeleasă a relațiilor între dascăli și elevi.

- *Te rog să mă urmezi!*” a ordonat profesorul și luându-și catalogul sub braț s-a îndreptat spre ieșire. L-am urmat cu inima bătând să mi spargă pieptul.

Profesorul Martinov Milan, fie-i țărâna ușoară, mă aștepta, trăgând taticos din țigara lângă geamul de pe coridorul de deasupra sălii de sport de unde se putea zări apa Nimăieștilor care scalda urbea Beiușului. M-a privit curios și binevoitor, mirat parcă, cu ochii săi albaștri pe care n-am să-i uit niciodată.

- *Tu scrii... poezii?*

-*Nu...*, am îngăimat eu, speriat, sunt doar niște încercări, niște...

- *Am să văd eu ce sunt*, a convenit dascălul. *Joia viitoare, avem cenaclu literar, te rog să mi aduci poeziile!*

Joia era zi de târg la Beiuș sau în Binș, cum se spune în zonă. Țin minte că am debutat în revista „Flacăra” cu un

reportaj de două pagini despre „târgul de joi” din Binș. În joia din săptămâna care a urmat întâlnirii cu profesorul Martinov am venit la cenaclul liceului... Lectura creațiilor elevilor avea loc în cabinetul de limba rusă, chiar lângă stradă. Peste drum se vedea Primăria. Profesorul m-a prezentat celorlalți, mai bine zis celorlalte membre ale cenaclului. Erau mai multe fete, decât băieți, din care, două, scriau de multșor în revista liceului: Maria Man din Finiș și Maria Vaida din Drăgănești, alături de Petru Șandor din satul Șoimus-Petreasa.

În luna octombrie 1970 am fost programat să citesc eu. Profesorul mi-a ales două poezii, elegii, scrise în stil clasic, de unde mai rețin încă: „*E întunec și răcoare încă. Plouă./ Respiră tainic, moale, sălbatecul pământ/ Din pânzele moi, cenușii, răzlețite de vânt/ Iarba răsare, lucind stropită cu roua/ Mă întrebasesm ieri: ploua-va poate mâine?/ Venise cu arșiță mare vremea sapei/ Și toate cele verzi duceau dorul, ape/ Sosiseră apoi și norii plini de pâine/ Vântul scutură norii plini cu bice repezi/ Înnebunit de arșiță, ca să-și desfete/ În trupul chinuit, neostoita sete/ pământul bea de crăpa grelele lui lespezi*”, etc. Poezia continua... alături de o alta scrisă cam tot așa. Le țin minte, deoarece după ce le-am văzut publicate, făcând naveta de la Sebiș la Beiuș, citeam la nesfârșit poeziile (publicate), în timp ce mergeam pe uliță, împiedicându-mă uneori de pietre. Au fost poate cea mai mare bucurie din viața mea...

După apariția poeziilor în revista „Pagini de ucenicie”, un titlu superb, pe care epigonii lui Martinov Milan l-au stricat cu denumirea „Plai românesc”, ca și cum ținutul Beiușului n-ar fi fost un plai românesc (*par excellence!* Sic!). După „succes”, fetele de la cenaclu au sărit pe mine. La figurat, bineînțeles. „*Ești demodat Pașcule, nu se mai scrie așa... Acum se scrie vers alb, vers modern, caută să-ți schimbi stilul...*”

Eu scriam și în stilul lor, în vers alb, aveam un caiet întreg de poezii fără rimă, dar profesorul a căutat să mă îndemne să debutez la modul clasic tradițional sau pastoral, cum vrei să-i spui... Eu venisem în anul întâi de liceu cu o cămașă de cânepa cu bumbi mulți, colorați pe care profesorul o observase pe mine și care i-a uimit pe toți colegii mei. O colegă de-a mea, blonda Lucica Orz, iubea atât de mult cămașa încât mereu insista să-i vadă nasturii! Așa ceva nu mai văzuse... ea fiind orășeancă. După mai multe săptămâni, după ce am constituit obiectul curiozității colegilor din oraș, i-am spus mamei că eu nu mai fac naveta la Beiuș cu o astfel de cămașă și atunci mama mi-a cumpărat una nouă, albastră și astfel am devenit și eu orășean. Apropos: o amintire despre prima mea zi la liceu. Făceam naveta bineînțeles, cu autobuzul cale de vreo opt kilometri, plus *per pedes* doi km dus și doi kilometri întors... până acasă. La noi pe la sate, oamenii își dau binețe, chiar dacă nu se cunosc. La Beiuș, am făcut la fel! Am dat binețe la toți cei pe care-i întâlneam pe stradă, dar aceștia nu mi-au răspuns, lucru care m-a mirat peste măsură!!! Nu înțelegeam de ce la oraș oamenii nu-și dau binețe și nu-și răspund unul altuia, ca pe la sate. O mică, dar mare, enorma diferență!

George ROCA: Deci de atunci a început pasiunea dumneavoastră pentru literatură?

Pașcu BALACI: „Pasiunea arzătoare pentru literatura” nu poate proveni din afara sferei lecturii, cred eu. Mai ales că aceasta pasiune mi-a fost potențată și de faptul că dascălul meu de limba română, în ciuda tuturor intervențiilor, ținea să mă trimită numai pe mine în taberele redactorilor de reviste școlare. La prima tabără de la Bușteni, din vara anului 1971, l-am întâlnit pe Matei Vișniec, coleg de generație, cu care m-am întâlnit apoi, în 2006 la Paris, evocând momentul. Tot acolo la Bușteni, am avut întâlnire cu poezii Adrian Păunescu și soția sa Constanța Buzea, apoi cu Mircea Dinescu.

Omul providențial al elevilor care scriau era profesorul Tudor Opreș de la Liceul „Gheorghe Lazăr” de lângă parcul Cișmigiu din București. El m-a publicat și pe mine în revista „Limba și literatura pentru elevi”. Deci, la acea vreme, era un respect mare pentru literatură! Se citea, se scria, se conversa, se schimbau păreri, se corespunda enorm... Am și azi zeci, dacă nu sute de scrisori de la colegii de generație din toată țara. Au urmat apoi taberele de creație literară de la Telega și Costinești. Îmi aduc aminte de Vivi Anghel de la Pătroaia-Deal de lângă Găiești, de Valentin Emil Mușat, de la Vălenii de Munte, de Tudor Vasile de la Suceava, Domnița Petri și Cleopatra Lorințiu, ambele de la Bistrița... frumoase și talentate de mama focului...

Ce ani frumoși! Am încercat să redau atmosfera acelor ani într-un sonet din cartea „Sonetele Mării Negre”, sonet intitulat „Costinești”: „*Ca două trupuri ce se-ngemănează/ Nălțând privirile spre cerul serii/ Te-nalți tu, Obelisc al primăverii/ Vieții noastre ce se-ndepartează./ Ai fost a tinereții noastre oază,/ Văzutu-te-au din larg corăbierii/ Și te-au cinstit, studenții, bursierii/ Atâtor fete tu le-ai fost speteaza...*”

Lectura este combustibilul pentru această pasiune pentru literatură, o pasiune atât de gratuită, de inutilă, după cum ar crede mercantili și materialişti vulgari de care e plină lumea azi, dar care pentru cei care o nutresc este suficientă prin ea însăși și care nu cere nici o răsplată. Este un hobby, un viciu nobil, un autodate, este o mântuire pe cont propriu, sau

dimpotrivă este o cale de comunicare cu Dumnezeu. Pentru că la început a fost Cuvântul, materia primă a oricărei literaturi din lume.

George ROCA: O nouă întrebare! Care au fost primii pași pe poteca literelor? Unde ați debutat... Cu ce gen literar?

Pașcu BALACI: După cum am arătat mai sus, debutul meu literar cu poezie s-a produs în 1971 într-o revistă școlară a unui liceu din provincie, revista „PAGINI DE UCENICIE”, pe care o scriu cu majuscule, o denumire frumoasă pe care profesorii de acolo, repet, au stricat-o după 1977... de parcă ar fi trebuit să se demonstreze o evidență și să se arate Soarele cu lampa, nimerindu-se în caraghioslâcul redundanței și pleonasmului. În revista Echinox am debutat în plan publicistic în 1980, iar mai târziu Al. Cistelean „m-a debutat” la „Poșta redacției”, prin 1984, în revista „Familia” (seria nouă), atât de dragă tuturor bihorenilor. În plan teatral am debutat cu piesa „Clopotul” în revista „Teatrul”, în chiar primul număr scos sub conducerea noului redactor șef Ion Cristoiu, numărul de pe luna decembrie a anului 1987. Dacă nu greșesc cumva, cam asta îmi aduc aminte despre debutul meu în poezie, publicistica și teatru.

George ROCA: Ați publicat nenumărate cărți de versuri și sunteți un poet cunoscut. Care gen de poezie vă place cel mai mult. Știu că scrieți sonete cu mult talent, cu multă dăruire. Care este motivația scrisului pentru dumneavoastră?

Pașcu BALACI: „Nenumăratele” mele cărți de versuri sunt, de fapt, numărate nici pe degetele a două mâini. Am debutat editorial cu „50 de sonete” la Editura Dacia, 1994, un debut care mi-a consacrat în mod unilateral, din păcate și cam fără drept de apel... statutul de „sonetist”. Criticul Ion Simuț, în postfața despre această carte m-a definit chiar așa: „Un sonetist printre optzeciști”.

A urmat cartea „Când îngerul aduce cheia”, publicată la Editura Anotimp din Oradea, 1997, dar am publicat și „Poeme”, tot la aceeași editură orădeana în 1999, iar noutatea acestui volum este că majoritatea poemelor nu mai sunt sonete, ci... „versuri albe”! Au urmat „Sonetele către Iisus”, la Editura Dacia, în anul 2000, la final de mileniu, când mulți așteptau sfârșitul lumii în bună tradiție milenaristă, a omenirii!!! Cartea a necesitat, din cauza epuizării rapide, o a doua ediție, tot la Editura Dacia, în 2002.

După o călătorie magnifică în Grecia, mai precis în insula Lesbos și la Atena, am tipărit la aceeași editura clujeană „Sonetele grecești” în 2004 din care aș dori să-ți reproduc un sonet pe care îl țin minte pe dinafară, numit „Oda măslinului”: „Maslinu-i sfânt ca trupul unui Om/ El crește chiar mai greu. E viță-aleasă./ Din lemnu-i nu se face pat acasă/ Pentru plăceri. Olivul nu-i un pom/ Ca-oricare altul: e-al Helladei dom/ Pallas Athena-l scutură pe masă/ E aur, fruct, ulei și leac, melasă/ E primul și e ultim Axiom./ El urcă-n Munte și pogoară-n Mare/ Și tânăr și contemporan cu Christ/ Cu umilință, dragoste, onoare/ A ascultat spovada Celui Trist/ Cu nimeni nu mai are asemănare/ Aceasta verde candelă din Sist.”

Mirabel Garden, Salzburg, Austria

A urmat „Viața lui Iisus în treizeci și trei de tablouri”, tot la editura Dacia în 2004, unde am căutat să zugrăvesc sonetistic viața și martiriul mântuitorului în atâtea sonete câți ani a trăit pe lumea asta. Aprofundarea citirii Evangheliei, dar și anumite episoade neplăcute din viața mea, au dus la scrierea a peste încă 100 de sonete religioase care au apărut în cartea „Slăvește suflete al meu pe Domnul”, la Editura Dacia, în 2007, ediție îngrijită de inimosul și cucernicul protopop al Oradei, preotul Dorel Octavian Rusu, confesorul meu, un om de litere de excepție.

Această carte masivă, cu un cuvânt înainte înflăcărat al părintelui Rusu Dorel, a stârnit în lumea literară aprecieri deosebite, cum ar fi cea din partea scriitorului și exegetului Constantin Cubleşan de la Cluj. Au urmat „Sonetele germane”, cu o grafică de excepție a lui Miron Beteg de la revista „Familia”. Cartea a apărut sub egida „Biblioteca revistei Familia” în 2009, fiind consacrată amintirii tatălui meu, Moise Balaci, cunosător al limbii germane, rănit pe frontul de răzărît și vindecat miraculos în Germania, unde a fost trimis tocmai datorită faptului că s-a rugat de un medic german să nu i se amputeze picioarele la spitalul din Odessa.

Altă carte de sonete a apărut tot la Editura Dacia XXI din Cluj Napoca, intitulată „Epistole din Sebiș”, consacrată mamei mele dragi: *„Fiindcă știam să cânt și iubeam cartea/ Mama preot voia să-i fiu în sat/ Să-i duc pe-ai mei vecini la închinat/ și lăudând pe Domnul să am partea/ din naștere, îngropăciune, nuntă. Soartea/ Pe alte căi de laic m-a tot purtat/ Și n-am ținut de-al mamei mele sfat/ Ca să înving prin sfânta slujba moartea/ Fost-am pastor prin Rovini: eram vrednic/ ca alte turme, pe pășuni divine/ Să le adap sub arzătorul ornice... / Ajuns la bătrânețe mi-e rușine/ că numai la păcate am fost spornic/ Și nu-mbracai armurile creștine”*.

Mulți prieteni de-ai mei considera însă că cel mai reușit sonet din cartea scrisă la Sebiș, ar fi „Muierea cea rea”: *„Ce-a mai găsit prin vremuri Scripta Sfântă?/ Că mă amăra decât însăși Moartea/ Este muierea ce ți-a dat-o soartea/ Și care nu gândește. Dar cuvântă/ iar la gâlceava-i cea mai tare-n trântă/ Și iar ne mai descoperă, ea, Cartea/ Că e mai bine să îi lași ei partea/ Și gol să fugi spre liniștea ce-ncântă/ Ca una sunt: și-o streășina ce cură/ Neîncetat în noaptea grea, ploioasă/ Și o nevastă cu meliță-n gură/ având în loc de inimă pioasă/ O cursă cruntă, hrubă de tortură:/ Muiere e Și pacostea cu coasă!”*

Multe din sonetele mele religioase au fost traduse în limba germană de către poetul Josef Johann Soltezs din Satu Mare și care a avut îndrăzneala să le transmită Papei de la Roma în spiritul ecumenismului luminat! Mai târziu aceste sonete au fost publicate în volumul „Das Misterium Jesu”, la Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2011. Apărută în excelente condiții grafice prin strădania și râvna episcopului greco catolic de Oradea, preot Virgil Berce, cartea a fost trimisă la Sanctitatea Sa Benedict al XVI-lea de unde am primit o scrisoare cu felicitări, ocazie cu care îi mulțumesc părintelui episcop pentru dragostea sa față de Cuvântul Domnului.

Deci, cam astea sunt cărțile mele de poezie. În pregătire: „Sonetele Mării Negre” și „Falansterul atomic din Carpați” sau „Scrisorile din Stei către Moscova”, ultima culegere de sonete fiind consacrate episodului exploatării uraniului de la minele din Băița pe perioada 1952-1960, cu scrisori ale unui ofițer sovietic trimise către iubita sa Liudmila și de unde se poate vedea, prin ochii unui străin, ce se petrece în „Mica Rusie” unde existau vreo 20.000 de lucrători cu salarii imense, plus alte mii de soldați care lucrau dar și însoțeau vagoanele cu minereu pe ruta Ștei-Beiuș-Holod-Oradea-Halmeu.

Câteva sonete au apărut în revista „Familia” din luna mai 2011, dar sunt o slabă licărire față de ceea ce urmează. Volumul începe cu o invocație, „Amintire din Piața Roșie”, unde am fost în martie 1984 și continuă apoi cronologic cu istoria exploatării aurului, argintului, cuprului, apoi a uraniului la Băița, tablouri cu viața de miner, secretomania în jurul contaminării cu uraniu, drama ofițerului sovietic înșelat de iubita sa și care, dezamăgit de acest fapt îi comunică în final, după 16 scrisori precum că: *„uraniul s-a preschimbat în fier”*, adică faptul că își va pune capăt zilelor. Un sonet descrie un „supraviețuitor” miner, altele zugrăvesc atmosfera stahanovista a vremii când în urma muncii, casele minerilor se ridicau peste noapte, cu prețul pierderii bărbăției din cauza contaminării radioactive.

George ROCA: Domnule Balaci, excelați atât ca poet cât și ca dramaturg. Conținutul acestor scrieri este presărat cu multe fapte istorice, religioase, mitologice, cu etnonime, cu denumiri geografice rare, cu termeni lingvistici împrumutați din alte limbi, cu descrieri de locuri geografice, nu numai din România ci și de pe alte meleaguri, din Germania până în Grecia și din Olimp până în paginile bibliei. sau din istoria dureroasă a Transilvaniei la elemente din tradiția populară românească... Prezentați întâmplări reale sau imaginare de excepție, majoritatea mai puțin cunoscute de către cititorul neinițiat în tainele istoriei sau a culturii unui popor...

Consider că acest fapt nu este numai o pasiune, o curiozitate, ci necesită un studiu serios, aprofundat... Exemple: „Sonetele germane”, Piesa de teatru „Fluierul de oțel”, la „Trilogia dramatică a unirii romanilor” și altele, unde ați descris cu lux de amănunte, evenimente, locuri și personaje foarte puțin cunoscute chiar și de unii istorici! Cum reușiți să vă documentați, să obțineți aceste informații, din cărți, internet, vă deplasați la locul faptei, sau folosiți metoda imaginativ-inventivă?

Pașcu BALACI: Mie mi-a plăcut enorm istoria. Lucru care rezultă firesc din pasiunea cititului. Între cărțile citite au figurat o droaie de romane istorice. Dar nu am să uit nici pasiunea cu care am citit „Legendele Olimpului” de Alexandru Mitru. În plus, un alt roman magnific „Quo vadis?” al lui Henryk Sienkiewicz care ar putea servi și ca metoda de încreștinare. Dar romanele cu acea aroma specific moldoveneasco-româneasca ale lui Sadoveanu? Ca să scrii teatru istoric, trebuie să te documentezi ca la un doctorat. Nu poți greși cu o literă. E adevărat, imaginația merge înainte, dar ea trebuie să înainteze credincioasă pe canavaua faptului istoric bine cunoscut. Deci, înainte de toate, trebuie să stăpânești la perfecțiune subiectul. Să-l întorci pe toate laturile. Să tragi concluzii, să faci supoziții, să analizezi ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi intervenit alt fapt istoric...

Când eram jurisconsult la Marghita, orașelul bihorean unde am primit repartitie guvernamentală în 4 iulie 1981, am fost surprins de faptul că acolo se vorbea abtîr ungurește. Pe stradă, în magazine, la meciuri, la fabrica de încălțăminte unde eram jurisconsult... Nu am nimic cu ungerii, nu am sentimente antimaghiare, m-am născut chiar în anul mării lor revolte antisovietice, dar... neîndoios, excesele unora dintre liderii lor îmi displac.

Dar să revin la episodul angajării mele la Fabrica de încălțăminte „Bihoreana” din Marghita. Cu toate că aveam o medie mai mare ca alți colegi din Oradea, dar... nu aveam însă buletin de Oradea, a trebuit să mi aleg alt post... mai în provincie... Așa am ajuns eu la Marghita, dar nu regret și nu voi regreta niciodată. Aici am devenit cu adevărat scriitor! Așadar, un român din satul Sebiș, sat „românesc”, nimereste în Marghita, oraș în care se vorbea foarte „ungurește”. Am avut o firească reacție de apărare, m-am simțit într-un fel amenințat, am avut un soi de disconfort, un soi de teamă nelămurită... Mi-am învins acest sentiment, întărindu-mă cu un fel de închidere defensivă în mine însumi, m-am autoexilat în lectură. Am căutat să mă întăresc și am citit masivă lucrare a lui David Prodan despre „Revoluția lui Horia”, lucrare pe care am împrumutat-o de la Biblioteca din Marghita. Bibliotecarele au făcut ochii mari. Nimeni nu mai ceruse până atunci această carte, a trebuit să dau o declarație din care să rezulte că am grijă de ea ca de ochii din cap, că dacă se distruge ori se pierde, trebuie să o plătesc cu bani grei. Am citit cu nesaț toată lucrarea eminentului istoric. M-am încărcat cu muniție necesară ca să declanșez trăgaciul creației. Așa am scris piesa istorică „Muntele osândiților” sau „Horea REX Daciae”. O piesă la care am stabilit cu amănunțime actele, scenele, ce se întâmplă în fiecare scena, cum evoluează personajele pentru a ajunge la crescendo și apoi la finalul dramatic etc.

Piesa a fost premiata de Studioul de RTV Cluj în 1986 și mai târziu a fost publicată în almanahul revistei „Viața Românească” din București. A fost jucată mai târziu la Teatrul național radiofonic, la data de 14 februarie 2000, în regia lui Leonard Popovici, într-o distribuție extraordinară: Ovidiu Iuliu Moldovan (în rolul trădătorului Duiu, anagrama lui Iuda), Irina Movilă (în rolul Mariei Magdalena), Al Georgescu, Ion Chelaru, Nicolae Urs (în rolurile lui Horea, Cloșca și Crișan), Răzvan Vasilescu, Valentin Teodosiu, Romeo Stavăr, Sorin Gheorghiu, Andreas Petrescu, Gheorghe Pufulete (în rolurile preotului, feldwebelului Otto, al jandarmului Istvan, în rolurile unor țărani).

Înainte de Unirea cea mare, se spune mereu că a fost unirea cea mică. Dar nu unirea din 1859, cum ar crede majoritatea cititorilor noștri iubiți, ci o altă unire. Descoperită de mine și zugrăvita într-o piesă de teatru intitulată „Război între români”. Piesa descoperă o realitate îngrozitoare, mai puțin cunoscută de marele public: între domnul Țării Românești, Matei Basarab și domnul Moldovei, Vasile Lupu. A fost un război fratricid însângerat, inutil, dus spre bucuria vecinilor. Cei doi domni se înfruntă cu ostile în trei rânduri: noiembrie 1637, când Vasile Lupu se îndreaptă spre Țara Românească cu intenția de a-l izgoni pe Matei Basarab. Lupta dându-se pe râul Râmna, un afluent al Siretului, după cinci zile de înțeleștri, victoria nefiind hotărâtă... În cele din urmă triumfă oastea Țării Românești. A doua luptă a avut loc în satul Nenișori, pe malul apei Prahovei și la Ojogeni, când armata lui Vasile Lupu atacă, dar este din nou învinsă. În 1653, Matei Basarab îl învinge din nou pe Vasile Lupu la Finta. Sigur, în epoca medievală, erau obișnuite astfel de lupte... Se cunosc luptele între cetățile și orașele italiene, cele din principatele și ducatele germane etc. Dar... ne-am fi așteptat mai puțin la noi... Sub influența binefăcătoare a învățaților Udriște Năsturel, a mitropolitului Varlaam, a lui Grigore Ureche și a altor sfetnici luminați din acea vreme, cei doi domni sunt îndemnați să și dea mâna, să se împace, să construiască câte o biserică pe teritoriul celuilalt, să înfăptuiască o unire în spirit, în cuget, întru trăire românească. Aceasta este unirea cea mică, antecesoare celei care se cunoaște ca fiind cea din 1859, prin unirea Moldovei cu Țara Românească. În spirit și în faptul edificării de biserici pe teritoriul (fost) advers, această unire mică prima, datând din perioada de după ultima înțeleștare între cei doi domni.

Piesa a fost bine primită la primul concurs național de eseistica și literatura intitulat „Nihil sine deo”, 1997, Brașov, organizat de Editura Astra, Consiliul județean Brașov și Așezământul cultural „Țara Bârsei”, fiind distinsă cu premiul „Ionel Teodoreanu” al Asociației Notarilor Publici, fiind și publicată de cei care au organizat concursul.

Piese istorice: „Război între români” (1637-1644), „Horea Rex Dacie” sau „Muntele osândiților” (1784) și „Clopotul” (1918), - ultima fiind publicată incomplet în revista „Teatrul” nr 12/1987, după ce cenzura oficială a interzis reprezentarea ei integrală de către trupa facultății de drept pe scena casei de cultură a studenților din Cluj Napoca - constituie Trilogia dramatică a unirii romanilor, trilogie publicată în masivă carte de teatru intitulată „Cruciada”, apărută la prestigioasa editură „Cartea Românească” în 2004, cu un frumos cuvânt înainte de Mircea Ghițulescu. Cartea a văzut lumina tiparului cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor.

Alături de cele trei piese, au mai fost publicate în volumul respectiv și: „Plugul și sabia” sau „Ultimul țăran” (o piesă despre rezistența românească împotriva stăpânirii bolșevice și despre colectivizarea forțată a agriculturii), „Tramvaiul negru”, o piesă mult apreciată de regizorul Sergiu Savin de la Teatrul de stat din Oradea și care din păcate nu a mai apucat să o regizeze. Piesa a fost premiată la ediția din 1995 a Săptămânii Teatrului Scurt, premiul primindu-l subsemnatul din mâinile dramaturgului Dumitru Solomon, președintele juriului... moment pe care nu-l uit nici azi... Piesa „Ioana d Arc”, a fost nominalizată pentru premiile UNITER și a fost tradusă în limba franceză. Ultima piesă este „Euroshima”, scrisă la Marghita și pe care criticul Mircea Ghițulescu o caracterizează astfel: „o comedie a dezastrului în care dramaturgul se amuză copios pe cenușa Europei distruse de războiul nuclear, unde un grup de indivizi de toate națiile testează un buncăr antiatomic de fabricație americană, o nouă corabie a lui Noe pentru europeni”.

De altfel, cu riscul de a mă caracteriza drept lipsit de modestie, trebuie să vă spun, dragă George Roca, prietenul nostru transpacific, că sunt cumva un clasic (încă) în viață, având în vedere că figurez în „Istoria dramaturgiei românești” a lui Mircea Ghițulescu, alături de fostul meu coleg de tabără de creație literară Matei Vișniec. În 1971 ne-am întâlnit în tabăra de creație literară de la Bușteni, acum ne întâlnim într-o Istorie! Ca să vezi ce e viața...

George ROCA: Ce v-a determinat să scrieți mai mult literatura cu specific istoric? Vă plac „vremurile trecute”, sunteți un paseist, sau nu vă încântă viața modernă, viața de zi cu zi, unde „eroii zilelor noastre” se succed cu o rapiditate uluitoare și dispar în necunoscut tot atât de repede?

Pașcu BALACI: Ca să nu greșim în prezent și să prevedem viitorul, trebuie să cunoaștem foarte bine trecutul. Cred că această lecție ar trebui predată tuturor oamenilor politici din România. În Franța, există un institut de învățământ superior în care oamenii politici sunt instruiți în primul rând în știința istoriei. Pe de altă parte, recurgând la trecut, ne este mai ușor să zăgrăvim prezentul. Așa am făcut eu scriind comedia „Banii n-au miros”. Am recurs aparent la un episod năstrușnic din istoria Imperiului Roman legată de faptul cum... un împărat vrea să salveze un Imperiu de la o catastrofă financiară, prin înființarea vespasienelor publice, pentru a arăta că multe din evenimentele lumii și ale țării noastre se repetă în alte forme și modalități, dar în esență cam aceleași și că, de fapt.. „nimic nu este nou sub soare”, după cum zice filosoful sau Eclesiastul.

Tot așa am recurs la episodul lui Ulise și al Penelopai din antichitate în comedia mea amară „Penelopa se mărită”, pentru a descrie viața de cuplu dintr-o familie de marinari ai zilelor noastre când soțul, botezat, nu întâmplător, Ulise dispăre cu ultimul vas al țării sale, iar Penelopa, tânără și neconsolata sa soție, asaltată de pețitori, amână căsătoria, invocând faptul că trebuie să-și dea... „doctoratul”!!!

George ROCA: Scriind teatru istoric de valoare sunteți apreciat nu numai de cititori, spectatori, regizori de teatru, ci și de criticii literari. Unii din aceștia din urmă, referindu-se la productivitatea tradiției românești, la complexitatea studiului, la cercetare, documentație, dar și la talentul dumneavoastră scriitoricesc, v-au așezat alături de nume sonore în domeniu, precum Alecsandri, Hașdeu, Eminescu, Blaga, Camil Petrescu, Marin Sorescu, Paul Everac sau Dumitru Radu Popescu. Cum vă motivează acest lucru? Vă impulsionează să continuați, sau iubiți mai mult „fabrica de sonete”? Apropo, ați „construit” vreo piesă de teatru în versuri?

Pașcu BALACI: Nu, încă n-am construit o piesă de teatru în versuri pentru că nu mai trăim pe vremea lui Corneille sau Racine. Și, totuși, ce frumoase sunt acele versuri din „Cidul”: „*Te mesurer a moi? Qui ta rendu si vain?/ Toi, qu on n-a jamais vu les armes a la main*” sau tot acolo: „*A qui venge son pere rien n est imposible/ Ton bras est invancu, mais non pas invincible*”, sau „*A vaincre sans peril on triomphe sans gloire*”... sau „*je suis jeune, il est vrai, mais aux ames bien nees/ La valeur n attend point le nombre des annees...*”

Eu am dat examen la facultatea de filologie din București, în iulie 1975, la secția romana franceză, dar din nenorocire, zic unii... că nu am stat în București, în marele și fertilul mediu literar de acolo, sau din fericire, zic alții... că am dat la drept și că am devenit avocat și nu profesor de limba română. În orice caz, asta a fost soarta, cu asta trebuie să mă împac! Desigur distanța Oradea-București este enormă și nu pot vedea spectacolele de la București, decât foarte rar sau când vin în turnee în provincie. Dascălii mei întru dramaturgie, ca să zic așa, sunt: Ion Vartic care pe vremea studenției mi-a indicat ce teatru să citesc; Mircea Ghițulescu, regretatul critic dramatic, care mi-a citit personal creațiile încă din vremea studenției la Cluj unde era trăitor și el; regizoarea Rodica Radu de la Teatrul Național din Cluj care mi-a regizat trei piese de teatru pe vremea studenției, obținând premii la festivalul „Primăvara studentescă”; dramaturgul D.R. Popescu, care m-a încurajat mereu și mi-a stat alături în vremuri de cumpănă; regizorul Victor Ignat din Republica Moldova, un om extraordinar care mi-a pus în scenă comedia amară „Penelopa se mărită” la Teatrul din Cernavodă și acum se străduiește să facă același lucru la Teatrul din Bălți, Republica Moldova. L-am admirat și pe criticul Dumitru Chirilă de la revista orădeană „Familia”. Îl stimez pe criticul Mircea Morariu care mi-a prezentat volumul de teatru „Cruciada” la Biblioteca județeană Bihor și care semnează cronici profesioniste în revista „Familia”... Cei enumărați mai sus sunt oameni care m-au ajutat să îmi șlefuiesc cariera literară!

Sintagma „fabrica de sonete” suna cam neplăcut și din această cauză nu voi comenta... decât că nu este ușor să scrii un sonet, că trebuie să alegi bine tema! Aceasta trebuie să fie importantă, nobilă, religioasă, în fine, nu orice subiect trebuie să ajungă la formă superioară de exprimare a poeziei care este sonetul. Cât despre cei care se plâng ca nu au libertate în cadrul unui sonet, eu le spun: „*dă-mi, Doamne, mie, liber-tatea imensă care încapă între fruntariile unui sonet!*”

George ROCA: Am citit câteva piese de teatru pe care le-ați scris! Ca dramaturg sunteți foarte apreciat în lumea teatrală românească. Sunteți jucat pe scene de prestigiu din țară, de la Iași la Oradea, via teatrul din Cernavodă. Cum ați putut penetra pe aceste „piețe” ale artei dramatice?

Pașcu BALACI: În lumea teatrală se „penetreză” foarte greu. La festivalul de teatru de la Sinaia, unde piesa mea „Banii n-au miros” a luat locul I, am aflat de la regizorul Ovidiu Lazăr de la Teatrul național „Vasile Alecsandri” (din Iași, desigur! n.a.), care mi-a regizat foarte inspirat piesa, că... dacă vrei să ajungi pe scenă trebuie să îndeplinești trei condiții:

1. Piesa ta să placă actorilor
2. Piesa ta să placă și regizorului
3. Piesa ta să placă și directorului (de teatru!)

Dacă numai una din aceste condiții nu se îndeplinește, ești pierdut!

Am avut marea bucurie de a debuta profesionist pe scândura scenei de la Teatrul național „Vasile Alecsandri”, în spectacolul „Banii n-au miros”, o piesă dublu premiată la Râmnicu Vâlcea în 1992, la numai două săptămâni de la nașterea fiului meu Theodor (așa că i-o dedic lui din toată inima!!!) și apoi la Sinaia în mai 2004... În decembrie 2004, piesa, după ce a fost citită în spectacol-lectură la Sinaia (și a întrunit sufragiile tuturor!), a fost prezentată cu mare succes la Iași. Au urmat spectacole în țară, la Brașov, chiar și la Oradea și mai apoi la Marghita, în cadrul festivalului de teatru scurt

Desigur, a venit rândul Oradiei să mă... joace! „Pe degete”, spun unii, pentru că, deși aici stau în așteptare de atâta vreme, s-a găsit, în sfârșit și pentru mine un regizor și o „sală de joc”. Un regizor tânăr, dar foarte talentat, Adrian Moraru, a creat în 2007 un spectacol tensionat în sala „Studio” cu piesa mea „Victima și călăul”. În fine, Teatrul de Nord din Satu Mare a montat aceeași piesa „Victima și călăul” în stagiunea acestui an și spre bucuria mea, am aflat că vor veni să o prezinte și aici la Oradea (sic!) la Festivalul de Teatru Scurt care v-a avea loc în aceasta toamnă a anului 2011!

În turneu în Bihor a sosit recent și trupa Teatrului din Cernavodă care mi-a reprezentat comedia „Penelopa se mărită” pe mai multe scene din urbea mea de pe Crișul Repede, precum cele de la Colegiul „Mihai Eminescu”, de la Casa de Cultură a Sindicatelor, de la Teatrul „Arcadia” (al doilea teatru orădean) și apoi în orașele Beiuș și Marghita. Așadar, un turneu de forță cu cinci spectacole... care pentru mine a fost o săptămână de foc.

Pașcu BALACI: George ROCA: Câte piese de teatru ați scris până acum? Enumerați-mi câteva vă rog...

Primă este „O boală care nu se vindeca decât aici”. Cea mai grea piesa de teatru pe care am scris-o și în ce împrejurări am scris-o! În toamna anului 1977, în anul întâi de facultate, responsabilul cu cultura, un anume student, numit Deji Vifor, ne-a strâns pe toți iubitorii de literatură în sala „Czeller” a Facultății de Drept din Cluj. Trebuia să ne prezentăm cu o piesă de teatru, dacă se poate originală, la un festival de teatru. „Să ne prezentăm și să nu ne facem de rușine facultatea! Avocații sunt și oameni de cultură, nu-i așa?” a spus Deji. Ne-am apucat să discutăm în contradictoriu despre subiectul piesei, despre numărul personajelor, despre regimul în care să fie scrisă - dramatic sau comic. Pentru mine creația era un act absolut discret, unic, singular! Nu putem să fim nici Ilf și nici Petrov...

- *Dacă ne vom implica cu toții, și vom tot discuta în contradictoriu, vom fi ca niște moașe care nu știu să moșească un copil și care... va muri sub ochii noștri!*”. Cred că asta am spus, oripilat de ideea de a scrie cu cineva, la comun, o piesă de teatru.

- *Atunci scrie tu piesa, deșteptule!*, s-a războit un student dintr-un an mai mare.

- *O scriu!*, am exclamat eu.

S-a lăsat o tăcere adâncă. Scosesem porumbelul pe gură și porumbelul nu se mai putea întoarce. Au respirat cu toții ușurați. Un „tovarăș” student, adică eu, Balaci Nelu Pașcu, din anul întâi, un boboc, un răcan de pe care nu se scuturase praful instrucției făcute cu teribilul și cruntul caporal Neciu căreia îi consacrasem o epigrama de pe urma căreia am suferit toată cățania, deci, eu, acest bobocel, m-am angajat să scriu o piesă de teatru. Câteva nopți la rând nu am dormit de fel. E adevărat că în anul trei de liceu la Beiuș scrisesem câteva scenete consacrate fugii de la orele de școală, a chiului și fumatului prin latrină, dar să scriu o ditamai piesa de teatru și asta repede, în timp limitat, deoarece în două luni trebuiau începute repetițiile... asta era prea mult! Dumnezeu poeziei a fost alături de dramaturgul începător. Am imaginat o poveste între doi prieteni: unul care intră la facultate și unul care pică. Cel care picase eram eu, Balaci Nelu

Pașcu... cel care îndurase o cruntă dezamăgire față de toți și toate. În piesa mea, cel care pică, adică eu dezamăgitul de școală, de toată lumea, de România, de părinți, fuge în Occident unde descoperă siderat o realitate la fel de distructivă la care se adaugă răceală omenească pe care nu o poate îndura... Mă documentasem și aflasem informații de la unul care fusese pe acolo... Un schimb de scrisori între prietenul care a intrat la facultate și prietenul care nu a intrat și a fugit se înjgheabă pe fondul unei iubiri care îl atrage din nou pe transfug în țara sa.

Piesa a fost îndrăzneată! În ea au jucat colegii mei, azi procurori, judecători și avocați din întreaga țară. Unul dintre ei a ajuns chiar procuror general al României, iar altul judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Ne-am adus cu drag aminte despre „teatrul nostru studentesc” cu ocazia întâlnirii din vara anului 2011 de la Facultatea de drept din Cluj.

A doua piesa scrisă a fost „Clopotul”. Din ea nu s-a reprezentat decât o scenă... Mi s-a motivat și de ce! Pentru a nu tulbura relațiile româno-ungare din Cluj și nu numai! Era de fapt povestea cu iz de poezie tragică a episodului cu clopotul din satul meu, de vremea primului război mondial, când s-a primit circulară de la Viena și de la Budapesta ca din arama clopotelor valahe să se confecționeze cartușe pentru război... „*Totul pentru front, totul pentru victorie!*”, în altă nuanță... Deci, subiectul nuanța, că pentru asupritori chiar și clopotele românești trebuiau topite! În sat, țăranii se organizează, noaptea, dau jos clopotul din turlă și îl îngroapă pe ascuns... Câțiva sunt împușcați deoarece nu vor să spună unde au ascuns clopotul. Totuși „simbolul” nu este descoperit și este salvat, deoarece trupele române avansează, iar armata inamică părăsește satul. Preotul îi îngroapă pe cei morți în groapa de unde s-a scos clopotul! Acesta este dus înapoi în turlă, devenind un simbol al păcii și al credinței veșnice.

A treia piesă a fost „Horea Rex Daciae” sau „Muntele osândiților”. A fost scrisă de mine pe vremea când lucram în orașelul Marghita. Au urmat apoi: „Euroshima”, „Victima și călăul”, „Banii n-au miros”, „Îngroparea de viu”, „Umbră”, „Tramvaiul negru”, „Plugul și sabia” sau „Ultimul țăran”, „Ioana d Arc”, „Fluierul de oțel”, „Penelopa se mărită”, „Premiul de excelență”, „Franz Iosef I” sau „Statele Unite ale Austriei Mari”...

George ROCA: Dar volume de poezii, câte aveți?

Pașcu BALACI: În ce privește cărțile de poezie am să vi le prezint în ordine strict cronologică:

- „50 de sonete”, editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994
- „Când îngerul aduce cheia”, editura Anotimp, Oradea, 1998
- „Poeme”, editura Anotimp, 1999
- „Sonetele către Iisus”, editura Dacia, 2000
- „Sonetele către Iisus” (ediția a doua), aceeași editură, 2002
- „Sonetele grecești”, editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004
- „Viața lui Iisus în treizeci și trei de tablouri”, editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004
- „Slăvește suflete al meu pe Domnul”, editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007
- „Sonetele germane”, editura Biblioteca Revistei - „Familia”, Oradea, 2009
- „Epistole din Sebiș”, editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2010

George ROCA: Datorită căror merite ați devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România?

Pașcu BALACI: Am scris, cred eu, cărți de poezie apreciate și piese de teatru care au fost reprezentate pe scene ale mai multor teatre din România și la teatrul național radiofonic. Fără intervenții și fără pile, doar prin puterea creațiilor mele.

George ROCA: Virgiliu în „Bucolica” spunea „*Carpent tua poma nepotes*”, adică „urmașii” noștri vor culege roadele... Mai aveți de gând să sădiți mulți pomi literari? Câteva proiecte de viitor, vă rog?

Pașcu BALACI: Mă bate gândul să întemeiez un micro-teatru sau așa ceva, dar nu pentru mine, ci pentru tinerii actori și autori care bat la porțile afirmării. De ce? Pentru că aproape nimeni nu-i mai ajută pe tinerii dornici să se afirme pe tărâmul atât de greu încercat al vieții literare și teatrale.

George ROCA: Vă mulțumesc pentru acest interesant interviu. Un mesaj pentru cititorii noștri de pretutindeni?

Pașcu BALACI: Dacă tot m-ați implicat mai sus în ziceri de limbă latină ce aș putea transmite celor care ne citesc? *Vita brevis, ars longa!!!*

Iulia Nălățan

Ce să-ți aduc din India? Ghid de cumpărături

It blows my mind! Intru într-un magazin și în 5 minute vreau tot ce este acolo. Iar dacă sunt într-un bazar mintea mea se oprește. Cum să alegi? Cum să refuzi? Cum să pleci fără să iei cu tine ceva?

Deși nu sunt deloc inebunită după shopping, în India am fost pusă la încercare. Și, ca să nu rămân cu portofelul gol înainte de vreme, a trebuit să inventez strategii și poezii cu care să îmi calmiez mintea. De exemplu: “Ceea ce vezi este arta, admira și bucura-te de ea.” Sau, ca să scap de vânzatori dar în același timp să beneficiaz de prezentarea produselor m-am gândit să le spun că fac o cercetare despre artizanatul Indian :)

Acest articol se adresează în primul rând fetelor, ca un “avertisment” legat de “chinurile” ce te asteaptă în India.

1. Agra: obiecte din marmura

Taj Mahal-ul strajuieste maiestuos in mijlocul unei retele de magazinase cu suveniruri. Mai in gluma, mai in serios, daca Mumtaz s-a bucurat (intr ghilimele) de un asa monument in marmura de ce sa nu avem si noi parte? Macar de unul in miniatura. Pe bani, desigur.

Elefantei, suporturi de lumanari, cutii de bijuterii, mese si alte obiecte frumos lucrate in marmura, toate sunt realizate manual si isi propun sa aduca in casele oamenilor ceva din eleganta Taj-ului. Contrastul brusc dintre maretia dimensionala a monumentului si miniatura suvenirurilor ma face sa ma intreb daca nu cumva oamenii de azi se multumesc cu lucruri (prea) mici.

2. Rajasthan: papuci din piele de camila, bratari si imbracaminte cu bucati de oglinzi, textile colorate, papusi, genti.

Daca e un loc din India in care as vrea sa ma intorc, cu siguranta acela e Rajasthanul, tinut in care m-am simtit pur si simplu coplesita de culorile pline de viata, de frumusetea oamenilor si de bogatia traditiilor. In ceea ce priveste lucrurile facute de mana omului, loc in bagaj sa ai! Acest tinut este faimos pentru textilele decorate prin tehnica "block printing", pentru vopsirea tesaturilor cu plante si pentru "patch work" (genti, fete de perna, materiale de pus pe perete - din petice).

Jaipur, capitala Rajasthanului, este un oras recunoscut in acelasi timp drept capitala Indiei in ceea ce priveste piata de bijuterii si pietre pretioase. Aici gasesti peste tot proprietari de magazine gata sa iti puna in palma un smarald, rubin sau acvamarin si sa iti povesteasca despre pietre aduse din toate colturile lumii. Iar daca te imprieteni cu ei poti vizita locurile in care se lucreaza manual bijuteriile.

In timpul zborului de intoarcere in Romania, a fost proiectat un videoclip care promova India drept centrul international al bijuteriilor. Asa am aflat niste date foarte interesante: aici se finiseaza 11 din 12 diamante si cei mai mari consumatori de aur si argint din lume sunt indienii. Incredibil, nu?

3. Varanasi: matase

Industria indiana de textile tesute manual este faimoasa in lume. Iar Varanasi, loc de pelerinaj si important centru turistic in India de Nord, reuneste un numar de aproximativ 700.000 tesatori. Cele mai cunoscute produse care se tes in fabrici sunt sari-urile de matase, esarfe, asternuturi de pat. Cert e ca daca intri intr-un magazin e aproape imposibil sa iesi cu mana goala!

4. Hyderabad: perle

In prezent este unul din orasele Hi-Tech din India. Insa pe drumul spre sediul Google si al altor mari corporatii, vizitand partea veche a orasului, o sa intalnesti urmele unui trecut glorios si un mare bazar cu perle. Hyderabad a fost stapanit pana la venirea britanicilor de familii musulmane extrem de bogate, care au adus aici cei mai priceputi mesteri oferind orasului titlul de “capitala perlelor”. Comerciantii iti fac o demonstratie de autenticitate, dand foc in fata ta perlelor alese. Apoi, in cazul in care niciun design nu te multumeste pot realiza o combinatie unica, doar pentru tine.

Tot In Hyderabad am intalnit cele mai multe magazine cu **bratari**, unele langa altele. Sa vezi acolo explozie de culori si modele!

5. Tamil Nadu: Bijuterii din aur

Aurul are un rol special in India fiind considerat purtator de noroc si sanatate. In afara de picioare, care nu au onoarea de a fi infrumusetate de pretiosul metal, aproape toate partile corpului pot fi aurite: urechile, nasul, fruntea, parul, gatul, bratele, palmele, degetele, incheietura mainii, talia. Daca in alte parti din India nu am vazut pe strada femei obisnuite purtand aur, aici a fost ceva la ordinea zilei. Iar ceea ce da farmec e tocmai contrastul dintre pielea lor inchisa si stralucirea bijuteriilor. Bijuteriile sunt inspirate din ornamentele dansatoarelor devadasi, Tamil Nadu fiind faimos pentru templele sale si pentru dansul Bharatanatyam.

6. Kerala: mirodenii. parfumuri. ceai. uleiuri naturale

La capatul cel mai de jos al Indiei se afla Kerala, tinutul promovat in pliantele turistice ca fiind "God's own country". Daca in alte parti ale tarii esti impresionat de maiestria si indemanarea oamenilor aici esti copleșit de bogatia roadelor pamantului. Scottisoara, cardamom, ghimbir, piper, vanilie, turmeric, cuisoare si multe altele condimente te ademenesc cu aroma lor. In vremurile vechi, mirodeniile erau la fel de pretioase ca ca aurul. Iar India, la acea perioada, era taramul spre care se indreptau corabii din cele mai indepartate colturi ale pamantului. Lucrurile nu s-au schimbat prea mult fiindca si acum India este pe locul 1 in lume la exportul de condimente. ***

Facand un sumar la cele de mai sus, am ramas impresionata de creativitatea intalnita peste tot in India! Si mi-am dat seama ca ceea ce e facut de mana omului e de nepretuit. Frumosul, arta, nu se creeaza in serie, pe linia de productie.

Bunica mea, la tara, a pus la un moment dat drept stergator de picioare o tesatura veche, traditionala. Eu muream cand o vedeam. Mi se parea lipsa de respect fata de munca si pasiunea celui care a lucrat la ea. Dar ea zicea: cine mai poarta? Ce valoare are? Si asta e adevarul, in momentul in care piata e invadata de produse scoase pe banda oamenii simpli isi vad munca nevalorizata si pun pe foc razboiul de tesut. Utilitatea si costul sunt mai importante. In majoritatea tarilor masina a invins omul.

Incapatanarea Indiei de a ramane fidela traditiilor a facut ca mestesugurile sa nu se piarda. Mai mult, exista in continuare, se reinventeaza si se adapteaza vremurilor noastre. Si oameni din toata lumea vin sa preia, sa invete, sa observe. De exemplu, am cunoscut o fata din Germania care studia fashion design si venise in India pentru un internship pe broderie manuala. Poate ca viitorul inseamna reintoarcerea la handmade.... Voi ce ziceti?

Material preluat cu acceptul colaboratoarei noastre Iulia Nălățan

Sursa: <http://www.viajoa.ro/jurnaledecalatorie/ce-sa%E2%80%93ti-aduc-din-india-ghid-de-cumparaturi>

Londra,
februarie 2012

Cristian Groman

DESPICÂND FIRUL DRAGOSTEI ÎN 4, 5, 6... (NANOPOEME)

GÂNDUL

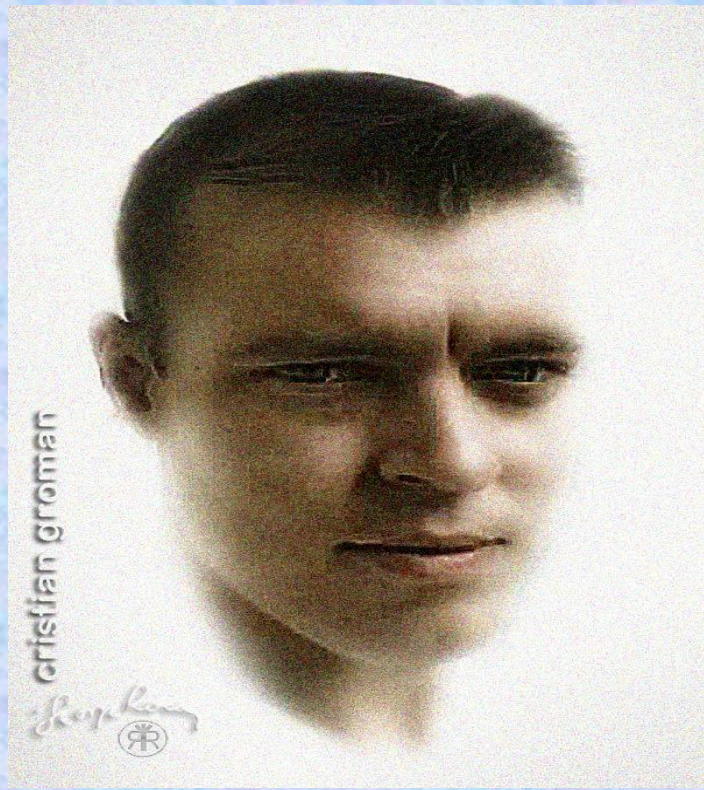
Mi-e sufletul trist, îmi e trupul fierbinte
Mă simt mult prea singur, departe de lume
În gând îmi apari și o vrajă se simte
Și toate acestea poartă un nume

SUFLETUL

În seara asta rece, înebunesc de dor
Și te doresc aproape, și simt că o să mor
Din suflet îți aștern un moale, cald covor
Ești singura ființa pe care o ador

FURTUNA

Când pe cer pleacă furtuna
Soarele iese din nori
În suflet îmi ești într-una
Răsăritul meu din zori

ADIERIA

Eu te-am visat azi-noapte și crede-mă că simt
Al tău parfum discret, o dulce adiere
Aș vrea să te sărut, aș vrea să te alint
Să îți depun pe trup o caldă mângâiere

NIMENI

Nimeni nu mă-nțelege și nu știe ce simt
În sufletul meu trist e numai chipul tău
E lumea-atât de rea și toți acum mă mint
Eu nu-i ascult pe tine te voi iubi mereu

UMBRA

Mă-ntreb acuma cine sunt
Nici eu nu știu o umbră pe pământ
Atât de trist, atât de singur, plâng
Avându-te numai pe tine-n gând

SALCIA

O salcie plângătoare am învățat să fiu
Și cât am plâns de mult, doar eu am încetat să
Știu
Alături de tine vreau să învăț din nou iubirea
Să-mpartasim un Sfânt cuvânt ce este Fericirea

INIMA

Inima-mi pustie e tristă și mult prea înghetata
A ei bătaie tulbure nu pot s-o mai ascult
E doar ca un mic val în marea înspumata
Ce a uitat s-ajungă la țarm de-atât de mult

SOARTA

O soartă ne-a unit, o soartă ne desparte
Nu e de vină nimeni, nici unul dintre noi
O soartă-aș vrea acum să ne aducă-aproape
Căci sufletul îmi plânge să fim iar Amândoi

DEPĂRTAREA

În vântul ce bate, în ploaia ce cade
Te simt doar pe tine, te-aștept zi de zi
Ți-aud parcă inima caldă cum bate
Dar tu ești departe și nu poți să vii

LACRIMI

E ploaie sau sunt lacrimi mari de dor
Eu te iubesc așa cum n-am iubit vreodată
Iar când te voi săruta, va fugi orice nor
Îți vreau din nou aproape iubirea ta curată

RĂSĂRITUL

Când ziua pare fără de sfârșit
Când noaptea îmi apare dintre nori
Când soarta-și cere dreptul de plătit
Doar tu ești răsăritul meu din zori

AȘTEPTAREA

Te-am așteptat atât de mult, visând numai la tine
Deși nici nu știam că tu exiști
Doar mă-ntrebam mereu ce e cu mine
Când te simțeam că te-oglindesti în ochii mei atât de triști

TELEFONUL

Mi-e-atât de dor de tine, nu știu ce să mai cred
Mă simt atât de singur, mi-e greu și nu mai pot
Te sun și nu-mi răspunzi, nu pot să înțeleg
La telefon e-aceeași voce seacă de robot

VINO

Parc-a trecut un secol de când nu te-am văzut
Doar ochii tăi senini și calzi îmi sunt averea
Doar tu ești pentru mine sfârșit și început
Hai, vino lângă mine, ca să-mi alungi durerea

ACUM

Acum stau și plâng și mi-e gândul departe
E tot ce mai pot și doar tu-mi ești în gând
Văd pretutindeni doar frunzele moarte
Și nu pot vedea răsăritul nicicând

O NOAPTE

O noapte se așterne, cu puf senin de stele
Și mă cuprinde somnul cu magic drag și dor
Și-mi vin acum în minte doar vremurile-acele
Când te strângeam în brațe, ființa ce te-ador

PRINȚESA

Tu, pentru mine ești prințesa mea
Să nu mă uiți nicicând, aș vrea
Și unul pentru altul să trăim
Și toată viața, mereu, să ne iubim

TE IUBESC

Te iubesc ca și când ar fi ultima noapte de iubire
Te doresc ca și când ar urma ca să mor
Te sărut tu ești singura mea fericire
Te alint mă gândesc ne-ncetat și mi-e dor

ÎNGERUL

De când te am pe tine, mi-e sufletu-mplinit
E ca un râu ce curge încet și liniștit
A fost atâta vreme închis și-nvolburat
Ești îngerul pe care mereu l-am așteptat

SĂRUTUL

Deși nu ești aici, deși tu ești departe
Sărutul tău pe buze îl simt și îl doresc
În vise mă-nalzești și-mi ești așa aproape
Că-n marea de iubire încep să mă topesc

PRIVIREA

Nu-mi trebuie-altcineva, mi-e gândul doar la tine
Privirea ta mi-e dragă, surâsul tău-senin
Mi-a fost atâta vreme în suflet jar, venin
Te vreau în viața mea mereu, numai pe tine

OCHII

Când sufletu-i stins de un dor ne-mplinit
Când inima-mi plânge de-un chin nesfârșit
Când totu-i pustiu, cenușiu, vag și trist
Doar doi ochi frumoși mă mai fac să exist

DURERE

Mă doare c-ai plecat, pe tine nu te doare
Căci soarta și destinul, n-am înțeles nicicând
Căci tu ai vrut cariera, o searbădă licoare
Te-am întrebat în vise mai ești sau nu în gând
Și nu mi-ai dat răspuns la nici o întrebare
Ai preferat să taci și-ai șters iubirea mare
Si tot ce-a fost frumos și m-ai lăsat plângând

FERICIREA

Pe cerul vieții mele o stea strălucește
Când sufletul mi-e rece, mereu mi-l încălzește
Când mă topesc de dor, mereu mă răcorește
Sunt fericit când știu că ea la mine se gândește

PRIVESC

Privesc la stele privesc la cer la noapte
La necuvântătoare la ape limpezi la nerostite șoapte
Și mă-nfior la gândul că nimeni-n viața mea
Nu mi-a mai dat căldura și dăruirea ta

ÎMPREUNĂ

Vom trece peste toate, timp, zile, ani, distanța
Te voi iubi mereu, sub soare sau sub lună
Căci tu ești pentru mine iubire și speranța
Vom trece peste toate, iubind doar împreuna

DACĂ

Dac-ar fi să mor și să ajung în rai
Nu mi-ar plăcea dacă n-ai fi cu mine
Dac-aș muri și așa ajunge-n iad
L-aș omorâ pe dracu'
Aș evada și aș veni la tine

TU

Nu vreau nimic să-mi dăruiești
Cel mai frumos cadou ești tu
Nu vreau decât să mă iubești
Și chipul tău de înger mereu să-l pot privi
În fiecare noapte în fiecare zi

IUBIREA MEA

Nimeni nu știe cine bate la ușa sufletului meu
Cu cine-n suflet plâng rîd la cine mă gândesc mereu
Cine îmi frînge și îmi înalța inima
Și cine va fi mereu viața mea
E simplu ești tu iubirea mea

CÂND MĂ GÂNDESC LA TINE

Când mă gândesc la tine, în zi sau miez de noapte
Și mă gândesc de-a pururi, cu-același tainic dor
Mi te cuprind în vise și te-nalzeșc cu șoapte
Îți simt îmbrățișarea, mi te doresc aproape
Căci te iubesc din inimă din suflet te ador

STEAUA

De-aș fi pe cerul nopții o stea căzătoare
Te-aș privi prin fereastră cum dormi somnul lin
Ți-aș trimite pe-o rază o dulce sărutare
Aș muri fericit, aruncându-mă-n mare
Și n-aș ști de dureri, de necaz sau de chin...

PLOAIA

Ploua la ceas de seară cu picături imense
Cu picuri ca de lacrimi, ce suspinau ușor
Lovindu-se de frunze, spargandu-se-n ferestre
Șoptind apoi cu-un susur o tainică poveste
Ce se țesea aievea, cu vorbe dulci, de dor

ALINAREA

Când soarele se duce la culcare
Îi ia locul surioara lui mai mică, luna
Când mă gândesc la tine am o
alinare
Și sincer la tine mă gândesc într-una

UMBRE

Când umbrele nopții apar,
Regrete pustii mă-nconjoară
Mă dor și mă macină-amar
Vor muri când va fi să dispar
Sau doar împreună să fim iar

DE-AȘ MURI

De aș muri nu mi-ar păsa
Căci tu rămâi viața mea
Tu ești o rază de lumină
Frumoasă, caldă și senină
Trecutul este doar ruină

VIAȚA MEA

De soarele s-ar stinge
De marea va seca
Te voi iubi mereu
Chiar de mă vei uita
Și nici atunci nu va pieri iubirea mea

Ești tot ce am mai scump
Ești toată viața mea

CĂUTAREA

Întotdeauna-am căutat
Un suflețel sincer, curat
De când pe tine te-am găsit
Sunt foarte, foarte fericit
Am așteptat să te-ntalnesc
Și doar la tine mă gândesc

CALEA

Arată-mi calea spre inima ta
Și doar pe ea o voi urma
Nici când mă voi abate de la ea
Te voi iubi mereu și te voi adora

Iubita mea

GROMAN Cristian, poet, născut în Târgoviște (17 septembrie 1977). A urmat cursurile Școlii de muzică și arte plastice - secția pian clasic din Târgoviște timp de 8 ani (unde a susținut mai multe concerte). A absolvit Liceul Teoretic „Constantin Carabela”, profilul matematică-fizică după care a urmat cursurile Universității „Valahia” din Târgoviște, Facultatea de Inginerie Electrică, specializarea electromecanică, pe care a terminat-o în anul 2002. Datorită perioadei foarte dificile prin care trecea țara (majoritatea fabricilor se închiseseră sau erau în plin proces de disponibilizare), nu și-a găsit de lucru în domeniu. A lucrat pe litoral, în stațiunea Mamaia, ca ospătar. A revenit la Târgoviște și s-a angajat la o fabrică, într-un laminor ce producea cornier, unde a lucrat ca și muncitor necalificat, electrician, mecanic, sudor, manevrant, etc. timp de trei ani. Apoi a emigrat în Italia, unde a trăit și muncit alți trei ani, în Somma Vesuviana, o mică comunitate de pe lângă vulcanul Vezuviu, nu departe de orașul Napoli. După această perioadă a ales să plece în Regatul Unit al Marii Britanii, în Londra, unde trăiește și muncește și acum, în cadrul companiei Phs Greenleaf.

Colaborează cu diverse grupuri și publicații online cum ar fi „Expresia Ideii” și „Confluente Românești”. Face parte din autorii incluși în volumul doi „Expresia Ideii- povestea continuă”. În anul care a trecut a început să posteze pe Facebook gândurile sale scrise, sub formă de note, apoi a început să realizeze clipuri video, pe care le postează pe Youtube. La unele dintre ele colaborează cu George Șerban. A publicat primul volum de versuri, intitulat „Gânduri”, la Editura Singur din Târgoviște, pentru care a primit o nominalizare la PremiileUSR pentru anul 2011.

Mi-au plăcut foarte mult nanopoeemele lui Cristian Groman. Scurte, cu substanță, construite simplu, în rânduri de 4, 5 și 6. Cu ele poetul despică firul „dragostei”, prezentând cititorului o lirică sensibilă, inedită. Inclusiv succesiunea titlurilor reprezintă o poezie de iubire... Cuvinte pe care le spui omului drag: „VINO-ACUM-O NOAPTE-PRINȚESĂ-TE IUBESC...” (George Roca, Rexlibris Media Group)

Prof. dr. **Ada Eli Stuparu**

MARIN SORESCU, ALTFEL

O mare operă, precum este cea a lui Marin Sorescu, nu-și epuizează niciodată sensurile, orice demers hermeneutic fiind susceptibil de aprofundări, de noi descoperiri și revelații care i se oferă cititorului, implicat prin simpla lectură în actul de cooperare în urma căruia, după cum arăta R. Barthes, se nasc plăcerea și – în cazuri privilegiate – desfătarea textului. O viziune mai amplă propune Umberto Eco, pentru care cititorul trebuie să pună în legătură cu acel text țesătura intertextualității, din care acel text se generează și în care se contopește: „o analiză componentială în formă de enciclopedie este în mod fundamental orientată spre text pentru că examinează atât selecțiile contextuale, cât și selecțiile circumstanțiale” (Umberto Eco, *Lector in fabula*, București, Editura Univers, 1991, p.37).

A postula cooperarea cititorului nu înseamnă însă a rămâne în marginile textului literar, oricât de largi ar fi acestea, o cuprindere a tot ce înseamnă geneza textului, implicarea datelor care pun în lumină o experiență de viață fiind benefică actului interpretativ. O astfel de abordare se impune cu necesitate, în cazul unei personalități cu largi disponibilități creatoare ca Marin Sorescu, cel care a excelat în scris ca poet, dramaturg, prozator și critic de valoare, dar și în artele vizuale, ca artist plastic, desenul, pictura fiindu-i o altă formă de manifestare. Acestei înțelegeri i se subordonează demersul de a scoate la lumină o mare parte din ceea ce înseamnă o existență creatoare, prin produse care, altfel, ar fi rămas în liniștea bibliotecilor și umbra sertarelor. Faptul se datorează, în totalitate, profesorului universitar George Sorescu, fratele genialului poet, al cărui traseu artistic l-a încurajat și l-a urmărit de la începuturi. Valorificarea unor texte răspândite în paginile revistelor, a numeroaselor manuscrise și documente din arhiva poetului a devenit pentru acesta o datorie de onoare, dar și un fapt de recuperare a unor valori care întregesc profilul unei mari personalități a vieții artistice românești, adăugându-i noi fațete și tot atâtea străluciri.

Cunoscut pretutindeni în lume pentru opera sa literară, Marin Sorescu face parte dintre acei creatori a căror operă este menită a străbate timpurile. „Imaginea lui va crește neîncetat”, afirma George Sorescu în cuvântul introductiv la volumul „*Marin Sorescu în scrisori de familie*”, Slatina, Editura Alutus, 2001. De mare interes pentru biografia poetului, volumul reface un univers de viață fascinant, permițând înțelegerea modului de formare și a evoluției unei personalități pentru care matca satului și ființele cele mai apropiate devin un topos și un reper fundamental pentru cel caracterizat dintotdeauna de simplitate și modestie, dar și de ambiția și puterea de a rezista, cu dinții strânși sau rânzând uneori, caracteristice ancestrale ale olteanului. Găsim aici și izvoarele lirismului din *La Liliaci*, epopeea Bulzeștilor, document de limbaj cu note etnografice, studiu antropologic și comedie umană, immortalizată în acest mod original și singular în literatura română. Scrisorile poetului îi dezvăluie frământările și căutările, dar și certitudinea că porțile literaturii i se vor deschide: „ori se deschid ori le dărâm” va afirma tânărul Sorescu, într-una dintre primele scrisori.

Bogatul fond de documente, manuscrise, caiete de lucru, culegeri de versuri inedite, „cam cât ar scrie un scriitor o viață întreagă”, după cum afirma soția poetului, Virginia Sorescu, au constituit materialul din care s-au alcătuit volumele „*Versuri inedite*”, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2001; „*Săgeți postume. Epigrame, fabule, parodii. Versuri. Proză scurtă*”, București, Editura Muzeului literaturii române, 2002; „*Proză scurtă*”, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2003; „*Cronici literare*”, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2004, „*Cronici dramatice*”, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2005.

Strălucitor în poezie, proză și teatru, Marin Sorescu se evidențiază și ca un fin și pretențios exeget în articolele publicate în presă, majoritatea în revista „*Lucefărul*”, strânse în volumul „*Cronici literare*”, cu un cuvânt introductiv, note și anexe de George Sorescu. Alături de alte mari nume ale criticii literare, scriind într-o perioadă în care ideologia, politicul trebuiau să-și facă simțită influența, nu a pregetat să își exprime direct opțiunea pentru libertatea totală a creației și refuzul înregimentării, al comenzii sociale. Din acest motiv, cronicile sale primesc, în general, cu rezervă textul poetic și reliefează, cu subtile observații, doar locurile în care arta se sustrage clișeului. El scrie despre Ioan Grigorescu, Alexandru Cazaban, Mihail Drumeș, Nicuță Tănase, Asztalos Istvan, Ștefan Luca, Gheorghe Tomozei, Constanța Buzea, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Gabriela Melinescu, I. Pelz, Mircea Malița ș.a., dar și despre poezia studentescă, despre reportaje, despre umor și poezie sau versurile pentru copii. Observațiile sunt pertinente, purtând semnul originalității judecăților de valoare, precum și al imboldurilor pentru integrare într-un univers cultural: „Tinerii mai ales, neavând de unde să știe câtă hârtie au consumat, prin câte focuri s-au purificat poemele lui Ritsos, Neruda, Quasimodo, Alberti sau Tvardovski, însăilează versuri insipide, mimând patosul și vibrația autentică a acestora” („*Poezii fără variante*”, p. 16) Alteori, se lasă pătruns de emoție în fața valorii autentice, cum este Nichita Stănescu: „Versul său mi-l închipui ca o pasăre suav colorată, nițel ciudată, al cărei zbor grațios ne place și ne încântă. Uneori, tot rotindu-se deasupra lucrurilor –mai aproape sau mai departe– ea face, ca să ne epateze, și zboruri de virtuozitate: zboară dând doar dintr-o aripă sau chiar numai dintr-o pană” („*Nichita Stănescu: O viziune a sentimentelor*”, p.114). Are în atenție și critica literară, modul în care se scriu cronicile literare și scrie un „*Dialog despre tinerețea poeziei*” (p.128), precum și o „*Invitație la estetică*”. Publicat în „*Lucefărul*” an. 12, nr. 15, 12 aprilie 1969, p.3, acest articol, „*Invitație la estetică*”, este expresia directă a unei atitudini de fermă negare a unei „estetici” care, „dezorientată, buimacă,... își asumă rolul unui ventilator de confuzii în capul artiștilor și cititorilor”, concluzionând că „a avea talent se pare că nu mai înseamnă nimic”, pentru că „Poezia a ajuns un fel de Garibaldi cu prea mulți *volintiri*” (p.189).

Mișcându-se cu lejeritate și în literatura universală, Marin Sorescu propune noi modalități de interpretare, așa cum face și în articolul „*Anabasis – un poem care hibernează*”), în care, vorbind despre St.J. Perse afirmă: „Poezia sa este în primul rând una de esențe. Elementele dispartate în natură apar aici presate atât de tare, încât intră unele în altele și ți-e foarte greu să deosebești apa de foc.” (p.181)

Volumul „*Cronici dramatice*” cu un cuvânt introductiv, note și anexe de George Sorescu, precum și cu un studiu „*Marin Sorescu, scriitorul și opera*” datorat lui Florea Firan, ilustrează ipostaza de om de teatru a poetului, a cărui atracție pentru arta scenică s-a manifestat de timpuriu. „Cred că în teatru aș avea succes”, mărturisea într-o scrisoare din 25 martie 1958. Într-adevăr, teatrul sorescian, expresie a unui larg orizont filosofic, departe de clișeele timpului, este bătut de tragic, de adânci și grave reflecții asupra destinului uman, în viziuni și inovații scenice surprinzătoare. Cronicile lui dramatice, urmare a contactului direct și permanent cu teatrul, în calitate de spectator, atât în țară cât și în teatre prestigioase din străinătate, stau sub semnul unor viziuni proprii, care pornesc de la un fundament mitologic, Sorescu fiind un admirator al antichității greco-latine: „Anticii erau mai realiști decât noi. Mai cruzi, mai lucizi și mai cumpliți. Noi suntem senini, melancolici și idilici în subiecte”. Vorbind despre Eschil, Sofocle, Euripide, Aristotel, Shakespeare, Hegel, Papini, Buchner, Blaga, Ion Băieșu ori Caragiale, Marin Sorescu reușește corelări cu arhetipuri, cu mituri universale, dovedind capacitate de cuprindere și de integrare a operei în marele cor al creației umane. Scrie despre o „*Stagiune la Praga*” (p.54-57), unde asistă la un „teatru total”, despre un Becket montat la Hamburg și pierdut din cauza unei expoziții de artă plastică de la Muzeul de Artă a Secolului XX din Düsseldorf. („*Grupul Zero*”, p. 80-81). Marea artă îi este necesară. Nu refuză însă nici un alt gen de spectacol, ca cel de la Teatrul Satiric Muzical „C. Tănase” („*Vorba revistei. În loc de cronică dramatică*”),

un târg la Giurgiu, de fapt „un spectacol amintind de teatrul popular, cu încâlcite rădăcini în comedia antică și ritualul păgân” („*Spectacol popular la Giurgiu*”, p. 37-39) sau spectacolul de poezie din sala Radiodifuziunii, care și-a propus o evocare a baladei și cântecului de lume („*Liru, liru*”, p. 25-27)). Preocupat de teoretizări, Marin Sorescu aduce în discuție studiul lui Camil Petrescu, „*Modalitatea estetică a teatrului*” (1937) apreciat pentru ambiția de a descifra esența teatrului, scrie despre importanța suflorului, a corului, despre teatrul de buzunar, dar și despre arta viitorului („*Happening&Fluxus*”, p.66-67). Adâncimea judecăților de valoare, ca și savoarea limbajului se regăsesc pretutindeni: „Scriitorul român este în așa fel structurat sufletește, încât dacă se suie într-un copac, dorul de țară îl usucă. A depășit Chitila – i se pare că s-a înstrăinat, devine pășunist; ajuns în cele două Americi, vede doar Bolintinul din Deal și din Vale.” („*Cronicarul dramatic*”, p 99).

Un loc cu totul aparte îl ocupă recuperarea corespondenței scriitorului, a cărei publicare a ajuns la al treilea volum. George Sorescu și Emil Istocescu publică la Editura Autograf, MJM din Craiova, în anul 2009, volumul „*Marin Sorescu în scrisori – (I)*”, al doilea, sub îngrijirea lui George Sorescu, „*Marin Sorescu în scrisori și documente inedite*”, în 2010, la aceeași editură, și al treilea volum „*Marin Sorescu în scrisori și documente inedite*”, Editura Tiparg, Pitești, 2011. Importanța acestora este subliniată de la început, pentru că „oferă cititorilor componente de bază în cunoașterea și studierea unui profil spiritual” (G. Sorescu, „*Cuvânt introductiv*”, p.5). Corespondența lui Marin Sorescu, fie că este vorba despre creatorii de literatură, de prieteni sau simple cunoștințe, fie de publicul cititor, evidențiază interesul de care se bucură opera sa în lumea întreagă. Nu vor surprinde, prin urmare, prezența unora dintre cele mai prestigioase nume ca Mircea Eliade, Yaharia Stancu, Ovidiu Drimba, Virgil Ierunca, Adrian Marino, D. Panaitescu Perpessicius, C. Noica, Charles Carrere, Jean Lous Courriol, Oskar Pastior, Alain Bosquet și altele, care vin din spații largi, geografice, dar și de cultură. În calitate de redactor, redactor șef sau director de reviste literare sau de editură, de conducător și îndrumător de cenaclu literar, a intrat în contact cu scriitori, critici literari, oameni de cultură ca Monica Pillat, Cella Serghi, Dumitru Radu Popescu, Laurențiu Fulga, Valentin Silvestru, Pavel Țugui, Liviu Petrescu, Eugen Simion, Marin Preda, Antonie Plămădeală, Florea Firan, Adam Puslojic, Leonida Lari, Adriana Iliescu, Amitha Bhowe, Hertha Perez, Horst Fassel, Magdalena Kartmann ș.a.m.d. Multe dintre scrisori vin din Polonia, Finlanda, Germania, Franța, Danemarca, Italia, Grecia, Ungaria și chiar de mai departe, ca America, India sau Taivan și Cuba. Toate surprind respectul și aprecierea de care se bucură Marin Sorescu pe meridianele lumii, ca scriitor, dar și ca om, atitudini puse în lumină, poate și mai pregnant, în scrisorile primite de la cititori, de la vârsta elevilor de școală, până la cei în plină maturitate. Păstrarea acestor documente probează, pe de altă parte, prețuirea pe care poetul o are față de cititorii săi, ale căror preocupări l-au interesat și cu care a rămas într-un continuu dialog. Corespondența devine o panoramă a vieții culturale românești, dar și din străinătate: profesoara Tania Macovei din Mizil solicită consimțământul pentru traducerea poeziei „*Shakespeare*” în limba Esperanto (p. 37), Radu Ceantea se oferă să ilustreze un volum de poezii de M. Sorescu (p.25), Petre Stelian din Arad solicită publicarea unor poezii (p.39), Geo Vasile oferă spre publicare o traducere din Tagore (p.73), studentul italian Achille Tamarin solicită piesa de teatru „*Lupoica mea*” (p.14), Iv. Martinovici (p.26) solicită colaborare în vederea publicării în limba albaneză a poeziilor lui Marin Sorescu etc.

Foarte numeroase sunt invitațiile la simpozioane, cercuri de creație, congrese, conferințe și spectacole, ca și felicitările cu diferite ocazii. Atât cât s-a putut păstra și recupera din acest fond inedit dă posibilitatea reconstituirii unei atmosfere în care Marin Sorescu a trăit și a creat, punând în evidență o activitate susținută și, nu în ultimul rând, istovitoare.

Cu totul aparte, creația plastică a lui Marin Sorescu este o modalitate de exersare a forței sale creatoare. Scriind cu mâna dreaptă și pictând cu mâna stângă, poetul se dovedește un artist plinar, capacitatea excepțională „de a surprinde fantasticul lucrurilor umile și latura imensă a temelor comune”, așa cum observase, de la început, G. Călinescu, manifestându-se în orice creează, prin cuvânt, linie sau culoare, fiind înclinat spre figurare din copilărie. O chemare interioară îl făcea să viziteze marile muzee, expozițiile de oriunde și chiar atelierelor de pictură. Universul i se arăta în forme și culori. De aici chipurile umane, reprezentările animaliere sau de natură care se desprind arii cotidiene, din universul familiar poetului. Desenul, uneori stilizat până la câteva linii, este o probă a căutărilor esențialului sau, prin caricatură, a modalităților satirice de care acesta dispune.

Pasiunea pentru artele plastice se materializează în cele peste 400 de lucrări de grafică, de desen și ca tot atâtea de pictură, majoritatea prezente în expoziții. Un mare număr de schițe și lucrări grafice au rămas însă în arhiva artistului sau în păstrarea profesorului George Sorescu care le-a prezentat în volumul excepțional redactat „*Marin Sorescu. Configurări grafice*”, Editura Alma, Craiova, 2009. Cele aproape 200 de

schite, majoritatea portrete, sunt însoțite de versuri originale, reproduceri după fotografii din arhiva poetului, mărturisiri ale acestuia despre importanța desenului în viața sa. Astfel, pictura este o eliberare, un răgaz pentru limpezire: „este vorba despre un adjuvant în tratamentul scriitorului care se droghează cu cuvinte. Pentru un aplecat peste litere, pictura înseamnă o evadare din cuvânt” (p.97); alteori, un mod complementar de exprimare: „În pictura mea se văd obsesiile din literatura mea. Pânzele mele au în cap brazda de poezie. Fatalitate de care nici nu vreau să scap.” (p.117), sau un mod cu totul special de semnalizare și de cunoaștere a realității: „Am vrut să fac din pictură ceva care să nu semene cu vorbirea. Ceva care să fie altceva și să-mi dea și mie sentimentul că mă odihnesc pe un câmp.” (p.137). Câteva fragmente reliefează interesul și aprecierea de se care bucură apropierea poetului de artele plastice. Viorel Mărgineanu scrie: „Marin Sorescu tăinuia o vână de pictor autentic, care nu-și propune să reproducă natura, ci se exprimă pe sine, ca și poezia lui, de altfel...” (p.27), iar Gabriel Bratu înțelege: „ce a făcut el este pur și simplu un imbold al ființei lui, o răbufnire a altei laturi a talentului său” (p.218). Un interviu cu Aurora Speranța Cernitu, artist plastic recunoscut, constituie o deconstructură a unui mod original de reprezentare a lumii, așa cum a încercat Marin Sorescu: „în desenele sale nu exacerba trăsătura personală, ci puncta, sesiza diferența, particularitatea fizionomică a modelului, ce crea o stare de spirit” (p.219). Artista remarcă fascinația poetului pentru zborul păsărilor sau avântul cailor, cu care vorbea, în timp ce pune pe pânză ultimele tușe de culoare, „parcă îi descânta căluțului”, după cum își amintește ea. Un artist complet, renașcentist în cele mai adânci fibre, atașat organic de tot ce înseamnă uman, cu largi deschideri spre lume, bucuros și mândru că poartă în numele său numele mării și al soarelui.

Parcursul printr-un profil unic și atât de complex este copleșitor. Căutându-se pe sine însuși, poetul este însă cel care poate exprima, strălucitor, conștiința unicității sale:

Spre mine mă deschid ca o fereastră,

În care stă pe gânduri Dumnezeu.

Și iată vine pasărea măiastră

Și pasărea aceasta sunt tot eu.

(Presimt)

MARINELA BELU-CAPȘA

Teatrul Municipal ARIEL din Râmnicu Vâlcea și „Integrala de Comedie Caragiale”

- 2012 – Anul I.L.Caragiale -

Anul acesta se împlinesc 160 de ani de la nașterea celui mai bun dramaturg român și 100 de ani de la moartea lui, fiind declarat „Anul Caragiale”, motiv pentru care Teatrul Municipal ARIEL din Râmnicu Vâlcea și-a propus să readucă în fața spectatorilor cele patru comedii – capodopere ale scriitorului, lucrări originale care pun în scenă câteva tipuri de personaje din viața socială de ieri, de azi și de mâine.

I.L.Caragiale s-a născut la 30 ianuarie 1852 în satul Haimanale de lângă Ploiești, sat care-i poartă numele în prezent.

Încă din adolescență a fost atras de teatru, de aceea a urmat cursurile Conservatorului de Artă Dramatică din București, pentru a deveni actor, dar pe care nu le-a terminat, ocupând apoi diferite funcții printre care și cea de director al Teatrului Național din București (1888-1889). După mai multe conflicte familiale și politice, s-a exilat la Berlin, unde a murit subit la 9 iunie 1912, trupul lui fiind adus în țară și înmormântat în Cimitirul Bellu, pe alea scriitorilor.

Opera lui I.L.Caragiale cuprinde teatru (opt comedii și o dramă), nuvele și povestiri, momente și schițe, publicistică, parodii și poezii, fiind unul dintre principalii fondatori ai teatrului național.

Bun patriot, dramaturgul i-a satirizat în comediiile sale pe cei cu o spoială de cultură, cu un jargon franțuzit, criticând, în special, viciile politicianilor sau ale celor de joasă speță. Este cel care a înțeles bine firea românilor, creând tipul omului dezorientat în afara vieții morale și reflectând cel mai bine realitățile, limbajul și comportamentul acestora.

În 1879 a scris comedia „O noapte furtunoasă”, în 1880 a publicat comedia într-un act „Conu Leonida, față cu reacțiunea”, în octombrie 1884 a citit la Junimea, în Iași, capodopera sa „O scrisoare pierdută”, având premiera la 13 noiembrie, în prezența reginei, obținând un mare succes, iar în aprilie 1885 i s-a jucat piesa „D’ale carnavalului”, fluierată la premieră.

În prezent, Teatrul Municipal ARIEL are în repertoriu cele patru comedii, deoarece „ideea cu *integrala de comedie Caragiale* la Râmnicu Vâlcea plutea mai demult în aerul de munte al orașului dintre Pitești și Sibiu.[...] Integrala proiectată și realizată de Doina Miglezi este unică în contorsionata viață teatrală contemporană.”, afirma într-un articol regretatul critic teatral Mircea Ghițulescu.

Printre altele, conducerea teatrului și-a stabilit câteva obiective importante dintre care amintesc: afirmarea zestrei dramaturgiei naționale și încercarea de a obține, prin producțiile sale, confirmări ale dramaturgiei contemporane. Născut din experiment, Teatrul Municipal ARIEL pleacă de la valorile teatrale autentice, continuând să inoveze, să ofere alternative de spectacol atât pe scena clasică, cât și în spații neconvenționale, înscriindu-se în spiritul avangardist care îl caracterizează, fiind *un teatru de repertoriu*.

1912 - 2012

Centenar Caragiale

TEATRUL MUNICIPAL ARIEL
RÂMNICU VÂLCEA
PREZINTĂ

Integrala de comedie

LA TEATRUL DE COMEDIE
BUCUREȘTI
SALA STUDIO

D'ale carnavalului

28 IANUARIE, ORA 19.30

O noapte furtunoasă

29 IANUARIE, ORA 19.30

Conu' Leonida față cu reacțiunea

30 IANUARIE, ORA 19.30

O scrisoare pierdută

31 IANUARIE, ORA 19.30

În octombrie 2001 a avut loc premiera cu comedia „O noapte furtunoasă”, regia Doina Migleczi, spectacol premiat la mai multe festivaluri naționale și internaționale, având peste 600 de reprezentații pe scenă. Prin punerea în valoare a textului, prin atenția specială dată rostirii cuvintelor, prin plăcerea jocului actorilor, cât și prin inovația regizorală (personajul Nae Ipingescu devenind Nae și Ipingescu, de exemplu), fiecare spectacol a cucerit publicul care i-a răsplătit pe actori cu vii aplauze. Din distribuție fac parte: Gabriel Popescu, Alin Păiuș / Emil Șerban, Alin Holcă, Roger Codoi, Cornel Șerban / Ionuț Mocanu, Ariana Șerban / Cătălina Sima, Mihaela Mihai / Juliet Attoh, Mădălina Floroaica.

Cu mare interes a fost așteptată premiera cu piesa „O scrisoare pierdută”, regia și scenografia Doina Migleczi, la 30 ianuarie 2004, spectacol care a surprins prin originalitatea înțelegerii și a interpretării personajelor, dar mai ales prin schimbarea clasicelor relații dintre actanți. Astfel, Trahanache(Dan Constantin) nu mai este tipul încornoratului, ci acela care știe tot, „ e tare de tot,[...] solid bărbat”, cum spune Brânzovenescu (Cornel Șerban / Ionuț Mocanu), Cațavencu (Gabriel Popescu) este demagogul fără scrupule și politicianul capabil de orice pentru a-și atinge scopul, Dandanche (Alin Păiuș) este un mare pișicher, ambiguu în preferințele lui amoroase, dar veritabilul magnet este Zoe (Ariana Șerban / Adina Economu), senzuală, care-i atrage pe toți bărbații și-i manipulează după propriu-i interes, chiar și pe Pristanda (Alin Holcă) sau pe Cetățeanul turmentat (Roger Codoi). În scenă este adus un nou personaj, valetul (Mădălina Floroaica), spionul lui Trahanache, care știe tot despre relația dintre Zoe și Tipătescu, prefectul (Liviu Cheloiu), și-l „informează” de toate câte se întâmplă în jurul lui. Fină creatoare de atmosferă, Doina Migleczi a știut să realizeze un spectacol memorabil, mult solicitat de publicul iubitor de teatru, dar mai ales de tinerii spectatori.

Continuând politica teatrului de interpretare și reinterpretare a textului caragialian, la 1 martie 2007 a avut loc premiera piesei „ D’ale carnavalului”, în regia lui Aurel Palade, scenografia Elena Cozlovschi. Cu ajutorul unei trupe de actori dinamici, plini de viață, regizorul a realizat un spectacol viu, imaginând o mahala universală în care un bărbat are o amantă și aceasta îl înșală cu altul. Pe scenă sunt două echipe de actori: cei care interpretează rolurile principale și

participanții la carnaval. Metaforic, Carnavalul devine un personaj care subliniază vârtejul vieții în care cu toții ne învârtim, ca într-un carusel amețitor și amenințător, dorind cu disperare să ieșim din cenușiiul vieții cotidiene. Personajele memorabile sunt interpretate de Liviu Cheloiu, Gabriel Popescu, Dan Constantin, Alin Păiuș, Alin Holcă, Roger Codoi, Mihaela Mihai, Cătălina Sima, Camelia Constantin, Mădălina Floroaica, Ionuț Mocanu, Olimpia Deaconescu, cât și de câțiva elevi de la școala de actorie Ariel junior.

Comedia într-un act, „Conu Leonida față cu reacțiunea” a avut premiera la 31 martie 2007, în cadrul Săptămânii Teatrului Ariel, rolurile principale fiind jucate de Camelia și Dan Constantin, un cuplu cu mare pondere artistică, secondați de Mădălina Floroaica. Cheia spectacolului este Efimița, soția care nu este impresionată de raționamentele politice ale bărbatului ei, dar este atât de speriată de revoluție, încât trăiește cu toată ființa *fandacsia* expusă de Leonida, înnebunind (în viziunea regizoarei). Spectacolul a primit cele mai bune aprecieri din partea criticii, dar și a publicului român sau bruxellez. Montarea în cheie clasică impresionează prin atmosfera de autenticitate pe care-o degajă, amintind de bunicii care stăteau moromețian la masa rotundă, mâncau fasole cu murături și făceau politică. După o noapte de spaime și speranțe deșarte, vine Safta, care le risipește emoțiile: n-a fost „rivoluție”, ci „a fost lăsată, secole!”.

Evenimentul dedicat „Zilelor Caragiale” a fost deschis, vineri, 27 ianuarie, la Sediul UNITER, printr-o conferință de presă la care a participat directoarea Teatrului Municipal Ariel, doamna Doina Migleczi, alături de personalități de seamă ale lumii culturale din România: Dan C. Mihăilescu, Doina Papp, Constantin Paraschivescu și alții. Trebuie menționată prezența, în perioada 27-31 ianuarie, a presei de specialitate și din mass-media: Sanda Vișan și Silviu Jicman de la Televiziunea română, Cristina Timuș de la T V R Cultural, Pompilius Onofrei de la Radio România Actualități, Radio Craiova, Televiziunea V T V Vâlcea și alții.

În perioada 28 – 31 ianuarie 2012, Teatrul Municipal ARIEL din Râmnicu Vâlcea a prezentat „Integrala de Comedie Caragiale” în Sala Studio a Teatrului de Comedie din București, după următorul program: sâmbătă, 28 ianuarie, piesa „D’ale Carnavalului”; duminică, 29 ianuarie, „O noapte furtunoasă”; luni, 30 ianuarie, „Conu Leonida față cu reacțiunea” și marți, 31 ianuarie, capodopera „O scrisoare pierdută”. Spectatorii bucureșteni, iubitori de teatru, au umplut sălile în fiecare seară, primindu-i pe artiștii vâlceni cu aplauze călduroase, apreciind atât originalitatea regizorală, cât și jocul actorilor, considerați a fi „actori de Național”.

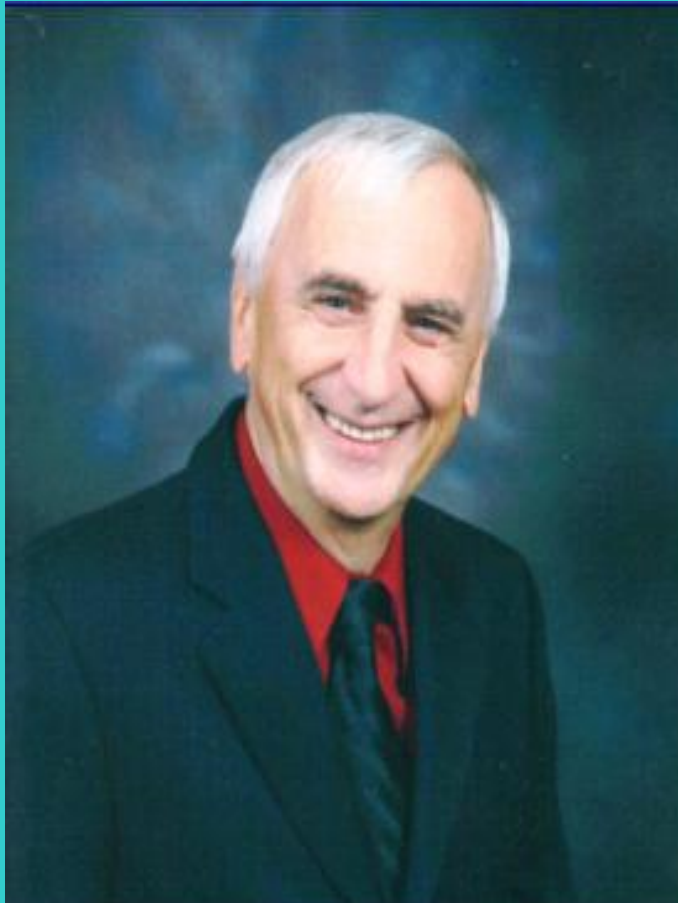

La toate cele patru spectacole au fost prezente numeroase personalități ale culturii teatrale române printre care amintim pe criticii de teatru: Dan C. Mihăilescu, Adrian Mihalache, Doina Papp, Ileana Lucaciu, Ion Cazaban, Natalia Stancu, Ion Parhon, Constantin Paraschivescu, Mariana Ciolan, Sebastian Vlad Popa, Nicolae Prelipceanu. De asemenea, în Sala Studio am remarcat prezența cunoscuților artiști: George Mihăiță (directorul Teatrului de Comedie București), Sorin Zamfirescu, Luminița Erga, Iuliana Gheorghisor, Alexandru Pop (Vărul Săndel) și alții.

Pentru buna desfășurare a acestui important eveniment în orașul nostru și în capitală, un sprijin deosebit, moral și material, a fost primit din partea Primăriei Râmnicului, a domnului primar Romeo Rădulescu, căruia îi mulțumim public.

Slavoir Almăjan

Poetul și marea...

*Poate că nu vom ști niciodată
cine suntem fără să stim ce gol
am lăsat în urma noastră, prin
plecare...*

Priveam pietrele rotunjite de la mal... Câteodată într-o îngrămădire anostă, altădată într-o singurătate cerșind parcă atenția poetului. M-am aplecat și am luat o piatră dintre scoicile risipite pe mal. Alb sidaniu peticit cu nuanța nisipului dar și cu acel adânc azuriu din cioburile scoicilor din jur... Privesc acest rotund tainic al pietrei din mâna mea și mă gândesc cât adânc sau înalt, cât intuneric sau lumină, câtă furtună sau câtă pace în acelaș timp pot sălășlui în el? Câtă istorie? În ea este urma cutremurului care a smuls-o din stâncă, este furia valului care a întors-o pe toate părțile, este tenacitatea apei care a slefuit-o timp de sute de ani, este lumina care a poposit peste ea în pregrinările ei de pe o plajă pe alta, este sumedenia de scoici zdrobite de ea, este privirea... Mă gândesc câte priviri s-au culcat pe suprafața ei în chemarea unui frumos stratificat în conturul ei... Câte priviri, atâtea forme, câte inimi, atâtea simțiri.

Poate că undeva, într-una din falezele Pacificului, mai există locul gol, o formă lăsată de desprinderea pietrei din mâna mea. Poate că undeva, în forma pietrei din mâna mea, în culoare sau dincolo de forma și culoare, într-un adânc mai adânc decât adâncul însuși, un sentiment pietrificat poartă nostalgia locului gol lăsat în urmă, al stâncii din care s-a desprins. Hmm... Mă gândesc că un altfel de plinătate, o plinătate pară, s-a întrupat în golul lăsat în urmă și în ceea ce a rămas din piatra desprinsă. Cine stie cât din nisipul plajei îi aparține? Îmi pare că aud un strigăt, de undeva din adâncul pietrei din mâna mea. Poate că strigătul pietrei deșțarate din mâna mea doar eu îl pot auzi. Sau poate este chiar strigătul meu, strigătul îmbrățișării mele cu depărtarea. Poate că umerii obosiți de singurătate ai poetului poartă încă durerea nostalgiei după locul gol creat cândva, prin ruperea mea din Eden.

Poate că rotundul pietrei din mâna mea este doar un pas al trecerii în altceva împreună cu travaliul căutării de sine. Dacă aș locui în inima pietrei din mâna mea, pe unde mi-aș căuta împlinirea ori întoarcerea la rădăcini? Sa fie ceva din nisipul de lângă mine o parte din ce am fost? Sa fie piatra încătușată în zidirea altcuiva o parte din mine?

Privind piatra din mâna mea, plimbându-mi palma peste ovalul ei multicolor, gândul mă duce la propriul meu destin, o ecuație cu miriadele-i de necunoscute... **Fața lină a pietrei din mâna mea a fost cândva lăuntru unei stânci cu mult mai mari. Privirea mea odihnind pe rotundul ei este de fapt privirea într-un adânc de demult (!!!) Ce taină binecuvântată!**

Poate că, într-un adânc lipsit de ideea de spațiu, destinul meu și al pietrei se întretaie într-o stelară simfonie a trecerii, a muririi în altceva, ca într-o continuitate din care ideea de cronologie este de nedescifrat.

Poate că nu vom ști niciodată cine suntem fără să stim ce gol am lăsat în urma noastră, prin plecare... Aici cred sau cel puțin poetul din mine crede că destinul meu și al pietrei din mâna mea se despart. Da, suntem cu toții, asemenea pietrei rotunde din mâna mea, desprinși dintr- stâncă cu mult mai mare. A noastră este eternă! Prin căderea noastră, prin mușcătura în fructul oprit, noi am lăsat un gol infinit în eternitate. Suflarea lui Dumnezeu, adânc în ființa noastră a devenit un dor pietrificat după ceea ce am fost și nu mai suntem. Doar inima înviorată de chemarea Lui ne va duce pe drumul unei întoarceri minunate, la Stâncă în care am fost meniți să fim în veșnicie. Este deasemenea o întoarcere minunată în noi înșine, prin trezirea dorului acela pietrificat, după ceea ce am fost rânduți să fim.

Adevărat, furtunile, seismele, valurile care au trecut peste noi în umblarea noastră terestră au lăsat puțin în noi, chiar foarte puțin, care să semene cu ceea ce am fost înaintea căderii. O parte din noi poate fi în nisipul cine știe cărei plaje... Vântul ne-a dus pe unde nu voiam să fim, apele ne-au șlefuit în ceva ce nu vrem să fim, un zidar fără scrupule ne cimentează într-o zidire care nu este a noastră...

Dacă ar fi ca piatra din mâna mea să-și găsească adevărata identitate, ar fi trebuit să existe un ceva scris, un reper or regăsirea identității ar fi imposibilă... Poate că piatra din mâna mea, mai mică acum decât un ou de vrăbie, a fost cândva o stâncă în sine. Cine va ști?

Eu știu locul din care m-am desprins! Îl simt în plânsul rugilor mele, în privirea avidă de sublim, în mintea mea căutătoare de absolut, în inima mea, în cumpăna ei trudind la fântâna iubirii. Simt locul din care am plecat prin imensitatea crucii care a pus la răscruce puterea mea de a alege, prin infinitul sfârtecat de cuiile crucii, prin lumina cea dătătoare de pace, neîncăpută chiar de toate oceanele viselor omenești. Locul gol plătit cu ceea ce mintea omenească nu poate cuprinde, îmi strigă o identitate a cărei măreție poate surzi universul. Și, nu precum piatra din mâna mea, eu devin parte dintr-o zidire divină înspre care ființa mea, până la ultima fibră, tânjește.

Câteodată, poetul ascuns adânc în neliniștea mea, privește pietrele și inima lui înfiripată de dor deschide cătușele cu care a fost legată statuia unui sublim încă nedescoperit. Da, există un strigăt în pietre, câteodată al meu, câteodată al vreunui sculptor strigând statuii din adânc să vorbească...

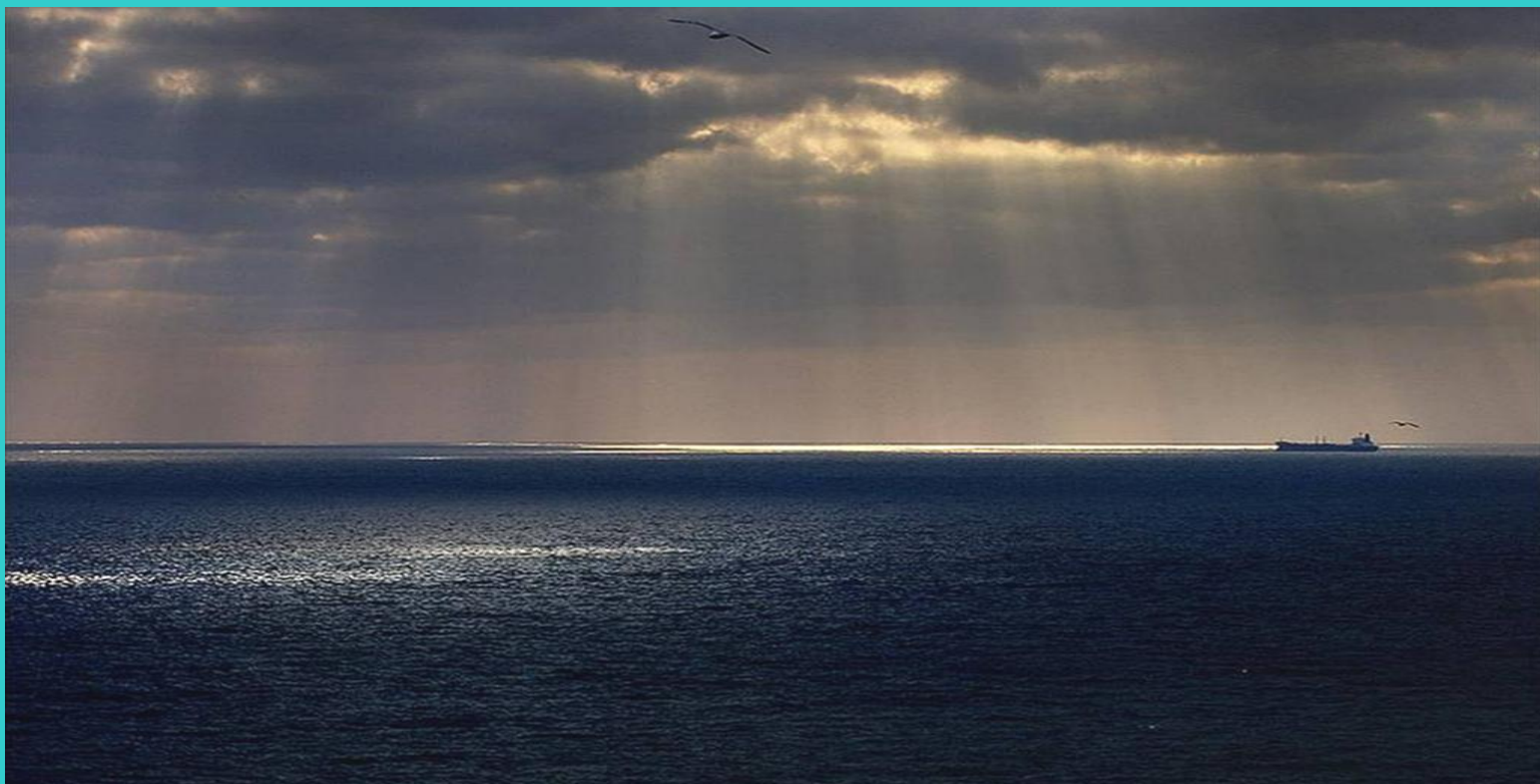

Poetul și marea (2)

La urma urmei, știința nu poate nega existența lui Dumnezeu dar nici nu o poate demonstra... Prin încercarea ei de pătrundere, niște detalii surprinzătoare ale înțelepciunii Lui pot însă ieși la suprafață.

Ideea mea de odihnă se asociază de obicei cu un peisaj idilic, departe de lumea deslănțuită, unde omul din mine se întregeste din nou cu sinele, în căutarea mea în dincolo de ceea ce sunt. Nu este o figura de stil! Ceea ce se vede din mine și din tine, partea din noi care atinge spațiul nostru tridimensional este doar ceea ce poate încăpea în mintea și în puterea noastră de percepție. Este o infinitate în dincolo de noi și ceea ce ține de noi. Sufierea noastră este de la Dumnezeu care este infinit în putere și înțelepciune...

Dacă înțelegem ideea de infinit vom și că oricât vei scadea de la infinit și oricât vei adăuga, infinitul rămâne infinit. O porțiune din infinit, cu alte cuvinte este tot infinit... Numeric, infinitul poate fi exprimat atât prin numerele înregi cât și prin fracții. Unu plus doi plus trei plus patru poate continua la infinit și oricând astronomică ar fi cifra tot se mai poate adăuga la ea. Folosind numerele fracționale, un segment, oricât de minuscul ar fi, poate fi împărțit într-o infinitate de fracțiuni. Tot așa, fracțiunile de o infinită micime pot fi la rândul lor fracționate într-o altă infinitate de fracțiuni. Deși conceptul de infinit poate fi exprimat cu ușurință în termeni numerici, mintea noastră este totuși incapabilă să cuprindă în întregime conceptul. Va rog, nu disperați, ceea ce vreau să cuprind în articolul de față nu este o lecție deșartă despre lucrurile care nu pot hrăni! Vreau doar să stărnesc în mintea și în inima dumneavoastră gânduri cu mult mai înalte despre propria noastră existență vis-à-vis cu existența lui Dumnezeu. Deci până aici am vorbit și cred că avem cel puțin o vagă idee despre acest concept. Haideți să mergem puțin mai departe! Ideea de spațiu... Propun să începem de la zero. Punctul este o entitate sau un spațiu fără dimensiune. O infinitate de puncte puse unul în continuarea celuilalt vor crea un spațiu cu o singură dimensiune sau un segment de dreaptă. Pentru noi, cei care locuim în spațiul tridimensional acest segment este finit. Pentru punctul din segmentul de dreaptă spațiul segmentului este infinit. Ironic, nu? Individul, haideți să-l numim domnul Punct, va trebui să călătorească la infinit ca ajungă de la punctul A la punctul B, A și B fiind punctele pe care NOI le-am demarcat ca fiind extremitățile segmentului. Oh, dar uitați-vă ce simplu este pentru noi! Noi putem parcurge această distanță într-o clipită și nu numai atât! Noi avem putere asupra segmentului. Noi îl putem lungi sau scurta după plăcere și fără prea mult efort. Cred că deja vă dați seama unde merg cu mica mea meditație... De reținut: domnul Punct nu are nici o idee cum va arăta un spațiu cu două dimensiuni. Pentru el segmentul este spațiul lui, spațiul care se umple pe sine. Pentru el, după toate teoriile veleităților punctiforme, nu există un dincolo de segment. Nici măcar un gol. El își poate ostentati mintea încercând să explice ceea ce pentru el este inexplicabil iar pentru noi este simplu. "Există un spațiu cu două dimensiuni? Cum arată?" Deci am ajuns la spațiu cu două dimensiuni... Chiar cel mai minuscul dintre patrute este format printr-un număr infinit de segmente de dreaptă puse unul alături de celălalt. Aici locuiește domnul Pătrat, domnul Triunghi, domnul Cerc și alte individualități flate. Acelaș raport cu noi. Noi putem decupa o întindere după buna noastră plăcere, în patrute, cercuri, triunghiuri, etc. Noi putem desena mulțimea lor pe o simplă coală de hârtie. Pentru "locuitorii" din întinderea hârtiei nu există un sus și nici un jos. Pentru ei micuța noastră foaie de hârtie nu poate fi parcursă nici teoretic și cu atât mai puțin în practică. Tot așa și pentru ei spațiul cu două dimensiuni este spațiul lor, un spațiu care se umple pe sine și nu există nici măcar o idee de dincolo. Noi avem putere asupra a ceea ce este acolo, și pentru noi parcurgerea în toate direcțiile în contextul planului este o bagatelă. Pe de altă parte, dacă o linie intersectează planul domnilor flați, ei nu vor putea vedea decât un punct. Pentru ei nu există ideea de verticală. Dacă un vârf de piramidă atinge planul, domniile flați nu vor vedea altceva decât un punct, dacă piramida intersectează planul tot ceea ce domniile flați vor vedea, este un triunghi. Ceea ce ei nu știu este că acest triunghi este doar o formă de revelare a unei entități infinite pentru spațiul lor flat. Amintiți-vă ca orice spațiu superior este creat prin suprapunerea la infinit a spațiului imediat inferior.

lată-ne acasă! Spațiul tridimensional. Cum am spus, acesta este rezultatul suprapunerii a o infinitate de planuri. Chiar și pentru cel mai minuscul spațiu tridimensional, infinit mai mic decât boaba de muștar este nevoie de o infinitate de planuri care se suprapun. Deabia aici ajungem să simțim împreună cu domnii flați (dacă aceștia există). Universul pe care îl vedem, privind înstelarea, pentru noi este infinit în ideea că nu-i putem atinge limita. Universul nostru se umple pe sine și pentru că nu există un dincolo noi nu vom putea ajunge la marginile lui. Distanța dintre noi și până la marginile lui este aceeași în orice direcție ca și cum noi am fi în centrul lui. Și dacă am fi fost la milioane de ani lumină de aici acelaș lucru ar fi valabil. Paradoxal, nu? Orice punct din univers poate fi considerat centru!

În zilele noastre matematicienii și fizicienii au ajuns la concluzia că ar exista cel puțin încă șapte spații superioare! Amintiți-vă că fiecare spațiu superior este o infinită însumare a spațiului imediat inferior. Aici ne apropiem de ideea pe care încerc s-o expun. Zece spații, fiecare infinit mai mare decât cel dedesubtul lui! Nici o cifră nu poate cuprinde acest concept nici o minte nu-l poate înțelege. Deasupra lor, și dincolo de orice spațiu este El, Dumnezeu. Amintiți-vă că noi avem putere absolută asupra a ceea ce este pe planul hârtiei. Noi putem decupa, desena, mototoli... Asemenea supra liniei din acest plan. Amintiți-vă ca "domnii flați" nu au nici o idee că triunghiul dintre ei este doar unul dintr-o infinitate de triunghiuri din piramida care a intersectat spațiul lor. Acum noi, în colivia noastră tridimensională suntem doar niște expresii sau revelații tridimensionale a ceea ce este de un infinit la puterea infinit.

Noi purtăm suflarea lui Dumnezeu în noi, noi, prin mântuire primită prin Cristos suntem așezați alături de El în locurile cerești! Noi (asemenea piramidei intersectând lumea flată) suntem locul prin care divinitatea intersectează spațiul nostru. Vedem noi asta? Nu! Și nici măcar nu putem să ne închipuim, pentru că asta trebuie judecat și privit duhovnicește. Spuneam în articolul precedent despre Locul gol pe care l-am lăsat în urmă prin căderea primordială în păcat. Percepția noastră ține de limitele tridimensionalului dar existența noastră cu adevărat transcende orice idee de spațiu prin adoptarea cerească în Cristos. Originea noastră este dincolo de timp și existența noastră este în eternitate. Spațiul acesta este doar o scurtă și purificatoare întrerupere a existenței noastre eterne. Vedeți, mintea noastră nu poate cuprinde un ceva dincolo de realmul nostru, universul nu ne este accesibil și totuși

s-ar putea ca toata existența tridimensională să fie mai mică decât o boabă de nisip în toate plajele lumii sub privirea Creatorului care ne decupează după buna Lui plăcere în formele dorite de El. În El însă avem existența și **mișcarea!** În El noi suntem deasupra spațiului pe care credem că-l locuim dar patria noastră adevărată este "în cer", dincolo de orice idee de spațiu. Vedeți, pentru Filip distanța nu a fost o problemă pentru că Duhul l-a dus până la famen. Ezechiel a fost "transportat" din Babilon la Ierusalim într-o clipă...

La urma urmei, știința nu poate nega existența lui Dumnezeu dar nici nu o poate demonstra... Prin încercarea ei de pătrundere, niște detalii surprinzătoare ale înțelepciunii Lui pot însă ieși la suprafață.

Poetul și marea (3)

Ființa privirii de sus

De ce m-aș aventura într-o desbatere asupra sunetului și al culorii cu cineva care nici nu vede și nici nu aude? Acest surd și orb se poate lansa într-o nebunie retorică încercând să convingă restul lumii că atât sunetul cât și culoarea sunt doar niște mituri.

Meditația în liniște s-a dovedit pentru mine, de fiecare dată, a fi pajiștea unei odihne revelatoare. Este un fel de libertate manifestată în puterea tăcerii față de lume. Și nu mă gândesc la o izolare monahală, într-un schit undeva în pustietate... Există un fel de putere a tăcerii față de lume și aceasta nu vine în contradicție cu marea trimitere înspre propăvăduirea Evangheliei în lume! Implicațiile acestei tăceri sunt profunde. Cred, și Cuvântul este de partea mea, că nașterea noastră din nou este o schimbare de miez și implicit o schimbare de perspectivă. Prin aceasta, "leacul de ochi" cel binecuvântat ne-a deschis ochii ca să vedem nu o altă realitate, ci **realitatea**... Mai simplu spus este vorba de recăpătarea bunului simț în relația noastră cu realitatea. Puterea tăcerii față de lume, de care am început să vorbesc, este doar o manifestare a bunului simț. De ce m-aș aventura într-o desbatere asupra sunetului și al culorii cu cineva care nici nu vede și nici nu aude? Surdul și orbul se poate lansa într-o nebunie retorică încercând să convingă restul lumii că atât sunetul cât și culoarea sunt doar niște mituri. Și nu numai atât, dar cei care pot vedea culoarea și pot auzi sunetul sunt etichetați, marginalizați, disprețuiți... Perspectiva de care, prin harul lui Dumnezeu ne bucurăm, în mijlocul confuziei generale, în haosul certurilor de cuvinte, ne dăruiește puterea de care s-au bucurat tinerii Meșac, Șadrac și Abednego ca să putem răspunde ca și ei:

"Noi nu avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus." (Daniel 3:16)

Tăcerea Domnului nostru în fața judecătorilor orbi și surzi este nu o dovadă a resemnării ci dovada unei perspective de nesdruncinat asupra realității care era inaccesibilă celor care îl judecau, o dovadă a puterii. De fapt, orice aventură, orice încercare a noastră de a "explica" perspectiva noastră ar fi o deșertăciune...

Dar omul firesc nu primește lucrurile Duhului lui Dumnezeu, căci, pentru el, sunt o nebunie, și nici nu le poate înțelege, pentru că trebuie judecate duhovnicește. (1Cor 2:14)

Lucrurile lui Dumnezeu, îndrăznesc să cred, includ și realitatea materială a existenței noastre. De fapt chiar și "observarea" lor printr-o prismă lumească duce la erori care mai târziu sunt canonizate și devin "teorii", și după ce sunt politizate devin "științe". Noi suntem prinși într-un astfel de mediu în peregrinarea noastră terestră. Deseori suntem provocați la a lua atitudine, suntem forțați la a ne susține credința prin a lua parte la desbaterile nesfârșite care au loc în jurul nostru. Aici intervine puterea tăcerii... Noi nu vom putea câștiga în stfel de desbateri pentru că menirea lor nu este aducerea adevărului la suprafață. "Adversarilor" noștri le lipsește perspectiva pe care noi o avem, pentru ei lucrurile pe care le susținem noi sunt "o nebunie". Singura noastră armă în confruntare noastră cu nonsensul lumesc este "nebulia propovăduirii crucii". Aceasta ne pune în poziția de "slăbiciune" în perspectiva lumii dar prin puterea Duhului este singura cale prin care "izvodirile minții" pot fi răsturnate. Propăvăduirea crucii este "bună ziua!" și "la revedere" rostit provocărilor intelectuale care vin în calea noastră. Cunoaștem un om, pe paginile Scripturii, care ar fi putut strălucii în orice confruntare verbală. Dar acolo, la Aeropag, el a les "nebulia" care l-a dat jos de pe podium dar l-a urcat pe înălțimea izbânzii prin schimbarea de miez și de perspectivă în câteva suflute. Oh, sigur, Pavel a venit cu o "nebulie" și nu cu o teză!

Cât despre mine, fraților, când am venit la voi, n-am venit să vă vestesc taina lui Dumnezeu cu o vorbire sau înțelepciune strălucită. Căci n-am avut de gând să știu între voi altceva decât pe Isus Cristos și pe El răstignit. (1Cor 2:1,2)

Puterea tăcerii! O, minunata înțelepciune a lui Dumnezeu! Există putere în proclamare dar dincolo de aceasta este tăcerea la care suntem chemați... "Ce este adevărul?" a întrebat Pilat. Domnul nu a mai răspuns. Pilat nu avea ce-i trebuia pentru a pricepe și poate că întrebarea lui urmărea dor stărnirea unei debateri. Domnul și-a dovedit puterea tăcând... În scurtul Lui dialog cu Pilat cuvintele Domnului au fost doar proclamarea Adevărului și nu dezbaterea lui.

Cum am spus la începutul acestui articol, pentru mine meditația este prilejul unei odihne revelatoare, un fel de libertate manifestată în puterea tăcerii față de lume. Poetul din mine găsește deliciul în dincolo de cuvinte, în frumusețea care se cere rostită cu inima. Există, cred, chiar și o limbă a tăcerii, unde duhul din tine cântă pe octave cerești adevăruri pe care cuvintele noastre nu le pot cuprinde. Dar numai într-o deplină libertate, într-o tăcere față de lume. Vulpile mici ale cuvintelor mari pot strica viile sublimului. Da, proclamarea Adevărului este total la locul ei ca "bună ziua" și "la revedere" în raportul nostru cu lumea. Roadele meditațiilor noastre însă pot hrăni pe veșnicie, pot săra cu sublim această planetă a durerii, pot lumina orice peșteră a disperării. Și apoi, precum roua căzută la rădăcina ierbii, meditațiile ne duc dincolo de uscăciune, dincolo de aridul "veacului" într-o divină înfrunzire. Ele sunt briza de răcoare în arșiță, sunt locul unde, prin noi, cerul întretaie vremelnicia. Ele sunt "bine te-am găsit" pe care îl rostim veșniciei. Dumnezeu ne duce de mână, în clipele noastre adânci, de tăcere, ne duce pe brațe, ne mângâie pe creștet, ne umple desagii umblării cu poveri care vor cântării ca aurul în clipa întâlnirii cu El. Meditația este armonizarea gândurilor noastre cu inima lui Dumnezeu, este mintea suită înspre adorare până în domeniile cerești. Bibliotecile de apologetică, sistemele logicii, analizele și analogiile nu au ajuns până acolo, nici pe departe... De ce ne-am istovii în vorbiri lungi, în cercetări fără rost, în nesfârșite certuri de cuvinte. S-ar putea ca tăcerea noastră față de lumea cu deșertăciunile ei să vorbească acolo unde cuvintele nu mai au putere. Poate că o astfel de tăcere nu numai că l-a susținut pe Moise în compania oilor lui Ietro, dar i-a și înlesnit apropierea de rugul de foc de care nimeni altul nu s-a putut apropia. Cine știe câte taine s-au desvelit în mintea celui care a fost fiul fiicei lui Faraon? Știm însă că Dumnezeu nu s-a rușinat să pună legile Lui eterne pe buzele lui Moise în vederea unei proclamări fără precedent în istoria omenirii.

Poetul și marea (4)

Și, ca de fiecare dată, în căutarea răspunsurilor și în formularea întrebărilor, mă voi întoarce din nou pe poteca Genesei până la Eden de unde voi încerca să reconstitui drumul lung și întortocheat, de la inima lui Dumnezeu la inima lui Adam și a Evei și apoi printre spinii și pălămidele lumii până la inima artistului... Trebuie să existe o cale!

Tot ce este taină originează dincolo de realmul nostru așa cum zâmbetul Giocondei vine din dincolo de pânza picturii. Și dacă e să privești cu toată sinceritatea, puține din cele ce ne înconjoară se dovedesc a nu fi taine... "Normalul" este doar o taină cu care suntem obișnuiți... Una din marile netaine este mintea omului prinsă în mreajele unei logici iluzorii. Ea desbracă totul în procesul desvelirii esenței care, precum mirajul în pustie este mereu aproape de a fi atins și totuși niciodată atins. De fapt omul trece prin aventuri de neînchipuit în căutarea normalului tot așa cum cel ce se înneacă strigă după un pahar de apă. Omul devine victimă a unui fals simțământ de foame și de sete, în fața căruia adevărată hrană și adevărată apă sunt doar doar iluzii. Spun asta ca unul care a simțit durerea pierderii unor lucruri pe care nu le-am avut niciodată. Dacă vrei aceasta este tragedia omului prins în cângile propriei lui naturi...

Într-unul din articolele precedente vorbeam despre faptul că noi suntem locul prin care veșnicia, deci infinitul, intersectează spațiul nostru tridimensional, spuneam că peregrinarea noastră terestră este doar o întrerupere a veșniciei. Am folosit exemplul hiperspațiilor ca subliniez realmul lui Dumnezeu, magnitudinea de neimaginat a existenței lui. Totuși, nici o paralelă, nici o ilustrație, nici o teorie, nici măcar cea mai înaltă imaginație nu vor putea cuprinde asta. Unii teoreticieni au încercat să "deseneze" hipercubul ca o existență cu patru dimensiuni... Și totuși mâna unui copil poate desena un cub care să cuprindă hipercubul... Concluzia? Noi nu vom putea să cuprindem nimic din ceea ce este deasupra realmului nostru.

Și totuși, prin ceea ce Cuvântul ne spune, noi locuim dincolo de acest spațiu, noi suntem niște entități spirituale cu temporare experiențe umane, așa cum spunea cineva. Cortul acesta pământesc împreună cu întocmirile gândurilor condiționate de mediul terestru, mediul deasemeni contaminat de păcat, este doar o expresie, îndrăznesc să cred, a ceva cu mult mai grandios. Deaceea chipurile cioplite ale lucrurilor care sunt dincolo de noi sunt o urâciune în ochii lui Dumnezeu. Eleucid taina sau mai bine zis capacitatea noastră de a accepta existența acesteia. Instituțiile sociale fundamentale sunt menite să fie o ilustrare a unei realități cerești menite să rămână întocmai așa cum au fost rânduite să fie. Există consecințe înfiorătoare, consecințe care nu pot fi nici măcar concepute de mintea umană, ale oricărei tendințe de a perverti ceea ce Dumnezeu a pus ca temelie a existenței noastre terestre. Nu este o teorie, nu este o nuanță doctrinară, este o realitate divină.

În ciuda netrebniciei mele, în ciuda limitelor mele, în ciuda deselor mele orbecări, această realitate este și rămâne adânc zidită în ființa mea, în miezul ei... Chiar și permanenta tensiune dintre natura umană și "omul nou" născut din Duhul lui Dumnezeu este o mărturie a realității divine de care vorbesc. Din când în când, sau poate chiar tot timpul există ceva din noi care tinde spre și uneori chiar atinge realitatea divină, cea de dincolo de colivia noastră tridimensională. Gândiți-vă la ceea ce nu poate fi explicat din punct de vedere material, ceva care nu este de natură materială și care totuși exercită o influență covârșitoare asupra mediului în care, prin trup, suntem parte. Iubirea, spre exemplu... Dumnezeu este iubirea! Iubirea, prin esența ei divină produce o perspectivă diametral pusă de perspectiva umană. Noi privim lumea în starea ei de continuă cădere și ne vrem afară din ea, strigăm după nădejdea binecuvântată a răpirii. Iubirea, la rândul ei privește aceeași lume, în aceeași stare de perpetuă cădere... Dar ce binecuvântată diferență! Ea, iubirea, ne duce în lume pentru a ne întinde brațele în semn de supremă îmbrățișare într-un act de supremă măreție, răstignirea... Ca o creatură nouă, văd ceea ce natura umană nu ne îngăduie. Eu ca și toți cei renașcuți prin Duhul lui Dumnezeu suntem meniți să fim ființele privirii de sus, ființe cu o perspectivă a existenței total

diferiă de cea a lumii...

Ca poet, deseori îmi opintesc mintea și inima înspre înțelegere mai adâncă a realității, și la fiecare încercare gândul mă duce la punctul de pornire, Edenul. Purtăm în noi un dor, deseori de neexprimat prin cuvinte, un dor mistuitor după o patrie sau după un mod existență care nu are nimic de a face cu ceea ce simțurile noastre pot percepe. Suntem, fără îndoială, străini acestui mediu. Dacă privești cu sinceritate creația lui Dumnezeu, vei observa că tot ce te înconjoară, dela firul de iarbă la pom, de la cea mai mică viețuitoare și până la cea mai mare, de la viețuitoarele mărilor la zburătoare, totul există fără efortul de a exista. Pestilor, apa le este mediul prielnic, păsările sunt la ele acasă fie în aer fie pe pământ, sălbăticiunile pădurilor sunt la ele acasă în pădurile lor... Omul este singura ființă de pe pământ care viețuiește într-un mediu care îi este total ostil. Îmbrăcămintea este lucrătura mâinilor lui, hrana îi este rod al sudorii, locuința îi este asemenea unei fortărețe, frigul îi este tot atât de ostil ca și arșița, hrana îi poate scurta zilele, apa îl poate susține dar și ucide, focul îi este cârja cea mai de preț și dușmanul cel mai de temut în acelaș timp... Și totuși, omul este ființa care poate înnobila universul prin tângirea lui după sublim. Poezia, muzica, pictura, sculptura, dansul...

Hmm... Aici încerc să mă simt acasă. Ce este arta? Care este menirea ei? Care este elementul ei primordial (???!!!). Da, arta este sursa unei perpetue înnobilări dar putem noi pricepe mecanismul ei? Poetul se pomenește deodată pe una din plajele lumii și dintr-o dată privirea lui se oprește asupra unei pietre și poezia se naște. Muzicianul poposește la umbra unui pom și urechea lui distinge un ciripit și iată muzica... Pictorul adaugă un pic de altceva la culoare și iată capodopera, Michelangelo a adăugat ceva la mișcarea dăltii și iată statuia... Mă întreb deseori unde este firul roșu care străbate arta în general? Este în obiectul de artă sau în subiectul creatorului? Și dacă vom admite că există un astfel de fir sau, mă rog, element comun, ce este acesta și mai ales care este menirea lui? Putem să-l numim esență, dacă vreți... Dacă am descoperi firul roșu, elementul comun, esența, am ajunge cred la nu un nivel nou de revelare ci la un nivel nou de integrare cu tot ceea ce este mai presus de mediul nostru de existență.

Cred, și asta ar putea constitui o bază solidă pentru viitoarele meditații, că arta este pentru om mai mult decât o necesitate, ea este poate mijlocul cel mai puternic de autodefinire. Ea este puntea dintre a fost și va să fie, dintre aici și dincolo, dintre acum și apoi, dintre ceea ce este și ceea ce ar putea fi...

Și, ca de fiecare dată, în căutarea răspunsurilor și în formularea întrebărilor, mă voi întoarce din nou pe poteca Genezei până la Eden de unde voi încerca să reconstitui drumul lung și întortocheat, de la inima lui Dumnezeu la inima lui Adam și a Evei și apoi printre spinii și pământurile lumii până la inima artstului... Trebuie să existe o cale!

Poetul și marea (5)

Spinii și pălămidele lumii în care a fost alungat omul au schimbat atât de profund statura umană încât omul a devenit ființa în al cărei cetru de preocupări este propria lui supraviețuire. Din omul pentru care existența era sursa desfătării a rămas doar omul în căutarea desfătării pierdute.

Există ceva atât de adânc în zâmbetul noului născut... Ați văzut cât de ceresc este? Este ceva care trece de puterea mea și a ta de a înțelege. Și poate că nu sunt singurul care îmi exprim mirarea... Ce este, de unde vine, ce strună în ființa nou născutului este mișcată? Este expresia unui absolut deliciu în surâsul acela! Am spus deliciu? Oh, da, deliciul sau desfătarea în sensul cel mai pur al cuvântului nu este de natură terestră. Noi avem doar imaginea acestuia într-o oglindă informa. Aproape tot ceea ce ține de plăcere sau desfătare este mai mult sau mai puțin pervertit în realmul nostru. Dar surâsul pruncului în somn este fără îndoială expresia unei desfătări pe care noi n-o mai putem prcepe. Batrânii locului unde am crescut spuneau că atunci când pruncul surâde în somn el "vede" chipul lui Dumnezeu. Vedeți, nou născutul nu are puterea discernerii așa cum o pricepen noi, n-au noțiunea absurdului dar nici a relativului, el n-are așa zisul sens al umorului ca să-i provoace râsul...Vedeți? până și râsul este pervertit în realmul nostru! Umorul, sursa generală a râsului pe tărâmul muritorului, se bazează pe distorsionarea realității sau crearea unei stări absurde... Și pentru ca asta vine în direct conflict cu normele acceptate ale perceprii existenței noastre, apere râsul... Un astfel de râs rareori aduce laude lui Dumnezeu. El este mai degrabă iluzia plăcerii pe cheltuiala ltcuiva.

Biblia ne spune că plăcerea vine din rai întrucât tot ceea ce a existat acolo a fost creat ca să fie plăcut la vedere și bun la gust. Desfătarea cea generatoare a unui adevărat surâs era ca fumul tămâii în nările Creatorului. De fapt toată existența în Eden era o reflecție a prezenței lui Dumnezeu. Acolo râsul era la el acasă și plăcerea era fondul pe care relația dintre om și Dumnezeu și implicit dintre om și creație se desfășura. Și nu era nevoie de un concert de Mozart sau de vraja vreunui maestru al versului ca să aducă deliciu în inima omului. Toată existența era în starea ei ideală deci nu exista nevoie ca aceasta să fie idealizată prin artă. Desfătarea și râsul erau acasă în grădina Edenului. În prezența idealului sau a sublimului, răspunsul omului este adorarea și cântecul lui era doar proclamare a cesteia. În prezența lumii ideale singurul răspuns al omului este suprema desfătare.

Apoi a venit căderea urmată de cea mai dureroasă consecință posibilă: blestemul. De fapt atât de profundă a fost schimbarea încât cuvintele noastre și-au pierdut puterea de a exprima fie chiar și o fărâma din idealul pierdut. Spinii și pălămidele lumii în care a fost alungat omul au schimbat atât de profund statura umană încât omul a devenit ființa în al cărei cetru de preocupări este propria lui supraviețuire. Din omul pentru care existența era sursa desfătării a rămas doar omul în căutarea desfătării pierdute. Ca să fim mai cuprinzători am putea spune că de fapt omul a devenit ființa unui efort susținut înspre reintegrarea lui cu mediul din care a fost alungat. Din clipa alungării și până azi, mâinile lui nu au încetat să se înalțe înspre ceva ce nu mai putea fi atins. Divinitatea cu care cândva a fost în termeni de "Bună ziua!" a devenit dintr-o dată partida învingătoare a unui război cu care tratatul de pace nu a fost încă semnat. Au fost încercări de toate felurile dintre care religia și arta au fost dintre cele mai importante. Religia sau încercarea omului de se pune față în față cu Dumnezeu prin birul muncii și al supunerii în așteptarea anului de grație, și apoi arta ca mod de a sublimiza această realitate prin inspirație și mai apoi prin expresie. Deseori arta a fost limbajul cu care Dumnezeu însuși se adresa ființei umane.

Ceea ce încerc să comunic aici, în articolul de față, nu este un tratat de filosofie sau un eseu pe tema artei ci doar o meditație prin care încerc să pătrund în tainele pe care Dumnezeu le-a semănat pe drumurile

peregrinării noastre tocmai cu scopul de a ne oferi încă o fereastră înspre sublimul în care am fost creați și suntem rânduți să ne întoarcem. Menirea poetului pe care Dumnezeu l-a așezat în mine este de a stârni în semenii mei dorul după acest sublim. Creația artistică în sensul adevărat al cuvântului este sarea cu care Dumnezeu dă gust pământului prin poezii născuți din el.

Din nefericire, mintea omului a creat alternative ale desfătării prin gratificare imediată. Așa cum am spus, acestea nu sunt desfătări ci doar alternative sau surogate care nu produc altceva decât o satisfacere vremelnică a setei de plăceri. Și asta prin pervertirea a tot ceea ce are origine divină. Râsul devine răspunsul la ridicol și nu la starea ideală a existenței cea generatoare de desfătare. Expresia celei mai adânci intimități conjugale, sexul, este pervertit până acolo încât încetează să mai fie taină și este comercializat în tot felul de ambalaje înspre interesul meschin al câtorva... Ceea ce așa zisa arta de azi face, este să idealizeze grotescul nu înspre reintegrarea omului cu sublimul ci înspre orbirea lui față de sublim.

Mai privește odată, dacă vei avea prilejul, surâsul noului născut, în somnul lui. Ochii lui sunt închiși pentru realmul nostru dar pot vedea ceea ce nouă ne este inaccesibil. Sublimul care îl desfătează nu stă în cuvinte pentru că pruncul n-are încă o limbă, nu stă în culoare pentru că pruncul nu poate discerne culorile, nu în sunet pentru că pruncul nu a fost încă expus vacarmului lumii acesteia... Este ceva, în prelungirea acestui surâs, care vine dintr-o realitate, de fapt singura realitate pentru care merită să trăiești. Poate că ochii lui, ai pruncului, văd Împărăția...

“Te laud Tată, Doamne al cerului și al pământului, pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și pricepuți, și le-ai descoperit pruncilor.” Matei 11:25

Hmm... Ce minunat prilej de meditație și autoanalizare! Este nevoie să ne întoarcem la starea pruncului zâmbind în somnul lui. El vede lucrurile ascunse pentru noi și n-are o limbă drept cărje, n-are nevoie de artă pentru a atinge sublimul pentru că el viețuiește pentru o scută vreme în sânul sublimului până ce spinii și pălămidele îi vor încărca mintea cu zorzoanele grele ale deșertăciunii... Omul este, așa cum am spus, o ființă conștientă de sine și capabilă de fericire chiar și înainte de naștere sau după însuși moartea sa... Citiți, înspre edificare, ceea ce un înțelept al înțelepților a găsit cu cale să ne spună sub influența inspirației divine:

“Și am găsit că morții, care au murit mai înainte, sunt mai fericiți decât cei vii, care sunt încă în viață. Dar mai fericit decât amândoi am găsit pe cel ce nu s-a născut încă, fiindcă n-a văzut toate relele care se petrec sub soare.”(Eclesiastul 4:2,3)

Poetul și marea (6)

Dacă sublimul înspre care tindem este și va rămâne departe, infinit de departe, travaliul căutării acestuia trece dincolo de orice limite între care omul privirii de sus este așezat să locuiască. Dumnezeu a pus un poet, un muzician, un artist al culorii și al formelor în fiecare dintre noi. În același timp, sentimentul de apartenență... Ce minunată neliniște este acest univers uman!

Deci sublimul... Personal aș defini sublimul drept țintă înspre care merită și trebuie să tinzi chiar dacă, în realmul nostru ea nu va fi niciodată atinsă. Printr-o matematică pe care noi nu o putem pricepe, căderea de la nivelul acestuia este aproape instantanee pe când recucerirea acestuia poate fi evaluată numai cu reperate veșniciei și necesită eforturi la scara infinitului. Doar o mușcătură din fructul oprit a fost suficientă ca să ne îndepărteze, dar toate eforturile sutelor de generații nu au reușit să ne reproprie nici măcar cât de puțin. O, nu vă înșelați, mintea omenească, puterea omenească, sacrificiile omenești nu numai că nu au lipsit dar s-au manifestat cu abundență pe tot parcursul istoriei. Toate acestea au adus valoarea intangibilului sublim la un nivel aproape inimaginabil. Deși recunoașterea faptului că această țintă va rămâne mereu neatinsă ne-ar putea duce la disperare, lupta și eforturile noastre în încercarea de a-l atinge sunt un ceva care a ajuns cel mai aproape de chipul și asemănarea acestuia. Spiritul uman în căutarea sublimului este un minunat "Amin!" la dragostea cu care Dumnezeu ne-a îmbrățișat prin creație.

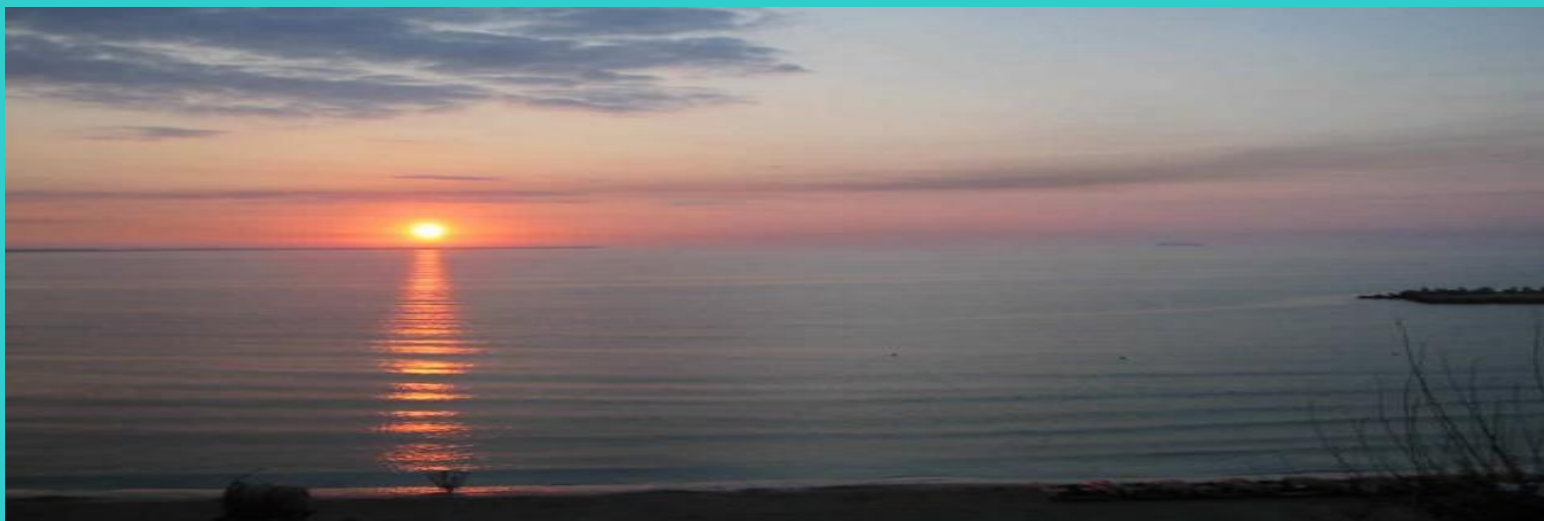
Așa cum am scris în articolele precedente, Edenul este întruchiparea ideii de sublim iar ceea ce citim în cartea Genesei despre Eden este o sursă de nesecat din care tainele relației dintre om și Dumnezeu ni se revelează puțin câte puțin, de fiecare dată când ne punem inima să înțelegem. Deși creația în sine era desăvârșită, acolo, în Eden, ea nu era sursa acelei înalte desfătări pe care numai sublimul o poate da. Desfătarea continuă din Eden era în întregime datorată prezenței lui Dumnezeu. Iată ce minunat confirmă psalmistul acest fapt:

*"Am necurmat pe Domnul înaintea ochilor mei: când este El la dreapta mea nu mă clatin.
De aceea inima mi se bucură, sufletul mi se veselește, trupul mi se odihnește în liniște."
(Psalm 16:8,9)*

Deseori, clatinați de vânturi împotrivoare, de dorinți adânci după un ceva de neexplicat, ne pierdem în îmbuibări cu surrogate, în așa fel încât căutarea noastră de sublim degenerează într-un fel de abandon în exact opusul acesteia, alunecarea în grotesc. De fapt dacă ar fi să tragem linia neagră sub existența noastră terestră, în vederea socotelii, totalul ar fi o continuă înfruntare între căutarea sublimului și alunecarea în grotesc.

Atât de crâncenă este această înfruntare încât omul și-a găsit odihna în încrâncenarea de care vorbesc... Odihnă prin neodihnă dacă pot spune asta. Și în tot timpul, dintre clipa alungării din Eden și până în prezent, simțurile lui spirituale nu s-au ridicat deasupra de ceea ce ochii văd, urechea aude și mintea înțelege. În ciuda încrâncenării lui cu realitatea care îi refuză aspirațiile, cu realitatea niciodată demnă de idealul înspre care tânjește, omul a continuat să bată cu piciorul trecerii lui aceleași cărări printre plopii mereu fără soț ai decorului din care, aparent fără voie, este parte. Tragedia realității existenței lui stă în faptul că spiritul lui se ridică deasupra realmului lui dar sufletul lui caută împlinire tot în tridimensionalul lumii care nu-l acceptă. Nicăieri la el acasa...

Dacă sublimul înspre care tindem este și va rămâne departe, infinit de departe, travaliul căutării acestuia trece dincolo de orice limite între care omul privirii de sus este așezat să locuiască. Dumnezeu a pus un poet, un muzician, un artist al culorii și al formelor în fiecare dintre noi. În același timp, sentimentul de apartenență... Ce minunată neliniște este acest univers uman!

În tot acest timp, apele de odihnă și pajiștile verzi au fost aproape. Mesele demne de cele mai înalte ospete împărătești au fost pregătite și ființele cerești stau gata să ne servească. Lipsește doar foamea, adevărata foame... Cerul întreg stă pregătit să se miște înspre potolirea ei. Este nevoie ca visătorul din noi să viseze vise cu mult mai mari și dorul după o patrie care să nu ne fie ostilă să fie cu mult mai intens. Este nevoie ca aripile gândurilor să ne ridice înspre eterul din care lucrurile lumii acesteia să se vadă dintr-o dată mici, infinit de mici.

Lumea din jurul nostru pătrunde cu bocanci grei de caporal până în cele mai adânci tăinițe ale inimii, ea se vrea în centrul preocupărilor noastre până când oboseala ne aduce la starea în care suntem imuni la binecuvântata neodihnă la care Dumnezeu ne-a rânduit. Când cerem, cerem lucruri prea mărunte și nu daruri vrednice de un Împărat, când visăm, visele ne țin prea aproape de mal și aventura credinței se stinge.

Da, credința este o aventură, este un salt în mai înalt decât înălțimile la care te pot duce cele mai vârtoase aripi, este un salt în ceva cu totul nou, cu totul necunoscut și cu mult mai minunat decât ceea ce visul cel mai înalt poate plăsmui.

Poate că tocmai aici locuiește inima celui care și-a înțeles menirea de poet, de artist... **Aventura revelației mai degrabă decât travaliul creației.** Astfel, cred, și numai astfel arta și artistul pot coexista cu sublimul. Da, alte simțuri, alte corzi vor fi parte din noi și altfel va fi înfiorarea din noi. Față în față cu sublimul, inimă la inimă cu Dumnezeu, când cuvintele nu vor mai rosti lucruri, poetul din fiecare din noi va vibra sub torentul supremelor revelații în octavele cerești ale bucuriei. Tot ce ne-a mai rămas, până atunci, este arderea noastră în tămâia sublimă a căutării.

Prof.dr *Antonia Bodea*

Cronica pentru:

“Anotimpul jocului”

autor

Titina Nica ȚENE

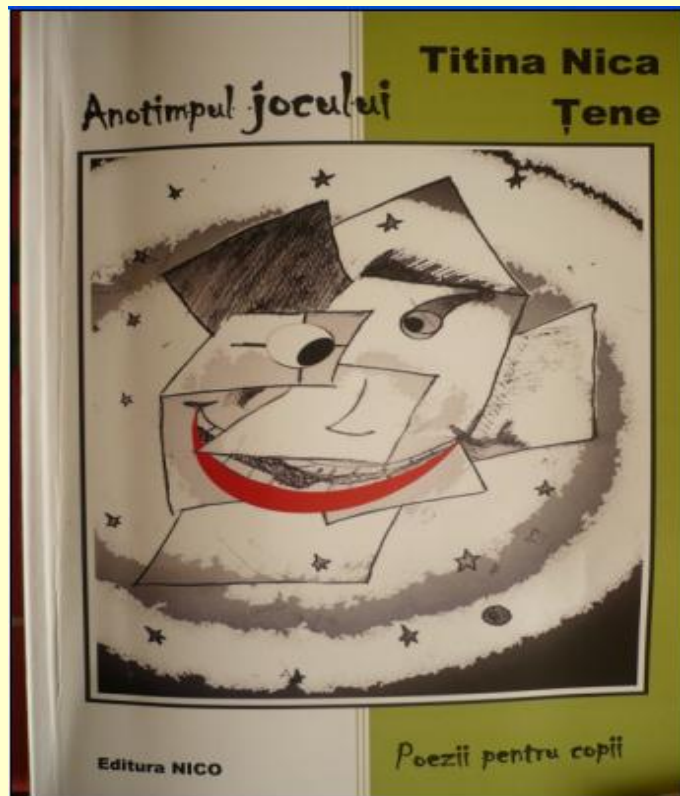
Motto:”Poezia e cheia ordinii umane “...Alain (Propos sur l' education).

Și poezia Titinei Nica ȚENE rânduiește în universul inocenței, prin cheia intuiției inefabilul jocului ca Viață și Creație.

Cuvântul evocat în ritmul versului, armonizat în strofă ne situează în lumea fermecată ale cărei porți ni se deschid doar prin magia emoțiilor primare.

Monologul eului liric reiterează gestul primordial al Facerii prin Cuvânt și sub bagheta dorinței de a fi se naște o lume în care totul se mișcă într-o semnificație arhetipală. Copilul în ipostază creatoare își asumă valențele timpului și spațiului, subordonate în totalitatea jocului ca mod de a fi precum sugerează titlul volumului:”Anotimpul jocului “ încorporând în singularul simbolic toate anotimpurile. Identificată jocului creator și trăitor vârsta celor mici amintește de aforismul blagian; din poemul “Trei fete “: “Copilul râde: Înțelepciunea și iubirea mea e jocul “.

Autoarea volumului de față deține rara calitate de a se proiecta în dimensiunea spiritual a inocenței, de a trăi efectiv în lumea atât de expresiv surprinsă de genul poetic arghezian în poemul: “Creon”volumul “Copilărie” fă-te suflete, copil/ și strecoară-te tiptil/ Prin porumbi cu moț și ciucuri/ ca să poți să te mai bucuri.“

Fire imaginativă, autoarea identifică sau ingenious crează disponibilități ale jocului ca stare de grație, ca moment al prezenței datului divin în lumea pură, inocentă, nealterată, în permanentă stare generativă, lumea boabei și-a fărâmei.

Anotimpurile toate au fost create doar pentru a oferi ingenuități infantile prilej de joc și inspirație. În specificul fiecăruia, copiii descoperă valența ludică precum șoaptele naturii renăscute-n primăvară. Zbenguiala răcoroasă a apelor verii, beția aromelor învăluite în aburii toamnei, zborul avântat pe luciul înghețat al iernii.

Ocotitoare și înțeleaptă, natura își armonizează anotimpurile așternute cu generozitate la picioarele micilor demiurghi în bătălia și victoria asupra prozaicului: Înflorind într-o noapte, „ Primăvara ne oferă/ ghiocei, nu flori de seră!“ (“Anotimpurile“, pag.11.)

În această confruntare în care cenușul șterge prospețimea vitalității, lecția naturii răzbate oferind bucuria permanentei primăveri: “Am sădit lângă bloc doi cireși,/ subțiri și plâpânzi ca o floare./ copiii îi privesc bucuroși/ cum își-nalță crenguțele-n soare.“ (“Cireșii “, pag.13).

Într-un exercițiu antropomorfic, poemele oferă copiilor modele de jocuri de formare solicitnd gândirea situativă a spiritului de observație, a creativității, a sensibilității. Copiii

transferă “în lumea celor care nu cuvântă “ un univers aidoma celui real, populat de viețuitoare care devin alter-egouri ale copilului-demiurg: “În poiana cu urzici/ locuiesc niște furnici:/ una este școlăriță,/ alta e la grădiniță,/ una-și face temele,/ cealaltă desenele(“În poiana cu urzici “, pg.32.).

În joacă, copilul cucerește pas cu pas lumea miraculoasă a valorilor umane, devenind o personalitate în măsura să se adecveze la realitatea valorică pe care o reiterează la dimensiunile proprii receptării. Astfel în raportul axial eu-lume copiii își construiesc modele comportamentale încheșgând relații cvasisociale, lumea animal prin jocul imaginativ devenind un spațiu deschis spre social: “Însă... am surprins odată/ trei legume cum se ceartă;/...” – Chiar de stăm noi în lumină/ sare o floare de sulfină, / dăm polen pentru albină,“(“Recreația grădinii “, pag.16.).

Eroii noștri se imaginează în ipostaze diverse, trebăluiesc în lumea micilor obiecte ca într-un adevărat furnicar, se confruntă cu sarcini ce reiterează experiențe reale de viață cărora le găsesc firesc și spontan dezlegare. Astfel, melcul rezolvă problema intemperiilor purtându-și casa-n spinare:”Nu te plouă,/ nu te ninge,/ bate vântu-ți este bine,/ că porți căsuța cu tine “. (“Melcul”. Pag.49.).

Fetița Lili își îngrijește păpușa răcită, ca o veritabilă mamă și doctoriță. Mica învățătoare face educație pedagogic cu jucăriile devenite școlărițe:”Surioara nu e mare,/ dar déjà e-nvățătoare/ face lecții cu:/ Păpușa, Mieunica,/ Ursulețul, maimuțica “. (“Mica învățătoare. “ pg.50.).

Trasate în linii simple, în culori proaspete, după tehnica picturilor naive, imaginile îngemănează cuvântul acestor alte căi ale accesului spre o lume cu mișcarea ei în timp și spațiu cu tot ce poate fi receptat și reprezentat:”Roșul din basmaua mea/ s-a mutat într-o lalea./ din crâmpei de cer, rochița/ și-a și-a făcut-o albăstrița./ Floarea-Soarelui, mai mare,/ Și-a pus pălării de...soare “. (“În grădină “, Pag.21). Ca în jocul de-a ceva, ficțiunea naște o lume din cuvinte, în care imaginarul individual se supune imaginarului colectiv realizând acel inter-esse. statornicind interese comune.

De pildă, firul de levănțică, surprins de vântul subțire al toamnei se usucă de uimire, sau cearta din grădină a fost potolită de intervenția autoritară a gurii-leului, etc.

Această lume ficțională, afectată uneori de realitatea nefavorabilă încearcă să se adapteze trecând prin peripeții adesea primejdioase ca în cazul iepurașului ce se refugiază de la oraș în grădina lui Lică unde îl așteaptă varza dulce.

În ciclul “Recreația grădinii “ atmosfera este de relaxare activă, fiecare obiect identificându-se prin ceva specific; fie aspect, fie activitate, adecvate momentului și anotimpurilor, premise în veritabile definiții ale bucuriilor copilăriei:” Ne scăldăm în apa rece/ până când se lasă seara/ și ne zbenguim pe vale/ cât este de lungă VARA.“ (“Anotimpul jocului “, Pag. 10.).

Spontaneitatea, surpriza, inventivitatea, emoția senzațiilor noi, totul se rotește ca într-un carusel pus în mișcare de elanul și îndrăzneala riscului.

Hazul se regăsește în situații neașteptate ale căror subiecte sunt, pe cât de surprinzătoare, pe atât de simple.

Ciclul “ Bucuria lucrurilor simple “ realizează saltul de la experiențele imitației la faza intuiției ori chiar la conceptualizări când riscul atitudinii ferme capătă farmecul bravurii:” Am desenat o casă pe trotuar,/ deschisă am schițat și ușa, la fereastră cântă un canar,/ și m-am mutat acolo cu păpușa“. (“Desen pe trotuar “, pag.42.).

Pășind spre școală, de acum însoțiți de abecedar copiii trăiesc intens momentul responsabilizării, gustă bucuria identificării cu cei mari:”- O fetiță care știe/ Ziua-ntreagă cum se-mparte/ Are vreme pentru toate: Și de joacă, și de carte. “. (“Prima zi de școală “, Pag.30.).

În acest ciclu, fiecare poem conține un fapt de viață deținător al unei învățături simple, la îndemână. :-* Versurile binecuvântează inteligența practică, utilitatea și fascinația faptului real, perfect armonizat universalului.

Mesajul psihologic al volumului “ Anotimpul jocului “ este discret dublat de mesajul etic, care conturează educarea copilului prin crearea jocului de perspectivă într-un proces intelectual de trecere de la concret la simbolică. Astfel, fiecare floare simbolizează un tip comportamental în cadrul unei colectivități.

Puși în situații dilematice; copiii caută și găsesc soluții, greșesc și se corectează, se confruntă cu realitatea preceptelor morale de Bine și Rău și al celor estetice de Urât și Frumos, ca “Fluturii “: ”...fluturii n-or să mai zboare/ dacă le-atingem cu mâna/ puful de pe aripioare. “. (Pag. 17).

Într-o notă concludivă poeziile ce încheie acest ciclu, conturează spațiul real și sufletesc al țării-mamă, România, precum și spațiul moral proiectat din copilărie spre maturitate: acela al devenirii în viața de zi cu zi, în ipostaza viitorilor făuritori de valori umane.

Ion Marin Almăjan

Ar trebui să se învețe în școli românismul?

Citesc pe internet un interviu cu reputatul regizor și om de cultură Alexander Hausvater. Poate dintr-o judecată greșită, impresia mea despre cunoscutul regizor a fost că datorită influenței Domniei sale, Teatrul Național din Timișoara, condus de soția dânsului, d-na Ada Lupu a trecut cu tăvălugul peste repertoriul clasic, cantonându-se cu obstinație asupra unor lucrări dramatice ușurele, fără miză estetică, supralicitându-se partea instinctuală a ființei umane, vidând-o pe aceasta de sentimente. Chiar și în cazul unor piese clasice s-a căutat cu lumânarea excesivul, caricatura, obscenitatea, escamotându-se sentimentul, ideea de frumos, etc. Dar nu de nenorocita prezență a d-nei Ada Lupu în Timișoara și la conducerea Teatrului Național am dorit să scriu. M-a impresionat, ba chiar m-a șocat afirmația pe care o face domnul Hausvater în acel interviu, spunând că ar trebui să se introducă în școlile noastre **românismul**. Mai întâi ar trebui să remarcăm că de aproape șaizeci de ani, școala românească învață și trăiește după modele străine, după război după modelul sovietic, iar după revoluția din 89, după un model ce vine din America dar nu este întrutotul american, fiind dominat de principiul political correctinism, de ideile mondializării care pretind renunțarea la marca etnică a fiecărui neam, la datini, obiceiuri, credință etc. Obiectivul acestei tendințe mondialiste este ștergerea trăsăturilor naționale ale popoarelor, strângerea lor sub mâna unui guvern mondial și a unei politici mondiale de evoluție viitoare.

Ce înseamnă învățarea în școală a românismului? În primul rând ar trebui să li să pretindă școlarilor să știe pe de rost bogățiile solului și subsolului, relieful țării, cu monumentele sale naturale excepționale. În strânsă legătură cu acesta ar trebui să se învețe adevărata istorie a poporului român, scoțând din voita ostracizare pe celălalt element constitutiv al nostru, neamul dacilor. Acum putem spune adevărurile despre conviețuirea noastră cu alte populații, cât de benefice sau malefice au fost, ce valori au creat acestea și ce distrugereri, despre rapturile săvârșite de marile puteri aflate la fruntariile țării sau călare pe țară, despre furturile din bogățiile țării noastre. Dar n-ar trebui ocolite nici crimele, săvârșite de vecini împotriva noastră sau a populației românești aflată în teritoriul stăpânit de ei, nici cele pe care le-am făcut noi (dacă le-am făcut?) împotriva altora. Ar trebui să se prezinte cu respect și venerație marile personalități ale românilor, faptele lor bune și mai puțin bune, contribuția lor în decursul veacurilor la supraviețuirea creștinismului în această parte de lume amenințată cândva de otomani și tătari, la dezvoltarea civilizației europene. N-ar trebui să fie neglijați savanții români, începând cu Dimitrie Cantemir și până în zilele noastre, care au avut contribuții uluitoare la dezvoltarea științei. Ar trebui să li se explice cu argumente rolul extraordinar al creatorilor de artă și literatură la patrimoniul de cultură universal. Sunt multe asemenea domenii asupra cărora ar trebui să se pună accent în școli arătându-se cu argumente valoarea poporului român, calitățile sale pentru care merită să fie iubit și prețuit de fiii săi dar și de alte națiuni. Dacă românismul va fi introdus în școli și predat cu seriozitate, ca materia cea mai importantă, vitală, nu-i exclus ca atitudinea noastră a tuturor, indiferent de nivelul cultural și de poziția socială, să se schimbe iar faptele noastre să aibă în vedere prosperitatea și ridicarea neamului și mai apoi a noastră a fiecăruia în parte. Cu o comportare demnă vom impune lumii și vom avea - cum ar trebui de fapt - un cuvânt greu de spus în fața celorlalte neamuri.

25 ianuarie 2012

UK

Poèmes en français

par: **Mariana Zavati Gardner**

Vanité

Haut les rames, bas les rames

La Reine des marais

ne peut pas dormir

Elle flotte réveillée

à travers le labyrinthe des canaux

Haut les rames, bas les rames

La Reine des eaux à la couleur

verte ardoise

explore la beauté des maisons en tuile

La Reine des bêtes âgées

glisse, rôde et s'envole

à travers les places, les palais et les
marées

La montée des marées, la descente des
marées

La Reine de la Mer d'Argent

guide les arches et les colonnes

la Reine des ténèbres

se réfugie sous la voûte les ponts

à travers des rêves dans le vent

La photographie

L'automne dernier, une décision a été prise :

la silhouette en culotte et bottes en peau
de vache

dont la maison se trouvait à la fin de la
route

en descendant la colline mouillée en riz

Dégingolé à la distance, bruit de poids
lourds

creuseurs qui étaient sur le point
d'écraser

la confusion de l'horizon naturel

où les fossés rauques marquaient l'eau
dure

dans la chaleur de midi le flou métallique
de son fusil

s'est arrêté à la mi- air sous les
mangeoires balancées,

les nuages endormis et les corbeaux
silencieux

dans la photographie oubliée de l'an
dernier

Mi-été

Calme, est la chaleur huilée
 Qui sillonne la surface de la mer
 À Southwold, le point le plus Est de l'Angleterre
 Des collines de chaises-longues
 Brisent la vue des cabanes au long du littoral
 Qui s'ondulent dans les couleurs de la mer

 A travers les rayons du soleil
 La dentelle rose à motifs cherche la sagesse
 Des mouettes qui découpent l'air en boucles fortes.
 Sur le quai, le compte à rebours en forme de baignoire
 Sonne l'heure et la demi-heure
 Pendant que ses roues tournent avec la chansonnette
 de l'eau propulsée

 Pas de retour pour les mamans habillées
 Aux couleurs de l'azur
 andis que leurs progénitures gorgent l'eau gazeuse
 réfrigérée
 Épuisés sur les chaises-longues ouvertes
 Hommes, femmes et enfants s'évadent à la sieste
 Pendant que le ciel rougit encore plus espiègle

 Pour les ombres mouvantes et les vagues cachées
 Tout est comme d'habitude ; au long de la jetée
 Des pêcheurs amateurs scrutent l'horizon

 Le ciel blanchit son bleu
 Sur le labyrinthe d'hommes, femmes et enfants
 Assis sur des chaises-longues à motifs animaliers
 Ils n'ont rien à faire, sauf de se reposer et
 acheter
 Des seaux, des pelles et des barquettes de frites
 Contre les cuirassés des mouettes

J'écris

quand il pleut, des bluets écrasés,
 entourent les murs tapissés de mon
 bureau
 dans mes rêves d'hommes nus

 où les yeux des chevaux descendent
 d'un tableau au-dessus de mon
 bureau piédestal
 acheté à l'Exposition d'Art
 Equestre à Holt
 à la fin de l'automne dernier

 observés par des secrets verrouillés,
 serrés
 dans l'un des tiroirs où
 le jeu de bagatelle repose
 abandonné.

Repos

Ils étaient assis autour des
 pierres,
 Créant des silhouettes colorées
 en orange
 suspendues entre deux mondes
 piégées dans leur rêve
 atomes de sa faim

 ombres attrapées dans un rire
 invisible
 entourées d'herbes, de buissons
 et de bâtons
 les cendres aveugles du jour
 étaient verrouillées dans une
 guerre
 contre un ciel sourd

 le feu coulait
 les couleurs fusionnaient
 verticalement dans les mèches
 des cheveux
 poussière sous les paupières,
 du sable dans la bouche

 ils surfaient
 un labyrinthe de silence
 cascadeurs dans une rêverie
 la chaleur était mêlée à leur
 faim
 atomes luttant contre l'air

La Faim

elle portait du bois pour le feu
 le long d'un voyage nostalgique
 dans son monde de rêve

avec de la poussière sous ses
 paupières,
 du sable était dans sa bouche,
 la chaleur était malade de la faim

avec sa langue bleue,
 elle allaitait ses fils
 enfants dessinés dans la poussière

atomes du bois pour le feu
 submergeaient dans un rire invisible
 des herbes, des buissons et des
 bâtons

avec sa langue bleue
 elle battait les atomes
 avec des bâtons anciens

ses fils se battaient avec l'air
 piégés dans leurs rêverie
 les atomes de sa faim

**Une autre façon de
passer sa journée**

J'attends
 que la lagune se sèche
 et que la pluie déchire les canaux

J'attends
 que l'arc-en-ciel plonge dans les eaux
 embrassant l'écorce des arbres

J'attends
 que les racines explorent les troncs
 d'arbres flottant
 et les empreintes de la marée

J'attends
 que les roussettes étirent
 à travers la forêt d'images mourantes.

J'attends
 que les mouettes étirent
 les nuages de pluie sur les rochers de
 couleur ocre.

Rêves

Des rêves agités au sujet de la
 chasse à l'Ours,
 l'Ours qui se cache dans les hauts
 buissons
 un rêve à rêver au sujet de l'Ours
 l'Ours de la nuit
 à propos d'un Ours arlequin
 que Julia May ne pouvait pas voir
 dans les buissons épais de la nuit
 un rêve au sujet de la chasse à
 l'Ours
 un rêve à rêver à propos du renard
 porteur d'un mauvais présage
 un rêve au sujet d'un oiseau,
 cet oiseau qui martèle la maison
 un rêve qui présage la fin

Le Cri

Serré dans du lin glacé
des sables glissants se rassemblent

à l'embouchure de la rivière
où les bateaux trouvent refuge

*Maman, prends ma main
Je le ferais, si je pouvais*

Serré dans le souffle d'alabastre
des maison d'antan
pendent en-dessous
de lourdes sculptures dans l'eau

*Maman, J'ai froid
Je t'envelopperais, si je le pouvais.*

Serré dans les mains aérées
les rafales de pluie donnent naissance

à une désolation en dérive.
jusqu'à l'horizon.

*Maman, mes pieds sont mouillés
Je les sécherais, si je le pouvais.*

Serré dans l'immensité du ciel
les nuages de plomb bombardent
les prairies qui disparaissent
au-delà de l'horizon.

*Maman, mon pantalon est mouillé
Je changerais tes vêtements, si je le pouvais*

Serré
la bouche béante des eaux
bascule, en dérive, un jouet en argent
d'un endroit à un autre.

Cristian Petru Bălan

SUA

“Bacău-London, înainte și-napoi”

(Proză scurtă de Mariana Zavati Gardner)

Există o suită de prezentări interesante despre scriitoarea română bilingvă Mariana Zavati Gardner din Marea Britanie, o creatoare prolifică din ce în ce mai prezentă în publicațiile românești din țară și din diaspora. Atenția revistelor literare a fost atrasă atât de valoarea textelor publicate, cât și de numărul relativ mare al cărților unanim apreciate de cititori și de prezentatorii acestor pagini. Într-o perioadă de numai câțiva ani, autoarea a lansat cca 30 de cărți de proză și 20 de cărți de poezie, multe din ele tipărite în ediții bilingve, română și engleză, ca să nu mai vorbim de numeroase recenzii și traduceri. După cum era de așteptat, munca și talentul i-au fost răsplătite cu numeroase premii și distincții românești ori internaționale.

Ultima sa carte de proză, *"București-London, înainte și-napoi"* (Editura Sitech, Craiova, 2010), însoțită de o amplă și valoroasă prefață, intitulată *"Mariana Zavati Gardner, cu lada de zestre prin lume"*, scrisă de Dumitru Velea, cuprinde 22 de proze scurte, izvorâte din amintiri vechi și noi, petrecute în două extreme geografice diferite (România -Anglia).

"București-London, înainte și-napoi" invită cititorul să se alăture autoarei într-o ispititoare navetă a cunoașterii gradate a diversității lumii întâlnită spațial și temporal, minuțios reconstituită printr-o șocantă revitalizare bine temperată imagistic. Procedând reduționat, elementele descriptive largi se sedimentează treptat în descrieri concise, pline de convingătoare aderențe la realul cotidian. Sunt povestiri nostalgice în care totul este viu. Luate stilistic, sunt îmbinări ale unui registru înalt, clasic, cu unul al limbajului comun plăcut și bine decantat. Interesant ni se pare faptul că Mariana Zavati Gardner nu opune idealistic lumile de la antipodi, ci încearcă să le unească și să le găsească numitorul comun, accentuând realistice substanța epică. Remarcabilă este nu doar îndemânarea narațiunii, dar și bucolica delicat-solemnă a vibrațiilor telurice emanate de spațiul dulce și familial al Bacăului plin de vechiul farmec moldovenesc. În sânul familiei, autoarea se simte deplin împlinită și reintegrată după fiecare vizită, fără afectarea manieristă a spațiului ludic și miniatural. Dovedind o capacitate impresionantă de adaptabilitate la nou, eroina cărții, "Maruca-naratoarea", cum o numește Dumitru Velea, revenind la noul domiciliu de pe insula britanică, înțelege că obiectul repetatelor călătorii pare un destin personal al unor alternanțe la care nu se poate renunța niciodată, deoarece contactul cu locurile de baștină care reîncarcă bateriile sufletului sunt puternic dătătoare de energii noi, aidoma celor ale miticului Anteu la contactul cu pământul. Schimbările de decor - cel anglo-saxon versus cel moldovalah - sunt similare celor din scenariile filmice, fără să fie forțate ori descrise într-o manieră utopistă, ci contemplativă, fiindcă în acest mediu bivalent Maruca visează cu ochii deschiși la o lume numai de ea cunoscută cum este în via realitate, refuzând descrierea elementelor care degradează societatea modernă de pe ambele țărmuri.

Fiecare din cele 22 de narațiuni s-ar putea transforma în povestiri lungi sau în nuvele, dar este preferat genul scurt, cu acțiuni comprimate în pilule epice din ce în ce mai mici. Personajul primei povestiri, *"Moș Bugan"*, un octogenar simpatic ce se umflă în pene pe lângă dudușele tinere, arătându-ne ce viață ducea el pe când era flăcău, un moș politicos și inteligent, mânuind replici șugubețe, ne amintește oarecum de Moș Nichifor Coțcariul descris de Ion Creangă. Portretul lui Moș Bugan pare antologic: *"Mustața îngrijită le deoache de-a dreptul atunci când îndrăznesc să-i taie calea râzând pofticioase. Zăpăcește chiar și pe tinerele neatașate, dar cu perspective."* În schița *"5 martie 1953"*, ziua când satrapul de la Moscova, "tovarășul Stalin", a dat ortul popii, micuța elevă Maruca nu poate înțelege pentru ce învățătoarea care până atunci le vorbise apologetic despre "tătucul Stalin", la confirmarea știrii auzite, le ordonă în mod surprinzător elevilor ei să rupă din manuale pagina cu portretul dictatorului, în timp ce lumea pe stradă jubila: *"...A murit satana...Stalin e mort... S-a dus dracului... Să-l ardă iadul!"* Aceste amintiri sunt expuse cu tonul comic al unui fapt înțeles mai târziu de copila maturizată.

Amintirile londoneze capătă, desigur, culoare locală, specific englezească, impregnate de tonalitatea prozei britanice plină de scene misterioase, mai ales când este abordat subiectul locuințelor vechi bântuite de spirite malițioase. (Schițele "*Casa de la numărul 1*" și "*Casa din deal*" - mici bijuterii ale genului). Din amintirile copilăriei, excelează schițele "*Cea dintâi amintire*", "*Bomboanele*", "*Ziua Domnului Constantin*", "*Grădina cu stupi*", "*Portocala de Crăciun*", dar și celelalte, desigur, conferindu-ne o mare impresie de adevăr inubliabil. În ele sunt amintite persoanele cele mai dragi, părinții, copiii, bunicii, prietenii, oamenii nevoiași, grijile personale, colapsările trecătoare ale sănătății (v. schița "*Problema Marucăi*"), lipsurile endemice de pe timpul comunismului, suferințele oamenilor, întrerupte de scurte raze luminoase, de mici bucurii care, totdeauna, în amintiri, iau amploare și prind culori irizante. În ele, problemele și raporturile de familie par esențiale.

Ultimele schițe, din ce în ce mai scurte ("*La gară*", "*Zgomote*", "*Obiecte*", "*Bilet dus-întors*" ș.a.), capătă aspecte de tablete și au ca decor spațiul Regatului Unit, dar titlul cărții "*Bacău-London...*", amintește de Londra doar pentru că de acolo porneau avioanele spre România și tot acolo reveneau ele cu nostalgică autoare. Scenele descrise nu sunt tipic londoneze. Dar și aceste pastile literare apar stenice, focalizându-se toate pe esențe. A spune totul în cuvinte și idei puține, presupune o mare măiestrie literară, inspirată din viața reală. Citind, de pildă, schița "*Programarea*" ajungem la concluzia că birocrăția britanică nu diferă cu nimic de aceea din România. Abia intrată într-un cabinet medical, după niște momente penibile de așteptare, pacienta a trebuit să răspundă la niște întrebări enervant de stereotipe: "*Numele... Data nașterii... Adresa... Numele de domnișoară a mamei...*" - întrebări care existau deja și pe formulare, dar care se repetau inutil la ficare ghișeu, căci a fost trimisă de la un funcționar la altul, ca până la urmă să nu fie servită cu nimic, fiind nevoită să plece acasă unde completează o fișă de reclamații.

Întreaga carte a scriitoarei Mariana Zavati Gardner este o șocantă revitalizare a unor evenimente cuprinse pe o perioadă de aproape cinci decenii, demonstrând o reală putere de abstragere din mediul social-politic al unei lumi aflată într-o continuă schimbare unde nu influența imaginației contează, ci confluența durităților vieții, atenuate de aura amintirilor transplantate din inima creatorului în sufletul cititorului. Este o carte pe care oricine o citește cu reală pasiune.

Ștefan Doru DĂNCUȘ

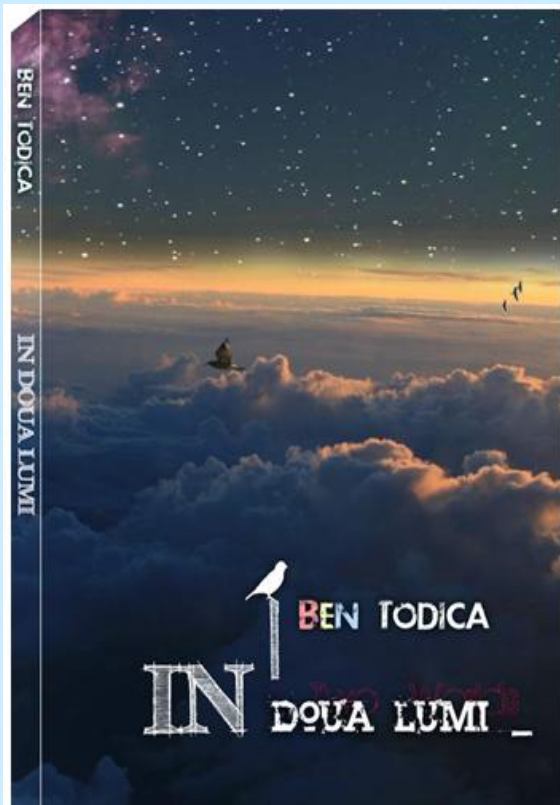
Director revista „Singur”

LUCRÂND LA REACTIVAREA FONDULUI SUFLETESC UMAN

Înainte de a vorbi despre scriitorul Ben Todică, cel mai nimerit ar fi să vorbim despre omul de cultură Ben Todică, o personalitate proeminentă a culturii române din Melbourne, Australia. Asta pentru a sublinia puterea de muncă a celui ce a realizat cutremurătorul film documentar „Drumul nostru”, care activează la Televiziunea Comunitară Română din Melbourne - canalul 31 și care realizează o emisiune radio în limba română, adresată publicului român din Australia. Firește, întâlnirile cu oameni marcanți ai Diasporei (și nu numai), cu scriitori, artiști, medici, pastori, actori și regizori, politologi și politicieni, ziariști sau simpli cetățeni și-au pus o amprentă benefică pe cultura autorului; aici putem observa cum pasiunea inițială pentru cinematografie se continuă într-un mod fericit cu fascinația scrisului și atinge punctul suprem cu apariția celor două volume - volumul „Între două lumi” (Ed. „Atticea”, Timișoara) și volumul „În două lumi” (Ed. „Singur”, Târgoviște) volume lansate și în România.

Cunoscut în toată lumea datorită articolelor apărute în presă ori pe multe site-uri de cultură ale Internetului, Ben Todică dovedește o tenacitate și o gândire exemplare în raport cu noua conduită a omului modern, mereu consumat de ideea că nu are timp să le facă pe toate. Ceea ce-și propune și în acest volum care conține, pe lângă interviuri cu oameni din diverse domenii de activitate și un capitol destinat ecourilor la prima carte („Între două lumi”) este crearea unui tablou socio-uman contemporan. Astfel, fiecare din cei intervievați are posibilitatea de a vorbi deschis despre propriile succese și despre modul cum văd societatea de azi; aceste „filtrări” ale ideilor exprimate fără rezerve creează, cum spunem, un tablou mult mai complex decât multe cărți de sociologie apărute în ultimul timp: una este să afli părerea unui singur autor (indiferent cât de obiectiv s-ar pretinde) și cu totul alta să ai multiple oferte ideatice.

Dincolo de pasiunea pentru artă, Ben Todică este și un patriot adevărat (oricât de demonetizat poate părea cuvântul!) pentru care nu există ezitare în finalizarea practică a proiectelor propuse. Aproape întreaga sa activitate (și viață) este dedicată spațiului românesc, rămas astăzi atât de sărac în valori morale. De multe ori, intervenind în mărturisirile interlocutorilor, adaugă un plus de culoare spontană ce provoacă destăinuirii spontane și în asta rezidă și frumusețea acestor interviuri-convorbiri care pot fi citite de oricine și care n-au tenta voit academică ce îndepărtează potențialul public, în loc să-l apropie de cuvântul scris. Volumul de față, prin conținutul său de excepție, ne spune de ce, cu cât ne apropiem

de sfârșit, avem o viziune tot mai globală asupra lucrurilor. Încercând să ne structurăm cumva emoțiile, visurile, sentimentele, evoluția – am crezut că principiul stratificării va face ordine. Dar cum să te pregătești pentru echilibru, îndoindu-te de existența lui Dumnezeu sau crezând orbește în El? O întrebare esențială care a diversificat opiniile și a lovit sistematic în presupusa facere de ordine. Acestui tip de întrebări și frământări încearcă Ben Todică să le răspundă aducând în fața cititorului oameni pregătiți pentru asta. Se spune că orice revoluție trebuie să schimbe, să imprime blocului social în care apare, realitățile altor visuri. La noi (românii, n.a.) revoluția (din 1989, n.a.), în spiritul docilității noastre ca popor (așteptăm să se umple paharul) s-a transformat rapid în ceea ce analiștii politici au numit o vreme „restaurație” iar apoi „haos economic”. În cursa spre „europenism”, spre „occidentalism”, ne-am pierdut intelectualii, adevărații studenți, oamenii de cultură. Crosul supraviețuirii n-a fost însă abandonat de buticari, agramați, semidocti. Axele acestui început de mileniu sunt bișnița, corupția, minciuna ce-au reușit să impună ritmul unui nou regulament la scară planetară. S-ar putea ca Ben Todică, lucrând la reactivarea fondului sufletesc uman, să fie printre ultimele redute de apărare ale conștiinței poporului nostru.

Îl felicit și invit pe toată lumea la acest „festin” al inteligenței și culturii numit „În două lumi”, a doua carte a unui mare român care de acolo, din celălalt capăt al lumii, ne spune că n-a uitat de unde a plecat.

SĂ REDESCOPERIM POVEȘTILE COPILĂRIEI

MARIA LUCIA REBREAN

„OCHI DE COPIL”

Editura Remus, Cluj-Napoca, 2011

Gavril MOISA

După ce a debutat în anul 2010, cu poezie și proză în revista „Agora Literară”, a Ligii Scriitorilor Români, la numai 12 ani, Maria Lucia Rebreaan își publică în anul 2011, primul său volum de povestiri.

Elevă a Școlii ELF din Cluj-Napoca, până în anul 2011, unde a prins gustul pentru literatură, dar și pentru teatru, pian și limbi străine, este actualmente elevă în clasa aVI-a, în Mons/Belgia la Școala ȘAPE(Supreme Headquarters of Allied Powers in Europe), unde studiază în limba franceză.

Maria Lucia Rebreaan .. *își adună trăirile într-o frumoasă carte de debut, plină de*

surprize și rânduri inefabile. Tânăra scriitoare, despre care vom mai auzi cu siguranță, ne face să redescoperim cu fiecare pagină, ceea ce este apanajul unui talent indiscutabil” (Iulian Patca).

Mi-au plăcut întodeauna cărțile copiilor „ Ochi de copil”, este o carte a unei fetițe cu ochii mari și albaștri, cu părul șaten și lung și cuprinde: „ *senrimentele, gândurile și nenumăratele întrebări, pasiunile ei, întâlnirile cu personajele din lecturile citite de Maria”(prof.Ioana Iovănaș)*

Este o carte străbătută de la un capăt la altul, de acel fior pe care numai copilăria îl cunoaște și-l poate transmite și care ne convinge că, Maria posedă deja (cu unele deficiente evidente și inerente oricărui debut), arta construirii frazelor, a dialogului, a cursivității actului narativ, a modului de folosire figurilor de stil, pentru a da culoare acțiunii și mesajului pe care vrea să-l transmită.M-a surprins deosebit de plăcut, motoul autoarei: „ *Îngerii cântă întotdeauna copiilor cuminți. Într-o seară am auzit un înger cântând. (Maria Rebreaan).*

Cred că, Maria Lucia Rebreaan este o povestitoare, o „ miniscritoare”, care vrea și știe să ne spună povești cu tâlc, care își pune și îți pune diverse întrebări, care caută mereu răspunsuri în întâmplările și faptele povestite.

„ *Ochi de copil”, este „ o carte despre gândurile unui copil care încă roșește atunci când își citește scrierile”(prof. Maria Scripariu, cea care a călăuzit-o pe Maria, în cadrul Cercului de scriere creativă).*

Cele 21 de povestiri scurte, unele scrieri ficționale care compun volumul, oferă cititorului o lectură plăcută și atractivă, unele fiind apreciable sub aspectul narativ, completate cu efect de desenele pictorului clujean Mircea Bonda, acestea dând povestirilor mai multă consistență și o candoare nedisimulată. „ Înaintea războiului cu eschimoșii”, ”Pădurea mării legende”, ” Eu cred în Moș Crăciun”, povestiri demne de luat în seamă, sunt îndemnuri directe prin care Maria Lucia Rebreaan, **ne reinvită să redescoperim farmecul poveștilor copilăriei.**

Volumul „ Ochi de copil”, este o fereastră a sufletului autoarei, care capătă consistența realului, prin raportarea lumii la sufletul unui copil, impresionat de măreția și fascinația lumii înconjurătoare.

Un capitol emoțional și plin de sensibilitate este: „Drumul de la Cluj la Mons”, în care Maria, conștientă de situația creată, realizează, exprimă și transmite inclusiv cititorului, în stil său personal, sentimentele și emoțiile care o încearcă, în momentul despărțirii de cei dragi, nuanțându-le ori amplificându-le cu spiritul ei inocent. Maria reușește să te transpună și măcar pentru o clipă, într-o altă lume, aceea a copilăriei, când și noi odată ne jucam cu visele noastre, ne puneam aripi să zburam nestingheriți peste lumi

imaginare. Mi-a plăcut cartea pentru că, Maria Lucia Rebreaan scrie liber și natural, așa cum vrea ea, schimbând cu ușurință registrul acțiunii, ținându-te conectat la firul narativ. Are o ușurință deosebită în exprimare și dialog, lucru care evidențiază un talent narativ care însă trebuie dezvoltat și șlefuit cu răbdare.

Volumul de debut a Mariei Lucia Rebreaan, este o reușită și confirmă faptul că avem de-a face cu un talent autentic, despre care vom mai auzi cu certitudine.

Felicitări Maria!

Violetta Petre

Din Antologia de poeme

„Cuvântul în timp”

Singurul rotund

Ascute-ți aripa-n durere
și în umbră,
De fiecare dată când
mai vrei să zbori,
Eu îți aștern Lumina lunii
să-ți ajungă,
Pe geana visului
neadormit în zori.
Și nu răspunde strigătului
blond de ielă,
Din noaptea răstignită-n
amăgiri,
E-acolo, printre drumuri,
o rebelă,
Mistuitoare vrere
de iubiri.
Eu mă ascund așa
neterminată,
În singurul rotund
ce-a mai rămas,
Acolo nu voi pierde
niciodată,
Singurătatea
ultimului ceas...
Să mă citești
în armonii pierdute,
În calendarul întrerupt
al unui pas,
Ascunde-ți aripa
de zboruri slute,
Păstrează-mă în loc
de bun-rămas!

(Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2011)

Tu, anotimp nebun

Eu simt părerea de iubire-ntre petale,
Când mă aduni, parfum în ceas de
seară,
Atunci aștept din tine să răsară,
Nectarul adormirilor astrale...
Să mă ascunzi în palma ta de nori,
Sub aripile tale de lumină,
Strivește-mi lunecarea înspre vină
Păcatul răstignește-l în culori!
Citește-mă din nou, în mii de semne
Răstălmăcind mesaje iluzorii
Uitate, ieri, pe-o umbră-ntre fotolii
În clipele tăcute și nedemne.
Eu simt părerea de rotundă amăgire
Când te petreci sub false armonii;
Un anotimp nebun aș vrea să-mi fii
La nunta nemuririi...fără mire...

Renastere

Trăind în cercul nostru de cuvinte,
Mărunt, adulmecând parșiv păcate,
Nimic din ce suntem nu se
dezmente,
Căci ne sfârșim, în lacrimă și
moarte.
Dacă te gust mai mult și mai amar,
Din rotunjimi în tainele ascunse,
Îmi trece foamea de mărgăritar,
Și setea gleznelor, de tine strânse.
Eu te mai cânt în palmele deschise,
În care te aștept să-mi strigi tăceri,
Cu țipete arzând, pe pielea-mi scrise
Să-mi liniștești uitările de ieri.
Mi-e clipa ascuțită-n noduri strânse,
Secundele se-agită fantomatic,
În ochi se furișează frici pătrunse,
De tine într-un amalgam cu gust
romatic.
Hai, vino în pădurea mea cu lună
plină,
Pe-o filă de poveste-ntr-un ecou,
De dincolo de noi și de-a mea vină,
Hai, vino, să ne inventăm din nou!

La porțile închise-ale iubirii

Te-am așteptat cu brațele întinse
Să te adun din spaima înserării,
Aveam la mine visele nestinse
Și pe sub gene, înflorea, iar, gustul
sării.

Te-aș fi iubit ca pe un răsărit
Și te-aș fi plâns ca pe-un apus de
soare;
La balul nemuririi te invit
Să te respir, să te ascund, mirare!

Nu mă lăsa să gust din mierea florii
În solitudini răscolite de uitări!
Au întreat de tine, astăzi, zorii
Tu mi-ai lăsat o umbră, pe cărări.

Te-am așteptat cu brațele deschise
Să mă culegi din spaima răstignirii,
Îngenunchind cu rugile nescrise
La porțile închise-ale iubirii...

Cuvintele plâng

Mă șuieră vântul, mă-ngroapă neștirea
Și ninge din ceruri albastră tăcere;
Mă doare și-mi plânge din ceruri
menirea,
Cuvântul ce-mi strigă de nori și
durere...

E vrajbă-ascuțită-ntre cer și pământ;
Se-ating , se sărută și-apoi se resping.
Eu stau ca o pândă și scriu legământ
Și peste cuvinte, blestemele ning...

O literă plânge , cu rana-i deschisă
Ar vrea să atingă o alta, sperând...
Se-oprește din goană, speranța ucisă
Scâncește pe-o virgulă,pas
așteptând...

Silabele toate se pierd în derivă,
Un haos strivește precarul cuvânt,
Se scrie în praful de stele misivă
E un început, sau un deznodământ?

Ploaie de-nceput

Tu mângâi cu părerea de iubire,
De teama golului sau răniî sângerânde,
Pe glezna amintirilor rotunde,
Îți lași sărutul oglindindu-ți nemurire.
Eu te primesc în golul meu de viață,
Să-mi umpli locul tremurat de geană,
Apleac-ți ramura, sămânța să-mi
aștearnă
Și-nnoadă-te în firul meu de ață!
.....
Să-mi cânti în creștet ploaie de-nceput
Să nu mă doară ce m-a mai durut...

Arunc zăpezi

*Mi-arunc zăpezile, iubite peste ierni
Frisoanele de frig le-ascund în
vers,
Când peste mine primăveri așterni
Și mă aduni buchet de flori din
mers.
Cochet mi-așez petalele albastre
Să nu rănesc dantela parfumată,
Pudrez cu praf de zâmbet și de
astre,
Un rid uitat și-o nevăzută pată.
Mă prinzi de mână și-ntr-un fin
balans
M-apropii de chemarea ta, ispită!
Ne sărutăm aromele în dans
Eu, violet arunc frunza rănită...
Tu o ridici și-i bandajezi nervura
Ce sângerează verde sideral.
Și sorbi un bob de rouă de pe gura
Deschisă ție într-un gest astral.
Într-un vârtej de nuanțe parfumate
Se sting zăpezi și primăveri răsar,
Aleargă spre pământ, razele toate
Din soarele ce mă iubește iar.
Mă mângâie...tu să nu fii gelos!
Căci razele îi sunt neveste oarbe.
M-atinge lateral, de sus în jos
Și toată iarna de sub piele-mi*

Eu mor în mine

Să te dezleg ca pe o întrebare,
Din cercul răstignit în rădăcini,
Și să te-adun din tănuite vini,
Când noaptea ne suspină și ne doare.
Și va mai ninge peste noi cu flori.
Ascunde-ți înflorirea de furtună!
Nu trebuie să scrie "noapte bună",
Pe visele din albele chemări!
Din seva mea ți-aduni nemărginirea,
Himeră-a zorilor din dimineți
albastre,
Era acolo răsăritul vieții noastre,
Pe-un colț de cer ce își plângea
trezirea.

.....
Eu mor cu noaptea-n mine zi de zi,
Și iernile, te- aștept să- mi încălzești,
Cu mângâierile ce zac firești,
În fiecare vers în doi, ce-l vom citi...

A fost odată

Am plâns într-un buchet de timp
uitarea,
Strânsesem un apus în palme reci
Să îl adun în zorii zilei cu
splendoarea
Minunăției de albastru-n care pleci.
Tot gri și nesenin și plin de nori
M-ai răstignit în așteptări nevinovate.
Aveam atâtea nerăspunsuri și mirări
Tu-mi ascundeai atâtea măști la spate.
Ca doi străini, într-un banal decor
Ne strigă și ne doare întristarea
Singularității-n zborul de cocor
Când se întunecă de-atâta toamnă,
zarea.
Plecări au fost și toamne au tot plâns
Și-or să mai fie lacrimi peste noi.
Încă o filă de poveste, azi am strâns
Într-un album uitat de amândoi...

Anca GOJA

SCRIITORI MARAMUREȘENI, LA MULTIPLĂ LANSARE DE CARTE

Lumea scriitoricească din Vișeu de Sus s-a mutat temporar în sala de conferințe a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, unde recent a avut loc o multiplă lansare de carte. Este vorba despre poetul Vasile Luțai, prozatorul Lazăr Năsui și scriitorul Marian Nicolae Tomi, care au adus, fiecare, în fața băimărenilor, câteva cărți noi. De asemenea, s-a lansat volumul de poezii "Cartea inocenței" al regretatului lăpușean Vasile Grigore Latiș, ediție îngrijită de Gavril Ciuban și Ovidiu Găț.

„În Vișeu există preocupări culturale, artistice și științifice, e un oraș în care se trăiește la un nivel destul de înalt”, a reamintit scriitorul vișeuian Lupu Petrovan, precizând apoi: „Toți cei care au citit aici au făcut parte din Cenaclul literar «Andrei Mureșeanu», al Casei de Cultură din Vișeu de Sus, înființat în 1965, și toți sunt deosebit de productivi, de preocupați de valoarea creațiilor lor literare”.

Părintele Vasile Luțai a lansat volumul de versuri „Exerciții de admirație”, și volumul de haiku-uri „Hana” („floare”, în limba japoneză), ilustrat cu desene de Mihai Olos. *„Vasile Luțai excelează atât în versul lung, torențial, cu verbe repetate, cât și în poemul scurt. În haiku, el cucerește prin acuratețea și simplitatea desenului caligrafiat”,* a opinat poetul Gavril Ciuban.

Lazăr Năsui, prozator fascinat de stilul jurnal, a prezentat fragmente din cele patru volume ale sale: „Orașul din gheara memoriei”, „Nebunia păianjenului”, „Întoarcerea la Cuhea” și „Pierdut în singurătate”. Inginer de profesie, acesta este preocupat, în scrierile lui, atât de evenimentele de pe mapamond, cât și de trăirile sale interioare sau de derizoriul cotidian. toate filtrate prin propria sensibilitate și transpuse cu o cruzime atenuată de lirism - a observat Gavril Ciuban.

Marian Nicolae Tomi și-a lansat antologia „Ferestre deschise de vânt” (Editura Grinta), care cuprinde un volum de poezie și unul de proză scurtă. *„Noi, cei de față, suntem voci distincte care ne salvăm prin cuvinte. Dincolo de circulația lipsită de sens și destinație a cărții, am încercat să spargem tăcerea care se întinde tot mai mult asupra lumii scriitoricești, începând să semene tot mai mult cu o lume de autiști: fiecare vorbește, nimeni nu ascultă. Sunt tot mai mulți cei care scriu și tot mai puțini cititori. Cred că principalul scop al demersului nostru este să ieșim din izolarea în care ne aflăm la Vișeu de Sus”,* a spus Tomi.

Ultimul, dar nu cel din urmă volum lansat a fost „Cartea inocenței” (Editura Grinta), cuprinzând poezii selectate din manuscrisele lăpușeanului Vasile Grigore Latiș. *„Sunt unele muncite, altele scrise dintr-o singură trăsătură de condei, dar prin aceste poeme îl regăsim pe Latiș așa cum îl știm din cele 13 volume de poezii publicate până acum”,* a arătat preotul și poetul Ovidiu Găț.

Gabriela CĂLUTIU SONNENBERG

Benissa, Spania

PRO-PRIMĂVARA

Îl parafrarez fără spirit de contrazicere pe poetul dispărut Adrian Păunescu și mă încumet să deschid în proză subiectul pe care Domnia Sa l-a tratat cu sensibilitate lirică în versurile „Antiprimăverii“. Nu de alta, dar nu-i de ici colo să te apropii, chiar și în pași mășurați, de teritoriul operelor consacrate. Fiți fără grijă, voi căuta să nu știrbesc cu nimic nici forma, nici fondul anotimpului care reușește paradoxalul șpagat între depresie și veselie exuberantă. Pentru că, de bună seamă, anul acesta va semăna cu predecesorii, provocându-ne migrene și depresii pentru început, dar și inexplicabile explozii de entuziam, la întâlnirea cu miracolul renașterii naturii.

Stați puțin, care renaștere? O fi ea pe acolo, pe unde ninge și viscolește, prin Munții Carpați, la temperaturi sub zero grade, pe la Madrid sau prin Extremadura, dar nu la noi, pe litoralul Mediteranei. Aici, când nu e vară, e primăvară. În rest nimic, decât poate nițel de toamnă, ca să culegem strugurii și portocalele.

Atâta iarnă e în noi: zero, absolut. Suntem fericiții Europei, cei care au parte de clima cea mai blândă de pe întregul continent. O spun meteorologii, dar și coloniile de flamingo, care s-au săturat să facă naveta și, nici una nici două, s-au stabilit definitiv prin lagunele Costei Blanca. De-mi vine-a zice, vorba poetului: „*că martie se poate duce, cu toți cocorii înapoi*“. La fel, o spun și rezidenții străini de prin nordul Europei, sau românii veniți să agonisească ceva bănuți, care mereu amână să se mai întoarcă acasă. Da, cam atâta iarnă e pe la noi – foarte puțin – cât să bage de seamă unele plante că s-a scurtat ziua-lumină și să-și deschidă generos inflorescențele taman de Crăciun. La Marea Mediterană, mereu înflorește ceva, nu sunt discontinuități. La nevoie mijește măcar câte un zâmbet de om fericit, bucuros să se poată îmbăia zilnic în lumina solară, distribuită gratuit, uniform, fără discriminări.

Ce-i drept, nu-i pentru oricine beția asta de bună dispoziție nepăsătoare. „Ce dacă vine primăvara?“ par să se întrebe unii, nu fără motiv. Am experimentat adesea cu îngrijorare reacții violente din partea unor musafiri. Administrată în supradoză, minunata „stare de primăvară“ poate provoca alergii. Pentru un tânăr de la oraș, obișnuit cu aglomerația și cu asaltul cotidian, un colțișor de natură ancorată în propria ei nemișcare rezultă ca o insultă perisflant „inflorită“. Trebuie să fi trecut prin stresul unor decenii de viață de manager de concern internațional, să fii un fost profesor surmenat sau un comisar pensionat, ca să poți gusta fără mustrări de conștiință deliciale unei lumi fără suișuri și coborâșuri, fără ierni cu viscole, dar și fără ghiociei?

Unii spun că, pe timp de iarnă, stațiunile litoralului spaniol se transformă în nici mai mult, nici mai puțin decât „centrul geriatric al Europei”. Nu-i de glumă, când „*un bătrân și o bătrână/ trec ținându-se de mână*” aproape peste tot, pe falezile asfaltate ale plajelor fără sfârșit. Ce e rău în asta? Nu le-am dori în taină și părinților noștri, rămași statornici la vatră, îmbătrânind departe de noi, o senectute la fel de serenă și pașnică? Ba bine că nu, dar, din păcate, “copacii” noștri de acasă nu se lasă dezrădăcinați așa ușor. Preferă statornicia iernii românești, chiar dacă viața ne confruntă cu situația absurdă a emigrării personalului calificat, care s-ar putea îngriji de ei la fața locului. Cu alte cuvinte, dacă vrei ca să le dai o româncuță de ajutor, trebuie să-ți muți părinții în Germania sau în Spania.

Pe ei nu-i pot „dezrădăcina”, dar am încercat să plantez ghiocei și lăcrămioare în Spania. Nu s-au prins. Nici mărarul nu crește, chiar dacă i-am adus cernoziom de acasă. Trandafirii se usucă sub soarele hispanic, cel util doar plantelor cu denumiri exotice, ca palmierii, bougainvillea sau jacaranda. Lămâi ca noi n-are nimeni, în tot cartierul!

Am devenit și noi exotici, adaptându-ne. Se minunează familia care ne vizitează din când în când, de câtă liniște e-n jur. Prietenii se întrebă la modul serios dacă nu cumva au murit deja. Nu tu clopote, nici cocoși sau mașini, motorete, trenuri sau muzică de prin vecini.

Tot zâmbindu-ne unii altora am ajuns să părem suspecti. O doamnă de la București mi-a mărturisit că preferă să păstreze o mină serioasă, ca să nu creadă trecătorii că vrea ceva de la ei. Are ceva nefiresc lipsa noastră de grabă, felul nonșalant în care ne risipim în gesturi largi. Fără îndoială, orice om cu scaun la cap ne suspectează de curiozitate perversă, de cine știe ce interese ascunse. Nu poți fi amabil doar așa, de-amorul artei. Decât poate dacă n-ai imaginație și nu știi cum să-ți ocupi timpul. Sau nu?

Revin la primăvara păunesciană și constat că nu e ușor s-o întâmpin mai optimist decât poetul, chiar dacă premisele de aici sunt infinit mai bune. În fond, ce ne putem dori mai mult decât să lepădăm zgribuleala și să schimbăm straietele cu mâneci lungi pe tricouri mai subțirele, să auzim din nou gălăgia plăcută a vacanțelor, să dăm fuga la plajă, cu o carte în mână, să înceteze știrile despre nămeții ucigași din America sau despre potopul australian? E tristă primăvara care începe cu moarte de om în nordul Africii, dar nu e oare acesta un semn că acolo încep să îmbobocească ghioceii unui anotimp mai bun? Vorba scriitorului Wilhelm Busch: „*sunt pesimist cu prezentul, dar optimist cu viitorul*”.

Nu mă lasă inima să nu mă bucur de venirea primăverii. Iar dacă nici anul acesta nu va ști nimeni pe aici ce înseamnă să porți un măștișor în piept, îmi voi aminti de inelul pe care l-am găsit pe trotuar într-o zi de 1 Martie, dintr-o primăvară trecută. Cu piatra în formă de inimioară, incredibil de mic la prima vedere, părea o glumă de inel pentru copii. Spre surpriza mea, mi s-a potrivit pe deget ca turnat, mai abitar decât pantoful cenușăresii. Ulterior, un giuvaergiu mi-a confirmat că e din aur...

Vedeți Dumneavoastră, primăvara are intenții bune cu noi. De ce să o dezamăgim, întâmpinând-o cu neîncredere? Atât noi, cât și ea, ne merităm din plin soarele.

DEBUT LITERAR

Denis Marian Malciu

„Eu sunt cel ce sunt”

Afirmația primordială a unei religii este aceea privind transcendența lui Dumnezeu; prezența acestei concepții ne dă certitudinea că avem de a face cu o religie, cu o revelație dumnezeiască, cu o spiritualitate revelată; și, *per a contrario* acolo unde ea lipsește știm că nu poate fi vorba decât despre pseudo-religie și despre o falsă spiritualitate. Corelativ, viața spirituală își are începutul în recunoașterea transcendenței lui Dumnezeu; cine nu se raportează la acest adevăr fundamental nu se poate apropia nici de cel mai mic adevăr spiritual și pentru el domeniul spiritual va rămâne iremediabil închis.

Ceea ce știm despre Dumnezeu este ceea ce Dumnezeu ne-a făcut cunoscut despre El, prin revelațiile sau dezvăluirile dumnezeiești; adevărurile despre Dumnezeu sunt cuprinse în revelațiile Sale. Iar adevărul primordial cu privire la Dumnezeu, astfel cum El însuși îl dezvăluie, este acela cu privire la transcendența Sa. Să analizăm sub acest aspect câteva dintre formele pe care le-a îmbrăcat de-a lungul timpului revelația dumnezeiască.

Comună iudaismului și creștinismului este revelația de pe Muntele Horeb, când Dumnezeu i S-a dezvăluit lui Moise în „rugul arzător” prin cuvintele „Eu sunt cel ce sunt” (*Eheieh așer eheieh*). Ne putem întreba de ce Dumnezeu nu se definește prin raportare la „altceva” decât la El însuși, printr-o „tautologie”. Desigur, nu poate fi vorba într-un text revelat despre o „metaforă”, în sensul literaturii profane; dimpotrivă, este aici expresia unui adevăr fundamental despre Dumnezeu. Astfel, Dumnezeu se desemnează prin Sine însuși (ca fiind Cel ce este) pentru a arăta că El nu provine din „altceva” decât din Sine însuși, că El nu își are originea în „altceva” decât în El însuși, că nu există „altceva” decât El, că nu există „altceva” în „afara” Sa în care să fie cuprins, care să îl conțină, la care să fie redus, din care să poată fi dedus. „Cel ce este” este prin Sine însuși și nu este determinat decât de Sine însuși. Se stabilește astfel o distincție netă, categorică între Dumnezeu și lume (creație, cosmos, natură), între Ființă și existență.

Într-adevăr, expresia „Eu sunt cel ce sunt” nu poate fi aplicată niciunei ființe, niciunui lucru, niciunei stări cuprinse în ansamblul existenței universale; nimic din ceea ce există nu își este suficient sieși și toate ființele și lucrurile sunt determinate de o multitudine de condiții, specifice stării de existență în care se manifestă, între care și durata, succesiunea, ceea ce face ca toate să aibă un început și un sfârșit, cu alte cuvinte, o existență efemeră, inevitabil limitată. Mai exact, existența este prin definiție limitată, efemeră, contingentă, determinată și condiționată, aspecte care sunt exprimate de semnificația originală a termenului; etimologic, „existență” provine din latinescul „*existere*”, adică „*ex-stare*”, desemnând ceea ce nu își este suficient sieși, ceea ce nu își are rațiunea în sine însuși, ci într-un principiu exterior. Iar acest Principiu este Dumnezeu, „Cel ce este”, Cel ce este prin Sine însuși și își este Sieși principiu. Astfel, „a fi” este propriu lui Dumnezeu și presupune subzistența de Sine și prin Sine, auto-determinarea. Iar „a exista” este propriu ființelor din lume și presupune modul condiționat, determinat, limitat, dependent de un Principiu superior. Este distincția dintre Ființă (care este întotdeauna Dumnezeu) și existența condiționată (cu ansamblul tuturor stărilor, ființelor și lucrurilor). Dumnezeu și lumea.

Așadar, formula revelată „Eu sunt cel ce sunt” face distincție între Dumnezeu și lume, între Ființă și existență, între Principiu (Cauză) și efect, între Absolut și relativ. Dar, în același timp, stabilește lipsa de comună măsură între cei doi termeni ai distincției. Astfel, Dumnezeu este prin Sine însuși dar lumea nu își este suficientă sieși, ci prin Dumnezeu subzistă, cu toate ființele și lucrurile din ea; Dumnezeu nu este determinat decât de Sine însuși, dar lumea și ființele din ea sunt determinate de Dumnezeu, care le este Principiu.

În distincția făcută între Dumnezeu și lume trebuie încă o dată subliniat că cei doi termeni nu sunt corelativi, nu sunt echivalenți, nu se află într-o relație; dimpotrivă, este vorba tocmai de lipsa reciprocității de relație, de lipsa unei măsuri comune; în sensul că lumea nu ar putea să existe fără Dumnezeu, fără Principiul ei, în timp ce Dumnezeu este absolut independent de lume. Aceasta înseamnă transcendența lui Dumnezeu.

Ideea fundamentală a transcendenței divine o regăsim și în revelația islamică, mai exact în cele două „Mărturisiri de credință” (*Shahadah*) ale Islamului: „Nu este divinitate în afara singurei Divinități” (*La ilaha illa Llah*) și „Mohamed este Trimisul Divinității” (*Muhamadun Rasulu Llah*).

Prima propoziție („nu este divinitate” - *la ilaha*) se referă la lume și subliniază că lumea este relativă, că nu are realitate proprie și că realitatea ei decurge de la Dumnezeu. Enunțul condamnă eroarea de atribui lumii un caracter divin, de a ne atașa de ea ca și când și-ar fi suficientă sieși, de a ne lăsa dominați de seducțiile ei și de a-L „uita” astfel pe Dumnezeu; în Islam, rostirea „mărturisirii de credință” este echivalentă cu „amintirea” lui Dumnezeu.

A doua propoziție („în afara singurei Divinități” - *ilaha illa Llah*) afirmă că divinitatea (caracterul absolut, veșnicia, realitatea, infinitatea) îi sunt proprii numai lui Dumnezeu și trebuie căutate la Dumnezeu și nu în lume. Ea formulează adevărul despre Dumnezeu și subliniază lipsa de comună măsură dintre Dumnezeu și lume sau transcendența lui Dumnezeu. Omul care asimilează acest adevăr revelat va încerca să „biruiască lumea” (Ioan 16, 33) și îl va iubi pe Dumnezeu „din tot sufletul său, din toata inima sa, din toata puterea sa, din tot cugetul său” (Luca 10, 27), pentru că va cunoaște că rațiunea sa nu este în lume ci la Dumnezeu. Iată cum se înrudesc anumite elemente din forme tradiționale diferite, ceea ce este și firesc de vreme ce toate sunt „revelațiile” aceluiași Dumnezeu, care îmbracă forme diferite pentru a putea fi receptate de populații diferite între ele în timp și spațiu.

Cea de a doua „mărturisire” („Mohamed este Trimisul Divinității”) afirmă dependența lumii de Dumnezeu, întrucât, în măsura în care ea posedă un grad, un nivel de realitate, aceasta nu poate să provină decât de la Dumnezeu, de la „Cel ce este”.

Ideea transcendenței lui Dumnezeu, a lipsei de comună măsură între El și lume, a lipsei de reciprocitate de relație între El și lume o regăsim și în tradițiile hindusă și chineză, în textele revelate și în comentariile tradiționale.

Astfel, în Bhagavad-Gîta (IX, 5) Dumnezeu (*Brahman*) dezvăluie despre Sine: „Ființa mea suportă ființele și fără ca Ea să existe în ele, ele prin Ea există”. Cu alte cuvinte, ființele există în baza lui Dumnezeu, „Cel ce este”, dar această „relație” nu antrenează o limitare a lui Dumnezeu, o schimbare în Dumnezeu; el dă realitate lumii, fără ca prin aceasta să fie determinat sau condiționat în vreun fel de lume, de limitările ei inerente. Nimic din ceea ce este specific lumii (caracterul ei limitat, condiționat) nu îl poate atinge. Niciunul dintre atributele determinative ale lumii nu i se pot aplica. Dar acest aspect rezultă cu și mai mare evidență din textele taoiste.

Redăm astfel următorul text elocvent (Tchoang-tseu, cap. XXII): „Cel care a făcut ca ființele să fie ființe nu poate fi supus aceluiași legi ca ființele. Cel care a făcut ca toate ființele să fie limitate este ilimitat, infinit (...) Totul procedează de la El și se modifică prin și sub influența Sa; dar El nu este identic ființelor, nefiind nici diferențiat, nici limitat”.

Ca o concluzie dar și ca o dezvoltare a semnificațiilor surprinse anterior, vom face succint următoarele afirmații:

- Dumnezeu a creat lumea și o susține neîncetat în existență fără să sufere vreo „modificare”, „schimbare”, „condiționare” din partea lumii. El rămâne „Cel ce este”, „Cel veșnic”, fără comună măsură cu schimbările neîncetate care afectează lumea, conform naturii ei relative.

- Ființele din lume nu își au rațiunea, principiul în lume, ci în Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu se face cunoscut lumii prin revelație, pentru ca ființele să îl cunoască. Și ele trebuie să îl cunoască pentru că El este Principiul lor, în El este adevărata lor realitate. Ființele nu L-ar putea cunoaște dacă El nu S-ar face cunoscut prin revelație.

- Astfel, Dumnezeu este „Cel ce este” („singurul care este”, „Realitatea”), Cel ce creează (lumea este creația Sa), Cel ce revelează (El se face cunoscut lumii).

- Dumnezeu se revelează, se face cunoscut, pentru ca ființele din lume să cunoască și să înțeleagă că El și nu lumea este rațiunea lor, adevărata lor realitate. Să cunoască că Adevărul, Absolutul nu sunt în lume, ci în El, și că lumea este relativă și contingentă. Dumnezeu se face cunoscut pentru ca omul să facă distincția între Dumnezeu și lume, între Absolut și relativ, între Realitate și iluzoriu, între Viață și moarte. Și pentru ca, pe baza acestui discernământ, să renunțe la lume pentru Dumnezeu, la relativ pentru Absolut, la iluzie pentru Realitate, la moarte pentru Viață.

- Dumnezeu se revelează omului pentru ca omul să biruiască lumea: „dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea” (Ioan 16, 33).
- Dumnezeu îl reintegrează în El, îl scoate din lume, pe omul care primește revelația Sa, adică, în esență, adevărul despre Dumnezeu și lume, despre Absolut și relativ, Realitate și iluzie. Iar cel care primește revelația ascultă poruncile lui Dumnezeu și începe să își „adune comori în cer”, adică începe viața spirituală.
- Dumnezeu se arată celui care ascultă poruncile Lui, îl scoate din legăturile lumii și îl ridică la cele dumnezeiești: „Dacă mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, iar Tatăl Meu îl va iubi și vom veni la el și ne vom face sălaş la el” (Ioan 14, 23).
- Numai Dumnezeu îl ridică pe om din lume la cele dumnezeiești. Omul nu se poate dezlega singur de legăturile lumii, nu se poate „ilumina” singur.

Afirmam la început că atunci când dintr-o concepție despre Dumnezeu și lume lipsește ideea fundamentală a transcendenței divine avem de a face cu o concepție eronată, cu o falsă spiritualitate. Este vorba în acest caz despre eroarea „panteistă”, „imanentistă” sau „naturalistă”. O putem recunoaște la majoritatea autorilor de astăzi cu pretenții de „învățători spirituali”, precum Osho sau Eckhart Tolle. Caracteristic este că cititorii lor (nu puțini) au convingerea că aceștia au avut „experiența” unei „transformări spirituale”, a unei „iluminări”. Putem vorbi însă despre „iluminare” când toți acești „maestrii” se situează în mod manifest în afara oricărei forme tradiționale, deci a oricărei spiritualități veritabile, revelate? „Transformările” prin care au trecut, descrise de ei, seamănă mai degrabă cu modificările psihice din psihanaliză; de altfel, toți acești „ilumiinați” susțin deschis concepțiile și metodele psihanalitice.

Dar ar fi utilă o ilustrare a celor spuse, printr-un exemplu concret, și anume, concepția lui Eckhart Tolle despre Dumnezeu și lume, așa cum o expune în cartea „*Un pământ nou. Trezirea conștiinței umane*”. El folosește noțiunea de „întreg”, susținând că acesta cuprinde, pe de o parte, „tot ceea ce există”, adică „lumea sau cosmosul”. Arată însă că „mai există și un alt nivel al întregului”, mai „adânc”, în care „toate lucrurile sunt una”, iar „una” este „Sursa, Viața unică nemanifestată”. Apoi și mai clar precizează că: „Întregul este format din existență și Ființă, manifestat și nemanifestat, lumea și Dumnezeu”.

Avem aici de a face cu „panteism” evident, de vreme ce, potrivit lui Tolle, lumea și Dumnezeu sunt ca două componente ale unui întreg, între care nu este decât o diferență de „nivel”. Această concepție neagă transcendența lui Dumnezeu, neagă „discontinuitatea” dintre Dumnezeu și lume, ireversibilitatea relației lor. În realitate, este vorba în astfel de cazuri despre o falsă, o contrafăcută spiritualitate; falsă și contrafăcută pentru că din ea lipsește tocmai Dumnezeu, așa cum se revelează El însuși, ca fiind „Cel ce este”, ca nefiind nimic „altceva” afară de El Însuși (deci nimic din cele ale lumii).

Este momentul să subliniem că transcendența nu suprimă legătura lui Dumnezeu cu lumea. Dumnezeu creează lumea, îi susține existența, I se revelează, o salvează, o regenerează, dar rămânând „Cel ce este” (absolut, veșnic, imuabil, infinit); nimic din lume, din ceea ce este relativ, condiționat, limitat nu Îl poate atinge. Așadar există o relație, o continuitate între Dumnezeu și lume, dar numai din punctul de vedere al lui Dumnezeu și nu și invers; altfel spus, continuitatea dintre Dumnezeu și lume (prin creație, revelație, mântuire) nu suprimă discontinuitatea dintre lume și Dumnezeu (nimic din ce este propriu lumii nu i se poate aplica lui Dumnezeu).

Cititorii fideli ai unor scriitori precum Eckhart Tolle și Osho sunt tentați să spună că în fond „totul este Dumnezeu” (sau „energie”); prin aceasta ei subînțeleg că Dumnezeu nu este decât ansamblul lucrurilor create sau un nivel superior al „întregului” din care fac parte și lucrurile create. Însă cei care se bazează pe adevărata spiritualitate, cea revelată, tradițională, vor gândi cu totul altfel. Și ei vor putea spune că „totul este Dumnezeu”, dar în sensul că toate ființele și lucrurile din lume depind de El, ca de Principiul lor, că nu își sunt suficiente, că își au rațiunea în El; că în El și nu în lume este Adevărul lor, Realitatea lor. Vor spune „totul este Dumnezeu” înțelegând că realitatea, adevărul lumii, în măsura în care lumea le are, nu pot proveni decât de la El, de la Cel este Adevărul și Realitatea. Dar, când ei vor spune „totul este Dumnezeu”, vor adăuga imediat că „nimic nu este Dumnezeu”, adică nimic din cele ale lumii; că Dumnezeu nu este nimic altceva decât El însuși și nimic din cele ale lumii, precum Însuși a spus: „Eu sunt cel ce sunt”.

Se ridică întrebarea: cum ajunge omul la Dumnezeu, cum poate o creatură să depășească bariera transcendenței, a lipsei de comună măsură dintre creat și increat? Desigur, nu poate, atâta vreme cât este creatură. Dar „la Dumnezeu toate sunt cu putință” (Matei 19, 26). Și știm că omului care Îl iubește și Îl păzește cuvântul, Dumnezeu i se arată, vine la el și „își face sălaş la el” (Ioan 14, 23). Și de asemenea știm că oamenilor care îl primesc le dă „puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu”, „care de la Dumnezeu s-au născut”, „din Duhul” (Ioan 1, 12; 3, 8). Dar omul nu îl poate iubi pe Dumnezeu dacă nu discernere între El și

lume, adică între Absolut și relativ, între Infinit și limitat, între Veșnic și efemer, între Viață și moarte. Prin acest discernământ omul realizează că nu e nimic de dorit în lume, că „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit este de sus, pogorându-se de la Părintele luminilor” (Iac. 1, 17). Și atunci tinde să se dezlege de legăturile lumii, să „biruiască lumea” și să-și „adune comori în cer”. Așadar ideea transcendenței divine are drept corelativ în plan uman ideea „lepădării de sine”, ideea „biruinței asupra lumii”. Ca să îl cunosc pe „Cel ce este”, pe „Cel ce singur este cu adevărat”, trebuie să înțeleg că lumea nu are realitate proprie, că natura mea individuală nu are realitate proprie, că toate provin de la El, care este Realitatea. Să medităm, sub acest aspect, asupra cuvintelor celui mai mare maestru spiritual al Islamului, Muhy-D-Dîn Ibn Arabî: „Dacă poți concepe că tu nu ești, atunci tu îl cunoști pe Dumnezeu. Altminteri nu.”.

Bibliografie:

- Vasile Lovinescu - „O icoană creștină pe Columna Traiană”.
- Rene Guenon - „Simboluri ale științei sacre”.
- Frithjof Schuon - „Să înțelegem Islamul. Introducere în spiritualitatea lumii musulmane”.
- Rene Guenon - „Omul și devenirea sa după Vedanta”.
- Titus Burckhardt - „Doctrinile esoterice ale islamului”.
- Sf. Dionisie Areopagitul - „Opere complete”.
- Eckhart Tolle - „Un pământ nou. Trezirea conștiinței umane”.

Denis Marian Malciu

„Mântuire”

„Mântuire” înseamnă a conserva, a păstra ceva cu titlu definitiv; concret, ceea ce este astfel păstrat este sufletul, potrivit cuvântului evanghelic: „Cel ce își iubește sufletul îl va pierde, iar cel ce își urăște sufletul în lumea aceasta îl va păstra pentru viața veșnică.” (Ioan 12, 25). Astfel, cel care obține mântuirea își va păstra sufletul pentru viața veșnică, pentru „împărăția cerurilor”, în vreme ce omul nemântuit și-l va pierde. Această concepție este comună tuturor civilizațiilor cunoscute, cu excepția civilizației moderne; motivul este acela că toate civilizațiile pre-moderne s-au constituit prin iradierea unei forme religioase sau tradiționale revelate, iar oricare din aceste forme propune pentru toți oamenii mântuirea ca finalitate și oferă mijloacele prin care ea poate fi obținută. Se poate spune că, în aceste condiții, o civilizație tradițională se fundamentează pe certitudinea lumii de dincolo, în sensul de „împărăție a lui Dumnezeu”, și că principala preocupare a oamenilor este să respecte prescripțiile tradiționale, pentru că o astfel de conformare are ca rezultat păstrarea sufletului „dincolo”. Această orientare implică, totodată, o anumită indiferență față de lucrurile „acestei lumi”. Dimpotrivă, civilizația modernă înglobează tot ceea ce poate exista în urma negării sau a ignorării formelor tradiționale (religioase sau nu), implicit a „lumii de dincolo”; iar unul din rezultatele acestei atitudini este apariția unui fel de cult pentru lucrurile din „această lume”, ce trasează unica direcție de dezvoltare a civilizației moderne. Diferența dintre aceste două tipuri de civilizație, tradițională și modernă, se regăsește în preceptul evanghelic amintit: omul tradițional este „cel ce își urăște sufletul în lumea aceasta”, pentru a nu se atașa de lucrurile ei trecătoare, iar omul modern este „cel care își iubește sufletul”, pentru că a făcut un cult pentru lucrurile trecătoare din această lume.

Într-o societate tradițională, mântuirea este rezultatul la care trebuie să ajungă în mod normal oricine respectă obligațiile prescrise de forma tradițională respectivă, care poate fi religioasă (precum iudaismul, creștinismul, islamul) sau metafizică (hinduismul și budismul). Este important de subliniat că aceste obligații nu sunt numai de ordin doctrinar (dogmatic) și moral, ci și ritual, și trebuie îndeplinite în conlucrare, fiind interdependente; o religie reunește cumulativ aceste trei elemente: doctrina, morala și ritul, iar diminuarea sau absența unui sau a unor elemente (precum doctrina sau ritul) sunt semnul unei degenerări, care poate atrage ineficacitatea ei în ceea ce privește obținerea mântuirii.

Concepția tradițională a mântuirii pleacă de la realitatea că nu este suficientă intenția individului de a se mântui și că el nu poate prin propriile mijloace să acceadă la „lumea de dincolo” și să își „păstreze sufletul pentru viața veșnică”; este necesar să intre în acțiune un element „non-uman”, „dumnezeiesc”, de ordinul influențelor spirituale (în creștinismul răsăritean este vorba despre „har”, despre „lucrările” sau „energiile dumnezeiești” necreate, care constituie „slava” lui Dumnezeu), fără ajutorul cărora i-ar fi imposibil individului să reușească să depășească piedicile „lumii acesteia”. De aici necesitatea existenței organizațiilor tradiționale, pentru că într-o religie veritabilă, pe lângă scrierile sacre ce conțin revelația sau descoperirea dumnezeiască, pe lângă textele ce fixează doctrina tradițională, morala ori legislația, trebuie să existe o organizație tradițională regular constituită care să fie efectiv depozitara influențelor spirituale, a „energiilor dumnezeiești” și care să fie capabilă să le transmită indivizilor care aderă la ea. Iar mijloacele prin care o astfel de organizație asigură păstrarea și transmiterea influențelor spirituale sunt riturile; numai și numai săvârșirea riturilor determină intrarea în acțiune a „energiilor dumnezeiești”, a „lucrărilor” mântuitoare. Și numai prezența influențelor spirituale face ca o organizație să fie „tradițională”, căci cuvântul „tradiție” exprimă, în sensul său original, tocmai ideea de „transmisiune”, iar ceea ce trebuie să se transmită într-o succesiune neîntreruptă sunt energiile sau slava dumnezeiască. De aici denumirea de „Sfânta Tradiție” aplicată în creștinismul răsăritean acelei părți din revelația dumnezeiască în care sunt cuprinse latura doctrinară (dogmele și învățătura tradițională) și latura liturgică (riturile sau „sfintele taine”). „Sfânta Tradiție” reprezintă deci o dublă transmisiune: transmisiunea „energiilor dumnezeiești”, prin intermediul riturilor, și transmisiunea învățăturii tradiționale; iar bisericile răsăritene sau ortodoxe sunt organizațiile tradiționale care asigură ambele transmisiuni, rolul lor fiind de a menține nealterate riturile și de a menține interpretarea ortodoxă.

Vorbind despre creștinismul răsăritean, ar fi util să evidențiem punctul său de vedere cu privire la rituri („sfintele taine”), întrucât poate contura și mai bine concepția tradițională a mântuirii. Astfel, știm că „taina sfintei împărtășiri” sau „euharistia” – ritual central al creștinismului – este săvârșită de Hristos însuși la „Cina cea de taină”, când instituie și obligativitatea îndeplinirii ei de către apostoli și succesorii lor; iar importanța fundamentală pe care o are pentru mântuire săvârșirea acestei „taine” este înfățișată tot de Hristos: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi (...) Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el (...) Cel ce mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine (...) Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh și sunt viață”. (Ioan 6, 53-63). Semnificativ este faptul că apostolii nu au săvârșit acest rit („frângerea pâinii” și „binecuvântarea paharului” – Fapte 2, 42) decât din „ziua Cincizecimii”, când Duhul Sfânt s-a pogorât asupra lor și asupra celor 70 de ucenici; pentru că numai prin acțiunea energiilor Duhului Sfânt pâinea și vinul sunt prefăcute realmente în trupul și sângele lui Hristos („Paharul binecuvântării pe care îl binecuvântăm nu este oare împărtășirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este oare împărtășirea cu Trupul lui Hristos?” – I Cor. 10, 16); și pentru că apostolii au primit „darul” de a îndeplini ritualul, de a pune în acțiune „lucrările” dumnezeiești când au fost „botezați cu Duhul Sfânt” și „au luat putere”, „venind Duhul Sfânt peste ei”.

Așadar Duhul Sfânt le-a transmis apostolilor în mod nemijlocit un „har”, o influență spirituală, și ea este cea care acționează, luând riturile ca suport, astfel că riturile produc efecte numai când sunt împlinite de purtătorii acestei influențe, eficacitatea lor depinzând de prezența „energiilor necreate”. Iar Duhul Sfânt le-a dat apostolilor nu numai „harul” necesar săvârșirii tainelor, ci și i-a investit cu funcția de „transmițători” ai acestui „har”, prin intermediul ritualului „punerii mâinilor” (taina hirotoniei), funcție capitală pentru organizația tradițională, pentru Biserică; pentru că acesta este mijlocul prin care este păstrată slava lui Dumnezeu în sânul Bisericii, transmisă de Hristos însuși: „Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem” (Ioan 17, 22). Această „transmisie” a slavei, a harului este numită „succesiune apostolică” și este foarte important ca ea să fie neîntreruptă; în caz contrar hirotonia (consacrarea la catolici) nu ar mai fi valabilă, ceea ce ar face ca riturile să fie lipsite de eficacitate, întrucât ar lipsi tocmai „harul” care operează prin intermediul lor. Practic, întreruperea „succesiunii apostolice” ar echivala cu pierderea influențelor spirituale a căror depozitară este Biserica, cu întreruperea legăturii între harul dumnezeiesc și credincioși, situație ilustrată de cuvântul evanghelic „când veți vedea urâciunea pustiirii ce s-a zis prin Daniel prorocul, stând în locul cel sfânt” (Matei 24, 15).

Interesant sub acest aspect este și episodul redat de Noul Testament în care Simon „magul” încearcă să obțină această „transmisiune” de la apostoli: „Și Simon văzând că prin punerea mâinilor apostolilor se dă Duhul Sfânt, le-a adus bani, Zicând: Dați-mi și mie puterea aceasta, ca acela pe care voi pune mâinile să primească Duhul Sfânt” (Fapte 8, 17, 18), iar Sfântul Apostol Petru îi răspunde că nu are „parte, nici moștenire, la chemarea aceasta” (Fapte 8, 20, 21). Știm că „parte” și „moștenire” la această chemare au avut însă primii episcopi ai bisericilor, care au fost investiți de apostoli cu funcția de „transmițători”; astfel, Sfântul Apostol

Pavel, la întoarcerea de la Roma, către anul 64 d.H., l-a hirotonit episcop al Bisericii din Efes pe Sfântul Timotei, căruia i-a amintit într-o epistolă de „darul lui Dumnezeu”, de vrednicia apostolească, pe care i le-a transmis prin ritul hirotonirii, al „punerii mâinilor”: „Adu-ți aminte și înflăcărează darul lui Dumnezeu, care este întru tine, prin punerea mâinilor mele”.

În concluzie, pentru obținerea mântuirii condiția fundamentală este aderarea la o formă tradițională veritabilă și respectarea ei riguroasă, inclusiv a mijloacelor ei rituale, întrucât tocmai prin practica ritualică o religie are un contact real cu viața individului; am văzut că prin intermediul riturilor „lumea de dincolo”, lumea spirituală pătrunde în mod real în „această lume” și acționează efectiv ajutându-ne să ne eliberăm de influența punctului de vedere profan, emanație a „acestei lumi”. Trebuie subliniat că în domeniul tradițional nu este vorba despre o aderare „ideală”, ci despre o „ratașare”, în sensul că intrarea individului într-o organizație tradițională se face prin săvârșirea unui rit, ceea ce înseamnă că are loc o primă transmisiune a unei influențe spirituale, prin a cărei acțiune este stabilită comunicarea individului cu „lumea de dincolo”, comunicare ce face să coboare asupra ființei un „har” care o leagă într-un anumit fel de „împărăția cerurilor”. Deci intrarea individului într-o organizație tradițională reprezintă „ratașarea” sa la domeniul spiritual, prin acțiunea „energiilor dumnezeiești” transmise de acea organizație. Astfel, stabilirea inițială a legăturii individului cu Dumnezeu nu este un rezultat al vreunei acțiuni individuale, ci al lucrării lui Dumnezeu asupra individului, realitate evidențiată și de preceptele evanghelice: „(...) fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5).

Se poate pune întrebarea de ce este necesară o intervenție din exterior (prin intermediul unui rit) și nu este suficient doar efortul celui care își dorește mântuirea. Potrivit doctrinelor religioase, toți oamenii care vin pe lume poartă „păcatul strămoșesc”, fiind născuți numai din „sânge”, din „poftă trupească”, și nu „de la Dumnezeu” (Ioan 1, 13); altfel spus, de la naștere conștiința omului este strict limitată la modalitatea sa corporală și nu poate depăși aceste limite decât printr-o a „doua naștere”, „din Duh”: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este” (Ioan 3, 5, 6). Per a contrario, în perioada primordială, anterioară „păcatului originar”, concomitent cu nașterea corporală oamenii se nășteau spontan și „din Duh”, în ordinea spirituală, fiind „oameni duhovnicești” din clipa nașterii, drept pentru care dezvoltarea lor spirituală se producea fără efort, în mod natural, odată cu dezvoltarea corporală. Deci problema mântuirii se pune numai pentru generațiile ulterioare „alungării din rai” și presupune obligatoriu intervenția directă a „puterii dumnezeiești”, fără de care omul nu s-ar mai putea naște „din Duh”: „Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut” (Ioan 1, 12, 13). Așadar, pentru a ne face fii ai lui Dumnezeu, pentru a ne naște de la Dumnezeu, devenind din trupești duhovnicești, trebuie să primim o „putere” de la Hristos; nu ne putem naște din Duh prin puterea noastră; la fel, omul trupesc nu se naște din sine, ci din părinți, după cum pământul nu produce o plantă din sine, ci este necesar să se depună în pământ o sămânță provenită dintr-o plantă preexistentă. Tot astfel, „puterea înfierii”, a nașterii din Duh, trebuie transmisă omului în mod concret, iar vehiculul unei astfel de influențe spirituale este ritul.

Cel mai potrivit exemplu este ritul botezului din creștinismul ortodox. Știm că în prealabil preotul invocă Duhul Sfânt ca prin energiile Sale să curețe apa de lucrarea puterilor demonice și să o sfințească; apoi cel ce se botează este scufundat întreit în apa sfințită, moment în care energiile necreate ale Duhului Sfânt se pogoară deplin asupra celui botezat și îl spală de păcatul strămoșesc și de păcatele survenite după nașterea trupească. De remarcat caracterul definitiv, de neșters al acestui rit, întrucât un om nu poate primi botezul decât o singură dată. Aceasta înseamnă că în urma săvârșirii unui astfel de rit are loc o modificare profundă, fundamentală în ființa celui botezat, mai exact în modalitățile sale subtile, sufletești, asupra cărora acționează influența spirituală transmisă, modalități de care omul „trupesc” nu este conștient, dar care sunt tocmai acelea în care sufletul poate fi „păstrat pentru viața veșnică”. Deci comunicarea cu „împărăția lui Dumnezeu” stabilită prin acțiunea influenței spirituale este reală chiar dacă individul nu este actualmente conștient de ea, fiind inițial pentru el „virtuală”; dar există posibilitatea ca această comunicare să devină din virtuală efectivă, individul putând deveni treptat conștient de ea, în anumite grade, corespunzător propriului efort. Relevantă sub acest aspect este pilda evanghelică a „semănătorului” (Matei 13, 8): numai semințele care cad pe „pământ bun” dau rod; altfel spus, toți oamenii sunt chemați la mântuire și toți pot fi botezați, dar „germenul spiritual” primit nu se va dezvolta la toți, ci numai la cei care fac efortul de a „păzi poruncile dumnezeiești”.

Este esențial de subliniat că orice efort personal pe calea mântuirii trebuie precedat de săvârșirea aceluia rit prin care omul trupesc se naște a doua oară „din Duh”; prin acest rit se „sădește în țarină grăuntele de muștar” din Evanghelie, care nu este altceva decât „împărăția cerurilor” ca virtualitate, în „germene”, care

însă, în urma efortului personal, se dezvoltă „mai mare decât toate legumele și se face pom, încât vin păsările cerului și se sălășluiesc în ramurile lui” (Matei 13, 31, 32). Un efort care nu este precedat de transmiterea prealabilă a „grăuntelui spiritual” va fi lipsit de efectele scontate, pentru că ceea ce se dezvoltă în urma efortului pe cale mântuirii este tocmai acest „germen”; altfel spus, nu putem să ne „adunăm comori în cer” (Matei 6, 20), adică în „împărăția lui Dumnezeu”, dacă nu am fost născuți în prealabil „de sus”, din Duh; sau nu putem să ne „închinăm Tatălui în duh și în adevăr, fiindcă astfel de închinători dorește și Tatăl” (Ioan 4, 19-24), dacă în prealabil nu ne-am născut din Duh, dacă nu suntem „duhovnicești”, ci „trupești”. Deci primirea „Împărăției cerurilor” ca germen, ca virtualitate, este un „initium”, un punct de plecare absolut necesar pentru obținerea mântuirii, dar nu și suficient, pentru că trebuie urmat de efortul personal amintit. Revenind la civilizația modernă, trebuie spus că opoziția ei față de concepția tradițională a mântuirii s-a manifestat inițial prin protestantism, care a redus creștinismul la un singur element supra-uman, și anume la revelație (Sfânta Scriptură); suprimând funcțiile sacerdotale și, implicit, eficacitatea riturilor, a întrerupt „sfânta tradiție”, adică transmisiunea harului, a „slavei” dumnezeiești și a învățaturii tradiționale. Ce rezultă, este o concepție modernă despre mântuire, adică „individualistă”, în care accentul cade pe credința și voința individului, lipsind „lucrările” concrete ale lui Hristos cel răstignit și înviat care să îi transmită acestuia „puterea” de a se „naște din Duh”, de a se „face fiu al lui Dumnezeu”. De asemenea, pentru a se opune învățămîntului tradițional, protestantismul a introdus „liberul examen” în interpretarea scripturilor, și astfel a deschis poarta tuturor fanteziilor individuale, rezultând o multitudine de „interpretări”, care au condus la fărâmițarea sa într-o sumedenie de „biserici” neo-protestante. O bună parte din aceste „interpretări” au redus concepția mântuirii la aspecte derizorii, în condițiile în care unele nici nu mai admit dumnezeirea lui Hristos. Dacă prin protestantism concepția tradițională a mântuirii suferă o anumită degenerare, prin curentele „neo-spiritualiste” (spiritismul, ocultismul, teosofismul, cu toate ramurile lor), cărora le-a dat naștere civilizația modernă, asistăm la o deviere de la ideea de mântuire și la începutul unei adevărate subversiuni. Se vorbește despre o „supraviețuire” automată a sufletelor după moarte, într-o lume „astrală”, a „spiritelor”, despre „reîncarnări”; cu aceste concepții vulgare, s-a pierdut orice legătură cu ideea tradițională a mântuirii, conform căreia este „salvat” numai sufletul pregătit să intre în „împărăția lui Dumnezeu”, să primească slava necreată a lui Dumnezeu și să se îndumnezeiască, moștenind viața veșnică. Cum altfel putem fi „veșnici” dacă nu prin slava lui Dumnezeu, prin energiile sale veșnice? Ce este „veșnicia”, „lumea de dincolo”, „lumea spirituală” dacă nu împărăția lui Dumnezeu, adică slava sau energiile Sale necreate? Vedem însă cum este luat de-a valma drept „spiritual” tot ceea ce nu cade sub simțuri („paranormalul”) și tot ceea ce este de ordin psihic; tot soiul de „clarvizii”, „claraudiții” și percepții extrasenzoriale sunt privite drept contacte cu „lumile spirituale”, drept „evoluție spirituală”; se promovează dezvoltarea „puterilor latente” ale omului; este anunțată iminenta apropiere a unei epoci de „reînnoire spirituală”. Mai grav, există „practici” (în cadrul magnetismului, spiritismului, radiesteziei, metapsihicii și chiar a psihanalizei) prin care se intră în legătură directă cu diverse „forțe” extra-corporale, numite „spirituale” doar pentru că nu sunt de ordin corporal, fără însă a li se cunoaște adevăratul caracter, care sunt în acest mod vehiculate peste tot. În toiul acestei confuzii spirituale, devine vital să ne întoarcem la vechile doctrine tradiționale, chiar și pentru simplul fapt că acestea, pe lângă învățătura cu privire la adevărata lume spirituală, ne furnizează și date despre o alta, de ordin psihic, inferioară în raport cu lumea noastră, lumea „tenebrei exterioare”, a „întunericului cel din afară”, din care provin „forțe” subversive, care, așa cum arată în unanimitate toate tradițiile, depun eforturi pentru a invada lumea noastră și a instaura domnia unei „spiritualități inversate”. Știm însă din cărțile sfinte ale tuturor civilizațiilor tradiționale cunoscute că o astfel de „putere” este pe cât de iluzorie, pe atât de efemeră, și că va fi distrusă prin intervenția directă în lumea noastră a „energiilor dumnezeiești” – adevăratele forțe spirituale, cărora nimic nu li se poate opune în realitate și de la a căror influență nimeni nu s-ar putea cu adevărat sustrage.

Surse: „Criza lumii moderne”, Rene Guenon
 „Domnia cantității și semnele vremurilor”, Rene Guenon
 „Scurtă privire asupra inițierii”, Rene Guenon
 „Să înțelegem islamul”, Frithjof Schuon
 „Teologia dogmatică ortodoxă”, vol. III, Dumitru Stăniloae

Seniorii smaraldului

Din nouă vremi
din nouă fulgere
din nouă împărății
seniorii smaraldului
mă caută
pe o corabie zburătoare
în ploaia de aur
a amurgului

Eu, o Caleea,
sunt umbră alunecoasă
a arborelui filira
întinsă de
mirmidonii Thesaliei

Eu, o Caleea,
sunt munte crescut
în ochii aprinși
ai Mater Matuta

Eu, o Caleea,
sunt înfricoșata pasăre
a intensității
din mâinile văzduhului
frântă în arc
deasupra fântânilor
care-ți bea limba

Eu, o Caleea
sunt glasul cel dinlăuntru
al nașterii și bătrâneții
lui Morpheu
orbit de iubiri orbitoare

Eu, o Caleea,
sunt adierea ecoului
unde dezbracă viețile
Dea Urania

De vor zice oamenii
căzând la picioarele cetății
:
"Arată-ne măsura
lacrimilor învăpăiate,
și ne răspândește
tulburarea..."

Tată Logos

Steaua de triumf
a mărgăritarului
înaltă aurul
templului
Ochii înțelepciunii
deschid porțile
celor patruzeci și
nouă
de focuri
"Amin, Amin, zic
vouă !" -
copii planetari,
dintre marile vieți
una e
puntea curcubeului -
și vă aduc
lumina ei
nedezvelită
Vă învăț să beți
licoarea lui Sirius
pentru însetare,
vă învăț să beți
licoarea lui Venus
pentru însetarea
triunghiului suveran
Mă împart vouă
prin cele trei
spirite supreme,
mă împart vouă
prin cele șapte
spirite radioase,
mă împart vouă
prin esența spiralei
Tată Logos -
Domn al Lumilor,
Domn al Inimii
vieților arzătoare
din inimii,
zbor Visul Tău
din interiorul
Crcului,
zbor măreția
întreitei
recunoașteri,
zbor ashramul
gravat
de cele șapte raze,
zbor Taborul
cu aripile
Vărsătorului

Misterii galactice

Imperiul bogatei
sărăcii

Mi-ai dat
neânchipuata tristețe -
straietele lacrimilor
argintate pe-o rază ;
miresele văzduhului,
aureolele diamantelor,
duhul arborilor

Mi-ai dat
necuprinderea ;
lumina în care
se înrouează
planetele,
matca lumii
pământene
unde se topesc
mările viului

Pentru un timp
mi-ai dat
imperiul bogatei
sărăcii
întemeindu-mi domnia

Vine o
depărtare

Iau luna în sân
să o dau miresei
care își crește
frumusețea în gând
ca pe foșnetul
mării
Casa ei
îngăduitoare
ne primește
tăcându-ne,
printre flori
dezbrăcate de
porfire
Și vine o
depărtare,
și mireasa mea
piere
pe buzele
somnului

N
-
N
-
N
e
g
u
l
e
s
c
u

Nicolae Balașa

Sara

Fagment de roman

În timp ce o ascultam pe mamaie și încercam să despachetăm geamantanele, am auzit scârțâitul porții din spatele casei.

- El trebuie să fie! – mi-am zis în gând și am căutat, grăbită, în bagaje, luleaua, punga cu tutun și sticla cu rachiu grecesc. Între timp, l-am auzit pe moș Gheorghe:

- Ioană, veni, fă, fata?

- Mai potolește-te, mă gălbejitule, cu ăl întrebă! Că mâine, poimâine, o iei din loc și nu o să am cu ce să te îngrop! La popă, bani, la gropari, ca la gropari, ăla cu gorna nu suflă nici el degeaba...

Fir-ar al focului de umblat! ... Și de mat!

Doamne!

...ta fata, uite acum m-aș culca direct între ăle
...dracului de ăl bombănit! Că m-ai pocit la cap de
...ana pe topor să te toc bucăți și să te fac jumări.

Pentru o clipă, am ezitat să intru între ei deși, de câte ori mă vedeau, vrând-nevrând, se mai potoleau.

- I-auzi?! Iar se ceartă! Pe deoparte și Ioana asta, tot cu gura mare!... Îl bate la cap de când i-a ținut lumânarea și el s-a întors... Acum ce vină are bietul om că nu l-a luat moartea? Ea zice că din cauză de țuică i s-a înmuiat ălia coasa. Că dacă nu avea acolo, lângă el, sticla și-l găsea îmbrăcat, aranjat, parfumat, gata! Că și-a făcut pe aici stagiul! Până acum, ehe, tocmeau o fată mare, îl tămâiau, îi duceau și apele, îl pomenea de trei săptămâni, cum se face! Peste încă vreo altele două, pomana de șase... O rânduială, acolo, și lui, în rândul lumii, cu patruzeci și patru de colaci, un Dumnezeu de pomenit și o prescură, apoi pat și masă și... Gheorghe avea să se odihnească, o vreme, pe lumea ailaltă, până i-ar fi venit ceasul să se întoarcă și să dea socoteală. Așa, nu-i vezi?! Nu mai încap unul în altul! Lăsând la o parte că nu prea s-au potrivit niciodată...

Am ascultat-o pe mamaie, am tras cu urechea dincolo de noi și am luat-o, de data asta, pe la poartă și nu prin spărtura gardului din spatele casei, pe unde treceam de obicei.

Când m-a văzut, moș Gheorghe s-a pus, ca un copil, pe plâns. S-a așezat pe treptele scării din fața casei, m-a așezat pe genunchi, m-a mângâiat, apoi, șoptit, mi-a spus:

- Să știi tu, fata mea, că mi-a venit ceasul. Am avut eu un vis. Nu cred că mai am timp să beau tutunul ăsta miresmat... Oricum, îți mulțumesc! Dintr-ăsta am auzit că aveau nemții pe front! Te-am așteptat, ba chiar m-am sculat din moarte ca să-ți spun că tu ești cumva sânge din sângele meu. Mumă-ta, Maria, e și fata mea. Am făcut-o cu bunică-ta. Să nu mă certî! Și nici pe ea... Așa e în viață! Acum, că știi, trage-mă de mustăți ca altă dată... Doar ești singurul meu nepot câtă vreme Dumnezeu nu a vrut să fac copii și cu Ioana.

- Of, of! Am simțit eu ceva... Dar nu mă păcălești?

- Nu îmi mai arde de șotii... Bine că te-ai întors, ai mai crescut și am putut să-ți spun.

- ...Baba Ioana?

- Știe... De-aia nu prea mă înghite. Cu tine nu are nimic... Te faci însă că nu știi. Ții totul pentru tine, ca pe un secret...

- Și nici lui mami?

- Nu acum, mai târziu, după ce o să închid ochii și o să crească bojii... Pentru voi, mai e încă mult timp...

Nu, n-o să crească! - i-am zis, l-am îmbrățișat și mi-a venit să plâng. Mi-a șters lacrimile cu palmele lui bățătorite, m-a pupat pe vârful nasului și a strigat către femeia sa:

- Ioană! Fă, tu nu auzi?

- Ce e, omule? – i-a răspuns ea din camera de la drum unde pusese provizoriu și coșciugul.

- Fă Ioană, a venit fata mea, mâncao-ar moșu pe ea!...

- E, de-asta strigai tu?! Bine că a venit sănătoasă! Și eu care credeam...

- Credeai pe dracu! Scoate jumările și trandafirii din găleată... Pune ceaunul să facem păsat! Hai, ce mai stai? Să scoți și o oală cu vin! Din porția mea de moarte. Uite, vreau să o beau eu cu fata, pomană de viu!

***

Câteva zile la rând, seară de seară, m-am plimbat prin sat cu moș Gheorghe de mână. Ne-am oprit pe la toate cârciumile și prăvăliile. Nu a mai băut. Mergeam doar așa ca să ne vadă lumea. Când însă ajungeam la Rătana, își găsea un loc, mă pune pe genunchi și mă întreba ce-mi pofteste inima. Îl trăgeam de mustăți, el mă pupa pe năsuc, apoi îi răspundeam:

- Halviță și înghețată de la Staroș!

- Fă, Rătano, pe ăsta, despre care zice fata, l-ai mai văzut?

- Ce să-ți spun, moș Gheorghe? Unii spun că i-ar fi murit, în iarna trecută, gloaba. Iapa aia amărată. Alții cică i-ar fi degerat baba. A căzut în nămeți seara și acolo și-a petrecut noaptea că el a cam surzit și n-a auzit-o când ea se văieta.

- Bă, Gheorghe, fii-ți-ar Staroș să-ți fie! Din câte zice Șutu, că știi, are pe fie-sa aia întregă la cap, măritată la el în sat, peste deal, ar fi dat toți ortul popii! – s-a amestecat în vorbă Tuiiu.

- Fugiți, bă, dracu! L-am văzut eu, de Paști, la horă, la Izlaz, în Satu Nou... – m-a liniștit Cioacă. - Ce-i

drept, fără babă, dar nu cred că o fi murit strâmba așa cocoșată, că nu putea sta dreaptă în coșciug. N-aveai cum să-i pui capacul și odată te pomeneai cu ea moroi, că se ridica din groapă, cu pământ cu tot în sus. Staroș zicea că mai întâi o duce pe la băi, de romantism, pe la Govora sau ceva mai sus, s-o dreagă. S-o îndrepte ăia cu nu știu ce ălea au mai ieșit acum... Nu râdeți că nu e de râs! Am auzit că te pun în niste chingi, te bagă la cuptor și te fac, în vreo șapte, opt zile, mai ceva ca atunci când erai nou.

- I-auzi, moșule, s-o dreagă pe babă, să se mai încălzească și o să vină Staroș cu înghețată. Până atunci, ia ceva de-aici! Cere-i la teighea ce poțtești tu!

- Păi, turtă dulce și o mâncăm împreună cu lapte de la capră acasă. Cu mamaie și cu baba Ioana!

- Lasă-le pe ele, că au tot mâncat și le-au picat dinții...

- Atunci nu mai vreau nici eu.

- Tii, drace! Bă, Gheorghe, bă! Dumneata?! Ia, ca să vezi, s-a întors și fata?! – s-a mirat când ne-a văzut, din ușa prăvăliei, Tanța din Gura Cerboaiiei, venită și ea la Rătana după un pachet cu sare. Se auzise că ai murit?! Aoleu, Doamne, și ce m-am mai jelit! Că nu am venit și eu cu lumânare. Nu am putut! De urât... Îți dai dumneata seama, femeie singură, noaptea, peste câmp!

- Crezi că te prindea vreunul și dădea cu tine de pământ?... Te pomeni că te pune dracu tocmai acum, când te-ai sfoiegit, cu cracii în sus! – a râs Ciocea.

- Bă, nu mi-ar fi fost de-aia, dar venise balta mare... Că mă și gândeam: Doamne, cum l-or trece pe bietul om, în car, spre deal, la cimitir?!

- Fă, acum te duc ăștia în remorcă, cu tractorul... Bani să ai!

- Iar dacă nu?

- Mori tu în locul lui... Gheorghe, mai stai, mă, pe-aci, cu noi, chiar dacă o mai încurci pe Ioana în socotelii! Fă, mori tu în locul lui și să fiu al dracului dacă nu te duc moartă în spinare până la groapă! Trec și prin apă! Și acolo, te pun așa, în picioare, că cine știe, poate răsari în primăvara viitoare vreo cucută? Sau vreo floare?! Mai știi?!

- Râzi, fir-ai al dracu de hodorog, când erai tânăr și plângeai...: „dă, fă, dara-i să dai, că de-aia ai și nu te primește cu ea în rai! Acum, i-auzi, mori! Bă, fir-ați ai dracu, am auzit la aparat, că eu, televizor, în văgăuna aia, n-am... Gata, se schimbă guvernul și ăștia aud că au plan, ca pe vremea comuniștilor, să ducă în fiecare an din noi, la groapă, cam a patra parte. După socoteala mea, că a lui gălbează ăsta nu mai poate, în vreo doi ani și jumătate au și încheiat cincinalul de patru ani!

Am auzit și eu. Are dreptate năroada! Cică ăia care o mai dau cotită pe la spitale, în plină democrație, de asta de pe la noi, când se vor întoarce, o să-i pună în jug, la plug. Nu de-alta, dar statul nu mai are capră cu cinci picioare și țâțe pentru fiecare. Mai sug doar cei cu mintea chircită, pentru dezvoltare și împelițații de mici. Mai rău de fata asta și de cei ca ea. Se vor bate pe troscot. Că atât a mai rămas. În plus, pentru ei, la vremuri noi, tot cu ei! Asta e! O să înghită-n sec, altfel și buruienile vor fi la mare preț!

- Află! Îi cred în stare! – a zis Tuiu.

- Și eu, să știi! – l-a aprobat femeia din gura Cerboaiiei.

- Gheorghe, mori, bă, dracului și scapă de ei!

- Bă, tataie, i-am zis pentru prima dată lui moș Gheorghe, hai, că ăștia sunt nebuni! Hai!

***

Am plecat împreună. Oamenii ne-au urmărit cu privirea și ne-au salutat de parcă plecam pe ultimul drum. Moș Gheorghe s-a mai oprit în ușă înainte de a-i trece, la ieșire, pragul. I-a măsurat pe fiecare cu privirea și o clipă iar i-a ascultat. Toți însă tăceau. Îi auzeam doar cum respirau. Doar Tanța, în cele din urmă, făcând pe înțeleapta, a oftat.

- Uite, îl vedeți? Astăzi e, mâine, stingerea! Vine ăla cu goarna și... Norocul lui că o să-l țină minte fata asta, altfel, boții, pe el, de un metru!

- Ca să vezi, a dracului! Da de unde știi tu, fă, ai? – a luat-o peste picior, iarăși, Ciocea.

- Păi tu nu vezi, bă, gălbează, că el nu mai e el? I s-a schimbat uitătura.

- Eu ca eu, dar, ho, că dați voi de dracu! – le-a zis moș Gheorghe, le-a zâmbit, și m-a mângâiat pe cap.

- Fă, ține și tu minte! Când mortul are un zâmet în colțul gurii, mai ia cu el pe vreunul! Îl vezi la moș Gheorghe? Uită-te bine la el! Care credeți că ar putea fi următorul?

- Păi cel ce întrebă și e cu musca pe căciulă! Ciocea că ăsta e intrat în comunitatea europeană și musai trebie scos înainte de a da colțul, de-acolo! Ascultați-mă, probemă a dracu! Apoi trebuie să moară cumva în rândul lumii. – le-a răspuns femeia.

- Ptiu! I-auzi a dracu! Fă, tu ești aia! Și o să te mănânce lupii moartă, acolo în Cerboiaia. De, pe de o parte, o ușurare pentru ai tăi din neam, că nu mai cheltuiesc să te ducă în cimitir. Vezi cu ochii tăi că îți trebuie una, alta, ca să mori. Ori tu... umbli creanga. Hodoroagă cum ești, cine dracu se mai uită la tine?! Statul zici că nu mai dă... Atunci de unde, fă, bani pentru lumânări, colaci și câte și mai câte ălea?

- Bă, Ciocio, tu știi că prostul e ăl de moare întâi! Află! ...De grija altuia și asta e grija dracului! Vezi-ți de ale tale că tot stând pe drum, s-ar putea, când mori, să nu ai nici izmene în cur! Iar dacă vrei să știi, eu chiloți și un rând de țoale mi-am luat! Am și tămâie, lumânări... De când cu bolovanul ăla din cer. Că ziceau că o să cadă și, al dracu, nici ălă nu a mai căzut! Că ne pricopseam cu el, scăpam, iar acum stăteam de vorbă peste gard. Eu și încă vreo câțiva de aci, în rai, tu, că ai fost dat dracu, un nărod, dincolo, la cazanul cu smoală, în iad.

- Moșule, ai dreptate, hai! Că pe ăștia i-a prostit foamea și au damblagit! – mi-a zis tataie și am ieșit.

Pe drum, am mers, râzând de cele spuse, în prăvălie la Rătana. În fața casei, cam cu greu m-a ridicat în brațe și m-a pupat iarăși pe frunte.

- La noapte, să visezi cum că tu ai să fii prințesă la curtea unui mare împărat, iar eu tot acolo, pe la poartă, un cerșetor de zile. Mai dă-mi, Doamne, și un mâine!

- Cum un cerșetor câtă vreme ai zis că ești tataie al meu?

- E, fie și cum zici tu, numai că, vreau sau nu, trebuie să recunosc, m-am cam împușinat.

- Tataie, îți spun, tu ești același pe care eu îl știu!

- Crezi? Ceva ciudat mi se întâmplă! Deși ești aci, de la o zi la alta, îmi e dor de tine și mai mult. Eu cred că se zvârcolește în sufletul meu Maria. Mumă-ta! Parcă n-aș vrea să închid ochii înainte să o mai văd,

măcar o dată, și pe ea.

- O să vină mai spre toamnă, însă nu-mi mai spune chestii de-astea, că mă faci să plâng!

- Draga moșului, să nu faci asta! Ascultă-mă, nu ai de ce! Când ai obosit pe-aici și te-ncurci prea mult în lume, omul se mai și odihnește. Acum, fiecare în patul lui!

- Tataie, să nu mori!

- Nuu! Măine o luăm de la început!

- Promiți?

- Promit! N-avea grijă, mai am câte ceva de făcut.

- Atunci...

- Batem palma! Să nu uiți să treci mâine pe la mine!

- Mă Gheorghe, mă, nici nu a venit bine, și iar mi-ai luat fata! Fir-ar-ar să fie!

- Las-o, Mitro, că doar știi, e și a mea, iar dacă am să mor, tu o să o ai cât vrei, că ești mai tânără.

-Gheorghe, taci, Doamne iartă-mă, că așa n-a fost vorba!

Craiova

12 02 2012

Octavian Lupu

FIINȚA UMANĂ NU ESTE UN OBIECT DE CONSUM

În urmă cu mai multe zile mergeam grăbit pe o stradă din Geneva, când privind înaintea mea am zărit pe trotuar silueta unei prostituate de culoare în căutare de posibili clienți. Era o zi foarte geroasă, o dimineață posomorâtă în care tremurai chiar fiind bine îmbrăcat. Însă această femeie era destul de subțire îmbrăcată, cu o fustă suficient de scurtă pentru a etala partea de interes pentru bărbați, fără nimic pe cap, având un tremur imperceptibil și un zâmbet plăcut pe față, destinat să atragă pe amatorii de sex contra cost.

Involuntar am privit către ea, dar nu spre partea de „interes”, ci direct în ochii ei, care dincolo de mimica atent aranjată trăda tristețe și multă suferință. Fără să insist, am memorat acea străfulgerare a sufletului unei fe-meii ce își vindea trupul pentru a-și câștiga existența, trăind un sentiment de profundă compasiune.

Nu pot spune că aș avea vreo preferință pentru femeile de culoare, dar de data aceasta am constatat că niciodată nu am văzut pe cineva cu o siluetă atât de bine armonizată și cu un aspect atât de atractiv, în care se îmbina prospețimea tinereții cu trăsăturile fine ale feței într-un mod cu totul unic. De regulă, prostituatele au un aer relativ „obosit”, sau confecționat, lipsit de acea strălucire naturală a feminității, cel puțin așa cum o percep eu. Însă nu acesta era cazul acelei femei fără nume, stând pe un trotuar gol pe „Rue de Monthoux”, într-o dimineață geroasă în Geneva.

Bineînțeles, m-a întrebat într-o franceză impecabilă dacă doresc să îi fiu client, atunci când am trecut pe lângă ea. Pentru o secundă am văzut în imaginație coridoarele clădirii cu geamuri fumurii în fața căreia stătea, și am avut conștiința a ceea ce se întâmplă acolo, făcându-mă să mă cutremur interior. Normal, am refuzat, dar în același timp am sesizat condiția de potențial client pe care o avusesem cu câteva clipe înainte.

În astfel de momente un „da” sau un „nu” fac toată diferența, dincolo de orice alt aspect financiar. Un „da” pentru a te folosi de o femeie frumoasă ca de un obiect de consum, ca de un fel de aparat de bărbierit sau similar, sau un „nu”, care te lasă în același timp cu gustul amar că alții vor spune „da” și vor continua procesul de întinare a unei ființe umane.

De fapt, cred că problema mea este că nu pot separa sexul de sentimente, că există o componentă „feminină”, care mă determină să privesc deopotrivă sufletul și trupul persoanelor ce trec prin viața mea în diferitele lor calități. Însă dincolo de a incrimina o anumită practică, aș vrea să atac chestiunea tratării omului ca un obiect de consum, ce este folosit și după aceea este aruncat la coș.

Există lucruri ce te marchează printr-o singură privire mai mult decât o mie de cuvinte, ce îți rămân în țesătura memoriei dincolo de consumarea unui anumit eveniment. Ceva în genul acesta s-a întâmplat în acea dimineață cu mine, mai ales că drumul meu ducea tocmai la o biserică pe care doream să o vizitez, ce se afla la extremitatea opusă a acelei străzi.

Am avut brusc senzația unei polarizări extreme, dintre lumea prostituției și cea a religiei, fiecare evoluând independent, dar fiind situate pe aceeași stradă a existenței umane, două elemente ce se exclud reciproc, cel puțin în teorie, în practică lucrurile fiind în mare măsură amestecate. De ce spun aceste lucruri? Pur și simplu fiindcă la o extremă se comercializează trupul, iar la cealaltă sufletul, ambele făcând obiectul unei tranzacții. Fiindcă așa cum nu pot separa sexualitatea de sentiment, nu pot să despart exercițiul religios de căldura prețurii ființei umane, fără de care orice ritual devine doar o metodă de exploatare a sufletului omenesc. Să nu fiu înțeles greșit, în sensul că nu voi pune pe același taler vinderea trupului cu cea a sufletului. Nu voi face acest lucru fiindcă pur și simplu cea de a doua este mult mai gravă decât prima.

Între aceste două locații extreme ale străzii „Rue de Motheaux”, erau dispuse o mulțime de alte clădiri cu o funcționalitate normală, în care mulți oameni locuiau, cumpărau sau mergeau la serviciu. Tot astfel, pe scara rolurilor din viață, suntem actori ce jucăm în anumite piese, ignorând să privim ansamblul lucrurilor în mijlocul cărora trăim. Jucându-ne de-a comerțul, uităm că nu orice lucru se pretează la un astfel de tratament, că din principiu ființa umană, atât ca trup, cât și ca suflet, ar trebui să nu fie niciodată cumpărată sau vândută, că statutul de obiect nu i se potrivește defel, că este un lucru grav să promovezi astfel de practici. Obişnuiri atât de mult să ne vindem forța de muncă, ajungem să trecem dincolo de limita demnității umane.

Astfel, relațiile dintre noi se prăbușesc, conflictele apar la tot pasul, iar întrebarea care se pune este: „Cine va juca rolul prostituatei ce se va vinde în piesa sau actul următor?” Bineînțeles, că nu îți dorești un astfel de rol, dar în cele din urmă tot vei fi forțat să îl joci, atâta timp cât sistemul te va împinge la acest lucru, forțându-te cel mai adesea cu rațiunea supraviețuirii sau subzistenței.

Dar poate mă vei întreba: „De ce ai amestecat și religia într-o astfel de discuție?” Răspunsul meu va fi însă relativ simplu, fiindcă religia fără o credință autentică și fără prețuirea semenilor își pierde orice valoare, rămânând doar o formă de manipulare lipsită de cel mai elementar scrupul. Adică, tot o formă de prostituție, dar în care se tranzacționează sufletul și nu trupul.

De fapt, când privesc în jurul meu am deseori sentimentul că mă aflu în mijlocul unui bazar imens, populat cu obiecte de diferite dimensiuni, între care cu mare greutate se poate distinge prezența umană. Este ca și cum universul imediat ar fi fost invadat de lucruri neînsuflețite ce estompează aproape complet căldura sensibilității trăirilor specifice omului, o senzație teribilă a invadării conștiinței umane cu elemente ce o desfigurează cu totul.

Fără să vreau, meditez în astfel de momente la cuvintele filozofilor raționaliști care enunțau faptul că omul este la fel ca o mașină. Însă chiar așa stau lucrurile? Oare tot ceea ce ține de sufletul omenesc să se reducă în final doar la o sumă de trebuințe și de nevoi executate prin intermediul unei ciclicități mecanice, realizate în mod similar proceselor de funcționare ale unei mașini?

Nu în ultimul rând, contemplând evenimentele din lumea întreagă, trăiesc profund senzația că întreaga noastră condiție s-a golit de conținut, că am devenit obiecte de consum în ghearele unui sistem creat tot de noi, care însă acum ne devorează fără milă. Axați prea mult pe respectarea unor reguli stabilite de-a lungul timpului, uităm că nu există nici un sistem desăvârșit, că lucrurile trebuie perfecționate de la o etapă la alta, altfel ajungându-se la limitarea posibilităților de dezvoltare ale ființei umane.

Fermecați de magia numerelor, care însă nu pot surprinde cu adevărat conținutul, ajungem să fim târâți în cenușii unei gândiri lipsite de viață, care cel mai adesea sub forma valorii financiare ne suprimă puterea de a crea și de a visa. Realitatea este că forța spiritului uman derivă din această forță extraordinară a imaginației ce proiectează viitorul înainte ca acesta să se nască, ce zărește culmea dincolo de vale și măreția dincolo de suferința prezentă.

Lăsând la o parte idealurile, ajungem să ne frângem în mijlocul unei existențe absurde, lipsite de cea mai elementară căldură umană, devenind tot mai răi, și comportându-ne unii față de alții asemenea unor mașini lipsite de sentimente. Nimic nu este mai trist decât că omul devine un simplu articol de consum pe rafturile și așa pline cu atâtea deșertăciuni ce se topesc la scurt timp după întrebuițare. În lupta cu un mediu ostil, am ajuns să ne întoarcem armele unii împotriva altora, slăbindu-ne forțele și ratând posibilitățile ce ne-au fost oferite la nivel de individ și de umanitate, ajungând fără putere în fața adevăratelor probleme ce vin asupra noastră. Și tocmai de aceea, este necesară o trezire, o regenerare, o cale de a redescoperi vocația extraordinară a condiției de a fi om pe acest pământ.

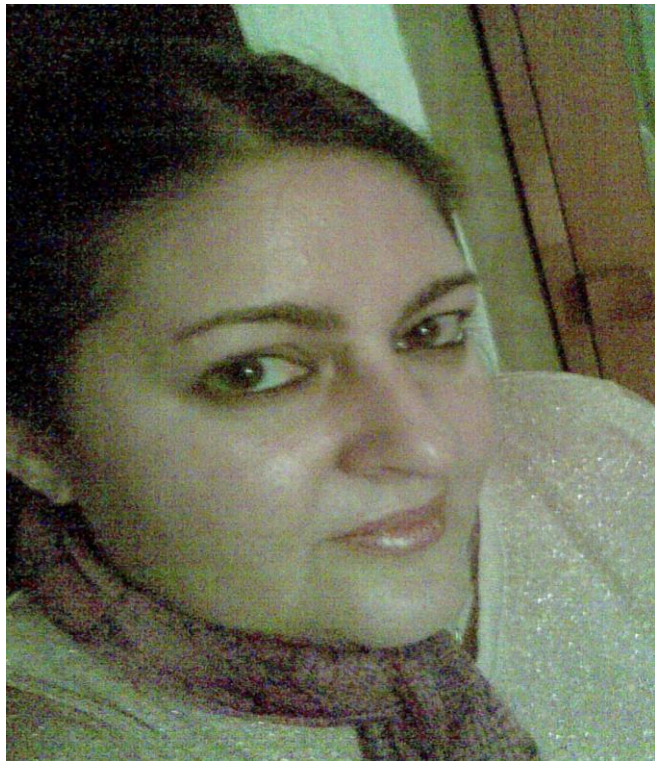
De aceea, în mod repetat voi respinge ideea să îmi tratez semenii ca obiecte de consum, de care te folosești și după aceea le arunci la coș, fiindcă în felul acesta nu voi face altceva decât să hrănesc o forță de distrugere ce se va întoarce în cele din urmă și asupra mea. Dar cred, că dacă vom putea să ne reevaluăm relațiile prin prisma adevăratului umanism, atunci existența va deveni mai frumoasă și mai interesantă din toate punctele de vedere.

Însă, nu cred că demersul dogmatic religios va fi suficient, ca să nu spun că de fapt orice formă de dogmatism reprezintă o limitare a puterii creativității umane. Nici soluțiile de urgență oferite de către diferitele curente filozofice axate mai mult sau mai puțin pe așa zisa „gândire pozitivă” nu vor oferi un remediu de lungă durată. Însă cred în forța sensibilității umane, care are capacitatea de a transforma întreaga lume, de a descătușa energiile interioară, ce se vor revărsa ulterior asemenea apelor ce vin din izvoarele adâncului, înlăturând ariditatea secetei și transformând pustiul în paradis. Utopie sau realitate? Poate, dar acest lucru depinde în final de fiecare dintre noi.

Natura nu răspunde la sentimente, însă are reguli pe care trebuie să le respectăm, caz în care ea va fi alături de tine. Omul are sentimente, dar tinde prea adesea să ignore legile ce guvernează natura, încercând în mod ridicol să impună precepte inventate universului înconjurător. Însă atunci când imaginația specifică spiritului uman este adusă în armonie cu legitățile naturii în care trăim, rezultatul nu poate fi decât grandios. Atunci, în loc să mai fim obiecte de consum, vom deveni modelatori înțelepți ai universului în care existăm și vom trăi o viață frumoasă pe pământ. Când creativitatea se va sprijini pe forțele realității, posibilitățile vor începe să se deschidă în mod neașteptat, iar lumea va putea primi un nou veșmânt.

Creativitatea și sensibilitatea sunt cele două aspecte motrice fundamentale ale sufletului uman; unite ele vor conferi valoare la tot ceea ce întreprindem într-o armonie ce va aduce rezolvare la toate conflictele prin care trecem în clipa de față. Iar dacă oamenii care prezintă aceste caracteristici vor fi selectați în ierarhia socială, atunci sistemul de organizare va putea fi perfecționat asigurând dezvoltarea întregii umanități. Numai astfel, etapa transformării ființei umane în obiect de consum va lua sfârșit, iar vinderea trupului și a sufletului va înceta, aducând liniștea armoniei de care avem atât de mare nevoie.

Lăsând aceste gânduri în urma mea, trec mai departe grăbit pe strada „Rue de Montheaux” în drumul meu printre case și oameni, fără însă să pot uita atât de ușor acea privire, amestec de suferință și inocență reprimată, pe o față atractiv machiată, a unei prostituate anonime de culoare, într-o dimineață geroasă de iarnă. Acest lucru m-a determinat să scriu, să îmi aștern gândurile pe hârtie și să cizelez o posibilă soluție la drama transformării omului în obiect de consum.

Bagajul

Azi i-am spus tristeții: nu te mai întoarce!
Am închis fereastra, nu poate intra.
Am stins și lumina, nu mă vede-n noapte,
Usa-i ferecată, lacăt e pe ea!

Mi-am făcut bagajul, plin e cu de toate:
Pun întâi iubirea, e pe primul loc,
Mai așez speranța, dorul, bunătatea,
Gingășia, visul, pacea, dragostea.

Pun și frumusețea, gândul, amintirea,
Clipa și răbdarea, zâmbet și-adevăr ,
Și pentru că-i plină geanta de plecare,
Eu te pun pe tine-n inimă mereu!

I
N
C
S

D
O
D
A

Lupii de pradă

Pândesc lupi de pradă în dansul zăpezii,
Flămânzi de iubirea troiței din noi,
O torță e-aprinsă, un far de lumină,
S-alunge pelinul din ochii lor goi.

Flămândele fiare sunt gata s-atace
Și colții lor mari ascuțiți și-i ascund,
Vor să-și hrănească orgolii ce-s false,
Cu visele noastre născute în gând.

Rânjetul lor prefăcut într-un zâmbet,
Ascunde malefic dorința de-atac,
În trupul lor curge venin de-ntuneric,
Întreaga lor ființă-i pătrunsă de drac.

Părerii omenești de-anghinare amare,
Forțează fâgașe, se luptă-n puhoi,
Suntem locatarii aceleași inimi
Și fiara zăpezii se stinge-n noroi.

Iubirea-i destinul ce steaua ne-o poartă
Și chiar mă răcini de sădiți sunt în noi ,
Aripi de arhangheli păzesc soarta noastră
Iar fiarele hâde-s ucise de zori.

Genunchi-i plecăm într-o rugă comună
Și lanțul iubirii ne leagă de cer,
Ia-ne tu, Doamne, pe ambii de mână ,
Ucide fiara-n risipă de ger!

Adaugă- ne-o zi-n calendarul iubirii,
Și-ascunde-ne-n raza de soare mereu,
Iubire ne-mparte în ceasul mâhnirii
Și stele-mpleteste! Tu ești Dumnezeu!

Rămas bun

Așteaptă-mă în gara inventată,
Un semn discret cu inima îți las
Și dacă linia de tren va fi tăiată
Parfumul meu să-ți fie bun rămas.

Privește-mă cu lacrima din vis
O geană răsfățată-ți va zâmbi,
Prefă-te că m-atingi cu un surâs
O floare ofilită-ți va vorbi.

Alintă-mă cu stropul tău de cer
Și plimbă-mă cu dor în Carul mare,
Săruta-mă cu dragostea de ieri
Sau împrumută-te de mine în visare.

Îmbrăca-te cu trupul meu în gând
Sau strigă-mă-n ecoul unui munte,
Mai cheamă-mă-n căușul unui
prund
Zidește-mă în negură de punte.

Călătorește-n scoica unui melc
Iar casa lui să-ți fie adăpost,
Iubirea să ți-o plângi la Nibelungi
Și leagănă-ți tristețea cu anost.

Închină-te smerit în rugăciune,
Înaltă în eter un jurământ,
Ca dorul să se ducă-n pribegie
Și inima să-ți cânte un alt cânt.

Împărtășește-ți gândul cu un Icar
Și-aripa lui să-ți poarte iar noroc,
Iubirea resemnată-n felinar
Să-ți stralucească-n zăpăc ca un foc.

Renaște-mă în altă galaxie,
Iubește-mă în alte dimensiuni,
Visează-mă în dense constelații
Și strigă-mă-n tăcerea de genuni.

Invizibile drumuri să te poarte cu
dor,
Să-ți umple căutarea cu stele
Și cetini de brad să-ți aștearnă
covor
Cortine de vers din visele mele.

Valul vremii

Mi-e dor de tine astăzi mai mult ca
niciodată,
Dar timpul, un fățarnic, n-a vrut în loc să
stea ,
Să fi rămas în toamna aceea aromată,
Sub frunze de mesteceni, sub blândă
pace-a ta.

Religia iubirii să ne fi fost credința,
În foșnetul de frunze să fi dormit
cuminți,
Îmbrățișați de lună și mângâiați de
soare,
Să fi doinit în vraja dorințelor fierbinți.

În catedrala sfântă am fi intrat de mână
Și heruvimi din ceruri un lied ne-ar fi
cântat,
Toți îngerii vegherii ne-ar fi condus în
taină
Iar dragostea, un sfeșnic, azi ne-ar fi
fost palat.

În văi de ape limpezi noi ne-am trăit
iubirea,
Dar drumuri paralele destinul ne-a croit,
Cărări încetoșate și pași fără de urmă
Umbriți de nici o milă au șters tot ce-am
clădit.

Am colindat tunele și peșteri de-ntuneric
Și corbi flămânzi de vise s-au tot hrănit
cu noi,
Păduri de crengi uscate și bolovani de
stâncă
S-au prăvălit năvalnic nevrând să fie doi.

Dar clopotele vremii în zori au bătut
iarăși
Și ne-au chemat pe nume de pe
rasfrântul drum,
Ecoul amintirii ne-a readus aproape,
Răspântiile tristeții au devenit doar
scrum.

Renaște firul vieții, zambilă ne
zâmbește,
Luceafărul iubirii ne încălzește iar,
Din nou în toamna ceea de mână
împreună,
Cu visele în inimi și-n suflet cu ars jar.

Vise

Azi ratacesc în tine, crezând ca se mai poate
Si în altarul vremii ma-nclin s-ating o stea
Ma despletesc de vise, de dorurile noastre
Si-ncerc sa rup doar raza iubirii ca pe-o
zea.

Strabat eternitatea cu tine impreuna
Si zabovesc in dorul nebun pe urma ta
Mai izvorasc in taina zalog de-nalte ceruri
Mi te-au adus aproape, de mine, de poti sta.

Azi locuiesc in gandu-ti ravasitor de astre
Si-n sufletu-ti de patimi subtil m-am
cuibarit,
Iti priveghez iubirea dorintelor sihastre
Si stau pentru o clipa tacuta-n mintea ta.

Ma-ntorc in anotimpul tacerilor albastre
Si-nmuguresc in tine, timid ca in trecut ,
Mai zamislesc un inger in zborurile noastre
Azi te-am nascut in mine la fel ca la-
nceput.

Iubirea noastra este raspuns la intristare,
Raspunsul la desertul atator ani pierduti
Cu tine, fara mine, eu stiu ca nu se poate,
Sa-nngenunchiem iubite in vasta mea cetate.

Sa-ncununam iubirea cu straluciri de vise
Si luna sa ne fie un martor permanent
S-ascundem in iatacul iubirii clandestine
Siragul de dorinte, un ultim legamant.

Uniti de intristare, uniti de bucurie,
Uniti de zboruri frante , dar si de-al nostru
dor
Ne-am zamislit iubirea punand din nou
pecete
Pe suflet, pe speranta, pe cer, pe viitor.

Debut literar SF

Gabriela Radulescu

Ultimul Cântec

- continuare- Capitolul 1: Nașterea

O boare pornită de nicaieri intră pe ferestrele adânci umflând perdelele și aducând un parfum, o mireasmă fără de asemănare. Era ca și cum în mijlocul toamnei, când în munți se pregătește prima zăpadă, ar fi apărut flori din verile sudice, nicicând sau rar văzute pe culmi: trandafiri parfumați, apoi irișii în două sau trei culori, lalele și hortensiile, lămâi, căpșuni și tei, toate răsărite în același timp. Parfumul lor s-a ridicat în valuri peste culmile împădurite, amestecându-se cu mirosul aspru al nesfârșitelor păduri de brazi. Se simțea în cele mai ascunse cotloane ale castelului, chiar mai puternic în camera copilei nou-născute.

În Sala Tronului nu avea nimeni timp pentru astfel de nimicuri. După zile întregi de vorbe fără rost și fără vreun semn că s-ar străvedea un liman, cu toții își pierduseră orice răbdare și prevedere. Stăpâna Cerului încercase în zadar să atragă atenția lui Edril. Nereușind, ședea încruntată iar veșmintele ei, ce la început păruseră țesute din raze de soare, o învăluiau acum întunecate ca cețurile. Rhimianandra nu era singura nemulțumită, era doar singura care o arăta atât de deschis. Întotdeauna era ușor de ghicit dispoziția ei după vremea de afară și ultimele zile fuseseră schimbătoare; acum ceața se preschimba în nori învăluind munții și lăsându-se din ce în ce mai jos, prelingându-se de-a lungul zidurilor și intrând prin ferestrele rămase deschise. Vocile tuturor se amestecau, ridicându-se și coborând precum marea în puterea furtunii. Chiar și atât de stăpânitul Doriann al Munților se ridicase în picioare ca să se facă mai bine auzit. Ocrotit de vacarm, din nou Edril își părăsi jilțul fără ca nimeni să bage de seamă.

Străjerii porții ar fi anunțat dacă ar fi știut pe cine, dar nimănui păsându-i lăsară să plece pe unul din oaspeții chemați la sărbătoarea ce se sfârșise atât de prost pentru stăpâna lor. Oricum aveau destule griji cu privire la soarta lor și acum se mai pregătea și o furtună, ca și cum tot ce se petrecea încă nu ar fi fost îndeajuns. Cerul se întuneca sub povara norilor grei ce coborau în vacarm de tunete, ciocnindu-se între ei și cu crestele munților. Fulgere mai groase ca brațul unui bărbat se ridicau înspre cer sau coborau spre pământ lovind zidurile fortificate și înconjurând turnurile cu aureole de lumină albăstruie și pâlpâitoare. În astfel de urgie, cui să-i mai pese oare de călărețul singuratic ce cobora drumul îngust și agățat de marginea prăpastiei, învelit în mantia lui de pe care ploaia se scurgea în șiroaie?

Drumul cotea și se răsucea ocolind câte un umăr de munte, străbătând printre stâncării sterpe aflate în bătaia stihiiilor, uneori intrând în pădure. La adăpostul trunchiurilor vântul se mai ostoia și ploaia, izbindu-se întâi de coroanele înalte, cădea mai ușor spre pământul acoperit de mușchi și ierburi veștejite. După un timp biciul furtunii rămase în urmă pe celălalt versant și noaptea fiind trecută de jumătate Edril descălecă și se apucă să întocmească un adăpost.

-Vom sta în întuneric noaptea asta, poate și următoarele, dar totuși trebuie să ne fie cald, nu-i așa? Și acum privește ce am aici, spuse el, numai că trebuie să fii foarte, foarte liniștită.

Scoase din sacul atârnat la șa o pătură de lână, apoi încă una de blănuri.

-Acum o să facem așa, vezi?

Numai că fetița Rianeii, care stătea ghemuită pe brațul lui stâng adăpostită de mantia lui, îl privea cu ochii mari și fără veste își încreți gurița a plâns. Edril lăsă păturile jos și scoase din sac o ploscă pe care o apropie de ea însă fetița o scuipă indignată și începu să plângă de-adevăratelea.

-Uitasem cât e de greu cu copiii, sau poate să fie mai simplu cu copiii elfi? Doar n-o să-mi mori de foame acuma!

Edril se uită încurcat de la copil la ploscă, apoi îi veni o idee. Își scoase o mânășă și îi tăie vârful degetului mic cu care astupă gura ploștii, apoi îl găuri și i-l dădu din nou fetiței. Rhiannon se opri din plâns și începu să mănânce cu ochii în ochii lui Edril ca și cum i-ar fi spus "Vezi că n-a fost greu?". Iar Edril începu să râdă încet și în jurul lor ploaia cădea molcom însoțind mirosurile de pământ reavăn, cetină udă și aer rece de sfârșit de toamnă până când pacea și liniștea din ei și din jurul lor opri timpul într-unul din acele rare momente pe care știi că ți le vei aminti până la moarte.

Poate că acesta a fost semnul care l-a vestit pe Edril de ce avea să urmeze. Poate că Timpul se oprise cu adevărat, sau își încetinise curgerea firească, revenind apoi în matcă. Dintr-o dată o lumină orbitoare izbucni pe cer urmată de un uruit îngrozitor ce se prăvăli în jos pe coastele muntelui măturând totul în cale. Stânci, brazi în vârstă de sute de ani, grohotiș, totul porni la vale ca un râu al morții. Iar deasupra cerul era în flăcări destrămând întunericul.

Când frământarea pământului se liniști, noaptea sfâșiată de fulgere rămase sub ropotul ploii ce nu se opri mult timp, căzând și iar căzând fără istov până ce pământul îmbibat de apă porni din nou la vale ștergând urmele a ceea ce fusese cu o zi înainte regatul Brean.

În lumina unor zori cenușii Rhimianandra trecu în zbor strunindu-și dragonul de luptă și văzu prăpădul. În zadar căută, nu găsi nici o urmă; și atunci dragonul, simțind durerea stăpânei strigă și el a jale. Bătând puternic din aripi se ridică spre Palatul din Nori lăsând în urmă ploaia să spele pământul și rănile lui.

Astfel lumea s-a schimbat încă o dată, deși zeii ar fi vrut s-o păstreze neschimbătoare ca și ei .

”Zeul Întunericului a lovit...

Noaptea a căzut peste noi, îndelung.

Luna învăluită s-a ascuns.

Noaptea e oarbă, ziua asemenea

Stele și sori pierduți sunt acuma, departe, departe.

Iar noi, cei muritori, deplângem ce s-a pierdut:

Surâsul pruncilor a înghețat.

Pe-aceste pergamente îmi cânt durerea. Pustietatea și tristețea.

Cântecul meu e inima mea, lipsită de speranță,

Cântecul meu se irosește, de nimeni auzit.”

Un cal crescut de elfi se zice că aleargă mai repede ca gândul. Se prea poate să fie adevărat; cu siguranță poate întrece o barcă purtată de apele repezi ale unui râu de munte și ce altceva putea face Edril decât să fugă în fața torentului de stânci și lavă prăvălit de furia Stăpânei Focului? Un timp păru că vor fi prinși din urmă însă încetul cu încetul coborâșul deveni mai lin și ieșiră la largime; calul începu să capete viteză și Edril trase de frâu ieșind din calea prăvălirii. În spatele lor tremurul pământului se potoli încetul cu încetul și zgomotul se opri. Doar ploaia mai zăbovi, rămânând să-i însoțească de-a lungul drumului spre câmpie; pe măsură ce se apropiau de sfârșitul nopții își pierdu puterea și se transformă în burniță. Rhiannon stătea cuminte și tăcută cu ochii ațintiți spre chipul lui Edril ca și cum ar fi înțeles cumpăna prin care trec. Își continuară goana până când veni dimineața mohorâtă și Munții Brean rămaseră departe în urmă împreună cu nenorocirea ce-i lovise.

Edril se îndrepta spre adăpost. Și care-i Adăpostul elfilor pe acest pământ, dacă nu Marea? Corăbiile lor străbat întinderile albastre fără teamă de valuri și furtuni și vin acolo unde sunt chemate. Una din ele auzi Chemarea lui Edril la al treilea răsărit când Stăpânul Mării descălecă pe nisipul ud. Briza rece și umedă cu iz de sare și alge făcu să-i fluture mantia și Edril râse trăgând în piept mirosul ce-i amintea de casă. Se aplecă și își udă vârful degetelor în valurile ce i se spârgeau mărunte la picioare apoi le duse la buze și umezi și buzele fetei.

-Aceasta este Marea, Rhiannon; și Marea va fi casa ta. O, trebuie să crești mai repede ca să înțelegi tot ce-ți voi spune și ca să poți vedea pământurile de pe mare. Nu-i loc pe lume...

-Domnul meu? se auzi o voce din spate. Cu cine vorbești? Credeam că ești singur.

Edril se întoarse și îi văzu pe cei din neamul său.

În larg, ceața subțire care însoțise răsăritul se destrămă sub razele soarelui, scoțând la iveală corabia cu pânze albastre ce ancorase dincolo de linia brizanților, legănându-se pe valurile domoale. De sus, de sub nori, strigătul pescărușilor răsună prelung și ascuțit .

-Tocmai la timp, ca-ntotdeauna, Ordo.

-Mereu îmi țin corabia în apropierea acestor țărături, Domnul meu, se înclină Ordo Vortam făcând un semn spre larg. Mai am două corăbii spre nord de-a lungul țărăturii, la câte o zi distanță. Unde dorești să mergi, Domnul meu?

-Acasă, Ordo, surâse Edril. Însă nu sunt singur, continuă el ferind mantia de pe brațul cu care o sprijinea pe fiica Rhiannei.

Ordo se încruntă.

-Bănuiesc că o să aibă nevoie de o doică. Nu cred să găsim așa ceva la bord, comentă el. O să mă gândesc mai târziu și la asta. Ești urmărit, Domnul meu?

-Dacă e așa, atunci nu-i vorba doar despre mine. Oricum, mai mult n-avem de ce zăbovi pe aici. Mergem?

Ordo făcu semn și doi dintre războinicii săi se apropiară să ia calul stăpânului. După ce se îndepărtară cât să nu-i mai poată auzi Ordo se întoarse spre Edril.

-Ai spus oare că dorești să mergi Acasă? Mă înșel oare, sau în această generație nu ai dreptul să vezi Insulele?

Edril râse și își puse brațul liber pe umerii lui Ordo.

-Știi care sunt neajunsurile unui blestem vechi? îl întrebă în timp ce se îndreptau spre barca ce îi aștepta gata de plecare.

-Stăpâne?

-Cu timpul, devine... cum să spun...necuprinzător.

Sări în barcă și războinicii-marinari o purtară peste valurile înspumate de la țarm spre apele mai calme de dincolo de recif, luptându-se cu puterea fluxului și a curenților până când deasupra lor văzură înălțându-se corabia albă. Urcară pe scările de frânghie și imediat pânzele albastre se desfășurară de pe vergi întinzându-se cu pocnete în bătaia vântului.

-Dorești să preiei comanda, Domnul meu?

-Tot ce doresc acum, prietene, se referă la odihna trupului: ceva de mâncare, poate o baie și veșminte curate. Și în primul rând trebuie să mă îngrijesc de copil. Așa că iubita mea corabie va rămâne în continuare în grija ta.

Ordo începu să râdă.

-Te las atunci, Domnul meu, să-ți vezi de noile îndatoriri.

Se întoarse cu spatele și porni să urce scările spre timonă, râzând în continuare. Edril rămase să se uite lung după el fără să-i vină a crede, în timp ce Rhiannon, trezindu-se, începu să plângă așa că nu-i mai rămase altceva de făcut decât să se îndrepte spre cabină. Bineînțeles că trânti furios ușa, ceea ce nu avu drept rezultat decât că fetița, speriindu-se, începu să plângă și mai tare. Edril o puse pe pat.

-Bravo, o încurajă el, ai fost cuminte atunci când trebuia, acum cred că poți să țipi puțin. Eu unul cred că ți-e foame, așa că ce zici de asta? o întrebă el și îi arătă plosca.

Peste plânsetul fetiței se auzi un alt sunet, un râs moale așa cum au femeile când se amuză de neputința bărbaților de a pricepe lucrurile esențiale ale vieții.

-Ce crezi că faci acolo, Domnul meu? Multe am văzut la viața mea, dar copil hrănit cu Licoare de Drum....

Edril sări ca ars. Intrase pe ușă neauzită, cu zgomotul pașilor acoperit de scârțâitul scândurilor și cântecele de pe punte. Nu era prea înaltă chiar dacă părul cărunt prins în coc și ținuta dreaptă o făceau să pară astfel. La gât purta medalionul de argint al unei Vindecătoare, Cupa și Coroana.

-Marinou! Ce cauți aici?

-Aș fi zis că e evident. Doream să merg acasă, doar că ...mă rog, se pare că într-un fel sau altul voi ajunge și acolo. Acum dă-mi mie copila și voi avea eu grijă de ea iar tu, Domnul meu, ai totul pregătit în cabina de alături, căci după cum arăți ai avut un drum greu...și cu multe primejdii. A, dar înainte de toate Ordo te roagă să urci din nou pe punte.

-Mulțumesc, Marinou.

-Domnul meu, se înclină ea apoi nu-l mai băgă în seamă. Ia vino tu la mine, micuțo, să vadă bătrâna Marinou...

Edril ieși, închizând cu grijă ușa în urmă-i. Își mișcă brațul amortit de prea lunga nemișcare și urcă pe puntea superioară unde îl găsi pe Ordo la cârmă. Vântul bătea puternic și pânzele erau toate ridicate. Privi în urmă și văzu țarmul departe.

-Privești în direcția greșită, îl atenționează Ordo și urmărindu-i privirea Edril văzu pânze, mai multe decât putea număra, umplând orizontul. De data asta i-ai înfuriat rău, bag seama, continuă el.

- Se pare că da, răspunse Edril cercetând vântul și valurile. Păstrează drumul până ce ne întâlnim cu celelalte corăbii. O să văd de ce își închipuie Midhir Tulreth că mă poate înfrunta pe mare.

-Nici pe mare și nici pe uscat, râse Ordo Vortam. O să-i arăt ce înseamnă Largul Mării și furtuna, cu permisiunea ta, desigur.

-Descurcă-te, îl invită Edril. Mă găsești în cabină. Cred că n-am mai dormit de vreo două săptămâni.

-Va fi furtună, Domnul meu, și nu una prea obișnuită. Cred că e una cum vezi într-o viață... Ne va lovi puțin după ceasul amiezii. Iată cum se ridică neguri dinspre nord, de parcă ar ne-ar și drumul.

Lumina dimineții strălucea ca și înainte, valurile se ridicau și se lăsau domol închizându-se la culoare pe măsură ce ieșeau la apele adânci din larg și totul părea liniștit atunci când Edril privi către sud, acolo unde pânzele corăbiilor lui Midhir Tulreth se vedeau acum mai bine, dovedind că vântul le era prielnic; viteza lor creștea căci veneau cu toate pânzele ridicate. Spre nord lumina căpătase însă o altă nuanță, un albastru-violet ce se răsfrângea din nori împrăștiindu-se la suprafața apei; în zare, unde cerul și marea se îmbrățișau începuse a se forma o fâșie de întuneric. Un vânt mai rece porni dintr-acolo răscolind apele și înspumându-le; corabia se aplecă pe o parte continuându-și drumul ce o ducea în calea furtunii.

Elfii răspunseră poruncilor lui Ordo strângând pânzele. Cântecele lor își schimbă ritmul odată cu mișcările valurilor și corabia se îndreptă, urcând și coborând mai ușor crestele. Norii ce păruseră abia a se naște, prinzând putere și purtați de vânt începură să urce pe cer întinzându-se tot mai mult. Ceasurile trecură cu greu, unul după altul, în timp ce corabia își urma drumul către inima furtunii. Corăbiile lui Midhir Tulreth se mai văzură un timp apoi dispărură împrăștiate de

vânt cu mult înainte ca adevărata furtună să le lovească. Fulgere și tunete îngemănate vestiră inima furtunii; iar peste întreg vacarmul izbi urechile răgetul unui dragon.

Veni vremea când vocile elfilor nu au mai fost de-ajuns să țină piept vremii și Ordo trimise după Edril. El urcă pe punte și se îndreptă spre prova iar acolo își înălță cântecul. Mai târziu elfii povestiră ani de-a rândul cum Stăpânul Mării și-a croit drumul prin cea mai ucigașă furtună iscată vreodată până ce au ajuns într-un liman în chiar inima ei, deschizând ochii asupra unei priveliști nicicând înaintea zărită. Ziduri înalte de nori brăzdate de fulgere vineții înconjurau un ochi de apă liniștită deasupra căreia strălucea soarele. În mijlocul unui petec de cer mai senin, departe în înalțurile limpezi, sus deasupra norilor unde privirea abia izbutea să deslușească, un dragon se rotea stând la pândă. Îndată ce corabia pătrunse în ochiul furtunii dragonul se năpusti către ea iar vârtejul stârnit de aripile sale acoperi cu vuietul său cântecul lui Edril.

Capitolul 2 Departe deasupra norilor

” ... a fost vremea când sora și-a trădat fratele .Când lacrimile au curs din ochii care nu mai plânseseră nicicând.”

Stăpâna Focului e Imme Ulda, așa cum bine știți cu toții; și nu numai a focului ce arde în vatră ci mai ales a celui din adâncuri, ce răbufnește la suprafață distrugând tot ce găsește în cale. Sălașul ei este departe, pe vârful celui mai înalt dintre munții înalți ai lumii. Acolo, pe muntele ce poartă la mijloc centura norilor, se afla cândva sălașul Stăpânului Munților, pe care ea l-a izgonit în zilele de demult, fără însă a izbuti să-l înfrângă de tot, așa cum și-ar fi dorit. Doriann și-a pierdut astfel muntele cel mai drag, Teidi, dar a reușit să-și păstreze restul domeniului împotrivindu-se lui Cerua Thuathai. Nici el, nici Imme Ulda nu au reușit mai mult atunci și au fost nevoiți să se mulțumească doar cu atât.

Cerua Thuathai și-a creat Armata Întunecată. Imme Ulda nu s-a lăsat mai prejos; ea a iscat salamandrele ce se hrănesc cu focul în care trăiesc și dragonii care suflă pe nări flăcări și-s acoperiți cu solzi de culoarea metalelor topite. Neamul dragonilor nu-i numeros căci viața lor e lungă și cu greu se înmulțesc. În anii ce s-au dus ei s-au împușinat de tot și sunt din ce în ce mai rar văzuți. Ascultă doar de Imme Ulda și de nimeni altcineva. Toți în afară de unul.

Numele lui s-a păstrat, legat fiind de firul poveștii ce încă bine nu a început.

Numele lui era Vora, singurul Dragon de Apă, fără seamăn sub soare. A venit pe lume în Regatul Mărilor, pe una din Insule; și i-a fost dăruit Rhimianandrei de fratele ei cu mulți, mulți ani în urmă, înainte ca zeii să fi început să se certe. Dragonul îi este pavază împotriva celor ce-ar vrea s-o atace pe ea sau de toți ascunsul ei Palat de Nori.

Rhimianandra nu are un popor al ei pe pământ și totuși templele ei sunt peste tot și oamenii îi cântă numele, căci ea are grijă de vânturi și de ploii, de verile însorite și de zăpezile iernii. În palatul ei nu sunt arme, nici ziduri de apărare, nici gărzi numeroase nu-l păzesc cu toate că adăpostește două comori fără pereche. Păstrată cu grijă și la loc de cinste într-una din sălile ei se află o tapițerie cu desen mereu schimbător pe care sunt înfățișate toate viețuitoarele pământului. Lângă ea, pe un soclu anume făcut, acoperită de un văl țesut și pictat de însăși Stăpâna Cerului, se găsește o oglindă fără seamăn în cer sau pe pământ; în ea se poate vedea tot ce e luminat de soare, lună sau stele.

La Oglindă alergă Rhimianandra mai întâi căutându-l pe Edril cu ochii în lacrimi și pieptul zguduit de suspine. Oglinda Lumii rămase însă întunecată. Întunericul ei se reflecta în încăpere până ce nimic nu se mai putu zări așa că Rhimianandra își chemă slujitorii care aduseră făclii și sfeșnice încărcate de lumânari până când întregul palat a fost luminat ca ziua. Rhimianandra ura întunericul. De îndată ce totul se rândui după cuviință, Rhimianandra se așeză într-un jilț lângă foc.

Afară furtuna continua cu fulgerele sfâșiind norii și ploaia vărsându-se fără istovire; Palatul din Nori era însă ferit de furia ei înfășurat cum era în lumina blândă a lumânărilor și ocrotit de dragonul care, așezat pe vârful unui turn, își întindea din când în când aripile și își răsuca gâtul lung scrutând întinderea nemărginită a cerului.

Cu toată paza, în Sala Oglinzii o negură începu să se formeze în fața jilțului Rhimianandrei, împărăștiind în jur fuioare reci de ceață; și din ea apărură Cerua Thuathai.

-Ai crezut desigur că vei reuși să scapi cu fuga...așa ca de fiecare dată? rosti el și Rhimianandra tresări sub puterea vocii lui. Poate fi cu puțință să-ți închipui că faptele tale mi-ar putea scăpa din vedere?

-Poate fi cu puțință să-ți fi scăpat cu-adevărat, oftă Rhimianandra. Te grăbești ca întotdeauna să judeci.

-Judecată, răsă Cerua Thuathai. Ai rostit un cuvânt cu primejdie. Cum ți-ar fi dacă te-aș aduce în fața judecății?

-Nu mai rău decât îmi este acum, presupun. Oare este pe lume judecată mai aspră decât a propriei

conștiințe? Cine m-ar putea condamna mai aspru decât mă condamn eu însămi?

Cerua Thuathai se încruntă și în juru-i negurile ce-l înfășurau se văluriră împrăștiind aburi reci; lumina din sală slăbi și flăcările începură să tremure.

-N-o să-mi spui acum că încă ești supărată? După atâția și atâția ani?

-Timpul n-are putere asupra noastră, cum bine știi. Ce-am simțit odată simt încă și acum.

-Exact, spuse el. Așa cum ai simțit odată trebuie să simți și acum. Și eu la fel. Haide să...

-M-am înșelat o dată ascultându-ți vorbele. A doua oară n-am să mai greșesc, îl întrerupse Rhimianandra. Ar fi mai bine să pleci acum, căci nimic din ce ai putea spune n-o să-mi schimbe hotărârea.

-Aș putea să te oblig să m-ascuți. Îmi datorezi ascultare. Și supunere!

-Și care ar fi costurile pentru tine, Stăpâne? Întrebă ea cu amărăciune. Știind că n-o să obții nimic de bună voie, merită să-ți încerci forțele riscând să pierzi...a câta oară?

Cerua Thuathai făcu un pas înainte. Negurile ce-l învăluiau se sparseră pe alocuri apoi se împrăștiară cu totul lăsând la vedere luciul metalului șlefuit.

-Cum de cutezi să-mi vorbești astfel? scrâșni el. Nu face greșala să crezi că ....

Rhimianandra se ridică din jilț.

-Te văd îmbrăcat de război, râse ea; desigur te-ai gândit să te lupți cu mine? Sau poate preferi mai tradiționalul mod de a ne pune armatele la luptă? E demn de un mare războinic să-și caute un potrivnic fără ostași... dar am uitat ....

-Încetează imediat! Cuvintele tale de batjocură nu mă pot lovi.

-Eu aș fi zis că dimpotrivă.

Stăpâna cerului surâse și surâsul ei era unul amar.

-Ar fi bine să pleci acum. Nu am o armată să-mi asculte porunca, dar nici nu am nevoie. Nu sunt o pradă ușoară pentru nimeni, nici chiar pentru tine.

Cerua Thuathai ezită, nehotărât, doar că Rhimianandra nu-i lăsă timp să răsufle.

-Ce-ai venit să-mi ceri?

-Oglinda Lumii .

-Nu-i așa? se miră Rhimianandra, măsurându-l din cap și până la picioare. Hai să presupunem că ți-aș da-o... ce-ai de gând să faci cu ea?

La rândul său, Cerua Thuathai o privi mirat.

-O voi folosi, bineînțeles, și pentru lucruri mai importante ca tine.

-Arată-mi la ce fel de lucruri te gândești înainte de a mă hotărâ dacă să ți-o dau sau nu, ceru Rhimianandra și îndreptându-se spre Oglindă se întoarse către el pofindu-l cu brațul întins să se apropie.

Stăpânul Întunericului se apropie șovăitor căci aparenta bunăvoință a Rhimianandrei părea să ascundă ceva. Rhimianandra își repetă gestul de invitație și Cerua Thuathai lăsă deoparte îndoielile cucerit fiind de dorința de a mânui ceea ce nimeni altcineva nu mai atinsese în afară de Doamna Cerului. Atinse cu degetele îmbrăcate în oțel vâlul diafan însă temându-se că-l rupe își scoase mănua. Rhimianandra îl urmărea, atentă, dar el nu-și mai dădea seama de nimic acum când se afla atât de aproape de ceea ce dorea. Smulse de pe oglindă Vâlul Pictat și-l aruncă pe jos. Apropiindu-și fața de luciul nemișcat își ținu răsufierea... Și nimic nu se întâmplă. În apele oglinzii își văzu doar propriul chip, la fel ca în orișicare oglindă din lume.

-Cum merge? se răsti el fără s-o părăsească din ochi.

-Gândește-te la ce dorești, îl îndemnă ea, depărtându-se cu încă un pas.

Cerua Thuathai se aplecă mai mult asupra oglinzii în încercarea de a o supune voinței sale. Aceasta tremură și imaginea dispăru, căci gândurile loveau în ea ca pietrele aruncate ce tulbură suprafața liniștită a unui lac. Pe neașteptate, oglinda se întunecă de tot și scoase un vaiet ascuțit și asurzitor ale cărui ecouri străbătură întreg Castelul de Nori, crescând și iar crescând în intensitate până ce vacarmul lor începu să zguduie pereții și să brăzdeze crăpături în podea. Însuși Stăpânul Întunericului se clatină sub povara sunetelor de neîndurat la care se adăugă răgetul dragonului ce pogorâ din înalțuri sfărâmând toată sticlăria în mii de cioburi ascuțite ce porniră să se răsucescă peste tot, tăind și sfâșiind ca mii de pumnale. Cerua Thuathai venise îmbrăcat în armură, ceea ce îi dovedea prevederea; dar orice armură are măcar un punct slab, chiar și armura unui zeu.

Rhimianandra rămase neatinsă. Privi un timp cum Cerua Thuathai se clatină cu fața și mâna dreaptă însângerate după care, fără grabă, ridică Vâlul Pictat și acoperi cu gesturi blânde luciul oglinzii. Țipetele încetară și furtuna de cioburi se risipi lăsând în urmă o liniște care lovea urechile la fel de dureros ca zgomotul de mai-nainte.

-Ai să-nțelegi acuma de ce nu poți avea Oglinda Lumii, șopti Rhimianandra. Și ai să înțelegi și de ce nu-mi este teamă de tine. Țineți minte, și tu și cea de te-a trimis: Nimic din ce-i al meu voi nu puteți avea! Du-te și-ți caută alinarea lângă Imme Ulda și în veci să nu-mi mai calci pragul!

Cerua Thuathai nu mai avu de ales. Plecă învăluit în mantia-i de întuneric și în rușinea de a fi învins înainte de a încene hătălia

Prin uşile ce abia se mai ţineau în Țâţâni o slujnică se strecură speriată.

-Stăpână?

Rhimianandra îi făcu semn să intre.

-Totul s-a terminat pentru un timp; şi s-a terminat cu bine. Acum, apucaţi-vă să puneţi toate la locul lor.

Urmărind cum slujitorii se apucară să îndrepte şi să cureţe, Rhimianandra îşi lăsa privirile să rătăcească la fel ca şi gândurile. Când totul a fost gata ea rămase din nou singură şi abia atunci se aşeză în jilţul de lângă foc. Privirea i se odihni pe tapiţeria ce acoperea un perete întreg, urmărind pe îndelete desenul cunoscut în timp ce aluneca încet către somn. Când gândurile începeau să se transforme în vise Rhimianandra văzu schimbarea din tapiserie, văzu cum firele se răsucesc schimbând desenul şi culorile. Şi mai văzu ceva. Un fir nou apărut, încă fără culoare, se împleti cu celelalte şi în Palatul din Nori pluti preţ de câteva bătăi ale inimii o mireasmă ca o prevestire.

Oglinda Lumii se deschise în faţa gândurilor Rhimianandrei şi în luciul ei apăru Midhir Tulreth. Tocmai intra în palatul său de pe fundul Lacului Ascuns. Înainte ca Rhimianandra să apuce să vadă prea bine imaginea se schimbă din nou. Cu răbdare, Stăpâna Cerului se sili să se gândească la ceea ce tocmai îi trecuse prin faţa ochilor alungându-şi din minte grija cea mare pentru Edril şi soarta lui. Oglinda i se supuse dorinţei şi îi arătă corăbii plutind în josul râurilor şi strecurându-se în mare, stând la pândă zile si zile întregi până când , ascunsă în vraja ţesută de Midhir Tulreth una din ele găsi o corabie a elfilor şi dădu alarma. Oglinda îi mai arătă Rhimianandrei ceea ce Tapiţeria Vieţii ştia deja: i-l înfăţişă pe Edril, scăpat de furia dezlănţuită de Imme Ulda, îndreptându-se spre mare purtat în goana calului ce părea cu adevărat a se hrăni cu nori. Şi astfel pricepu pe cine căuta Midhir Tulreth.

-Timpul nu are putere asupra-ne, şopti ea şi aşternu Vălul peste cleştarul oglinzii. Mii de ani au trecut şi nimic nu s-a schimbat; nici trădarea şi nici răzbuarea. Ce pot face acum să întorc sorţii?

Rhimianandra ieşi pe terasa largă şi acolo, vegheată doar de nemărginirea cerului scoase strigătul cu care îşi chema dragonul. Luminile făcliilor pâlăiră în vântul stârnit de aripile lui când Vora răspunse chemării stăpânei. Ascultându-i poruncile el îşi desfăşură aripile de culoarea nopţii şi îşi luă zborul printre norii se începeau să se spargă lăsând la vedere cerul spuzit cu stele, limpezit odată cu ochii Doamnei lui. Rhimianandra îşi văzu cerul senin. Jos pământul dormea liniştit sub mantia nopţii. Urmări zborul dragonului ghidat de Steaua Nordului spre locul unde furtuna ce nu era a ei aţinea calea lui Edril.

-va urma -

Plasa monofilară

FLORENTINA LOREDANA DALIAN

Mi se păruse interesant să merg cu pescarii, cu barca, pe Dunăre, să ridice plasele. Asta până în momentul când le-au ridicat.

Soarele ardea, parcă n-ar fi fost septembrie. Noroc cu pălăria mea galbenă! Eram desculță, pe fundul bărcii se acumulase mâl și totul în jur mirosea îngrozitor a pește. Dunărea era turbure, eu – plină de praf. Însă deasupra se lăfăia un cer nedrept de albastru și de frumos. Multe sunt nedrept de frumoase.

Pomi de pe insulă înverziseră năpraznic, în ciuda gunoaielor lăsate de mâna omului. Și parcă nici mie nu-mi mai era atât de frică de apă ca de obicei. De fapt, refuzam să mă gândesc.

Pășisem cu teamă pe vârful bărcii, legănarea ei nu-mi era deloc pe plac. Până la urmă, ajutată de cei doi, îmi găsisem un loc confortabil. Atât de confortabil pe cât poate fi un loc într-o bărcuță cu vâsle și cu noroi pe fund. Nu mai fusesem cu barca din clasa a zecea, dintr-o expediție, când ne plimbaserăm câțiva zănateci pe Crișul Repede. Am dat atunci la apă din barcă de mi-a ieșit tot romantismul pe nas. Și tot noi am plătit vâslașului. Taxă pe vindecare de romantism. Măcar de m-aș fi vindecat atunci!

Oamenii se întrebaseră ce noroc le voi purta eu la pește. „Dac-ar fi după mine – le-am spus – l-aș arunca pe tot înapoi, în apă. Așa că nu vă bazați pe norocul pe care sperați să vi-l port!” Strâmbaseră din nas, dar n-au îndrăznit să zică ceea ce intuiau că ar fi avut de zis: „Dac-ar fi după ecologiști ca dvs., madame, ar muri lumea de foame!”. „Ar muri pe naiba!, am replicat cu voce tare, lăsându-i cu gura căscată. Știți bine că nimeni n-a murit câtă vreme n-au dispărut plantele de pe pământ.” „Să înțelegem că nu vă place peștele?”, întrebuse, ironic, unul mai îndrăzneț. „Ei, nici chiar așa! Îmi place, deh, dar nu-mi place să-l văd zbatându-se”. Cei doi schimbă priviri cu subînțeles, de cunoscători. *Câți d-ăștia ca tine!* Îndrăznețul prinse și mai mult curaj: „Noi, la țară, aveam un profesor de istorie și geografie. Domnu' Radu-l chema. Avea domnu' Radu un obicei: umbla prin curțile oamenilor în ajun de Crăciun. Îi găsea cu porcul tăiat. Ce-ați avut, măi oameni buni, cu bietul animal? Da' când îi pune lumea-n traistă, uita. Uita de bietul animal. Zicea bogdaproste și-o zbughea.” He, he! râseră cei doi. Zâmbii și eu, să le fac plăcere. În fond, mi-o zisese. Celălalt, mai doct, își căută o scuză mai nobilă, sau, cum se zice în drept, un precedent: „Și Iisus a pescuit”. Ei, nici chiar așa! Dar, ce-i drept, și-a ajutat ucenicii s-o facă. Și a hrănit mulțimile cu pește, după cum aflăm din pilda cu cei doi pești și cinci pâini. El însuși a mâncat o bucată de pește fript, după Înviere, când li s-a arătat Apostolilor.

Culmea e că pescarii „mei” prinseseră acum o grămadă. „Vedeți, îmi explică unul, ăsta care se zbate mai tare s-a prins mai de curând. Aștilalți, chiar dacă sunt vii, nu se mai zbat. Ori au obosit, ori...” S-au resemnat, da. Așa se resemnează și omul. Când obosește să creadă-n iluzii, să spere, stă pasiv. Nu se mai zbate. Bogdan Amaru scria în jurnalul său: „Speranțele sunt cele mai ieftine plăceri ale noastre”. Dar până și de-o astfel de plăcere se satură omul, nu-i așa? Mai ales că *ieftinătatea* se referă la partea materială. Nu costă bani să sperii, cum ar veni. Dar ce de suflet se mai cheltuie pentru-o speranță!

Îmi explică, plini de mândrie, că folosesc plase monofilare, interzise la pescuit. Acestea sunt foarte dese și au firul mai subțire ca firul de păr. Nu dau șanse la nimic să scape. Într-adevăr, plasele erau pline de puiet. Ba încă și o mulțime de raci și chiar scoici micuțe. „Nu iartă nimic!”, întări unul, de parcă nu era evident. Gândul mă duce la îndrăgostire. Când îți cășună pe-un om, pici ca prostănacul ăsta de pește în plasa monofilară. Fără șansă de scăpare.

Pe mal, vreo cinci inși se căzneau să elibereze animalele din plasă. Nu pentru mult timp, desigur. Până-și vor găsi, cu adevărat, sfârșitul, sfârșind pe grătar. Ce ființă nehalită și omul! Întorc capul, încercând să privesc în altă parte. Unul mă simte și încearcă să mă salveze, în opinia lui: „Haideți în spate, să serviți o ciorbică sau niște mămăliguță cu brânză! Mmm, o bunătate!” Mă duc, cu gând să mănânc doar brânză cu mămăligă. Mă ia cu leșin când văd puzderia de muște dansând cu dezmăț printre mâncărurile neacoperite din cortul improvizat și lăsat deschis. Încerc să schimb subiectul – “Ce zi frumoasă de septembrie!” *Și plină de muște*, îmi vine să adaug, dar mă abțin. Nu știu cum să fac să nu par fițoasă, nici să-i jignesc pe oamenii aceștia mândri de munca lor și de ciorba lor de muște, pardon! pescărească. „E cu apă din Dunăre”, se laudă nea Costel, de parcă m-ar fi anunțat că tocmai a câștigat premiul Nobel. Eu aproape icnesc, amintindu-mi cât de tulbure e Dunărea și cu gândul la –deformație profesională, deh! – multitudinea de deșeuri care se deversează în ea. Ce mă fac eu, acum, cu nea Costel? Așteaptă solemn, cu polonicul în aer, încuviințarea mea. Tot stomacul mi se revoltă și, tocmai când dau să-l refuz, cu orice risc, mă salvează el. Îl văd înmuindu-se deodată și căzând pe spate, moale ca o cârpă, cu polonicul în mâna dreaptă. Mă panichez la gândul că a pățit ceva. Nu cred că l-am deochiat. Nu de alta, dar eu mă mir de oamenii frumoși, și nici pe-aceia nu-i deochi, că mă uit la ei cu drag și admirație, nu cu ciudă sau alte sentimente negative. Îi zic „Tatăl nostru” și, ca să întăresc efectul, îi trag și două palme. Sau poate să folosesc polonicul? Încerc să-mi pun în aplicare cunoștințele de prim-ajutor. Nu, nu cred c-aș putea să-i fac respirație artificială. Respirația lui miroase a borhot. A borhot și a pește. Mai bine-i mai trag două palme. Doamne, iartă-mă! N-aș fi fost bună de soră de caritate. Omul moare lângă mine și mie-mi trebuie miros de trandafiri. Ba nu, cred că mi-ar plăcea mai mult violete de Parma. *Nu mai sta ca toanta!*, îmi zic. Dau fuga la pescari, sărind peste nea Costel (profu de sport ar fi mândru de mine!) și le strig: „Ajutor! A leșinat nea Costel!” Aia râd tare, zguduindu-li-se burțile. Pădurea amplifică râsul lor, făcându-l să pară grotesc. Deodată se opresc, parcă înduioșați de figura mea nedumerită și ingenuă. Unul îmi explică: „Stați liniștită, domniță! așa leșină el din când în când, în funcție de concentrația alcoolică. Hă, hă!” Și se pornesc iar. M-am liniștit, înțelegând. Dar insist să-mi etalez latura umanistă; că doar omul mort de beat nu e chiar mort de-a binelea. „Totuși, n-am putea măcar să-l învelim c-o pătură? Să nu răcească...” Ei o țin pe-a lor: „Drac mort ați văzut? N-are nici pe ăla. Trăscăul din el îl face imun la toate.” Mai dau o fugă în spate, să văd ce face nea Costel. Face bine, acum sforăie, c-o expresie de mulțumire pe chip, strângând polonicul, așa cum trebuie să fi ținut Ștefan cel Mare sabia. Probabil visează frumos. Visul e singurul refugiu al omului din fața unei realități uneori crude. Adeseori prea crude. Poate nici nea Costel nu-i un fericit să stea toată ziua pe malul apei, să scoată la pești și la raci din plasă. Poate de-aceea și bea. Să uite. Să nu-i mai miroasă a mîl și a pește, ci a trandafiri și a violete de Parma.

Unul dintre pescari, care tocmai luase niște raci de la fiert, insistă să-mi dea o bucată. „Asta, coada se mănâncă. Uitați ce roșu și frumos e!” Omul făcuse efortul să-i curețe crusta pentru mine, cu mâinile lui murdare, mirosind a baltă. Nu se cuvenea să-l refuz, mai ales că nu trebuia decât să deschid gura, mi-l apropiase de buze. L-am luat, cu gând să-l scuip mai încolo, dar se uita la mine să vadă dacă mestec. Avea o expresie fericită pe chip, în timp ce mă monitoriza, întrebându-mă, cerșind confirmarea: „Așa-i că-i bun?” „Îhm”, zic mestecând a lehamite, cu ochii la racii care încă mișcau în găleata în care erau aruncați după ce, cu greu, fuseseră desfăcuți din ochiurile hapsâne ale plasei monofilare. Cu stomacul în gât, simt bucata de rac alunecând de-a lungul esofagului, agresându-mi aparatul digestiv. Mă rog doar să nu ia calea-napoi. Cel puțin până plec de lângă ei.

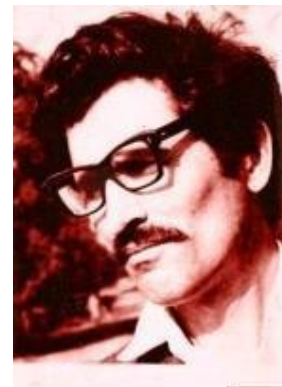
Așa-mi trebuie!, gândesc. Ai vrut poezie. Ai vrut și-ai avut! Nu-i nicio poezie, nici în Dunărea îmbăcsită, nici în zbaterea peștilor în plasă, nici în cleștii racilor, nici în mirosul de baltă. O! Ce frumos mai sună haiku-urile tale cu pescari, nu-i așa? Iată pescarii! Cu transpirația curgându-le de la tâmple spre bărbie, cu subsuorile asudate, cu mâinile murdare și burțile atârinate, cu degetele chircite de-atâta desfăcut la plasă. Degetele acelea butucănoase chinându-se să desfacă ața mai subțire decât firul de păr de pe corpul inelat al racilor. Sau nea Costel, biruit în lupta cu alcoolul, cu polonic cu tot! Hai să vedem, scrie! Scrie un haiku! „Miros de baltă/ pește zbatându-se/ pescar mort de beat”. Așa-i că-i poetic? Te-ar invidia până și Basho.

Ca și când mi-ar fi ghicit gândul, unul mă întreabă în timp ce migălea la un rac: „Domniță, o să scrieți o poezie, nu-i așa?” ”Una care începe cu foaie verde solz de pește”, adăugă altul, stărnindu-mi un zâmbet.

Nea Costel s-a trezit, de parcă nici nu fusese mort. De beat, vreau să zic. Tot cu polonicul, mai amenințător chiar decât prima dată, amintindu-și că-mi era dator c-o ciorbă. „O, nici nu poate fi vorba, m-am umflat de raci!”, exclam, aproape convingându-mă pe mine și încruntându-mă la ceilalți să-i conving și pe ei. Să tacă. Și-au băgat nasurile în plasă, mustăcînd. Unul, mucalit, n-are stare: „Costele, domnița tocmai zicea că s-a săturat de raci fierți. Și tare-ar mânca unii fripți, așa cum numai tu știi să faci.” Îi arunc priviri ucigașe, amenințându-l c-o sabie imaginată tip polonic. Râde cu poftă, mulțumit că mi-a făcut-o. Noroc că nea Costel nu-l bagă în seamă. Nu mai aude nimic. A făcut o pasiune pentru o sticlă. Alta.

Soarele-și trimite frânturi de raze printre crengi. E frumos pe malul Dunării. Dacă fac abstracție de mirosul de pește, de muștele care roiesc, de glumele cu jumătate de perdea ale pescarilor. Și de faptul că sunt departe, departe de cineva!

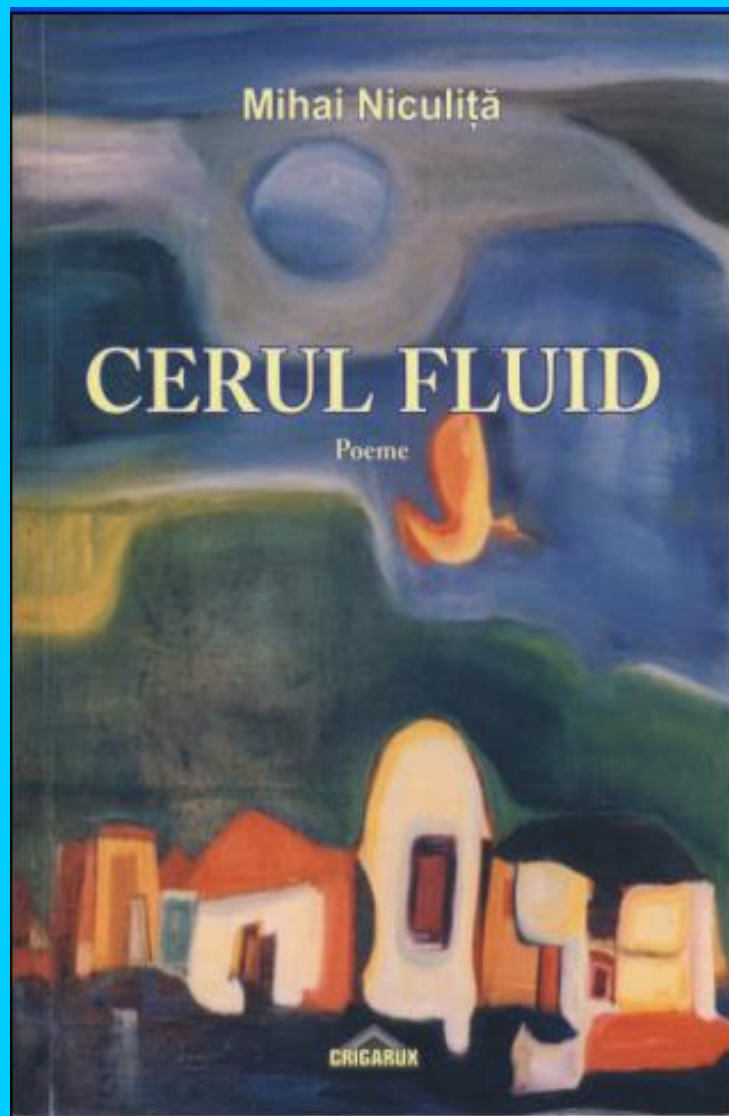
Emil Bucureșteanu

Mihai Niculiță un elegiac împătimit

Una din marile realizări ale Revoluției din Decembrie este obținerea libertății cuvântului, nu numai a celui vorbit ci și a celui scris, mai ales a acestuia. În consecință, în acești peste douăzeci de ani din 1989, din preajma sărbătorilor de iarnă, există un adevărat boom nu numai al apariției revistelor scrise ci și al literaturii cuprinse în cărți, în volume. E drept că pentru aceasta, pe lângă obținerea libertății cuvântului, un rol foarte important îl au revoluționarea mijloacelor de comunicare și a celor de tipărire, apariția internetului; mașinile de scris, linotipul, mașinile plane etc. sunt de domeniul istoriei.

Implicit, tot mai mulți scriitori, romancieri, nuveliști, creatori de proză scurtă, dar mai ales poeți, apar pe firmamentul literaturii române, mulți din ei „descoperindu-și” înclinațiile la anii maturității sau senectuții, după ce și-au consumat anii în profesiile îmbrățișate la tinerețe. Am putea conchide că se află în *căutarea timpului pierdut*. Și pentru mulți a fost timp pierdut. Fenomenul nu este văzut cu ochi buni de consacrați, de unii critici, poate din frică apariției unui nou curent, de a-și pierde locul cucerit și avantajele. Oricum, le amintesc că, chiar dacă vor fi numai ei, historia va reține pe atâția cât merită reținuți și desigur vor fi și din noii veniți, Cazul Lampedusa este destul de concludent.

Mihai Niculiță s-a născut într-o localitate de la limita de nord a județului Neamț, situată pe cursul de mijloc al râului Bistrița, mărginită, pe stânga curgerii năvalnicului râu, de Culmea Stânișoara iar pe dreapta de Munții Budacu, cunoscuți și sub numele de Munții Bistriței sau Neamțului, munți bine împăduriți de foioase și conifere. Mediul acesta montan cu climă rece, cu un soare care răsare pe vârf de munți și stă mai puțin pe cer, desigur iluzii, duce la apariția unor caractere puternice, dar și la înregistrare unor sentimente de apartenență la locurile natale greu de dislocat, care nu macină ființa umană dar nici nu-i dă pace să trăiască în liniște. Aserțiune valabilă pentru toți locuitorii de la munte, dar mai ales pentru creatorii de frumos, porniți să-și exprime fie în vers, fie în proză, fie pictural, sentimente despre locurile natale.

Domnul Mihai Niculiță, ca mulți alții, ba ca foarte mulți, s-a gândit să-și publice gândurile poetice la o vârstă care tinde spre senectute. Din 2009, în fiecare an a scos câte o plachetă de versuri. *Fereastra zidită*; *Cerul fluid și Pomul din curte*. Toate trei cu o grafică, aș defini-o, fără să fiu acuzat de laude, impecabilă, cu coperti sobre, care cuprind pe prima pagină picturi ale unor creatori nemțeni consacrați, ele însele metafore, simboluri, un fel de preludiviu la o simfonie, previzionând sintetic ceea ce vei citi în carte. Primul volum, reamintesc titlul - *Fereastra zidită* -, a apărut la Editura Conta din Piatra-Neamț. Patronul acesteia, poetul Adrian Alui Gheorghe, într-o modestă prefață, de fapt o notă, inseriată la pagina 4, decretează: [...] *Dacă există pictură naivă, artă naivă de ce nu ar exista și o poezie a concupiscentei?* Eu „amator” de concupiscentă am răsfoit repede, cu mare atenție să văd cum domnul Niculiță își transformă în metafore plăcerile trupesti.

Nimic. Îmi zic: poate domnul Adrian Alui Gheorghe are premoniție, este un profet, și continui cu cititul, tot cu atenție, și al celorlalte două volume. Nimic. Lectura însă mi-a folosit. Mi-a confirmat faptul, deja știut din discuțiile cu autorul cărților că dumnealui nu este un om al plăcerilor trupești, ci mai mult al celor spirituale. Dragostea, vizitele în satul natal, ba chiar munca, în poezia domnului Niculiță sunt transfigurate în metafore, în forme spirituale. Totuși, revenind la calificarea domnului Adrian a lui Gheorghe, o reamintire a locurile natale poate constitui trăirea unor plăceri trupești. În definitiv, sufletul nu este rupt de trup, iar bucuriile îți aduc și sănătate, precum necazurile îți aduc și durere fizică.

Prima poezie din prima carte - o reîntâlnim și pe pagina patru a copertei - este un ars poetica dar și un fel de autobiografie spirituală cu sensuri filosofice:

Despre real nu vă pot spune nimic

Nici într-un caz nu e cel pe care-l văd eu.

Sau:

Lumea prin care trec se adună în mine și mă sufocă

Nu mă pot smulge din păienjenișul realității.

Aceste mărturisiri se materializează în metafore, devin versuri elegiace ale omului dislocat din locurile natale:

Să bat în poartă ca un necunoscut,

Căci nimeni n-o să mă mai știe,

În camera în care m-am născut

Să stau o oră cu chirie.

(Casa părintească).

Titlul volumului este un sinonim al titlului poeziei *Fereastra zidită*. Versurile ne aduc aminte de Ana și de Meșterul Manole.

Nu poți zidi la nesfârșit

Fără să-ngropi în zid tot ce-ai iubit

Apoi:

Scările îți vor fi luate fără milă

Și aripi îți vor da din îndoielnică șindrila.

Dar poetul Mihai Niculiță, deși și el este „zidar”, doctor inginer în consolidări și restaurări obiective din patrimoniul cultural, nu stă neputincios în fața destinului, în finalul poeziei „decretează”:

Dărâma-n grabă ce-ai zidit

Pereții să-ți restituie tot ce-ai iubit.

Partea a doua a volumului poartă numele de *Revolta apei* și începe cu poezia cu acest titlu. Un vers, frumos conceput, sugerează condiția sine qua non a ființării lumii, existența apei, *Zâmbetul apei pe pământ e viață* iar pentru frumusețea îmbinării cuvintelor mai redau și distihul:

Plutirea cerului pe apă e malul

Iar pleoapa-nlăcrimată e pocalul,

În restul volumului domnul Niculiță dă „verdicte” filosofice:

Simțim secunda ca un ghimp.

Ne macină cuvântul timp

(Calendar),

Ori:

Piatra-i ferită de încercări

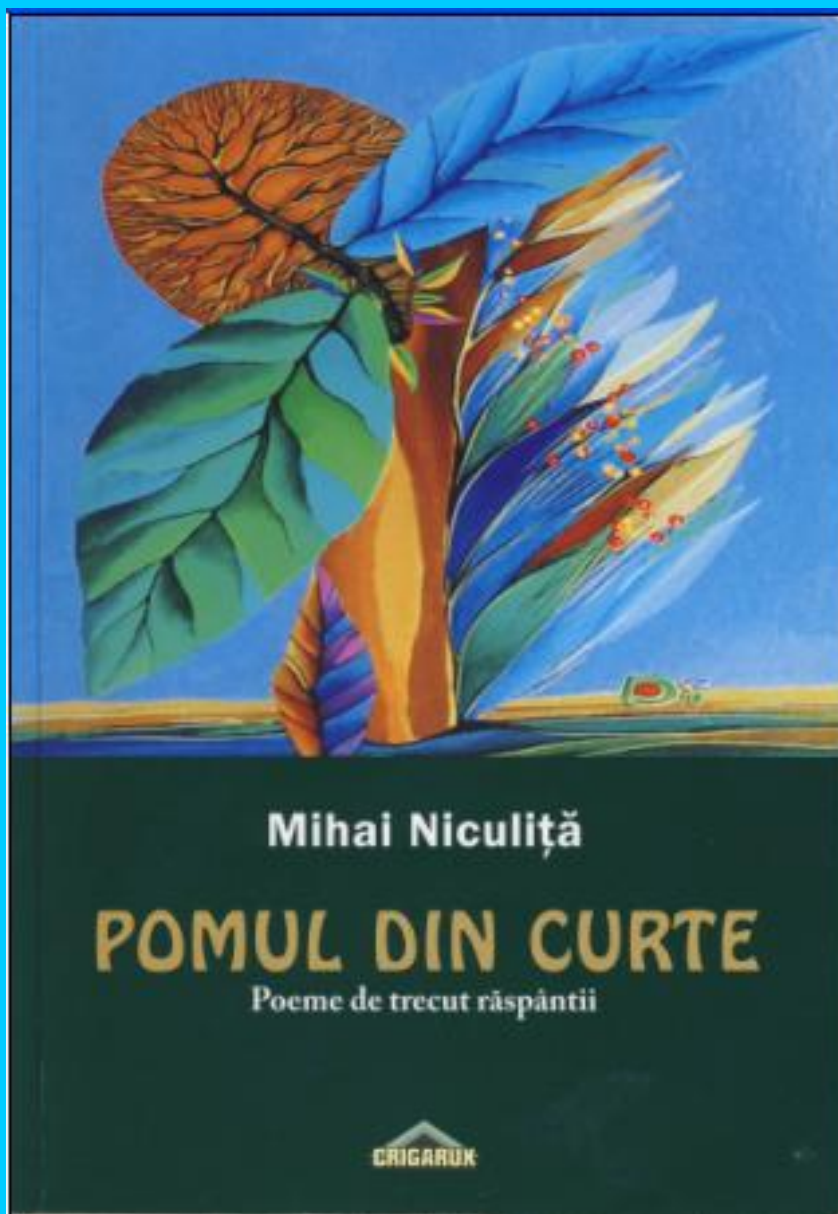
Frământarea-i pentru lumile vii

Doar oamenii trăiesc tristeți și-nseninări,

Stâncile sunt ocolite de melancolii.

(Piatra supusă),.

Și:

*Pământul e o capelă cu prapuri și icoane de sfinți.
În care toți veghem, plânși și cerniți.*

(Cer).

Își metaforizează dezamăgirile în dragoste exprimată în poezia *Liceu*, își aduce aminte cu nostalgie de locurile natale.

Volumul al doilea, pe care l-a scos după un an la Editura Crigarux din Piatra-Neamț se bucură de o postfață a criticului dr. Cristian Livescu: *O surpriză plăcută ne-a produs lectura poemelor semnate de Mihai Niculiță, dorința de a „citi” – sub vraja lirismului – viața trăită, viața din imediat.*

Această postfață intitulată *O poezie confesivă, cu năzuința vizionarului* se încheie cu fraza: *De un intimism elegiac, toate aceste caligrafii, locuite de fantezme blânde, mențin năzuința vizionarului.*

Deși este conceput pe aceleași coordonate de prozodie și sentimente ca și primul, trăirile dezrădăcinării sânt transfigurate mai profund, caracterul elegiac coboară noi trepte în adâncul sinelui:

*Să locuiești în casa ce azi nu mai există,
În care doar îngerii de pază mai subzistă,
Să participi zilnic la loteria supraviețuirii,
Reprimând sub pleopă lacrima privirii.*

Cerul de deasupra satului este fluid, alcătuit numai din nori care pătau cu umbre și lumini căsuța mea cât o batistă. În satul lui Mihai Niculiță

*Nu mai bate nimeni toaca, nu mai bate nimeni coasa,
Drumul e pustiu, e-ncuiată casa.*

Deși nu mai trăiește în satul natal, Mihai Niculiță este încă un muntean, neîmpăcat cu impuritățile neapărat ale orașului, deși:

*Copilăria vine înspre mine
Cu amintirea cojilor de pâine*

(Coji de pâine)

Mihai Niculiță

FEREAȘTRA ZIDITĂ

Conta

face corp inestricabil cu mediul natural. Melancolia începutului timpului autumnal este transfigurată în versuri de o mare sensibilitate:

*Îngălbenesc și teii și salcâmi
Plopii se îmbolnăvesc de toamnă primii
(Autumnală)*

Dar poezia lui M.N nu este numai o poezie de regrete după copilărie și locurile natale, (Autorul articolului a fost fascinat și el de aceste locuri precum Mihail Sadoveanu sau Alexandru Vlahuță), obraznicul Cupidon s-a furișat și el în viața lui, marcându-i adolescența:

*Într-o sală goală îți scriam cu cretă:
Ce trăim acum nu se mai repetă
(Prepoziție).*

Multe din poeziile sale sunt reacții ale aceluși timp, arătându-ne că Mihai Niculiță ființează încă în amor, iar una din poeziile sale, *Amintește-ți Maria...* este dedicată soției. Și, desigur, și poezia *Marie, Marie* pe care o încheie cu distihul:

*Marie, Marie
Dragoste târzie.*

Ultimul volum, consiliat tot de Cristian Livescu și scos tot la Editura Crigarux din Piatra Neamț, din titlu, *Pomul din curte*, cine a citit și celelalte volume anterioare, se gândește direct la o poezie elegiacă, despre locurile natale. În mare nu greșește, spiritul lui M.N. n-a epuizat încă dorurile, preocuparea să transfigureze, să transforme în metafore propria existență de copil și adolescent.

Dar și în acest volum ca și în celelalte întâlnim meditații asupra rostului vieții

*Fulgii care ard în palmele întinse
Sunt stelele ce-au ars de mult pe cer
Și-acum sunt toate mici și stinse,
Și lasă-n sufletele noastre ger.*

(Stele stinse)

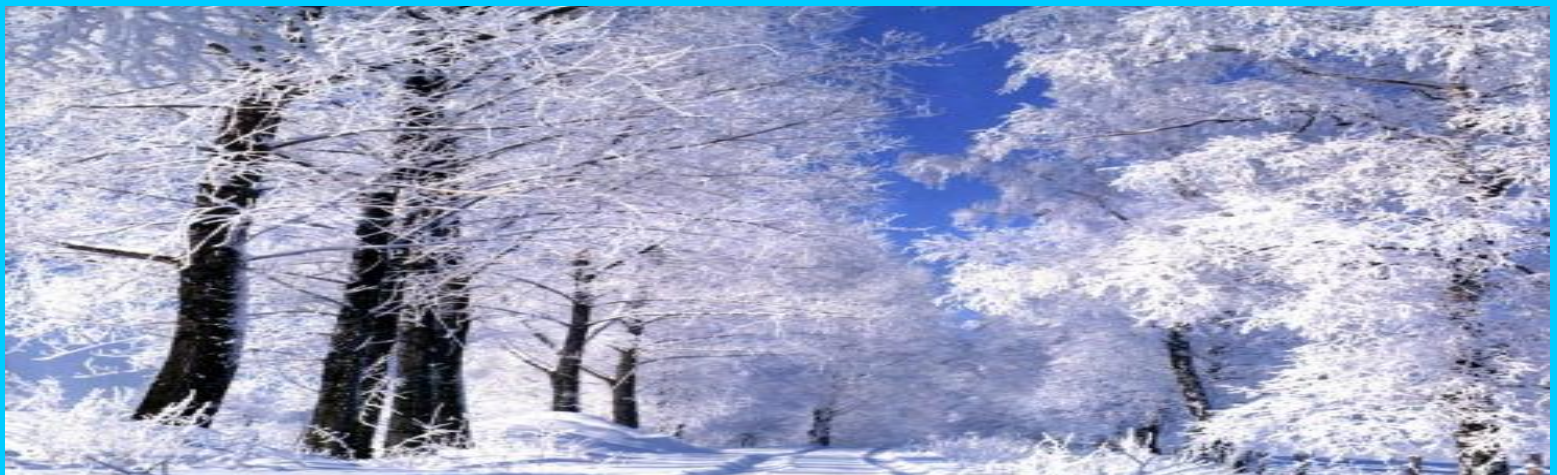
Parcă e ceva din Eminescu aici; precum și din Bacovia în *Liceu: vârstă ingrată și ani posomorâți*. În alte poezii îl simți pe Coșbuc sau pe Esenin. Dar a-i căuta influențele înseamnă a căuta nod în papură. Adesea se afirmă *Cărțile din cărți se fac*. S-a inventat chiar *intertextualitatea*. De la Homer, de la Platon. sau cu mult mai înainte, ce mai este inedit. Doar Nietzsche considera că vor trece secole până ce alții vor mai spune ce a zis el, sau cum a zis el.

Mihai Niculiță nu este numai un prezent al trecutului, ci și un prezent al prezentului. În multe din creațiile sale cuprinse în aceste trei plachete se răzvrătește împotriva ordinii în dezordine în care trăim.

*Urcăm pe culmi înalte, dând din coate,
Uităm de caracter, uităm de demnitate
Schimbăm ambarcațiunea, schimbăm stăpânii,
Facem grămadă la pupatul mâinii, spune el în *Parlamentarii* iar în *Protest*, protest scris cu un an mai înainte zice:
Aici ne cerem voie să trăim,
Plată n-avem pe munca noastră,
Câștigul nostru îl cerșim,
Trudim să îmbogățim o castă.*

Asemene versuri manifest mai întâlnim multe în cărțile domnului Niculiță.

În Dicționarul de termeni literari Editura Garamond, București, Cristina Ionescu scrie că *Distihul este cea mai simplă unitate poematică*. Grupul de două versuri care alcătuiesc o strofă ar fi fost folosit cu precădere în elegii de greci și latini de unde a fost preluat de Schiller, Goethe, Hölderlin... Pentru George Călinescu, spune autoarea, *Distihul este unitatea poetică minimă*; „*versificația începe de la distih, de la prima simetrie*”. Am căuta prin mai multe volume de poezie și am întâlnit strofe formate doar din două versuri la Mihai Eminescu (Horia), la Octavian Goga (De demult, A murit), la George Coșbuc (Costea). Desigur se întâlnesc și la alți poeți, cunoscuți sau necunoscuți de mine, sau cei citați or avea și alte poezii cu distihuri. La Mihai Niculiță, o mare parte din poeme sunt alcătuite în acest mod. Strofele alcătuite din două versuri parcă ajung mai repede la suflet, imaginea poetică pare mai vie, mesajul transmis este mai direct. Și versetele biblice se unesc în entități cognoscibile concentrate. Să fie distihul forma de poezie primară? Sar putea. Japonezii folosesc pentru transfigurarea lumii - natură, stări sufletești, sentimente - diferite genuri de poezie, mai cunoscută fiind pentru europeni, și nu numai, haiku-ul, poezia din trei versuri foarte scurte, și în distihurile domnului Niculiță întâlnim aceeași concentrație de idei, unele strofe din două versuri deși fac parte dintr-o unitate poematică mai mare, pot fi considerate poezii de sine stătătoare, pot căpăta caracter de maximă, sau, ca parte a poeziei, poate lipsi fără să afecteze întregul.

Mihai Niculiță este un poet între poeți. Fără a-l include într-o școală anume, mai ales modernă, poezia sa poate suporta critici și laude, ba chiar există, unele cu caracter limită, însă fără a mă adjuceca în critic, în descoperitor de talente, spun că poetul M.N. se distinge prin folosirea distihului ca modalitate de a ajunge mai repede la inima cititorului. Și o face cu succes.

Domnul Niculiță ne oferă pe tavă prăjituri fără rețete complicate dar după ce le-ai consumat dorești să le afli secretele. Oricum, simți că ți-ai alimentat sufletul cu multă alinare dar și destulă amărăciune despre lumea în care trăim.

Andrei Radu

POVESTE ALBĂ

În laboratorul de albituri al fabricii de lapte din Alba Longa, doctorul Albișoru tocmai termina de albit o pereche de șoricei. Poate veți zice: „păi da, dar șoricei albi deja există în toate laboratoarele care se respectă!” Așa este, numai că acești doi șoricei, mai exact un șoricel și o șoricuță, fuseseră cenușii chiar de la nașterea lor naturală, care se petrecuse cu vreo săptămână în urmă, într-o gaură din podeaua unei case

obișnuite. Casa era, din întâmplare, a doctorului Albișoru, responsabil cu albul laptelui din acea fabrică. Deși era în timpul liber, printr-o deformație profesională, doctorul văzând acei șoricei că sunt de o nuanță roz spre gri, îi luă cu el, în geanta lui diplomat, cea plină cu documente, referate și substanțe foarte importante, și-i duse în laborator, pentru o experiență interesantă. Experiența fusese încununată de succes și cei doi șoricei gri deveniseră albi ca laptele. Singurul reproș pe care i l-ar fi putut aduce cineva doctorului Albișoru era că șoriceii își păstraseră culoarea neagră a ochișorilor ca două mărgele de cărbune, cu care plecaseră de acasă. Șoriceii albi, se știe, au ochișorii roșii, nu pentru că ar plânge din vreo cauză, ci pur și simplu neavând pigment deloc în organismul lor mititel, prin ochișori li se vede culoarea sângelui ce le circulă prin vinișoare. Așa, după cum ziceam, doctorul era în timpul său liber, atunci fiind ziua de sâmbătă, când, de obicei, nici savanții nu lucrează, ci se odihnesc oleacă, apoi se gândesc intens tot la ale lor, pentru că știința este vastă și are nevoie de foarte mult timp. Ca orice savant adevărat, și doctorul Albișoru era distrat, iar atunci nici nu-și dăduse seama că este o zi liberă și nici nu băgase de seamă că era singur la serviciu. În afară de paznic nu mai era nimeni în fabrică. Văzându-l pe doctor, nici acesta nu se mirase, mai ales că nu era pentru prima oară când acesta lucra și în zilele libere, așa că toate decurseră normal și doctorul nu fusese deranjat în munca sa, care se prelungise până seara târziu. Ostenit, dar fericit, doctorul își scrisese observațiile pe calculator, își salvă conștiincios toate schemele și formulele și când partea aceasta birocratică a activității științifice a fost gata, scrisese mândru, cu litere mari, titlul lucrării: METODĂ DE ALBIT FIINȚELE VII –PROPUNERE DE BREVET. După aceea trimise prin e-mail lucrarea la OSIM, acolo unde se brevetează toate invențiile, ca să nu mai piardă timpul și, eventual, să nu i-o ia altcineva înainte, că se mai întâmplaseră și lucruri din astea, își strânse conștiincios lucrurile și porni spre casă. Trebuie să precizăm că fabrica era la marginea orașului, iar doctorul nu avea mașină pentru simplul motiv că nu putuse trece examenul pentru carnetul de șofer, dovedindu-se extrem de neîndemânatic la proba practică, în ciuda minții sale luminate. În aceste condiții evident că pornise pe jos, că autobuze nu prea se mai vedeau prin preajmă la ora aceea. Tot mergând el așa, îngândurat, iată că nimeri chiar în dreptul a două mașini care-și încrucișară drumurile în dreptul său, cea care venea din față orbindu-l cu farurile iar cea din spate ștergându-l în trecere, așa de bine că-l aruncă în șanț. În cădere, geanta lui diplomat, cu documente și substanțe se deschise și conținutul i se împrăștie prin iarbă. Pe lângă aceste obiecte neînsuflețite acolo mai era și o cutiuță, prevăzută cu găurele, în care fuseseră depuși cei doi șoricei albiți, numai că și această cutiuță se deschisese și, speriați, cei doi șoricei fugiseră prin iarbă. Doctorul își reveni repede și se apucă să-și adune lucrurile, când văzu că mașina care-l aruncase în șanț vine spre el cu spatele. Era o limuzină mare și neagră, din acelea foarte scumpe, din care își permit să aibă numai oamenii foarte bogați. Când ajunse în dreptul lui, șoferul opri, ieși din automobil și veni să vadă ce i se întâmplase doctorului. Se liniști, văzând că e teafăr, și-l ajută să-și adune hârtiile împrăștiate. Geamul negru al mașinii negre se lăsă ușurel și aproape fără zgomot și dinăuntru o voce groasă își ceru scuze pentru incident și întrebă dacă-l poate ajuta cu ceva și dacă îl poate lăsa undeva, în oraș sau oriunde.

Da, mulțumesc, mi-ar fi de folos să mă luați până în centru, că picioarele mele bătrâne se cam lasă rugate la un drum atât de lung....Și mi-ar mai prinde bine să mă ajutați, cu o lanternă, să-mi caut șoriceii. Doctorul explică pe scurt cum este cu șoriceii aceia și că tocmai reușise să-i albească. În sfârșit, șoferul veni cu o lanternă puternică, la fel ca un

far de camion, și cu ajutorul ei căutară prin iarbă și prin apropiere, dar nici urmă de șoricei albi, care parcă intraseră în pământ.

- Chiar așa, zise doctorul precis că au intrat în pământ, în vreo gaură, după obiceiul lor, așa că mă las păgubaș, aici nu șoriceii sunt importanți pentru știință, ci metoda de albire.
- Domnul meu, zise vocea groasă din întuneric, atunci să mergem, că am o întâlnire importantă de afaceri. Urcați, vă rog, lângă mine. Barul meu asortat vă stă la dispoziție. Dacă cumva incidentul v-a speriat, luați o gură-două de coniac franțuzesc, sau whisky, cum preferați, și vă reveniți garantat.

Doctorul urcă în limuzina largă, cât pentru zece-cincisprezece persoane, și luă loc pe un fotoliu moale și comod. În fața lui stătea gazda, un ins mic și probabil chel, îmbrăcat tot în negru, cu o pălărie mare și neagră pe cap, cu boruri largi și cu o panglică lată, din mătase lucioasă, de culoare violet. Pe ochi avea o pereche de ochelari de soare, deși în mașină era mai degrabă întuneric, ici-colo zărintu-se niște beculețe palide, ce aruncau o lumină discretă, de culoare violet. Interiorul limuzinei era ca un salon de lux, cu fotolii largi de jur împrejur, cu un bar asortat, plin de sticle și pahare de cristal, măsuță lăcuită, frigider, televizor, telefon și o mulțime de panouri cu butoane și butonașe. Doctorul avu timp să arunce o privire cuprinzătoare în jur, când tipul din fața lui îi întinse o mână mică și moale, zicând:

- Dați-mi voie să mă prezint: Paulică Trăistuță!
- Îmi pare bine, doctor Albișoru Albu! Spuse doctorul strângând ușor mâna moale și parfumată, ce i se întinse. Dar cred că am auzit de dumneavoastră, sunteți cumva celebrul...din lumea...hm...
- Hă,hă,hă, da, da sunt celebrul interlop Trăistuță, așa e!
- Oho, ce interesantă zi! Chiar că n-am mai întâlnit pe nimeni din lumea interlopă până acum. Sau poate că am întâlnit, pe la congresele noastre științifice, dar n-am știut...
- Și dumneavoastră, domnule doctor, sunteți...medic?
- Ei, eu nu sunt așa de celebru, mă cunosc doar confrății, ce e drept, cam din toată lumea. Și nu sunt, din păcate medic, deși părinții mei au dorit-o, sunt doctor în...chimie.
- Mda, foarte interesant, chimie...droguri...laborator...bani mulți! N-ar fi rău să mă ocup și de droguri, că până acum am făcut doar escrocherii....
- Îmi pare rău să vă dezamăgesc, dar nu mă pricep la droguri, specialitatea mea sunt coloranții neconvenționali, mai precis biocoloranții și nanotehnologiile legate de aceștia.
- Nano...bio...coco..coloranții, hm, chestii complicate. Eu nu știu decât să fac bani, să-i număr și să mă iscălesc. În clasa a doua m-au prins că am ...înșelat colegii, învățătoarea, directorul școlii și...am decis că nu mai e cazul să dau pe la școală, că n-am ce învăța acolo. Lasă-i pe alții să-și tocească mintea și coatele, eu am învățat să fac bani și gata, altceva nu-mi mai trebuie. Chestiile complicate are cine să le rezolve pentru mine, odată ce am bani, nu?
- Drept să spun, pe mine m-a interesat doar știința, dar văd că nici știința nu prea merge fără bani!
- Păi dacă nu ies bani din afacerea asta, cu coco...coloranții, atunci la ce folosesc?

Până la urmă ies și bani, că doar se vinde produsul...mai ales dacă este unul nou și deosebit, respectiv procedeul de ...schimbare a culorii obiectelor, sau chiar a ființelor vii. Procedeul inventat de mine nu aplică pur și simplu o vopsea pe ceva ci face să i se schimbe culoarea din...interior. Este ca un fel de...infecție virală, dar cu urmări bune, nu rele, în care niște elemente microscopice poartă o substanță unde este nevoie și...schimbă culoarea .

Deocamdată am reușit să fac să se albească lichidele și...doi șoricei, pe care i-am pierdut în iarbă. Ar fi fost bine să fi putut urmări evoluția lor în timp.

- Adică... șoriceii obișnuiți, gri, au ...albit?
- Da, colorantul din ei și-a reorientat moleculele și acum reflectă toate razele de lumină. Cu o modificare în vectori și în cvasivirușii descoperiți de mine, elementele ălea microscopice care se duc până la moleculele țintă, se poate reflecta orice culoare, la alegere. Deocamdată suntem în stadiul experimental...
- Foaaarte interesant, hm... Dar luați de beți, că acuș ajungem...

Doctorul goli, fără să-și dea seama „și al doilea pahar de alcool foarte fin și gustos, cum nu mai gustase el vreodată „și i se cam urcase la cap. Gazda, foarte politicoasă, îl tot îndemna și-l măgulea cu cele mai frumoase vorbe pe care le știa un interlop, adică bandit de talia lui. Astfel doctorul deveni foarte vorbăreț, deși i se cam împleticea limba în gură „și-i explică lui Trăistuță până când, în sfârșit, acesta înțelese procedeul de schimbare a culorii.

- I-auziți, mult stimat domnule doctor, dar o conștiință se poate albi?
- Eu pot albi tot, exclamă doctorul, amețit de alcool. Uite, numai câteva picături din lichidul acesta, zise el, scoțând un flaconaș de sticlă colorată din servietă, și oricine îl înghite, devine alb ca zăpada, cu o conștiință curată ca lacrima, ce mai una-alta, un îngeraș!
- Și nu e... otrăvitor?
- Otrăvitor? Ei, aș, nici gând, dimpotrivă „e ca... o vitamină pentru orice ființă vie! Să fi văzut ce vioi au devenit șoriceii mei albiți... Mai că aș fi înghițit și eu dar...m-a împiedicat...etica.
- He, he, pe mine nu m-a împiedicat niciodată... etica aia, care la ceilalți le tot pune piedici. Pot să văd și eu mai de aproape sticluța?
- Pofitim! Spuse doctorul încântat, întinzându-i-o mândru.

Interlopul o pipăi, o deschise, o miroși și o apropie de gură, dar renunță pe moment.

- Ia, dar ...ce gust are?
- N-are nici un gust, este o suspensie de nanoelemente...
- Mda, n-are nici un gust, confirmă Trăistuță, după ce dădu pe gât o dușcă zdravănă.
- A...aoleu, ...ați ...băut-o?
- Nu pe toată, a mai rămas...
- P...păi... era doar în stadiu e..experimental....
- Pe mine nu mă pasionează chestia aia...stadiul expri... expre...mirental! Eu am nevoie de o conștiință albită și am căpătat-o, nu?

Doctorul Albișoru doar ce holbă niște ochi mirați, bombănind ceva despre albirea la propriu și la figurat, chestii care-l lăsară rece pe interlop, apoi ceru să fie lăsat pe o stradă ce i se părea cunoscută, că doar stătea prin apropiere. Interlopul cel politic își luă rămas bun cu căldură și-i îndesă în mână un pachet, ca o cărămidă, învelit în hârtie, și-i mai dădu și o carte de vizită, cu multe numere de telefon, dar nici o adresă. Limuzina cea silențioasă dispăru în câteva secunde iar doctorul, cu pași șovăielnici, plecă spre casă. Pachetul primit, bineînțeles că-l uită în buzunar. Acolo nu era decât un teanc de bancnote de 500, amănunt ce nu-l pasiona pe doctor, ca orice chestiune fără legătură cu știința.

În sfârșit, doctorul trecu pragul casei, o căsuță modestă, situată într-un vechi cartier liniștit, unde îl aștepta propria lui nevestă, obișnuită, după zeci de ani de conviețuire, cu absențele soțului ei. Uimirea bieteii femei fu însă enormă,

văzîndu-l, cum s-ar zice, afumat, cu mersul clătinat și cu limba împleticită.

- Albișorule, tu ai băut!
- Da, draga mea, am băut...
- Ce ai băut, nenorocitul?
- Eu, nenorocit? Dimpotrivă, sunt cât se poate de fericit!
- Cum ai putut să te îmbeți în halul ăsta? Și nu mi-ai spus ce ai băut? Și, mă rog frumos, unde?
- Unde...ce? Stai un pic, să o luăm metodic...Prea multe întrebări deodată...Lasă-mă să mă așez că... parcă sunt cam amețit...
- Amețit, ai? Dar...ești criță! Tu n-ai pus băutura pe limbă în viața ta și acum, la șaizeci de ani, ți-ai găsit să cazi în patima beției? Rușine!
- Ei, aș, ce rușine, bre? Am băut și eu acolo...un...două...trei sau patru pahare de...coniac și whisky și gata, cutremur!

Bietul doctor încercă să-i explice consoartei sale, căzută în extrema îngrijorării ce pășise, dar explicațiile lui se dovediră atât de încurcate încât...până la urmă adormi îmbrăcat pe canapea. Femeia, după ce măsură de câteva ori în lung și-n lat încăperea, îl lăsă în plata domnului și se culcă și ea, având în vedere ora târzie.

A doua zi de dimineață, fiind duminică, toată lumea se sculă târziu, mai ales nepoții doctorului, care veniseră în vizită din ajun. Singura care se sculă mai devreme a fost desigur nevasta doctorului care, ca orice gospodină ce se respectă, dorea să fie totul în ordine în casa ei. Și pentru că ea era cea harnică și ceilalți leneșii, pregăti și micul dejun. Tocmai trebăluia prin bucătărie, când intră și doctorul cu o mutră lungă, de om mahmur.

- Dragă mea, nu știu ce am de mă doare capul.... Și în plus, zi-mi și mie, de ce sunt îmbrăcat, trebuie să mă duc la lucru?
- Ai venit de la ...lucru, sau de unde, tu știi și azi e duminică, dacă te interesează, așa că nu mergi la nici un lucru. Ai uitat că ai nepoții în vizită?
- Ce... nepoți?
- Auzi, eu cine sunt? întrebă ea, privindu-l cu severitate.
- Maica Tereza?
- Mai știi câți copii ai?
- Hm, legitimi...vreo trei...
- Aha, ți-ai revenit. Cine te aude ar crede că cine știe ce amant fatal ai fost, numai că tu ai fost însurat exclusiv cu...știința. Și acum lămurește-mă și pe mine ce a fost cu episodul de aseară.Doctorul își puse mâna pe frunte, se scărpină la ceafă, apoi, în sfârșit, începu să-i povestească femeii ce se întâmplase.

Mai trecură astfel câteva săptămâni, fără nimic deosebit când, într-o după-amiază, venind de la lucru, doctorul Albișoru a remarcat mișunând în iarbă, cam în locul unde în aruncase limuzina în șanț, o mulțime de ființe ...albe! Erau șoricei, lăcuste, greieri, fluturi, muște, albine, melci...albi! Fenomenul era greu explicabil pentru oricine altcineva decât doctorul Albișoru, care-și dădu seama că, fără voie, îl provocase. Oricum, în nici un caz nu s-ar fi putut înmulți șoriceii atât de repede, iar celelalte ființe nu ar fi putut să se albească dacă...nu s-ar fi molipsit cumva de la...șoricei. Iar acolo până și iarba începuse să fie...albă!

- Aha, exclamă doctorul, plesnindu-se cu palma peste frunte, vectorii mei cvasivirali au devenit...viruși sadea, independenți și...virulenți? Tot ce a ajuns în contact cu ei, în vreun fel, trebuie să fi devenit...hm! Să vedem!

Ajuns acasă dădu drumul la televizor și află de la știri că cea mai mare parte din protipendada țării, politicieni, bancheri, aleși locali, păreau să se fi molipsit de o ciudată boală care se manifesta printr-un singur simptom: toți aceștia își pierduseră culoarea naturală, devenind pur și simplu...albi!

Ani Drăgoianu

Topeam stelele

căzuseră sute în cazanul uriaș
al timpului
rămas ca un veșnic soldat
rănit de obuzul
minților perverse
mestecam cu grijă colțurile fine
ale unei bucăți
de stea originală
nu o făcătură de doi bani
vopsită în culori sclipitoare
de golanii ce dau târcoale
trezoreriei închise cu un lacăt uzat

aveam în minte poveștile bunicului
despre lupii hidoși
ce ne spurcau băătura
și ocoleau colibebele săracilor săteni

mestecam cu putere în minereul fără nume
ușurând din sarcinile femeilor cu program
de zile și nopți nedormite
se zbăteau în clepsidra adevărului
ca sirenele prinse în năvoadele ascunse
de pescarii flămânzi

Din mine crește Cuvântul

m-am lepădat de suflet
mă simt gol
cu un univers între inimă și
creier
izbucnind în plâns noaptea
arunc așternutul pe
fereastră
patul îmi rănește carnea
ca un Cuvânt cu lamă
ascuțită
taie părțile bolnave
și rămâne un triunghi cu
laturi egale
prin abdomenul meu plat
geometria Cuvintelor mele
paralelă cu trupul sfârtecat

mă iubește moartea
câteva secunde i-au fost de-
ajuns
să-mi despice unduirea
gândurilor

mireasa timpului meu
destrăbălat

Analiză

fața cioplită din stâncă
măinile crengi de stejar
picioarele de ceară
trădează neputința
zborului

cuvintele mă țin
într-un război permanent
e frig în tranșee

sufletul trece prin văzduhul
încercărilor ieftine

cu ochii minții văd cruci
desenate în cercuri concentrice
fragmentând universul
un fum necăcios
pe artera principală
zgomote și noroi
peste așteptări

Instinct

întind brațele
bucăți de carne
rostogoliri
în patul procustian
completări
sâmbure de lumină
crin
visuri
gânduri nebune
clepsidra
umbre
noi
câteodată urlu
nimeni nu face caz
în zilele bune
aș fi incendiat țara

MARIANA DOBRIN
AUTOBIOGRAFIE PE-O FILĂ DE POEM

Am făcut atâtea lucruri ce mi-au procurat plăcerea,
Am învins singurătatea și tristețea și durerea.
Când la ușă simt că-mi bat grijile pe cai în spume,
Cu o cheie fermecată le preschimb pe toate-n glume.
Și în lumea de poeme mă avânt cu voluptate,
Timpul nici nu știu când trece, dau visării-nțâetate.
Rog o frunză grațioasă, ce stă dreaptă în lăstar,
Să-mi adune-un bob de rouă și să mi-l ofere-n dar,
Să îmi spăl cu el obrazul și privirea mea de foc,
Lacomă să devoreze frumusețea-n orice loc.
Strig izvoarele și munții și le spun că vin curând,
Mi-e un dor nebun de toate, le îmbrățîșez în gând.
Plec apoi, pe-un nor ca neaua, să îl rog pe Cel de Sus
Să-mi mai treacă în agendă bucurii ce n-am ajuns.
După ce-am umblat prin stele, mă întorc la griji banale,
Totu-mi pare foarte simplu, nu îmi stă nimic în cale.
Am o aură aparte, bucurii și frenezie.
Mulți mă-ntreabă: știu vreo vrajă? "Da, se cheamă fantezie,
Plus o lume-armonioasă de acorduri celestine,
Jocul sunetelor ample ale muzelor divine,
Peste care-așez paleta de culori ce mă-nconjoară,
Preschimbându-mi existența în sensibilă vioară.
Permanent mă conectez și vibrez cu frumusețea,
C-o baghetă fermecată exmatriculez tristețea!"

METAFORE ÎN PAS DE VALS

La masa de scris, în camera strâmtă,
fac abstracție de indiferența liniară a pereților
și mă transform în cuvinte.

Mă caut sub trăsătura apăsată de condei,
mă amestec printre ideile- metaforă.
Apoi mă preschimb în fluturi, libelulă... (stea?)
și bat la poarta cerului împreună cu toate cuvintele.

Aici avem suficient loc, putem chiar dansa.
Le așez în formații ordonate
ca pe niște elevi disciplinați.
Calc atent printre ele.

Așteaptă să le fac prima demonstrație
de arabescuri și piruete în pas de vals.
Ritmul cuvintelor e desăvârșit.
Nicio măsură din muzica lui Strauss
nu e omisă.

Pentru că lecția a ieșit perfect,
mâine vom exersa
pe o sonată de Chopin sau Bach.

FÂNTÂNA

În ciutura neagră, bătrână
îmi tremură greu amintirea,
iar cumpăna veche-a fântânii,
ce-și știe de veacuri menirea,
scrâșnește strident, într-o doară,
când apa o urcă-n lumină
să stingă pârjolul de vară.
Când gura-nsetată mi-apropii
de buza ciuturii plină
și sorb cu nesaț povestea adâncului,
mă-mpărtășesc din viața
ce țâșnește ca ofrandă,
din seva pământului.
Prin cântecul ciuturii pur
chipu-mi privesc
în oglindă mai clar
și spăl cu răcoarea ei fardul,
întins ca o mască de var,
ce-ascunde a timpului urme
săpate în sigur contur
de jocul ce-l poartă hazardul
ce tropăie-n jurul meu dur.
Și-n preajma fântânii se vede
a timpului mână cum sapă,
când zidu-nvechit o să cadă
eu fi-voi de mult
doar o frunză pe apă.

CONFESIUNE

Până mâine
o să-mi adun
cu grijă toate visele
care stau în mine atârinate
ca niște ciorchini.
Le voi spăla
de ploaia gândurilor
negre,
cu mirul de la crini.
Apoi le voi așeza la uscat
pe frânghii de stele
sub miraculosul copac
al speranței.

Roni CĂCIULARU

Neșer, Israel

-EUFORIA DE A EXISTA- O NOUĂ EXPOZIȚIE DE PICTURĂ A

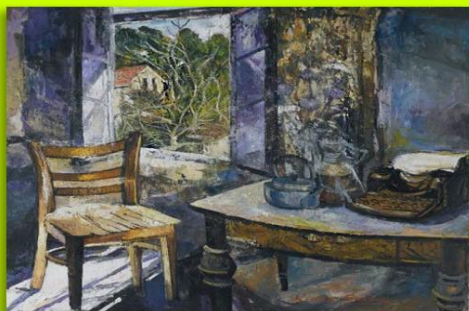
LIANA SAXONE HORODI

Pictorița Liana Saxone Horodi a deschis o nouă Expoziție. Puțin cam „peste mână”. La Neșer. Acolo unde se face berea cu același nume. Pe mine m-a atras acolo „hameiul” artei. Știam că voi avea clipe de încântare. Liana Saxone Horodi e o garanție! Și nu m-am înșelat. Am găsit sala de expoziție goală. Adică fără oameni. Tumultul pereților însă, era fascinant. Se aflau în treabă 34 de tablouri noi, din etapa aceasta, care înseamnă, pentru L.S.H., „revenirea de dincolo”, căci artista a trecut, cu doi ani în urmă, o operație pe cord

deschis. Nu prea i-a plăcut „dincolo” și s-a reîntors la lumea ei. Și a noastră, desigur. Și iar s-a apucat de pictat. Cu mai multă pasiune, cu patimă, cu dor. E tot ea, artista sensibilă pe care o știam, dar parcă e acum mai sus de sine însăși. Găsim din nou, în pânzele ei, zbateri dramatice și melancolii ascunse, dar optimismul său e de nezdruccinat, iar culorile de pe pânze vorbesc din plin despre acest aspect. Fire dinamică, explozivă, surâzătoare, nu o dată cu șoapte ascunse în priviri, L.S.H. cunoaște bine durerea lumii, dar și farmecul clipei, permanent fiind îndrăgostită de oameni și de natura din jur. Viața din prejmă îi vorbește sufletului ei – și copacii în felurite ipostaze, și zidurile caselor cu patina vremii, și interioarele, covoarele, vasele din ceramică, cerul – cu care uneori dialoghează prin crengile copacilor... Am revăzut cu aceeași încântare „Casă la țară”. Mi s-a lipit de suflet! Cum mai scrisesem, această casă obosită, cu fațada din vremuri mai vechi, cu peretele scorjit, cu o patină a timpului care ar trebui să indisună, deși nu se întâmplă astfel. Sub modestul umbrar de frunze și ciorchini, ușa de lemn vopsită în albastru, cu nuanțe, cu degradeuri și cu clauză ruginită, stă închisă.

EXPOZITIE DE PICTURA

Liana Saxone-Horodi

Ⓜ NESER - ISRAEL 2012

Fereastra cu obloane albastre stă și ea închisă și nu lasă la vedere vreun chip de față, sau, mă rog, un ori ce fel de chip... Trecerea timpului, nostalgia trecutului, durerea (dulce) a clipei care a fost... Intreaga poveste, cu aparență de tristețe, are subtextul culorii, care nu-ți îngăduie să aluneci spre melancolie. Dragostea de a fi, de a exista, dincolo de trecerea timpului, deasupra sa, fie și măcar prin amintirea unei lumi ce-a fost, dă lumini de bucurie sufletului păcătos de nostalgic. Iar dacă afirm că meșteșugul pictoriței ne înfioară și ne satisface setea de frumos, prin universul artistic al expresivității cromatice, al pastei pline și pregnante, al îmbinării armoniate a „petelor de culoare”, al contra-punctelor și liniilor și luminilor și umbrelor - ele impunând atmosfera trăirilor artistei – când afirm toate acestea nu spun o vorbă goală. În liniștea sălii de expoziție a Casei de cultură, privind picturile semnate de L.S.H., mi-au venit în minte, și de data asta, versuri știute și frumoase. Apoi, din nou, parcă am auzit o doină și un cântec de „cleizemer”. Mi s-a părut atunci, încă o dată, că strălucitul Mirel Reznic cânta la vioară „A idișe mame” și „Ciocârlia”...

Aici ar trebui să mă opresc. Dar, cu orice risc, nu o voi face. Trebuie, numaidecât trebuie să vă spun câteva cuvinte despre o altă pânză, excelentă. Se intitulează „Fereastră deschisă”. Un interior în mov, o cameră, undeva la țară, în mijlocul naturii. Prin fereastra deschisă – copacii verzi, în degradeuri armonios nuanțate, împreună cu alții, desfrunziți, îmbrățișând, mai încolo, o casă cu acoperiș de țigla. Camera aceasta, din care pictorița privește afară, este, probabil, un loc unde un scriitor, un critic, sau un eseist (cu mașina de scris pe masa din mobilă veche, în stilul unei alte vremi) se retrage, împreună cu încă cineva, poate o pictoriță cu un nume ca cel al Liane Saxone-Horodi - pentru liniște și creație. Trec peste încă destule amănunte semnificative, ca să notez că ceea ce impresionează aici în mod deosebit, este culoarea mov, un mov special, care îmbracă pereții și geamurile ferestrei. De fapt: mov plus albastru, plus bleu marin, plus alb și galben și maro. Este o euforie de mov, care, fără să vreau, mă duce cu gândul la un anume symbolism, la un Bacovia transplantat în alt mediu, nespecific lui, ba chiar invers sieși, împletit cu o anume luminozitate, cu putința evadării dintr-un cotidian monoton și ucigător. Temperamentul și sufletul artistei străbate, se impune, se transmite optimist, într-o poveste minunată a dialogului dintre cele două medii – din exterior, al naturii fremătătoare și din interior, al liniștii meditative.

În ansamblu – o expoziție minunată. Farmecul acestor tablouri e dat de un numitor comun: culoarea, expresivitatea, percutanța. Artistă marchează acum, fără îndoială, o etapă superioară a creației sale. Ea este mai elocventă prin exprimarea sa și, totodată, mai puternică artistic. Ea vorbește sufletului nostru cu uleiuri pline, puse pe pânze cu energie bine filtrată și cu subtilitate contextuală. O astfel de expoziție, sunt convins, trebuie să fie adusă în cât mai multe locuri importante!

Ar mai fi de comentat, desigur, și alte tablouri, dar spațiul de exprimare trebuie să lase loc și pentru alte subiecte... Poate cu un alt prilej.

Ion Drăgoianu

Autograf pe colțul inimii

Un colț din inimă îl dau iubitei,
Cu acte-n regulă, nu-s vorbe-n vânt,
Cad pradă fericirii, ca ispită,
Iubirea peste tot mi-o cânt!

Mă credeți un sinucigaș, banal,
Călcat de sentimente în picioare,
Cu virusul, lui Cupidon, mortal,
Însă iubirea mea, nu doare!

Mai rău aș suferi-n singurătate,
Ca pustnic, printr-o peșteră ascuns
Și-atunci iubirii-i dau întâietate
Primind și binecuvântarea Lui Isus!

Printre gânduri

Te-am rătăcit și tot încerc
Să te găsec în calendar,
Mi-e sufletul un arc de cerc
Peste pământul legendar.

Să fii mireasa unui timp,
Dintr-o clepsidră parfumată,
Iubita unui anotimp
Ce stă ascuns în cazemată.

Ești doar iluzie deșartă
M-ai fermecat până la piele,
Făcând din ea o simplă hartă
A nemuririi printre stele.

De iubire

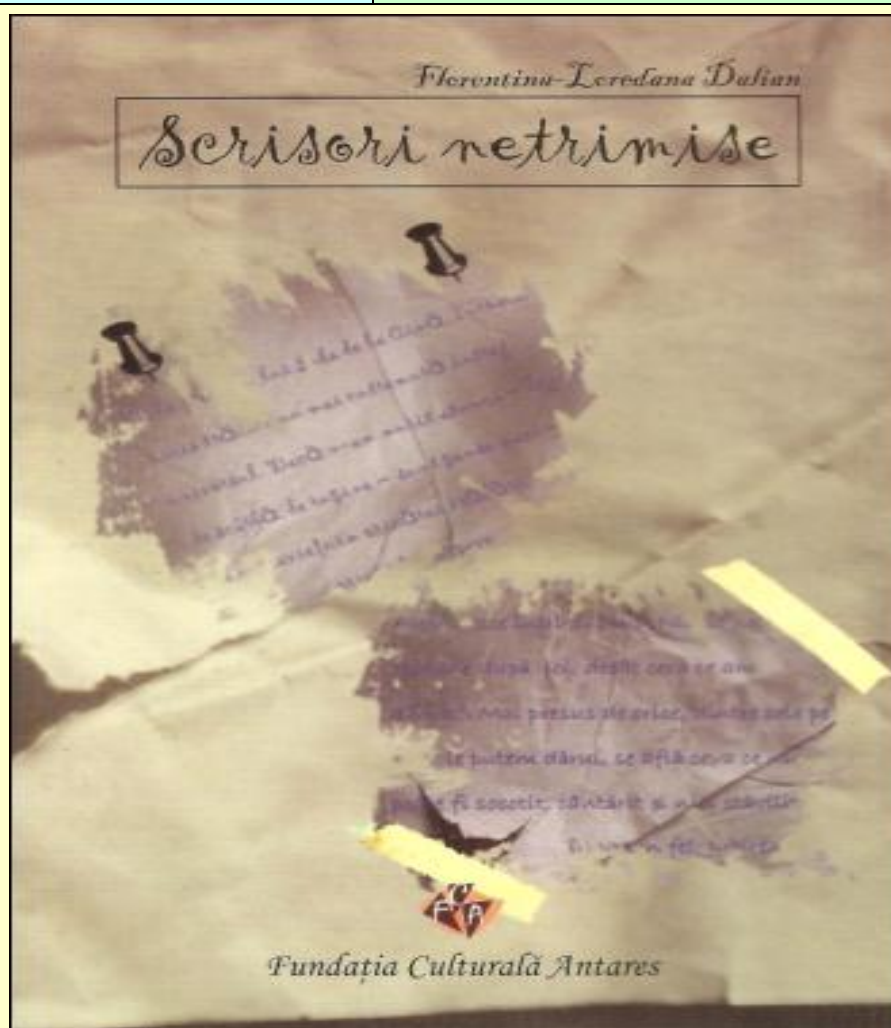
Adânc înfipt e chipul tău
Pe retina mea cea stângă,
Taie ca un ferăstrău
Nu știi unde vrea s-ajungă!

Îmi umbrește, ziua drumul,
Noaptea somnul nu mai vine
În cearșaf îți simt parfumul
N-ai plecat de lângă mine.

Printre stropii reci, de ploaie
Te zăresc trecând zâmbind,
Chiar de curge în șiroaie,
Raze dulci în palme-ți prind.

Eu te văd ca pe mireasa
Zilelor trecute, reci
Pentru veșniciei aleasa
Dragostele să-mi petreci.

**C
ă
r
ț
i
t
r
i
m
i
s
e
l
a
r
e
d
a
c
ț
i
e**

Director:
LIDIA VIANU

Executive Advisor:
GEORGE SANDULESCU

Contemporary Literature Press
Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură

The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

Press Release

Bucharest, 1 February 2012

Online Publication

Contemporary Literature Press,
under **The University of Bucharest**, in conjunction with **The British Council**, and **The Romanian Cultural Institute**,

Announces the publication of

The AfterMode.
Present Day English Fiction,
by **Lidia Vianu.**
(ISBN 978-606-8366-13-5)

Literature began with a Story and a sigh.
When it turned into a game, Criticism was born.
When it was ready for the Word to replace the Story, James Joyce
was born.

Today is the **AfterMode**. And what happens today, in the
AfterMode, is what writers have managed to hold on to after the
Joyce Flood.

Lidia Vianu's book addresses young and old students of present day
literature. It examines the survival of the story in English fiction
today. The games with the narrative proper and with its traditional
tools are many and diverse.

The novelists this book focuses on are the following: Peter
Ackroyd, Martin Amis, Julian Barnes, Malcolm Bradbury, A.S. Byatt,
Angela Carter, Tracy Chevalier, Jonathan Coe, Helen Fielding, Laura
Hird, Kazuo Ishiguro, Hanif Kureishi, Doris Lessing, David Lodge, Ian
McEwan, Timothy Mo, Salman Rushdie, Graham Swift, Rose Tremain,
and Jeanette Winterson.

They are all indebted to the master-player: his *Finnegans Wake* has
already been scrutinized by Contemporary Literature Press in three
Lexicons so far - Romanian, German and Scandinavian.

The AfterMode has one aim alone: to analyse the story with simple
tools. It avoids the ready-made coinages of 2012 critical jargon. It is
written in "demotic" English. The point it is trying to make is that,
while Joyce and Eliot and Ezra Pound could afford games with the
Word, the literary critic needs to respect his reader's language and
understanding.

The volume **The AfterMode. Present Day English Fiction, by Lidia
Vianu** will be officially launched on 1 February 2012, but it is
available for consultation and downloading on receipt of this Press
Release, at the following internet address:

<http://editura.mttlc.ro/Lidia.Vianu-The-AfterMode.html>

You are kindly invited to visit the *Contemporary Literature
Press* Website at <http://editura.mttlc.ro/>. For comments or
suggestions, please contact the Publisher at lidiavianu@yahoo.com.

Contemporary Literature Press

Translation Café
*eZine of Modern Texts in
Translation*

Contact Us

 [Visit our Facebook page](#)

Comunicat de Presă*București, 1 februarie 2012*

Ediție online

Contemporary Literature Press,sub auspiciile **Universității din București**, în colaborare cu **British Council** și **Institutul Cultural Român**

Anunță publicarea volumului

The AfterMode.
Present Day English Fiction,
 de **Lidia Vianu.**
 (ISBN 978-606-8366-13-5)

Literatura a început cu o Poveste și un oftat.
 Atunci când ea a devenit joc, s-a născut critica literară.
 Când Vorba a luat locul Povestii, s-a născut Joyce.

Acest **AfterMode** al scrisului din ziua de azi este colacul de care au izbutit scriitorii să se agațe după Potopul numit Joyce.

Cartea Lidiei Vianu se adresează tuturor celor ce vor să înțeleagă literatura contemporană. Autoarea urmărește soarta Povestii în romanul englez de azi. Jocul cu narațiunea, cu uneltele ei tradiționale, are atâtea chipuri câți scriitori există. Volumul de față alege pentru analiză următorii romancieri în ordine alfabetică: Peter Ackroyd, Martin Amis, Julian Barnes, Malcolm Bradbury, A.S. Byatt, Angela Carter, Tracy Chevalier, Jonathan Coe, Helen Fielding, Laura Hird, Kazuo Ishiguro, Hanif Kureishi, Doris Lessing, David Lodge, Ian McEwan, Timothy Mo, Salman Rushdie, Graham Swift, Rose Tremain și Jeanette Winterson.

Aceștia sunt cu toții ucenicii-vrăjitori ai lui James Joyce. Contemporary Literature Press s-a ocupat pe larg de *Finnegans Wake* în trei Lexicoane - german, român și scandinav (seria continuă).

The AfterMode urmărește un singur lucru, de fapt: să analizeze povestirea cu unelte ușor de mănuit. Autoarea ocolește cu bună știință limbajul critic al anului 2012. Joyce, Eliot și Ezra Pound erau îndreptățiți să cultive jocul cu vorbe, așa cum sunt îndreptățiți să jongleze cu povestirea scriitorii de azi. Materia primă a scriitorului sunt Povestea și Cuvântul. Regula după care merge volumul de față este aceea că un critic literar, pe de altă parte, are o obligație față de limbaj. Obiectul muncii lui este în final să explice celor care îl citesc Jocul Autorului.

Volumul **The AfterMode. Present Day English Fiction, de Lidia Vianu** se lansează oficial la data de 1 februarie 2012, dar el poate fi consultat și descărcat din acest moment la adresa de internet:

<http://editura.mttlc.ro/Lidia.Vianu-The-AfterMode.html>

Editura pentru Literatură Contemporană vă invită să accesați website-ul www.editura.mttlc.ro. Editura publică lucrări atât în limba engleză cât și în limba română. Pentru sugestii sau comentarii, vă rugăm să vă adresați Editurii, lidivianu@yahoo.com.

Contemporary Literature Press**Translation Café**

Revista Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan.

Contact

 [Vizitați-ne pe Facebook](#)

Contact us at lidivianu@yahoo.com | [Visit our Facebook page](#)

Copyright ©2011 MTTLC All rights reserved.

NOTE: You have received this message because you or a friend of yours added your email address to our mailing list. If you do not wish to receive any further communications, please let us know at the email address above.

TE VĂD OGLINDĂ-N TRUPUL DEPĂRTĂRII

Te văd oglindă-n trupul depărtării
Pe tâmpla de fecioară plânge clipa
Ești lacrimă-nsetată-n gustul sării,
Un pescăruș ce-și arcuiește-aripa.

În zbor sublim spre piscul neuitării
Deschid ferestrele drapate-n vise
Nădejdi târzii ivite-n pleoapa zării
R nasc dorinți de-nchipuiri ucis

Fecioarei din oglindă-i simt fiorul
Când gândurile împletesc cunună
E viața piesa-n care joacă dorul
Un rol tivit pe-un colțșor de lună.

De-acolo se revarsă-n lume, tainic
Și-ascute-n spinul rozelor simțirea
Oglinda sparge, dorul cel năvalnic
În ochii-i verzi înmugurind iubirea.

Georgeta Resteman

E VIAȚA O CONTINUĂ OGLINDĂ

E viața o continuă oglindă
Privesc în ea cu ochii tăi cei verzi
Și fruntea sprijinindu-se de grindă
Când eu mă uit, tu, oare, cum mă vezi_

Deschide-ți gândul risipind fereastra
Spre universul celor patru zări
Și ai să vezi din nou fecioara asta
Cu-amurgurile nechezând călări

În foamea ta de patime închide
Un labirint de raiuri ce se șterg
Și ziua pe tarabă de voi vinde
Spre noaptea noastră pribegind eu merg.

În mine o fecioară pățimașă
Emoțiile mi le-oprește-n crâng
Molatec când desface din cămașă
Doi îngeri de mireasmă care plâng.

Ion Vanghele

ALUNG-ACUM ÎNGHEȚURI ÎN ABIS

Alung-acum înghețuri în abis
 Și lasă-ți inima-n caldura lină
 Să împletim cuvinte-n paradisi
 Țesute-n doruri fine de lumină.

Te-ntoarce-n basmu-acela ostenit
 Al viselor meleag care te-mbată
 De-n brațe-ți tremur, poate-am amețit
 Mă iartă-n palma lunii preacurată.

Strivindu-mă-n decor înnămețit
 În alb de nea și-o stea nevinovată
 Ne cântă clipa valsul nesfârșit
 Pe-o ciutură de vremuri înghețată.

Lăsa-vom nopții vraja de argint
 Când umbrele pădurii se-nfioară
 Din cer ne curgă-n taină dulce-alint
 Doi îngeri triști și-o strună de vioară.

De gerui-va crivățul prin noi
 Cu limbi de foc îi risipim popasul
 Viclean, de vrea să vină înapoi,
 În zeghe-și va afla de-a pururi masul.

Din basmul nostru ninge în cuvânt
 Cu nestemate de trăiri sublime
 Nu sunt o sfântă, tu nu ești un sfânt,
 Dar ne-mbătăm cu-a iernii proștețime.

VIN CU FULGI DE NEA ÎN PLETE

Vin cu fulgi de nea în plete și-ți aduc în seară tihna
 Peste munți îmi arcui gândul căutându-ți azi odihna.
 Umbre reci alung din juru-mi și pe jar de clipă dulce
 Te cufund în ochii-mi tandri, ruga, poate, te-o aduce

Într-un leagăn de visare pe-un tăpșan al nesfârșirii
 Să ne cânte-un lied vioara săvârșind versul iubirii
 Și-ntr-o limpezime sacră, cotropiți de-atâtea doruri,
 Să scăpăm de-ncătușare și tristeți, în dulci fioruri.

Gurii tale să-i fiu roabă, brațului să-i fiu alintul
 În nepământești dorințe, tâmpelor-lucind argintul-
 Să le dăruim doar liniști, în oglinda dintre lacuri
 Curgă nestemate-clipe de acum și până-n veacuri!

IARNA CA O COAPSĂ DE FEMEIE

Iarna-i ca o coapsă de femeie
 Și mă joc în nopți pe derdeluș
 Luminând în cerul ei scânteie
 Ursuleț cu lacrimi de pluș.

Iarna vine-n mine vălurită
 Și se leapădă de feregea
 O iubesc de patimi stăpânită
 Și-o sărut pe pleopa de mărgea.

Se luminează totul, când, bezmetic
 Carnea rece, dulce, o ating
 Când iubind tăcerile frenetic
 În fereastra viselor mă sting.

Este între noi o sănioară
 O speranță duce către poli
 Îngerii care în ceruri zboară
 De iubirea iernii sunt matoli.

Beat și eu stau neclintit de veacuri
 Somnul ei în mine îl răstorn
 Gura ei de înghețate lacuri
 Viu troznește-n pași de unicorni.

Zânele în alb iar se drapează
 Trec tăcând pădurea de argint
 Și la vara care-o fi visează
 Scuturându-și stelele de mirt.

Hai să ne iubim în noaptea lungă
 Eu pe tine alb-al lunii sol
 Să-ți sărut suflarea ta profundă
 Și tot jarul trupului tău gol.

Dar tu ai plecat iarăși departe
 De plecări parcă nu ostenești
 Și apoi îmi lași ca semn de carte
 Când îmi spui ce tare mă iubești.

Poarta a-nghețat astăzi cu totul
 Peste pomi a nins cu fulgi, mocnit,
 Voi mânca de ziua mea eu, tortul,
 De-amintirea visului pocnit.

Neaua se va strânge jucăușă
 La fereastra stelelor ce mor
 Am să las zăvorul de la ușă
 Poate vii cu noaptea în pridvor.

Ne-om iubi imaginar prin basme
 Tu, o zână stând la răsărit
 Eu, o umbră rătăcind fantasme
 Într-un colț de casă încălzit.

FII TU CLIPA MEA - ODIHNĂ

Fie-ți ziua, domnul meu,
Ca un râu ce curge-n tihnă
Prin hotar de Dumnezeu
Fii tu clipa mea-odihnă.

Căci de-aseară, zăvorâtă
În castelul meu de ceață
Sortii jur, mă-ntărâtă
Să zâmbesc de dimineață!

Și-mi îndrept apoi spre tine
Sufletu-n alai de muguri
Când sclipiri diamantine
Țurțuri curg sub streșini-ruguri.

Lasă taina ta să umple
Caneluri în trup - scânteie
Că de-o fi să se întâmple,
Iarna - coapsă de femeie -

Se va stinge-n rug de floare
Când va-nmuguri mălinul
Din tristețea care doare
Vom topi-n iubire crinul.

Și-n amurg de-nsingurare
Vom lăsa viori să cânte
Din cenuși răscolitoare
Vor renaște aripi frânte.

RUP HIENELE DIN MINE

Rup hienele din mine, carnea dulce - aburindă
Cerul noptilor, în cruce, cu dizgrații mă colindă
Numai tu, pierdută-n vreme calci prin iarna mea
Săracă

Să-mi săruți iubito, gura, cu mustăți de promoroacă

Și în șal de umbre moarte, și în frunze care nu-s
Umbră mea, tăcut o poartă în sărutul din apus.
Cu îmbrățișări mă plimbă în oglinda ta de lacuri
Printre tot atâtea clipe, care curg prin noi ca veacuri

Când de doruri și dorințe, ca o salcie se-ndoaie
Inima mea nevazută în penumbra din odaie
Tu să vii călcând, prozaic, cu conduri de poezie
Și să-mi dăruie caldă, gura cu speranțe, numai mie.

SĂRUT MÂNA, DOAMNA MEA

Sărut mâna, doamna mea,
Mi-a fost dor de tine-aseară
Dorul meu nu se compară
Nici cu arderea de stea.

Unii zic că dorul trece
Și rămâne doar nimicul
Te iubesc în infinitul
Care nu mai vrea să plece.

Într-un univers de gânduri
Te păstrez în mine, doamnă
Pomii scuturați de toamnă
Zac pe-aleea vieții, singuri.

Te iubesc ca pe-o vioară
Cu emoții, nostalgie,
Când scriu asta pe hârtie
Nu las sufletul să-mi moară.

Ne-om vedea poate-n târziu
Îngerilor care pleacă
Va rămâne ziua seacă
Plin de umbre doar pustiul.

Păsările se vor duce
În amurgul lor să doarmă
Te iubesc, frumoasă doamnă
Cu ochi mari, cu gura dulce

Andrei Pavel

Lavinia Iancu

JURNAL LONDONEZ (9)

„Azi am primit scrisoarea în care sunt înștiințată că am primit magicul număr NINO!!! Ura! Și o altă veste: mă păstrează definitiv la salon, chiar și fără il NINO- dacă e cazul”

E-mail: 4 octombrie 2011

Dragii mei, mă gândesc cu ce să încep, am atâtea de povestit că nici nu știu care subiect să-l abordez prima dată. Am promis în filele anterioare de jurnal că de data aceasta am să încerc să adopt o manieră mai puțin critică, ba chiar pozitivă și frumoasă (dacă se poate! Sic!). Așadar și... prin urmare să le luăm în ordinea importanței. Săptămâna trecută am fost informată de către proprietara salonului că perioada

de probă s-a terminat și că rămân definitiv pe postul de cosmeticiana, chiar și fără documente... legale, deocamdată! Ce veselie! Se pare că am făcut o impresie bună, mai ales că perioada de probă a durat numai două săptămâni și jumate, și nu o lună cum era inițial stabilit de comun acord. Și ca să vă introduc încet-încet în spectacolul virtual pe care încerc să-l creez cu fiecare povestioară, am să vă țin puțin în suspans în legătură cu alte vești pe care le mai am de împărtășit, deși cred că deja încep să mă dau de gol, nu-i așa? Cred că mai bine las vorbăria deoparte și să vă spun direct... bomba zilei! Am primit magicul NINO, adică *National Insurance Number*!!!

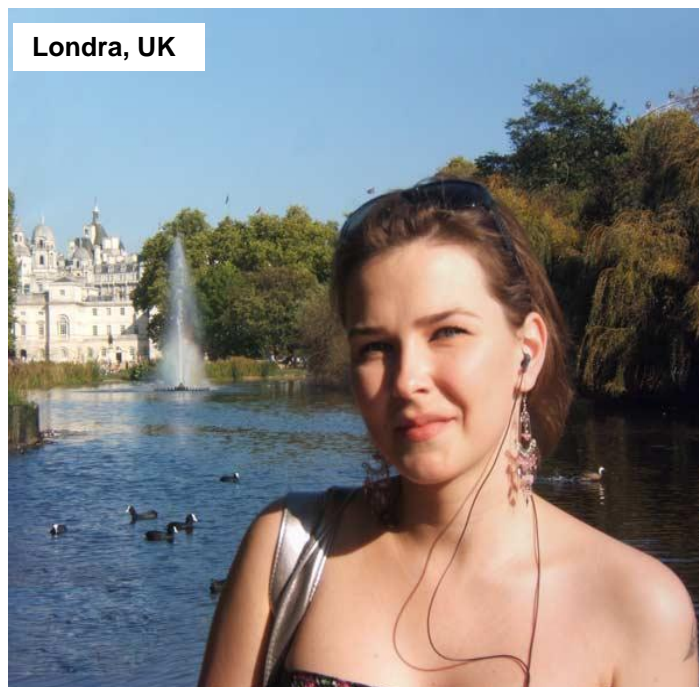
La aproximativ zece zile după prima veste bună primită cu definitivarea postului la salon... vine a doua veste bună, cea cu acordarea numărului buclucaș! Așa că ultima săptămână din septembrie și prima din octombrie, au fost absolut perfecte pentru mine. Am primit vești bune și chiar pot spune că soarele a răsărit și pe strada mea ad literam. Chiar așa a și fost, pentru ca timp de o săptămână, adică de prin 28 septembrie până pe 3 octombrie am avut parte de o „vară indiană” (aici la Londra!), cu temperaturi de la 26 în creștere până la 30 de grade celsius. Ce bucurie pentru mine. Și pentru a încheia capitolul veștilor bune în plan profesional, am să vă spun că am primit un concediu de o săptămână pentru că partea de cosmetică a salonului unde lucrez se reamenajează. Așa că, totul a picat la țanc, având în vedere vremea minunată de care am avut parte. Chiar dacă săptămâna mea liberă este din 1 octombrie până în 9 octombrie, tot am prins patru zile însorite și calde.

Gata, iar încep turismul prin Londra și împrejurimi. Mi-am organizat un scurt maraton de vizitat orașul și nu numai. Am să încep cu experiența trăită în ziua de 1 octombrie când am fost „la mare” în Brighton, localitate situată în sud-estul Marii Britanii. Vineri seara, în 30 septembrie, când am plecat de la servici, mă gândeam ce aș putea face în weekend-ul respectiv, pentru că se anunțau 30 de grade celsius, așa că mi-am adus aminte că stațiunea Brighton nu este departe de Londra și că aș putea merge acolo, de ce nu. Am căutat pe internet să văd cât costă biletul, din ce gara se pleacă și cât timp durează călătoria cu trenul până acolo, asta pentru a vedea dacă merită osteneala.

Documentându-mă puțin cu ajutorul internetului, am descoperit că trenul se poate lua din stația London Bridge, care este la două minute de podul London Bridge, (a nu se confunda cu renumitul Tower Bridge - pe care-l vedeți la TV, în ghidurile turistice, și pe vederi), iar călătoria durează în jur de o oră și costă numai 10 lire.. Ce bine!

Așa că iată-mă sâmbătă dimineața îmbarcată în trenul supra-aglomerat care urma să mă ducă la malul Mării Celtice... Ce bucurie. De data asta am reușit însă să savurez momentele plăcute petrecute în stațiune alături de prietena cu care împart camera și nu de una singură cum se întâmplă de regulă. Deși spre această stațiune trenurile circulau cu o frecvență de cincisprezece minute, toate erau supra aglomerate, și lumea accepta să stea și în picioare dacă nu-și găseau loc, numai să ajungă cât mai repede la mare... dar eu am fost „iute” și am reușit să ocup două locuri... în fine oricum aceste mici detalii nu contează, pentru că ziua se arăta a fii minunată, iar eu radiam de bucurie. Chiar eram ca un copil care a primit o jucărie nouă și e foarte încântat de ea!

Londra, UK

Londra 2011

Londra 2011

Londra 2011

Londra 2011

photography by lavinia iancu

Drumul spre Brighton a fost plăcut și plin de energie pozitivă, pentru că tot peisajul era de un verde crud chiar dacă era 1 octombrie. Toată priveliștea pe care o aveam din tren, chiar și fugitiv, arăta ca un joc de puzzle cu zeci de nunațe de verde, și maro, iar cerul era de un albastru perfect, curat cu niște nori pufoși ca și vata de zahăr. Ce diferență este între peisajul din Londra și *country side*-ul britanic cum spun englezii - (adică un fel de viață la țară)! Poate nici nu are rost să fac comparație, pentru că sunt două lucruri total diferite. În fine, după un drum scurt și plin de peisaje frumoase, iată-ne ajunse la malul Mării Celtice în Brighton. În momentul în care am ieșit din gară, se vedea marea... Incredibil! Nu vă pot descrie ce sentiment de fericire mă încerca, mai ales că nu am mai fost într-un concediu „exotic” din 2008... așa că savuram fiecare clipă din plin.

Din păcate nu am reușit să stăm acolo numai o zi pentru că prietena mea avea program ziua următoare... așa că nu am apucat să facem mare lucru. Am stat la plajă, am ascultat muzică, am admirat peisajul, am făcut aerosol, eu am făcut și baie în mare, iar mai spre seară am admirat apusul soarelui și am făcut câteva fotografii ca să immortalizez momentele frumoase... Spre seară am pornit spre gară, însă în drum spre aceasta am intrat într-un restaurant chinezesc să cinăm. Ne-am așezat la masă și am încercat să comandăm ceva din meniul lor. Vreau să spun că tot ce era tradus în limba engleză din limba chineză, în meniul respectiv, era tradus *motamo*, fără să îți explice ce vei mânca. Așa că devenind confuze, înainte de a comanda ceva, am rugat chelnerița să ne explice ce înseamnă una-alta din meniu. Și deși am promis că numai fac comparații, critici... etc... sinceră să fiu, credeți-mă, că nu mă pot abține. Aceasta chelnerița aproape că nu vorbea limba engleză! Nu am înțeles, decât poate fiecare al patrulea cuvânt, din ce spunea, atât de prost vorbea limba țării care o adoptase. Inadmisibil, dar credeți-mă că e plin de toate națiile pământului aici care abia vorbesc limba engleză... și britanicii aștia neoași se leagă de români și bulgari. Un exemplu!? Critica adusă de Lordul Winston, la adresa asistentelor din Europa de Est care lucrează în Marea Britanie, care ar putea pune în pericol viața cetățenilor din cauza competenței limitate de comunicare a acestora cu pacienții și doctorii. Dar restul emigranților veniți în Marea Britanie la muncă, nu contează că nu vorbesc limba acestei țări, numai românii și bulgarii sunt atât de incompetenți!? Defapt, ei sunt incompetenți pentru că a fost eliminat testul de limba engleză... în momentul în care o asistentă medicală aplică pentru un post în această țară. Dar cum am promis că acest segment al „ilustrului meu jurnal” trebuie scris într-o notă veselă și pozitivă, mă văd nevoită să închei aici mica paranteză.

În fine, după o zi însorită și relaxantă am ajuns acasă foarte obosite fizic dar relaxate psihic și am dormit ca un prunc toată noaptea. În somn am memorat toate peisajele frumoase văzute din timpul zilei. Așa am petrecut eu prima zi din luna octombrie a anului 2011. A doua zi de octombrie a fost o zi la fel de caldă ca și cea precedentă, tot cu temperaturi de 30 de grade Celsius. Mi-am petrecut-o din nou în compania unei persoane minunate... așa putea spune cu care nu mă plictisesc niciodată, și anume Lavinia Iancu, adică eu! Vă rog să nu mă acuzați de cine știe ce lucruri rele... sau de niscaiva narcisim! De data asta din nou m-am limitat la Londra și am ales să-mi „omor” timpul plimbându-mă și vizitând tot ce îmi iese în cale. Și cum aici ai din plin ce să vezi, uneori chiar și fără un itinerar prestabilit, reușești să îți organizezi ad hoc o zi minunată. Așa a fost și cazul meu! Iată-mă ajunsă în zona Parliament Square, Westminster Abbey și Big Ben... cu intenția de a vizita catedrala... dar fără noroc în ziua respectivă, pentru că era închisă pentru public... așa că am mai admirat pe dinafară cele trei edificii faimoase, zicând în sinea mea că n-o să plec eu așa de repede din London Town până nu voi descoperi și vedea totul pe-aici! Catedrală, Parlamentul, Big Ben și multe alte obiective turistice!

Am făcut câteva poze protestatrilor din Piața Parlamentului! Aceștia își instalaseră corturile acolo de zile întregi și aveau pancarde cu slogane pe tema păcii mondiale, anticorupției și a încetării războaielor. Tot în Piața Parlamentului l-am întâlnit pe Sir Winston Churchill și pe Mr. Nelson Rolihlahla Mandela, dar nu în carne și oase ci... pietrificați în statuile care îi întruchipau pe cei doi. Erau după părerea mea foarte bine realizate deoarece îi puteai recunoaște imediat și fără să vezi ce scrie în dreptul lor.

Totuși, prea multe nu ai ce face pentru că era duminică când de obicei *englezii care se respectă*, stau în casă, beau bere, își spală rufele (în familie! Oare!?) sau merg după cumpărături... De fapt nici nu vroiam să petrec foarte mult timp în incinta vreunei clădiri pentru că era păcat să pierd o vreme atât de splendidă, și să fiu „închisă” pe undeva pentru câteva ore bune. Asta pentru că fiecare obiectiv pe care îl vizitezi îți ia timp - undeva între două și patru ore! Cel puțin mie atât îmi trebuie, să văd tot ce trebuie și să apuc să savurez fiecare clipă pe îndelete.

După ce am terminat de colindat prin Piața Parlamentului m-am îndreptat spre Piața Trafalgar... faimoasa Trafalgar Square cum se cheama pe aici. La un moment dat în partea stângă, cum mergeam spre statuia generalului Nelson, am dat de o arcadă pe sub care trebuia să treci și care ducea spre clădirea ministerului de externe, unde în capătul străzii se putea zări un parc. M-am îndreptat într-acolo și în cale mi-a ieșit muzeul dedicat faimosului premier britanic Sir Winston Churchill, numit „Churchill Museum”. În vecinătatea acestuia se afla „The Cabinet War Rooms”, unul dintre cele cinci filiale londoneze ale „Imperial War Museum”, acesta fiind o complexă construcție subpământeană care a adăpostit centrul de comanda a guvernului britanic în timpul celui de al doilea război mondial. Cele două muzee sunt cunoscute oficial din anul 2010 sub o singură denumire, cea de „Churchill War Rooms”.

Totul era închis dealtfel! Am admirat însă statuia lui Robert Clive, fondatorul Imperiului Britanic în India, cunoscut și sub numele de Clive of India și monumentul dedicat cetățenilor britanici care și-au pierdut viața într-un atac terorist din insula Bali - Indonezia în 2002... Dar ce a fost interesant era că simțeam o energie care mă atrăgea spre acel loc, să văd, să descopăr ce este mai departe... Voi reveni, deci!

Apropo, am să fac o mică digresiune, pentru a menționa faptul că aici în Londra sunt sute de monumente, statui, ridicate în cinstea sau în memoria unor personalități de-a lungul istoriei, instituții, organizații ori oameni simpli uciși în atacuri teroriste... Inclusiv un monument dedicat femeilor care și-au pierdut viața în al doilea război mondial și unul pentru recunoștința adusă departamentului de pompieri care și-au dat viața în numeroase incendii... Personal consider că este un lucru frumos și admirabil, pentru că vor să onoreze și să păstreze vie amintirea acestor evenimente și eroi ai neamului britanic.

După ce am trecut de amalgamul de istorie referitoare la cel de al doilea război mondial, am traversat strada și am intrat în parcul Saint James. Un parc despre care nu știam prea multe. Un parc absolut minunat cu zeci de soiuri de păsări, de la rațe și găște sălbatice, până la lebede albe, negre, pelicani, cocostârci, porumbei de diferite soiuri, mierle, pescăruși și multe alte specii pe care eu nu le cunosc! Să numai spun de simpaticele veverițe care veneau și îți mâncau din palmă... Chiar eu am hrănit o veveriță și am avut privilegiul să o fotografiez în timp ce îmi ofeream o bucată din cornetul înghețatei pe care o savuram cu mare plăcere! Așa mi-am explicat de unde venea energia pozitivă și puternică care mă atrăgea spre parc. Atâta lume fericită care savura de vremea bună, copiii bucuroși la vederea animalelor, adulți, admirând peisajul mirific, soare, flori, verdeață, mâncare... voie bună și frumusețe la tot pasul... absolut minunat! Am fost încântată! Ba chiar am găsit o placă memorială în amintirea Prințesei Diana, pe podul care trecea peste lacul din parc. După ce m-am documentat puțin am descoperit că patru parcuri din Londra, și anume St James's Park, Hyde Park, Green Park și Kensington Gardens, fac parte dintre cele mai frumoase parcuri din lume, iar aleeile acestor parcuri plimbă vizitatorii prin „diferite locații care au avut o legătură cu Prințesa Inimilor”. Și în toate aceste parcuri poți găsi plăci memoriale ale Prințesei de Wales, fosta Lady Diana Spencer. Am mai aflat că Parcul Saint James, este cel mai vechi parc regal din Londra. Se întinde pe 23 de hectare și a fost numit în memoria lui Sfântul James de Less, ocrotitorul Spitalului Leproșilor din aceea vreme!

Așa mi-am petrecut primele zile ale lunii octombrie... zile de vară în plină toamnă, când am avut parte de temperaturi... de 30 de grade Celsius.

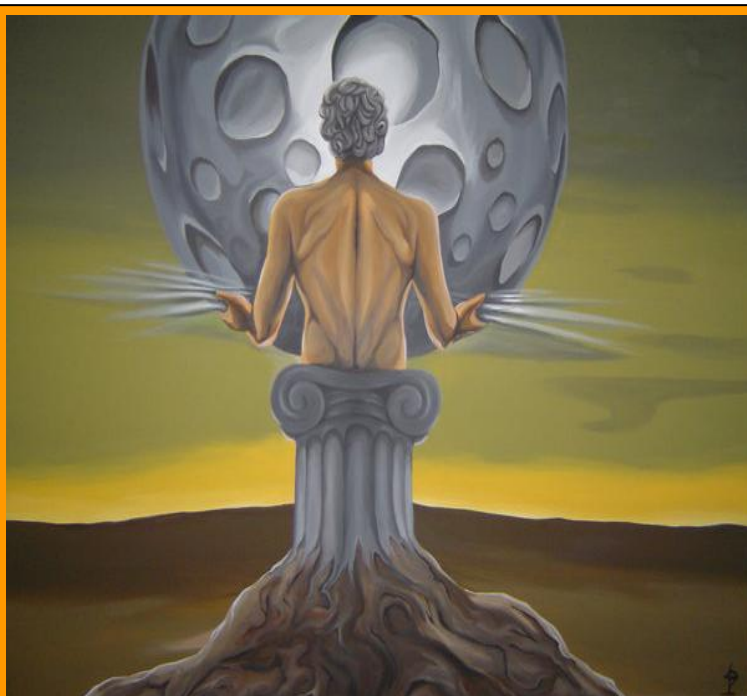

Andrei Pavel

Si 2 pagini cu câteva din minunatele sale creații

Primăria Municipiului Chișinău
- COMUNICAT DE PRESĂ –
DEZVELIREA UNUI NOU BUST
AL
POETULUI GRIGORE VIERU

DEZVELIREA BUSTULUI POETULUI GRIGORE VIERU

CHIȘINĂU - REPUBLICA MOLDOVA

13 FEBRUARIE 2012

PRIMARUL DORIN CHIRTOACĂ

(13 februarie 2012)

REF: La biblioteca „Alba Iulia” a fost dezvelit bustul poetului Grigore Vieru

Primarul general, Dorin Chirtoacă, a participat astăzi la dezvelirea bustului poetului Grigore Vieru din incinta bibliotecii Alba Iulia, sectorul Buiucani. Evenimentul, cu participarea reprezentanților Primăriei Chișinău, ai Uniunii Scriitorilor, Direcției Cultură a Primăriei, ai Preturii Buiucani, cititori ai bibliotecii „Alba Iulia” etc. a fost organizat în preajma zilei de naștere a poetului național Grigore Vieru și vine să înveșnicească memoria marelui dispărut.

În discursul său, primarul Dorin Chirtoacă a calificat drept o bucurie aparte faptul, că în preajma zilei de naștere a Poetului, la Chișinău să fie inaugurate două busturi ale lui Grigore Vieru: la bibliotecă și în comuna Băcioi. „*Prin aceasta aducem omagiul cuvenit poetului, pentru tot ceea ce a făcut în timpul vieții, dar și ce face după trecerea la Dumnezeu*”, a mai spus primarul general.

Edilul capitalei a ținut să mulțumească colegilor de la Alba Iulia, Primăriei și Consiliului local, Consiliului Județean, Prefecturii și tuturor celor care au pus umărul ca proiectul de înfrățire dintre Alba Iulia și Chișinău să prindă în continuare contur.

Lucrarea de la biblioteca „Alba Iulia”, la fel ca și bustul de pe Aleea Clasicilor, poartă semnătura pictorului Romi Adam și a fost oferită municipalității de către autoritățile de la Alba Iulia, România. Acum bustul se află în interiorul bibliotecii de la Buiucani, urmând să fie expus afară la primăvară, când condițiile meteo vor permite lucrări de construcție.

După cum remarca Spiridon Vangheli, scriitor, coautor al „Abecedarului”, „Grigore Vieru a scos poezia Basarabiei din mormânt și i-a dat respirație universală”. Grigore Vieru s-a născut la 14 februarie 1935, la Pererâta, Briceni. Poetul național s-a stins din viață la 18 ianuarie 2009, în urma unui grav accident rutier, la vârsta de 73 ani.

3.02.2012

Direcția Relații Publice,
Primăria mun. Chișinău
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 83

MD 2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel.: + 373 22 201 707; Fax: + 373 22 201 708
e-mail: drp@pmc.md; web: www.chisinau.md